

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

26 oktober 2000

BOEK VAN HET REKENHOF 2000

—
12e boek
met opmerkingen en informatie
voorgelegd aan het Vlaams Parlement

INHOUDSTAFEL

DEEL I INLEIDING	7
Vlaams Boek 2000	8
Resultaten van de controle van de Nederlandse Kamer	9
1. Briefwisseling in 1999.....	9
2. Samenwerking tussen Vlaams Parlement en Rekenhof	11
3. Overleg tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Rekenhof	21
Voorafgaand visum en visum onder voorbehoud.....	23
Jurisdictionele opdracht	25
Controleopdracht van het Rekenhof in de Vlaamse provincies	28
DEEL II UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999	33
KERNCIJFERS 1999.....	34
1. Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis	34
2. Resultaat op kasbasis.....	36
3. Schuld van de Vlaamse Gemeenschap	38
VERSLAG OVER DE CONTROLE VAN DE ALGEMENE REKENING 1999 VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP	47
UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999 - MIDDELEN EN ONTVANGSTEN	58
1. Algemene commentaar	58
2. Commentaar bij de gerealiseerde ontvangsten	59
UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999 - UITGAVEN	65
1. Kredietvorming	65
2. Evolutie van de uitstaande vastleggingen 1998-1999	71
3. Aanwending van de departementale kredieten.....	73
3.1. Inleiding.....	73
3.2. Aanwending per organisatieafdeling.....	75
0. Hogere entiteiten dan departementen	75
1. Departement Coördinatie.....	78
2. Departement Algemene Zaken en Financiën.....	86
3. Departement Onderwijs.....	92
4. Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur	97
5. Departement Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Landbouw.....	111
6. Departement Leefmilieu en Infrastructuur	116
7. Departement Wetenschap, Innovatie en Media	149
9. Interdepartementaal	154
10. Titel III - Aflossing schuld	158
BEGROTINGSFONDSEN	159

DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER	163
1. Mina-fonds	163
2. Hogere Zeevaartschool.....	167
3. Luchthaven Antwerpen	169
4. Luchthaven Oostende.....	172
5. Instituut voor het Archeologisch Patrimonium	176
6. Vlaams Infrastructuurfonds.....	178
7. Het Vlaams Cultuurhuis "de Brakke grond" in Amsterdam.....	180
8. Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek.....	181
9. Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.....	182
10. Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting.....	183
11. Investeren in Vlaanderen.....	184
12. Schoonmaak	185
13. Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen	187
14. Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk.....	188
15. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande ...	189
16. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen	190
17. Autonome Vlaamse Fiscale Inning (AVFI)	191
18. Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector (CICOV)	192
19. Linker Scheldeoever.....	194
VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN	197
Geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen in de jaarrekeningen 1998	197
Algemeen overzicht van de rekeningen 1999	213
Instellingen van categorie A	220
1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM)	220
2. Fonds Vlaanderen-Azië	224
3. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA).....	226
4. Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)	229
5. Fonds tot Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV).....	232
6. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (VLABINVEST).....	234
7. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ).....	238
8. Fonds Film in Vlaanderen	241
9. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).....	244
10. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)	248
11. Grindfonds.....	251
12. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA)	253
13. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO).....	256
14. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie – Kleine Ondernemingen (FEERR-KO)	258
15. Limburgfonds	260
16. Vlaams Egalisatie Rente Fonds (VERF)	263
17. Fonds Culturele Infrastructuur	267

18. Vlaams Zorgfonds	269
Instellingen van categorie B en sui generis.....	271
1. Gemeenschapsonderwijs	271
2. Universitair Ziekenhuis Gent (UZ Gent).....	274
3. Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).....	277
4. Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO).....	281
5. Investeringsdienst voor de Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH).....	284
6. Kind en Gezin.....	286
7. Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH).....	291
8. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Geel (OPZ Geel)	296
9. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Rekem (OPZ Rekem).....	298
10. Vlaams Fonds voor de Letteren.....	300
11. Vlaamse Opera (Vlopera).....	302
12. Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO).....	308
13. Toerisme Vlaanderen	312
14. Export Vlaanderen.....	316
15. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB).....	320
16. Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)	325
17. Vlaamse Landmaatschappij (VLM).....	327
18. Vlaamse Maatschappij Voor Watervoorziening (VMW).....	332
19. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)	336
20. Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn (VVM)	342
21. NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen (NV Zeekanaal).....	351
22. Dienst voor de Scheepvaart.....	355
23. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)	360
24. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)	366
25. Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk- Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT).....	369
26. Vlaams Commissariaat voor de Media.....	372
27. Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT).....	374

DEEL III BIJZONDERE ONDERZOEKEN 379

Hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.....	380
Uitvoering van statutair besluit door de universiteiten	406
Gesubsidieerde culturele centra.....	409
FEERR-KO en FEERR-MGO: evaluatie van de herziene expansierichtlijnen	416
Overeenkomst voor helikopterbeloofing.....	425
Vervolgartikel: personeelsaangelegenheden in de Vlaamse universiteiten .	432
Vlaamse regionale luchthavens: financiële analyse en analyse van de studies en het beleid	442
Gunning van overheidsopdrachten ten laste van het Vlaams Infrastructuurfonds in 1999	455
Toelagen en vergoedingen in de Vlaamse Openbare Instellingen: vergelijkend onderzoek.....	472

Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM): beheersovereenkomst, personeelsaangelegenheden en de effectisering van woonkredieten.....	477
Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT): administratief en wetenschappelijk personeel	490
Vlaamse wetenschappelijke instelling Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW).....	495
Vlaamse Landmaatschappij: de gunning van overheidsopdrachten.....	504
BIJLAGE ALGEMENE REKENING 1999	511
ALGEMENE ONTVANGSTEN 1999.....	512
TOEGEWENZEN ONTVANGSTEN 1999	518
LIJST 1: KREDIETVORMING 1999.....	520
LIJST 2: AANWENDING KREDIETEN 1999 LOPEND JAAR.....	533
LIJST 3: AANWENDING OVERGEDRAGEN KREDIETEN 1998	547

DEEL I

INLEIDING

Vlaams Boek 2000

Het Boek 2000 bevat drie hoofddelen:

- Deel I, *Inleiding*, bundelt in een aantal hoofdstukken de meer algemene informatie over de huidige werking van het Rekenhof: controleresultaten, producten, arresten ten aanzien van rekenplichtigen, resultaten van het voorafgaand visum, samenwerking, enz.
- Deel II bevat als centraal boekdeel het *verslag over de algemene rekening 1999* van de Vlaamse Gemeenschap. Dit deel overziet achtereenvolgens de uitvoering van de begroting 1999 door de centrale overheid, de diensten met afzonderlijk beheer en de Vlaamse openbare instellingen. Voor elk begrotingsonderdeel (organisatieafdeling, DAB of VOI) keren telkens drie punten terug:

(1) de begrotingsuitvoering in cijfers (kredietaanwending, met commentaren op over- of onderaanwending, voor de organisatieafdelingen⁽¹⁾); beknopte rekeningen van de DAB's of VOI's);

(2) opmerkingen over de uitvoering 1999 (dit is een overzicht van de opmerkingen en onderzoeken die het Rekenhof heeft uitgevoerd m.b.t. de aanwending van de kredieten 1999⁽²⁾);

(3) bijzondere onderzoeken die het Rekenhof in het voorbije jaar heeft gefinaliseerd of voortgezet.

Deel II bevat ook het verslag van het Rekenhof over het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1999. Het boek 2000 bundelt dus alle informatie over de algemene rekening 1999.

- Deel III bevat een aantal recent uitgevoerde bijzondere onderzoeken.

¹ De Commissie voor Financiën en Begroting ging op 8 januari 1998 eenparig akkoord met het voorstel van het Rekenhof de jaarlijkse voorafbeelding van de resultaten van de uitvoering van de begroting op te schorten, op voorwaarde dat de traditionele voorafbeeldingscommentaren, bijvoorbeeld aangaande de aanwendingsgraad van de begrotingskredieten, in het Boek zouden worden geïntegreerd.

² Dit overzicht beperkt zich niet tot budgettair-technische commentaren. Het Rekenhof heeft immers, behalve financiële audit, ook rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek als opdrachten.

Resultaten van de controle van de Nederlandse Kamer

1. Briefwisseling in 1999

In 1999 heeft de Nederlandse kamer van het Rekenhof 564 brieven gericht aan de leden van de Vlaamse regering, opgesplitst per bevoegdheidspakket. De onderstaande tabel biedt een overzicht. De kolom *inhoudelijk* vermeldt het aantal brieven met een specifieke boodschap voor de aangeschreven minister, de kolom *afschriften* geeft het aantal afschriften van brieven die in eerste instantie aan een andere minister werden gericht, maar waarvoor het Rekenhof het nuttig achtte de geadresseerde mee te informeren.

(VM = Vlaamse minister)			
geadresseerde	inhoudelijk	afschriften	totalen
Minister-President	12	3	15
VM Financiën / Begroting	(³)111	13	124
VM Onderwijs	108	14	122
VM Openbare Werken	29	4	33
VM Ambtenarenzaken	23	3	26
VM Cultuur	19	13	32
VM Gezondheidsbeleid	19	3	22
VM Leefmilieu	18	12	30
VM Wetenschap / Technologie(⁴)	18	0	18
VM Welzijn	16	7	23
VM Vervoer/Mobiliteit	15	9	24
VM Economie	14	10	24
VM Huisvesting	13	1	14
VM Binnenlandse Aangelegenheden	8	3	11
VM Gezin	6	0	6
VM Buitenlands Beleid	6	2	8
VM Media	5	5	10
VM Ruimtelijke Ordening	3	0	3
VM Brusselse Aangelegenheden	2	0	2
VM Gelijke Kansenbeleid	2	0	2
VM Stedelijk Beleid	2	0	2
VM Landbouw	2	1	3
VM Tewerkstelling/Werkgelegenheid	1	4	5
VM Sport	1	1	2
VM Jeugd	1	0	1
VM KMO	0	1	1
VM Toerisme	0	1	1
totaal	454	110	564

³ Dit aantal bevat vele tientallen brieven waarmee de Nederlandse kamer de afsluiting van VOI- en DAB-rekeningen heeft medegedeeld.

⁴ Vanaf juli zijn de opmerkingen in dit beleidsdomein aan de Vlaamse Minister van Economie gericht.

In 1999 heeft de Nederlandse kamer ook 158 brieven aan de gouverneurs van de Vlaamse provincies gericht. De kolom *rekening* betreft brieven waarmee zij rekeningen van rekenplichtigen afsloot, de kolom *andere* betreft brieven met een opmerking of een mededeling.

	(G = Gouverneur)		
	rekening	andere	totalen
G Limburg	38	3	41
G Antwerpen	48	2	50
G Oost-Vlaanderen	19	3	22
G West-Vlaanderen	15	3	18
G Vlaams-Brabant	25	2	27
totaal	145	13	158

Verder heeft de Nederlandse kamer 191 brieven gericht aan:

- Beleidsvoerende, beherende en controlerende instanties bij Vlaamse openbare instellingen: VRT (6), MBZ (5), VMM (3), VFSIPH (8), VLOR (2), Kind en Gezin (6), Toerisme Vlaanderen (4), VLM (6), Dienst Scheepvaart (3), VIZO (1), VFLD (1), DIGO (2), VHM (2), OVAM (1), VVM (2), FFIV (1), BLOSO (5), FBJ (2), VITO (2), NV Zeekanaal (3), Vlabinvest (1), Export Vlaanderen (2), Vlopera (2), ARGO/GO (5), OPZ Geel (2), OPZ Rekem (2), IWT (2), VCM (1) en VDAB (1).
- Instanties bij Vlaamse universiteiten, universitaire ziekenhuizen en hogescholen: UG (12), UFSIA (9), UIA (11), UCA (7), LUC (7), VUB (19), KUB (2), KUL (15), IVAH (2), UZG (6), college van regeringscommissarissen bij de universiteiten (1) en commissaris-coördinator van de Vlaamse regering bij de hogescholen (1).
- Vlaamse administraties: college van secretarissen-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (1), administratie Gezondheidszorg (1), administratie Economie (5), administratie Land- en tuinbouw (2), ABAFIM (1), WVC (1).
- Diensten met Afzonderlijk Beheer: HZS (1) en IAP (1).
- Andere: federale Minister van Landbouw (1) en Minister van Binnenlandse Zaken (1).

Bovendien zijn 74 directiebrieven naar de Vlaamse administraties en openbare instellingen gestuurd. Het betreft opmerkingen over minder belangrijke kwesties, routinezaken of aankondigingen van onderzoeken.

2. Samenwerking tussen Vlaams Parlement en Rekenhof

Sinds de afsluiting van zijn vorige boek heeft het Rekenhof 17 brieven naar de Voorzitter van het Vlaams Parlement gestuurd. Tevens waren vertegenwoordigers van het Rekenhof aanwezig in diverse vergaderingen van de Subcommissie voor Financiën en Begroting, de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting, de Commissie Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening en de Commissie van onderzoek over de toekenning en de aanwending van scheepskredieten. De onderstaande paragrafen bieden een overzicht van deze samenwerking.

2.1. Briefwisseling met het Vlaams Parlement

Van 1 september 1999 tot 31 augustus 2000 heeft het Rekenhof de volgende brieven en briefafschriften aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement gericht:

- N14-1.753.659 B2 d.d. 4 oktober 1999: verslag over het onderzoek van het ontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting 1998.
- N12-1.493.771 B4 d.d. 15 oktober 1999: audit in samenwerking met de Nederlandse Algemene Rekenkamer aangaande het Verdrag van 17 januari 1995 gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg van de Westerschelde.
- N14-1.742.615 B1 d.d. 9 november 1999: verslag van het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000.
- N14-1.742.616 B1 d.d. 19 november 1999: brief met opmerkingen bij het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000.
- N14-1.780.352 B1 d.d. 23 november 1999: opmerkingen over de beraadslaging van de Vlaamse regering van 10 november 1999 houdende machtiging tot het vastleggen, ordonnanceren en betalen van uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.
- N14-1.780.353 B1 d.d. 23 november 1999: verslag over het onderzoek van het ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.
- N12-1.493.771 B6 d.d. 30 november 1999: voorstel tot nieuwe publicatiedatum van het auditrapport in samenwerking met de Nederlandse Algemene Rekenkamer aangaande het Verdrag van 17 januari 1995 gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg van de Westerschelde.
- N14-1.799.983 B1 d.d. 4 januari 2000: brief over het ongedateerd besluit van de Vlaamse regering tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 (vijfde herverdelingsronde).
- N12-1.493.771 B8 d.d. 12 januari 2000: aanbieding van het auditrapport 'Verdieping Westerschelde' in samenwerking met de Nederlandse Algemene Rekenkamer aangaande het Verdrag van 17 januari 1995 gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg van de Westerschelde.
- N12-1.715.856 B2 d.d. 7 maart 2000: bevindingen met betrekking tot de rekeningen van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen over de periode 31 juli 1995 tot en met 31 december 1998 in het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus,

VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg.

- N12-1.622.118 B2 d.d. 21 maart 2000: bevindingen met betrekking tot de rekeningen van de NV HWP over de periode 6 december 1993 tot en met 31 december 1997 in het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg.
- N12-1.655.310 B2 d.d. 21 maart 2000: bevindingen met betrekking tot de rekeningen van de Limburgse Reconversie­maatschappij (LRM) over de periode 1 februari 1994 tot en met 31 december 1997 in het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg.
- N14-1.829.155 B1 d.d. 12 april 2000: verslag over de uitvoering door de Vlaamse regering van de resoluties van het Vlaams Parlement.
- N14-1.807.293 B1 d.d. 2 mei 2000: verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000.
- N14-1.807.292 B1 d.d. 5 mei 2000: brief met opmerkingen bij het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2000.
- N14-1.652.046 B4 d.d. 9 mei 2000: verslag inzake de opmaak en de uitvoering van het strategisch plan 'preventieve kind­er­zorg' van Kind en Gezin.
- N14-1.499.329 B4 d.d. 25 juli 2000: rapport over de evaluatie van het decreet van 16 december 1997 houdende bepaling inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

2.2. Resultaten van de samenwerking met de Subcommissie voor Financiën en Begroting

2.2.1. Subsidiebeleid en -beheer in de gehandicap­ten­sector

Op 3 en 10 februari 2000 heeft de Subcommissie voor Financiën en Begroting het verslag over de rekening 1998 van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)⁽⁵⁾ besproken, samen met het verslag van het Rekenhof over de audit van de informatisering in het VFSIPH⁽⁶⁾. Deze besprekingen hebben geleid tot een voorstel van resolutie, door de plenaire vergadering op 29 maart 2000 aangenomen⁽⁷⁾. Deze resolutie houdt de volgende aanbevelingen in:

- 1° De regelgeving op de subsidiëring van de zorgsector moet worden vereenvoudigd en voor alle belanghebbenden (in casu de voorzieningen en de gehandicapten) doorzichtiger worden gemaakt. Het is aangewezen dat de aanpassing van de regelgeving gebeurt in overleg met de andere actoren in het beleidsveld, zodat voor de wijzigingen voldoende draagkracht ontstaat.

⁵ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 295-299.

⁶ Stuk 37-D (1999) - Nr.1. Over dit verslag wisselde in eerste instantie de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke kansen van gedachten, met name op 21 oktober 1999 (Stuk 37-D (1999) - Nr.2, 12 november 1999).

⁷ Stuk 218 (1999-2000) - Nr. 1 en 2.

- 2° Het VFSIPH moet werk maken van het inlopen van de achterstallige afrekeningen van de subsidiedossiers. Daarbij moet de instelling zo nauwkeurig mogelijk de financieringsbehoefte per werkjaar inschatten die door de versnelde afrekening ontstaat en die op transparante wijze aan de toezichthoudende overheid voorleggen, zodat de bepaling van de dotaties aan de instelling op een gegronde wijze kan gebeuren.

2.2.2. Openbare psychiatrische ziekenhuizen

Op 10 en 17 februari 2000 heeft de Subcommissie voor Financiën en Begroting de verslaggeving in het Boek van het Rekenhof 1999 over de rekeningen 1998 van de Openbare Psychiatrische Ziekenhuizen te Geel en te Rekem besproken⁽⁸⁾. Deze besprekingen hebben geleid tot een voorstel van resolutie, door de plenaire vergadering op 29 maart 2000 aangenomen⁽⁹⁾. In deze resolutie vraagt het Vlaams Parlement de Vlaamse regering er bij de federale regering op aan te dringen dat de herberekening van de verpleegdagprijs voor beide openbare psychiatrische ziekenhuizen bespoedigd wordt en de achterstallige bedragen zo snel mogelijk worden gestort.

2.2.3. Drinkwatervoorziening in Vlaanderen

Op 6 april 2000 en 4 mei 2000 heeft de Subcommissie voor Financiën en Begroting het artikel *Drinkwatervoorziening in Vlaanderen: sterkte-zwakteanalyse* in het Boek van het Rekenhof 1999 besproken⁽¹⁰⁾. Deze besprekingen leidden tot de beslissing een gedachtewisseling met een aantal experts te zullen organiseren over de verschillende thema's⁽¹¹⁾. Het Rekenhof werd bij deze hoorzitting niet meer betrokken.

2.3. Resultaten van de samenwerking met de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

2.3.1. Resultaten van de budgettaire adviesrol

Tweede aanpassing van de begroting 1999

Op 23 november 1999 heeft het Rekenhof de resultaten van zijn onderzoek van het ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 medegedeeld aan het Vlaams Parlement en de leden van de Vlaamse regering. Het formuleerde daarbij een viertal opmerkingen.

Initiële begroting 2000

Op 9 november 1999 heeft het Rekenhof zijn verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgaven-

⁸ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 300-303.

⁹ Stuk 222 (1999-2000) - Nr. 1, 2 en 3.

¹⁰ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 430-448.

¹¹ Stuk SFIN 6 (1999-2000).

begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000 meegedeeld aan het Vlaams Parlement en de leden van de Vlaamse regering⁽¹²⁾. De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting heeft dit verslag besproken op 22 november 1999, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het Rekenhof. De Minister-President heeft de replieken van de Vlaamse regering op 22 november 1999 aan het Rekenhof medegedeeld. Deze replieken en de reactie van het Rekenhof erop zijn vervolgens op 24 november 1999 het voorwerp geweest van verdere commissiebesprekingen.

In totaal formuleerde het Rekenhof 120 opmerkingen: 71 inhoudelijke en 49 formele. 77 opmerkingen resulteerden in amendementen of beloften vanwege de Minister-President. Drie artikelen werden geschrapt, waaronder artikel 15 van het ontwerp van uitgavendecreet, dat strijdig was met het cultuurpact.

Aanpassing van de begroting 2000

Op 2 mei 2000 heeft het Rekenhof zijn verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000 meegedeeld aan het Vlaams Parlement en de leden van de Vlaamse regering⁽¹³⁾. De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting heeft dit verslag besproken op 25 mei 2000, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het Rekenhof. De Minister-President heeft de replieken van de Vlaamse regering op 29 mei 2000 aan het Rekenhof medegedeeld. Deze replieken en de reactie van het Rekenhof erop waren vervolgens op 6 juni 2000 het voorwerp van verdere commissiebesprekingen.

In totaal formuleerde het Rekenhof 63 opmerkingen: 40 inhoudelijke en 23 formele. 52 opmerkingen resulteerden in een positieve reactie of een toezegging vanwege de Minister-President. De opmerkingen van het Rekenhof hadden 25 aanpassingen langs amendementen tot gevolg.

2.3.2. Verdieping van de Westerschelde

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting heeft het auditrapport van het Rekenhof over de Verdieping van de Westerschelde⁽¹⁴⁾ besproken op 10 en 17 februari 2000, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Rekenhof⁽¹⁵⁾. De commissie besliste dat een gedragscode voor grote infrastructuurwerken diende te worden voorbereid. Deze beslissing resulteerde in de indiening door de voorzitter van de commissie van een voorstel van decreet houdende het invoeren van een procedureregeling voor grote projecten⁽¹⁶⁾. Dit voorstel van decreet is nog niet goedgekeurd.

Het voorstel geeft een gevolg aan de aanbeveling van het Rekenhof ter verbetering van de parlementaire controle op de doelmatige besteding van overheidsgelden, een

¹² Stuk 16 (1999-2000) - Nr. 1, 9 november 1999, p. 3.

¹³ Stuk 20 (1999-2000) - Nr. 1, 3 mei 2000, p. 3.

¹⁴ Stuk 37 (1999-2000) - Nr.1, 18 januari 2000, en Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 461 e.v.

¹⁵ Stuk 37 (1999-2000) - nr. 2, 27 maart 2000.

¹⁶ Stuk 394 (1999-2000) - Nr. 1, 5 juli 2000.

procedure te ontwikkelen waarbij het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap over de voorbereiding, de besluitvorming en de uitvoering van grote projecten informatie zouden moeten verstrekken aan het Vlaams Parlement. Het Vlaams Parlement zou daarbij de grote projecten aanwijzen op voorstel van de commissies. In een bijlage geeft het voorstel van decreet al concrete aanwijzingen voor de informatievoorziening.

Voorts heeft de Vlaamse Minister van Openbare Werken de commissie een rapportage over de uitvoering van het verdiepingsverdrag in het vooruitzicht gesteld. In april 2000 werd inderdaad aan het Vlaams Parlement een rapport voorgelegd. Dit rapport geeft evenwel niet aan in welke mate met de aanbevelingen van het Rekenhof rekening werd of zal worden gehouden.

2.3.3. *Investeringsmaatschappijen*

Op 27 april 2000 heeft de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting de volgende vier rapporten besproken die het Rekenhof stelde in het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg:

- verslag over de rekeningen van de NV Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) over de periode van 4 november 1997 tot 31 december 1997⁽¹⁷⁾;
- verslag over de rekeningen van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) over de periode van 31 juli 1995 tot 31 december 1998⁽¹⁸⁾;
- verslag over de rekeningen van de NV HWP (Het Waterschei Project) over de periode van 6 december 1993 tot 31 december 1997⁽¹⁹⁾;
- verslag over de rekeningen van de NV Limburgse Reconversie maatschappij (LRM) over de periode van 1 februari 1994 tot 31 december 1997⁽²⁰⁾.

Tijdens de bespreking zijn volgende aspecten aan bod gekomen⁽²¹⁾:

- De beheersovereenkomst die inmiddels voor VPM was opgesteld.
- De bedenkingen over de PMV. De minister en de vertegenwoordiger van de PMV namen er akte van en beloofden dat zij de administratie opdracht zouden geven de decretale bekrachtiging van de oprichting van een NV te onderzoeken. Voorts zouden zij het systeem van het rollend fonds en het verband met de begroting samen met de nieuw aan te stellen regeringscommissaris evalueren. Ten slotte zou de verwevenheid van de GIMV met de PMV verminderen. De PMV zou aldus na de afbouw van haar participatie in de GIMV, autonoom worden.
- De kostprijs van het Fenix-project. De commissie discussieerde onder meer over de vertrouwelijkheidsclausule opgenomen in de dading tussen HWP en de privé-

¹⁷ Stuk 37-B (1999) - Nr. 1, 13 september 1999.

¹⁸ Stuk 37-A (1999-2000) - Nr.1, 10 maart 2000.

¹⁹ Stuk 37-B (1999-2000) - Nr. 1, 23 maart 2000.

²⁰ Stuk 37-C (1999-2000) - Nr. 1, 23 maart 2000.

²¹ Van deze bespreking werden vier aparte verslagen opgemaakt, alle gedateerd op 15 mei 2000: Stuk 37-B (1999) - Nr. 2, Stuk 37-A (1999-2000) - Nr. 2, Stuk 37-B (1999-2000) - Nr. 2, en Stuk 37-C (1999-2000) - Nr. 2.

partners. De minister stelde dat hij het Rekenhof zou vragen in welke mate dergelijke vertrouwelijkheidsclausules ook gelden ten aanzien van het Parlement.

- De ambitie van de huidige Vlaamse regering de NV LRM te dynamiseren, opdat de beschikbare reconversiegelden maximaal ten goede komen aan economische activiteiten.

2.3.4. Inkomsten van de BLOSO-sportcentra

Op 17 februari 2000 heeft de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting het artikel BLOSO: *inkomsten van de sportcentra* uit het Boek 1999⁽²²⁾, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Rekenhof besproken⁽²³⁾. De vertegenwoordigers van het BLOSO beloofden aan de nog resterende opmerkingen van het Rekenhof tegemoet te zullen komen.

2.4. Resultaten van de samenwerking met andere commissies

2.4.1. Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Ter uitvoering van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV,- Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de Permanente Werkgroep Limburg, heeft het Rekenhof de enkelvoudige jaarrekening 1997 van de Vlaamse Milieuholding (VMH) gecontroleerd. Het heeft de resultaten van deze controle conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994 tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, inclusief de replieken van de beleidsverantwoordelijken van de VMH en van de minister, aan het Vlaams Parlement meegedeeld⁽²⁴⁾.

Op 14 oktober 1999 heeft de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening dit verslag besproken⁽²⁵⁾, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Rekenhof, de Vlaamse Minister van Leefmilieu en de beleidsverantwoordelijken van de instelling. De gedachtewisseling spitste zich toe op de opmerkingen van het Rekenhof over het beheerscontract dat de VMH met het Vlaams Gewest afsloot, meer bepaald de nood aan operationele, meetbare normen in het beheerscontract en aan concretisering van de bestaande rapporteringsvereiste. Verscheidene parlementsleden drongen aan op meer objectieve criteria in volgende beheerscontracten. De Vlaamse Minister van Leefmilieu achtte het logisch te streven naar resultaatsverbintenissen in de beheersovereenkomsten. Met deze stelling volgde zij de aanbevelingen van het rapport.

De minister deelde op 13 juni 2000 mede dat de onderhandelingen met de VMH over een nieuw beheerscontract waren gestart, maar nog geen grote vooruitgang hadden geboekt. De nieuwe regeringscommissaris zou tegen 31 december 2000 verslag uitbrengen over de werking en prestaties van de VMH. Tot dan zouden geen beslissingen over deze werking worden getroffen.

²² Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 499-504.

²³ Deze besprekingen kregen voorslagnog geen neerslag in een parlementair stuk.

²⁴ Verslag betreffende de VMH over het boekjaar 1997, Stuk 37-A (1999) - Nr. 1, Zitting 1999, 13 september 1999.

²⁵ Stuk 37-A (1999)- Nr. 2, 5 november 1999.

Eveneens op 14 oktober 1999 hebben vertegenwoordigers van het Rekenhof in de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening een toelichting gegeven bij het verslag over het Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen (MIRA)⁽²⁶⁾.

2.4.2. Commissie van onderzoek over de toekenning en de aanwending van scheepskredieten

Vertegenwoordigers van het Rekenhof namen van 22 mei tot 23 juni 2000 deel aan de vergaderingen van de onderzoekscommissie naar mogelijke onzorgvuldigheden begaan sinds 1 januari 1989 bij het toekennen en bij het beheer van overheids gelden inzake zeescheepsbouw en scheepskredieten en/of bij de uitoefening van het functioneel of financieel toezicht dat hierop werd uitgeoefend. Deze onderzoekscommissie werd in het leven geroepen door een motie tot uitoefening van het recht van onderzoek⁽²⁷⁾.

De werkzaamheden van de onderzoekscommissie mondden uit in een verslag met een aantal aanbevelingen, waaronder enkele met gevolgen voor het Rekenhof. Zo heeft de onderzoekscommissie aanbevolen de parlementaire controle te versterken door de rol van het Rekenhof te herdefiniëren en te herwaarderen, en Gimvindus te vereffenen⁽²⁸⁾.

2.5. Resoluties van het Vlaams Parlement: uitvoering door de Vlaamse regering

Sinds 1995 mondt de stijgende aandacht die verscheidene commissies en subcommissies van het Vlaams Parlement - in het bijzonder die voor Financiën en Begroting - aan de publicaties van het Rekenhof geven⁽²⁹⁾, uit in een groeiend aantal resoluties. In totaal vloeiden tot en met 1999 twaalf resoluties voort uit de parlementaire bespreking van de boeken en een aantal afzonderlijke rapporten van het Rekenhof.

²⁶ De stukken 37-C (1999) - Nr. 1, 13 september 1999, en Nr. 2, 26 oktober 1999.

²⁷ Stuk 291 (1999-2000) - Nr. 5, 12 mei 2000.

²⁸ Stuk 291 (1999-2000) - Nr. 6, 30 juni 2000.

²⁹ Sinds het Boek van het Rekenhof 1995, Stuk 11 (1995-1996) - Nr. 1, 10 november 1995, overziet het Rekenhof in de inleidende hoofdstukken van zijn jaarlijkse boeken telkens zijn samenwerking met het Vlaams Parlement. De samenlezing van de diverse boeken biedt aldus een overzicht van deze evolutie naar meer besprekingen en meer resoluties.

	datum	resolutie betreffende	stuknr.	handelingen
1	10.7.96	bespreking van het Boek van het Rekenhof 1995 – 7e boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan het Vlaams Parlement	376	64 + 66 (1995-1996)
2	25.6.97	het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controlesysteem van de Vlaamse openbare instellingen	644	48 + 50 (1996-1997)
3	25.6.97	het thesauriebeheer van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij	655	48 + 50 (1996-1997)
4	18.12.97	de studietoelagen	843	16 + 20 (1997-1998)
5	28.1.98	meldingsplicht van de fiscale overheidsdiensten bij de procedure studietoelage voor leerlingen secundair onderwijs	858	24 + 25 (1997-1998)
6	8.7.98	toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap	1086	52 + 54 (1997-1998)
7	28.10.98	vergoedingen van het Vlaams Gewest aan de NV Aquafin voor het rendement op het eigen vermogen	1098	10 + 11 (1997-1998)
8	10.2.99	de procedures m.b.t. de oprichting van serviceflats voor bejaarden langs de Bevak NV Serviceflats Invest	1170	34 (1998-1999)
9	31.3.99	de beheersovereenkomst voor 1997-2001 met de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn (VVM)	1259	45 + 47 (1998-1999)
10	31.3.99	een besluitvormingsscenario voor bijzondere financiële transacties die worden aangegaan door Vlaamse overheidsdiensten en -instellingen	1346	45 + 47 (1998-1999)
11	5.5.99	de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering van de Vlaamse openbare instellingen	1336	54 + 56 (1998-1999)
12	5.5.99	aanbevelingen tot een effectief en transparant subsidiebeleid en -beheer in de Vlaamse Gemeenschap	1355	54 + 56 (1998-1999)

Deze resoluties doen aanbevelingen aan de Vlaamse regering, er meestal toe strekkende bij de Vlaamse overheden en overheidsinstellingen de budgettaire en organisatorische efficiëntie en orthodoxie te vrijwaren en te optimaliseren. Voor het Rekenhof concretiseren deze resoluties zijn streven naar een betere werking van de Vlaamse administraties.

De vraag in hoeverre de Vlaamse ministers daadwerkelijk rekening hebben gehouden met de aanbevelingen van het Vlaams Parlement is gerezen in het kader van de voorstelling van het elfde Boek van het Rekenhof met opmerkingen en informatie voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

- 1.829.155 Het Rekenhof heeft dan ook begin 2000 een stand van zaken opgemaakt van de uitvoering door de Vlaamse regering van de bovengenoemde twaalf resoluties. Op 12 april 2000 rapporteerde het aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement dat het werken met resoluties al een aantal concrete resultaten en verbeterpunten had opgeleverd, zoals:

- financiële rapportering over de NV Tunnel Liefkenshoek;
- uniformering en modernisering van de boekhoudvoorschriften voor de VOI's;
- reglementering van de beleggingspraktijk van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij;
- indexering van de studietoelagen en verhoging van de minimale inkomensgrenzen.

Het is daarbij niet steeds duidelijk in hoeverre de onderhavige resoluties de totstandkoming van deze resultaten hebben verwekt of bijgestuurd. Zo is het boekhoudbesluit uiteraard grotendeels losstaand van de betrokken resolutie ontstaan.

Daarbuiten hebben diverse Vlaamse ministers het Rekenhof melding gemaakt van lopende of aangekondigde acties ten einde aan aanbevelingen tegemoet te komen, bijvoorbeeld:

- analyse van de problematiek van de investeringsprogramma's voor de wegen;
- aanpassing van het boekhoudbesluit voor de VOI's;
- inventarisatie en evaluatie van de wet- en regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap;
- evaluatie van de procedures voor de oprichting van serviceflats;
- nieuwe redactie van de beheersovereenkomst met de VVM die rekening zal houden met de opmerkingen van het Rekenhof.

Toch wacht het merendeel van de resolutieaanbevelingen - sommige zelfs na jaren en ondanks herinneringen eraan vanwege het Rekenhof - nog op uitvoering. Een aantal van die aanbevelingen zijn nochtans essentieel voor een goede werking van de overheid, bijvoorbeeld:

- de Vlaamse regering heeft nog geen maatregelen getroffen ter versterking van de interne controlestructuur van de VOI's;
- de methodes waarmee de administraties van de Wegen en de Waterwegen hun begrotingskredieten ramen, zijn niet aangepast;
- maatregelen die bij gunningen van overheidsopdrachten buiten de normale concurrentie om prijzencontrole garanderen, zijn niet getroffen;
- een kaderdecreet voor de VOI's blijft uit;
- evenmin kunnen de VOI's steunen op een coördinerende en ondersteunende, overkoepelende administratieve dienst;
- de schulddispositie van het Vlaams Gewest tegenover de VHM is nog steeds niet uitgeklaard;
- een zekere mate van rechtsonzekerheid blijft het universiteitspersoneel kenmerken, aangezien ook het onderwijsdecreet X geen overgangsbepalingen in het universiteitendecreet heeft ingeschreven;
- het jaarlijkse verlies dat de Vlaamse Milieuholding op zijn deelneming in de NV Aquafin lijdt, is niet omgebogen;
- de Vlaamse regering heeft nog geen maatregelen genomen om in de toelagebesluiten voor de oprichting van serviceflats bepalingen op te nemen over de verantwoording van het toelagegebruik en de Bevak-reglementering is nog niet aangepast;

- het besluitvormingsscenario voor bijzondere financiële transacties wordt nog niet gerespecteerd.

Parlementaire resoluties kunnen bezwaarlijk een geheel vrijblijvend karakter hebben. Hoewel de resoluties niet de kracht van decreet hebben en ruimte laten voor de conceptie en uitvaardiging van maatregelen, verwacht het Vlaams Parlement ongetwijfeld dat de Vlaamse regering ernstige inspanningen levert om tegemoet te komen aan zijn aanbevelingen.

Het Rekenhof concludeert dan ook dat de Vlaamse regering de inspanningen zou kunnen intensiveren om alsnog uitvoering te geven aan de onderhavige resoluties.

3. Overleg tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Rekenhof

3.1. Permanente samenwerking

Het Rekenhof heeft in zijn boeken 1997, 1998 en 1999⁽³⁰⁾ melding gemaakt van het overleg met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De werkgroep *Datacontrole* staat nog steeds in voor de opvolging van de vergelijking tussen de gegevensbanken van het Rekenhof en het ministerie. Zoals al vermeld in het boek van 1999, zijn de verschillen tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht.

De opvolging van de indiening van de algemene rekening is het voorwerp van de werkzaamheden van de werkgroep *Algemene Rekening*. In deze werkgroep kwamen de voorstelling van de begroting van de diensten met afzonderlijk beheer en de boeking van wisselkoersverschillen bij deze diensten aan bod.

De werkgroep *Rekenplichtigen* behandelt allerlei problemen in verband met de rekeningen van rekenplichtigen. Hij besteedde speciale aandacht aan de problematiek van de tekorten in rekeningen van rekenplichtigen. Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de motivatie bij het gebruik van de mogelijkheid rekenplichtigen bij wie een tekort is vastgesteld, niet voor het Rekenhof te dagvaarden⁽³¹⁾, soms te wensen overliet. Het formulier dat de administratie daartoe aan de bevoegde minister voorlegt, laat de minister weinig andere mogelijkheden dan het zich al dan niet akkoord verklaren met het voorstel van de administratie. Dit holt de motivatieverplichting de facto uit. Het Rekenhof heeft het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap daarom een model voor het motiveren van niet-dagvaarding ter beschikking gesteld. In zijn brief van 2 augustus 2000 heeft de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie de motivatie om rekenplichtigen met een tekort niet te dagvaarden alvast omstandiger geformuleerd. De werkgroep had het in het kader van de problematiek van de tekorten voorts over de juridische onduidelijkheid van het begrip *reserverekenplichtige*. Het bij een tekort aansprakelijk stellen van de reserverekenplichtige door de effectieve rekenplichtige is in ieder geval een extralegale procedure die buiten het terrein van de wettelijke regeling van de rekenplichtige aansprakelijkheid valt. De werkgroep was het ook eens over de wenselijkheid van een statuut voor de rekenplichtige. Andere items die de werkgroep behandelde waren onder meer: de boeking van leasingverrichtingen, het gebruik van warenrekeningen, de annulatie van kleine schuldvorderingen en het gebruik van kredietkaarten door de administratie Buitenlands Beleid.

3.2. Begeleidingscommissie en werkgroep ad hoc voor de reorganisatie van het Vlaams overheidsapparaat

Het besluit van de Vlaamse regering van 31 maart 2000 heeft twee leden van het college van secretarissen-generaal aangesteld als bijzondere commissarissen voor de reorganisatie van het Vlaams overheidsapparaat. Zij kregen de opdracht de

³⁰ Respectievelijk Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 38-40, Stuk 11 (1998-1999) – Nr. 1, p.41, en Stuk 36 (1999-2000) – Nr. 1, p. 31-32.

³¹ Zie het artikel *Jurisdictionele opdracht* op p. 25 van dit boek.

Vlaamse regering voorstellen te doen voor de nieuwe organisatie. Tevens zijn een projectgroep en een begeleidingscommissie opgericht. De begeleidingscommissie volgt de werkzaamheden van de projectgroep op en stuurt ze, waar nodig, bij. Ze treedt op als advies- en reflectieforum.

Op 27 april 2000 ontving het Rekenhof een uitnodiging om deel te nemen aan de begeleidingscommissie, die werd geïnstalleerd op 27 juni 2000 door de Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport. Behalve de bijzondere commissarissen en de vertegenwoordigers van het Rekenhof, zetelen in deze commissie onder meer enkele vertegenwoordigers van de kabinetten en de Inspectie van Financiën, alsook enkele professoren en externe deskundigen. In de vergaderingen van 27 juni, 24 juli en 7 september 2000 kwamen de volgende thema's aan bod:

- aanpak van de reorganisatie;
- inhoudstafel (structuur) van het af te leveren rapport en overzicht van bijhorende producten die uit het rapport dienen te resulteren;
- basisbouwstenen voor het organisatiemodel van de Vlaamse administratie;
- resultaatgericht en gemotiveerd personeel;
- beheersovereenkomsten als sturingsinstrument;
- blauwdruk van een nieuwe structuur.

Het stappenplan voor de reorganisatie voorziet in twee fasen: een conceptuele fase, die zal worden afgerond eind 2001, en een implementatiefase, die loopt tot eind 2002.

De bijzondere commissarissen wensten bovendien de expertise van de Inspectie van Financiën, ABAFIM en het Rekenhof, onder meer op het vlak van de externe verzelfstandiging (³²) te bundelen in een werkgroep ad hoc, die reflecteert over en adviseert bij de teksten die vervolgens aan de begeleidingscommissie worden voorgelegd. De werkgroep ad hoc vergaderde op 20 juni en 18 juli 2000 en besprak discussieteksten opgesteld door de staf Centrale Coördinatie en ABAFIM over de voorbereiding van een kaderregelgeving, de verzelfstandiging en de controle, alsook over beheersovereenkomsten als sturingsinstrument.

³² Overeenkomstig de resoluties die het Vlaams Parlement hierover heeft aangenomen, geïnspireerd op aanbevelingen van het Rekenhof.

Voorafgaand visum en visum onder voorbehoud

In principe dient de overheid elke betaling te onderwerpen aan het voorafgaand visum van het Rekenhof. Onder haar verantwoordelijkheid kan de Vlaamse regering het Rekenhof echter nopen een eerder geweigerd visum toch te verstrekken, zij het onder voorbehoud. Sinds het vorige Boek heeft de Vlaamse regering geen gebruik van deze mogelijkheid gemaakt.

1. Voorafgaand visum

Artikel 14, eerste lid, van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof heeft het algemene principe gevestigd van de a-prioriconrole van het Rekenhof. Dit artikel bepaalt namelijk dat de staatskas geen betalingsopdracht kan uitvoeren dan voorzien van het visum van het Rekenhof. Artikel 71 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten heeft de bepalingen tot regeling van de controle van het Rekenhof van overeenkomstige toepassing gemaakt op de Gemeenschappen en de Gewesten. Artikel 15 van de inrichtingswet van het Rekenhof heeft tegelijk voorzien in de mogelijkheid stukken tot staving van schuldvorderingen na het visum in te brengen (1) als wegens de aard van de dienst kredieten moeten worden geopend voor een te verrichten uitgave (kredietopeningen) of (2) als voor de exploitatie in eigen beheer van een administratieve dienst voorschotten moeten worden gedaan aan de rekenplichtige van die dienst (geldvoorschotten).

Niettegenstaande deze algemene regel, controleert het Rekenhof een groot deel van de uitgaven tegenwoordig a posteriori. Deze beperking van het systeem van het voorafgaand visum ontstond uit praktische overwegingen. Om de betalingsprocedure te versnellen stelde de wetgever heel wat uitgaven vrij van het voorafgaand visum, onder meer de vaste uitgaven (wedden, abonnements, pensioenen, kantoor- en huurkosten,...). Hij deed daarbij geen afbreuk aan het controlerecht van het Rekenhof, dat in die gevallen a posteriori uitgeoefend wordt.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal en de bedragen van de door de administraties van de Vlaamse Gemeenschap voorgelegde ordonnanceringen op kredieten van het jaar 1999 en op overgedragen kredieten van 1998 die aan het voorafgaand visum van het Rekenhof werden onderworpen.

(in miljoen BEF)

<i>aard</i>	<i>ordonnanceringen op begrotingskredieten voorgelegd aan het voorafgaand visum</i>		<i>geannuleerd</i>		<i>gevisieerd met vermindering</i>	
	<i>aantal</i>	<i>bedrag</i>	<i>aantal</i>	<i>bedrag</i>	<i>aantal</i>	<i>bedrag</i>
- voorafgaand visum	20.438	189.291,9	106	197,7	86	50,8
- geldvoorschotten	1.231	7.160,6				
- overschrijvingen in de schrifturen	3	0,1				
- regularisaties	6	-				
<i>totaal</i>	<i>21.678</i>	<i>196.452,6</i>				

2. Visum onder voorbehoud

Artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof bepaalt, zoals gesteld, dat geen betalingsopdracht door de staatskas mag worden uitgevoerd dan voorzien van het visum van het Rekenhof. Wanneer het Rekenhof oordeelt zijn visum te moeten weigeren, worden de redenen van de weigering in de Ministerraad onderzocht. Indien de ministers beslissen dat onder hun verantwoordelijkheid tot betaling moet worden overgegaan, verstrekt het Rekenhof zijn visum onder voorbehoud. Het deelt in dit geval dadelijk aan de Kamers de redenen van zijn weigering mee. In het geval van de Vlaamse Gemeenschap, vervangt een beslissing van de Vlaamse regering die van de Ministerraad.

Sinds het Boek van het Rekenhof 1999 heeft de Vlaamse regering geen gebruik van deze mogelijkheid meer gemaakt.

Jurisdictionele opdracht

Het Rekenhof heeft van 1 oktober 1999 tot 30 september 2000 vijf administratieve arresten gewezen waarbij het tekorten in rekeningen van rekenplichtigen vaststelde. Daarbuiten ontving het van de bevoegde overheden vijftien beslissingen tot niet-dagvaarding van rekenplichtigen bij wie het al vroeger tekorten vaststelde. De overheden riepen daartoe steeds overmacht in, soms in combinatie met het geringe bedrag.

1. Procedure

De wet van 3 april 1995 tot wijziging van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof en van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit heeft de procedure hervormd die het Rekenhof volgt bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht ten aanzien van de openbare rekenplichtigen. De behandeling van de tekortdossiers geschiedt thans in twee opeenvolgende, van elkaar gescheiden fasen. De bevoegde overheid dient voor iedere rekening van een rekenplichtige die een tekort vertoont, een dossier voor het Rekenhof samen te stellen. In een eerste fase moet dat dossier het voor het Rekenhof mogelijk maken het tekort door middel van een administratief arrest vast te stellen. In een tweede fase moet de bevoegde overheid op grond van een onderzoeksverslag nopens de rekenplichtige aansprakelijkheid de rekenplichtige voor het Rekenhof dagvaarden, of het Rekenhof een gemotiveerde beslissing overleggen waarin zij afziet van de dagvaarding. In het geval de bevoegde overheid de rekenplichtige voor het Rekenhof dagvaardt, start een openbare en tegensprekelijke procedure van jurisdictionele aard.

2. Jurisdictionele activiteiten in de periode van 1 oktober 1999 tot 30 september 2000

2.1. Eerste fase: afsluiting van tekortrekeningen

Het Rekenhof heeft van 1 oktober 1999 tot 30 september 2000 vijf administratieve arresten gewezen waarin het tekorten vaststelde voor een totaal van 306.294 BEF.

Departement of Provincie	Instelling/Dienst	Bedrag in BEF
Antwerpen	Provinciaal Instituut voor Technisch Onderwijs Stabroek	64.800
Antwerpen	Provinciaal Veiligheidsinstituut Antwerpen	14.496
Vlaams Brabant	Provinciaal Recreatiecentrum Halve Maan Diest	196.448
West - Vlaanderen	Dienst Cultuur	25.300
Onderwijs	L.R. nr. 77, Scholengroep Koekelberg	5.250

2.2. Tweede fase: vaststelling van de verantwoordelijkheid van de rekenplichtige

Als een afgesloten rekening een tekort vertoont, komt het de minister of de bestendige deputatie van de provincieraad toe de rekenplichtige tot terugbetaling van het

tekort voor het Rekenhof te dagvaarden⁽³³⁾. De administratieve overheid kan maar van dagvaarding afzien, zo zij meent zich te kunnen beroepen op overmacht of zo het tekort een door de Koning vastgesteld bedrag niet overschrijdt (50.000 BEF).

- 1.620.742 Naar aanleiding van de voorlegging van een gemotiveerde beslissing tot niet-dagvaarding, heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Economie er op 14 maart 2000 op gewezen dat een combinatie van de wettelijk bepaalde motieven om van de dagvaarding af te zien, in principe niet kan: de minister dient eerst de rekenplichtige aansprakelijkheid te onderzoeken en vervolgens of te verwijzen naar het bestaan van overmacht, of te beslissen niet te dagvaarden wegens het geringe tekortbedrag⁽³⁴⁾.

Het Rekenhof wees er tevens op dat gemotiveerde beslissingen tot niet-dagvaarding dermate moet worden geformaliseerd dat duidelijk blijkt dat de bevoegde minister de beslissing tot niet-dagvaarding van de rekenplichtige zelf heeft genomen⁽³⁵⁾.

Het Rekenhof ontving in dezelfde periode van de bevoegde overheden vijftien gemotiveerde beslissingen om niet te dagvaarden voor een totaal bedrag van 450.871 BEF. Deze beslissingen hebben betrekking op administratieve arresten die het wees tijdens vorige periodes. De overheden motiveerden hun beslissing de rekenplichtige niet te dagvaarden met het bestaan van overmacht in hoofde van de rekenplichtige.

³³ Overeenkomstig artikel 8, vierde en vijfde lid, van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof.

³⁴ Vertegenwoordigers van het Rekenhof en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap hebben deze problematiek ook besproken in de werkgroep *Rekenplichtigen*, zie p. 21 van dit boek.

³⁵ De Raad van State adviseerde dat de in artikel 8, vierde lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof bepaalde bevoegdheid, dermate essentieel is, dat zij niet het voorwerp van delegatie kan zijn (R.v.St., Gedr. St., Senaat; 1993 – 94, nr.1172/1, 34).

Depart.	Instelling/Dienst	Bedrag (BEF)	Motivering niet-dagvaarding
Onderwijs	Hogeschool Gent	88.000	Overmacht (diefstal met inbraak)
Onderwijs	L.R. nr. 009 – SG Antwerpen III	14.700	Overmacht (diefstal)
Onderwijs	L.R. nr. 009 – SG Antwerpen III	6.000	Overmacht (diefstal)
EWBL	DAB Investeren in Vlaanderen	6.900	Overmacht (diefstal) en geringe bedrag van het tekort.
LIN	Binnenscheepvaart	127.101	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Binnenscheepvaart	6.600	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Binnenscheepvaart	7.055	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Binnenscheepvaart	2.512	Overmacht en geringe bedrag
LIN	Bovenshelde	53.720	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Bovenshelde	10.000	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Bovenshelde	65.853	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Bovenshelde	17.815	Overmacht (diefstal met inbraak)
LIN	Zeeshelde	37.000	Overmacht
LIN	Bovenshelde	3.000	Overmacht
Onderwijs	L.R. nr. 059 – SG Arendonk	4.615	Overmacht (diefstal met inbraak)

Naar aanleiding van dagvaardingen ingeleid door de ARGO en haar rechtsopvolger, het Gemeenschapsonderwijs, wees het Rekenhof drie arresten, waarbij het veroordelingen uitsprak tot betalingen van respectievelijk 6.608 BEF, 7.000 BEF en 15.000 BEF.

Controleopdracht van het Rekenhof in de Vlaamse provincies

De wet van 4 mei 1999 tot wijziging van de provinciewet⁽³⁶⁾ heeft de controlebevoegdheid van het Rekenhof ten aanzien van de provincies hertekend. In het licht daarvan heeft het Rekenhof de provinciegriffiers op 7 juni 2000 een uiteenzetting gegeven over de nieuwe bevoegdheden, alsook de principes die het bij de uitoefening ervan wenst te huldigen. De onderstaande paragrafen vatten de hoofdlijnen van die uiteenzetting samen.

1. Inleiding

- 1.483.222 Op 6 mei 1998 heeft het Rekenhof de Minister van Binnenlandse Zaken en de provinciegouverneurs medegedeeld dat zijn controleopdracht ten opzichte van de provincies ingevolge de wijziging van de provinciewet door de wet van 25 juni 1997, beperkt bleef tot het afsluiten van de rekeningen en, in voorkomend geval, het uitoefenen van een rechtsprekende bevoegdheid over de verantwoordelijkheid van respectievelijk de provincieontvanger, de bijzondere ontvangers, de provinciale rekenplichtigen over gelden en waren en de rekenplichtigen van de traditionele provinciebedrijven.
- 1.744.761 Op 16 en 17 augustus 1999 meldde het de provinciegouverneurs en de Minister van Binnenlandse Zaken dat de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van de provinciewet opnieuw op ondubbelzinnige wijze zijn bevoegdheid bevestigde een externe controle uit te voeren op de wettigheid en de regelmatigheid van de provinciale ontvangsten en uitgaven.

In het licht van zijn beslissing de controle in alle provincies op een gelijkaardige wijze te zullen uitvoeren, heeft het Rekenhof de provinciegriffiers op 7 juni 2000 de organisatie van de controle en de gehanteerde controleprincipes toegelicht.

2. Rechtsgrond en aard van de controle

Artikel 112bis van de provinciewet bepaalt dat het Rekenhof de rekeningen betreffende de ontvangsten en uitgaven van de provincies controleert. Artikel 5 van de inrichtingswet van het Rekenhof definieert het begrip controle en de types van controle die het Rekenhof kan uitvoeren, met name het nazien en verevenen van de rekeningen en een controle a posteriori op de goede besteding van de rijks gelden:

- Het nazien *en verevenen van de rekeningen* omvat een financiële en een wettigheidscontrole. Bij zijn financiële controle gaat het Rekenhof de juistheid, betrouwbaarheid en volledigheid van de financiële staten na; bij zijn wettigheidscontrole onderzoekt het de wettigheid⁽³⁷⁾ en regelmatigheid⁽³⁸⁾ van de in de financiële staten weergegeven verrichtingen.

³⁶ Zie Boek van het Rekenhof 1999, Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 9-10.

³⁷ Correcte toepassing van de vigerende rechtsregels, inzonderheid de dwingende regels van publiek recht die speciaal werden uitgevaardigd om de belangen van de Schatkist te beschermen (bv. regelgeving op de overheidsopdrachten, regelgeving

- *Controle op de goede besteding van de rijks gelden* houdt een toetsing in aan de beginselen zuinigheid⁽³⁹⁾, doelmatigheid⁽⁴⁰⁾ en doeltreffendheid⁽⁴¹⁾. Zij wil de provincieraad informeren over de wijze waarop de overheidsdiensten worden beheerd en de maatregelen die eventueel nodig zijn om dat beheer te verbeteren. Hierbij mag het Rekenhof zich niet uitspreken over de opportuniteit van het gevoerde beleid of de bepaling van de doelstellingen. Die bevoegdheden komen uitsluitend de provincieraad en de bestendige deputatie toe.

Voor de uitvoering van zijn controles is het Rekenhof gemachtigd alle documenten en inlichtingen op te vragen over het beheer van de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn onderworpen. Het kan ook een controle ter plaatse organiseren. De bevoegde overheid is verplicht binnen de termijn van één maand te antwoorden op zijn opmerkingen.

De onderstaande tabel plaatst de bevoegdheden van het Rekenhof ten aanzien van de provincies in een historisch perspectief:

Bevoegdheid	tot 25.6.1997	25.6.1997 - 4.5.1999	na 4 mei 1999
Begrotingsadvies	Neen	Neen	Ja
Algemene controle op ontvangsten en uitgaven	Ja	Neen	Ja
Controle op de betalingen	Ja A priori*	Neen	Ja a posteriori
Controle op de pensioentoe-kening	Ja A priori	Neen	Ja a posteriori
Controle op de goede besteding van de gelden	Neen	Neen	Ja ⁽⁴²⁾
Jurisdictionele bevoegdheid	Ja	Ja	Ja

* Middels visumverstrekking

Het Rekenhof voert zijn controles uit ten behoeve van de provincieraad, ter ondersteuning van diens bespreking en goedkeuring van de begroting en de rekening. Daardoor krijgt deze controle een eigen karakter, dat wezenlijk verschilt van de controles die andere instanties uitvoeren (provinciegouverneur, toezichthoudende overheid of de provincieontvanger).

op de toekenning en aanwending van subsidies, wetgeving op de indienstneming van overheids personeel en overheidspensioenen, ...).

³⁸ Conformiteit van de uitgevoerde verrichtingen met de begroting (voldoende krediet op de begroting, correcte aanrekening, ...?).

³⁹ Zijn de vereiste financiële, menselijke en materiële middelen op zowel kwalitatief als kwantitatief vlak, op het gepaste ogenblik en tegen de laagst mogelijk kostprijs verworven ?

⁴⁰ Leveren de aangewende financiële, menselijke en materiële middelen een maximale output ?

⁴¹ In hoeverre zijn de doelstellingen verwezenlijkt ?

⁴² Ingevolge de wet van 10 maart 1998 tot wijziging van artikel 5 van de inrichtingswet op het Rekenhof.

3. Principes van de controle

Op 16 augustus 1999 heeft het Rekenhof de provinciegouverneurs medegedeeld dat het zijn controles zou uitvoeren:

- *a posteriori*, dit is nadat een recht werd vastgesteld of een vastlegging of vereffening plaatsvond;
- *ter plaatse op gelijkaardige wijze en gelijktijdig in alle provincies en in functie van de controledoelstellingen*⁴³, die uiteenvallen in permanente controledoelstellingen (begrotingsonderzoek, onderzoek van de jaarrekeningen, jaarlijkse steekproefcontroles) en niet-permanente (jaarlijks te bepalen thema- of punctuele controles);
- *vooraf aangekondigd, in het bijzonder wat de themacontroles betreft*⁴⁴;
- *op doorzichtige wijze en langs een tegensprekelijke procedure*, wat impliceert dat de administratie en de bestendige deputatie de gelegenheid krijgen te repliceren op de vaststellingen, opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof vóór het die publiceert in het verslag aan de provincieraad over de rekeningen.

De aard van het onderzoek bepaalt het niveau van tegensprekelijkheid. Bij begrotings- en rekeningenonderzoek blijft de tegensprekelijkheid beperkt tot het niveau van een exitgesprek tussen de controleploeg en de administratie. Bij de opvolgingscontroles (bv. van een belangrijke overheidsopdracht), jaarlijkse steekproefcontroles en themacontroles van zuivere wettigheidsaard bestaat de tegensprekelijkheid uit een exitgesprek tussen de controleploeg en de administratie, gevolgd door een brief aan de bestendige deputatie, die haar opmerkingen aan het Rekenhof kan meedelen. Voor themacontroles die zuivere controles op het goede beheer zijn en themacontroles die gemengd van aard zijn (wettigheids- én doelmatigheidsaspecten) geldt een gefaseerde tegensprekelijkheid: een exitgesprek, een brief aan de administratie met mededeling van het rapport van bevindingen (rapport over de vastgestelde feiten of organisatie, met de vraag de juistheid ervan te bevestigen) en een brief aan de bestendige deputatie met mededeling van het rapport van bevindingen waaraan het Rekenhof zijn opmerkingen en aanbevelingen heeft toegevoegd. Op elk niveau heeft de tegensprekelijkheid tot doel eventuele onjuistheden in het controleverslag recht te zetten en het Rekenhof in staat te stellen in het verslag bij de rekeningen waarin het over deze controles kan rapporteren, behalve het eigen standpunt, ook dat van de administratie en de bestendige deputatie weer te geven.

4. Adviezen bij begrotingen en begrotingswijzigingen

Artikel 66, §2, van de provinciewet stelt dat ieder lid van de provincieraad samen met het ontwerp van begroting en de algemene beleidsnota, het bijbehorende advies van het Rekenhof moet krijgen. Deze adviesverlening bij de begrotingen en begrotingswijzigingen is een nieuwe bevoegdheid.

⁴³ Anders dan voorheen is er geen *permanente* controle ter plaatse meer.

⁴⁴ Op grond van een vooronderzoek beslist het Rekenhof een themacontrole op te starten. Deze beslissing deelt het de provinciegriffiers mede.

5. Controle op de rekeningen

5.1. Timing

De wet- en regelgeving hebben enkel voor de bijzondere ontvangers uitdrukkelijk bepaald wanneer zij het Rekenhof hun rekening moeten toesturen. Om in staat te zijn opmerkingen bij de begrotingsrekening te formuleren, dient het Rekenhof evenwel die begrotingsrekening, alsook de beheersrekening van de provincieontvanger, vóór 1 juli van het lopende jaar te ontvangen.

5.2. Controle op de beheersrekening van de provincieontvanger

Het Rekenhof verifieert de overeenstemming van de boekingen met de kasmiddelen⁽⁴⁵⁾. Het onderzoekt m.a.w. of de boekingen gestaafd zijn door correcte verantwoordingsstukken. Daarbuiten verifieert het ook of de provincieontvanger de taken met betrekking tot de hem toevertrouwde akten, titels en documenten⁽⁴⁶⁾ correct vervult.

5.3. Rekeningen geldvoorschotten

Het Rekenhof is bevoegd de rekeningen van de buitengewoon rekenplichtigen van de provincies te controleren⁽⁴⁷⁾. De controle van de provinciale (jaar)rekeningen⁽⁴⁸⁾ impliceert immers een controle van de rekeningen van de bijzondere rekenplichtigen.

1.600.663 Daar het systeem van geldvoorschotten evenwel een uitzondering vormt op het voorafgaand visum, dat op provinciaal niveau werd afgeschaft, heeft het Rekenhof de Minister van Binnenlandse Zaken op 29 maart 2000 medegedeeld dat de rekeningen van de buitengewoon rekenplichtigen niet meer moeten worden toegestuurd. Het zal zijn controle op deze rekeningen voortaan immers als volgt invullen: enkel de tekortrekeningen die de bestendige deputatie aanzegt afsluiten en het verantwoord gebruik van de voorschotten *ter plaatse* en *steekproefsgewijs* controleren, zonder de rekening af te sluiten.

5.4. Beheersrekeningen van de bijzondere ontvangers

De controle op de rekeningen van de bijzondere ontvangers⁽⁴⁹⁾ geschiedt ter plaatse. Dit laat toe eventuele materiële fouten en vergissingen op een soepele wijze recht te zetten. Na vaststelling in de bestendige deputatie worden de rekeningen voor een formele afhandeling naar het Rekenhof gestuurd.

⁴⁵ Artikel 113octies, eerste lid, c, en tweede lid, van de provinciewet, zoals nader uitgevoerd door hoofdstuk 5 van het koninklijk besluit van 2 juni 1999 houdende de algemene regeling van de provinciale boekhouding.

⁴⁶ Artikel 79 van het koninklijk besluit van 2 juni 1999.

⁴⁷ De artikelen 112 en 112bis van de provinciewet, zoals gewijzigd bij wet van 4 mei 1999, en overeenkomstig de bepalingen van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof.

⁴⁸ Artikel 66, § 4, van de provinciewet.

⁴⁹ De artikelen 49, §2, en 85 van het koninklijk besluit van 2 juni 1999, evenals de artikelen 7 en 8 van de inrichtingswet op het Rekenhof.

6. Controleprogramma 2000

Het controleprogramma 2000 bevat behalve de permanente controledoelstellingen een selectieve controle van de vastleggingsdossiers en de themacontrole *toepassing van het koninklijk besluit van 2 juni 1999 houdende algemene regeling van de provinciale boekhouding*.

7. Personeels- en pensioenuitgaven

7.1. Personeelsuitgaven

Het Rekenhof wenst te evolueren naar een meer systeemgebonden controle van de personeelsuitgaven, waarbij het de interne werking van de administratie van nabij volgt. De controle zal plaatsvinden op grond van een jaarlijks controleplan met themacontroles over de vijf provincies, maar er zullen ook ad-hoc-onderzoeken voortvloeien uit een strikte opvolging van de beslissingen van de bestendige deputaties en provincieraden.

Alle Vlaamse provincies werkten nieuwe personeelsstatuten uit. Het Rekenhof heeft een vooronderzoek verricht naar de overeenstemming van deze personeelsstatuten met de geldende federale richtlijnen⁵⁰. Het zal dit onderzoek uitwerken en de provincies op de hoogte brengen van de resultaten.

Tevens vond een vooronderzoek naar de tewerkstelling van contractueel personeel door de Vlaamse provincies plaats. Het Rekenhof zal deze controle finaliseren en er per provincie over rapporteren.

7.2. Pensioenuitgaven

De controle op de provinciale pensioenen is in de eerste plaats een wettigheidscontrole, met aandacht voor de interne controlemechanismen. Behalve de controle van de individuele dossiers, zal het Rekenhof de provinciale pensioenen horizontaal doorlichten. Zo wil het inzicht krijgen in de wijze waarop de verschillende *pensioentoekeningsorganismen* de reglementering en administratieve jurisprudentie toepassen.

Een verkennend onderzoek naar de vaststelling van provinciale pensioenen is gepland, met een analyse van de specifieke bepalingen in provinciale pensioenreglementen en de toepassing ervan in concrete dossiers, alsook een controle op de naleving van de algemeen geldende bepalingen inzake pensioenen bij de vaststelling van provinciale pensioenen.

⁵⁰ Koninklijke besluiten genomen ter uitvoering van de artikelen 71 en 72 van de wet van 14 februari 1961 (eenheidswet).

DEEL II

UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999

KERNCIJFERS 1999

1. Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1999.

(in miljoen BEF)

	1999	1999	1998	Verschil
	Begroting	Uitvoering	Uitvoering	1999 t.o.v. 1998
ONTVANGSTEN ⁽⁵¹⁾				
- algemeen	611.208,3	615.540,5	579.183,5	+6,3%
- toegewezen	1.412,6	2.720,4	2.411,8	+12,8%
TOTAAL	612.620,9	618.260,9	581.595,3	+6,3%
UITGAVEN ⁽⁵²⁾				
kredieten eigen aan het begrotingsjaar	620.995,6	580.214,8	554.969,4	+4,5%
- niet-gesplitste kredieten ⁽⁵³⁾	569.907,6	542.705,9	521.544,6	+4,1%
- gesplitste ordonnanceringskredieten	41.753,9	34.138,6	31.236,6	+9,3%
- variabele kredieten	9.334,1	3.370,3	2.188,2	+54,0%
kredieten overgedragen van het vorig jaar	22.969,1	20.956,4	14.800,9	+41,6%
TOTAAL	643.964,7	601.171,2	569.770,3	+5,5%
RESULTAAT	-	17.089,7	11.825,0	+44,5%
TITEL III				
opbrengst leningen	30.000,0	0,0	1.000,0	-100,0%
aflossing leningen	76.058,8	17.789,8	25.741,2	-30,9%

De Vlaamse Gemeenschap heeft in 1999 een positief boekhoudkundig resultaat geboekt van 17,1 miljard BEF. Dit is het resultaat van alle in 1999 geboekte ontvangsten en ordonnanceringen (betaalopdrachten). Ten opzichte van het resultaat van 1998 is het resultaat 1999 met 44,5 % verbeterd.

De resultaten van 1980 tot en met 1998 vertonen een gecumuleerd tekort van 167.537,8 miljoen BEF. Gevoegd bij het positieve resultaat van 1999, levert dit een gecumuleerde tekort van de begrotingen op 31 december 1999 op van 150.448,1 miljoen BEF.

⁵¹ Wat betreft de ontvangsten worden de begrotingsmiddelen gevormd door de ramingen in de aangepaste middelenbegroting 1999.

⁵² Beschikbare betaalkredieten.

⁵³ Inclusief bijkredieten vorige jaren.

Bij de aanpassing van de begroting in april 1999 raamde de Vlaamse regering een begrotingsoverschot van 10.969,3 miljoen BEF. Dit overschot is de facto steeds een *minimumoverschot*, daar de begrotingskredieten de uitgaven limiteren en de ontvangstenramingen de minimaal in het begrotingsjaar te ontvangen gelden betreffen. Het overschot 1999 ligt desalniettemin 6,1 miljard BEF hoger dan het begrote overschot. Dit is een gunstig resultaat. Beide resultaten zijn echter niet helemaal vergelijkbaar: het ex ante resultaat hield enerzijds geen rekening met de verrichtingen op begrotingsfondsen⁵⁴, noch met de ordonnancerings op overgedragen kredieten van het vorige begrotingsjaar; het boekhoudkundig resultaat hield dan weer geen rekening met de verdere uitvoering van de begroting 1999 in 2000, hoewel de in 1999 geboekte vastleggingen op niet-gesplitste kredieten die uitvoering wel limiteren (556.505,3 miljoen BEF in 1999).

Een resultaat berekenen dat eenduidig tegenover het begrote resultaat kan worden geplaatst, blijft onmogelijk daar de ordonnancerings op kredieten die met begrotingsruiteren werden overgedragen van het vorige begrotingsjaar, niet kunnen worden onderscheiden van de ordonnancerings op kredieten van het lopende jaar. De overgedragen kredieten smelten immers volledig samen met de kredieten van het lopende jaar.

De geboekte (algemene) ontvangsten waren in 1999 slechts 0,7 % hoger dan de geraamde ontvangsten terwijl bij de toegewezen ontvangsten de ramingen met 92,6 % werden overtroffen. De ordonnancerings op betaalkredieten van het lopend jaar bleven 6,6 % onder de toegestane kredieten. Meer informatie over de evolutie van de ontvangsten en uitgaven zijn opgenomen in de hoofdstukken 1, *Middelen en ontvangsten*, en 2, *Uitgaven* (p. 58 e.v. en p. 65 e.v. van dit boek).

Op een wachtrekening in de boekhouding van de Vlaamse Gemeenschap, staan nog 1.133,4 miljoen BEF ontvangsten, die de Vlaamse Gemeenschap heeft geïnd, maar waarvan zij de juiste bestemming nog niet kent. Verwacht kan worden, dat zij een groot deel van die ontvangsten zal toewijzen aan de begrotingsontvangsten, zodat zij in een van de volgende jaren op de begroting zullen worden aangerekend. Ten opzichte van 1998 nam het saldo van de wachtrekening met bijna 76 % toe. De toename is vooral een gevolg van de eigen inning van de onroerende voorheffing sinds 1999, waarvan eind 1999 507,3 miljoen BEF op de wachtrekening belandde. Daarbuiten bevat deze wachtrekening nog steeds een bedrag van 430 miljoen BEF dat de Vlaamse Gemeenschap in 1998 ontving van de Limburgse Reconvertie Maatschappij naar aanleiding van de overname van een deel van het consortiumkrediet door deze maatschappij (met name een deel reeds vervallen intresten).

⁵⁴ Toegewezen ontvangsten en ordonnancerings op variabele kredieten, waarbij de ordonnancerings per begrotingsfonds per definitie beperkt zijn door de geïnde toegewezen ontvangsten.

2. Resultaat op kasbasis

Het kasresultaat omvat alle kasverrichtingen van de Vlaamse Gemeenschap, ongeacht het begrotingsjaar waartoe zij behoren. Het is bijgevolg ruimer dan het begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis: behalve van de begrotingsverrichtingen, ondergaat het ook de invloed van verrichtingen die budgettair bij het vorige jaar horen, van verrichtingen op orde- en thesaurierekeningen met kaseffect, doch zonder budgettaire weerslag, en van verrichtingen van de diensten met afzonderlijk beheer, die niet financieel, maar wel budgettair gescheiden zijn van de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap maakt in haar maandelijks samenvatting van de schatkisttoestand geen volledige uitsplitsing van haar resultaat op kasbasis over deze onderscheiden onderdelen. Sinds 1999 wordt slechts het gedeelte van de onroerende voorheffing, bestemd voor de provincies en de gemeenten, in een afzonderlijke rubriek *thesaurieverrichtingen* vermeld. In het kasresultaat zitten geen herfinancieringen van de directe schuld, terwijl de aflossingen van de indirecte schuld er wel in vervat zijn.

De onderstaande tabel geeft de evolutie van het netto kasresultaat over de laatste zes jaar weer⁽⁵⁵⁾:

(in miljoen BEF)

	kas- ontvang- sten	th-v	totaal ontvangsten	% wijziging	kas- uitgaven	th-v	Totaal uitgaven	% wijziging	netto- kas- resultaat
1994	481.803	0	481.803	-	502.055	0	502.055	-	-20.252
1995	506.460	0	506.460	+5,1%	529.268	0	529.268	+5,4%	-22.808
1996	526.215	0	526.215	+3,9%	550.383	0	550.383	+4,0%	-24.168
1997	574.144	0	574.144	+9,1%	567.094	0	567.094	+3,0%	7.050
1998	600.296	0	600.296	+4,6%	584.677	0	584.677	+3,1%	15.619
1999	638.127	37.012	675.139	+12,5%	604.082	28.781	632.863	+8,2%	42.276

De Vlaamse Gemeenschap heeft het begrotingsjaar 1999 afgesloten met een kasoverschot van 42,3 miljard BEF. Ten opzichte van het kasoverschot in 1998 betekent dit meer dan een verdubbeling van het resultaat (stijging met 170,7 %).

Het positieve kasresultaat 1999 is echter strikt genomen overschat met 4,6 miljard BEF. Behalve het Graaf de Ferrarisgebouw verwierf de Vlaamse Gemeenschap in 1998 ook het Hendrik Consciencegebouw. De aankoop van deze transactie (4,6 miljard BEF) is al in de totale kasuitgaven 1998 (584,7 miljard BEF) verwerkt middels een overboeking naar een financiële rekening buiten de kastoestand van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁵⁶⁾ en werd tijdelijk belegd. De werkelijke betaling dateert

⁵⁵ Bron voor deze cijfers zijn de samenvattingen van de maandelijks schatkisttoestand zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

⁵⁶ In strijd met artikel 3 van het decreet van 16 december 1997 houdende bepaling inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap, dat stelt: *De Vlaamse regering wordt ertoe gemachtigd voor de bepaling van het begrip kastoestand zoals beschreven onder artikel 2,10°, rekeningen aan te duiden die aan de aldaar bedoelde som onttrokken worden. Hierbij geldt als criterium dat de rekeningen waarop uitsluitend derdengelden worden beheerd, dienen onttrokken te worden.*

echter van 29 januari 1999. Het kasoverschot bedraagt bijgevolg in principe maar 37,7 miljard BEF.

De kasverrichtingen van de diensten met afzonderlijk beheer (DAB's) bepalen mee het resultaat op kasbasis van de Vlaamse Gemeenschap. De DAB's beïnvloeden het netto-kasresultaat van de Vlaamse Gemeenschap positief als zij in het lopende jaar minder uitgaven deden dan zij eigen ontvangsten inden. In 1999 bedroeg het netto-kasresultaat van de DAB's 18.244,1 miljoen BEF⁵⁷), zodat hun kaspositie van 19.685,3 miljoen BEF eind 1998 toenam tot 37.929,4 miljoen BEF. Het resultaat bij de DAB's heeft dus, in vergelijking met het eigen begrotingsresultaat van de Vlaamse Gemeenschap (17.089,7 miljoen BEF), een zeer grote invloed gehad op het globale kasresultaat.

De Vlaamse regering wendde de kasoverschotten ook in 1999 verder aan voor de afbouw van de schuld. In 1999 lostte zij 17.790 miljoen BEF van de geconsolideerde directe schuld af. Aldus sloot het begrotingsjaar 1999 met een bruto te financieren saldo van 24.486 miljoen BEF.

De Vlaamse Gemeenschap gebruikte het positieve kasresultaat tevens voor de terugbetaling van de korte-termijnschuld en de vermindering van de globale zichtrekening (kaskrediet) met 20,6 miljard BEF. De onderstaande tabel schetst de evolutie van die zichtrekening. Verdere informatie over de evolutie van de uitstaande schuld van de Vlaamse Gemeenschap staat onder het volgende punt van dit boek (p. 38).

	<i>(in miljard BEF)</i>
Stand zichtrekening per 31.12.1998	-29,9
Netto kasoverschot verrichtingen 1999	+42,3
Netto afname LT en MKT directe schuld in 1999	-21,7
Stand zichtrekening per 31.12.1999	-9,3

⁵⁷ Dit bedrag geeft niet de exacte impact weer waarmee de DAB's het netto-kasresultaat van de Vlaamse Gemeenschap beïnvloeden. Het netto-kasresultaat van de DAB's vormt enkel het verschil tussen alle geïnde ontvangsten en alle gerealiseerde uitgaven van de DAB's. De interne verrichtingen tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de DAB's (o.a. de dotaties uit de algemene uitgavenbegroting) hebben geen effect op het globale kasresultaat van de Vlaamse Gemeenschap.

3. Schuld van de Vlaamse Gemeenschap

3.1. Directe schuld

3.1.1. Evolutie van de directe schuld van de laatste drie jaar⁽⁵⁸⁾

(in miljarden BEF)

	uitstaande directe schuld, financiering NFS ⁽⁵⁹⁾ , op 31 december	indirecte schuld omgezet in directe schuld, uitstaand op 31 december	totale uitstaande directe schuld op 31 december	nominale groei in % t.o.v. vorig jaar	uitstaand op 31 december: korte termijn (< 1 jaar)	uitstaand op 31 december: lange en middellange termijn (≥ 1 jaar)
1997	132,7	43,0	175,7	⁽⁶⁰⁾ -5%	26,9	148,8
1998	116,6	52,4	169,0	-4%	33,8	135,2
1999	74,3	66,4	140,7	-17%	9,3	131,4

De totale uitstaande directe schuld verminderde in 1999 met 28,3 miljard BEF van 169 tot 140,7 miljard BEF. Deze afname van 17% is het resultaat van een positief kasresultaat ad 42,3 miljard BEF, gecombineerd met een nettoverhoging van de overgenomen indirecte schuld van 14 miljard BEF. De vermindering van de schuld kan worden opgesplitst in een afname van de lange- en middellange-termijnschuld met 3,8 miljard BEF en een afname van de korte-termijnfinanciering (thesauriebewijzen en kaskrediet) met 24,5 miljard BEF.

Bij de lange- en middellange-termijnschulden werd de afname met 3,8 miljard BEF veroorzaakt door, enerzijds, de terugbetaling van 12,6 miljard BEF onderhandse leningen en overgenomen schulden en de terugbetaling van 8 miljard BEF Medium Term Notes (MTN), en, anderzijds, een toename van de overgenomen indirecte schuld met 16,8 miljard BEF door de verhoging van het aandeel van het consortiumkrediet in de directe schuld (zie verder punt 3.3.).

De terugbetaling van 9,9 miljard BEF thesauriebewijzen, waaronder een thesauriebewijs van 6 miljard BEF opgenomen in 1999, en de afname van het gebruik van het kaskrediet met 20,6 miljard BEF verklaren de vermindering van de korte-termijnschuld met 24,5 miljard BEF.

De totale korte-termijnschuld (overgenomen schuld en NFS) bedroeg in 1999 9,3 miljard BEF. Dit is 6,6% van de totale directe schuld, tegenover 20% in 1998.

⁵⁸ Voor de overgenomen directe schuld en de directe schuld ter financiering van het netto te financieren saldo is geen uitsplitsing meer mogelijk volgens wijze van schuldfinanciering (lange- of kortetermijn), zoals in het boek 1999. Deze uitsplitsing is maar mogelijk voor de totale directe schuld.

⁵⁹ Deze cijfers houden ook rekening met de thesaurie- en ordeverrichtingen die volgens de maandelijkse schatkistoestand buiten het netto te financieren saldo (NFS) vallen. Een gedeelte van het NFS wordt m.a.w. gefinancierd met verrichtingen die de Vlaamse Gemeenschap buiten de begroting houdt. In 1999 werd nog steeds 430 miljoen BEF buiten het NFS gehouden, met name intresten die de Vlaamse Gemeenschap ontving van de Limburgse Reconversie Maatschappij voor de retroactieve overname van een deel van het consortiumkrediet.

⁶⁰ Eind 1996 bedroeg de totale uitstaande schuld 184,4 miljard BEF.

Eind 1999 had de directe schuld (exclusief het kaskrediet en ontleningen tot één maand) voor 90,7% een vaste rentevoet en voor 9,3% een vlottende rentevoet. De schuld tegen vlottende rentevoet nam nog met 16,6% af ten opzichte van 1998. Van de totale uitstaande schuld (exclusief het kaskrediet en ontleningen tot één maand) heeft 35,2% een resterende looptijd van meer dan 5 jaar.

3.1.2. Kostprijs van de directe schuld

In 1999 bedroegen de totale intrestlasten⁽⁶¹⁾ van de directe schuld (inclusief kasbeheer) volgens de uitvoering van de begroting 9,1 miljard BEF. Dit betekende ten opzichte van 1998 een daling met 1,5 miljard BEF of 14,3%. Deze vermindering stoelt op de lagere intrestvoeten en de verbeterde kaspositie sinds de inning door de Vlaamse Gemeenschap van de onroerende voorheffing. In 1999 zijn ook voor de eerste maal intresten betaald voor de overgenomen leningen van de academische sector. De intrestlasten op de totale directe schuld vertegenwoordigen 1,5% van de totale uitgaven op ordonnanceringsbasis van de Vlaamse Gemeenschap (601,2 miljard BEF). De onderstaande tabel deelt de uitstaande directe schuld in volgens rentevoet.

<i>(in miljoen BEF)</i>				
Rentevoet	Vast	Vlottend	Totaal	Aandeel
≤ 5%	18.096,4	12.262,2	30.358,6	23,10%
5 ≤ 6%	36.840,4	0,0	36.840,4	28,03%
6 ≤ 7%	26.435,4	0,0	26.435,4	20,12%
7 ≤ 8%	21.610,4	0,0	21.610,4	16,44%
8 ≤ 9%	14.793,1	0,0	14.793,1	11,26%
9 ≤ 10%	1.377,7	0,0	1.377,7	1,05%
> 10%	0,0	0,0	0,0	0,00%
Totaal:	119.153,4	12.262,2	131.415,7	100,00%

Bron : afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (uitstaande schuld exclusief kaskrediet en ontleningen ≤ 1 maand).

Volgens cijfers van de Vlaamse Gemeenschap bedroeg de gewogen gemiddelde kostprijs van de schuld tegen vaste rente en tegen vlottende rente respectievelijk 6,4% en 3,4%. In 1999 werden slechts twee thesauriebewijzen opgenomen voor een totaalbedrag van 6 miljard BEF tegen BIBOR⁽⁶²⁾-voorwaarden met een negatieve marge van 6,7 basispunten. Ter vergelijking: de gewogen gemiddelde rentevoet op schatkistcertificaten op twaalf maand bedroeg in 1999 3%⁽⁶³⁾. De spread met de EURIBOR was hierbij opgeklommen tot gemiddeld 14,61 basispunten. De Vlaamse Gemeenschap kan de goede resultaten van de federale thesaurie niet evenaren.

⁶¹ Rekening houdende met de creditintresten uit het kasbeheer. Een dotatie aan het VERF van 300 miljoen BEF werd niet meegerekend.

⁶² Brussel Interbank Rate. Voor nieuwe opnames wordt een aangepaste versie van de Euribor (European Interbank Offered Rate) gebruikt (op basis van 360 dagen).

⁶³ Ministerie van Financiën, Staatsschuld, Jaarverslag 1999, p. 46.

3.1.3. Opmerkingen bij de directe schuld

Na herhaalde opmerkingen van het Rekenhof heeft de Vlaamse Gemeenschap de overgenomen directe schuld van het FNSV⁽⁶⁴⁾-consortiumkrediet met 16,8 miljard BEF verhoogd tot een totaal eind 1999 uitstaand bedrag van 21,7 miljard BEF en een initieel bedrag van 28,2 miljard BEF. In 1999 werd hierop 1,6 miljard BEF afgelost. Dit betreft het aandeel van het consortiumkrediet ten laste van de Vlaamse Gemeenschap (32,8 miljard BEF). 4,6 miljard BEF van dit consortiumkrediet werd overgeheveld naar de NV Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM), maar bleef wegens een intrestrisiko opgenomen in de indirecte schuld.

In 1999 werd slechts één herfinancieringlening uit de sector huisvesting, voor een uitstaand kapitaal van 423 miljoen BEF, naar aanleiding van een vijfjaarlijkse rentevoetherziening vervroegd afgelost. Deze aflossing vergde geen herfinanciering.

3.2. Indirecte schuld

3.2.1. Evolutie van de indirecte schuld

De onderstaande tabel⁽⁶⁵⁾ geeft een overzicht van de op 31 december 1998 en 31 december 1999 uitstaande indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap.

	1998		1999	
	kapitaal en in-tresten volledig ten laste van VI. Gem.	geen kapitaalaf-lossingen, in-tresten gedeel-te-lijk ten laste van VI. Gem.	kapitaal en in-tresten volledig ten laste van VI. Gem.	geen kapitaalaf-lossingen, in-tresten gedeel-te-lijk ten laste van VI. Gem.
Financiering van de Openbare Werken	14.923		13.881	
Middenstandsopleiding (VIZO)	806		805	
Kunst	997		817	
Media (VRT)	187		95	
Bejaardenzorg	7.100		6.638	
Gezinszorg (Kinderkribben)	50		46	
Leefmilieu	7.913		7.445	
Watervoorziening (VMW)	396		301	
Gemeenschappelijk vervoer	172		168	
Amortisatiefonds (ALESH)	88.398		78.709	
Huisvesting	6.388	47.703	5.193	49.738
Studietoelagen en financieringen		109		108
Universitaire sector (Sociale sector)		3.218		3.043
Volksgezondheid (VFBZ)		1.976		1.869

⁶⁴ Fonds voor de Herstructurering van de Nationale Sectoren in het Vlaams Gewest.

⁶⁵ Exclusief de schuld van de NV Aquafin.

	1998		1999	
	kapitaal en interesten volledig ten laste van Vl. Gem.	geen kapitaalaflossingen, interesten gedeeltelijk ten laste van Vl. Gem.	kapitaal en interesten volledig ten laste van Vl. Gem.	geen kapitaalaflossingen, interesten gedeeltelijk ten laste van Vl. Gem.
Fonds voor de herstructurering van de Nationale Sectoren in het Vlaams Gewest (Consortiumkrediet)		21.337		4.550
Waterwegen en binnenvaart		23		0
Totaal⁽⁶⁶⁾:	127.331	74.366	114.098	59.309

Bron : afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Alle sectoren tonen een daling van de indirecte schuld. Voor de indirecte schuld waarbij de interesten slechts gedeeltelijk ten laste vallen van de Vlaamse Gemeenschap, is er een opmerkelijke daling bij het consortiumkrediet. Die is te danken aan een overname in de directe schuld van 16,8 miljard BEF. Eind 1999 was 83,8% van de indirecte schuld opgenomen tegen een vaste rentevoet en 16,2% tegen een vlottende rentevoet. Van de totale uitstaande indirecte schuld had 59,1%⁽⁶⁷⁾ een resterende looptijd van meer dan tien jaar.

3.2.2. *Kostprijs van de indirecte schuld*

In 1999 betaalde de Vlaamse Gemeenschap volgens de uitvoering van de begroting 3,1 miljard⁽⁶⁸⁾ BEF interestlasten op de uitstaande indirecte schuld. Ten opzichte van de totale uitgaven op ordonnanceringsbasis (601,2 miljard BEF) betekenen de interestlasten op de indirecte schuld 0,5%. De onderstaande tabel⁽⁶⁹⁾ deelt de uitstaande indirecte schuld volgens rentevoet in.

(in miljoen BEF)				
Rentevoet	Vast	Vlottend	Totaal	Aandeel
≤ 5 %	5.465,7	3.582,0	9.047,7	26,16%
5 ≤ 6 %	5.976,3	0,0	5.976,3	17,28%
6 ≤ 7 %	3.419,4	0,0	3.419,4	9,89%
7 ≤ 8 %	7.250,8	0,0	7.250,8	20,97%
8 ≤ 9 %	8.272,8	0,0	8.272,8	23,92%
9 ≤ 10 %	617,0	0,0	617,0	1,78%
> 10 %	0,0	0,0	0,0	0,00%
Totaal	31.002,0	3.582,0	34.584,0	100,00%

Bron : afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

⁶⁶ Gecorrigeerd met afrondingsfouten.

⁶⁷ Exclusief het ALESH (Amortisatiefonds voor de Leningen van de Sociale Huisvesting) en het VIZO (Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen).

⁶⁸ Dit bedrag is een raming op grond van de bedragen in de uitgavenbegroting.

⁶⁹ Exclusief het ALESH en het VIZO.

3.2.3. Opmerkingen bij de indirecte schuld

De cijfers in de tabellen onder 3.2.1. en 3.2.2. vergen een omzichtige benadering. Eind 1998 merkte de interne auditor van het kas- en schuldbetalingen onverklaarbare verschillen (411 miljoen BEF) op tussen de werkelijk geordondanceerde aflossingen van de schuld en de afnames volgens de tabellen van de afdeling Financieel Management. Deze verschillen deden zich voor bij de leningen van het Gemeentekrediet van België voor de financiering van de sectoren Openbare Werken, Bejaardenzorg, Gezinszorg en een gedeelte Leefmilieu. Invoerfouten in de databank leidden tot een ondergewaardeerde eindstand 1998. Deze fouten zijn in 1999 rechtgezet, maar volgens de interne auditor bleef er nog steeds een verschil bestaan van 22,6 miljoen BEF, dat niet kan worden verklaard.

De eindstand 1998 van de schulden van de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) hield geen rekening met vervroegde terugbetalingen door deze instelling. In principe bedroeg deze eindstand 106,7 miljoen BEF. In 1999 vonden, behalve een opname van een aflossing van 11,8 miljoen BEF, correcties plaats.

De juistheid van de uitstaande schuld van het Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting (ALESH), het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) en de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) blijkt uit confirmaties van deze instellingen. De afdeling Financieel Management (FIM), belast met het schuldbetalingen, beheert de contracten niet en kan dus niet onafhankelijk de bewegingen van deze schuld toetsen. Ook de juistheid van de uitstaande schuld waarbij intresten slechts gedeeltelijk ten laste van Vlaamse Gemeenschap vallen, kan de afdeling FIM niet bevestigen, daar zij geen zicht heeft op de werkelijke aflossingen van de instellingen.

Bij de indirecte schuld waarvan de afdeling FIM de aflossingen betaalt (programma 24.80 van de uitgavenbegroting) blijft het probleem bestaan van ontbrekende verantwoordingsstukken (contracten) bij de leningen van het vroegere Gemeentekrediet van België. De afdeling verricht aflossingen en intrestbetalingen op grond van overzichten die deze financiële instelling, die ook de gegevens van de databank voor de betrokken sectoren beheert, levert. Een controle daarop is onmogelijk. Eenzelfde probleem bestaat voor het ALESH, hoewel het Rekenhof deze federale overheidsinstelling wel controleert.

Bij het gedeelte indirecte schuld waarvan alleen het geheel of een gedeelte van de intrestlasten ten laste van de Vlaamse Gemeenschap vallen, werd geen rekening gehouden met twee leningen van elk 500 miljoen BEF aangegaan bij de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV) door respectievelijk Habifin (dochter van de GIMV) en de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Artikel 41, § 2, van het decreet van 25 juni 1992 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992 heeft de intrestlasten evenwel bij het Vlaams Gewest gelegd. Het Gewest betaalt ze langs de dienst met afzonderlijk beheer Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting.

Bij de NV Aquafin is sprake van een verdoken schuldoopbouw, doordat investeringsuitgaven slechts op een termijn van 15 jaar worden terugbetaald langs het Minafonds. Met de totale financiële schulden als basis, zou de tabel onder 3.2.1. additioneel 29,8 miljard BEF moeten bevatten⁽⁷⁰⁾, waarvan 6,9 miljard BEF op

⁷⁰ Dit is slechts een raming daar de vordering ten opzichte van het Vlaams Gewest niet tot uiting komt in de balans van Aquafin.

korte termijn. Daar ook de algemene uitgavenbegroting 1999 de Vlaamse Ministers van Leefmilieu en van Financiën en Begroting machtigde⁽⁷¹⁾ de waarborg van het Vlaams Gewest te hechten aan de leningen aangegaan door NV Aquafin, dient de tabel onder punt 3.5.1 (gewaarborgde schuld) te worden aangevuld met deze schuld.

In 1999 werd er geen indirecte schuld vervroegd afgelost. Hoewel een groot deel van de indirecte schuld extern wordt beheerd (o.a. het ALESH en leningen waarbij slechts wordt tegemoetgekomen in de intrestlasten) bracht een doorlichting van de beschikbare gegevens nog tal van mogelijkheden voor vervroegde terugbetalingen van de indirecte schuld aan het licht die, mits samenwerking met de gesubsidieerde instellingen, kunnen worden gerealiseerd.

3.3. Totale schuld

De Vlaamse Gemeenschap had eind 1999 een totale schuld van 254,8 miljard BEF uitstaande kapitalen (inclusief kaskrediet): 140,7 miljard BEF directe en 114,1 miljard BEF indirecte schuld. De schuldratio (de verhouding van de totale uitstaande schuld ten opzichte van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap) bedroeg in 1999 41,2% (254,8 miljard BEF totale schuld tegenover 618,3 miljard BEF kasontvangsten). In 1998 bedroeg deze ratio 46,3%. Dit betekent een daling met 5,1%. De verhouding van de totale rentelasten (12,2 miljard BEF) ten opzichte van de kasontvangsten 1999 daalde van 3,3 % in 1998 tot 2% in 1999.

3.4. Gebruik van afgeleide producten

In 1999 sloot de Vlaamse Gemeenschap geen nieuwe swapovereenkomsten. Wel genereerde zij ontvangsten en uitgaven uit in vorige jaren gesloten overeenkomsten. De resultante van alle swapbetalingen was positief: zij leverden de middelenbegroting 167,5 miljoen BEF op.

Alle indekkingsproducten vergen een onmiddellijke koppeling aan een onderliggende financiering die binnen het jaar wordt opgenomen⁽⁷²⁾. In het verleden verbrak een vervroegde terugbetaling deze koppeling voor zeven swaps. Een ervan staat nog open, met een nominale waarde van 1 miljard BEF, 29 juli 2003 als eindvervaldag, een betalende vaste intrestvoet van 6,74% en een ontvangende rentevoet van BIBOR 3 maand.

In 1999 sloot de Vlaamse Gemeenschap geen Future Rate Agreements (FRA's).

3.5. Gewaarborgde schuld

3.5.1. Evolutie van de gewaarborgde schuld

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitstaande schuld met een gemeenschap- of gewestwaarborg. De rubriek *Waarborgen aan Vlaamse openbare instellingen* dient in ruime zin te worden begrepen: hij omvat onder meer de waarborgen verstrekt aan de naamloze vennootschappen GIMV en Gimvindus. De ru-

⁷¹ Deze machtiging komt jaarlijks voor in de uitgavenbegroting.

⁷² Artikel 142, h, van het decreet van 19 december 1998 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

briek *Waarborgen door Vlaamse openbare instellingen* omvat de waarborgen die het Vlaams Gewest pas in de tweede graad verleent en die in de eerste plaats worden verleend door de Vlaamse openbare instellingen zelf.

	(in miljoen BEF)	
	uitstaand op 31.12.1998	uitstaand op 31.12.1999
Economische expansie:		
• Wet van 17.07.59	616,6	525,5
• Wet van 30.12.70	287,1	285,3
Huisvesting:		
• Middelgrote woningen	3.909,0	3023,6
• Sociale woningen	35.043,1	30.195,3
Scheepskredieten:	1.149,1	1.724,5
Waarborgen aan VOI's:		
• VMW	4.376,2	4.492,5
• Domus Flandria	10.495,3	10.215,8
• Kind en Gezin	513,3	485,5
• GOM (VI. Brab.)	5,0	25,5
• VVM (De Lijn)	4.685,6	4.931,3
• Antwerpen - ex Fonds 208	31.251,5	30.146,5
- ex VI. Fin. Fonds	20.199,4	19.423,0
• Gent - ex Fonds 208	5.196,6	266,6
- ex VI. Fin. Fonds	285,7	4.893,8
• VHM	9.346,0	10.246,0
• GIMV	126,1	108,6
• GIMVINDUS	8.000,0	7.003,4
• VMM	1.309,0	-
Subtotaal:	95.789,7	92.238,4
Waarborgen door VOI's:		
• DIGO	1.836,0	2.577,4
• VIPA	24.462,8	23.897,4
• VLIF	11.685,4	12.978,0
• Andere (Vlaams Waarborg-fonds)	-	6.879,9
Subtotaal:	37.984,2	46.332,6
TOTAAL:	174.778,4	174.325,4

Bron: afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

In 1999 verleende en rapporteerde de Vlaamse Gemeenschap de volgende nieuwe waarborgen op basis van de leningsmachtigingen in de artikelen 17 en 30 tot 38 van het decreet van 19 december 1998 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999⁽⁷³⁾:

- een opname van 5,4 miljard BEF door het Vlaams Woningfonds;
- een opname van 3 miljard BEF door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij;
- een opname van 1 miljard BEF door de Vlaamse Vervoermaatschappij;

⁷³ In 1999 werden ook leningen opgenomen door het Vlaams Woningfonds, gewaarborgd op basis van een machtiging (artikel 15 van het decreet van 22 december 1995 houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1996).

- een opname van 0,5 miljard BEF door de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening.

Verder heeft in 1999 ook de NV Technopolis 250 miljoen BEF gewaarborgde kredieten opgenomen. Over het gebruik van de andere waarborgmachtigingen verleend aan de Bond van Grote en Jonge Gezinnen, organisaties aangesloten bij de VZW Samenwerkingsverband Sociale Economie, niet-gouvernementele ontwikkelingsorganisaties, de NV Aquafin, en de Limburgse Reconversiemaatschappij, rapporteerde de Vlaamse Gemeenschap in de tabel niet.

3.5.2. Opmerkingen bij de gewaarborgde schuld

De afdeling FIM verstrekke de gegevens voor de tabel onder 3.5.1. Deze tabel moet informatie bieden over gewaarborgde leningen waarvoor de Vlaamse Gemeenschap niet volledig tegemoetkomt in de kapitaalaflossingen. Om aan deze vereiste te voldoen, heeft de administratie in 1999 een aantal herschikkingen aangebracht⁽⁷⁴⁾. Over de leningen van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) rapporteert zij niet meer, daar die in de indirecte schuld zijn opgenomen (kapitaal ten laste). Wel rapporteert ze nu de gewaarborgde schulden van het Vlaams Waarborgfonds. De tabel is echter onvolledig. Hij houdt weinig of geen rekening met de uitstaande schuld vervat in de tabel onder punt 3.2.1. (kolommen 2 en 4), waarvoor de Vlaamse Gemeenschap slechts een gedeelte van de intrestlasten op zich neemt⁽⁷⁵⁾. De gerapporteerde cijfers 1999 zijn dan wellicht ook ondergewaardeerd met 59.309 miljoen BEF.

Ook de waarborgen verleend aan de NV Liefkenshoektunnel en de NV Aquafin zijn niet opgenomen in de tabel van de Vlaamse Gemeenschap.

De administratie verkreeg de gegevens over de uitstaande gewaarborgde schuld uit de tabel onder punt 3.5.1. rechtstreeks van de betrokken instellingen. Ze organiseerde geen controle op de juistheid van de aangeleverde informatie (controle van de contracten en eigen berekeningen in een databank). Voor sommige categorieën van waarborgen, zoals de waarborgen verleend door Vlaamse openbare instellingen, is het beheer gedecentraliseerd. De centrale administratie kan daarop bij gebrek aan basisinformatie zelfs geen controle uitoefenen. Zij kan de juistheid van de gerapporteerde gegevens dus niet garanderen.

3.6. Operationele normen van het schuldbeheer

Jaarlijks bevat de begroting operationele normen voor het kas- en schuldbeheer. De normen 1999 zijn vervat in artikel 142 van het decreet van 19 december 1998 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999, aangevuld met artikel 59 van het decreet van 18 mei 1999 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999. Het Rekenhof heeft over de problematiek van

⁷⁴ De gewaarborgde schuld waarbij de Vlaamse Gemeenschap volledig tegemoetkomt in de kapitaallasten staan in de kolommen 1 en 3 van de tabel onder punt 3.2.1. Om dubbelstellingen te vermijden wordt deze schuld niet meer afzonderlijk als gewaarborgde schuld gerapporteerd.

⁷⁵ Een voorbeeld is de gewaarborgde schuld van het Vlaams Woningfonds. Er worden nieuwe opnames gerapporteerd, terwijl deze schuld niet in de tabel werd opgenomen.

het gebruik van deze operationele normen op 26 juli 2000 aan het Vlaams Parlement gerapporteerd in zijn verslag over de evaluatie van het decreet van 16 december 1997 houdende bepaling inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

VERSLAG OVER DE CONTROLE VAN DE ALGEMENE REKENING 1999 VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

1. Inleiding

Ter uitvoering van artikel 80, laatste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de algemene rekening 1999 en het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1999 op 22 juni 2000 aan het Rekenhof voorgelegd. De algemene rekening omvat de rekening van de uitvoering van de begroting, de rekening van de thesaurie, de rekening van de vermogenswijzigingen en de synthetische rekening. Met toepassing van artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit brengt het Rekenhof in de onderstaande paragrafen verslag uit over zijn controle van de algemene rekening 1999 van de Vlaamse Gemeenschap.

De resultaten van de rekening van de uitvoering van de begroting 1999, in te voegen in het decreet houdende eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999, zijn opgenomen in de tabellen onder punt 6:

Tabel I	Vastleggingen ten laste van de vastleggingskredieten en de variabele kredieten
Tabel II	Ontvangsten
Tabel III	Uitgaven ten laste van de goedgekeurde kredieten, vermeerderd met de overdrachten van het vorig jaar
Tabel IV	Uitgaven die de begrotingskredieten overschrijden of waarvoor geen enkel krediet werd goedgekeurd (aanvullende kredieten)
Tabel V	Uitslagen van de uitvoeringsrekening van de begroting van de diensten met afzonderlijk beheer
Tabel VI	Aanwendungen van de vastleggings- en leningsmachtigingen

2. Uitvoeringsrekening van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

De resultaten van de uitvoeringsrekening van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap over het jaar 1999 stemmen overeen met de geschriften van het Rekenhof, alsook met de voorheen geverifieerde controlestaten. Het Rekenhof stelt bijgevolg voor deze uitvoeringsrekening af te sluiten en op te nemen in het decreet houdende eindregeling van de begroting 1999 volgens de bedragen opgenomen onder punt 6.

2.1. *Ontvangsten: openstaande vorderingen*

Het Rekenhof formuleert voor de vierde maal een *voorbehoud* bij de vastgestelde rechten opgenomen in de rekening van de ontvangsten. Het kan de beheersrekeningen 1996 tot en met 1999 over de verrichtingen op financiële rekening 091-2223003-83 (bestuur Personeel HOBu, administratie Hoger Onderwijs en Weten-

schappelijk Onderzoek, departement Onderwijs) niet afsluiten⁽⁷⁶⁾. In deze beheersrekening stond eind 1999 namelijk 257 miljoen BEF vastgestelde rechten (vorderingen op derden) open. De meeste van die vorderingen staan al jaren open. De toestand wordt steeds problematischer: van de openstaande vorderingen heeft ongeveer 181 miljoen BEF betrekking op teveel of ten onrechte uitbetaalde wedden en weddetoelagen voor diensten gepresteerd vóór 1 december 1988. Daarmee samenhangend, heeft de niet getrouwe opvolging van de vastgestelde rechten geleid tot de onmogelijkheid een eindebeheersrekening op te stellen van een rekenplichtige die sinds 30 juni 1996 met pensioen is en de onmogelijkheid de daaropvolgende beheersrekeningen 1996-1999 af te sluiten.

Op 2 mei 2000 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs nogmaals gewezen op het ontbreken van een antwoord op zijn voorgaande brieven. Onder verwijzing naar het antwoord van de minister op een parlementaire vraag⁽⁷⁷⁾, wenste het Rekenhof tevens te worden geïnformeerd over de stand van zaken in deze aangelegenheid.

Het voorbehoud inzake de vastgestelde rechten opgenomen in de artikelen 10 en 12 van het rekendecreet 1999 is dan ook terecht.

Het Rekenhof heeft voor het eerst ook een *voorbehoud* geformuleerd bij de vastgestelde rechten in de beheersrekening van de afdeling Secundaire Scholen, administratie Secundair Onderwijs, departement Onderwijs (financiële rekening 091-2223002-82; de artikelen 10 en 12 van het rekendecreet 1999). Uit een onderzoek van het departement bleek op 31 december 1999 657 miljoen BEF vastgestelde rechten open te staan. Daarvan is 310 miljoen BEF opgenomen in de beheersrekening. De resterende 347 miljoen BEF zijn niet opgenomen. Het departement werkt thans een voorstel uit om de toestand te regulariseren.

Aangezien de rekenplichtige die deze rekening beheerde op 1 oktober 1999 met rustpensioen is gegaan, heeft het Rekenhof op 9 mei 2000 bij de minister aangedrongen op de indiening van een eindebeheersrekening voor de periode van 1 januari 1999 tot 30 september 1999 (in plaats van 31 december 1999, zoals in de voorgelegde rekening). Het drong ook aan op de overname van de in te vorderen vastgestelde rechten door de opvolger van de rekenplichtige. In de loop van september ontving het Rekenhof een aangepaste rekening voor de bovenvermelde periode. Het onderzoekt deze rekening momenteel.

2.2. Vastleggingen

Mits een decretale basis kunnen de gesplitste vastleggingskredieten worden overgedragen naar een volgend jaar. Het bedrag van de gesplitste vastleggingskredieten 1999 dat naar 2000 kan worden overgedragen dient echter met 13.879.913 BEF te worden verminderd. De overdracht van de gesplitste kredieten hield immers verkeerdelijk ook de overdracht van een niet-gesplitst krediet in. De te annuleren gesplitste vastleggingskredieten moeten dan ook met dat bedrag stijgen.

⁷⁶ Zie ook de verslagen van het Rekenhof over de algemene rekening 1997 van de Vlaamse Gemeenschap (Stuk 24 (1998-1999) – Nr. 1, p. 7-8) en de algemene rekening 1998 van de Vlaamse Gemeenschap (Stuk 36 (1999-2000) – Nr. 1, p. 61).

⁷⁷ Parlementaire vraag nr. 32 van 2 december 1999 van de heer F. Vermeiren (Vragen en Antwoorden – Nr. 7, 4 februari 2000, p. 514).

2.3. Uitgaven

In samenhang met het bovenvermelde probleem van de gesplitste vastleggingskredieten, dient het bedrag van de gesplitste ordonnanceringskredieten 1999 dat naar 2000 wordt overgedragen, met 21 miljoen BEF te verminderen; de te annuleren gesplitste ordonnanceringskredieten moeten namelijk met dat bedrag verhogen.

Uitgaven die de begrotingskredieten op het niveau van de programma's van de algemene uitgavenbegroting overschrijden, vergen aanvullende kredietgoedkeuringen. Het Rekenhof heeft artikel 18 van het voorontwerp van rekendecreet, evenals tabel D, dan ook aangevuld met dergelijke overschrijdingen. Het verminderde enerzijds het totaal van de *uitgaven gedaan boven de kredieten* in tabel C, kolom 10, van het voorontwerp van rekendecreet, met 39.846 BEF en verhoogde dit totaal anderzijds met 1.733.611.033 BEF. Deze overschrijdingen zijn een gevolg van de overschrijdingen in het begrotingsjaar 1998 op de programma's 33.20 (Universitair onderwijs) en 99.10 (Interdepartementale bestaansmiddelen). Deze overschrijdingen werden in 1998 tot op het niveau van het programma aangezuiverd door middel van aanvullende kredieten. Daardoor bedroeg het over te dragen krediet voor deze programma's nul BEF. Er dienden echter nog wel ordonnanceringen plaats te vinden op deze programma's om de aangegane verbintenissen na te komen. Voor het bedrag daarvan zijn aanvullende kredieten nodig.

Ingevolge de bovenvermelde overschrijdingen in 1998 hadden er geen kredieten mogen worden overgedragen naar 1999 voor de programma's 33.20 en 99.10 en had de overdracht op het programma 42.10 (Volksgezondheid) moeten worden verminderd. Dit resulteert in een globale vermindering van het transport van niet-gesplitste kredieten (tabel C, kolom 5, en artikel 16 van het voorontwerp van rekendecreet) met 3.608.810.995 BEF. Bijgevolg vergen ook het bedrag van het totale krediet en het beschikbare krediet aanpassing.

Het bedrag van het transport van ordonnanceringskredieten van de begrotingsfondsen van 1998 naar 1999 (tabel C, kolom 5, en artikel 16 van het voorontwerp van rekendecreet) dient met 217.250 BEF te worden verminderd. De oorzaak ligt bij een foutieve opname van vier buitenlandse betalingen in het krediettransport. Dientengevolge dienen ook het totale krediet, het beschikbare en het over te dragen krediet (tabel C, kolommen 6, 11 en 13, en artikel 17 van het voorontwerp van rekendecreet) met eenzelfde bedrag te worden verminderd.

Ingevolge de bepalingen van artikel 61 van het decreet van 5 mei 1999 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 moet de overdracht van betalingskredieten van 1998 naar 1999 met 85.166.844 BEF worden verminderd. De opname van een bijkomend artikel 16bis in het voorontwerp van rekendecreet 1999 regelt dit. Het vermindert namelijk het bedrag vermeld in het artikel 17 en tabel C, kolom 13, van het ontwerp van decreet houdende eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en van de instellingen van openbaar nut voor het begrotingsjaar 1998 van 33.103.718.986 BEF tot 33.018.552.142 BEF.

2.4. Diensten met afzonderlijk beheer

2.4.1. Algemene controleconclusie

De resultaten van de uitvoeringsrekeningen over het jaar 1999 van de diensten met afzonderlijk beheer stemmen overeen met de geschriften van het Rekenhof, alsook met de gecontroleerde rekeningen.

De tabellen E, F en G bij het rekendecreet geven een uitgebreid overzicht van de uitvoeringscijfers. De begrotings- en uitvoeringscijfers, alsmede de opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van de controle van deze rekeningen heeft geformuleerd maar die geen correcties aan het voorontwerp van rekendecreet vergden, zijn vermeld op p. 220 e.v. van dit boek.

2.4.2. Vastgestelde rechten van de DAB Vlaams Infrastructuurfonds

Het Rekenhof bevestigt de vastgestelde rechten opgenomen in de rekening van de ontvangsten van de dienst met afzonderlijk beheer *onder voorbehoud*, daar het de beheersrekening over de verrichtingen op de financiële rekeningen 091-2206043-01 en 000-2009506-54 (schadegevallen, boekhouding en begroting, Algemene Administratieve Diensten, departement Leefmilieu en Infrastructuur) voor de jaren 1997-1999 nog niet kon afsluiten. Zes vastgestelde rechten (samen 377.228 BEF) werden immers wellicht ten onrechte in de beheersrekening geannuleerd. Bovendien is het openstaande saldo van de vastgestelde rechten in deze beheersrekening ongewoon hoog (143 miljoen BEF).

Daar het Rekenhof van oordeel was dat het departement onvoldoende had aange-toond dat de geannuleerde rechten effectief definitief oninvorderbaar waren, heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de afdeling Juridische Dienstverlening (AJD) van het departement Leefmilieu en Infrastructuur gevraagd de betrokken dossiers te onderzoeken.

Op 24 augustus 1999 ⁽⁷⁸⁾ oordeelde de AJD dat in de betrokken dossiers geen verhaal-mogelijkheden meer voorhanden waren ten aanzien van de schadeverwekkers.

Op 3 februari 2000 heeft het Rekenhof akte genomen van dit standpunt. Het deelde de minister mee dat de annulatie van de vastgestelde rechten in de beheersrekening mede het voorwerp zou zijn van een ruimer onderzoek van de registratie, opvolging en inning van de vastgestelde rechten voor schade aan wegen- en waterwegeninfra-structuur. Dit onderzoek is thans aan de gang. Ook het departement Algemene Zaken en Financiën is een dergelijk onderzoek gestart.

2.5. Lenings- en vastleggingsmachtigingen

2.5.1. Algemeen

Uit het onderzoek van de vastleggingsmachtigingen 1999 blijkt nogmaals hoe hete-rogeen het systeem van de machtigingen is zoals het thans voorkomt in de begroting en rekening van de Vlaamse Gemeenschap. Daarom heeft het Rekenhof een voor-stel uitgewerkt om te komen tot een uniform systeem voor de opvolging van de verbintenissen van alle VOI's. Dit voorstel houdt in dat voor alle VOI's een vast-leggingsmachtiging wordt ingeschreven in het corpus van de algemene uitgavenbe-groting. Deze machtiging plafonneert de langlopende verbintenissen van de VOI's waarvoor in toekomstige begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap tegemoetko-mingen van de Gemeenschap of het Gewest zullen worden ingeschreven. Op ter-mijn zouden ook in de begroting van de VOI's zelf limitatieve vastleggingskredie-ten moeten worden ingeschreven voor zowel de verbintenissen gefinancierd met een tegemoetkoming van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest, als die

⁷⁸ Aan het Rekenhof medegedeeld bij brief van 14 december 1999.

gefinancierd met eigen middelen. Het Rekenhof deelde zijn voorstel op 5 juli 2000 mede aan de Minister-President en de leden van de Vlaamse regering. Tot op heden is op deze brief nog niet geantwoord.

2.5.2. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconvertie – Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO)

Het aangepaste bedrag van de toewijzing van de vastleggingsmachtiging (7.662.865.588 BEF) dient te worden verminderd met 10,7 miljoen BEF (tot 7.652.165.588 BEF) overeenkomstig het eerste aanpassingsblad van 1999.

2.5.3. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)

De aanwending van de leningsmachtigingen bedroeg 150 miljoen BEF voor leningen met een looptijd van meer dan een jaar en 170,9 miljoen BEF voor leningen met een maximumlooptijd van een jaar. De instelling had van de toezichhoudende minister geen toestemming ontvangen voor het aangaan van deze leningen, hoewel artikel 18 van het decreet van 19 december 1998 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 dit voorschrijft.

2.5.4. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlabinvest)

Het Rekenhof verhoogt het toepassingscijfer van de vastleggingsmachtiging met 1.700.000 BEF. Uit de controle van de rekening 1999 van deze instelling is immers gebleken dat de dienstenovereenkomst met de GOM Vlaams-Brabant (1.700.000 BEF), hoewel gesloten op 7 oktober 1999 en in werking getreden op 1 oktober 1999, ten onrechte in 2000 op de vastleggingsmachtiging werd aangerekend.

2.5.5. Trekkingsrechten Investeringsfonds – Brussel-Hoofdstad

Voor de trekkingsrechten dient de overdracht van 1998 naar 1999 229.207.732 BEF te bedragen, in plaats van 237.784.594 BEF, zoals vermeld in het rekendecreet (artikel 33 en tabel H). Het bedrag van de aangewende trekkingsrechten dient voorts te worden verhoogd van 146.249.402 BEF tot 159.543.696 BEF ingevolge de eliminatie uit de toepassingscijfers van de verminderingen van machtigingen tot gebruik van voorgaande jaren.

3. Instellingen van openbaar nut van categorie A

3.1. Algemene controleconclusie

De in het voorontwerp van rekendecreet opgenomen bedragen aangaande de eindregelingen van de begrotingen van de instellingen van openbaar nut van categorie A, stemmen overeen met de door het Rekenhof gecontroleerd verklaarde rekeningen, behalve wat de onderstaande instellingen betreft:

- Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM)
- Grondfonds

Voor die instellingen stelt het Rekenhof voor de eindregelingen van de begrotingen in het rekendecreet in te voegen zoals vermeld op de pagina's 222 en 252 van dit boek. Uitgebreide gegevens over de verrichtingen van de overige instellingen en over de bijhorende opmerkingen van het Rekenhof, zijn opgenomen op p.220 e.v.

3.2. Vlaams Zorgfonds

- 1.688.800 Het Rekenhof heeft de controle van de rekeningen 1999 van het Vlaams Zorgfonds op 18 juli 2000 beëindigd. Al op 11 maart 1999 had het de Voorzitter van het Vlaams Parlement erop gewezen dat artikel 11, tweede lid, van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering enkel bepaalt dat het Vlaams Zorgfonds een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid is, zonder te specificeren welke vorm het heeft.

Artikel 54 van het voorontwerp van rekendecreet stelt nochtans de eindregeling van de begroting van het Vlaams Zorgfonds vast onder de verrichtingen gedaan ter uitvoering van de begrotingen van de instellingen van openbaar nut van categorie A.

Uit het verslag van de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin blijkt wel dat het de bedoeling is van het Vlaams Zorgfonds een Vlaamse openbare instelling van categorie A te maken. Het is echter noodzakelijk deze juridische vorm vast te stellen met een decretale bepaling⁽⁷⁹⁾.

4. Rekening van de thesaurie: algemene controleconclusies

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de Vlaamse Gemeenschap de uitgavenverrichtingen op de financiële rekeningen die zij opende voor de OCMW's die bijstand verleenden na de watersnood van september 1998⁽⁸⁰⁾, ten onrechte met 69.246 BEF had verminderd. De totale uitgaven bedroegen aldus in 1999 31.880.122 BEF. De orderekening bestemd voor de slachtoffers van de watersnood (OR 53.10.83.20) vertoonde op 31 december 1999 dan ook een debetsaldo van 18.945.975 BEF.

Het Rekenhof heeft ook een technische wijziging aangebracht in de rekening van de thesaurie. Het verschoof de verrichtingen op een thesaurierekening van de boekhoudverrichtingen naar de financiële verrichtingen.

De resultaten van de rekening van de thesaurie zijn opgenomen in de bijgaande samenvattende tabel VII - Resultaten rekening van de thesaurie.

5. Rekening van de vermogenswijzigingen

De controle van de algemene rekeningen 1996 tot 1998 toonden aan dat de verschillende procedures voor de boeking van de vermogenswijzigingen en de verwerking van deze wijzigingen in de rekeningen van de vermogenswijzigingen, geen zekerheid boden dat alle wijzigingen juist, tijdig en volledig in de rekeningen waren opgenomen. Derhalve gaven deze rekeningen geen getrouw beeld van de werkelijke vermogenstoestand van de Vlaamse Gemeenschap.

⁷⁹ Stuk 1239 (1998-1999) - Nr. 7 van 26 februari 1999, p. 23 en 42.

⁸⁰ Ter uitvoering van artikel 5 van het decreet van 17 november 1998 houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandverlening ingevolge de watersnood van september 1998.

Uit het antwoord van de vorige Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op het verslag van het Rekenhof over de algemene rekening 1996 en het antwoord van de Minister-President op het verslag van het Rekenhof over de algemene rekening 1998, leidde het Rekenhof af dat nog steeds prioriteit wordt gegeven aan de invoering van de economische boekhouding (voorzien voor 1 januari 2001), waarmee een optimalisering van de rekening van de vermogenswijzigingen in de vorm van een balans wordt beoogd. Ook de huidige rekening van de vermogenswijzigingen werd dus niet geregulariseerd. Ook zij geeft geen getrouw beeld van de vermogenstoestand.

Het Rekenhof zal deze problematiek blijven volgen.

6. De rekening van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap over het jaar 1999 in cijfers

TABEL I - Vastleggingen

	Kredieten 1999	Van 1998 overgedragen kredieten	Beschikbare kredieten	Aangerekende vastleggingen	Kredietover- schrijdingen	Te annuleren kredieten	Naar 2000 overgedragen kredieten
Gesplitste vastleggingskre- dieten	38.945.500.000	3.431.065.490	42.376.565.490	36.794.121.245	0	1.188.416.352	4.394.027.893
Variabele kredieten	2.720.377.446	2.810.315.777 ⁽⁸¹⁾	5.530.693.223	3.200.442.205	0	0	2.330.251.018
Totalen	41.665.877.446	6.241.381.267	47.907.258.713	39.994.563.450	0	1.188.416.352	6.724.278.911

TABEL II - Ontvangsten

Aard van de ontvangsten	Ramingen	Vastgestelde rechten (1)	Aangerekende ontvangsten (2)	(1) - (2)	Te annuleren of in onbe- paald uitstel te brengen	Over te dra- gen vastge- stelde rechten
Algemene ontvang- sten	611.208.300.000	621.590.284.934	615.540.511.601	6.049.773.333	1.977.688.158	4.072.085.175
Begrotingsfondsen	1.412.600.000	10.493.711.776	2.720.377.446	7.773.334.330	2.805.386.661	4.967.947.669
Totale ontvangsten	612.620.900.000	632.083.996.710	618.260.889.047	13.823.107.663	4.783.074.819	9.040.032.844
Opbrengst leningen	30.000.000.000	0	0	0	0	0
Algemeen Totaal	642.620.900.000	632.083.996.710	618.260.889.047	13.823.107.663	4.783.074.819	9.040.032.844

⁸¹ Inclusief de annulatie van het *encours vorige jaren* (55.216.542 BEF).

TABEL III - Uitgaven

	Goedgekeurde kredieten 1999	Van 1998 overgedragen kredieten	Beschikbare kredieten	Ordonnanceringen	Kredietoverschrijdingen	Naar 2000 overgedragen kredieten	Te annuleren kredieten
Niet-gesplitste kredieten	559.758.100.000	33.118.552.142	592.876.652.142	563.662.346.218	1.733.611.033	27.201.682.507	3.746.234.450
Gesplitste ordonnanceringkredieten	40.851.900.000	901.982.409	41.753.882.409	34.138.634.782	0	473.733.495	7.141.514.132
Variabele kredieten	2.720.377.446	6.613.748.987	9.334.126.433	3.370.298.313	0	5.963.828.120	0
Algemeen Totaal	603.330.377.446	40.634.283.538	643.964.660.984	601.171.279.313	1.733.611.033	33.639.244.122	10.887.748.582
Aflossing schuld	39.800.000.000	36.258.837.148	76.058.837.148	17.789.810.444	0	22.010.189.556	36.258.837.148

TABEL IV - Uitgaven die de begrotingskredieten overschrijden of waarvoor geen enkel krediet werd goedgekeurd (aanvullende kredieten)

	Beschikbare kredieten 1998	Ordonnanceringen	Goed te keuren aanvullende kredieten
NIET-GESPLITSTE KREDIETEN			
Van het vorig jaar overgedragen kredieten			
PROG 33.20 (Universitair onderwijs)	0	98.651.821	98.651.821
PROG 99.10 (Interdepartementale bestaansmiddelen)	0	1.634.959.212	1.634.959.212
Totaal goed te keuren aanvullende kredieten :			1.733.611.033

TABEL V - Uitslagen van de uitvoeringsrekening van de begroting Diensten met Afzonderlijk Beheer

1. Ontvangsten					
Vastgestelde rechten	Ontvangsten	Nog te innen vastgestelde rechten	Te annuleren vastgestelde rechten	Over te dragen vastgestelde rechten	
68.422.003.483	57.524.263.078	10.897.740.405	2.468.965.566	8.428.774.839	
2. Vastleggingen					
Kredieten	Vastleggingen	Goed te keuren aanvullende kredieten	Te annuleren kredieten	Over te dragen kredieten	
44.879.283.829	43.253.283.876	(⁸²)	744.737.817	940.266.954	
3. Betalingskredieten					
	Kredieten	Ordonnanceringen	Goed te keuren aanvullende kredieten	Te annuleren kredieten	Over te dragen kredieten
niet-gesplitste kredieten	3.492.716.273	2.926.424.247	0	477.673.588	88.618.438
gesplitste ordon. kredieten	73.880.263.006	36.579.485.577	47.695.819	37.348.473.248	0
totaal	77.372.979.279	39.505.909.824	47.695.819	37.826.146.836	88.618.438

⁸² In 1999 was er een overschrijding van 59.004.818 BEF. Deze overschrijding werd geregulariseerd door de inschrijving van een aanvullende vastleggingsmachtiging voor de Luchthaven Antwerpen en de Luchthaven Oostende.

TABEL VI - Machtigingen

	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
Vastleggingsmachtigingen						
- Gemeenschapsonderwijs	1.117.000.000	⁽⁸³⁾ 1.089.691.203	27.308.797	0	27.308.797	0
- IVAH	353.100.000	161.571.778	191.528.222	0	191.528.222	0
- DIGO: - Officieel	888.800.000	⁽⁸⁴⁾ 871.691.855	17.108.145	0	17.108.145	0
- Vrij	3.954.800.000	⁽⁸⁾ 3.895.763.069	59.036.931	0	59.036.931	0
- BLOSO	104.300.000	⁽⁸⁵⁾ 104.300.000	0	0	0	0
- Toerisme Vlaanderen	472.500.000	472.469.382	30.618	0	0	30.618
- VFSIPH	683.900.000	679.049.858	4.850.142	0	0	4.850.142
- Kind en Gezin	⁽⁸⁶⁾ 258.760.557	252.972.940	5.787.617	0	0	5.787.617
- VIPA - Ziekenhuizen	⁽⁸⁷⁾ 4.599.558.000	4.599.557.122	878	0	0	878
- VIPA – Centra Geestelijke Gezondheidszorg	15.000.000	14.981.294	18.706	0	0	18.706
- VIPA – Bejaardenvoorzie- ningen	1.581.108.000	1.581.107.892	108	0	0	108
- VIPA – Gemeenschapsin- stelingen FBJ	190.000.000	163.754.589	26.245.411	0	0	26.245.411
- VIPA – Overijse	8.150.000	7.854.001	295.999	0	0	295.999
- VIPA – Gezondheidscentra – Centra Med. School- toezicht – Consultatie- bur. Respir. Aandoen.	16.900.000	16.844.477	55.523	0	0	55.523
- VIPA – Werkingskosten	6.284.000	6.153.773	130.227	0	0	130.227
- VIPA – Waarborg	49.500.000	0	49.500.000	0	0	49.500.000
- FBJ	180.000.000	115.935.750	64.064.250	0	0	64.064.250
- Fonds Film in Vlaanderen	427.800.000	401.625.745	26.174.255	0	0	26.174.255
- Fonds Culturele Infrastruc- tuur	773.300.000	773.261.749	38.251	0	0	38.251
- Vlaams Woningfonds	⁽⁸⁸⁾ 6.047.200.000	6.047.020.680	179.320	0	0	179.320
- Vlaams Instituut Bevord. Wetenschappelijk Techn. Onderzoek i/d Industrie (IWT)	⁽⁸⁹⁾ 1.812.000.000	1.811.837.351	162.649	0	0	162.649
- Trekkingsrechten Investe- ringsfonds						
- Vlaamse Gemeenschap	⁽⁹⁰⁾ 7.953.797.559	5.636.523.084	2.317.274.475	0	2.317.274.475	0
- Brussel Hoofdstad	⁽⁹¹⁾ 293.686.683	159.543.696	134.142.987	0	134.142.987	0
- Mina-fonds	⁽⁹²⁾ 22.865.983.829	21.281.181.484	1.584.802.345	0	940.266.954	644.535.391
- Luchthaven Antwerpen	146.600.000	171.933.559	0	25.333.559	0	0

⁸³ Daarbuiten heeft het Gemeenschapsonderwijs nog 484.974.344 BEF verbintenis-
sen aangegaan op eigen middelen.

⁸⁴ Daarbuiten heeft de DIGO nog verbintenis-
sen aangegaan op eigen middelen voor
33.519.481 BEF (niet-hoger officieel onderwijs) en 65.643.566 BEF (hoger vrij
onderwijs).

⁸⁵ Daarbuiten heeft het BLOSO nog 5.415.776 BEF verbintenis-
sen aangegaan op eigen middelen.

⁸⁶ Inclusief een overdracht 1998 van 30.960.557 BEF (artikel 29, §2, initiële algeme-
ne uitgavenbegroting 1999).

⁸⁷ De machtigingen van het VIPA waren het voorwerp van diverse herschikkingen in
de loop van 1999.

⁸⁸ Er werd voor een bedrag van 600.000.000 BEF geput uit het reservefonds.

⁸⁹ Inclusief kredietoverschikking (artikel 129, initiële algemene uitgavenbegroting
1999).

⁹⁰ Inclusief overdracht 1998-1999 ten belope van 2.963.202.903 BEF.

⁹¹ Inclusief een aangepaste overdracht 1998-1999 ten belope van 229.207.732 BEF.

⁹² Inclusief overdracht 1998-1999 ten belope van 828.083.829 BEF.

	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
- Luchthaven Oostende	392.900.000	426.571.259	0	33.671.259	0	0
- VIF	21.678.600.000	21.567.463.866	111.136.134	0	0	111.136.134
- Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting	⁽⁹³⁾ 140.000.000	136.550.730	3.449.270	0	0	3.449.270
- Fonds Vlaanderen – Azië	154.800.000	60.150.000	94.650.000	0	0	94.650.000
- FIOV	⁽⁹⁴⁾ 2.569.300.000	2.566.766.602	2.533.398	0	0	2.533.398
- Investeringsfonds Grond en Woonbeleid Vlaams - Brabant (VLABIN-VEST)	⁽⁹⁵⁾ 730.924.632	178.256.598	552.668.034	0	552.668.034	0
- Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)	⁽⁹⁶⁾ 1.984.700.000	1.885.545.505	99.154.495	0	0	99.154.495
- Het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector	⁽⁹⁷⁾ 603.500.000	477.973.606	125.526.394	0	0	125.526.394
- FEERR - MGO	⁽⁹⁸⁾ 7.652.165.588	6.872.261.721	779.903.867	0	779.903.867	0
- FEERR - KO	3.902.000.000	3.898.812.304	3.187.696	0	0	3.187.696
- Limburgfonds	300.000.000	298.840.977	1.159.023	0	0	1.159.023
Totaal:	94.908.918.848	88.685.819.499	6.282.104.167	59.004.818	5.019.238.412	1.262.865.755
Leningsmachtigingen						
- Vlaams Woningfonds	5.447.200.000	5.447.200.000	0	0	0	0
- Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen NV						
- leningen > 1 jaar	600.000.000	150.000.000	450.000.000	0	0	450.000.000
- leningen < 1 jaar	300.000.000	170.900.000	129.100.000	0	0	129.100.000
- UZ Gent	⁽⁹⁹⁾ 1.560.000.000	0	1.560.000.000	0	1.560.000.000	0
Totaal:	7.907.200.000	5.768.100.000	2.139.100.000	0	1.560.000.000	579.100.000
ALGEMEEN TOTAAL	102.816.118.848	94.453.919.499	8.421.204.167	59.004.818	6.579.238.412	1.841.965.755

⁹³ Overdracht 1998-1999 (artikel 116, 4e lid, initiële algemene uitgavenbegroting 1999).

⁹⁴ Inclusief kredietherschikking (artikel 129, initiële algemene uitgavenbegroting 1999).

⁹⁵ Overdracht 1998-1999 (artikel 47, 4e lid, 1e aanpassingsblad algemene uitgavenbegroting 1999).

⁹⁶ Inclusief kredietherschikking (artikel 51, 1e aanpassingsblad algemene uitgavenbegroting 1999).

⁹⁷ Inclusief kredietherschikking (artikel 51, 1e aanpassingsblad algemene uitgavenbegroting 1999).

⁹⁸ Inclusief 648.472.489 BEF eigen ontvangsten (impliciete machtiging) en 807.193.099 BEF overdrachten van 1998.

⁹⁹ Overdracht 1998-1999 (artikel 19, initiële algemene uitgavenbegroting 1999).

TABEL VII - Resultaten van de rekening van de thesaurie

Vastleggingsverrichtingen				
<i>Encours per 1.1.1999</i>	<i>Aanrekening op Vastleggingskredieten</i>	<i>Ordonnanceringen, annulaties en rechtzettingen vorige jaren</i>		<i>Encours per 31.12.1999</i>
52.519.515.401	39.994.563.450	39.440.195.480		53.073.883.371
Betalingsverrichtingen				
	<i>Saldo per 1.1.1999</i>	<i>Ontvangsten</i>	<i>Uitgaven</i>	<i>Saldo per 31.12.1999</i>
Financiële verrichtingen	- 46.958.675.317	1.933.423.403.297	1.918.865.131.641	- 32.400.403.661
Boekhoudverrichtingen	58.809.537.494	1.282.045.582.829	1.296.188.316.108	44.666.804.215
Algemeen totaal	11.850.862.177	3.215.468.986.126	3.215.053.447.749	12.266.400.554

Het financieel saldo van -32.400.403.661 BEF was op 31 december 1999 als volgt samengesteld:

Speciën:	728.431 BEF
Bankrekeningen:	-32.413.667.068 BEF
Andere waarden:	12.534.976 BEF

UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999 - MIDDELEN EN ONTVANGSTEN

1. Algemene commentaar

Het decreet van 19 december 1998 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 bevat de ramingen van de algemene en toegewezen ontvangsten voor het begrotingsjaar 1999. Het decreet van 18 mei 1999 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap heeft de ramingen aangepast aan de conclusies van de begrotingscontrole.

De onderstaande tabel vergelijkt de reële inningen van de gebudgetteerde ontvangsten in de loop van 1999⁽¹⁰⁰⁾ met de ramingen van de aangepaste middelenbegroting 1999 en de inningen 1998, ingedeeld volgens de grote categorieën van ontvangsten. De bijlage bij dit boek bevat een uitgebreide tabel van de ontvangsten 1999 per artikel (p.512). Schijnbare afwijkingen in de totalen zijn te wijten aan afrondingen.

(in miljoen BEF)							
Middelen	Inningen 1998	Procentueel aandeel 1998	Aangepaste ramingen 1999	Inningen 1999	Procentueel aandeel 1999	Innings- graad	Evolutie inningen 1998/1999
Algemene ontvangsten							
- Gedeelde en samengevoegde belastingen	510.756,3	87,7%	539.565,4	539.256,4	87,2%	99,9%	+5,6%
- Gewestbelastingen	37.916,1	6,5%	38.255,2	42.138,0	6,8%	110,1%	+11,1%
- Kijk- en luistergeld	17.700,3	3,0%	17.839,7	17.883,0	2,9%	100,2%	+1,0%
- Niet-fiscale ontvangsten	5.628,3	1,0%	8.374,2	9.113,0	1,5%	108,8%	+61,9%
- Transferten van de federale overheid ⁽¹⁰¹⁾	7.182,5	1,2%	7.173,8	7.150,2	1,2%	99,7%	-0,4%
Subtotaal algemene ontvangsten	579.183,5	99,4%	611.208,3	615.540,6	99,6%	100,7%	+6,2%
Toegewezen ontvangsten							
Subtotaal algemene en toegewezen ontvangsten	581.595,3	99,8%	612.620,9	618.260,9	100%	101%	+6,3%
Leningopbrengsten	1.000,0	0,2%	30.000	0,0	0,0%	0,0%	0,0%
Algemeen totaal	582.595,3	100,0%	642.620,9	618.260,9	100%	96,2%	+6,1%

In vergelijking met 1998 stegen de totale ontvangsten (subtotaal algemene en toegewezen ontvangsten) met meer dan 36 miljard BEF. Het aandeel van de belang-

¹⁰⁰ Een deel van de heffingen ingevoerd door de Vlaamse Gemeenschap is niet opgenomen in de middelenbegroting en wordt rechtstreeks op de begroting van de Vlaamse pararegionale instellingen en diensten met afzonderlijk beheer geboekt (bv. het Minafonds).

¹⁰¹ Dotaties voor programma's voor wedertewerkstelling van werklozen (artikel 35 van de bijzondere wet van 16 januari 1989), buitenlandse universitaire studenten (artikel 62 van de bijzondere wet) en schoolgebouwen (artikel 73 van de bijzondere wet).

rijkste post, met name *gedeelde en samengevoegde belastingen*¹⁰², daalde met 0,5%, hoewel de ontvangsten eronder met 28,5 miljard BEF toenamen.

Exclusief de herfinanciering van leningen, bedroeg de inningsgraad 101%. Er werd namelijk 5,64 miljard BEF meer ontvangen dan was geraamd. Dit wijst erop dat de ramingen van de algemene en toegewezen ontvangsten nog steeds voorzichtig waren.

In 1999 bedroeg de opbrengst van de gewestbelastingen 42.138,0 miljoen BEF. Dit is meer dan in 1998 en meer dan geraamd in de aangepaste middelenbegroting. De onderstaande tabel vergelijkt de opbrengsten van de gewestbelastingen in 1999 met de aangepaste ramingen 1999 en de inningen 1998.

(in miljoen BEF)

Belasting	Inning 1998	Procentueel aandeel 1998	Aangepaste raming 1999	Inning 1999	Procentueel aandeel 1999	Inningsgraad	Evolutie inningen 1998/1999
Registratierechten	14.125,1	37,3%	14.000,0	16.231,2	38,5%	115,9%	+14,9%
Spelen en weddenschappen	933,3	2,5%	900,0	922,7	2,2%	102,5%	-1,1%
Ontspanningstoestellen	1.275,6	3,4%	1.375,5	1.646,0	3,9%	119,6%	+29%
Openingsbelasting	351,9	0,9%	320,0	328,1	0,7%	102,5%	-6,7%
Onroerende voorheffing	3.593,3	9,5%	3.909,7	3.695,9	8,8%	94,5%	+2,9%
Successierechten	17.636,9	46,5%	17.600,0	19.314,1	45,8%	109,7%	+9,5%
Totaal	37.916,1	100%	38.105,2	42.138,0	100%	110,5%	+11,1%

De opbrengst van de twee belangrijkste gewestbelastingen, de successierechten en de registratierechten, steeg met respectievelijk 9,5% en 14,9%. De opbrengst van de onroerende voorheffing bleef daarentegen onder de raming, maar steeg wel met 2,9%.

2. Commentaar bij de gerealiseerde ontvangsten

Uitgaande van de gerealiseerde inningen die de lijsten op de pagina's 512 en 518 van de bijlage gedetailleerd weergeven (met een overzicht van de ontvangsten per artikel van de middelenbegroting), heeft het Rekenhof vooral de posten onderzocht die belangrijke meer- of minderontvangsten weerspiegelen. De onderstaande paragrafen verklaren de belangrijke meer- of minderontvangsten per artikel van de middelenbegroting, voor zover een dergelijke verklaring voorhanden was. De commentaren volgen de indeling in programma's van de middelenbegroting. Voor elk artikel vermelden zij in eerste instantie de initiële en de aangepaste raming, het geïnde bedrag en de inningsgraad. Waar het toegewezen ontvangsten betreft, vermeldt de titel van het artikel dit.

¹⁰² Aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de opbrengst van de personenbelasting en de BTW.

Programma 24.40 - Rechtstreekse schuld• **Artikel 26.03 - Renten in het kader van een autonoom kas- en schuldbeheer**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
213,8	213,8	341,2	159,5%

Op dit artikel worden de intresten uit het autonoom kas- en schuldbeheer aangerekend. De betrokken aanrekeningen kunnen als volgt worden samengesteld.

Meerwaarde beleggingen	180.780.127 BEF
Creditintresten op rekening-courant	1.298.689 BEF
Intresten beleggingsrekeningen buiten rekening-courant	3.519.094 BEF
Tijdelijke belegging aankooprijds Consciencegebouw	13.467.468 BEF
Aanrekening afrondingsverschillen TB	6.547.302 BEF
Overschot swapverrichtingen	167.490.947 BEF
Bedragen aangerekend door decentrale rekenplichtigen	2.037.371 BEF
Subtotaal	375.140.998 BEF
Correctie door overboeking debetintresten TR 10.65	-33.909.421 BEF
Algemeen totaal	341.231.577 BEF

Er dient rekening te worden gehouden met het feit dat het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de debetintresten van de rekening-courant compenseert met alle opbrengsten uit het kasbeheer. Het Rekenhof heeft deze werkwijze bekritiseerd in het verslag over zijn audit van het kasbeheer, dat het op 29 juni 2000 aan het departement Algemene Zaken en Financiën overlegde. De werkelijke intresten bedragen 375 miljoen BEF. Ten opzichte van de raming is er dus een meeropbrengst van 161 miljoen BEF. Deze meeropbrengst is het gevolg van toevallige opbrengsten (tijdelijke belegging aankooprijds Consciencegebouw, afrondingsverschillen TB, bedragen decentrale rekenplichtigen) en het feit dat de Vlaamse Gemeenschap het gedeelte van de onroerende voorheffing dat zij inde voor provincies en gemeenten, maar op de 20e van de volgende maand diende door te storten en dus tijdelijk kon beleggen (vervat in de meerwaarde beleggingen). Met deze mogelijkheid had de raming geen rekening gehouden.

Programma 24.80 - Indirecte schuld• **Artikel 26.01 - Terugbetaling van renten van de indirecte schuld**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
5,0	5,0	20,4	408%

Voor de intrestbetalingen voor de indirecte schuld gefinancierd door het Gemeentekrediet van België (nu DEXIA-Bank) hanteert de Vlaamse Gemeenschap semestriële voorschotten, die achteraf worden geregulariseerd. Het te veel betaalde wordt bij ontvangst aangerekend op het onderhavige artikel. Vermoedelijk stoelt de raming slechts op informatie over het vorige jaar en is in 1999 bijkomend meer ontvangen in het kader van een daling van de intrestvoeten (her-

zeningen). Op de rekening kunnen ook allerhande positieve correcties worden aangerekend naar aanleiding van bv. herzieningen van de rentevoet die laattijdig worden ingevoerd.

- **Artikel 26.09 - Door de VHM verschuldigd aandeel in rentelasten van leningen aangegaan door de VHM**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
551,8	588,7	638,2	108,4%

De VHM verwerft financiële middelen op de kapitaalmarkt en lost daarvan de kredieten (intresten en kapitaal) af met een dotatie uit de begroting. Deze dotatie stemt overeen met de aan de banken verschuldigde intresten en aflossingen. Daarvan moet de VHM een aandeel te eigen laste nemen. De eigen bijdrage van de VHM heeft de vorm van een annuïteit die de instelling op lange termijn aan de Vlaamse Gemeenschap moet terugbetalen. Van de initiële leningen, die een kortere looptijd hebben, zijn er een aantal al afgelopen. De terugbetalingen, die een langere looptijd hebben, vinden evenwel nog steeds plaats. De initiële leningen waren meestal gesloten tegen variabele rentevoeten, die gaandeweg daalden. De VHM-annuïteiten werden evenwel berekend tegen vaste rentevoeten. Zo doende realiseerde de Vlaamse Gemeenschap een meerontvangst. Volgens de VHM bedraagt het intrestdeel 635.937.775 BEF. De middelenbegroting rekende echter verkeerdelijk 2.289.125 BEF te veel aan. Dit werd gecompenseerd door ook in de uitgaven meer aan te rekenen, met name onder programma 24.80, basisallocatie 51.04.

Programma 34.30 - Afstandsonderwijs

- **Artikel 16.90 – Inschrijvingsgelden afstandsonderwijs**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
3,5	3,5	0	0%

Op artikel 16.90 werden nog geen ontvangsten geboekt wegens het ontbreken van een besluit ter uitvoering van artikel 94, §1, van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs.

Programma 35.50 - Aanwending van teruggevorderde salarissen en salaristoelagen

- **Artikel 11.02 - Terugbetaling van salarissen of salaristoelagen (toegewezen ontvangsten)**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
736,1	680,3	1863,4	273,9 %

Net als de vorige jaren, bracht dit artikel veel meer ontvangsten op dan geraamd. Behalve terugbetalingen van wedden (871,5 miljoen BEF in 1999), ontving dit

artikel ook 991,9 miljoen BEF premies voor de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen (GESCO's). Bij de bespreking van de initiële en aangepaste middelenbegroting 1999 en 2000 heeft het Rekenhof erop gewezen dat de ontvangstenramingen geen rekening hielden met de storting van de GESCO-premies. Het heeft dan ook aangedrongen op verrekening van deze ontvangsten en wijziging van artikel 21 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen, dat de ontvangsten van het fonds voor de recuperatie van wedden en weddentoelagen definieerde⁽¹⁰³⁾. Dit aandrigen kreeg tot op heden geen gevolg.

Programma 51.10 - Algemeen economisch beleid

- **Artikel 16.03 - Inkomsten ten gevolge van opdrachten van de PMV uitgevoerd in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest (toegewezen ontvangsten)**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
25	25	0	0%

Aan ontvangstenartikel 16.03 is de subrekening *Courante Verrichtingen van het Rollend Fonds van PMV* gekoppeld. De ontvangsten op deze subrekening mogen pas worden doorgestort naar het begrotingsfonds wanneer de Vlaamse Minister van Economie daarom verzoekt⁽¹⁰⁴⁾. Hoewel de subrekening bij PMV in 1999 intresten ontving (op 31 december 1999 bedroeg het saldo op deze subrekening 90.353.308 BEF), heeft de minister nagelaten doorstortingen naar het begrotingsfonds te vragen. Dit verklaart het verschil tussen de raming en de inning. Het verslag over de controle van de rekeningen van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen voor de periode van 31 juli 1995 tot 31 december 1998 bevestigde overigens dat de koppeling van het rollend fonds met de middelenbegroting niet werkt⁽¹⁰⁵⁾. De bespreking van dit rapport in het Vlaams Parlement leverde de intentie op overleg te plegen met de regeringscommissaris om aan het euvel tegemoet te komen⁽¹⁰⁶⁾.

¹⁰³ Verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999, Stuk 21 (1998-1999) - Nr. 1, p. 7.

¹⁰⁴ Artikel 3, b, van de overeenkomst met betrekking tot de bijzondere opdrachten van het Vlaams Gewest, gesloten tussen het Vlaams Gewest, de NV Vlaamse Participatiemaatschappij en de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen.

¹⁰⁵ Stuk 37-A (1999-2000) - Nr. 1.

¹⁰⁶ Stuk 37-A (1999-2000) - Nr. 2.

Programma 61.40 - Landinrichting en bodem

- **Artikel 36.09 - Ontvangsten voortvloeiend uit de toepassing van de wetten en decreten op de ruilverkaveling en de landinrichting (toegewezen ontvangsten)**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
10,0	10,0	95,9	959%

De belangrijke meerontvangst op artikel 36.09 is te danken aan de verkoop van gronden van de Vlaamse Landmaatschappij. Oorspronkelijk was het de bedoeling deze gronden gedurende de volgende jaren perceelsgewijze te verkopen aan, onder meer, landbouwers. Ten gevolge van nieuwe beleidsprioriteiten werd evenwel een groot deel van deze gronden verkocht aan de afdelingen Groen en Bos en Natuur van AMINAL. De Vlaamse Landmaatschappij had deze gronden destijds aangekocht met een voorschot van het Vlaams Gewest en diende dit contractueel terug te betalen na verkoop van de gronden. De versnelde verkoop heeft dus geleid tot een vervroegde terugbetaling aan het Vlaams Gewest, meer bepaald aan het Fonds voor de Landinrichting

Programma 82.20 – Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig voor gemeenschapsaangelegenheden

- **Artikel 49.20 – Aanvullende middelen financieringswet**

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
0,0	2.328,7	3.493,5	150%

In de loop van 1999 is gebleken dat de cijfers die de federale overheid voorstelde voor de doorstorting van de BTW-middelen ter financiering van het onderwijs¹⁰⁷, voor interpretatie vatbaar waren. Het aantal inwoners dat op 30 juni jonger is dan 18 jaar, werd telkenjare in het begin van de maand juli aan het Rijksregister gevraagd. Deze cijfers bleven echter gedurende enige tijd voor herziening vatbaar. Dubbeltellingen en nog niet genoteerde geboorten en overlijdens vergden immers nog uitzuivering. De vergelijking van de gegevens 1988 (opgevraagd in juni 1990) met de informatie ingewonnen in juli (gegevens van 30 juni) van elk van de daaropvolgende jaren leverde dan ook een discordantie in de reeksen op.

De federale overheid heeft in het begin van 1999 een voorlopige herberekening gemaakt, op grond waarvan tijdens de begrotingscontrole 1999 in een ontvangst voor de begroting van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap van 2.328.700.000 BEF werd voorzien. De uiteindelijke herberekening van de federale overheid leidde echter tot de betaling van 3.493.526.196 BEF aan de Vlaamse Gemeenschap.

¹⁰⁷ Overeenkomstig artikel 38 tot en met 41 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.

Programma 83.30 – Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig voor gewestaangelegenheden

- Artikel 26.02 – Nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen

<i>(in miljoen BEF)</i>			
initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
450,0	150,0	356,9	238%

De raming van de nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen daalde in 1999 van 450 tot 150 miljoen BEF. Een verhoging van de gewestbelastingen van 35.264,7 tot 38.105,2 miljoen BEF compenseerde deze vermindering. Uiteindelijk heeft de federale Thesaurie in 1999 op de centrale ontvangstenrekening 356.876.186 BEF nalatigheidsinteressen overgeschreven, als volgt samengesteld:

spelen en weddenschappen	980.054
automatische ontspanning	822.177
openingsbelasting	4.628.989
registratierechten	2.073.368
onroerende voorheffing	- 2.877.919
successierechten	351.249.517

De meerontvangst van de nalatigheidsinteressen 1999 situeert zich nagenoeg volledig bij de successierechten.

UITVOERING VAN DE BEGROTING 1999 - UITGAVEN

1. Kredietvorming

1.1. Kredieten van de uitgavenbegroting

De betaalkredieten omvatten de kredieten die aanwendbaar zijn voor de ordonnanciering van uitgaven. Zij worden onderverdeeld in niet-gesplitste kredieten, ordonnanceringskredieten en variabele kredieten.

De kredietmassa niet-gesplitste kredieten eigen aan het begrotingsjaar 1999 is samengesteld uit kredieten afkomstig van de oorspronkelijke begroting, de aanpassingsbladen, een aantal fusioneerbare overdrachten in afwijking van artikel 34 van de comptabiliteitswet en transferten binnen de begroting. De bijlage geeft de opbouw van deze kredieten weer, zowel van de vastleggings- als van de ordonnanceringskredieten (p.520).

De ordonnanceringskredieten omvatten de in 1999 nieuw toegestane ordonnanceringskredieten en de overgedragen ordonnanceringskredieten.

De massa variabele kredieten bestaat uit de ongebruikte kredietsaldi op het einde van 1998, enerzijds, en de nieuwe ontvangsten, anderzijds.

De bijlage bevat een overzicht per programma van de aanwending van de kredieten van het lopende begrotingsjaar (vastleggings- of ordonnanceringskrediet, bedrag vastlegging of ordonnanciering, procentuele aanwending van vastleggings- of ordonnanceringskredieten), dit zowel voor de vastleggings- als de ordonnanceringskant (p. 533). De samenvatting van alle verrichtingen geeft het volgende resultaat (in miljoen BEF):

	vastleg- gingskrediet	vastgelegd	procentuele aanwending	Ordonnan- ceringskrediet	Geordon- nanceerd	procentuele aanwending
Niet-gesplitste kredieten	567.511,8	556.116,8	98,0	569.508,7	542.406,2	95,2
Gesplitste kredieten	42.376,6	36.794,1	86,8	41.753,9	34.138,6	81,8
Variabele kredieten	5.530,5	3.200,4	57,9	9.334,1	3.370,3	36,1
Bijkredieten vorige jaren	398,9	388,5	97,4	398,9	299,7	75,1
Totaal:	615.817,8	596.499,9	96,9	620.995,6	580.214,8	93,4

De niet-gesplitste kredieten overgedragen van het begrotingsjaar 1998 (gewone overdrachten met toepassing van het bovengenoemde artikel 34) blijven gescheiden van de nieuwe kredieten voor 1999 en worden afzonderlijk gecomptabiliseerd. De bijlage bij dit boek geeft voor de overgedragen kredieten telkens het bedrag, de aangerekende ordonnancieringen en de procentuele aanwending (p. 547).

De onderstaande tabel vat de verrichtingen op de overgedragen kredieten samen (in miljoen BEF):

	overgedragen krediet	Geordonnan- ceerd	aangewend
Niet-gesplitste kredieten	26.271,8	20.798,5	79,2
Bijkredieten vorige jaren	198,0	157,9	79,8
Totaal	26.469,8	20.956,5	79,2

De bedragen van deze tabel stoelen op de overgedragen saldi van de basisallocaties. In 1998 vonden op programma 33.20 (Universitair onderwijs) en programma 99.10 (Interdepartementale bestaansmiddelen) evenwel aanzienlijke kredietoverschrijdingen plaats. Het ontwerp van rekendecreet 1998 zuiverde ze op het niveau van het programma aan met bijkredieten. De juiste boekhoudkundige overdracht voor beide programma's is bijgevolg nul. De reële overdracht gebeurde evenwel op het niveau van de betrokken basisallocaties, aangezien daarop nog openstaande verbintenissen dienden te worden aangerekend. Het totaal van de overdrachten van deze basisallocaties bedroeg voor de twee programma's respectievelijk 561,9 miljoen BEF en 2.938,8 miljoen BEF. De boekhoudkundig beschikbare overgedragen niet-gesplitste kredieten, exclusief de bijkredieten van vorige jaren, bedragen dan ook 22.771,2 miljoen BEF in plaats van 26.271,8 miljoen BEF.

1.2. Kredietbewegingen

1.2.1. Algemeen

Het decreet van 19 december 1998 houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 stelde de initiële begroting 1999 vast. Het decreet van 18 mei 1999 houdende aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 heeft die initiële begroting voor de eerste maal aangepast. Het decreet van 17 december 1999 houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 vormde een laatste wijziging.

Verder kreeg het Rekenhof tijdens het begrotingsjaar 33 besluiten tot krediethetaerverdelingen voorgelegd, waaronder een aantal decretale, gebaseerd op bepalingen uit de begrotingsdecreten die ook herschikkingen over de programma's heen mogelijk maken. Daarbuiten waren er de gewone herverdelingen, die op grond van artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, *binnen* de decretaal vastgestelde grenzen van de programma's, kredieten herschikten.

Het aantal *kredietbewegingen* (overschrijvingen van kredieten tussen twee verschillende basisallocaties) bedroeg 561 voor het begrotingsjaar 1999, wat meer is dan ten opzichte van het begrotingsjaar 1998 (403 kredietbewegingen).

Op grond van gegevens uit het financieel systeem van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, geeft de onderstaande tabel een overzicht van de evolutie van de bij de herverdelingen betrokken bedragen. Hij somt de totalen van de vastleggings- en ordonnanceringskredieten op, ongeacht of het al dan niet gesplitste kredieten betreft (zie ook de grafiek op p.68).

(in BEF)

jaar	vastleggingskrediet	ordonnanceringskrediet
1991	20.496.807.940	20.586.107.935
1992	8.561.134.802	10.495.696.511
1993	13.451.729.771	13.829.629.771
1994	12.601.617.363	13.802.971.363
1995	8.593.585.409	10.343.700.000
1996	8.418.100.000	10.005.900.000
1997	9.578.430.000	11.013.630.000
1998	11.125.560.000	11.329.300.000
1999	12.031.900.000	13.872.900.000

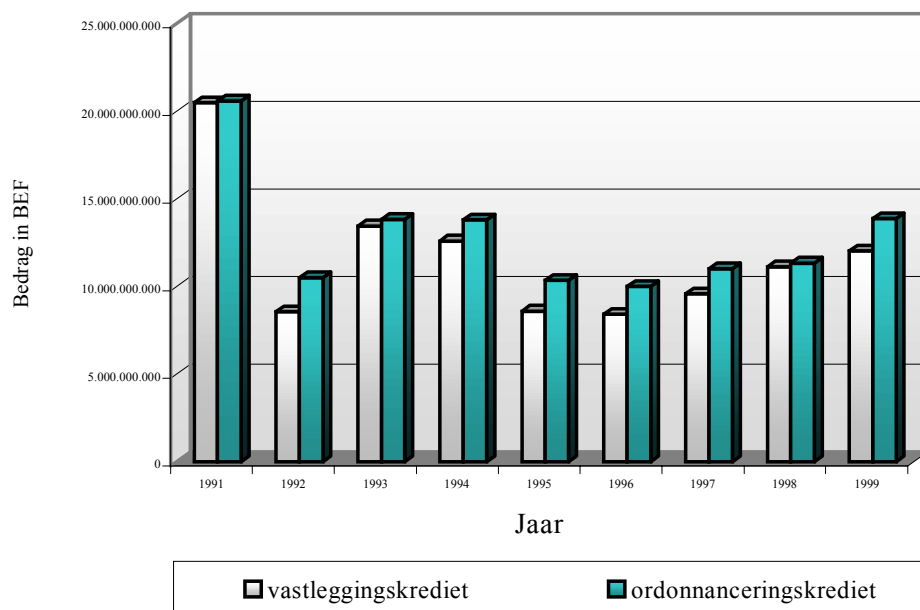
Deze bedragen 1999 kunnen als volgt worden uitgesplitst:

	Vastleggings- kredieten	Ordonnancerings- kredieten
Niet gesplitste kredieten	10.153.400.000	10.178.400.000
Bijkredieten vorige jaren	4.000.000	4.000.000
Gesplitste kredieten	1.754.500.000	3.570.500.000
Variabele kredieten	120.000.000	120.000.000
	12.031.900.000	13.872.900.000

Voor de begrotingsjaren 1994 tot en met 1999 splitst de onderstaande tabel de bedragen uit in decretaale of gewone herverdelingen.

		<i>(in BEF)</i>	
		vastleggingskredieten	ordonnanceringskredieten
1994			
decretaal		8.773.871.363	11.909.071.363
artikel 15		3.827.800.000	1.893.900.000
1995			
decretaal		7.545.000.000	9.047.100.000
artikel 15		1.048.585.409	1.296.600.000
1996			
decretaal		6.388.900.000	8.082.000.000
artikel 15		2.029.200.000	1.923.900.000
1997			
decretaal		6.721.300.000	8.447.900.000
artikel 15		2.857.130.000	2.565.730.000
1998			
Decretaal		5.952.400.000	7.089.800.000
artikel 15		5.173.160.000	4.239.500.000
1999			
Decretaal		5.056.600.000	7.471.800.000
artikel 15		6.975.300.000	6.401.100.000

Grafiek 1 - Herverdelingen (gegevens Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap)

1.2.2. Herverdelingen van begrotingskredieten 1999

1.2.2.1. Wetgeving

De kredietherverdelingen vermeld onder punt 1.2.1 steunen op artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit (gewone herverdelingen) of op bijzondere decretale bepalingen (decretale of speciale herverdelingen). Op grond van artikel 15 kan de ordonnancerende minister binnen de perken van het programma vrij de kredieten herschikken, mits de kredietherschikking zich voordoet tijdens het begrotingsjaar en de minister bevoegd voor begroting zijn toestemming verleent. De bijzondere decreetsbepalingen, die de rechtsgrond bieden voor de decretale of speciale herverdelingen, kunnen machtiging verlenen tot:

- kredietherverdelingen over verschillende programma's heen;
- kredietoverdrachten⁽¹⁰⁸⁾;
- de verdeling van provisionele kredieten bij besluit van de Vlaamse regering of bij ministerieel besluit.

1.2.2.2. Overzicht van de opmerkingen over herverdelingen

Sinds de afsluiting van zijn elfde boek heeft het Rekenhof het Vlaams Parlement twee brieven met de volgende inhoudelijke opmerkingen over herverdelingen gestuurd:

- een decretale grondslag ontbrak voor de subsidie aan het Sociaal Fonds voor Sociaal-Cultureel Werk van de Vlaamse Gemeenschap voor het wegwerken van anomalieën inzake tewerkstelling in de culturele sector op de nieuw gecreëerde basisallocatie 33.09 van programma 45.50 (Algemeen Cultuurbeleid)⁽¹⁰⁹⁾;
- voor twee herverdelingen was er onvoldoende krediet beschikbaar⁽¹¹⁰⁾.

1.2.3. Beslissingen van de Vlaamse regering waarbij zij nieuwe uitgaven of uitgaven boven de begrotingskredieten machtigt

Sedert het vorige Boek van het Rekenhof heeft de Vlaamse regering eenmaal gebruik gemaakt van de procedure van artikel 44 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Volgens dit artikel kan de Vlaamse regering in dringende gevallen, veroorzaakt door uitzonderlijke of onvoorzienbare omstandigheden, bij gemotiveerde beslissing machtiging verlenen tot het vastleggen, ordonnanceren en

¹⁰⁸ In afwijking van artikel 35, § 1, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en het koninklijk besluit van 4 februari 1988 tot vaststelling van de modaliteiten en voorwaarden volgens dewelke gesplitste kredieten kunnen worden overgedragen naar het volgende jaar.

¹⁰⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 houdende gedeeltelijke verdeling van het provisioneel krediet ingeschreven onder programma 24.60, basisallocatie 11.01.

¹¹⁰ Ongedateerd besluit van de Vlaamse regering tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 (vijfde herverdelingsronde).

betalen van uitgaven boven de limieten van de begrotingskredieten of, bij ontstentenis van kredieten, ten bedrage van het door de beslissing vastgestelde bedrag. De tekst van deze begrotingsbeslissing moet onmiddellijk worden meegedeeld aan het Rekenhof, dat onverwijld zijn opmerkingen aan het Vlaams Parlement stuurt.

Op 19 november 1999 heeft de Minister-President, tevens bevoegd voor Financiën en Begroting, het Rekenhof in kennis gesteld van de begrotingsbeslissing van de Vlaamse regering van 10 november 1999 die :

- machtigde tot het vastleggen, ordonnanceren en betalen van 380,6 miljoen BEF uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999;
- 16 miljoen BEF kredieten blokkeerde;
- machtigde tot het vastleggen van 773,3 miljoen BEF op de begroting van het Fonds Culturele Infrastructuur.

De beslissing van de Vlaamse regering beantwoordt echter niet volledig aan de voorwaarden van artikel 44 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Zo had het Rekenhof vragen bij het dringende karakter ervan, gelet op het tijdstip waarop de begrotingsbeslissing werd getroffen. Een vroegere inventarisering van de nood aan bijkredieten voor 1999 had kunnen leiden tot een tijdige indiening en goedkeuring van een tweede aanpassingsblad bij het Vlaams Parlement. De motivering in de aanhef van de beslissing bewees voor een aantal posten onvoldoende het uitzonderlijk of onvoorzienbaar karakter van de omstandigheden die aan de basis van de begrotingsberaadslaging lagen. Tot slot wees het Rekenhof erop dat de blokkering van kredieten op de basisallocatie 12.20 van het programma 01.10 een overschrijding veroorzaakte van 100.000 BEF.

2. Evolutie van de uitstaande vastleggingen 1998-1999

De onderstaande tabel geeft de uitstaande vastleggingen weer per departement voor de jaren 1998 en 1999. Deze uitstaande vastleggingen betreffen vastleggingen op gesplitste en variabele vastleggingskredieten die nog geen aanleiding hebben gegeven tot een ordonnanciering.

Evolutie uitstaande vastleggingen 1998-1999				
Departement	1.1.1998	31.12.1998	1.1.1999	31.12.1999
Dept. 0 - Hogere entiteiten	70.399.412	1.945.243	1.945.243	66.500
Dept. 1 - Coördinatie	92.348.080	350.975.535	350.975.535	573.208.867
Dept. 2 - Algemene Zaken en Financiën	1.908.900.822	4.219.938.545	4.219.938.545	3.925.639.794
Dept. 3 - Onderwijs	294.371.966	329.890.484	329.890.484	179.963.382
Dept. 4 - Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur	1.388.260.404	1.399.778.490	1.399.778.490	1.149.164.529
Dept. 5 - Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Landbouw	8.123.220.281	8.160.369.444	8.160.369.444	8.267.629.027
Dept. 6 - Leefmilieu en Infrastructuur	34.839.729.808	34.986.284.016	34.986.284.016	35.156.713.157
Dept. 7 - Wetenschap, Innovatie en Media	2.018.247.637	3.068.454.852	3.068.454.852	3.814.747.263
Dept. 9 - Interdepartementaal	6.054.807	1.878.792	1.878.792	6.750.852
Algemeen totaal	48.741.533.217	52.519.515.401	52.519.515.401	53.073.883.371

Van 1 januari 1999 tot 31 december 1999 stegen de uitstaande vastleggingen met 554,4 miljoen BEF (1,1%). Dit is heel wat minder dan in 1998, toen zij met 3.778 miljoen BEF stegen (7,8%). De geringe toename in 1999 is voor een deel te wijten aan de toegenomen annulaties van uitstaande vastleggingen. In 1998 vonden 1.177,8 miljoen BEF annulaties plaats. In 1999 stegen zij tot 1.931,3 miljoen BEF, deels wegens het succes van de annuleringsoperatie uitgevoerd door het departement. In 1999 resulteerde deze operatie volgens het departement¹¹¹ in de schrapping van 1.196 miljoen BEF uitstaande vastleggingen van vóór 1996.

De grootste stijgingen van de uitstaande vastleggingen situeerden zich in 1999 bij het departement Coördinatie en het departement Wetenschap, Innovatie en Media. De stijging bij het departement Coördinatie (222,2 miljoen BEF) situeert zich voornamelijk bij de volgende basisallocaties: programma 11.10 - *Brusselse Aangelegenheden*, basisallocatie 65.01 - *Investeringsubsidies aan de VGC in uitvoering van art. 7 van het decreet van 1 juni 1994 tot regeling van de overdracht van roerende en onroerende goederen van de Vlaamse Gemeenschap aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie* (stijging met 45 miljoen BEF); programma 12.10 - *Algemene Externe Betrekkingen*, basisallocatie 12.23 - *Allerhande uitgaven met betrekking tot de uitvoering van de internationale verdragen en akkoorden door Vlaanderen afgesloten* (stijging met 48,5 miljoen BEF) en basisallocatie 30.05 - *Subsidies ter ondersteuning van allerhande initiatieven in verband met de sensibilisering inzake duurzame ontwikkelingen en realisaties van projecten, programma's en investeringen in het kader van de Vlaamse samenwerking met regio's en landen in ontwikkeling*

¹¹¹ Verslag over de uitvoering van de begroting 1999 - Cijfers, bevindingen en aanbevelingen, p. 9.

(stijging met 109,8 miljoen BEF). Het departement Wetenschap, Innovatie en Media kende de grootste stijgingen bij programma 71.10 - *Algemeen Wetenschapsbeleid*, basisallocatie 12.24 - *Uitgaven in het kader van de internationale wetenschappelijke samenwerking* (stijging met 236 miljoen BEF) en basisallocatie 12.29 - *Beleidsgericht onderzoek* (stijging met 265,1 miljoen BEF) en bij programma 71.30 - *Wetenschapsbeleid Economische Finaliteit*, basisallocatie 12.28 - *Strategische technologieën voor de bevordering van welzijn en welvaart (STWW)* (stijging met 551,5 miljoen BEF). De stijging van de uitstaande vastleggingen is in de vier laatste gevallen hoofdzakelijk te wijten aan eindejaarsvastleggingen.

3. Aanwending van de departementale kredieten

3.1. Inleiding

Dit deel volgt de indeling van de algemene uitgavenbegroting per departement en per organisatieafdeling.

De aanwendingstabellen verstrekken globale cijfers op het niveau van de organisatieafdelingen (OA). Per programma en soort krediet (niet gesplitst krediet (ngk), gesplitst krediet (gk), bijkredieten vorige jaren (bvj), variabel krediet (vrk)) worden de afgeronde cijfers van de vastleggingen en ordonnanceringen in 1999 (in miljoen BEF) gegeven. Schijnbare afwijkingen in de aanwendingspercentages zijn te wijten aan afrondingen.

De commentaar heeft betrekking op de *kredietaanwending* (cijfers en aanwending van de budgettaire middelen), *opmerkingen bij de uitvoering (van de begroting) 1999* (opmerkingen die het Rekenhof in 1999 formuleerde naar aanleiding van het wettelijkheidsonderzoek) en *bijzondere onderzoeken* (verwijzen naar grotere onderzoeken in deel III). De commentaar kan slaan op een departement, organisatieafdeling, één of meer programma's of op basisallocaties (BA) van een programma.

Na de inhaaloperatie van de algemene rekeningen heeft het Rekenhof het boek 1999 uitgebreid met de informatie die het tot en met het begrotingsjaar 1996 langs de voorafbeelding van de resultaten van de uitvoering van de begroting⁽¹¹²⁾ jaarlijks aan het Vlaams Parlement verstrekke.

Het deel kredietaanwending bevat de resultaten van het onderzoek naar het al dan niet bereiken van de doelstellingen. Het Rekenhof kon dit onderzoek echter niet naar behoren uitvoeren. In de eerste plaats zijn deze doelstellingen in de verantwoording bij de begroting slechts algemeen geformuleerd. Dit document vertaalt de strategische doelstellingen niet of in onvoldoende mate naar operationele doelstellingen waaraan budgettaire gegevens worden verbonden. Tussen de budgetten en de doelstellingen is er dan ook geen direct waarneembaar verband.

In een vroeger verslag over het begrotingsonderzoek wees het Rekenhof er al op dat de verantwoording van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap nog steeds niet aan de voorwaarden beantwoordt bepaald bij artikel 13 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Zij moet bestaan uit nota's met⁽¹¹³⁾:

- een uiteenzetting van de algemene *beleidslijnen* van de departementen;
- een vermelding van de toegewezen *opdrachten* per organisatieafdeling;
- een uiteenzetting per programma van de nagestreefde *doelstellingen* en de aan te wenden *middelen* om die te verwezenlijken.

Een betere verantwoording geeft de leden van het Vlaams Parlement meer inzicht in de geplande activiteiten. Bovendien maakt zij een meer objectieve meting van het resultaat van het overheidsoptreden door het Rekenhof als externe controleur mo-

¹¹² Gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, artikel 77.

¹¹³ Stuk 17 (1995-1996) - Nr. 1 van 8 november 1995, p. 5.

gelijk. De verantwoording moet dus zoveel mogelijk concrete en kwantitatieve informatie bevatten over:

- doeleinden en te verwachten realisaties;
- ingezette middelen;
- realisaties van activiteiten van de vorige jaren en prognoses voor de volgende jaren (meerjarenplanning).

Het onderzoek naar de realisatie van de doelstellingen wordt eveneens bemoeilijkt doordat het Rekenhof voor informatie over de uitvoering van het beleid en de begroting dient terug te vallen op gegevens afkomstig van de Vlaamse regering en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De ministers die Financiën en Begroting onder hun bevoegdheid hebben, moeten periodiek de stand van de kredieten en hun aanwending (per programma en per basisallocatie) aan het parlement en het Rekenhof overleggen⁽¹¹⁴⁾. Gelet op de mogelijkheid voor het Rekenhof langs de databanken permanent de uitvoering van de begroting op te volgen, heeft de Minister van Financiën en Begroting voorgesteld de informatie over de uitvoeringsstanden op 30 april en op 30 september te verstrekken in de vorm van specifieke tabellen⁽¹¹⁵⁾. Het Rekenhof heeft dit aanvaard. Bovendien beloofde de Minister van Financiën en Begroting het Vlaams Parlement vóór 30 april 1999 de toestand te zullen mededelen van de kas van de Vlaamse Gemeenschap, samen met de voorlopige rekening van uitvoering van de begroting 1998⁽¹¹⁶⁾. De minister deed deze mededeling op 6 juni 2000 aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement.

Het Rekenhof is van oordeel dat de Vlaamse regering in eerste instantie zelf het Vlaams Parlement dient te informeren over de wijze waarop zij de kredieten het afgelopen jaar heeft besteed en de mate waarin zij de doelstellingen realiseerde. Het Rekenhof zou deze informatie vervolgens op zijn volledigheid en juistheid kunnen toetsen en daarover aan het parlement rapporteren.

¹¹⁴ Ter uitvoering van artikel 18, 2e lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

¹¹⁵ Brief van 19 oktober 1998 van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting.

¹¹⁶ Brief van 17 december 1998 van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. In de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting beloofde de minister al vroeger deze mededeling te zullen uitvoeren vanaf de begroting 1997 (Stuk 23 (1997-1998) - Nr. 2 van 19 januari 1998, p. 4). Hij dient deze mededeling te doen ter uitvoering van artikel 81 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

3.2. Aanwending per organisatieafdeling

0. Hogere entiteiten dan departementen

OA 00 - Vlaams Parlement

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
00.10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk	2.263,5	2.263,5	100,0	2.263,5	2.263,5	100,0
<i>Totaal OAFD 00</i>	ngk	2.263,5	2.263,5	100,0	2.263,5	2.263,5	100,0

OA 01 - Vlaamse regering

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
01.10 Algemene werkings- kosten	ngk	77,7	74,5	95,9	77,7	18,5	23,8
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	bvj	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 01</i>	ngk	77,7	74,5	95,9	77,7	18,5	23,8
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	bvj	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0

OA 02 - Minister-President en Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
02.10 Algemene werkings- kosten kabinet Mi- nister-President	ngk	148,3	148,3	100,0	148,3	112,7	76,0
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
02.20 Algemene werkings- kosten kabinet Vlaams Minister van Brusselse Aangele- genheden en Gelijke kansenbeleid	ngk	55,2	55,3	100,3	55,2	37,1	67,2
	bvj	1,0	1,0	100,0	1,0	1,0	100,0
<i>Totaal OAFD 02</i>	ngk	203,5	203,6	100,1	203,5	149,8	73,6
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	bvj	1,0	1,0	100,0	1,0	1,0	100,0

OA 03 - Minister Vice-President

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
03.10 Algemene werkings- kosten	ngk	127,2	127,2	100,0	127,2	80,3	63,1
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 03</i>	ngk	127,2	127,2	100,0	127,2	80,3	63,1
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 04 - Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
04.10 Algemene werkings- kosten	ngk	111,6	111,6	100,0	111,6	68,4	61,3
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 04</i>	ngk	111,6	111,6	100,0	111,6	68,4	61,3
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 05 - Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
05.10 Algemene werkings- kosten	ngk	126,9	126,9	100,0	126,9	112,4	88,6
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 05</i>	ngk	126,9	126,9	100,0	126,9	112,4	88,6
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 06 - Vlaams Minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
06.10 Algemene werkings- kosten	ngk	91,7	91,7	100,0	91,7	81,4	88,7
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 06</i>	ngk	91,7	91,7	100,0	91,7	81,4	88,7
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 07 - Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
07.10 Algemene werkings- kosten	ngk	88,5	88,5	100,0	88,5	76,0	85,9
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 07</i>	ngk	88,5	88,5	100,0	88,5	76,0	85,9
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 08 - Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
08.10 Algemene werkings- kosten	ngk	86,7	86,7	100,0	86,7	70,9	81,8
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 08</i>	ngk	86,7	86,7	100,0	86,7	70,9	81,8
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 09 - Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
09.10 Algemene werkings- kosten	ngk	90,1	90,1	100,0	90,1	74,9	83,1
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 09</i>	ngk	90,1	90,1	100,0	90,1	74,9	83,1
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Totaal Hogere entiteiten

		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
	ngk	3.267,4	3.264,4	99,9	3.267,4	2.996,1	91,7
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	bvj	1,6	1,0	62,5	1,6	1,0	62,5
<i>Totaal alle kredieten Hogere entiteiten</i>		3.269,0	3.265,4	99,9	3.269,0	2.997,1	91,7

1. Departement Coördinatie**OA 10 - Departement COO (algemeen)**

Programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
10.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 10</i>	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

OA 11 - Administratie Kanselarij en Voorlichting**1. Kredietaanwending**

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
11.10 Brusselse aangelegenheden	ngk	766,7	741,4	96,7	766,7	627,6	81,9
	gk	67,0	67,0	100,0	67,0	23,6	35,2
11.20 Kanselarij en voorlichting	ngk	492,5	434,8	88,3	492,5	279,8	56,8
11.30 Uitgaven m.b.t. de staatshervorming	ngk	8,8	5,2	59,5	8,8	2,0	22,6
	bvj	1,2	1,2	99,5	1,2	1,2	99,5
11.40 Gelijke kansenbeleid	ngk	88,6	88,3	99,6	88,6	34,7	39,2
11.50 Permanente vorming en innovatie	ngk	959,9	300,5	31,3	1.281,1	91,3	7,1
	<i>Totaal OAFD 11</i>	ngk	2.316,5	1.570,2	67,8	2.637,7	1.035,4
	gk	67,0	67,0	100,0	67,0	23,6	35,2
	bvj	1,2	1,2	99,5	1,2	1,2	99,5

Programma 11.10 - Brusselse aangelegenheden

- *PR 11.10, BA 33.05 - Subsidies voor de uitvoering van het Beleidsplan Brussel*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	40.000.000	14.975.000	37,4	40.000.000	11.035.750	27,6

De onderaanwending is te wijten aan de weigering van de Vlaamse regering haar akkoord te verlenen aan een project van een VZW voor de uitbouw van een particuliere Vlaamse radiozender in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (24.500.800 BEF).

- *PR 11.10, BA 65.01 - Investeringsubsidies aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie in uitvoering van artikel 7 van het decreet van 1 juni 1994 tot regeling van de overdracht van roerende en onroerende goederen van de Vlaamse Gemeenschap aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	45.000.000	45.000.000	100,0	36.000.000	0,0	0,0

Om betalingsproblemen ingevolge kredietannulatie te voorkomen, bevatte de begroting 1999 voor deze investeringssubsidies een eerste maal gesplitste kredieten. Bij gebrek aan een duidelijke vergelijkingsbasis en ingevolge het niet-vertrouwd zijn met deze nieuwe werkwijze werd een verkeerde inschatting gemaakt van de betalingscyclus, zodat niet-aanwending van ordonnanceringskredieten ontstond. Een gedeelte van de dossiers, vastgelegd in 1999 zal in 2000 worden geordonnanceerd.

Programma 11.20 - Kanselarij en voorlichting

- *PR 11.20, BA 12.12 - Allerhande uitgaven in verband met intranet/internet*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nan- ceerd	%
ngk	36.700.000	14.365.049	39,1	36.700.000	6.429.942	17,5

Een uitstel van opdrachten verklaart de onderaanwending. Aangezien deze opdrachten onder het toepassingsgebied van de outsourcingovereenkomst vallen, diende met de outsourcer eerst, onder meer, een aanvraagprocedure en een bevoegdheidsregeling te worden overeengekomen voor nieuwe projecten of opdrachten. Inmiddels is deze werkwijze opgesteld en vindt een inhaalbeweging plaats inzake zware investeringen in zoekmachine en statistiek.

Programma 11.50 - Permanente vorming en innovatie

- *PR 11.50, BA 32.01 - Allerhande subsidies met betrekking tot permanente vorming*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nan- ceerd	%
ngk	850.845.947	243.007.562	28,5	1.121.500.000	63.261.911	5,6

In 1999 bleef het gebruik van de vastleggingskredieten om diverse redenen laag, net als in 1998. De administratie ontving weinig ontvankelijke subsidieaanvragen. Een aantal projecten werden in hun geheel geweigerd, van andere werden bepaalde kosten niet aanvaard. Bovendien had de administratie te weinig personeel om de maatregel voldoende bekendheid te geven bij de potentiële begunstigers en ondersteuning te bieden bij de indiening van projecten en betaalaanvragen.

Ook de ordonnanceringskredieten kenden een gering gebruik. De zeer laattijdige goedkeuring van de subsidiemaatregel door de Europese Commissie, blokkeerde de uitbetalingen van de Vlaamse middelen en noopte een aantal bedrijven de uitvoering van hun projecten uit te stellen. De maatregel zou voor de toekomst worden aangepast opdat hij inhoudelijk analoog zal zijn aan Doelstelling 3 van de Europese Structuurfondsen¹¹⁷. De aanvragers moeten dan slechts één aanvraag indienen teneinde zowel Europese als Vlaamse subsidies te bekomen.

¹¹⁷ Ondersteuning van de aanpassing en de modernisering van het beleid en de systemen op het gebied van onderwijs, opleiding en werkgelegenheid.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 11.10 - Brusselse Aangelegenheden

- *PR 11.10, BA 33.03 - Subsidies voor bijzondere initiatieven ter bevordering van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel, de versterking van de band tussen Brussel en Vlaanderen en van de internationale uitstraling van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen*

Het Rekenhof annuleerde op 5 januari 2000 een toelage van 250.000 BEF ter ondersteuning van het project *Werking voor jongeren in kansarme wijken*. Het was van oordeel dat de toelage was bestemd voor de algemene werking van een VZW en niet kon worden aangerekend op een basisallocatie ter ondersteuning van bijzondere initiatieven.

De Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid nam eenzelfde standpunt in bij de weigering van haar begrotingsakkoord voor het oorspronkelijke toelagebesluit van 650.000 BEF. Een verlaging van het bedrag tot onder de drempel voor een dergelijk begrotingsakkoord, deed niets af aan de kritiek.

De Vlaamse Minister van Brusselse Aangelegenheden heeft op de brief van het Rekenhof nog niet geantwoord.

Programma 11.20 - Kanselarij en Voorlichting

- *PR 11.20, BA 12.10 - "Flanders Technology International": stand van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*

Het Rekenhof heeft op 3 augustus 1999 opgemerkt dat de opdracht voor de coördinatie van het project *Flanders Valley* (10.185.175 BEF) werd gegund aan een VZW zonder een beroep te doen op de mededinging, zoals wettelijk vereist. Verder was het onduidelijk wie de eigenaar was van de door de opdrachtnemer aangekochte vermogensgoederen ter realisatie van dit project (pc's, grafische kaarten,...). Evenmin werd de contractuele bepaling dat de opdrachtnemer bij de uitvoering van de overeenkomst de wetgeving op de overheidsopdrachten diende te respecteren, volledig nageleefd.

De Minister-President antwoordde met een ongedateerde brief dat de vrij late beslissing over het project en het feit dat er voor dit project al besprekingen met de VZW plaatsvonden in het kader van de wereldtentoonstelling Hannover 2000, hebben geleid tot de betwiste gunningswijze. Verder betreurde hij het niet geheel respecteren van de wetgeving op de overheidsopdrachten door de opdrachtnemer. Ook verklaarde hij dat de bedoelde vermogensgoederen eigendom waren van de Vlaamse Gemeenschap.

Het Rekenhof repliceerde op 29 november 1999 dat de aangehaalde argumenten geen afdoende verantwoording vormden voor de gunning van een overheidsopdracht zonder een beroep te doen op mededinging. Tevens drong het aan de vermogensgoederen op te nemen in het patrimonium van de Vlaamse Gemeenschap.

- *PR 11.20, BA 12.17 - Allerhande uitgaven in verband met Infotelefoon van de Vlaamse overheid*

Het Rekenhof vroeg een nadere specificatie van het prijsvormingsmechanisme in de overeenkomst voor de implementatie en exploitatie van de Vlaamse Infolijn. Het drong tevens aan op de inlassing, overeenkomstig de oorspronkelijke voorstellen, van een jaarlijkse opzegmogelijkheid. Aldus blijft het annulatiebeginsel van de begroting gevrijwaard. Bovendien heeft het op 28 januari 1999 de eerste ordonnantie lastens de overeenkomst geannuleerd wegens verzuim van borgstelling. Nadat de opdrachtnemer deze tekortkoming had rechtgezet, hield het Rekenhof een boete van 696.806 BEF in wegens laattijdige borgstelling. Het verminderde deze boete achteraf, op grond van de argumentatie van de Minister-President over de omvang van de borgstelling en de verantwoordelijkheid voor de laattijdigheid, tot het onbetwistbaar verschuldigd gedeelte (161.528 BEF).

Programma 11.50 - Permanente vorming en innovatie

- *PR 11.50, BA 12.01 - Allerhande uitgaven met betrekking tot permanente vorming en innovatie*

Op 20 mei 1999 heeft het Rekenhof opgemerkt dat de gegadigde firma voor de communicatiecampagne-opdracht rond het project *Durf Innoveren* (24.365.195 BEF) wegens onverenigbaarheid had moeten worden geweerd bij de gunning⁽¹¹⁸⁾. Deze firma had immers al de voorbereidende opdracht ten belope van 2.232.450 BEF uitgevoerd. Dat die voorbereidende opdracht werd gegund zonder voorafgaande bekendmaking, was een bezwarend element.

Op 22 juni 1999 antwoordde de toenmalige Minister-President dat de opdrachten duidelijk verschillend en onderscheiden waren. Verwijzend naar zijn antwoord op een parlementaire vraag over het innovatiebeleid en een toelichtingsdocument bij de eerste voorbereidende opdracht, stelde hij dat het van meet af aan duidelijk was dat de communicatie in verschillende, afzonderlijk aan te besteden, fasen zou verlopen.

Het Rekenhof bleef op 28 juni 1999 bij zijn standpunt. De Minister-President weerlegde immers niet dat de opdrachtnemer de tweede opdracht mocht voorbereiden. De voorgelegde stukken bewezen dat de voorwaarden tot uitsluiting van de gunning van overheidsopdrachten wegens onverenigbaarheid, waren vervuld. Zo bestempelden zij de eerste opdracht als *voorstudie of embryonale uitwerking van de communicatiecampagne*. Voorts was de continuïteit van de campagne een belangrijk gunningscriterium voor de tweede opdracht. Het bestek van de tweede opdracht bepaalde expliciet dat rekening moest worden gehouden met de doelstellingen die in de eerste fase van het communicatieplan werden uiteengezet. Ook waren de beide bestekken volledig complementair. Ten slotte merkte het Rekenhof op dat het bestuur het beroep op de onderhandse gunningsprocedure voor de tweede fase niet verantwoordde, in strijd met de motiveringsplicht.

Op het antwoord van het Rekenhof werd nog niet gereageerd.

¹¹⁸ Met toepassing van artikel 78, §1, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

OA 12 - Administratie Buitenlands Beleid

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
12.10 Algemene externe betrekkingen	ngk	716,7	616,6	86,0	716,7	352,0	49,1
	gk	446,4	384,6	86,1	490,2	202,5	41,3
	bvj	4,2	4,3	101,3	4,2	4,2	100,9
<i>Totaal OAFD 12</i>	ngk	716,7	616,6	86,0	716,7	352,0	49,1
	gk	446,4	384,6	86,1	490,2	202,5	41,3
	bvj	4,2	4,3	101,3	4,2	4,2	100,9

Programma 12.10 - Algemene externe betrekkingen

- *PR 12.10, BA 12.23 - Allerhande uitgaven met betrekking tot de uitvoering van internationale verdragen en akkoorden door Vlaanderen gesloten*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	68.000.000	62.617.232	92,0	34.000.000	13.578.106	39,9

De onderaanwending van de GOK's is te wijten aan de laattijdige vastlegging van het enige project dat op deze basisallocatie werd aangerekend⁽¹¹⁹⁾.

- *PR 12.10, BA 12.31 - Uitgaven voor buitenlandse zendingsreizen van de Minister-President van de Vlaamse regering, de leden van zijn kabinet en de delegaties die hij leidt, alsmede voor zendingen van derden in zijn opdracht*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	13.800.000	5.000.000	36,2	13.800.000	5.000.000	36,2

De onderaanwending is het gevolg van het geringer aantal buitenlandse zendingen georganiseerd door de Minister-President en zijn kabinetsleden. Deze daling was wellicht te wijten aan de impact op de algemene werkzaamheden van de parlementsverkiezingen, de vorming van een nieuwe regering en het opstellen van een regeerakkoord en beleidsnota's.

- *PR 12.10, BA 12.37 - Allerhande uitgaven met betrekking tot de uitvoering van de akkoorden door Vlaanderen gesloten met multilaterale organisaties*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	10.400.000	1.800.000	17,3	8.100.000	1.795.450	22,1

¹¹⁹ Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand in Chili voor de jaren 1999, 2000 en 2001.

- *PR 12.10, BA 35.04 - Subsidies met betrekking tot de uitvoering van de akkoorden door Vlaanderen gesloten met multilaterale organisaties*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
gk	34.900.000	16.166.700	46,3	61.900.000	32.589.886	52,6

De samenwerking met, en vooral de financiële ondersteuning van, bepaalde projecten van internationale multilaterale organisaties en instellingen stoelt op meerjarenprogrammaties die in een bepaald jaar, in casu 1998, een vrij belangrijke hoeveelheid middelen vastlegden, maar in de daaropvolgende jaren (1999-2000) heel wat minder. Deze methodiek is eigen aan multilaterale samenwerking.

De lage aanwendingsgraad is eveneens ten dele te wijten aan personeelsverschuivingen van de administratie naar de kabinetten, ingevolge het aantreden van de nieuwe Vlaamse regering midden 1999. Met de materie niet ervaren medewerkers van de administratie dienden de werkzaamheden over te nemen, met gevolgen voor de vastlegging van nieuwe projecten lastens de begroting 1999.

- *PR 12.10, BA 12.38 - Uitgaven tot ondersteuning van allerhande initiatieven in verband met de sensibilisering inzake duurzame ontwikkeling en de realisatie van projecten, programma's en investeringen in het kader van de Vlaamse internationale samenwerking met regio's en landen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
gk	100.000	0,0	0,0	14.100.000	0,0	0,0

Een vertraging in het betalingsproces verklaart de niet-aanwending van de GOK's. 10.711.670 BEF, waarvan de betaling was gepland in 1999, werd maar begin 2000 in vereffening gesteld.

- *PR 12.10, BA 12.40 - Onderzoek en studies met betrekking tot het Vlaams buitenlands beleid*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
gk	15.000.000	10.000.000	66,7	5.000.000	0,0	0,0

Door de laattijdige eenmalige vastlegging op 23 december 1999 konden in 1999 geen betalingen meer worden uitgevoerd.

- *PR 12.10, BA 12.61 - Werkingskosten met betrekking tot de ambtswoning van de Vlaamse regering*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
ngk	16.700.000	3.500.000	21,0	16.700.000	3.500.000	21,0

Een kredietoverschatting veroorzaakte de onderaanwending. De Vlaamse regering nam haar ambtswoning, het Hotel Errera, medio 1998 in gebruik. Ter financiering van de werkingskosten voorzag de tweede kredietherschikking 1998⁽¹²⁰⁾ in een nieuwe basisallocatie 12.61 met 5 miljoen BEF. De cijfermatige vergelijking met 1998 leverde echter te weinig concrete gegevens op voor een precieze kredietraming 1999.

- *PR 12.10, BA 51.01 - Uitgaven in het raam van de waarborgverlening aan projecten in ontwikkelingslanden*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%
ngk	7.000.000	0,0	0,0	7.000.000	0,0	0,0

Aangezien in 1999 géén waarborg werd uitgewonnen, was er geen aanwending van het krediet.

- *PR 12.10, BA 51.02 - Subsidies in verband met projecten met internationale uitstraling*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%
gk	30.000.000	30.000.000	100,0	150.000.000	0,0	0,0

De niet-aanwending van de ordonnanceringskredieten is toe te schrijven aan de eenzijdige vermindering van de GVK's met 120 miljoen BEF⁽¹²¹⁾, zonder verlaging van de corresponderende GOK's, en de laattijdige vastlegging van 30 miljoen BEF voor het project *Flanders Sportarena* in december 1999.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 12.10 - Algemene externe betrekkingen

- *PR 12.10, BA 12.38 - Uitgaven tot ondersteuning van allerhande initiatieven in verband met de sensibilisering inzake duurzame ontwikkeling en de realisatie van projecten, programma's en investeringen in het kader van de Vlaamse internationale samenwerking met regio's en landen*

Op 22 februari 1999 annuleerde het Rekenhof een ordonnantie van 6.982.800 BEF in afwachting van een nadere toelichting. Het betrof de betaling van de eerste schijf van de overeenkomst voor de realisatie van het ambtenarenproject *Project for Officers* in de Zuid-Afrikaanse provincie Vrijstaat. De totale kostprijs van de overeenkomst bedroeg maximaal 20.359.680 BEF.

¹²⁰ Besluit van de Vlaamse regering van 2 juni 1998 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998.

¹²¹ Decreet van 17 december 1999 houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

De bijkomende informatie die de Minister-President van 6 mei 1999 overlegde, schonk geen voldoening. De overeenkomst bevatte te weinig elementen om de rechtsverhoudingen tussen de partijen te regelen. De uitgave was daarenboven niet bestemd voor de werking van de Vlaamse overheid, maar diende ter ondersteuning van activiteiten van algemeen belang. Volgens het Rekenhof vertoonde zij de kenmerken van een toelage. Bij ontstentenis van decretale machtiging voor een dergelijke facultatieve toelage, bevestigde het de weigering van zijn visum¹²².

Totaal Departement Coördinatie

	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	3.033,2	2.186,8	72,1	3.354,4	1.387,5	41,4
gk	513,4	451,6	88,0	557,2	226,1	40,6
vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bvj	5,4	5,4	100,9	5,4	5,4	100,6
<i>Totaal alle kredieten Departement Coördinatie</i>	3.552,0	2.643,8	74,4	3.917,0	1.619,0	41,3

¹²² Ter uitvoering van artikel 12 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

2. Departement Algemene Zaken en Financiën

OA 20 - Departement AZF (algemeen)

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
20.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	2,4	1,7	67,7	2,4	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 20</i>	vrk	2,4	1,7	67,7	2,4	0,0	0,0

OA 21 - Administratie Planning en Statistiek

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
21.10 Planning en statistiek	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	gk	13,4	11,7	87,5	11,0	1,7	15,8
<i>Totaal OAFD 21</i>	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	gk	13,4	11,7	87,5	11,0	1,7	15,8

Programma 21.10 - Planning en statistiek

- *PR 21.10, BA 12.02 - Allerhande uitgaven met betrekking tot de activiteiten en producten inzake planning en statistiek*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon- nanceerd	aanwending in %
gk	13.400.000	11.720.316	87,5	11.000.000	1.739.018	15,8

De onderaanwending is te wijten aan een vertraging in het aanbestedingsproces van twee publicaties, met name *VRIND 1999* (Vlaamse Regionale Indicatoren) en *Vlaanderen in cijfers en Profiel Vlaanderen*.

OA 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
24.10 Algemene financiële logistiek	ngk	955,2	921,2	96,4	1.070,9	839,4	78,4
	vrk	953,7	573,7	60,2	4.552,5	960,4	21,1
	bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0
24.20 Reservevorming voor toekomstige lasten	ngk	4.700,0	4.700,0	100,0	4.700,0	4.700,0	100,0
24.30 Waarborg	gk	160,0	93,8	58,6	160,0	93,8	58,6
	vrk	79,9	3,1	3,9	79,9	3,1	3,9
24.40 Rechtstreekse schuld	ngk	13.431,7	13.243,1	98,6	13.450,2	13.243,2	98,5

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%	
24.50	Intendancediensten	vrk	331,8	63,7	19,2	331,8	63,7	19,2
24.60	Provisionele kredie- ten	ngk	4.580,5	0,0	0,0	4.580,5	0,0	0,0
24.70	Achterstallen	ngk	919,4	900,5	97,9	919,4	900,1	97,9
		gk	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0
24.80	Indirecte schuld	ngk	14.136,5	14.135,5	100,0	14.136,5	14.135,5	100,0
<i>Totaal OAFD 24</i>		ngk	38.723,3	33.900,3	87,5	38.857,6	33.818,2	87,0
		gk	160,0	93,8	58,6	161,3	93,8	58,2
		vrk	1.365,4	640,5	46,9	4.964,2	1.027,2	20,7
		bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0

Programma 24.40 - Rechtstreekse schuld

- *PR 24.40, BA 21.02 - Debetrente op voorschotten in rekening-courant en op de kortlopende leningen (andere dan thesauriebewijzen)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnan- ceerd	%
ngk	92.700.000	1.133.333	1,2	92.700.000	1.133.333	1,2

De onderaanwending is te wijten aan de toegepaste compensatie tussen debetintresten en verkregen creditintresten van het kaskrediet. Daarvoor werd geen parlementaire machtiging verleend. De debetrente werd niet afzonderlijk aangerekend op de basisallocatie.

2. Opmerking over de uitvoering 1999

- *PR. 24.40, BA 12.10 – Allerhande uitgaven in verband met thesaurie- en schuldbeheer*

Het Rekenhof heeft op 20 oktober 1999 aanbevelingen gericht aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting inzake de nieuwe aanbesteding voor de functie van financieel adviseur van de Vlaamse Gemeenschap die in juni 1999 was gestart. Aanleiding daartoe was de beëindiging van rechtswege op 31 december 1999 van de voorgaande kaderovereenkomst voor dezelfde functie, op 5 juli 1991⁽¹²³⁾ gesloten tussen een financieel adviesbureau en de toenmalige Gemeenschapsminister voor Financiën en Begroting. De aanbevelingen van het Rekenhof berustten op een evaluatie van de inhoud, uitvoering en controle van deze aflopende overeenkomst, die de volgende tekortkomingen aan het licht bracht:

- In de overeenkomst van 5 juli 1991 en de verlenging ervan door het tweede addendum van 25 juli 1996, ontbraken duidelijke, meetbare doelstellingen. De dienstverlener had zich slechts algemeen geëngageerd tot het geven van bijstand, advies en opleiding inzake het thesaurie- en schuldbeheer zowel op het vlak van de strategie als van de uitvoering ervan. Uit trimesteriële presta-

¹²³ Deze overeenkomst werd aangevuld met een eerste addendum van 25 januari 1994, een tweede addendum van 25 juli 1996 en een avenant van 25 juli 1996.

tiestatens opgesteld vanaf 1996, kon moeilijk worden afgeleid dat de beoogde doelstellingen werden gehaald.

- De overeenkomst omvatte zowel adviesverlening als opleiding, hoewel dit in principe twee verschillende activiteiten zijn. Dit ondermijnde het principe van de concurrentieraadpleging beoogd door de wetgeving op de overheidsopdrachten.
- De betaalde vergoedingen konden niet teruggekoppeld worden naar de geleverde prestaties. De overeenkomst werd initieel gesloten tegen een globale prijs, bestaande uit een vaste maandvergoeding van 1 miljoen BEF plus BTW, aangevuld met een variabele vergoeding. Het eerste addendum van 25 januari 1994 voorzag daarentegen in een vaste jaarvergoeding van 37 miljoen BEF plus BTW. Addendum 2 van 25 juli 1996 maakte de vergoeding opnieuw variabel, echter met een avenant van dezelfde datum die de vergoeding beperkte tot 42 miljoen BEF op jaarbasis. Buiten de vaste vergoedingen namen jaarlijkse protocols (ter aanvulling van de basisovereenkomst) drie maal een incentive (1993 tot 1995) op voor mogelijke margeverbeteringen bij het sluiten van leningen. De bekomen vergoedingen (in totaal ongeveer 389 miljoen BEF voor de periode 1991-1999) konden niet worden vergeleken met de geleverde prestaties (o.a. aantal werkdagen en kwaliteit van de adviseur). De sinds juli 1996 opgestelde trimesteriële kwartaalstaten maakten een eenduidige afleiding van de gepresteerde dagen of uren niet mogelijk.
- Subsidiair meldde het Rekenhof dat aan het adviesbureau nog bijkomende vergoedingen werden betaald voor de conceptie van en bijstand in het uitwerken van innovatieve financieringstechnieken. Op 23 mei 1997 sloot de NV Liefkenshoektunnel een lease-in-lease-outovereenkomst (LILO) waarbij de betrokken dienstverlener samen met de Gewestelijke Investeringsmaatschappij (GIMV) als financiële raadgever optrad en daarvoor een aanzienlijk vergoeding ontving (111.772.480 BEF). Het protocol 1998 beloofde een success-fee gelijk aan 6 % van het netto-geactualiseerd voordeel als het adviesbureau zou slagen in het opzetten van een LILO-transactie voor het Graaf de Ferrarisgebouw of het Hendrik Consciencegebouw. Bij de afhandeling van deze transactie voor het de Ferrarisgebouw bleek dat de dienstverlener uiteindelijk 603.982,5 USD ontving. De conceptie van en bijstand in het uitwerken van innovatieve financieringstechnieken was echter initieel als taak in de kaderovereenkomst ingeschreven. De protocols vanaf 1996 beperkten deze taak tot de analyse van de opportuniteit van de sale-and-lease-backoperaties. De prestatiestaten rapporteerden evenwel activiteiten die verder gingen dan een opportuniteitsanalyse. De doelmatigheid van de controle op de kostprijs van de financiële adviesverlening is dan ook twijfelachtig.
- Enkele activiteiten pasten niet in de doelstellingen van de overeenkomst, zoals de inschakeling van de adviseur voor de begeleiding van een interne auditfunctie bij de Vlaamse Gemeenschap⁽¹²⁴⁾, de tenlasteneming van marketingkosten om de naambekendheid en het imago van de Vlaamse Gemeenschap bij institutionele beleggers in binnen- en buitenland te bevorderen, activiteiten tot herschikking van de schuldenlast van de stad Antwerpen (geen schuld van de Vlaamse Gemeenschap) en de voorbereiding van een buitenlandse missie.

¹²⁴ In het kader van artikel 12 van het decreet van 16 december 1997 houdende bepaling inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

Op grond van de bovenstaande vaststellingen heeft het Rekenhof aanbevolen in een mogelijk nieuwe overeenkomst (voor 2000) allesomlijnde en meetbare doelstellingen vast te leggen, alsook te gebruiken prestatie-indicatoren die een evaluatie van het bereiken van de doelstellingen toelaten. Ook is er nood aan de inbouw van instrumenten ter verificatie van de geleverde prestaties. Het Rekenhof stelde in dit kader voor de opdracht volgens prijslijst toe te wijzen. Het heeft ook een loskoppeling tussen adviesverlening en opleiding aanbevolen.

Hoewel de Minister-President op 30 november 1999 hoofdzakelijk negatief op de opmerkingen antwoordde, legde een nieuw bestek de nadruk op een resultaatverbintenis, waarbij de geleverde prestaties (duur, kwaliteit) per opdracht kunnen worden geëvalueerd ten opzichte van de geraamde kostprijs.

De opgestarte aanbesteding resulteerde slechts in één kandidatuur, met name hetzelfde adviesbureau als voorheen. De verdere onderhandeling met deze enige kandidaat in functie van het nieuwe bestek resulteerde niet in de opstelling van een nieuwe overeenkomst.

OA 26 - Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
26.10 Gebouwen	ngk	2.666,2	535,3	20,1	2.724,1	510,0	18,7
	gk	503,0	502,9	100,0	468,9	397,3	84,7
<i>Totaal OAFD 26</i>	ngk	2.666,2	535,3	20,1	2.724,1	510,0	18,7
	gk	503,0	502,9	100,0	468,9	397,3	84,7

Programma 26.10 - Gebouwen

- *PR 26.10, BA 12.02 - Kosten voor verzekeringsovereenkomsten Graaf de Ferraris- en Hendrik Consciencegebouw*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	10.000.000	0,0	0,0	10.000.000	0,0	0,0

Na de eigendomsverwerving van het Graaf de Ferraris- en het Hendrik Consciencegebouw¹²⁵ vereffende de Vlaamse Gemeenschap de verzekeringspremies voor 1999 (1.349.568 BEF) met het variabel krediet van basisallocatie 01.90 van programma 99.10, dat bestemd was voor de aanrekening van uitgaven voor de verwerving, het beheer, het onderhoud en de instandhouding van gebouwen en aanhorigheden die eigendom zijn van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Bijgevolg bleef basisallocatie 12.02 van programma 26.10 onaangewend.

¹²⁵ De Vlaamse Gemeenschap heeft het Graaf de Ferrarisgebouw verworven op 16 juli 1998 en het Hendrik Consciencegebouw op 29 januari 1999.

- *PR 26.10, BA 12.22 - Uitgaven met betrekking tot studieopdrachten, vormingsprojecten, studiedagen met betrekking tot wetgeving op de overheidsopdrachten en met betrekking tot de visie en beleidsvorming inzake architectuur*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	10.200.000	2.310.289	22,6	10.200.000	1.078.818	10,6

Meestal zijn de ministeriële kabinetten initiatiefnemer voor dergelijke studieopdrachten. Vooral de regeringswissel en de nieuwe beleidsopties hadden tot gevolg dat nagenoeg geen studies of vormingsprojecten werden georganiseerd.

- *PR 26.10, BA 71.05 - Aankoop van onroerende goederen voor het bouwen en de inrichtingswerken, met inbegrip van de honoraria en prijzen voor het ontwerp, met betrekking tot de Vlaamse administratieve centra (VAC)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
sbo	2.102.373.174	17.731.641	0,8	2.160.257.382	30.283.086	1,4

Na een architectuurwedstrijd werd de bouw van het Vlaams Administratief Centrum te Hasselt een eerste maal aanbesteed in maart 1999. Daar de bedragen van de ingediende offertes de raming van het bestuur ruim overstegen, besliste de Vlaamse regering niet toe te wijzen. Een aangepast en vereenvoudigd bestek leidde op 7 april 2000 tot heraanbesteding. De aanvang van de werken is gepland voor het najaar van 2000.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 26.10 - Gebouwen

- *PR 26.10, BA 12.22 - Uitgaven met betrekking tot studieopdrachten, vormingsprojecten, studiedagen met betrekking tot de wetgeving op de overheidsopdrachten en met betrekking tot de visie en beleidsvorming inzake architectuur*

Het Rekenhof weigerde op 27 augustus 1999 zijn visum voor een ordonnantie van 100.000 BEF houdende de betaling van een financiële tegemoetkoming voor de wedstrijd *Awards van de Belgische architectuur 1999*. De voormalige Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, bevoegd voor de huisvesting van de diensten van de Vlaamse regering, had de wedstrijd bij overeenkomst goedgekeurd. Het gaat dus om een facultatieve toelage, die echter de bovenvermelde basisallocatie niet kan belasten, daar noch de economische classificatie, noch de omschrijving van deze basisallocatie de aanrekening van toelagen toestaat. Bovendien had de toelage niet de nodige rechtsgrond¹²⁶. Het Rekenhof ontving tot op heden geen ministerieel antwoord.

¹²⁶ Voorgeschreven in artikel 12, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Een dergelijke toelage kan maar worden verstrekt onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten voorgeschreven in de artikelen 55 tot en met 58 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën

	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	41.389,4	34.435,6	83,2	41.581,6	34.328,2	82,6
gk	676,4	608,4	89,9	641,2	492,9	76,9
vrk	1.367,9	642,2	46,9	4.966,6	1.027,2	20,7
bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0
<i>Totaal alle kredieten Departement Algemene Zaken en Financiën</i>	43.434,6	35.687,1	82,2	47.190,3	35.848,9	76,0

3. Departement Onderwijs

Een algemeen onderzoek op grond van een tachtigtal dienstverleningscontracten toonde een systematische overtreding van de reglementering inzake de overheidsopdrachten aan. Het departement laat vaak na een beroep te doen op mededinging en rechtvaardigt de toepassing van de onderhandelingsprocedure vaak niet. Het schrijft borgtochten soms niet in en motiveert afwijkingen niet. Daarenboven heeft het merendeel van de onderzochte contracten meer weg van een subsidie dan van een overheidsopdracht. Het toelagestelsel van artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit is dan ook meer van toepassing dan de wetgeving op de overheidsopdrachten. Het Rekenhof verzocht daarom om maatregelen teneinde beide juridische stelsels duidelijk en ondubbelzinnig van elkaar te onderscheiden en correct toe te passen. De Minister van Onderwijs heeft op 14 april 2000 toezeggingen gedaan. Het Rekenhof zal op de invulling van deze toezeggingen toezien.

OA 30 - Departement OND (algemeen)

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
30.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	0,1	0,0	7,3	0,1	0,0	7,3
<i>Totaal OAFD 30</i>	vrk	0,1	0,0	7,3	0,1	0,0	7,3

OA 31 - Administratie Basisonderwijs

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
31.10 Gewoon basisonderwijs	ngk	64.898,8	64.885,1	100,0	64.898,8	64.832,5	99,9
	bvj	63,4	62,7	98,9	63,4	56,1	88,4
31.20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk	8.488,2	8.486,7	100,0	8.488,2	8.482,3	99,9
	bvj	13,7	13,1	95,4	13,7	11,3	82,2
<i>Totaal OAFD 31</i>	ngk	73.387,0	73.371,8	100,0	73.387,0	73.314,8	99,9
	bvj	77,1	75,8	98,3	77,1	67,3	87,3

OA 32 - Administratie Secundair Onderwijs

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
32.10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	101.010,5	101.007,5	100,0	101.010,5	100.985,3	100,0
	gk	0,0	0,0		0,2	0,0	13,1
	bvj	166,4	163,3	98,1	166,4	108,5	65,2
32.20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk	7.681,5	7.678,4	100,0	7.681,5	7.643,2	99,5
	bvj	13,4	13,2	98,5	13,4	13,2	98,5
<i>Totaal OAFD 32</i>	ngk	108.692,0	108.685,9	100,0	108.692,0	108.628,5	99,9
	gk	0,0	0,0		0,2	0,0	13,1
	bvj	179,8	176,5	98,2	179,8	121,7	67,7

OA 33 - Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek**1. Kredietaanwending**

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
33.10 Hogescholen- onderwijs	ngk	20.248,1	20.209,3	99,8	20.248,1	20.174,3	99,6
	vrk	53,9	44,0	81,6	53,9	44,0	81,6
	bvj	0,1	0,1	76,9	0,1	0,0	21,9
33.20 Universitair onderwijs	ngk	22.638,7	22.189,6	98,0	22.638,7	22.105,5	97,6
	bvj	1,2	1,1	87,5	1,2	1,1	87,5
33.30 Coördinatie hoger onderwijsbeleid	ngk	100,3	91,2	91,0	100,3	46,6	46,5
<i>Totaal OAFD 33</i>	ngk	42.987,1	42.490,2	98,8	42.987,1	42.326,4	98,5
	vrk	53,9	44,0	81,6	53,9	44,0	81,6
	bvj	1,3	1,1	86,7	1,3	1,1	82,5

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999**Programma 33.20 - Hogescholenonderwijs**

- PR 33.20, BA 44.87 - Subsidie verleend aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde "Prins Leopold" in Antwerpen (art. 169 decreet 21.6.1991)
- PR 33.20, BA 44.89 - Subsidie aan de Vlerickschool voor Management

De administratie vereffende de basissubsidies aan de Vlerickschool voor Management en het Instituut voor Tropische Geneeskunde in 1999 volledig langs de vaste uitgaven, hoewel zij de werkingssubsidies in maandelijkse termijnen en de investeringssubsidies per kwartaal aan het voorafgaand visum van het Rekenhof moet voorleggen⁽¹²⁷⁾. Overigens zijn slechts 90 % van de uitgaven onder deze basisallocaties voor de universiteiten vrijgesteld van het voorafgaand visum⁽¹²⁸⁾.

¹²⁷ Artikel 15, § 6, van het decreet van 18 mei 1999.

OA 34 - Administratie Permanente Vorming**1. Kredietaanwending**

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
34.10 Deeltijds kunst- onderwijs	ngk	4.698,0	4.693,6	99,9	4.698,0	4.676,5	99,5
	bvj	12,4	12,3	99,6	12,4	11,9	96,3
34.20 Onderwijs sociale promotie	ngk	4.436,1	4.422,0	99,7	4.436,1	4.370,4	98,5
	bvj	21,0	18,9	90,0	21,0	14,3	68,1
34.30 Afstandsonderwijs	ngk	72,3	71,9	99,5	72,3	50,2	69,4
	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
34.40 Basiseducatie	ngk	601,2	601,0	100,0	601,2	537,0	89,3
<i>Totaal OAFD 34</i>	ngk	9.807,6	9.788,5	99,8	9.807,6	9.634,0	98,2
	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	bvj	33,4	31,3	93,6	33,4	26,2	78,5

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999**Programma 34.20 - Onderwijs Sociale Promotie**

- *PR 34.20, BA 43.47 en 44.67 - Betaling van de inschrijvingsgelden van vrijgestelde cursisten aan de inrichtende machten van de instellingen voor gesubsidieerd officieel onderwijs respectievelijk gesubsidieerd vrij onderwijs*

Voor het derde opeenvolgende schooljaar verminderde het Rekenhof de ordonnanties voor terugbetalingen van inschrijvingsgelden afkomstig van leerlingen die ten onrechte een vrijstelling bekwamen voor hun inschrijvingsgeld. Hoewel het geordonnanceerde bedrag ieder jaar afnam, blijft het geweigerde bedrag toenemen; procentueel is het zelfs opgelopen van 2,5% tot 6,4 % voor het schooljaar 1998-1999. Op 31 maart 1999 antwoordde de Vlaamse Minister van Onderwijs op de opmerkingen over het schooljaar 1997-1998 maatregelen te hebben getroffen om te vermijden dat in de toekomst nog cursisten ten onrechte worden opgenomen in de betalingsbesluiten. Uit de eind 1999 overgelegde besluiten voor het schooljaar 1998-1999 bleken deze maatregelen ontoereikend. Het Rekenhof vroeg daarom een grondige evaluatie en bijsturing ervan. Net als voor de toelagen aan pedagogische begeleidingsdiensten, drong het aan op voorlegging van de vereiste verantwoordingsstukken samen met de betrokken ordonnanties. Op 24 juli 2000 antwoordde de minister. Het Rekenhof heeft bijkomende informatie ingewonnen en behandelt momenteel op grond daarvan het ministeriële antwoord.

¹²⁸ Artikel 70 (punten 27 en 37) van het decreet van 19 december 1998 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

OA 35 - Administratie Ondersteuning

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%	
35.10	Studietoelagen en financiering	ngk	2.486,5	2.485,4	100,0	2.486,5	2.047,6	82,3
35.20	PMS-centra	ngk	3.304,3	3.281,6	99,3	3.304,3	3.278,9	99,2
		bvj	4,6	4,4	95,6	4,6	4,4	95,6
35.30	Leerlingenvervoer	ngk	1.778,8	1.778,8	100,0	1.778,8	1.778,8	100,0
		vrk	76,5	72,0	94,1	76,5	72,0	94,1
35.40	Algemeen onderwijs en vorming	ngk	8.547,8	8.530,7	99,8	8.612,9	8.350,0	96,9
		vrk	8,8	1,8	21,1	15,1	4,5	29,6
		bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,9	100,0
35.50	Aanwending van teruggevorderde wedden en wedde-toelagen	vrk	2.010,1	1.821,4	90,6	2.010,1	1.821,4	90,6
<i>Totaal OAFD 35</i>		ngk	16.117,4	16.076,5	99,7	16.182,5	15.455,3	95,5
		vrk	2.095,3	1.895,2	90,4	2.101,7	1.897,8	90,3
		bvj	5,5	5,3	96,3	5,5	5,3	96,3

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 35.50 - Aanwending van teruggevorderde wedden en weddentoelagen

In het vorig boek⁽¹²⁹⁾ rapporteerde het Rekenhof over de vertraging in de overlegging van de eindrekening van een rekenplichtige bij het bestuur Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit die sedert 30 juni 1996 met pensioen was gegaan, en over de problematiek van de invordering van de nog reëel openstaande vastgestelde rechten, geraamd op 265,2 miljoen BEF. Bovendien meldde het dat in de rekening van een andere rekenplichtige van de administratie Secundair Onderwijs een analoge toestand dreigde te ontstaan. Het nog in te vorderen bedrag is geraamd op meer dan 500 miljoen BEF.

In beide gevallen is er een gebrek aan overeenstemming van de boekhoudkundige toestand van de vastgestelde rechten met de werkelijk in te vorderen bedragen. Dit bemoeilijkt de opmaak van een eindebeheersrekening in die mate, dat het beheer niet kan worden overgedragen.

Gelet op het uitblijven van een ministerieel antwoord, herinnerde het Rekenhof op 2 en 9 mei 2000 aan zijn vroegere opmerkingen en vroeg het om informatie over de verdere evolutie. De rekenplichtige van de tweede rekening ging op 1 oktober 1999 met rustpensioen. In september ontving het Rekenhof een aangepaste rekening voor de periode van 1 januari 1999 tot 30 september 1999. Het onderzoekt thans deze rekening.

¹²⁹ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1 van 14 oktober 1999, p. 113.

Hoewel de betrokken afdelingen van de departementen AZF en Onderwijs deze probleemrekeningen grondig onderzochten en voorstellen tot verdere afhandeling formuleerden, bleef een ministerieel antwoord tot op heden uit.

OA 39 - Diensten van de Secretaris-generaal

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%	
39.10	Provisionele kredie- ten	ngk	40,6	0,0	0,0	40,6	0,0	
39.20	Coördinatie beleid- en gegevensbeheer	ngk	1.691,8	1.637,6	96,8	1.704,5	1.268,6	74,4
		gk	114,4	109,4	95,7	127,0	127,0	100,0
		vrk	39,2	13,9	35,4	39,2	13,9	35,4
		bvj	0,8	0,7	85,8	0,8	0,7	85,8
<i>Totaal OAFD 39</i>		ngk	1.732,4	1.637,6	94,5	1.745,1	1.268,6	72,7
		gk	114,4	109,4	95,7	127,0	127,0	100,0
		vrk	39,2	13,9	35,4	39,2	13,9	35,4
		bvj	0,8	0,7	85,8	0,8	0,7	85,8

Totaal Departement Onderwijs

		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
	ngk	252.723,5	252.050,5	99,7	252.801,3	250.627,6	99,1
	gk	114,4	109,4	95,7	127,2	127,0	99,9
	vrk	2.188,5	1.953,1	89,2	2.194,8	1.955,7	89,1
	bvj	297,9	290,7	97,6	297,9	222,4	74,6
<i>Totaal alle kredieten Departement Onderwijs</i>		255.324,3	254.403,7	99,6	255.421,2	252.932,7	99,0

4. Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

OA 40 - Departement WVC (algemeen)

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
40.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	14,7	1,0	7,1	14,7	1,0	7,1
40.20 Infrastructuur inzake persoonsgebonden aangelegenheden	ngk	6.905,5	6.905,5	100,0	6.905,5	6.905,5	100,0
<i>Totaal OAFD 40</i>	ngk	6.905,5	6.905,5	100,0	6.905,5	6.905,5	100,0
	vrk	14,7	1,0	7,1	14,7	1,0	7,1

Programma 40.10 - Algemene departementale uitrustingskosten

- PR 40.10, BA 01.90 - Beheer, uitrusting, geschiktmaking en onderhoud van onroerende goederen

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
vrk	14.662.161	1.047.049	7,1	14.662.161	1.047.049	7,1

De ontvangstenzijde van dit variabel krediet werd behoorlijk gespijsd door twee verkopen. De besteding van die gelden is echter pas voorzien voor 2000.

OA 41 - Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
41.10 Algemeen welzijnsbeleid	ngk	76,7	73,1	95,3	76,7	36,8	48,0
	gk	40,6	34,3	84,4	43,3	34,9	80,7
	vrk	3,0	1,6	52,7	3,0	1,6	52,7
41.20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk	6.324,9	6.324,9	100,0	6.324,9	6.324,9	100,0
41.30 Bejaardenzorg	ngk	79,8	76,5	95,8	79,8	4,2	5,3
	gk	354,7	97,8	27,6	18,2	1,8	9,8
41.40 Gezinsaanlegenheden	ngk	14.685,5	14.673,1	99,9	14.824,7	12.916,6	87,1
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
41.50 Gehandicaptenzorg	ngk	31.820,5	31.820,5	100,0	31.905,6	31.905,6	100,0
	gk	0,0	0,0	0,0	20,0	4,8	24,1

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%	
41.60	Maatschappelijk opbouwwerk	ngk	174,5	174,5	100,0	174,5	153,8	88,2
41.70	Maatschappelijk welzijn	ngk	2.234,9	2.225,0	99,6	2.234,9	1.919,9	85,9
		gk	45,4	31,2	68,7	38,0	18,3	48,1
41.80	Integratie kansarmen	gk	0,0	0,0	0,0	91,0	84,6	93,0
<i>Totaal OAFD 41</i>		ngk	55.396,8	55.367,5	99,9	55.621,1	53.261,8	95,8
		gk	440,7	163,2	37,0	210,5	144,4	68,6
		vrk	3,0	1,6	52,7	3,0	1,6	52,7

Programma 41.30 - Bejaardenzorg

- *PR 41.30, BA 33.03 - Onderhoudssubsidie ten behoeve van private serviceflats/bevak*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nan- ceerd	%
gk	68.500.000	10.476.000	15,3	2.000.000	0,0	0,0

- *PR 41.30, BA 43.01 - Onderhoudssubsidie ten behoeve van openbare serviceflats/bevak*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nan- ceerd	%
gk	286.200.000	87.300.000	30,5	16.200.000	1.784.800	11,0

De inrichtende instanties (OCMW's of VZW's) dienen de kosten van de nutsvoorzieningen in de serviceflats te dragen en in te staan voor het onderhoud en de herstellingen. Daarvoor krijgen zij een tegemoetkoming van de Vlaamse Gemeenschap, die, in het bevak-systeem, enkel hun beheerskosten betreft, en niet de oprichting van gebouwen, die met beleggingen uit de private sector geschiedt. Dat dit systeem niet het verhoopte succes kende, verklaart de lage aanwendingsgraad van de kredieten.

Programma 41.70 - Maatschappelijk welzijn

- *PR 41.70, BA 63.01 - Subsidies aan lagere overheden voor de aankoop en de aanleg van terreinen ten behoeve van nomaden*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nan- ceerd	%
gk	45.400.000	31.179.508	68,7	38.000.000	18.271.029	48,0

Het gebruik van deze basisallocatie bleef relatief laag doordat de dossierafhandeling vertraging opliep ingevolge een door de administratie gevraagde wijziging van de ontwerpplannen, waardoor de werken pas in een later stadium konden plaatsvinden. Bovendien vond de indiening van de betalingsaanvragen later dan verwacht plaats.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 41.10 - Algemeen welzijnsbeleid

- *PR 41.10, BA 12.01 - Specifieke werkingskosten andere dan deze bedoeld in de overige basisallocaties*

Op 3 december 1999 en 23 december 1999 hield het Rekenhof met betrekking tot de uitvoering van twee afzonderlijke overeenkomsten door eenzelfde aannemer, op de voorgelegde ordonnanties tweemaal een boete van 2% in, van respectievelijk 51.200 BEF en 49.999 BEF, omdat de aannemer niet had voldaan aan de verplichting tot het stellen van een borgtocht⁽¹³⁰⁾. Ook bevatte de inschrijving geen attest van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid⁽¹³¹⁾.

In een ongedateerd antwoord meldde de Vlaamse Minister van Gezondheid dat de borgstellingsverplichting voortaan in alle overeenkomsten zou worden opgenomen om elke onduidelijkheid uit te sluiten. Tevens vroeg ze het Rekenhof op grond van deze intentie alsnog het volledige bedrag te viseren.

Op 6 januari 2000 repliceerde het Rekenhof dat de vigerende reglementering niet voorziet in de teruggave van boeten wegens het laattijdig overleggen van het bewijs van borgtochtstelling.

- *PR 41.10, BA 12.21 - Algemene werkingskosten van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën*

Op 20 januari 2000 maakte het Rekenhof over een overeenkomst die het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën (CBGS) met een onderzoeksbureau sloot, opmerkingen met betrekking tot de keuze van de gunningswijze, de gunning, het ontbreken van het attest van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid bij de inschrijving, de berekening van de verschuldigde betaling en het niet bewijzen van borgtochtstelling. Het Rekenhof verminderde uiteindelijk de ordonnantie met 60.508 BEF.

Op 13 maart 2000 stelde de Vlaamse Minister van Gezondheid dat het CBGS zijn delegatiebesluit⁽¹³²⁾ interpreteerde in de zin van een inhoudelijke bevoegdheid van het instellingshoofd te beslissen over de kredietaanwending. Een onderzoek zou uitsluitsel geven over een eventuele aanpassing van dit besluit. De minister lichtte voorts toe waarom het CBGS de onderhandelingsprocedure toepaste en waarom geen RSZ-attest werd overhandigd. De minister ging met de vermindering van het vereffeningsbedrag akkoord.

Op 18 april 2000 heeft het Rekenhof gerepliceerd dat de argumentatie aangaande de gunningswijze ontoereikend was.

¹³⁰ Met toepassing van artikel 6, § 2, van het koninklijk besluit van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken.

¹³¹ In strijd met de artikelen 90, § 3, en 122, tweede lid, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken.

¹³² Ministerieel besluit van 12 juni 1996 houdende delegatie van bevoegdheid aan het hoofd van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën.

- *PR 41.10, BA 12.23 - Studies, onderzoeken en voorbereiding van wetenschappelijke congressen*

Dienstencontracten staan de verwerving van duurzame goederen in het kader van een overeenkomst niet toe. Het Rekenhof verminderde daarom een ordonnantie met 22.424 BEF.

Slechts universiteiten genieten het voordeel van niet te bewijzen overheadkosten, onderzoekscentra niet. Het Rekenhof weerde daarom een betaling van 45.432 BEF⁽¹³³⁾.

De Vlaamse Minister van Welzijn ging in beide gevallen akkoord met de opmerkingen en verminderingen.

- *PR 41.10, BA 33.04 - Subsidie aan het Europees Centrum voor Vermiste en Seksueel Misbruikte Kinderen*

Op 29 april 1999 merkte het Rekenhof op dat de begunstigde krachtens het toekenningsbesluit de subsidie diende aan te wenden voor specifieke doeleinden. Derhalve konden het benevens de kostprijs van een investeringsgoed, enkel de loonkosten veroorzaakt ingevolge de invulling van één welbepaalde personeelsfunctie gedurende zes maand voor subsidiëring in aanmerking nemen, met uitsluiting van de overige loon- en werkingskosten (hoofdzakelijk reis- en verblijfskosten). De voorgelegde ordonnantie werd verminderd met 373.715 BEF.

De toenmalige Vlaamse Minister van Welzijn ging op 11 juni 1999 akkoord.

Programma 41.30 - Bejaardenzorg

- *PR 41.30, BA 33.03 - Onderhoudssubsidie ten behoeve van private serviceflats/bevak*
- *PR 41.30, BA 43.01 - Onderhoudssubsidie ten behoeve van openbare serviceflats/bevak*

Het Rekenhof stelde op 16 maart 1999 het verlenen van zijn visum afhankelijk van de opname in de tekst van de individuele toelagebesluiten van bepalingen over de aard, omvang en modaliteiten van de te verstrekken verantwoording over het gebruik van de toelage⁽¹³⁴⁾, dit in afwachting van opname van dergelijke bepalingen in het besluit van de Vlaamse regering van 3 mei 1995 houdende de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap in de kosten voor het onderhoud en de kleine en grote herstellingen die door de OCMW's en VZW's worden verricht voor het in stand houden van de serviceflatgebouwen die op hun grond zijn opgericht in het kader van een erfpacht- en huur- of een gelijkaardige overeenkomst met de Bevak⁽¹³⁵⁾, zoals het Vlaams Parlement in een resolutie sugge-

¹³³ Besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1993 tot regeling van de vergoeding van de centrale beheerskosten en de algemene exploitatiekosten van de universiteiten, verbonden aan de uitvoering van wetenschappelijke activiteiten die door de Vlaamse Gemeenschap worden gefinancierd.

¹³⁴ Met toepassing van artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

¹³⁵ Vastgoedbeleggingsvennootschap met vast kapitaal.

reerde⁽¹³⁶⁾. Op 16 december 1999 beloofde de Vlaamse Minister van Welzijn de BEVAK-reglementering te onderwerpen aan een grondige evaluatie.

Programma 41.40 - Gezinsaanlegenheden

- *PR 41.40, BA 33.08 - Subsidies aan de centra voor ontwikkelingsstoornissen*

Uit het onderzoek van de subsidiëring van de drie erkende centra bleek dat deze centra niet alle subsidievoorwaarden naleefden⁽¹³⁷⁾. Het Rekenhof onderstreepte op 10 juni 1999 de sanctiemogelijkheid van de administratie. Ook beklemtoonde het dat de centra hun boekhouding dienden te voeren overeenkomstig een door de minister bepaald rekeningenstelsel.

Op 2 augustus 1999 antwoordde de Vlaamse Minister van Welzijn dat de administratie op de hoogte was van de gegevens die aanleiding gaven tot de opmerkingen. Dat de administratie de saldosubsidies in betaling stelde, maakte echter duidelijk dat zij geen gebruik wilde maken van de sanctiemogelijkheid. Wat de te voeren boekhouding betreft, stelde de minister dat er inderdaad nog verdere uitvoering aan moet worden gegeven.

Op 13 september 1999 uitte het Rekenhof de wens voortaan in het vereffeningsdossier alle relevante documenten te vinden voor de evaluatie van de administratieve controle (controleverslagen en eventuele ministeriële beslissingen). De minister reageerde niet op deze opmerking.

- *PR 41.40, BA 34.03 - Subsidies aan verenigingen en voorzieningen in uitvoering van het decreet betreffende de thuiszorg*

Bij de subsidiabele uitgaven van een project kan maximaal 20% overheadkosten in aanmerking komen⁽¹³⁸⁾. Het Rekenhof stelde op 10 september 1999 dat deze bepaling in strijd is met artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, die elke toelagetrekker ertoe verplichten de aanwending van de ontvangen bedragen te verantwoorden, tenzij de wet hem daarvan vrijstelling verleent. De doorverrekening van overheadkosten in het kader van subsidies dient bijgevolg te geschieden volgens een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel. Bovendien moeten stukken aantonen dat de kosten betrekking hadden op de projectdoelstellingen. De Vlaamse Minister van Welzijn antwoordde tot op heden niet.

¹³⁶ Stuk 1170 (1998-1999) - Nr. 2, 25 januari 1999, p. 13.

¹³⁷ De subsidiëring van de centra wordt geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 16 juli 1998 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor ontwikkelingsstoornissen.

¹³⁸ Artikel 3 van het ministerieel besluit van 2 maart 1999 betreffende de subsidieverlening voor projecten in de thuiszorg.

Programma 41.70 - Maatschappelijk welzijn

- *PR 41.70, BA 33.14 - Subsidie voor de aanmoediging, organisatie en ontwikkeling van integratie-activiteiten*

Het Rekenhof stelde op 18 januari 2000 dat sluitingspremies niet tot de subsidiabele personeelskosten behoren. Een herberekening van de verantwoorde uitgaven van de betrokken VZW resulteerde in een vermindering van de ordonnantie met 315.589 BEF. Op 13 maart 2000 ging de Vlaamse Minister van Gezondheid daarmee akkoord.

OA 42 - Administratie Gezondheidszorg**1. Kredietaanwending**

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
42.10 Volksgezondheid	ngk	1.327,4	1.290,5	97,2	1.327,4	1.127,6	84,9
	gk	152,2	150,2	98,7	133,4	132,7	99,5
	bvj	0,8	0,8	93,8	0,8	0,8	93,8
42.20 Medisch-sociaal beleid	ngk	1.284,9	1.274,0	99,1	1.284,9	1.100,4	85,6
	gk	589,8	529,2	89,7	713,3	525,1	73,6
	vrk	2,7	0,4	14,7	2,7	0,4	14,7
<i>Totaal OAFD 42</i>	ngk	2.612,3	2.564,5	98,2	2.612,3	2.227,9	85,3
	gk	742,0	679,4	91,6	846,7	657,8	77,7
	vrk	2,7	0,4	14,7	2,7	0,4	14,7
	bvj	0,8	0,8	93,8	0,8	0,8	93,8

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999**Programma 42.10 - Volksgezondheid**

- *PR 42.10, BA 12.01 - Specifieke werkingskosten andere dan deze bedoeld in de overige basisallocaties*

Op 3 december 1999 formuleerde het Rekenhof opmerkingen over het stellen van een borgtocht, de afhouding van een boete en de overhandiging van het attest van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid inzake de uitvoering van een opdracht die de directeur-generaal van de administratie Gezondheidszorg gunde. Het Rekenhof hield op het aan de aannemer verschuldigde bedrag een boete van 24.441 BEF in.

Op 7 januari 2000 stelde de Vlaamse Minister van Gezondheid dat de administratie in toekomstige gelijkaardige overeenkomsten een artikel zou opnemen dat de verplichte borgstelling eist. Ook de verplichting inzake het RSZ-attest zou aan de offerteaanvraag worden toegevoegd.

- *PR 42.10, BA 12.32 - Allerhande uitgaven inzake de Koninklijke Academie voor Geneeskunde*

Op 27 mei 1999 meldde het Rekenhof dat de jaarlijkse onkostenvergoeding toegekend aan de vaste secretaris van de academie, die geen personeelslid of ambtenaar is van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, moet worden beschouwd als een *baat* in de zin van artikel 27 van het Wetboek op de Inkomstenbelasting. Die vergoeding moet ter kennis van de fiscale administratie worden gebracht.

Op 30 juni 1999 antwoordde de toenmalige Vlaamse Minister van Gezondheidsbeleid dat de onkostenvergoeding geen baat is, maar een werkelijke forfaitaire onkostenvergoeding. Derhalve moet geen kennisgeving aan de fiscale administratie plaatsvinden.

Het Rekenhof herhaalde op 5 augustus 1999 dat de vaste secretaris vanuit fiscaal oogpunt een zelfstandige is en zijn ontvangsten, ongeacht hun benaming, belastbare baten. De forfaitaire vergoeding is in principe belastbaar en de vast secretaris moet zijn werkelijke kosten bewijzen of het kostenforfait invoeren. De Vlaamse Gemeenschap dient dan ook de aangepaste fiscale fiches en opgaven op te maken. Op deze repliek kwam geen reactie meer.

- *PR 42.10, BA 33.31 - Subsidies aan initiatieven met betrekking tot palliatieve zorg*

Dezelfde stukken dienden meermaals ter verantwoording van subsidies aan organisaties van palliatieve zorg, zonder meer aanwijzingen of voorstel van verdeelsleutel per initiatief. Om dubbele subsidiëring te vermijden en een efficiënte controle mogelijk te maken, heeft het Rekenhof op 17 maart 1999 aangedrongen op overzichtelijker dossiers met vermelding van eventueel dubbel gebruik van verantwoordingsstukken, een voorstel van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel, en verantwoordingsstukken per subsidie.

De toenmalige Vlaamse Minister van Gezondheidsbeleid vond de opmerking terecht. De administratie zou maatregelen treffen.

Bij de subsidie aan een vereniging voor palliatieve hulpverlening werden kosten buiten termijn in rekening gebracht. Het Rekenhof verminderde de betrokken ordonnantie op 13 augustus 1999 met 90.015 BEF. De Vlaamse Minister van Gezondheid antwoordde dat de gesubsidieerde organisatie toegaf dat het een vergissing betrof. Na overlegging van een verbeterde verantwoording, kon het Rekenhof het oorspronkelijke saldo viseren.

Programma 42.20 - Medisch-sociaal beleid

- *PR 42.20, BA 12.23 - Algemene profylaxis*

Op 7 mei 1999 meldde het Rekenhof dat het bestuur, gelet op het aantal dagen vertraging waarmee de leverancier het bewijs van borgtochtstelling bezorgde, van ambtswege de maximale boete van 2% van de oorspronkelijke aannemings-

som had moeten opleggen⁽¹³⁹⁾. Het verminderde daarom de ordonnantie met 2.956.890 BEF. Daarenboven wees het Rekenhof erop dat het bestuur geen kennis mag geven van de goedkeuring van contracten voor levering van goederen, voor de controleur van de vastleggingen deze contracten heeft geïmprimeerd⁽¹⁴⁰⁾. Ten slotte merkte het op dat een meerjarige overheidsopdracht ten laste van een niet-gesplitst krediet, in principe geen clausules mag bevatten die bepalen dat de overeenkomst wordt uitgevoerd volgens de omvang van de kredieten die zullen worden gestemd in het lopende en de eventueel daaropvolgende begrotingsjaren.

Op 30 juni 1999 antwoordde de toenmalige Vlaamse Minister van Gezondheidsbeleid dat er inderdaad voldoende elementen waren om de leverancier een boete op te leggen. De overeenkomst zou eerst ondertekend zijn om de continuïteit van de leveringen te waarborgen.

- *PR 42.20, BA 33.27 - Subsidies in verband met epidemiologisch onderzoek en indicatorenverzameling*

Uit de verantwoordingsstukken van een subsidie bleek dat overheadkosten, niet verantwoorde reis- en verblijfkosten in het buitenland waarvoor bovendien de voorafgaande toestemming van de administratie ontbrak en die niet waren opgenomen in de begroting van de subsidie, en één factuur die buiten de gesubsidiëerde periode valt, in rekening werden gebracht.

Het Rekenhof heeft op 20 januari 2000 gewezen op de verplichtingen de aanwending van de ontvangen bedragen te verantwoorden en overheadkosten te verrekenen op grond van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel. Het heeft dan ook zijn visum geweigerd voor de overheadkosten, de niet verantwoorde reis- en verblijfkosten en de factuur buiten termijn.

De Vlaamse Minister van Gezondheid en de administratie gingen akkoord en vroegen de subsidietrekker om de ontbrekende verantwoordingsstukken. In een analoog dossier, aangerekend op een andere basisallocatie van programma 42.20, werd na voorlegging van een nieuw financieel dossier, het resterend saldo geïmprimeerd.

Op 10 september 1999 meldde het Rekenhof dat het onderzoek van een saldo-subsidie ten gunste van twee VZW's en een universitaire instelling, aanleiding gaf tot opmerkingen over het niet uitsplitsen van de inkomsten per begunstigde, de regelmatigheid van de uitgavenstukken, de aanrekening van uitrustingsgoederen (eventuele dubbele subsidiëring), de verrekening van structurele of algemene kosten en de aanrekening van kosten die buiten de projectperiode vielen en die overigens al waren opgenomen in de financiële verantwoording 1997. In afwachting van de voorlegging van afdoende verantwoordingsstukken en van een gecorrigeerde financiële afrekening, heeft het de betrokken ordonnantie van 5.316.851 BEF niet geïmprimeerd.

Op 28 oktober 1999 stelde de Vlaamse Minister van Gezondheid de begunstigde om de bewijsstukken te hebben gevraagd.

¹³⁹ Artikel 6, § 2, van de algemene aannemingsvoorwaarden, gevoegd als bijlage bij het koninklijk besluit van 26 september tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken.

¹⁴⁰ Artikel 49, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Het onderzoek van nieuwe verantwoordingsstukken gaf echter weer aanleiding tot opmerkingen. Bepaalde documenten konden nog steeds niet gelden als uitgavenstukken en één van de begunstigen had de aankoopprijs van uitrustingsgoederen in rekening gebracht, in plaats van de afschrijvingskosten. Op 19 januari 2000 drong het Rekenhof nogmaals op door de administratie grondig gecontroleerde verantwoordingsstukken aan. Weer weigerde het Rekenhof zijn visum voor de ordonnantie van 3.431.071 BEF.

Op 21 februari 2000 antwoordde de minister aan de vraag gevolgd te zullen geven.

- *PR 42.20, BA 33.52 - Subsidies voor interculturele bemiddelaars - VESOC*

Op 18 januari 2000 formuleerde het Rekenhof opmerkingen over de uitvoering van een overeenkomst met een VZW. Ingevolge het niet tijdig (tegen 31 oktober 1998) realiseren van een contractuele voorwaarde, verviel de financieringsplicht van de Vlaamse Gemeenschap inzake de personeels- en werkingskosten van de in een nominatieve lijst opgesomde personeelsleden na de bovengenoemde datum. Het Rekenhof achtte daarenboven uitgaven veroorzaakt door plaatsvervangend personeel niet ontvankelijk. Het viseerde de voorgelegde ordonnantie niet.

Op 13 maart 2000 heeft de Vlaamse Minister van Gezondheid gerepliceerd dat de doelstelling die met de overeenkomst werd beoogd, gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1998⁽¹⁴¹⁾, werd bereikt. De datum van het besluit impliceert immers dat de VZW vóór de voorgeschreven datum (31 oktober 1998) de nodige initiatieven nam. Inzake de tewerkstelling van plaatsvervangend personeel, deelde de minister mee dat de continuïteit van de dienstverlening verzekerd moest blijven. Volgens de minister werd de geest van de overeenkomst gerespecteerd.

Het Rekenhof deelde op 18 april 2000 mee dat het aangehaalde regeringsbesluit een regeling bevat vanaf 1999. Zo de VZW haar opdrachten niet overeenkomstig de voorwaarden van het contract kon uitvoeren, had een wijziging van de bepalingen ervan in overweging moeten worden genomen. Ook voor het in rekening brengen van de kosten veroorzaakt door plaatsvervangend personeel, had de overeenkomst in principe een regeling moeten bevatten. Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen meer zorg aan de opmaak van overeenkomsten te besteden. Het stond uiteindelijk op grond van de argumentatie van de minister de voorlegging van een nieuwe ordonnantie toe.

- *PR 42.20, BA 33.59 - Subsidies ten behoeve van de gezondheidspromotie*

Op 2 juli en 5 november 1999 merkte het Rekenhof over de verantwoording van twee subsidies ten behoeve van de gezondheidspromotie, op dat voor een gedeelte van de subsidie een werkelijke verantwoording ontbrak. Bovendien is een verklaring nodig voor het ten laste van 1998 leggen van vier projecten met als startdatum 30 december 1998. Het ontbreken van een gedetailleerd overzicht van de in aanmerking genomen werkingskosten bemoeilijkte een controle van de rechtmatigheid van de subsidie. Het Rekenhof weerde een factuur buiten de ge-

¹⁴¹ Besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1998 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 30 juli 1985 betreffende de verplichtingen en de opdrachten inzake medisch schooltoezicht, en houdende de erkenningsvoorwaarden en subsidiëring van equipes en centra voor medisch schooltoezicht.

subsidieerde termijn en wees er ten slotte op dat voorlegging van een resultatenrekening niet volstaat ter verantwoording van reservevorming. Dan is ook een balans nodig, die inzicht biedt in de financiële vermogenssituatie van de betrokken vereniging.

Op geen van beide brieven antwoordde de Vlaamse Minister van Gezondheid.

Op 8 april 1999 deelde het Rekenhof mee dat de saldobetalings aan dezelfde subsidietrekker slechts konden plaatsvinden na indiening van een eindrapport¹⁴²). De begunstigde had enkel beknopte eidevaluaties ingediend. De controle toonde aan dat de administratie de ongedetailleerde eindafrekeningen zonder meer had aanvaard. Het Rekenhof merkte op dat het opstellen van een overzichtelijke lijst van de uitgaven mogelijkheden voor een efficiënte controle bood. Verder formuleerde het kritiek aangaande het niet vermelden van bepaalde inkomsten waarvan het bestaan kon worden vermoed. Het stelde de vereffening van de saldosubsidies afhankelijk van de voorlegging door de administratie van gecontroleerde eindrapporten en -afrekeningen.

Zonder antwoord op de bovenstaande opmerking, legde de administratie de oorspronkelijke rekeningen nagenoeg ongewijzigd opnieuw voor, andermaal blijkt gevend van een gebrekkige administratieve controle. Het Rekenhof heeft de ordonnantie op 20 september 1999 geïndiceerd, maar stelde dat in de toekomst uit de stavingstukken moet blijken dat enkel kosten die binnen de projectperiode vallen, in aanmerking zijn genomen voor terugbetaling. Bovendien moet een gedetailleerd overzicht worden gegeven van de inkomsten met een onderscheid tussen de projectontvangsten en de middelen die de subsidietrekker aanwendt om eventuele projecttekorten te dekken.

Op 11 januari 2000 heeft de Vlaamse Minister van Gezondheid geantwoord dat het verantwoordingsbundel opnieuw werd onderzocht. De administratie zou de zienswijze van het Rekenhof delen en het nodige doen om de administratieve controle te optimaliseren.

In een ander dossier stelde het Rekenhof vast dat een eenzijdige verklaring van de subsidiebegunstigde volstond voor het in aanmerking nemen van bepaalde kosten. Vermits zij niet werden gestaafd met verantwoordingsstukken en evenmin werd aangetoond dat de verrekening geschiedde op grond van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel, bracht het 256.601 BEF in mindering.

Op 11 januari 2000 ging de minister akkoord.

¹⁴² Ter uitvoering van de modaliteiten bepaald in de besluiten houdende toekenning van een projectsubsidie ten gunste van de subsidietrekker.

OA 45 - Administratie Cultuur

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
45.10 Jeugdwerk	ngk	1.518,3	1.518,3	100,0	1.518,3	1.308,1	86,2
45.20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	4.072,6	4.072,3	100,0	4.072,6	3.289,3	80,8
	gk	0,0	0,0	0,0	10,9	3,3	30,6
45.30 Beeldende kunst en musea	ngk	437,7	416,2	95,1	442,8	314,7	71,1
	gk	0,0	0,0	0,0	25,8	25,7	99,8
	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
45.40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	3.138,3	3.136,3	99,9	3.138,3	2.736,5	87,2
	bvj	0,2	0,1	55,0	0,2	0,1	55,0
45.50 Algemeen cultuur- beleid	ngk	1.263,6	1.253,3	99,2	1.484,8	1.144,8	77,1
	gk	7,0	6,9	98,9	13,3	9,6	72,1
	vrk	6,8	2,5	37,3	14,7	2,2	15,0
	bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,9	100,0
<i>Totaal OAFD 45</i>	ngk	10.430,5	10.396,3	99,7	10.656,9	8.793,4	82,5
	gk	7,0	6,9	98,9	50,0	38,7	77,3
	vrk	6,8	2,5	37,3	14,7	2,2	15,0
	bvj	1,1	1,0	91,8	1,1	1,0	91,8

Programma 45.30 - Beeldende kunst en musea

- *PR 45.30, BA 74.80 - Aankoop van kunstwerken, restauratie, controle en inlijsting van kunstwerken opgenomen in de inventaris*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
sbo	35.410.594	14.141.916	39,9	40.526.025	8.613.752	21,2

De kredietaanwending werd bewust uitgesteld om te kunnen ingaan op een eventuele onverwachte aanbieding op de kunstmarkt. De overdracht op het einde van het begrotingsjaar maakte die doelstelling mogelijk.

Programma 45.50 - Algemeen cultuurbeleid

- *PR 45.50, BA 12.90 - Opzetten en organiseren van tentoonstellingen en van opvoedkundige activiteiten, alsook alle initiatieven ter bevordering van de professionele kunsten, de musea en de jeugd*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	5.292.038	2.072.109	39,1	12.965.550	1.823.109	14,0

De geringe aanwending staat in functie van de bedoeling in bepaalde jaren met de relatief beperkte kredieten een groter project te kunnen realiseren. De overdracht van de beschikbare saldi maakt dit mogelijk.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 45.30 - Beeldende kunst en musea

- *PR 45.30, BA 34.02 - Subsidies voor initiatieven op het vlak van de architectuur, de vormgeving en de toegepaste kunst*

Het Rekenhof kon de ordonnanciering van een subsidie van 250.000 BEF ten voordele van een instelling actief op het vlak van vormgeving, niet viseren omdat de subsidietrekker geen inhoudelijk verslag had voorgelegd¹⁴³.

De Vlaamse Minister van Cultuur ging akkoord.

Programma 45.40 - Muziek, letteren en podiumkunsten

- *PR 45.40, BA 33.20 - Subsidies ter bevordering van de literatuur en de leescultuur*

Het Rekenhof kon een factuur van 736.932 BEF van een betoelaagde VZW niet aanvaarden als verantwoording voor de aanwending van de toelage, daar de vereniging de werkelijke kosten niet bewees. Het annuleerde bijgevolg de saldobetalings van 296.580 BEF en vorderde de terugbetaling van een gedeelte van het voorschot van 440.352 BEF.

Na het antwoord van de Vlaamse Minister van Cultuur van 3 maart 2000 heeft het Rekenhof een kopie van het afrekeningsdossier van 1998 bij de administratie opgevraagd. Op basis van de bijkomende verantwoordingsstukken en reële cijfergegevens, heeft het uiteindelijk de saldotoelage in betaling gesteld.

Programma 45.50 - Algemeen cultuurbeleid

- *PR 45.50, BA 12.24 - Enquêtes en studies*

Op 27 augustus 1999 weigerde het Rekenhof zijn visum voor een ordonnantie van 50.000 BEF in verband met de opmaak van een behoeftennota voor de Vlaamse theaters in Brussel. De verantwoordingsstukken bewezen immers dat de financiële bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap resulteerde in een facultatieve toelage en niet in de betaling van een overheidsopdracht. De toekenning van een dergelijke toelage is gebonden aan de opname in het begrotingsdecreet van een speciale bepaling die de aard van de toelage preciseert. De toepassing van de economische classificatie van de begrotingsuitgaven impliceerde overigens dat op de onderhavige basisallocatie geen inkomensoverdrachten kunnen worden aangerekend.

Een poging van de Vlaamse Minister van Cultuur de problematiek in een ruimer kader te schetsen, kon het standpunt van het Rekenhof niet wijzigen. De minister gaf de administratie Cultuur uiteindelijk de opdracht zich te schikken naar de opmerking van het Rekenhof.

¹⁴³ Vereist door artikel 3 van het besluit van 18 december 1998.

- *PR 45.50, BA 33.04 - Subsidies met betrekking tot de culturele ambassadeurs*

Op 20 januari 2000 weigerde het Rekenhof zijn visum voor een ordonnantie houdende de toekenning van de saldotoelage van 250.000 BEF aan een VZW in haar hoedanigheid van Cultureel Ambassadeur van Vlaanderen voor 1998. De totale subsidie mocht immers pas worden toegekend na reisvoorstellingen in vijf Europese landen, waaronder Zwitserland¹⁴⁴) en de voorstellingen in Zwitserland gingen niet door. Zij werden evenmin vervangen door een kwalitatief evenwaardig project. De Minister van Cultuur kon nochtans dergelijke wijzigingen toestaan¹⁴⁵).

De Vlaamse Minister van Cultuur heeft tot op heden niet gereageerd.

- *PR 45.50, BA 33.05 - Subsidies met betrekking tot internationale culturele samenwerking*

Het Rekenhof annuleerde op 20 december 1999 een projecttoelage van 120.279 BEF, die bij ministerieel besluit van 10 juni 1999 aan een VZW was toegekend¹⁴⁶), omdat de VZW ter verantwoording van de toelage zowel niet-toewijsbare verantwoordingsstukken als bewijsstukken van een andere VZW voorlegde. Daar het totaal van deze niet betoelaagbare uitgaven de in betaling gestelde projecttoelage overtroffen, was geen subsidie verschuldigd. Op deze annulatie kwam nog geen reactie.

OA 49 - Diensten van de Secretaris-generaal

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
49.10 Dotatie BLOSO	ngk	1.427,4	1.427,4	100,0	1.453,9	1.400,9	96,4
49.20 Toerisme	ngk	1.125,0	1.125,0	100,0	1.232,7	1.071,8	86,9
	gk	128,7	102,0	79,3	115,0	33,1	28,8
49.40 Sport en recreatie	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	gk	0,0	0,0	0,0	12,0	0,0	0,0
49.90 Algemene uitgaven WVC	gk	0,0	0,0	0,0	229,8	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 49</i>	ngk	2.552,4	2.552,4	100,0	2.686,6	2.472,8	92,0
	gk	128,7	102,0	79,3	356,8	33,1	9,3

¹⁴⁴ Overeenkomstig artikel 1 van het ministerieel toekenningsbesluit van 4 september 1998.

¹⁴⁵ Ter uitvoering van artikel 2, eerste lid, van in de vorige voetnoot vermelde besluit.

¹⁴⁶ Voorheen verminderde de administratie de toelage al tot dit bedrag.

Programma 49.20 - Toerisme

- *PR 49.20, BA 52.13 - Bijdrage in de financiering van aankopen en voor werken die bijdragen tot de ontwikkeling van de toeristische uitrusting van de VZW KMDA (decreet van 30 mei 1985)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	26.400.000	0,0	0,0	13.600.000	11.777.101	86,6

Er was geen aanwending van het vastleggingskrediet van de nominatimsubsidieëring doordat de betrokken VZW geen enkel dossier voor betoelaging indiende.

Programma 49.90 - Algemene uitgaven WVC

- *PR 49.90, BA 01.01 - Provisioneel krediet aanwendbaar voor overdracht naar andere gesplitste ordonnanceringskredieten (departement WVC)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	0,0	0,0	0,0	229.800.000	0,0	0,0

Het ingeschreven krediet is een bufferkrediet dat slechts wordt aangewend als in de loop van het jaar tekorten ontstaan op andere basisallocaties. De niet-aanwending geeft aan dat de ordonnanceringskredieten van de betrokken basisallocaties correct werden ingeschat. Om die reden halveerde de begroting 2000 het bufferkrediet ongeveer.

Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	77.897,5	77.786,3	99,9	78.482,4	73.661,4	93,9
gk	1.318,4	951,5	72,2	1.464,0	873,9	59,7
vrk	27,2	5,6	20,5	35,1	5,2	15,0
bvj	1,9	1,8	92,6	1,9	1,8	92,6
<i>Totaal alle kredieten Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur</i>	79.245,0	78.745,2	99,4	79.983,4	74.542,3	93,2

5. Departement Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Landbouw

OA 50 - Departement EWBL (algemeen)

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
50.10 Algemene departe- mentale uitrustings- kosten	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	vrk	39,9	1,7	4,2	40,3	1,1	2,8
<i>Totaal OAFD 50</i>	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	vrk	39,9	1,7	4,2	40,3	1,1	2,8

OA 51 - Administratie Economie

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
51.10 Algemeen econo- misch beleid	ngk	1.273,3	1.230,5	96,6	1.276,5	1.123,5	88,0
	gk	34,5	34,4	99,7	259,4	165,6	63,9
	vrk	51,8	0,0	0,0	51,8	0,0	0,0
51.20 Economisch onder- steuningsbeleid	ngk	7.922,9	7.922,9	100,0	7.922,9	7.922,9	100,0
51.40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk	805,0	794,1	98,6	805,0	785,1	97,5
	gk	230,6	179,5	77,8	312,0	162,3	52,0
	bvj	1,3	1,3	100,0	1,3	0,0	0,0
51.50 Natuurlijke rijkdom- men en energie	ngk	41,7	36,3	87,1	41,7	7,0	16,8
	gk	109,1	106,2	97,3	115,3	76,5	66,3
	bvj	0,9	0,3	29,6	0,9	0,0	0,0
51.70 Toerisme	ngk	2,0	2,0	100,0	2,0	2,0	100,0
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
51.90 Extern economisch beleid	ngk	274,9	272,5	99,1	274,9	267,1	97,2
	gk	252,6	243,4	96,4	300,0	252,6	84,2
<i>Totaal OAFD 51</i>	ngk	10.319,8	10.258,3	99,4	10.323,0	10.107,6	97,9
	gk	626,8	563,5	89,9	986,7	657,0	66,6
	vrk	51,8	0,0	0,0	51,8	0,0	0,0
	bvj	2,2	1,6	71,2	2,2	0,0	0,0

Programma 51.10 - Algemeen economisch beleid

- PR 51.10, BA 12.90 - *Allerhande uitgaven door de Participatiemaatschappij Vlaanderen in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	51.831.712	0,0	0,0	51.831.712	0,0	0,0

Het onderhavig variabel krediet is verbonden aan het luik *Courante Verrichtingen* van het rollend fonds van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)⁽¹⁴⁷⁾. Uitgaven erop kunnen in principe slechts plaatsvinden nadat het rollend fonds de middelen ter beschikking heeft gesteld. De Vlaamse Minister van Economie vraagt echter uiterst zelden de inkomsten op het rollend fonds door te storten naar het variabel krediet. Dit houdt in dat alle inkomsten op het rollend fonds bij de PMV blijven. Bijgevolg doet de PMV de uitgaven rechtstreeks, zonder dat er een verband is met de begroting. In 1999 werd op deze wijze 96.400.840 BEF ontvangen en 6.047.532 BEF (exclusief beheersvergoeding) uitgegeven op het rollend fonds zonder transfer vanuit de begroting.

OA 52 - Administratie Werkgelegenheid**1. Kredietaanwending**

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
52.10 Beroepsopleiding	ngk	3.424,5	3.424,2	100,0	3.424,5	3.421,6	99,9
52.20 Middenstands- vorming	ngk	1.943,4	1.943,3	100,0	1.943,4	1.943,2	100,0
52.40 Werkgelegenheid	ngk	26.711,5	25.165,9	94,2	26.979,4	25.007,8	92,7
<i>Totaal OAFD 52</i>	ngk	32.079,4	30.533,4	95,2	32.347,3	30.372,6	93,9

Programma 52.40 - Werkgelegenheid

- PR 52.40, BA 01.01 - *Te verdelen VESOC-middelen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	1.166.800.000	0,0	0,0	1.166.800.000	0,0	0,0

Dit krediet mocht in het kader van de beslissingen met betrekking tot de VESOC-enveloppe worden verdeeld over de passende basisallocaties van de algemene uitgavenbegroting door middel van herverdelingsbesluiten⁽¹⁴⁸⁾. Van het

¹⁴⁷ Dit fonds registreert alle financiële verrichtingen in verband met de bijzondere opdrachten die het Vlaams Gewest aan PMV toevertrouwt (het beheer van participaties in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest en beleidsondersteunende opdrachten).

¹⁴⁸ Artikel 72 van het decreet van 18 mei 1999 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

oorspronkelijk krediet van 1.196,8 miljoen BEF werd aldus 30 miljoen BEF overgeschreven naar de programma's 32.10 en 51.10, ter financiering van de maatregel *Overgang school - werk*¹⁴⁹. De niet-aanwending van het resterend bedrag werd veroorzaakt doordat er geen andere projecten in het kader van het werkgelegenheidsbeleid werden opgestart.

- *PR 52.40, BA 32.01 - Maatregelen outplacement na faling (ex BA 01.04)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	59.740.000	13.200.000	22,1	64.242.171	2.200.000	3,4

Dit krediet is bestemd voor de subsidiëring van outplacementbegeleiding van ex-werknemers van failliete bedrijven. Per ex-werknemer is een subsidie van maximum 80.000 BEF mogelijk. De reden van onderaanwending was van tweeërlei aard: enerzijds werden weinig subsidieaanvragen ingediend, anderzijds lag het aantal ex-werknemers bij de principiële toekenning hoger dan het aantal ex-werknemers dat op vrijwillige basis deelnam aan de outplacementbegeleiding bij de effectieve start van het project.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 52.40 - Werkgelegenheid

- *PR 52.40, BA 41.02 - Allerhande uitgaven in het kader van het tewerkstellingsbeleid*

De Vlaamse openbare instellingen ontvangen van de administratie Werkgelegenheid middelen ter financiering van de loonkosten ingevolge eerstewerkervaringscontracten (EWE-contracten). De berekeningen van de saldi over de periode van het vierde kwartaal van 1996 tot het eerste kwartaal van 1998 bevatten tal van fouten: de tegemoetkoming van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening werd niet in mindering gebracht van de loonkosten ten laste van de werkgever (6.000 BEF per maand en per werknemer) en de bijdrage voor de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid ten laste van de werknemer of bedrijfsvoorheffing werden tweemaal aangerekend als loonkosten ten laste van de werkgever. Het Rekenhof meldde deze onjuistheden aan de administratie voordat het dossier in betaling werd gesteld. Na herberekening bleken de betaalopdrachten voor deze saldi en die voor de periode van het tweede kwartaal van 1998 tot het vierde kwartaal van 1998 (respectievelijk 94.685.928 BEF en 65.445.147 BEF) nog een materiële vergissing te bevatten. Bovendien was de saldoberekening voor één openbare instelling ondoorzichtig. Het Rekenhof verminderde bijgevolg op 19 januari 2000 de betrokken ordonnanties met respectievelijk 679.723 BEF en 3.200.436 BEF.

Op 1 maart 2000 antwoordde de Vlaamse Minister van Werkgelegenheid dat het bedrag van 679.723 BEF inderdaad een vergissing betrof en het saldo van 3.200.436 BEF moet worden verminderd met 432.473 BEF. Het verschil,

¹⁴⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 10 december 1999 tot overschrijving van kredieten van programma 52.40 naar programma 32.10 en naar programma 51.10 van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

2.767.963 BEF, zou opnieuw ter betaling worden voorgelegd na goedkeuring van de nodige bijkredieten.

Sinds 1999 verlopen de EWE-betalingen echter langs de administratie Ambtenarenzaken.

- *PR 52.40, BA 43.02 - Inkomensoverdrachten aan lokale overheden en instellingen zonder winstoogmerk in het kader van het tewerkstellingsbeleid*

Deze basisallocatie bevat onder meer kredieten voor het experiment *Interfaceleereilanden*. Per provincie kregen twee verenigingen zonder winstoogmerk loon- en werkingssubsidies voor het sensibiliseren van bedrijven tot het invullen van hun vacatures met werklozen uit risicogroepen. Het Rekenhof verminderde op 14 januari 2000 drie subsidiebetalingen aan twee dergelijke verenigingen voor een totaal bedrag van 214.493 BEF. Eén subsidiebegunstigde had bepaalde werkingskosten ingebracht als loonkosten. Vermits het maximumsubsidiebedrag voor werkingskosten al was bereikt, werden de verkeerd gerubriceerde kosten in mindering gebracht. De andere vereniging had geen verantwoordingsstukken ingediend voor een bepaalde loonkostenrubriek.

De Vlaamse Minister van Werkgelegenheid antwoordde op 3 februari 1999 dat de verminderingen terecht waren.

OA 53 - Administratie Binnenlandse Aangelegenheden

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
53.10 Lokale en regionale besturen	ngk	53.051,1	52.986,4	99,9	53.051,1	51.765,2	97,6
	gk	204,3	199,0	97,4	190,9	169,5	88,8
	bvj	0,2	0,2	98,0	0,2	0,2	98,0
53.20 Sociaal Impulsfonds	ngk	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0
	gk	7.633,8	7.023,9	92,0	7.529,8	6.431,4	85,4
	vrk	111,3	17,4	15,7	113,6	5,8	5,1
<i>Totaal OAFD 53</i>	ngk	53.101,1	52.986,4	99,8	53.101,1	51.765,2	97,5
	gk	7.838,1	7.222,9	92,2	7.720,7	6.600,8	85,5
	vrk	111,3	17,4	15,7	113,6	5,8	5,1
	bvj	0,2	0,2	98,0	0,2	0,2	98,0

Programma 53.20 - Sociaal Impulsfonds

- *PR 53.20, BA 43.22 - Cofinanciering van de Vlaamse overheid in het kader van veiligheids- en samenlevingscontracten*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	50.000.000	0,0	0,0	50.000.000	0,0	0,0

De administratie Binnenlandse Aangelegenheden beweerde niet te beschikken over het besluit dat haar aanspraken op het vastleggingskrediet legitimeerde, met name het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1999 houdende verdeling van het provisioneel krediet ingeschreven onder programma 24.10 (Algemene

Financiële Logistiek), basisallocatie 70.10 (allerhande investeringen ter bevordering van de veiligheid met inbegrip van uitgaven en investeringen op en rond de haltes van het gemeenschappelijk openbaar vervoer met inbegrip van omgeving en parkeerplaatsen).

OA 54 - Landbouw

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
54.10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	ngk	1.865,4	1.842,2	98,8	1.922,8	1.492,1	77,6
	vrk	54,8	22,4	40,9	91,0	14,0	15,3
<i>Totaal OAFD 54</i>	ngk	1.865,4	1.842,2	98,8	1.922,8	1.492,1	77,6
	vrk	54,8	22,4	40,9	91,0	14,0	15,3

Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw

		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
	ngk	97.365,7	95.620,3	98,2	97.694,2	93.737,6	95,9
	gk	8.464,9	7.786,4	92,0	8.707,4	7.257,9	83,4
	vrk	257,9	41,5	16,1	296,7	20,9	7,1
	bvj	2,4	1,8	73,4	2,4	0,2	8,2
<i>Totaal alle kredieten Departement EWBL</i>		106.090,9	103.450,0	97,5	106.700,7	101.016,6	94,7

6. Departement Leefmilieu en Infrastructuur

Het Rekenhof heeft in zijn Boek 1999⁽¹⁵⁰⁾ gesteld dat de toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting per administratie of organisatieafdeling onder meer de volgende gegevens zou moeten vermelden:

- gedurende het voorbije jaar betaalde intresten en op het einde van het begrotingsjaar verschuldigde intresten en hun oorzaken;
- op het einde van het begrotingsjaar vervallen schuldvorderingen die de volgende begrotingen zullen bezwaren;
- globaal bedrag van de openstaande geschillendossiers en geraamd totaalbedrag dat als onbetwistbaar verschuldigd kan worden beschouwd;
- belangrijke rechten en verplichtingen die, hoewel ze nog niet becijferbaar zijn, toch een belangrijke impact kunnen hebben op de toekomstige begrotingen.

Aan deze aanbeveling werd geen gevolg gegeven. Het jaarlijks verslag over de uitvoering van de begroting met cijfers, bevindingen en aanbevelingen dat de afdeling Accounting van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management ten behoeve van de Vlaamse regering opmaakt, bevat evenmin deze informatie.

OA 60 - Administratie Algemene Administratieve Diensten

programma	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%	
60.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	3,7	0,9	24,6	4,6	0,9	19,9
<i>Totaal OAFD 60</i>	vrk	3,7	0,9	24,6	4,6	0,9	19,9

OA 61 - Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer

1. Kredietaanwending

programma	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%	
61.10 Leefmilieu	ngk	7.532,0	7.520,3	99,8	7.532,0	6.730,6	89,4
	gk	214,1	154,7	72,3	374,9	224,8	60,0
	bvj	4,3	3,7	86,5	4,3	3,7	86,5
61.20 Natuur	ngk	120,3	100,8	83,8	120,3	95,2	79,1
	gk	5,8	5,4	93,7	46,9	36,0	76,8
	bvj	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0
61.30 Bos en groen	ngk	76,6	73,5	96,0	76,6	70,8	92,5
	gk	97,5	82,1	84,2	99,7	90,9	91,2

¹⁵⁰ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1 van 14 oktober 1999, p. 456.

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
	vrk	71,4	37,3	52,2	71,4	37,3	52,2
61.40 Landbeheer	ngk	920,8	915,9	99,5	944,7	881,0	93,3
	gk	579,3	564,2	97,4	541,1	319,6	59,1
61.50 Waterbeheer	vrk	203,3	101,8	50,1	243,9	141,4	58,0
	ngk	421,6	403,3	95,7	421,6	148,0	35,1
	gk	566,9	556,8	98,2	559,8	535,6	95,7
	vrk	111,3	29,9	26,8	133,7	15,3	11,4
	bvj	12,5	12,4	99,0	12,5	12,3	98,3
<i>Totaal OAFD 61</i>	ngk	9.071,3	9.013,8	99,4	9.095,2	7.925,6	87,1
	gk	1.463,6	1.363,2	93,1	1.622,4	1.206,9	74,4
	vrk	386,0	168,9	43,8	449,0	194,0	43,2
	bvj	17,1	16,1	94,1	17,1	16,0	93,6

Programma 61.10 - Leefmilieu

- *PR 61.10, BA 12.63 - Allerhande uitgaven in verband met het uitvoeren van studiewerk inzake het milieurecht behorende tot het takenpakket van de afdeling Europa en milieu*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	10.400.000	6.148.519	59,1	10.400.000	2.308.948	22,2

De lage gebruiksgraad van de vastleggingskredieten heeft diverse oorzaken: het herbekijken van de opportuniteit van de voorgestelde onderzoeken tengevolge van gewijzigde omgevingsfactoren, interne personeelsmutaties en de uitvoering van dringende projecten. Bovendien werd met het uitbesteden van de vooropgestelde beleidsondersteunende studies gewacht tot het aantreden van de nieuwe regering. De definitieve goedkeuring van de ingediende projecten, diende daarenboven te wachten op de eerste aanpassing van de begroting 1999. De voorgestelde projecten konden daardoor slechts laat worden opstarten en lopen nog steeds door in 2000, waardoor in 1999 slechts een beperkt bedrag aan ordonnanceringen mogelijk was. Bovendien wordt steeds een reserve aangehouden voor dringende adviezen aan de minister in noodgevallen.

Programma 61.20 - Natuur

- *PR 61.20, BA 34.01 - Betaling van schadevergoeding aan derden*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	400.000	200.000	50,0	400.000	200.000	50,0

Deze basisallocatie kent een lage aanwending doordat enkel de buitendienst Natuur van Limburg in Hasselt schadevergoeding uitbetaalde. Het betrof hier schade die werd veroorzaakt door dassen. De schadevergoedingen gingen naar landbouwers en particulieren.

- *PR 61.20, BA 71.61 - Verwerven van natuurgebieden, natuurreservaten en terreinen bestemd voor de aanleg ervan met inbegrip van de tot deze domeinen behorende inrichtingen en constructies*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	0,0	0,0	0,0	10.000.000	2.642.519	26,4

De administratie sloot met verschillende verkopers mondelinge verkoopbeloften. De procedure tot formele aankoop liep echter vertraging op. Diverse dossiers konden daarenboven niet worden afgerond wegens betwistingen, niettegenstaande schriftelijke overeenkomsten met verkopers.

Programma 61.30 - Bos- en groen

- *PR 61.30, BA 33.02 - Betaling van schadevergoeding aan derden*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	500.000	0,0	0,0	500.000	0,0	0,0

De niet-aanwending van deze kredieten is te wijten aan de afwezigheid van de indiening bij de afdeling Bos en Groen van een schadegeval in het kader van vergoedingen aan derden voor wildschade van niet-bejaagbaar wild afkomstig uit de domeinbossen.

- *PR 61.30, BA 50.62 - Subsidies aan privé-boseigenaars voor de uitvoering van boswerkzaamheden in bos en groendomeinen en andere initiatieven in uitvoering van het bosdecreet (artikelen 13, 85 en 87 van het bosdecreet van 13 juni 1990)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	22.500.000	13.524.110	60,1	15.900.000	13.333.468	83,9

De aanwending van vastleggingskredieten is laag doordat de betoelaging aan privé-boseigenaars voor bebossing en herbebossing sinds een tweetal jaar samengaat met de subsidiëring van bebossing van landbouwgronden. Deze laatste, recente vorm van ondersteuning wordt uitbetaald langs het Minafonds. Aangezien veel privé-boseigenaars landbouwers zijn en deze vorm van betoelaging voor die groep voordeliger uitvalt, vinden de meeste uitbetalingen van toelagen voor bebossing dan ook langs het Minafonds plaats. De afdeling Bos en Groen denkt er overigens aan de subsidiëring van de privé-boseigenaars te integreren in de ondersteuning van de openbare bouseigenaars (basisallocatie 63.21) en een vlottere procedure uit te werken om het kredietgebruik te optimaliseren.

- *PR 61.30, BA 73.91 - Kapitaaluitgaven ter uitvoering van het visserijfonds*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	18.182.283	4.291.503	23,6	18.182.283	4.291.503	23,6

Dit krediet is onderaangewend doordat de uitvoering van diverse infrastructuurwerken en langlopende projecten afhankelijk was van het overleg met de beheerder van de betrokken waterloop en de uitvoerders van de werken.

Programma 61.40 - Landbeheer

- *PR 61.40, BA 12.33 - Allerlei kosten in verband met de studie, vorming en voorlichting betreffende de ruilverkaveling, de landinrichting en het bodembeleid.*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%
ngk	6.600.000	3.300.000	50,0	6.600.000	2.300.000	34,8

De kredietbenutting is laag door het niet opstarten van een geplande studie wegens een gebrek aan voorbereidingstijd.

- *PR 61.40, BA 33.01 - Subsidies aan privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen voor de uitvoering van landinrichtingsplannen (decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%
gk	8.000.000	2.074.581	25,9	15.000.000	4.405.285	29,4

De lage aanwending is eraan te wijten dat de toekenning van een subsidie voor erfbeplantingswerken voor de uitvoering van landinrichtingsplannen de instemming van talrijke particulieren vereist. Veel subsidies konden daardoor pas begin 2000 worden vastgelegd. De eerste vastleggingen dateren van eind 1998 en de uitvoering van de werken in het kader van de landinrichting duurden vaak meer dan één jaar, wat de ordonnanceringsgraad op deze kredieten laag hield. Derhalve waren in 1999 minder ordonnanceringskredieten nodig dan voorzien.

- *PR 61.40, BA 41.42 - Overdrachten aan de Vlaamse Landmaatschappij, op grond van overeenkomsten, met het oog op het sluiten van beheersovereenkomsten ter uitvoering van EU-verordening nummer 2078/92*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnanceerd	%
gk	6.900.000	0,0	0,0	4.000.000	0,0	0,0

Noch vastleggingen noch ordonnanceringskredieten vonden plaats doordat het uitvoeringsbesluit¹⁵¹ voor de overdrachten aan de Vlaamse Landmaatschappij pas op 21 september 1999 in het Belgisch Staatsblad verscheen. Tot in december 1999 werd redelijkerwijze nog verwacht dat de eerste aanvragen tijdig zouden gebeuren met het oog op het vastleggen van kredieten in 1999. De aanvragen vonden echter pas in 2000 plaats.

¹⁵¹ Ministerieel besluit van 4 juni 1999 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten ter uitvoering van de Verordening nr. 2078/92 van de Raad van 30 juni 1992.

- *PR 61.40, BA 63.21 - Subsidies aan de Vlaamse Landmaatschappij, aan provincies, gemeenten, polders, wateringen, ruilverkavelingscomités en door de Vlaamse regering aangewezen publiekrechtelijke rechtspersonen voor de uitvoering van landinrichtingsplannen (decreet van 21 december 1988)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	134.800.000	134.207.042	99,6	100.000.000	0,0	0,0

De eerste vastleggingen dateren van eind 1998 en de uitvoering van de werken kwam met vertraging op gang. Ten gevolge daarvan ontving de administratie geen betalingsaanvragen. Bovendien vonden de vastleggingen in 1999 pas laat op het jaar plaats. Zo was er uiteindelijk geen aanwending van de ordonnanceskredieten. In 2000 zal het gebruik van de kredieten wellicht sterk toenemen.

- *PR 61.40, BA 74.02 - Aankoop van specifieke machines, meubilair, materiaal en vervoermiddelen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	1.700.000	500.000	29,4	1.700.000	500.000	29,4

De keuze voor het leasen van een dienstwagen, had tot gevolg dat in 1999 geen aankoop van een voertuig plaatsvond.

- *PR 61.40, BA 85.90 - Terugvorderbare voorschotten aan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) met het oog op de aankoop en afstand van landeigendommen in het kader van de ruilverkaveling en de landinrichting, bedrijfskapitaal te verlenen aan de VLM voor de financiering van de ruilverkaveling*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	199.742.035	101.211.500	50,7	239.742.035	141.211.500	58,9

De lage aanwendingsgraad is te wijten aan de laattijdige indiening van de aanvraag voor het bekomen van een voorschot door de Vlaamse Landmaatschappij. Pas begin 2000 werd een terugvorderbaar voorschot van 80 miljoen BEF vastgelegd.

Programma 61.50 - Waterbeheer

- *PR 61.50, BA 51.90 - Fonds voor het Grondwaterbeheer*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	23.813.396	0,0	0,0	23.813.396	0,0	0,0

De niet-aanwending van het krediet is te wijten aan het gebrek aan uitvoeringsbesluiten.

- *PR 61.50, BA 63.20 - Subsidies aan polders en wateringen voor de verbetering van onbevaarbare waterlopen en van de waterhuishouding, subsidies aan polders en wateringen voor aankoop van en infrastructuurwerken aan administratieve gebouwen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	48.100.000	41.305.000	85,8	47.800.000	25.525.000	53,4

Onderaanwending ontstond door de combinatie van een beperkt budget en weinig voorgelegde dossiers. Een vastleggingskrediet van zeven miljoen BEF bleef totaal ongebruikt omdat het enige op de afdeling liggend dossier te duur was om te kunnen worden vastgelegd. Een overdracht naar basisallocatie 73.20 was mogelijk, maar door tijdsgebrek vond deze overheveling niet plaats. Een bedrag van twaalf miljoen BEF ordonnanceringskredieten werd niet aangewend wegens het hogervermelde lage vastleggingspercentage enerzijds en de uitvoeringsproblemen van lopende dossiers anderzijds.

- *PR 61.50, BA 73.90 - Fonds voor de Waterhuishouding*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	87.521.528	29.851.782	34,1	109.900.868	15.260.665	13,9

De lage aanwendingsgraad is enerzijds te wijten aan een vertraging in de uitvoering van de werken, waardoor het ordonnanceringsritme vrij laag lag. Anderzijds werd dit krediet beschouwd als een aanvulling bij basisallocatie 73.20 (Investeringskosten voor beheer van oppervlaktewater, grond- en drinkwater), waardoor weinig vastleggingen plaatsvonden.

- *PR 61.50, BA 74.05 - Aankoop van specifieke machines, meubilair, materiaal en vervoermiddelen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	71.700.000	57.783.520	80,6	71.700.000	4.107.560	5,7

De lage gebruiksgraad is te wijten aan het niet aanwenden van een krediet van 14 miljoen BEF voor de aankoop van meetapparatuur, in het kader van de uitbouw van het meetnet. Het was onder meer de bedoeling in 1999 neerslagmeters te installeren, gelet op de overstromingen.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 61.10 - Leefmilieu

- *PR 61.10, BA 12.59 - Allerhande uitgaven in verband met de vaststelling, voorkoming en bestrijding van luchtverontreiniging en geluidshinder, het uitvoeren van studiewerk in verband met de milieuproblematiek en de milieueffectenrapportering en de externe veiligheid*

Het Rekenhof verminderde een ordonnantie van 1.319.490 BEF ten voordele van de Bodemkundige Dienst van België voor een studieopdracht in het kader van de milieuproblematiek met 200.000 BEF. In de onderliggende schuldvoorwaarden legde de contractant een totaal van 1.119.490 BEF ter betaling voor, maar bij vergissing werd 1.319.490 BEF ter ordonnanciering voorgesteld.

OA 62 - Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
62.10 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en grondbeleid	ngk	37,2	11,1	29,8	37,2	9,4	25,4
	gk	646,8	499,3	77,2	839,7	476,8	56,8
	vrk	476,6	61,6	12,9	476,6	36,5	7,7
62.20 Monumenten en landschappen	ngk	115,5	115,5	100,0	115,5	104,0	90,0
	gk	1.689,0	1.686,4	99,8	1.279,3	1.137,2	88,9
	vrk	23,5	12,0	51,1	24,4	9,3	38,0
62.30 Monumenten en landschappen, lasten van het verleden	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62.40 Huisvesting	ngk	4.590,4	4.481,5	97,6	4.590,4	4.448,9	96,9
	gk	8.796,6	5.477,4	62,3	7.585,6	6.301,1	83,1
	vrk	467,9	292,3	62,5	549,3	100,0	18,2
62.60 Sociaal grond- en woningbeleid	ngk	115,3	115,3	100,0	190,3	115,3	60,6
	gk	0,0	0,0	0,0	33,2	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 62</i>	ngk	4.858,4	4.723,4	97,2	4.933,4	4.677,7	94,8
	gk	11.132,4	7.663,0	68,8	9.737,8	7.915,2	81,3
	vrk	968,0	365,9	37,8	1.050,2	145,8	13,9

Programma 62.10 - Ruimtelijke ordening, Stedenbouw en Grondbeleid

- *PR 62.10, BA 12.01 - Specifieke werkingskosten ander dan deze bedoeld in de overige basisallocaties met inbegrip van de kosten voortvloeiend uit internationale contacten en de werkingskosten van VLACORE*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	20.400.000	7.891.510	38,7	20.400.000	7.891.510	38,7

De aanwending van het krediet is laag doordat een aantal voorziene uitgaven niet konden worden vastgelegd, zoals een budget van vijf miljoen BEF voor de actualisatie van de digitale kadasterplannen.

- *PR 62.10, BA 12.32 - Allerhande onderzoek en studies betreffende de ruimtelijke ordening, met inbegrip van de kosten verbonden aan de publicatie van de studies, alsmede allerhande uitgaven voor consultatie, communicatie, sensibilisering en vorming met betrekking tot het ruimtelijk beleid*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	86.500.000	47.868.372	55,3	81.000.000	52.583.180	64,9

Een aantal opdrachten voor studies inzake ruimtelijke ordening kon in laatste instantie niet worden vastgelegd.

- *PR 62.10, BA 34.90 - Schadevergoeding door het gewest verschuldigd in aan-
gelegenheden van ruimtelijke ordening, lastens het Fonds voor de Ruimtelijke
Ordening met inbegrip van de planschadevergoeding, betalingen, inkopen van
percelen en verrekeningen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	420.571.622	41.313.834	9,8	420.571.622	36.479.319	8,7

Het Vlaams Gewest heeft zich beter verweerd in het kader van planschadedos-
siers. Deze betere verdediging, die het al een aantal jaren voert, resulteerde in
langere rechtbankprocedures en lagere planschadebedragen.

- *PR 62.10, BA 40.20 - Subsidies voor intergewestelijke en internationale grens-
overschrijdende projecten alsmede de cofinanciering voor communautaire initi-
atieven inzake ruimtelijke ordening*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	9.000.000	1.236.126	13,7	7.000.000	3.850.607	55,0

Het budget voor deelname aan de projecten kon slechts gedeeltelijk worden
aangewend wegens laattijdige goedkeuring ervan door de internationale beslis-
singsorganen.

- *PR 62.10, BA 43.01 - Subsidies aan provincies, gemeenten, OCMW's, openbare
instellingen en besturen voor de uitvoering van een grond- en pandenbeleid (de-
creet van 16 juni 1982 en 24 juli 1996) en allerhande uitgaven hieraan verbon-
den*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	65.000.000	63.852.816	98,2	88.500.000	47.943.466	54,2

De aanwending van ordonnanceringskredieten bleef laag bij de onderhavige, uitdovende basisallocatie voor dossiers in het kader van de stadsvernieuwing en het grond- en pandenbeleid.

- *PR 62.10, BA 43.02 - Ondersteuning van strategische projecten in het kader van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	10.300.000	0,0	0,0	10.300.000	0,0	0,0

De afwezigheid van een besluit van de Vlaamse regering dat de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring van strategische projecten inzake het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bepaalt, verklaart de niet-aanwending. Het ontwerpbesluit slaagde er niet in de volledige procedure te doorlopen en was overigens onvoldoende uitgewerkt.

- *PR 62.10, BA 43.20 - Subsidies aan gemeenten voor de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en voor de begeleiding bij de inventarisatie voor de opmaak van gemeentelijke plannen van aanleg*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	100.000.000	0,0	0,0	200.000.000	0,0	0,0

De afwezigheid van een besluit van de Vlaamse regering dat de voorwaarden voor subsidiëring van gemeenten voor de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en van gemeentelijke plannen van aanleg bepaalt, verklaart de niet-aanwending. Dit ontwerpbesluit kon niet de volledige procedure doorlopen en was onvoldoende uitgewerkt.

- *PR 62.10, BA 51.90 - Uitgaven in het kader van het Fonds voor vernieuwing van de leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	55.324.939	20.335.308	36,8	55.324.939	0,0	0,0

Het vernieuwingsfonds genereerde in 1999 eerst inkomsten langs artikel 36.90 van de middelenbegroting. Een kredietherschikking⁽¹⁵²⁾ verhoogde een andere basisallocatie van hetzelfde programma voor subsidies voor verlaten bedrijfsruimten (basisallocatie 51.05) met 275 miljoen BEF. Deze middelen werden eerst gebruikt, vóór het budget van basisallocatie 51.90.

¹⁵² Besluit van de Vlaamse regering van 3 december 1999 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

Programma 62.40 - Huisvesting

- *PR 62.40, BA 12.02 - Lasten van het Vlaams Gewest bij het verzekeren van particulieren tegen inkomensverlies in geval van onvrijwillige en volledige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	85.500.000	48.491.925	56,7	85.500.000	48.491.925	56,7

Deze kredieten, sinds 1996 telkenjare in de begroting, kregen in 1999 voor het eerst aanwending. Het Gewest besteedde de verzekering uit aan een verzekeringsmaatschappij (¹⁵³), die vanaf begin 1999 vorderingsstaten indiende. De lage kredietaanwending was het gevolg van de overdracht van het krediet van de jaren 1997 en 1998 (telkens 52.500.000 BEF), in 1999 met 72.000.000 BEF verminderd door een herverdeling(¹⁵⁴).

- *PR 62.40, BA 41.16 - Dotatie aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij in het kader van het tewerkstellingsprogramma*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	0,0	0,0	0,0	153.478.658	3.623.705	2,4

Niet-afwerking van goedgekeurde en vastgelegde projecten voor de limietdatum, verklaart ten dele de lage aanwending. Tevens bevatte het niet gebruikte krediet het gecumuleerd saldo van alle projecten waarbij de eindafrekening lager uitviel dan het oorspronkelijk goedgekeurd bedrag.

- *PR 62.40, BA 51.01 - Subsidies voor verwerving en sloping met toepassing van artikelen 94 en 95 van de huisvestingscode met inbegrip van de annuïteiten verschuldigd aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij met toepassing van artikel 66 van de huisvestingscode*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	0,0	0,0	0,0	120.000.000	32.383.198	27,0

De geringe aanwendingsgraad vloeit voort uit een trager dan door de administratie verwachte indiening van de aanvragen tot uitbetaling.

¹⁵³ Gebruik makend van de mogelijkheid bepaald in artikel 2, laatste lid, van het besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 1998 betreffende de verzekering tegen inkomensverlies door onvrijwillige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid bij hypothecaire leningen voor de bouw, de koop, de renovatie of de koop met renovatie van bepaalde woningen in het Vlaams Gewest.

¹⁵⁴ Besluit van de Vlaamse regering van 3 december 1999 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

- *PR 62.40, BA 63.64 - Subsidies in de agglomeraties Antwerpen en Gent in het kader van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe woningen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	1.904.768.533	625.644.341	32,8	635.102.216	440.157.044	69,3

De onderbenutting werd mede veroorzaakt door de overdracht van kredieten uit 1998.

- *PR 62.40, BA 63.65 - Subsidies buiten de agglomeraties Antwerpen en Gent in het kader van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe woningen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	2.876.716.284	1.102.228.457	38,3	693.191.253	471.147.664	68,0

De overdracht van de kredieten uit 1998 bracht onder meer een geringe aanwending teweeg.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 62.10 - Ruimtelijke ordening, Stedenbouw en Grondbeleid

- *PR 62.10, BA 51.05 - Subsidies voor de aanleg en de uitrusting van gronden voor industrie, ambachtswezen of diensten, of andere ontvangstinfastructuren voor investeerders, alsmede de kosten voor soortgelijke werken op gronden behorende tot het erfgoed van het Vlaams Gewest*

Het Rekenhof verminderde een ordonnantie van 1.413.893 BEF ten voordele van de GOM Vlaams-Brabant voor de sanering van een verlaten bedrijfsruimte met 121.493 BEF. Het paste een verdragingsboete op de onderliggende schuldvordering toe⁽¹⁵⁵⁾.

Programma 62.40 - Huisvesting

- *PR 62.40, BA 33.61 - Subsidies aan huurdersorganisaties*

Aangezien de huurdersorganisaties, net zoals vorig jaar, geen afdoende verantwoording verstrekten over de aanwending van de facultatieve toelagen, weigerde het Rekenhof zijn visum voor de saldi van de toelagen 1998. Het annuleerde in dit verband 2.265.244 BEF ordonnancies.

¹⁵⁵ Op grond van artikel 48, § 3, 2°, van het ministerieel besluit van 10 augustus 1977 houdende vaststelling van de algemene aannemingsvoorwaarden van de overheidsopdrachten van werken, leveringen en diensten.

- *PR 62.40, BA 51.01 - Subsidies voor verwerving en sloping met toepassing van artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode met inbegrip van de annuïteiten verschuldigd aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij met toepassing van artikel 66 van de Huisvestingscode*
- *PR 62.40, BA 51.03 - Subsidies in het kader van het grond- en pandenbeleid voor huisvestingsdoeleinden in woonkernen*

Op 30 juni 1994 werden twee woningen te Roeselare respectievelijk als ongezonder niet-verbeterbaar en als onverenigbaar met een rationele ruimtelijke ordening erkend. De gebouwen zouden met een derde gebouw samen een complex vormen⁽¹⁵⁶⁾, dat zou beantwoorden aan de subsidiëeringsvoorwaarden⁽¹⁵⁷⁾. Voor het derde gebouw werd echter nooit een toelageaanvraag ingediend⁽¹⁵⁸⁾. Bovendien was dit gebouw - zoals blijkt uit het technisch verslag van plaatsonderzoek van het Bestuur Huisvesting van 27 januari 1994 - al gesloopt op de datum van het ministerieel erkenningsbesluit met betrekking tot beide andere gebouwen⁽¹⁵⁹⁾. Het derde pand kon dus onmogelijk een complex vormen met de twee andere. Daardoor verviel voor het met een rationele ruimtelijke ordening onverenigbare gebouw de subsidiëeringsgrond. Alleen het als ongezonder niet-verbeterbaar erkend gebouw kwam voor een toelage van 709.956 BEF in aanmerking. Het Rekenhof beperkte aldus de subsidie tot dit bedrag.

- *PR 62.40, BA 51.06 - Infrastructuursubsidies ter uitvoering van de Huisvestingscode*

Het Rekenhof weigerde zijn visum voor een ordonnantie van 646.287 BEF ten voordele van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij voor de aanleg van een waterdistributienet te Zwijndrecht. De onderliggende schuldvordering was immers verjaard⁽¹⁶⁰⁾. De Vlaamse Minister van Huisvesting antwoordde op 30 juni 1999 dat deze annulatie terecht was.

- *PR 62.40, BA 51.02 - Subsidies voor saneringswerkzaamheden met toepassing van artikel 94 van de Huisvestingscode*
- *PR 62.40, BA 63.62 - Investeringsuitgaven in verband met de bouw en/of verbouwing van sociale huurwoningen door gemeenten, OCMW's, de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij of haar erkende maatschappijen in het kader van inbreidingsprojecten in kansarme buurten van de grote agglomeraties Antwerpen en Gent*

¹⁵⁶ Luidens de overweging in het toelagebesluit van 9 april 1999.

¹⁵⁷ Bepaald in artikel 3, § 2, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse regering van 7 maart 1990 houdende uitvoering van de artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode.

¹⁵⁸ Volgens de circulaire van 30 november 1990 betreffende de toepassing van de artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode behoren alleen de gebouwen waarvoor een verzoek tot toelage is ingediend, tot het complex.

¹⁵⁹ Volgens bovenvermelde circulaire geldt als voorwaarde om mede een complex te vormen dat de gebouwen niet zijn gesloopt op de erkenningsdatum van de in de nieuwe aanvraag opgenomen gebouwen.

¹⁶⁰ Op grond van artikel 100, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

- *PR 62.40, BA 63.63 - Investeringsprogramma's in verband met de bouw en/of verbouwing van sociale huurwoningen door gemeenten, OCMW's, de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij of haar erkende maatschappijen in het kader van inbreidingsprojecten in kansarme buurten van woonzones met uitzondering van Antwerpen en Gent*
- *PR 62.40, BA 63.64 - Subsidies in de agglomeraties Antwerpen en Gent in het kader van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe woningen*
- *PR 62.40, BA 63.65 - Subsidies buiten de agglomeraties Antwerpen en Gent in het kader van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe woningen*

Evenals in 1997 en 1998 stelde het Rekenhof in 1999 herhaaldelijk lacunes vast in betalingsdossiers aangaande inbreidingsgerichte projecten voor kansarme buurten (IKB) en saneringsprojecten in het kader van artikel 94 van de Huisvestingscode. In twee dossiers legde de administratie bij de eindafrekening geen eindvorderingsstaat over; in een ander dossier verstrekke zij wel de eindvorderingsstaat, maar geen eindafrekening. Voorts waren er opmerkingen over de opname van niet-subsidieerbare posten, zoals werken aan de winkelruimte, bij de subsidieerbare werken. In één geval werd een post opnieuw ingebracht bij de subsidieerbare werken, hoewel de vorige Vlaamse Minister van Huisvesting zich voordien akkoord verklaarde met de niet-subsidieerbaarheid ervan. Al deze opmerkingen gaven aanleiding tot verminderingen en annulaties van ordonnanties voor in totaal respectievelijk 6.396.029 BEF en 3.930.760 BEF. Na controle door het Rekenhof van een aantal ordonnanties, diende de administratie zelf een verzoek in om vermindering en annulatie voor een totaalbedrag van respectievelijk 74.803 BEF en 34.771.705 BEF. Vanaf 2000 organiseert het Rekenhof met instemming van de administratie systematisch controles ter plaatse, meer bepaald op de eindafrekeningsdossiers en de vastleggingen.

OA 63 - Administratie Wegen en Verkeer

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordonnan- nanceerd	%
63.10 Wegen	ngk	262,5	262,5	100,0	262,5	211,1	80,4
	gk	4.636,9	4.617,9	99,6	4.501,3	4.068,8	90,4
	bvj	25,0	25,0	100,0	25,0	17,5	70,0
63.20 Gemeenschappelijk vervoer	ngk	10.168,8	10.154,8	99,9	10.168,8	10.148,9	99,8
	gk	2.460,1	2.188,5	89,0	2.671,5	1.729,7	64,7
63.30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	93,6	93,6	100,0	93,6	85,8	91,7
	gk	210,9	210,0	99,6	216,2	215,6	99,7
63.40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	63,9	45,1	70,6	63,9	17,9	28,0
	bvj	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 63</i>	ngk	10.588,8	10.556,0	99,7	10.588,8	10.463,7	98,8
	gk	7.307,9	7.016,4	96,0	7.389,0	6.014,2	81,4
	bvj	25,4	25,0	98,4	25,4	17,5	68,9

Programma 63.10 - Wegen

- *PR 63.10, BA 14.07 - Uitgaven met betrekking tot het beheer van het autowegen- en wegennet en aanhorigheden met inbegrip van de winterdienst en het gewone onderhoud van de regiegebouwen - VESOC*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	200.000.000	200.000.000	100,0	200.000.000	0,0	0,0

Tijdens de tweede jaarhelft van 1999 werden vastleggingen verricht voor een aantal nieuwe onderhoudsopdrachten - onder meer voor het onderhoud van fietspaden - waarbij de aannemer werd verplicht binnen de looptijd van de opdracht een aantal langdurig werkzoekenden voltijds tewerk te stellen in zijn bedrijf. De onderhoudswerken werden daardoor pas begin 2000 gestart, zodat de eerste betalingen slechts in het voorjaar van 2000 plaatsvonden.

Programma 63.20 - Gemeenschappelijk vervoer

- *PR 63.20, BA 14.01 - Onderhoudskost van niet in exploitatie zijnde kokers en stations van de prémetro in Antwerpen (samenwerkingsovereenkomst Vlaams Gewest - Vlaamse Vervoermaatschappij van 3 maart 1998)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	21.900.000	21.898.985	100,0	21.900.000	1.302.974	6,0

- *PR 63.20, BA 51.04 - Kapitaallasten leasingovereenkomsten Vlaamse Vervoermaatschappij (De Lijn)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	45.300.000	45.242.440	99,9	45.300.000	0,0	0,0

- *PR 63.20, BA 70.28 - Kosten met het oog op de bevordering, de rationalisatie en de modernisering van de exploitatie van het gemeenschappelijk stedelijk en interstedelijk secundair vervoer, de uitvoering en de coördinatie van enquêtes, studies, onderzoeken en proeven alsook van technische realisaties, zowel bovengronds als ondergronds*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	5.500.000	4.411.005	80,2	14.000.000	4.488.213	32,0

- *PR 63.20, BA 81.02 - In kapitaal omzetbare investeringsmiddelen Vlaamse Vervoermaatschappij (De Lijn)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	1.656.300.000	1.656.217.552	100,0	1.284.700.000	726.195.390	56,5

De bovenvermelde basisallocaties bevatten kredieten die hoofdzakelijk werden gebruikt voor investeringssubsidies voor De Lijn, die meestal optreedt als

bouwheer voor investeringen in het openbaar vervoer. De vastleggingskredieten voor deze basisallocaties werden nagenoeg volledig aangewend in 1999. De bedragen werden echter grotendeels pas eind 1999 vastgelegd. Rekening houdende met een zekere tijdsspanne tussen het aangaan van een verbintenis en de betalingen, vonden er bijgevolg minder ordonnanceringen plaats dan voorzien. De kloof tussen de aangewende vastleggingskredieten en de uitgevoerde ordonnanceringen maakt dat de openstaande vastleggingen eind 1999 aanzienlijk waren toegenomen. Het Rekenhof heeft er dan ook op aangedrongen dat steeds een correcte en overzichtelijke betalingskalender ter verantwoording van de GOK's zou worden opgemaakt⁽¹⁶¹⁾.

- *PR 63.20, BA 31.07 - Allerhande uitgaven in verband met de voorbereiding, de planning, de studie en de uitvoering van mobiliteitsconvenanten met inbegrip van de dekking van de extra exploitatiekosten geleden door de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	661.900.000	391.966.453	59,2	660.000.000	603.255.293	91,4

Het grootste gedeelte van de aanrekeningen betreft subsidies aan de VVM ter dekking van de extra exploitatiekosten verbonden aan de verhoging van het openbaar vervoeraanbod ten gevolge van mobiliteitsconvenanten. Eind 1999 dienden nog een aantal dossiers te worden voorgelegd aan de Inspectie van Financiën en aan de toezichthoudende overheid. Zij konden bijgevolg nog niet worden vastgelegd in 1999. Derhalve voorzag artikel 11 van het begrotingsdecreet 2000⁽¹⁶²⁾ in een overdracht en samenvoeging van deze kredieten met die van 2000.

- *PR 63.20, BA 31.09 - Uitgaven met betrekking tot de betaling van het tussenkomsttaandeel van het Vlaams Gewest in de kosten voor de inrichting van aangepast vervoer voor personen met beperkte mobiliteit*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	22.900.000	9.019.486	39,4	22.900.000	3.139.486	13,7

In 1999 startten geen pilootprojecten voor aangepast, vraagafhankelijk vervoer van personen met een ernstige handicap op. Enkel een aantal lopende initiatieven van VZW's kregen verdere ondersteuning.

¹⁶¹ Verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000, Stuk 20 (1999-2000) - Nr. 1 van 3 mei 2000, p. 12.

¹⁶² Decreet van 22 december 1999 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000.

Programma 63.40 - Algemene infrastructuur en verkeersbeleid

- *PR 63.40, BA 12.24 - Allerhande initiatieven ter bevordering van de verkeersveiligheid, verkeersleefbaarheid en langzaam verkeer en allerhande uitgaven met betrekking tot promotie van het gebruik van het gemeenschappelijk vervoer*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	5.400.000	0,0	0,0	5.400.000	0,0	0,0

Geen volwaardige projecten werden ingediend. De begroting 2000 bevat geen kredieten meer op deze basisallocatie, maar wel op basisallocatie 33.02 van hetzelfde programma.

- *PR 63.40, BA 33.01 - Subsidies aan de instellingen, organisaties en verenigingen actief op het vlak van verkeersopvoeding, verkeerskunde en verkeersveiligheid*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	7.300.000	0,0	0,0	7.300.000	0,0	0,0

De kredieten bleven ongebruikt, aangezien de subsidies hoofdzakelijk gingen naar een stichting en een VZW. Voor hen voorzag hetzelfde programma in afzonderlijke basisallocaties, namelijk 33.02 en 33.04. De begroting 2000 bevat opnieuw kredieten op basisallocatie 33.01.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999**Programma 63.10 - Wegen**

- *PR 63.10, BA 14.08 - Uitgaven met betrekking tot het beheer van het autowegen- en wegennet en aanhorigheden met inbegrip van de winterdienst en het gewone onderhoud van de regiegebouwen*

Het Rekenhof viseerde een ordonnantie van 451.266 BEF ten gunste van een NV voor verwijlresten wegens laattijdige betaling. De intresten werden veroorzaakt doordat voor de werken, die werden aangevat op 8 februari 1999 en beëindigd op 6 mei 1999, pas op 17 november 1999 een onderhandse overeenkomst werd gesloten en op 22 november 1999 een kredietvastlegging werd genomen. Daardoor konden vier vorderingsstaten van de aannemer slechts laattijdig worden betaald. Had de administratie rekening gehouden met wat het Rekenhof stelde onder de punten 4.2.3.1 en 5.2 van zijn *Audit van de betalingscyclus in verband met schuldvorderingen inzake aanneming van werken bij de administraties Waterwegen en Zeewezen en Wegen en Verkeer*¹⁶³, dan had zij de verwijlresten kunnen vermijden. Het Rekenhof verzocht de Vlaamse Minister van Openbare Werken mee te delen welke maatregelen hij zou nemen om in de toekomst bij onvoorziene dringende werken de aannemer binnen de opgelegde termijnen te betalen.

¹⁶³ Stuk 11 (1998-1999) - Nr. 1 - p. 284 en 292.

De minister antwoordde op 17 juli 2000 dat voor dergelijke, onvoorziene werken de mogelijkheid bestaat provisionele vastleggingen aan te vragen. Zodoende kan het bestuur steeds het onbetwistbaar verschuldigd bedrag aan de aannemer betalen en verwijlintresten vermijden.

Op 29 augustus 2000 antwoordde het Rekenhof dat het een dergelijke maatregel ontoereikend acht en dat tevens maatregelen nodig zijn opdat de acties die noodzakelijkerwijze de kredietvastleggingen moeten voorafgaan, zoals de goedkeuring van een contract en een verrekening of een ramingstaat, tijdig zouden geschieden.

Programma 63.20 - Gemeenschappelijk vervoer

- *PR 63.20, BA 31.09 - Uitgaven met betrekking tot de betaling van het tussenkomstaandeel van het Vlaams Gewest in de kosten voor de inrichting van aangepast vervoer voor personen met beperkte mobiliteit*

Het Rekenhof merkte op 22 november 1999 op dat de financiële tegemoetkoming van het Vlaams Gewest in de exploitatietekorten van VZW's die vervoer organiseren voor mensen met een ernstige handicap, niet kan worden geregeld met een dienstencontract dat verwijst naar de wetgeving en reglementering inzake de overheidsopdrachten, maar dat hiervoor een subsidiebesluit nodig is. De eventuele toekomstige betoelaging van de betrokken VZW's zou moeten geschieden overeenkomstig de geldende wets- en reglementeringsbepalingen. Ten laste van de begroting 1999 werden voor dergelijke subsidies in totaal 8.181.136 BEF vastleggingen genomen.

Bij de laatste betalingen aan de betrokken VZW's die de administratie het Rekenhof voorlegt, zou zij een verslag moeten voegen dat aantoont dat zij de juistheid van de voor 1999 gevorderde en betaalde subsidies ter plaatse heeft nagegaan. Bij een dergelijke controle hoort een onderzoek naar de aanvaardbaarheid van het in rekening brengen door de VZW's van de BTW.

De Vlaamse Minister van Mobiliteit verklaarde zich op 4 februari 2000 akkoord. Voor de betrokken VZW's werden subsidiebesluiten opgemaakt en de administratie voerde voor de eindafrekeningen 1999 bij de VZW's ter plaatse een controle op de boekhouding uit, met speciale aandacht voor de aanrekening van de BTW.

Het Rekenhof aanvaardde uiteindelijk de eindafrekeningen en de bijgevoegde verantwoordingen.

- *PR 63.20, BA 70.28 - Kosten met het oog op de bevordering, de rationalisatie en de modernisering van de exploitatie van het gemeenschappelijk stedelijk en interstedelijk secundair vervoer, de uitvoering en coördinatie van enquêtes, studies, onderzoeken en proeven, alsook van technische realisaties, zowel bovengronds als ondergronds*

Het Rekenhof viseerde een ordonnantie van 1.302.974 BEF ten voordele van de Vlaamse Vervoermaatschappij voor elektriciteitsverbruik van pompinstallaties en veiligheidsverlichting van kunstwerken die niet in exploitatie zijn, maar deelde de Vlaamse Minister van Mobiliteit mee dat dergelijke onderhoudskosten de bovenvermelde basisallocatie niet kunnen belasten en dat zij niet patrimoniaal mogen worden aangerekend. Het verzocht de minister daarvoor een basisallocatie met economische classificatie 14 in de begroting van de Vlaamse Gemeen-

schap te doen opnemen en vervolgens de verkeerde begrotingsaanrekening te corrigeren⁽¹⁶⁴⁾.

Op 1 maart 2000 meldde de Vlaamse Minister van Mobiliteit de creatie van een nieuwe basisallocatie 14.01, *Onderhoudskost van de niet in exploitatie zijnde kokers en stations van de premetro in Antwerpen*. Op 10 april 2000 vond op deze basisallocatie ten slotte een correctieboeking plaats voor het begrotingsjaar 1999.

Programma 63.40 - Algemene infrastructuur en verkeersbeleid

- *PR 63.40, BA 12.23 - Uitgaven met betrekking tot mobiliteitsstudies en voor de begeleiding bij het opstellen en uitvoeren van bedrijfsvervoerplannen met inbegrip van studies en enquêtes inzake mobiliteitsbehoeften en studies met betrekking tot organisatie, beheer, enz.*

Het Rekenhof weigerde op 19 oktober 1999 zijn visum voor de betaling van een tegemoetkoming van 1.421.981 BEF ten gunste van een stichting, omdat deze vergoeding de toezegging betrof van financiële steun aan een project door middel van een overeenkomst, goedgekeurd door de leidend ambtenaar van het departement Leefmilieu en Infrastructuur, dus een facultatieve toelage die de bovenvermelde basisallocatie niet kan belasten. Immers, noch de economische classificatie, noch de omschrijving van deze basisallocatie laten een dergelijke aanrekening toe. Bovendien had de subsidie niet de nodige rechtsgrond⁽¹⁶⁵⁾. Bovendien diende de toekenning van de toelage voor gemotiveerd akkoord te worden voorgelegd aan de Minister van Begroting, na advies van de Inspectie van Financiën⁽¹⁶⁶⁾.

Op 13 december 1999 meldde de Vlaamse Minister van Mobiliteit dat het geen toelage betrof, maar een betaling ter uitvoering van een dienstencontract.

Het Rekenhof bleef op 7 februari 2000 bij zijn standpunt. Indien het contract echter expliciet, middels een aanvullende clause, zou bepalen dat de Vlaamse Gemeenschap mede-eigenaar wordt van de resultaten van het project, zou de opdracht wel als een aanneming van diensten kunnen worden beschouwd en de voorgestelde begrotingsaanrekening aanvaard. In dat geval moet het volledig bedrag van de aangepane verbintenis op de begroting worden aangerekend.

De minister heeft op dit antwoord van het Rekenhof niet meer gereageerd.

- *PR 63.40, BA 33.02 - Subsidies aan de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV)*

Het Rekenhof verminderde de saldotoelage (5.965.000 BEF) van de subsidie 1998 aan de bovenvermelde stichting met 2.233.564 BEF, omdat de eindafreke-

¹⁶⁴ Het Rekenhof heeft hierop al gewezen in zijn brief van 23 november 1999 over het ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing voor het begrotingsjaar 1999.

¹⁶⁵ Zoals voorgeschreven onder artikel 12, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Een dergelijke subsidie kan maar worden verstrekt onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten voorgeschreven in de artikelen 55 tot en met 58 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

¹⁶⁶ Krachtens de artikelen 8, §1, 2°, en 10, §1, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 tot regeling van de begrotingscontrole.

ning aantoonde dat verscheidene in rekening gebrachte kosten onvoldoende verantwoord waren of niet konden worden aanvaard. Het heeft voor sommige ervan bijkomende verduidelijkingen en verantwoordingsstukken gevraagd.

Bovendien heeft het er op 24 januari 2000 op gewezen dat het departement Leefmilieu en Infrastructuur het toezicht en de controle op de activiteiten van de VSV moet verrichten. Een controleverslag moet de resultaten van die controle uiteenzetten en aantonen dat de administratie de juistheid van de gevorderde en betaalde subsidies heeft onderzocht.

Evenmin verrichtte de afdeling Personenvervoer en Luchthavens voldoende controle op de aanwending van de subsidies, ondanks herhaaldelijke opmerkingen van het Rekenhof over subsidies aan de VSV. De afwenteling op het Rekenhof van controles die de daartoe verantwoordelijke afdeling normaliter moet uitvoeren, blijft onaanvaardbaar.

De Vlaamse Minister van Mobiliteit kwam op 31 juli 2000 tegemoet aan de vragen en opmerkingen. Het Rekenhof verleende op 23 augustus 2000 zijn visum voor het nog openstaande subsidiesaldo.

OA 64 - Administratie Waterwegen en Zeewezen

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
64.10 Waterwegen en binnenvaart	ngk	588,9	588,6	99,9	622,7	539,3	86,6
	gk	1.213,0	1.210,7	99,8	1.046,7	827,2	79,0
64.20 Havens	ngk	56,4	51,4	91,2	56,4	18,8	33,3
	gk	6.560,3	6.099,7	93,0	7.482,7	7.479,9	100,0
64.30 Zee- en rivierwater- kering en -beheersing	ngk	3,0	2,0	66,0	3,0	1,5	50,0
	gk	355,3	355,3	100,0	410,1	324,8	79,2
64.40 Algemeen infra- structuur- en scheep- vaartbeleid	ngk	61,1	61,0	99,8	61,1	31,5	51,6
	vrk	19,2	6,9	35,8	19,2	6,9	35,8
64.50 Zeewezen	ngk	950,5	935,8	98,4	950,5	451,2	47,5
	gk	365,0	361,5	99,0	293,2	213,1	72,7
	bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	3,1	99,9
64.60 Integraal Waterbe- heer	gk	899,7	898,5	99,9	500,0	26,6	5,3
<i>Totaal OAFD 64</i>	ngk	1.659,9	1.638,8	98,7	1.693,7	1.042,3	61,5
	gk	9.393,3	8.925,7	95,0	9.732,7	8.871,7	91,2
	vrk	19,2	6,9	35,8	19,2	6,9	35,8
	bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	3,1	99,9

Programma 64.10 - Waterwegen en binnenvaart

- *PR 64.10, BA 31.01 - Uitgaven met betrekking tot maatregelen ter verlaging van de binnenvaarttransportkosten (VESOC)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	299.800.000	299.800.000	100,0	10.000.000	0,0	0,0

Het Vlaams Gewest heeft op 10 juni 1999 een overeenkomst gesloten met de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen voor het vervoer van afvalstoffen via de waterweg, zodat het beschikbaar vastleggingskrediet integraal werd aangewend. Op basis daarvan kon de Vlaamse openbare instelling initiatieven nemen voor de bevordering van dergelijk transport. Bij deze overeenkomst was een indicatief programma van mogelijke studie-, betoelagings- en investeringsprojecten gevoegd. De instelling had echter nog geen concrete projecten in uitvoering, waarvoor het terugbetaling van het Vlaams Gewest vroeg.

Programma 64.20 - Havens

- *PR 64.20, BA 31.22 - Uitgaven met betrekking tot het leveren van prestaties in het kader van een te sluiten overeenkomst met de Maatschappij voor Grond en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	10.000.000	10.000.000	100,0	10.000.000	0,0	0,0

De Vlaamse regering besliste op 27 januari 1998 een globaal begeleidingsplan uit te werken in het kader van onteigeningen op de linker Scheldeoever voor de verdere uitbouw van de Waaslandhaven. De beschikbare kredieten waren bedoeld voor de uitbouw van het secretariaat van de Maatschappij voor Grond en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied, dat zou instaan voor onteigeningen. Deze instelling nam echter tot op heden geen initiatieven tot oprichting van een secretariaat. De afdeling Zeeschelde van de administratie Waterwegen en Zeewezen en de Intercommunale voor het Land van Waas voerden inmiddels de activiteiten ervan uit, zodat de kredieten op bovenvermelde basisallocatie ongebruikt bleven.

- *PR 64.20, BA 54.01 - Terugbetaling aan Nederland van de door deze Staat gedane investeringsuitgaven met betrekking tot de Westerschelde en het zeekanaal Gent-Terneuzen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	1.542.062.034	1.081.478.749	70,1	1.396.576.169	1.396.576.142	100,0

Op het niveau van de kredietvastleggingen deden zich een aantal tijdelijke debudgettering voor. Op het moment dat Nederland verbintenissen aanging voor rekening van Vlaanderen en de Vlaamse projectleider daarvoor zijn goedkeuring gaf, werd geen kredietvastlegging genomen. De kredietvastlegging vond slechts plaats op het moment van uitkering van de geldvoorschotten aan de buitengewone rekenplichtige van de afdeling Maritieme Schelde, om hem toe te laten de door Nederland gedeclareerde sommen te betalen.

Eind 1999 keurde de Vlaamse projectleider 2.408,9 miljoen BEF verbintenissen goed. Daarvan betaalde de Nederlandse overheid de eerste 988 miljoen BEF zelf. De verbintenissen werden op de Vlaamse begroting slechts gedeeltelijk vastgelegd bij de storting op de geldvoorschottenrekening. Op 31 december 1999 was aldus 29,8 miljoen BEF aanvaarde verbintenissen niet gebudgetteerd.

Deze problematiek kwam al ter sprake in het auditrapport *Verdieping Westerschelde*⁽¹⁶⁷⁾. Bij de onderzoeken van de ontwerpbegrotingen van 1999⁽¹⁶⁸⁾ en 2000⁽¹⁶⁹⁾ drong het Rekenhof erop aan in voldoende kredieten te voorzien opdat alle verbintenissen en declaraties tijdig en volledig op de begrotingskredieten zouden kunnen worden aangerekend.

Programma 64.50 - Zeewezen

- *PR 64.50, BA 12.03 - Betaling van de aan Nederland toekomende loodsgelden wegens loodsprestaties op de Zeeschelde (ex BA 35.03)*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
ngk	178.400.000	178.400.000	100,0	178.400.000	0,0	0,0

- *PR 64.50, BA 35.03 - Betaling van de aan Nederland toekomende loodsgelden wegens loodsprestaties op de Zeeschelde*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
ngk	0,0	0,0	0,0	123.334.531	0,0	0,0

Het ordonnanceringskrediet van basisallocatie 35.03 bleef ongebruikt⁽¹⁷⁰⁾, vooral doordat het Vlaams Loodswezen in de loop van 1998 en 1999 een belangrijke achterstand opliep bij de berekening van het Nederlands aandeel in de loodsgelden. Dit was een gevolg van de invoering van het *Loodsen Informatie Systeem* (LIS) en het in 1998 opstarten van een nieuw boekhoudsysteem, dat geen degelijke testfase kreeg, zodat zich in het begin problemen voordeden met beide systemen. De aandacht ging prioritair naar de uitzuivering van onvolkomenheden in beide systemen. Pas in september 1999 kon het bestuur het inhalen van de opgelopen achterstand starten. Eind april 2000 bleek dat Nederland voor 1998 aan Vlaanderen moet betalen en Vlaanderen voor 1999 een relatief klein bedrag aan Nederland. Op de bovenvermelde nieuwe basisallocatie 12.03 vonden aldus geen ordonnanceringsplaats, daar de definitieve vaststelling van de afrekening 1998 en 1999 eind 1999 nog niet was uitgewerkt.

¹⁶⁷ Stuk 37 (1999-2000) - Nr. 1 van 18 januari 2000, p. 41.

¹⁶⁸ Vlaams Parlement, Stuk 17 (1998-1999) - Nr. 1 van 6 november 1998, p. 24-25; Vlaams Parlement, Stuk 21 (1998-1999) - Nr. 1 van 26 april 1999, p. 15.

¹⁶⁹ Stuk 16 (1999-2000) - Nr. 1 van 9 november 1999, p. 28-29 en Stuk 20 (1999-2000) - Nr. 1 van 3 mei 2000, p. 13-14.

¹⁷⁰ In de begroting 1999 is deze basisallocatie vervangen door basisallocatie 12.03 ingevolge ESR95.

Bovendien was het krediet overraamd doordat de administratie bij de begrotingsopmaak geen rekening hield met de financiële implicaties van een akkoord tussen Vlaanderen en Nederland over hun aandeel in de loodsprestaties op beide loodsposten⁽¹⁷¹⁾. Vlaanderen en Nederland hebben in 1966 een verdeling van te leveren loodsprestaties afgesproken: Vlaanderen staat in voor 72,5% van de loodsprestaties op de Vlaamse havens en Nederland voor 27,5%. De verdeling van de loodsgeldenontvangsten geschiedt volgens dezelfde verhouding. De loodsprestaties voor de Nederlandse havens op de Schelde worden uitsluitend geleverd door Nederlandse loodsen. Om de bovenvermelde proportie te realiseren, stond Vlaanderen in voor 100% van de loodsprestaties langs het diepere vaarwater Scheur (loodspost Westpost) en Vlaanderen en Nederland elk voor 50% van de prestaties langs het minder diepe Oostgat (loodspost Noord). Vermits de berekening van de loodsgelden geschiedt volgens de diepgang van een schip, is het duidelijk dat Vlaanderen door deze verdeling een te hoog bedrag aan loodsgelden ontving en een deel aan Nederland diende terug te betalen. Een recent akkoord bepaalt dat Vlaanderen en Nederland op beide loodsposten elk hun aandeel in de loodsprestaties zullen leveren (72,5/27,5), zodat in de toekomst in principe minder terugbetalingen nodig zullen zijn.

- *PR 64.50, BA 12.38 - Terugbetaling aan de Nederlandse Staat en het Nederlandse Loodswezen voor de door deze instellingen verrichte uitgaven op de Westerschelde op Nederlands grondgebied en Scheldemonden: verlichting, bebakening, radar, wederzijdse prestaties*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	257.100.000	257.100.000	100,0	257.100.000	110.124.080	42,8

De onderaanwending van het krediet is vooral toe te schrijven aan de moeilijke inschatting van het tijdstip waarop de bijstandskosten van de Nederlandse redden dienst aan Vlaams Loodswezen zullen worden gefactureerd.

- *PR 64.50, BA 73.17 - Inrichting van een radarketen met televerbindingssysteem langs de Schelde en de Belgische kust inclusief verbeteringen en vernieuwingen, terugbetaling aan Nederland*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	75.000.000	75.000.000	100,0	82.500.000	35.699.461	43,3

Na voorlegging van declaraties, dient het Vlaams Gewest 80,7% van de investeringskosten voor de Schelderadarketen op Nederlands grondgebied aan Nederland terug te betalen. Vertraging in de uitvoeringsplanning van een aantal investeringsprojecten verklaart de lage aanwending van de ordonnanceringskredieten.

¹⁷¹ Een loodspost betreft de positie van een loodsboot. Er bestaan twee loodsposten, namelijk Westpost en Noord.

Programma 64.60 - Integraal waterbeheer

- *PR 64.60, BA 73.01 - Allerhande uitgaven voor het verhogen van de veiligheid met betrekking tot zowel bevaarbare als onbevaarbare waterlopen*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
gk	899.700.000	898.501.121	99,9	500.000.000	26.610.703	5,3

Het krediet was verdeeld tussen de Vlaamse Minister van Openbare Werken, bevoegd voor bevaarbare waterlopen, die over 699.392.000 BEF kon beschikken, en de Vlaamse Minister van Leefmilieu, bevoegd voor onbevaarbare waterlopen, die een budget had van 200.308.000 BEF. De ministers ondertekenden pas op 8 december 1999 een samenwerkingsovereenkomst over de aanwending van de kredieten. De geplande projecten konden nog wel op de beschikbare kredieten worden vastgelegd, maar de uitvoering en betaling ervan kan maar in 2000 plaatsvinden.

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999**Programma 64.20 - Havens**

- *PR 64.20, BA 14.05 - Gewoon onderhoud van de havens - Allerhande kosten betreffende het onderhoud, alsook baggerwerken*

Het Rekenhof viseerde in een eerste dossier twee ordonnanties, voor een totaalbedrag van 1.730.729 BEF, voor verwijlintresten, veroorzaakt doordat drie vorderingsstaten voor de uitvoering van baggerwerken in de Zeeschelde wegens gebrek aan ordonnanceringskredieten of vastleggingskredieten op de bovenvermelde basisallocatie niet tijdig betaald raakten. Nog andere facturen werden ten gevolge van de ontoereikende ordonnanceringskredieten te laat betaald. Op 27 november 1999 maakte de administratie Waterwegen en Zeewezen van het departement Leefmilieu en Infrastructuur een inventaris op van facturen die op betaling wachtten. Daaruit bleek dat 34 betalingen, voor een totaalbedrag van ruim 431,7 miljoen BEF, niet tijdig konden worden geordonnanceerd wegens gebrek aan kredieten.

De Vlaamse Gemeenschap had de laattijdige betalingen en verwijlintresten kunnen vermijden, zo zij in de begroting 1999 de kredieten zou hebben ingeschreven die de administratie Waterwegen en Zeewezen tijdens de voorbereiding van de initiële begroting én tijdens de eerste budgetcontrole aanvroeg. Het Rekenhof vestigde daar in zijn verslag van 6 november 1998 over de ontwerpen van begrotingsdecreet 1999 al de aandacht op¹⁷².

Om tekorten in 1999 op te vangen, diende uiteindelijk bijna 1,2 miljard BEF ordonnanceringskredieten van andere basisallocaties (hoofdzakelijk van het bufferkrediet voorzien onder basisallocatie 01.01 van programma 69.90) naar basisallocatie 14.05 te worden overgeheveld. De procedures voor kredietherverdelingen verliepen echter niet vlot genoeg om accuraat te kunnen inspelen op de krediettekorten die tijdens het begrotingsjaar op sommige basisallocaties ontstonden.

¹⁷² Stuk 17 (1998-1999) - Nr. 1, p. 19.

den. De bestaande systemen van raming en herschikking van vastleggingskredieten bleken evenmin efficiënt te werken.

Op 12 april 2000 vroeg het Rekenhof de Minister-President, tevens Vlaams Minister van Financiën en Begroting, structurele maatregelen te treffen om dergelijke laattijdige betalingen wegens krediettekort te voorkomen. Het verwees naar wat het daarover al in zijn Boek 1999 opmerkte¹⁷³).

De Minister-President heeft nog niet geantwoord op deze opmerkingen.

In een tweede dossier viseerde het Rekenhof een ordonnantie van 62.951.519 BEF ten laste van basisallocatie 14.05 die, aangezien ze betrekking had op verdiepingsbaggerwerken, normaliter op basisallocatie 73.05 thuishoort. De verkeerde begrotingsaanrekening was een noodoplossing omdat de kredieten op de juiste basisallocatie waren uitgeput.

Het Rekenhof meldde de Vlaamse Minister van Openbare Werken op 9 september 1999 dat het niet kon instemmen met deze handelwijze en drong erop aan het probleem van de tijdige en juiste raming van de noodzakelijke ordonnancementskredieten structureel aan te pakken. Om verwijlintersten te voorkomen, viseerde het de ordonnantie, maar drong aan op rechtzetting van de foutieve begrotingsaanrekening vóór het afsluiten van het begrotingsjaar 1999.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken antwoordde op 13 januari 2000 dat de administratie de correctie van de foutieve begrotingsimputatie nog in 1999 had uitgevoerd.

- *PR 64.20, BA 33.01 - Subsidies aan instellingen, organisaties en verenigingen actief op het vlak van de havens*

Het Rekenhof weigerde op 24 januari 2000 zijn visum voor de betaling van de resterende 10% (100.650 BEF) van een subsidie aan een VZW voor de organisatie van het 12e Internationaal Havencongres. De voorgelegde verantwoordingsstukken toonden immers niet aan of de toelage volledig werd aangewend voor de doeleinden waarvoor ze werd verleend en de kostennota was niet verantwoord. Het was derhalve onmogelijk na te gaan of de VZW de opgegeven kosten werkelijk had gemaakt en of ze pasten in het kader van de congresorganisatie. Evenmin was duidelijk welke inkomsten de VZW verwierf uit de organisatie van dit congres, zodat inzicht in het exploitatieresultaat ontbrak.

Conform artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit moet het subsidiebesluit de aard, omvang en nadere regels inzake de te verstrekken verantwoording vermelden. Het besluit vermeldt echter enkel een *afrekening*.

Bovendien moet de administratie de overgelegde afrekening nauwgezet onderzoeken en een controleverslag over de aanwending van de subsidie voorleggen.

De Vlaamse Minister van Mobiliteit antwoordde met een ongedateerde brief en voegde een aantal bijkomende verantwoordingsstukken toe. Hij stelde dat de voorzitter van het Wetenschappelijk Comité van het congres behoort tot de administratie Waterwegen en Zeewezen en betrokken was bij de dagelijkse leiding van het congres. Hij bevestigde ook dat de opgegeven activiteiten en organisa-

¹⁷³ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, p. 89, 452 en 453.

tiekosten daadwerkelijk plaatsvonden en gemaakt werden. De controle geschiedde met andere woorden ter plaatse, zoals voorzien in artikel 56 van de geïntegreerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Het verslag werd bijgevoegd.

Op 27 april 2000 repliceerde het Rekenhof dat de overgelegde kostennota, de bijgevoegde verantwoordingsstukken en de verklaring van de voorzitter van het Wetenschappelijk Comité van het Havencongres onvoldoende aantoonde dat de toelage werd aangewend voor de doeleinden waarvoor ze werd verleend. De afrekening liet immers de inkomsten uit de bijdragen van de congresdeelnemers buiten beschouwing. Het bijgevoegde *algemeen financieel overzicht* zou als een geldige afrekening kunnen worden aanvaard, indien een controleverslag de juistheid van de erin opgenomen bedragen zou attesteren. De controle ter plaatse dient overigens te worden uitgevoerd door iemand die niet zelf bij de organisatie van het havencongres was betrokken. Het Rekenhof suggereerde deze controle toe te vertrouwen aan de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur.

De vragen van het Rekenhof kregen nog geen gevolg en het subsidiesaldo bleef tot op heden onbetaald.

- *PR 64.20, BA 54.01 - Terugbetaling aan Nederland van de door deze Staat gedane investeringsuitgaven met betrekking tot de Westerschelde en het Zeekanaal Gent-Terneuzen.*

In een eerste dossier heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat van Nederland voor het maken van beschermconstructies ten behoeve van de draaibruggen van Sluiskil en Sas van Gent bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap 6.138.322 BEF (335.327,57 NLG) kosten, verhoogd met 6% voor administratie-, aanbestedings- en toezichtskosten, gedeclareerd.

Het Rekenhof viseerde de ordonnantie, maar deelde de Vlaamse Minister van Openbare Werken de volgende opmerkingen mee:

- De recente Nederlands-Vlaamse audit van de verdieping van de Westerschelde¹⁷⁴) toonde aan dat de doorrekening van de BTW bij andere door Nederland voor rekening van het Vlaams Gewest uitgevoerde werken telkens een discussiepunt vormde. Meestal mondde dit uit in een compromis, waarbij Nederland slechts een gedeelte van de BTW doorrekent. Bij het verdiepingsverdrag verrekenen Nederland de BTW integraal ten laste van het Vlaams Gewest, maar verbindt zich tot een bijdrage in de kosten van de verdieping ter compensatie. Het Rekenhof herinnerde de minister aan de aanbeveling in het auditrapport dat het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat van Nederland dienen na te gaan of over de verrekening van de BTW tussen het Vlaams Gewest en Nederland geen vaste afspraken mogelijk zijn, die als uitgangspunt kunnen dienen voor verdragen over toekomstige grensoverschrijdende projecten. Het Rekenhof drong erop aan de doorrekening van de BTW bij toekomstige werken ter uitvoering van het verdrag en het protocol ter discussie te stellen.

¹⁷⁴ Stuk 37 (1999-2000) Auditrapport *Verdieping Westerschelde* - Nr. 1 van 18 januari 2000, p. 23, 24, 25 en 63.

- Het Rekenhof was tevens van oordeel dat 6 %-opslag⁽¹⁷⁵⁾ op de kosten van de werken, exclusief BTW moet worden berekend. Dit is trouwens de berekeningswijze die het Nederlandse Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor de overheadkosten in het kader van het verdrag voor de verdieping van de Westerschelde volgt. De tot dusver voor de werken in rekening gebrachte overheadkosten zouden derhalve moeten worden herberekend. Het teveel betaalde (ruim 84.000 NLG) dient bij de volgende vereffening in mindering te worden gebracht.

Op 13 januari 2000 volgde de Vlaamse Minister van Openbare Werken inzake de berekeningswijze van de overheadkosten het standpunt van het Rekenhof. De saldobetaling verminderde met de door Nederland aangerekende overheadkosten op de BTW (84.008,6 NLG of 1.537.811 BEF). De minister engageerde zich echter niet voor nieuwe overeenkomsten en protocollen in het kader van het verdrag van 20 juni 1960, de verrekenbaarheid van de BTW opnieuw ter discussie te stellen.

De problematiek van de BTW-doorrekening door Nederland kwam ook ter sprake tijdens de gedachtewisseling over het auditrapport *Verdieping Westerschelde* in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement⁽¹⁷⁶⁾. Volgens een vertegenwoordiger van het Vlaams Gewest, zou een onderzoek van de BTW-problematiek door Vlaamse en Belgische deskundigen nuttig zijn.

In het *Eerste voortgangsrapport - Verruiming Westerschelde - tractaat 17 januari 1995*, dat de administratie eind april 2000 aan de commissie meedeelde, stelde zij dat de problematiek bij het onderhandelen van nieuwe verdragen opnieuw aan bod zou komen. Zij plande op korte termijn dienaangaande echter geen concrete acties.

Een tweede dossier lichtte de opvolging van het auditrapport over de verdieping van de Westerschelde toe inzake de terugbetalingen van kosten voor oeververdediging en wrakkenopruijing aan Nederland. Het verdrag van 17 januari 1995 tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde stipuleerde dat Nederland zou instaan voor de werken inzake oeververdediging en wrakkenruiming op Nederlands grondgebied en de kostprijs ervan, 54 miljoen NLG (988 miljoen BEF), ten laste zou nemen. Alle kosten die dit bedrag zouden overtreffen, zou Nederland in declaraties op het Vlaams Gewest verhalen.

Sinds de uitputting van de Nederlandse bijdrage in december 1998, heeft het Vlaams Gewest regelmatig terugbetalingen voor de werken aan Nederland verricht. Op de begroting 1999 van de Vlaamse Gemeenschap werden in totaal 713.518.957 BEF betalingen aangerekend. Zij geschieden langs de geldvoorschottenrekening van de buitengewoon rekenplichtige van de afdeling Maritieme Schelde (AMS) te Antwerpen⁽¹⁷⁷⁾. Deze rekenplichtige heeft tot op heden

¹⁷⁵ Artikel 7, 2^e, van het protocol van 5 februari 1985 bij het op 20 juni 1960 gesloten Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de verbetering van het kanaal Gent-Terneuzen en de regeling van enige daarmee verband houdende aangelegenheden.

¹⁷⁶ Stuk 37 (1999-2000) - Nr. 2 van 27 maart 2000, p. 11, 12, 17 en 31.

¹⁷⁷ Het decreet van 20 december 1996 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 voorzag in de artikelen 7 en 8 voor de eerste maal in geldvoorschotten voor de buitengewone rekenplichtige

1.254.611.577 BEF betalingen voor oeververdediging en wrakkenruiming verantwoord tegenover het Rekenhof¹⁷⁸), aan de hand van door het Nederlandse Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat (RWS) opgestelde kostendeclaraties met bijgevoegde kopieën van door RWS aan aannemers betaalde facturen en rekeningen. Een dergelijke verantwoording is, ter aanvulling van artikel 5 en bijlage E van het verdrag, tussen de Nederlandse en Vlaamse bevoegde ambtenaren in september 1998 overeengekomen.

Het auditrapport *Verdieping Westerschelde* toonde aan dat de Vlaamse administratie van Nederland onvoldoende informatie krijgt om de aanvaardbaarheid van door Nederland ten laste van het verdrag verrekenende kosten te kunnen controleren. Aangezien het Rekenhof zijn controlewerkzaamheden niet kon steunen op een administratieve organisatie die een voldoende interne controle inhield, kon het geen uitspraak doen over de rechtmatigheid van de begrotingsuitgaven opgenomen in de voorgelegde rekeningen. Het hield de afsluiting van deze rekeningen dan ook in beraad.

Op 9 augustus 2000 herinnerde het Rekenhof de Minister-President van de Vlaamse regering, tevens Vlaams Minister van Financiën, aan de aanbeveling van het auditrapport dat de Vlaamse administratie een controlesysteem dient te ontwikkelen dat haar toelaat na te gaan of de door Nederland in het kader van het verdrag berekende kosten in overeenstemming zijn met de door haar goedgekeurde bestekken, overeenkomsten, wijzigingen, afwijkingen of aanvullingen. Contractauditing werd als een mogelijkheid gesuggereerd. De Vlaamse administratie nam evenwel dienaangaande nog geen initiatieven.

Het auditrapport reikte ook een aantal concrete maatregelen aan ter versterking van de controle op de door Nederland gedeclareerde kosten. De audit had immers aangetoond dat het door Nederland uitgeoefende toezicht op de werken en het contractbeheer van de voor rekening van het Vlaams Gewest opgevolgde aannemingen, ontoereikend was. De AMS en de RWS dienden dan ook bijkomende afspraken te maken. Zo zou de AMS voor elke aanneming met de RWS een gedetailleerd controleplan kunnen afspreken, dat het Vlaams Gewest op compacte wijze inzicht en inspraak zou geven in de door Nederland te volgen controleaanpak. Bij de redactie van het controleplan kunnen de voorschriften van de RWS model staan.

Het Vlaams Gewest zou eveneens de interne controlerapporten van de RWS en van de Departementale Accountantsdienst (DAD) van het Nederlandse Ministerie van Verkeer en Waterstaat kunnen opvragen. Het zou deze dienst zelfs kunnen vragen voor de contracten een accountantsverklaring af te leggen waarin hij, ten behoeve van de Vlaamse overheid, de mate van uitvoering van de in het controleplan voorziene controlehandelingen en -metingen aangeeft. De DAD maakt trouwens nu al een accountantsverklaring op ten behoeve van het Vlaams Gewest voor de personeelskostenverrekening van het gemeenschappelijke Beheer- en Exploitatieteam Schelderadar¹⁷⁹).

van AMS tot 400 miljoen BEF voor de vereffening van declaraties met toepassing van het verdrag van 17 januari 1995.

¹⁷⁸ De laatst ontvangen rekening dateert van 4 mei 2000.

¹⁷⁹ Radarsysteem voor de begeleiding van de scheepvaart op de Westerschelde.

Het is essentieel dat de declaraties niet alleen kopieën van facturen en rekeningen, maar ook prestatieverklaringen en vorderingsstaten bevatten. Deze documenten dragen onontbeerlijke informatie voor de rechtmatigheidscontrole van de door Nederland in rekening gebrachte kosten.

De verbintenissen die in het kader van het verdiepingsverdrag voor rekening van het Vlaams Gewest werden aangegaan, zijn niet conform de wettelijke en reglementaire aanrekeningsregels op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap aangerekend. Het bedrag van de vastleggingskredieten voor basisallocatie 54.01 van programma 64.20 vermeld in de uitvoeringsrekening van de begroting over het jaar 1999, geeft derhalve niet de werkelijke waarde van de in 1999 aangegane verbintenissen aan. De in het begrotingsdecreet toegestane betaling langs geldvoorschotten impliceert echter niet dat de financiële engagementen op het ogenblik dat de verbintenissen in hoofde van het Vlaams Gewest worden aangegaan, van voorafgaande aanrekening op de vastleggingskredieten van de begroting zijn vrijgesteld. De argumentatie van de Vlaamse overheid voor één gelijktijdige begrotingsaanrekening van de verbintenis én van de betaling strookt niet met artikel 49 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit⁽¹⁸⁰⁾.

Bij de bespreking van het auditrapport *Verdieping Westerschelde* in de Commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement, stelde de Vlaamse Minister van Openbare Werken een rapportage over de verdieping in het vooruitzicht. In april 2000 legde hij inderdaad een eerste voortgangsrapportage aan het Vlaams Parlement voor. Dit gaf echter niet aan in welke mate en op welke wijze de concrete aanbevelingen van het auditrapport in de praktijk zullen worden gebracht.

In navolging van de wens van de commissie dat een gedragscode voor grote infrastructuurwerken zou worden voorbereid, diende de commissievoorzitter een voorstel van decreet in houdende het invoeren van een procedureregeling voor grote projecten⁽¹⁸¹⁾. Het doel van voorgestelde regeling was te komen tot een weloverwogen besluitvorming over grote projecten in algemene zin en een nauwgezette parlementaire controle op de uitvoering ervan. Het betrof een uitwerking van wat het Rekenhof en de Algemene Rekenkamer hadden aanbevolen in hun auditrapport inzake de informatievoorziening aan het Vlaams Parlement.

- *PR 64.20, BA 73.05 - Investeringsuitgaven met betrekking tot verdiepingswerken in de Westerschelde en haar maritieme toegang*

Het Rekenhof viseerde een ordonnantie van 72.735.153 BEF ten voordele van een tijdelijke vereniging ter betaling van onderhoudsbaggerwerken in de vaarpassen van de Noordzee en in de Vlaamse kusthavens. Het heeft de Vlaamse Minister van Openbare Werken opmerkzaam gemaakt op een aantal onregelmatigheden. Zo werd verkeerdelijk een betaling voorgesteld ten laste van de bovenvermelde basisallocatie, als gevolg van het feit dat de ordonnanceringskredieten op de daartoe geëigende basisallocatie 14.05 waren uitgeput. Het Rekenhof meldde dat het niet kon instemmen met deze handelwijze en drong erop aan het probleem van de tijdige en juiste raming van de noodzakelijke ordonnance-

¹⁸⁰ Stuk 19-A (1999-2000) - Nr. 5, p. 29-30. Deze stellingname van het Rekenhof is reeds eerder naar voren gebracht in het auditrapport *Verdieping Westerschelde* (p. 41) en bij de bespreking van het eerste aanpassingsblad van de begroting 2000 (Stuk 20 (1999-2000) - Nr. 1, p. 14 en Stuk 19-A (1999-2000) - Nr. 5, p. 48).

¹⁸¹ Stuk 394 (1999-2000) - Nr. 1. Zie ook p. 15 van dit boek.

ringskredieten structureel aan te pakken. Om verwijlntresten te voorkomen, vi-serde het Rekenhof de ordonnantie, maar het vroeg om rechtzetting van de foutieve begrotingsaanrekening vóór het afsluiten van het begrotingsjaar. Op 13 januari 2000 meldde de minister dat de gevraagde correcties nog in 1999 plaats-vonden.

Programma 64.50 - Zeewezen

- *PR 64.50, BA 12.01 - Specifieke werkingskosten, andere dan deze bedoeld in de overige basisallocaties, voor de sector zeewezen*

Het Rekenhof weigerde op 27 juli 1999 zijn visum voor de betaling van een te-gemoetkoming van 816.670 BEF ten gunste van een VZW voor de organisatie van het congres van de European Maritime Pilots' Association, omdat de ver-goeding niet het voorwerp was van een dienstenovereenkomst, maar voortvloei-de uit een facultatieve toelage, meer bepaald een toezegging van financiële steun goedgekeurd door de directeur-generaal van de administratie Waterwegen en Zeewezen. Noch de economische classificatie, noch de omschrijving van de ba-sisallocatie lieten de aanrekening van facultatieve toelagen toe. Evenmin had de subsidie de nodige rechtsgrond⁽¹⁸²⁾. Bovendien diende de toekenning van de toelage voor gemotiveerd akkoord aan de minister bevoegd voor begroting te worden voorgelegd, na advies van de Inspectie van Financiën⁽¹⁸³⁾.

Op 30 september 1999 heeft de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie zijn intentie meegedeeld een subsidiebesluit op te maken ten laste van basisallocatie 33.01 van programma 64.20. Tot op heden werd evenwel nog geen nieuw subsidiebesluit aan het Rekenhof overgelegd, zodat de toelage nog steeds is ingehouden.

- *PR 64.50, BA 12.38 - Terugbetaling aan de Nederlandse Staat en het Neder-landse loodswezen voor de door deze instellingen verrichte uitgaven op de Westerschelde op Nederlands grondgebied en Scheldemonden: verlichting, be-bakening, radar, wederzijdse prestaties, enz.*

Het Rekenhof viseerde een ordonnantie voor een factuur van 25 augustus 1999 van het Nederlandse Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Vaarwegmarke-ringsdienst, ten bedrage van 1.902.900 NLG (34.834.993 BEF) voor het onder-houd van lichtboeien, lichttorens, lichtbakens en peilschalen op het Nederlands grondgebied gedurende 1998. Het deelde de Vlaamse Minister van Openbare Werken naar aanleiding daarvan een aantal opmerkingen mee.

De kostenberekening die Nederland voor 1998 voorlegde, bevatte te weinig ge-gevens en bewijsstukken om de werkelijkheid van de kosten te kunnen controle-ren. Het Rekenhof drong voor de toekomst op een uitgebreider verantwoording aan, alsook op het afspreken met Nederland van een efficiënte controleprocedu-re. De berekeningsstaten moeten alleszins - zoals vroeger - details verschaffen

¹⁸² Zoals voorgeschreven in artikel 12, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Dergelijke toelage kan maar worden verstrekt onder de voor-waarden en volgens de modaliteiten voorgeschreven in de artikelen 55 tot en met 58 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

¹⁸³ Artikel 8, § 1, 2° en artikel 10, § 1, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 tot regeling van de begrotingscontrole.

over de aangerekende overheadkosten en specificeren welke kosten onder de *salarissen* zijn verrekend. Daarbij rijst de vraag in welke mate het aanvaardbaar is dat de loonbelastingen, die al aan de Nederlandse fiscus werden betaald, aan het Vlaams Gewest worden doorgerekend.

In 1978 was tevens overeengekomen het aandeel in de kosten van het betonneringsvaartuig jaarlijks vast te stellen naar rato van het gebruik voor Belgische rekening. Het aandeel van België of het Vlaams Gewest in de exploitatiekosten van het betonneringsvaartuig en de betonneringswerkplaats is evenwel sinds 1978 onveranderlijk respectievelijk 60% en 25% gebleven. De afdeling Marietiemee Zeeschelde deelde mee dat het aantal lichtboeien waarvoor Nederland het onderhoud en de instandhouding te zijnen laste dient te nemen, tijdens de voorbije jaren sterker was toegenomen dan het aantal lichtboeien voor rekening van het Vlaams Gewest. Een aanpassing van de kostenverdeelsleutel in het voordeel van het Vlaams Gewest is derhalve aangewezen.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken reageerde tot op heden niet.

- *PR 64.50, BA 12.40 - Werkingskosten der loods-, bebakenings-, sleep- en reddingsdiensten, en van de varende eenheden (inclusief de kosten van de varende eenheden ter beschikking gesteld van de federale overheid)*

Het Rekenhof onderzocht naar aanleiding van een kredietvastlegging van 3,5 miljoen BEF⁽¹⁸⁴⁾ de onderhandelingsovereenkomst met een feitelijke vereniging voor de uitvoering van de loodswissel op de rede van Antwerpen, op 15 juli 1999 goedgekeurd door de directeur-generaal van de administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ). Op 16 november 1999 deelde het Rekenhof de Vlaamse Minister van Openbare Werken de volgende opmerkingen mee:

- Het gunningsdossier bevatte geen motivering van de keuze voor een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking en zonder raadpleging van meer dienstverleners. De oude regelgeving inzake overheidsopdrachten⁽¹⁸⁵⁾ verplichtte de onderhandse gunning van een overheidsopdracht te verantwoorden aan de hand van een expliciete verwijzing naar de bijzondere voorwaarden voor de onderhandse opdrachten⁽¹⁸⁶⁾. De huidige regelgeving⁽¹⁸⁷⁾ bevat die bepaling niet meer. Wel bestaat nu een algemene verplichting voor de administratie bestuurshandelingen - zoals gunningsbeslissingen - uitdrukkelijk te motiveren⁽¹⁸⁸⁾. Het Rekenhof vroeg voortaan de keuze van de onderhandelingsprocedure in het gunningsdossier expliciet te

¹⁸⁴ Op 18 oktober 1999 werd bovendien nog een bijkomende vastlegging van 1.000.000 BEF genomen.

¹⁸⁵ Artikel 49, § 3, van het koninklijk besluit van 22 april 1977 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

¹⁸⁶ Artikel 17, § 2, van de wet van 14 juli 1976 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

¹⁸⁷ Artikel 122 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken.

¹⁸⁸ Artikel 13 van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en de instellingen van de Vlaamse regering.

verantwoorden⁽¹⁸⁹⁾, alsook die referentie en de eventuele ontstentenis van enige mededinging concreet en afdoende te motiveren.

- De verantwoording die de afdeling Loodswezen het Rekenhof bezorgde, kon een beroep op artikel 17, § 2, 1e, f, van de wet van 24 december 1993 inzake de overheidsopdrachten niet rechtvaardigen. Ze toonde immers niet aan dat enkel de feitelijke vereniging de loodswissel op de rede van Antwerpen kon uitvoeren. Het Rekenhof heeft er trouwens op gewezen dat ook de ondernemingen die de onderhouds- en verdiepingsbaggerwerken in de Westerschelde en de Zeeschelde uitvoeren, over vaartuigen beschikken voor de aan- en afvoer van personeel en goederen naar hun baggervloot. De kans is reëel dat deze firma's eveneens geïnteresseerd zijn in de onderhavige dienstopdracht. Het Rekenhof drong er dan ook op aan de lopende overeenkomst in 2000 op te zeggen en vanaf 2001 de opdracht voor de loodswissel in concurrentie te stellen.
- De feitelijke vereniging heeft de prijs van 7.500 BEF per individuele aanloop op de rede niet aan een prijsonderzoek onderworpen. Een prijsverantwoording werd niet verstrekt⁽¹⁹⁰⁾.
- De directeur-generaal van AWZ had onvoldoende delegatiebevoegdheid om de opdracht, waarvan de totale jaarlijkse uitgave op minstens 7,5 miljoen BEF werd geraamd, te gunnen. Volgens de vigerende delegatieregeling was hiervoor een ministeriële goedkeuring vereist. Bovendien nam de overeenkomst al op 1 juli 1999 een aanvang, dus voor de bevoegde minister ze goedkeurde (15 juli 1999) en de Inspecteur van Financiën (14 juli 1999) en Controleur van de Vastleggingen (22 juli 1999) hun visum gaven.
- Aangezien een verbintenis werd aangegaan voor de prestaties in 2000, dienden de daarmee gepaard gaande financiële verplichtingen onverwijld integraal op de begroting te worden aangerekend.
- Ten slotte diende de administratie de door de dienstverlener te stellen borgtocht te berekenen op de voor het jaar 2000 geraamde kostprijs van de overeenkomst. De tot op heden op grond van de halfjaarlijkse kostprijs berekende borgtocht (175.000 BEF) had bijgevolg minstens moeten verdubbelen. Tevens dienen de modaliteiten van de in artikel 6 van de overeenkomst opgenomen prijsherziening nader te worden geregeld: het niet voor herziening vatbare percentage (minstens 20 %) en de voor de berekening van de herziening in aanmerking te nemen indexcijfers en hun respectieve gewicht.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken antwoordde op 13 juli 2000 dat de huidige overeenkomst met de feitelijke vereniging zou worden opgezegd en dat de opdracht na mededinging opnieuw zou worden gegund. Hij gaf zijn administratie de opdracht in de toekomst rekening te houden met alle opmerkingen van het Rekenhof.

¹⁸⁹ Aan de hand van een verwijzing naar de gevallen opgesomd in artikel 17 van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

¹⁹⁰ Voorgeschreven in artikel 88, § 1, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 inzake de overheidsopdrachten.

- *PR 64.50, BA 12.41 - Uitgaven in het kader van het toekennen van een frequentiekorting op de loodsgelden en met betrekking tot de helikopterbeloofing*

Op 23 juni 1998 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan een voorstel van de afdeling Loodswezen (ALW) van de administratie Waterwegen en Zee-
wezen (AWZ) voor het uitschrijven van een algemene offerteaanvraag inzake
het aan boord van een schip brengen van een loods door middel van een heli-
kopter. Het Rekenhof formuleerde dienaangaande diverse opmerkingen⁽¹⁹¹⁾.

OA 66 - Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
66.10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	39,3	39,3	100,0	39,3	28,3	71,9
	gk	6,0	6,0	100,0	2,0	1,0	51,3
<i>Totaal OAFD 66</i>	ngk	39,3	39,3	100,0	39,3	28,3	71,9
	gk	6,0	6,0	100,0	2,0	1,0	51,3

OA 69 - Diensten van de Secretaris-generaal

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
69.90 Algemene uitgaven	ngk	20.538,8	20.538,8	100,0	20.538,8	20.317,4	98,9
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 69</i>	ngk	20.538,8	20.538,8	100,0	20.538,8	20.317,4	98,9
	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁹¹ Zie p. 425 van dit boek.

Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur

	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	46.756,5	46.510,1	99,5	46.889,2	44.454,9	94,8
gk	29.303,1	24.974,3	85,2	28.483,9	24.009,0	84,3
vrk	1.376,9	542,6	39,4	1.523,0	347,5	22,8
bvj	45,6	44,2	96,9	45,6	36,6	80,3
<i>Totaal alle kredieten Departement Leefmilieu en Infrastructuur</i>	77.482,1	72.071,2	93,0	76.941,7	68.848,0	89,5

7. Departement Wetenschap, Innovatie en Media

OA 71 - Administratie Wetenschap en Innovatie

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
71.10 Algemeen weten- schapsbeleid	ngk	1.280,5	1.245,9	97,3	1.295,1	1.053,0	81,3
	gk	1.056,9	989,5	93,6	950,8	530,7	55,8
	vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3
71.20 Wetenschapsbeleid academisch onder- zoek	ngk	6.347,7	6.347,7	100,0	6.347,7	5.427,5	85,5
71.30 Wetenschapsbeleid economische finali- teit	ngk	6.484,5	6.484,1	100,0	6.785,4	6.478,7	95,5
	gk	929,0	923,0	99,4	822,2	621,2	75,6
<i>Totaal OAFD 71</i>	ngk	14.112,7	14.077,7	99,8	14.428,2	12.959,3	89,8
	gk	1.985,9	1.912,5	96,3	1.773,0	1.151,8	65,0
	vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3

Programma 71.10 - Algemeen Wetenschapsbeleid

- PR 71.10, BA 01.90 - Uitgaven met betrekking tot de inventarisatie en valorisatie van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
vrk	16.207.930	2.399.035	14,8	20.024.530	5.475.935	27,3

Deze uitgaven betroffen de personeels- en eventuele werkingskosten van de medewerkers aan de Europese projecten EUROMAP⁽¹⁹²⁾ en VIA (Vlaams Innovatie Adviescentrum). Het EUROMAP-project werd afgerond in september 1999 en het VIA-project liep tot maart 2000. De onderaanwending komt doordat de inkomsten van artikel 06.90 van programma 71.10 van de middelenbegroting groter waren dan de uitgaven en aan die meerinkomsten geen bestemming werd gegeven. De ontvangsten waren afkomstig van de Europese Commissie voor deelname aan de bovenvermelde projecten en van de federale overheid ingevolge de samenwerkingsovereenkomst inzake de permanente inventaris van het wetenschappelijk en technisch potentieel en de levering van statistische informatie. Vanaf 2000 zou naar een bestemming worden gezocht voor de meerinkomsten.

¹⁹² European Opportunity Mapping: onderzoeksprogramma taal- en spraaktechnologie.

- *PR 71.10, BA 12.03 - Uitgaven tot bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
gk	94.300.000	84.695.880	89,8	95.900.000	5.507.283	5,7

Dit betrof een nieuwe basisallocatie ter vervanging van basisallocatie 12.23 om projecten van langere duur te kunnen betalen (onder andere de oproepprojecten wetenschapsinformatie). De uitvoering van het actieplan wetenschapsinformatie volgde hetzelfde ordonnanceringsritme als de bovenvermelde ex-basisallocatie. Dit betekent dat de ordonnanceringen in het meest optimistische scenario in 2000 zullen gebeuren, maar het is realistischer dat een groot gedeelte ervan pas in 2001 zal plaatsvinden. De oproep tot indiening van projectvoorstellen liep immers tot 30 september 1999, zodat de goedgekeurde projecten pas in 2001 zullen worden vereffend. Voor de uitvoering van het kaderakkoord van 23 december 1998 met een stichting, aanhangsel 1999, was nog niets vereffend. Voor dit contract was het stappenplan eveneens onrealistisch. De behoefte aan GOK's werd dus te hoog ingeschat, gelet op het misbruik van de techniek van provisionele vastleggingen op programmaniveau. Er zou slechts mogen worden vastgelegd bij de sluiting van contracten.

- *PR 71.10, BA 12.24 - Uitgaven in het kader van de internationale wetenschappelijke samenwerking*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
gk	455.900.000	402.649.660	88,3	387.700.000	161.506.822	41,7

De begrotingsaanpassing vermeerderde het GOK met 10 miljoen BEF voor de dekking van de extra behoeften naar aanleiding van de beoogde versnelde uitbetaling van de programma's *Bilaterale Wetenschappelijke Samenwerking* en *Vis/COF-stimuleringsacties*⁽¹⁹³⁾. Een herverdeling⁽¹⁹⁴⁾ deed daar nog 66,7 miljoen BEF bij. Zoals in 1998 was het GOK ook in 1999 te hoog wegens vertraging in de uitvoering van de programma's.

- *PR 71.10, BA 12.30 - Allerhande uitgaven toegepast beleidsgericht onderzoek in de sector gezondheid*

aard krediet	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-nanceerd	%
ngk	35.400.000	5.779.125	16,3	35.400.000	0,0	0,0

Naar aanleiding van een beperkt gezondheidsonderzoek in de nabijheid van de Isvag-oven in Wilrijk, besliste de Vlaamse regering op 6 oktober 1998 een grootschaliger onderzoek naar de invloed van milieufactoren op de gezondheid

¹⁹³ Verkennende internationale samenwerking/cofinanciering: programma voor deelname aan Europese onderzoeksprogramma's.

¹⁹⁴ Besluit van de Vlaamse regering van 18 mei 1999 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999.

uit te voeren, gespreid over een langere termijn. De Ministers van Wetenschap en Technologie en Gezondheidsbeleid werden belast met de uitvoering. Zij kenden het onderzoek toe aan een consortium onder leiding van de Katholieke Universiteit te Leuven voor 49.945.236 BEF. Het onderzoek zou lopen van 1 maart 1999 tot 29 februari 2000. De begroting 1998 bevatte daarvoor 50 miljoen BEF vastleggingen. Door een laattijdige start van het onderzoek, kon het contractueel vastgelegde financiële plan niet worden nagekomen. De hoofdpromotor deed daarom een aanvraag tot contractverlenging en bijkomende subsidiëring. In 1999 volgde daarvoor een nieuwe vastlegging (5.799.125 BEF). Doordat de ministers en hun diensten, mede naar aanleiding van de dioxinecrisis, het niet eens geraakten over de invulling van het onderzoeksprogramma *Milieu en Gezondheid* voor 1999, werden geen nieuwe initiatieven vastgelegd. Dit verklaart de lage aanwending van het vastleggingskrediet en de niet-aanwending van het ordonnanceringskrediet.

2. Opmerkingen uitvoering 1999

Programma 71.10 - Algemeen wetenschapsbeleid

Het Rekenhof wees de minister erop dat het departement de voortgang van de uitvoering van onderzoeksovereenkomsten beter diende op te volgen. Het stelde immers vele administratieve slordigheden vast, zoals kredietoverschrijding ingevolge niet-naleving van de vereffeningstermijnen, aanrekening op verkeerde basisallocaties of vastleggingsnummers, aanrekening van kosten buiten de contractuele uitvoeringstermijn, verkeerde rekeningnummers, enz. De Minister-President beloofde dat de administratie in de toekomst bijkomende inspanningen zou leveren om alle lopende overeenkomsten pro-actief op te volgen. Al in het Boek 1999⁽¹⁹⁵⁾ had het Rekenhof het daarover.

- *PR 71.10, BA 01.90 - Uitgaven met betrekking tot de inventarisatie en valorisatie van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek*

Het Rekenhof stelde vast dat de overeenkomst waarbij de Vrije Universiteit Brussel een navorser ter beschikking stelde van het Vlaams Innovatiecentrum op grond van de feitelijke overdracht van gezag in strijd was met artikel 31, §1, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers. De Minister-President beklemtoonde dat de overeenkomst te goeder trouw werd opgesteld en het geenszins de bedoeling was de wetgeving te omzeilen. Hij beloofde in de toekomst deze werkwijze te vermijden.

- *PR 71.10, BA 12.01 - Uitgaven met betrekking tot de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties*

In 1995 sloot de Vlaamse Gemeenschap met een studiebureau een onderzoeks-overeenkomst voor een *Financiële analyse van het lokaal sociaal beleid*. Het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de onderzoekskosten mocht maximum 10 miljoen BEF bedragen. Het bedrijf kreeg een termijnverlenging toegestaan met miskenning van de toepasselijke algemene aannemingsvoorwaarden: een

¹⁹⁵ Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, p. 155-156.

formele bekrachtiging van de verlenging in een addendum aan de overeenkomst ontbrak, het verzoek tot termijnverlenging gebeurde niet schriftelijk en kwam pas na het verstrijken van de uitvoeringstermijn, de redenen voor de termijnverlenging konden niet worden beschouwd als niet te voorzien of onvoorspelbaar.

De administratie volgde de uitvoering van de onderzoeksopdracht niet permanent op en haar evaluatie van de geleverde prestaties kan bij gebrek aan een verslag daarover niet worden beoordeeld. De wetenschappelijke en beleidsrelevante waarde van het onderzoek is overigens twijfelachtig, daar het eigenlijk deel uitmaakte van de mediacampagne *20 jaar OCMW*. Om de campagne luister bij te zetten hadden de resultaten van het onderzoek eind 1996 moeten worden gepubliceerd in plaats van eind 1998.

- *PR 71.10, BA 41.01 - Subsidie aan de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KAWLSK)*

Het Rekenhof weigerde aanvankelijk de eerste schijf van de subsidie 1998 aan deze academie te viseren wegens een verkeerde aanrekening op de overgedragen kredieten van 1998. De niet-gereguleerde subsidie werd ten onrechte beschouwd als een eindejaarsverrichting. Naar aanleiding van de betwistingen tussen de administratie en de instelling over de uitbetaling van het saldo van de subsidie 1997, drong het Rekenhof erop aan inzake de verantwoording van de uitgaven, uiterlijk bij de vereffening van de saldi 1997 en 1998 orde op zaken te stellen. Het Rekenhof wilde immers dat de KAWLSK vanaf het begrotingsjaar 1999 haar nieuwe opdracht, vastgelegd in een vijfjaarlijkse beheersovereenkomst, met een financieel propere lei kon aanvatten.

De Minister-President besliste het saldo voor de subsidie 1997 niet uit te betalen en het niet verantwoorde bedrag van 777.871 BEF in te houden op het saldo voor de subsidie 1998. Het Rekenhof stelde evenwel vast dat nog 60.000 BEF te weinig werd ingehouden, daar de administratie de voor 1997 al uitgekeerde voorschotten verkeerd berekende. De minister ging akkoord met de supplementaire vermindering van 60.000 BEF.

OA 72 - Administratie Media

1. Kredietaanwending

programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
72.10 Media en film	ngk	389,8	377,6	96,9	389,8	323,8	83,1
72.20 Dotatie aan de VRT	ngk	8.318,0	8.318,0	100,0	8.318,0	8.318,0	100,0
<i>Totaal OAFD 72</i>	ngk	8.707,8	8.695,6	99,9	8.707,8	8.641,8	99,2

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 72.10 - Media en film

- PR 72.10, BA 33.02 - Subsidie aan de Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten (VVJ)

Het Rekenhof weigerde op 6 april 1999 zijn visum voor de betaling van een subsidie van 3.500.000 BEF aan de bovenvermelde vereniging voor de werkingskosten 1997 omdat de subsidie niet kon worden aangewend voor de doeleinden waarvoor ze werd verleend. Aangezien de VVJ pas op 28 februari 1998 was opgericht als Vlaamse afdeling van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten van België (AVBB), had zij in 1997 geen werkingsuitgaven. Uit de voorgelegde stukken kon ook niet worden besloten dat de VVJ moest bijdragen in de werkingsuitgaven die de AVBB verrichte in 1997.

De toenmalige Vlaamse Minister van Media antwoordde op 28 april 1999 dat de federalisering van de AVBB gebeurde op aandringen van de Vlaamse regering. Vermits de nieuwe statuten van de AVBB erin voorzien dat de subsidies van de Vlaamse Gemeenschap de VVJ toekomen, besloot hij dat de werkingsuitgaven van 1998 integraal in aanmerking kwamen voor subsidiëring.

Het Rekenhof repliceerde dat het de mogelijkheid voor de Vlaamse regering subsidies toe te kennen aan de VVJ niet betwistte, maar dat het gelet op de oprichtingsdatum van de VVJ en het ontbreken van enig bewijs dat de vereniging uitgaven verrichte voor 1997, onduidelijk bleef op welke wijze de subsidie voor werkingsuitgaven 1997 kon worden aangewend voor de doeleinden waarvoor ze werd verleend.

Op 9 juni 1999 antwoordde de Vlaamse Minister van Media dat het ministerieel besluit van subsidieverlening was gewijzigd. De betwiste subsidie werd zodoende toegekend aan de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten voor haar werkingskosten 1997. Daar deze vereniging al de bewijsstukken van haar werkingsuitgaven 1997 had voorgelegd, had het Rekenhof geen bezwaar meer tegen de vereffening van de subsidie. De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting had het bedrag van de toelage ondertussen wel beperkt tot 2.500.000 BEF.

Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media

	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	22.820,5	22.773,3	99,8	23.136,0	21.601,1	93,4
gk	1.985,9	1.912,5	96,3	1.773,0	1.151,8	65,0
vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3
<i>Totaal alle kredieten Departement Wetenschap, Innovatie en Media</i>	24.822,6	24.688,2	99,5	24.929,0	22.758,4	91,3

9. Interdepartementaal

OA 99 - College van Secretarissen-generaal

1. Kredietaanwending

Programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
99.10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
	vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
	bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6
<i>Totaal OAFD 99</i>	ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
	vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
	bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6

2. Opmerkingen over de uitvoering 1999

Programma 99.10 - Interdepartementale bestaansmiddelen

- *PR 99.10, BA 11.03 - Salarissen en toelagen voor het personeel pensioenen en pensioenbijdragen voor oud-personeelsleden*

De vakorganisaties moeten de wedden van hun vrijgestelden terugstorten aan de dienst voor oorsprong¹⁹⁶. Hoewel de Vlaamse regering ten volle aan deze wetbepaling - die behoort tot het exclusieve bevoegdheidsdomein van de federale overheid - onderworpen is, besliste zij bij protocol met de vakbonden zelf deze wedden ten laste te nemen en terug te storten. Op 14 juli 1999 gaf de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken het gebrek aan een juridische basis toe. Hij stelde naar een oplossing voor het probleem te zoeken. Het Rekenhof nam op 30 juli 1999 akte van dit antwoord en wenste op de hoogte te worden gehouden van het verdere verloop van deze zaak.

- *PR 99.10, BA 12.01 - Algemene werkingskosten met uitsluiting van huurgelden, vorming en informatica*

In een eerste dossier merkte het Rekenhof op 15 juli 1999 op dat een offerteaanvraag het principe van het beroep op mededinging niet ten volle had gerespecteerd. De offerte betrof de ondersteuning bij het opstellen van het luik *Beter Besturen* van de Vlaamse administratie in het regeerprogramma van de aantredende regering en de ondersteuning van de afdeling Planning en Statistiek bij haar opdracht van kwaliteitsbewaking van dit luik. De administratie raadpleegde drie firma's, die echter zo dicht tegen elkaar aanleunden, dat ze voor beide opdrach-

¹⁹⁶ Artikel 78 van het koninklijk besluit van 28 september 1984 tot uitvoering van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel.

ten hetzelfde team ter beschikking stelden. Bovendien werd het bewijs van de borgtocht laattijdig verstrekt, wat een inhouding van de maximumboete van 2% tot gevolg had¹⁹⁷).

Op 23 augustus 1999 verklaarde de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken zich akkoord met de inhouding van de boete. Hij deelde ook mee de administratie Planning en Statistiek opdracht te hebben gegeven de regelgeving inzake overheidsopdrachten in de toekomst correct toe te passen.

Het Rekenhof weigerde in een ander dossier zijn visum voor twee ereloonstaten van een advocatenkantoor (1.476.094 BEF) aangaande procedures voor de Raad van State voor het dossier Doel-Waaslandhaven-Deurganckdok. De ereloonstaten hielden geen rekening met de tarieven in het ministerieel besluit van 19 januari 1996 dat de betrokken advocaat aanstelde als raadsman ter verdediging van de belangen van het Vlaams Gewest in de sectoren Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening. De administratie bleek noch over de ministeriële beslissing, noch over de overeenkomst te beschikken die een afwijking van het bovenvermelde ministerieel besluit zou kunnen rechtvaardigen. Het was onduidelijk hoe de afdeling Juridische Dienstverlening, die deze ereloonstaten voor betaling goedkeurde, kon nagaan in welke mate de in rekening gebrachte erelonen verantwoord waren en tegen de juiste tarieven berekend.

Het Rekenhof drong erop aan voor juridische dienstverleningen buiten de normale abonnementsvoorwaarden, steeds op voorhand met de advocaat een schriftelijke overeenkomst te sluiten die de berekeningswijze van de honoraria op forfaitaire wijze bepaalt, alsook de informatie die bij de ereloonstaten moet worden gevoegd om de juistheid van de in rekening gebrachte bedragen te kunnen controleren (aantal gepresteerde uren, gedetailleerde kostenstaten,...). Het stelde zijn visum afhankelijk van de voorlegging van een dergelijke overeenkomst en van een door de administratie goedgekeurde gedetailleerde berekening van de gevorderde bedragen.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken gaf op 13 juli 2000 zijn goedkeuring af te wijken van de normale abonnementsvoorwaarden. Hij argumenteerde dat het niet altijd mogelijk is voorafgaandelijk een schriftelijke overeenkomst te sluiten, aangezien de complexiteit en belangrijkheid bij de toebedeling van een zaak niet steeds onmiddellijk duidelijk is.

Het Rekenhof wees erop dat de tarieven in het antwoord van de minister niet volledig strookten met die welke de minister goedkeurde in een nota van 18 mei 2000 aan de directeur-generaal van de administratie Algemene Administratieve Diensten. Visumverlening zal bijgevolg pas mogelijk zijn als een overeenkomst met de advocaat wordt voorgelegd, die stipuleert welke tarieven van toepassing zijn en welke informatie bij de ereloonstaten moet worden gevoegd. De ereloonstaten dienen voldoende gedetailleerd te zijn om de correcte toepassing van de verschillende tarieven te kunnen controleren en dienen door de afdeling Juridische Dienstverlening te zijn goedgekeurd.

Het Rekenhof drong erop aan in de toekomst de aanstelling van advocaten buiten normale abonnementsvoorwaarden steeds te motiveren en daarvoor eenduidige criteria te hanteren. Tevens is eenvormigheid in de tarieven *buiten abonnement* nodig. Het stelde nogmaals dat juridische dienstverlening steeds het voorwerp moet zijn van een voorafgaande, schriftelijke overeenkomst.

¹⁹⁷ Met toepassing van artikel 6, §2, van de algemene aannemingsvoorwaarden.

In een derde dossier weigerde het Rekenhof drie ordonnanties te viseren voor een totaalbedrag van 1.194.328 BEF. De uitgaven, die betrekking hadden op kosten voortvloeiende uit gerechtelijke onteigeningen, konden niet ten laste worden gelegd van de bovenvermelde basisallocatie. Volgens de criteria van de ESR95-classificatie¹⁹⁸) dienen extrakosten die voortvloeien uit de onteigeningsprocedures te worden geboekt als *bruto-investeringen in vaste activa van de nieuwe eigenaar*. Dit houdt in dat zij op dezelfde wijze dienen te worden aangerekend als de onteigeningsvergoedingen, met toepassing van de regel dat de bijzaak de hoofdzaak volgt¹⁹⁹). Bijgevolg dienden de voorgestelde betalingen te worden aangerekend op de daartoe voorziene investeringskredieten op de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds. Drie nieuwe ordonnanties rekenden het bovenvermelde bedrag uiteindelijk correct aan.

- *PR 99.10, BA 12.09 - Uitgaven in verband met human-resources- management en organisatie - ontwikkeling en reorganisatiestudies*

Het Rekenhof hield op een ordonnantie voor het project Procesimplementatie en Personeelsplanning op 25 augustus 1999 een boete van 1.400.000 BEF in wegens het niet tijdig leveren van een bewijs van borgstelling door de aannemer²⁰⁰). De Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken ging op 20 oktober 1999 akkoord.

Het Rekenhof heeft in nog verschillende andere dossiers om deze reden maximumboetes van 2% ingehouden. Telkens gingen de ministers akkoord.

¹⁹⁸ Europees Systeem van Rekeningen 1995, punt 3.111, p. 60-61.

¹⁹⁹ Circulaire AZ/MIN/FB.AC/96.2 van de Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid omtrent het onderscheid tussen vermogensgoederen en niet-vermogensgoederen en vaststelling van de boekhoudinventarisnummers, punt 3.8.

²⁰⁰ In strijd met artikel 6, § 2, van de algemene aannemingsvoorwaarden.

Totaal Interdepartementale Bestaansmiddelen

Programma	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6
<i>Totaal alle kredieten Inter- departementaal</i>	22.597,2	21.545,4	95,3	22.643,1	19.651,8	86,8
ngk	567.511,8	556.116,8	98,0	569.508,7	542.406,2	95,2
gk	42.376,6	36.794,1	86,8	41.753,9	34.138,6	81,8
vrk	5.530,5	3.200,4	57,9	9.334,1	3.370,3	36,1
bvj	398,9	388,5	97,4	398,9	299,7	75,1
<i>Algemeen totaal alle kredieten</i>	615.817,8	596.499,8	96,9	620.995,6	580.214,8	93,4

Algemeen Totaal

Programma	vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon- nanceerd	%
ngk	567.511,8	556.116,8	98,0	569.508,7	542.406,2	95,2
gk	42.376,6	36.794,1	86,8	41.753,9	34.138,6	81,8
vrk	5.530,5	3.200,4	57,9	9.334,1	3.370,3	36,1
bvj	398,9	388,5	97,4	398,9	299,7	75,1
<i>Algemeen totaal alle kredieten</i>	615.817,8	596.499,8	96,9	620.995,6	580.214,8	93,4

10. Titel III - Aflossing schuld**OA 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management**

(in miljoen BEF)

Programma		vl-krediet	vastgelegd	%	or-krediet	geordon-	%
						nanceerd	
90 Aflossing schuld	ngk	39.800,0	17.789,8	44,7	39.800,0	17.789,8	44,7
<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk	39.800,0	17.789,8	44,7	39.800,0	17.789,8	44,7

BEGROTINGSFONDSEN

In 1999 werd net als vorig jaar gebruik gemaakt van 36 organieke fondsen, met evenwel een aantal verschuivingen. In eerste instantie heeft artikel 94 van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs een fonds *Inschrijvingsgeld* opgericht (programma 34.30). Het kreeg in 1999 echter nog geen ontvangsten toegewezen. In tweede instantie ging het saldo op programma 45.30 eind 1998 van het Fonds voor de Cultuur (1,5 miljoen BEF) naar het gelijknamige fonds op programma 45.50. Het betreft hier dus slechts de wijziging van programma's.

Sinds het aanpassingsblad van de middelenbegroting 1999 komen de bestaande organieke fondsen opnieuw voor met vermelding van de saldi op 1 januari en 31 december, evenals de te verwachten verrichtingen in de loop van het jaar. Dit biedt een zicht op alle bestaande fondsen binnen de begroting. Een dergelijk zicht ging immers na de integratie in 1997 van de administratieve begrotingen in de algemene uitgavenbegroting verloren.

Het totale beschikbare vastleggingsbedrag op de fondsen bedroeg in 1999 5.530,7 miljoen BEF. Daarvan werd 3200,4 miljoen BEF vastgelegd. Aan ordonnanceringszijde was 9.334,1 miljoen BEF beschikbaar, waarvan 3.370,3 miljoen BEF geordnanceerd werd.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de beschikbare vastleggingsmiddelen in 1999 met 25,8 % zijn gedaald ten opzichte van 1998. Dit vloeit voort uit het groot aantal vastleggingen (4.699,1 miljoen BEF) in 1998, die het overgedragen saldo van eind 1998 sterk verminderden. Het vastleggingsbedrag verhoogde voornamelijk door de vastleggingen op het fonds voor economische impulsprogramma's. De beschikbare ordonnanceringsmiddelen vertonen een lichte stijging van 6 %, voortvloeiende uit de hogere ontvangsten in 1999 (2.720,4 miljoen BEF tegenover 2.411,8 miljoen BEF in 1998) en het lage niveau van ordonnanceringen in 1998 (tegenover de vastleggingen).

	<i>(in miljoen BEF)</i>	
	1999	1998
Variabele vastleggingskredieten		
Beschikbare middelen	5.530,7	7.454,2
Vastleggingen	3.200,4	4.699,1
Saldo op 31 december	2.330,3	2.755,1
Variabele ordonnanceringskredieten		
Beschikbare middelen	9.334,1	8.801,9
Ordonnanceringen	3.370,3	2.188,2
Saldo op 31 december	5.963,8	6.613,7

De onderstaande tabel geeft per fonds een overzicht van de verrichtingen (kredietvorming en aanwending van de variabele kredieten) in de loop van 1999 voor de vastleggings- en de ordonnanceringszijde.

Variabele kredieten 1999		Vastleggingszijde					
Pro-gram-ma	Benaming fonds	Saldo 1/1	Ontvangsten	Annulatie encours	Beschikbaar	Vastleggin- gen	Saldo 31/12
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	2.421.253	17.592	0	2.438.845	1.651.185	787.660
24.10	Fonds onroerende goederen (financieel-technische transacties)	331.266.010	246.256	0	331.512.266	324.099.452	7.412.814
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	184.924.651	143.605.000	15.000.000	343.529.651	21.043.737	322.485.914
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	275.773.288	0	3.117.802	278.891.090	228.563.410	50.327.680
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	55.770.859	24.097.652	0	79.868.511	3.124.043	76.744.468
24.50	Fonds voor de intendancediensten	268.804.722	63.045.060	0	331.849.782	63.693.691	268.156.091
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	50.862	0	0	50.862	3.696	47.166
33.10	Recuperatiefonds HOB	18.890.163	33.407.536	0	52.297.699	44.001.709	8.295.990
33.10	Recuperatiefonds Kiné	0	1.605.038	0	1.605.038	0	1.605.038
34.30	Fonds inschrijvingsgeld	0	0	0	0	0	0
35.30	Fonds leerlingenvervoer	48.622.993	27.857.744	0	76.480.737	72.000.000	4.480.737
35.40	Fonds voor de navorming	6.913.433	1.511.823	337.975	8.763.231	1.849.798	6.913.433
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	146.673.646	1.863.420.219	0	2.010.093.865	1.821.350.031	188.743.834
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	18.403.513	20.791.608	0	39.195.121	13.867.359	25.327.762
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	732.957	13.929.204	0	14.662.161	1.047.049	13.615.112
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	1.676.650	1.371.063	0	3.047.713	1.607.500	1.440.213
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	0	2.724.500	0	2.724.500	400.000	2.324.500
45.50	Fonds voor de cultuur	4.708.366	1.928.739	120.000	6.757.105	2.522.109	4.234.996
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	33.181.480	6.759.333	0	39.940.813	1.692.211	38.248.602
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	19.718.234	0	32.113.478	51.831.712	0	51.831.712
53.20	Leegstandfonds	30.735.876	80.558.077	0	111.293.953	17.444.588	93.849.365
54.10	Fonds voor de landbouwvorming	9.645.878	45.181.028	0	54.826.906	22.411.081	32.415.825
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	-950.027	4.651.000	0	3.700.973	908.747	2.792.226
61.30	Visserijfonds	35.958.865	35.412.256	0	71.371.121	37.282.624	34.088.497
61.40	Fonds landinrichting	107.361.648	95.943.019	0	203.304.667	101.774.772	101.529.895
61.50	Fonds waterhuishouding	78.095.825	8.682.800	742.903	87.521.528	29.851.782	57.669.746
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	23.813.396	0	0	23.813.396	0	23.813.396
62.10	Fonds voor de planschade	357.052.586	64.174.290	0	421.226.876	41.313.834	379.913.042
62.10	Vernieuwingsfonds	0	55.324.939	0	55.324.939	20.335.308	34.989.631
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	18.403.268	5.120.082	0	23.523.350	12.023.671	11.499.679
62.40	Fonds voor de huisvesting	397.328.284	66.810.709	3.784.384	467.923.377	292.263.625	175.659.752
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	13.110.906	6.057.089	0	19.167.995	6.870.877	12.297.118
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	3.491.344	12.716.586	0	16.207.930	2.399.035	13.808.895
99.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	262.518.306	33.427.204	0	295.945.510	13.045.281	282.900.229
TOTALEN		2.755.099.235	2.720.377.446	55.216.542	5.530.693.223	3.200.442.205	2.330.251.018

Variabele kredieten 1999		Ordonnanceringszijde				
Pro-gram-ma	Benaming fonds	Saldo 1/1	Ontvangsten	Beschikbaar	Ordonnanceringen	Saldo 31/12
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	2.421.253	17.592	2.438.845	0	2.438.845
24.10	Fonds onroerende goederen (Financieel-technische transacties)	331.266.010	246.256	331.512.266	124.098.954	207.413.312
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	248.277.374	143.605.000	391.882.374	17.386.520	374.495.854
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	3.829.091.246	0	3.829.091.246	818.925.951	3.010.165.295
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	55.770.859	24.097.652	79.868.511	3.124.043	76.744.468
24.50	Fonds voor de intendancediensten	268.804.722	63.045.060	331.849.782	63.693.691	268.156.091
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	50.862	0	50.862	3.696	47.166
33.10	Recuperatiefonds HOBUE	18.890.163	33.407.536	52.297.699	44.001.709	8.295.990
33.10	Recuperatiefonds Kiné	0	1.605.038	1.605.038	0	1.605.038
34.30	Fonds inschrijvingsrecht	0	0	0	0	0
35.30	Fonds leerlingenvervoer	48.622.993	27.857.744	76.480.737	72.000.000	4.480.737
35.40	Fonds voor de navorming	13.583.939	1.511.823	15.095.762	4.471.101	10.624.661
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	146.673.646	1.863.420.219	2.010.093.865	1.821.350.031	188.743.834
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	18.403.513	20.791.608	39.195.121	13.867.359	25.327.762
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	732.957	13.929.204	14.662.161	1.047.049	13.615.112
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	1.676.650	1.371.063	3.047.713	1.607.500	1.440.213
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	0	2.724.500	2.724.500	400.000	2.324.500
45.50	Fonds voor de cultuur	12.729.818	1.928.739	14.658.557	2.193.109	12.465.448
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	33.526.379	6.759.333	40.285.712	1.135.520	39.150.192
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	51.831.712	0	51.831.712	0	51.831.712
53.20	Leegstandfonds	33.022.776	80.558.077	113.580.853	5.836.062	107.744.791
54.10	Fonds voor de landbouwworming	45.859.430	45.181.028	91.040.458	13.971.705	77.068.753
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	-78.991	4.651.000	4.572.009	908.747	3.663.262
61.30	Visserijfonds	35.958.865	35.412.256	71.371.121	37.282.624	34.088.497
61.40	Fonds landinrichting	147.994.803	95.943.019	243.937.822	141.413.500	102.524.322
61.50	Fonds waterhuishouding	101.218.068	8.682.800	109.900.868	15.260.665	94.640.203
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	23.813.396	0	23.813.396	0	23.813.396
62.10	Fonds voor de planschade	357.052.586	64.174.290	421.226.876	36.479.319	384.747.557
62.10	Vernieuwingsfonds	0	55.324.939	55.324.939	0	55.324.939
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	19.287.515	5.120.082	24.407.597	9.275.179	15.132.418
62.40	Fonds voor de huisvesting	482.450.495	66.810.709	549.261.204	100.044.246	449.216.958
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	13.110.906	6.057.089	19.167.995	6.870.877	12.297.118
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	7.307.944	12.716.586	20.024.530	5.475.935	14.548.595
99.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	264.397.098	33.427.204	297.824.302	8.173.221	289.651.081
TOTALEN		6.613.748.987	2.720.377.446	9.334.126.433	3.370.298.313	5.963.828.120

DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER

1. Mina-fonds

De DAB Mina-fonds heeft van de begrote 37.488,1 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 37.017,3 miljoen BEF ontvangsten en 18.931,7 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Van de begrote 22.866 miljoen BEF⁽²⁰¹⁾ vastleggingskredieten, heeft het Minafonds 21.281,3 miljoen BEF aangewend. Het Rekenhof heeft de controle op de rekeningen 1999 van de DAB op 29 augustus 2000 beëindigd. Dit heeft aanleiding gegeven tot diverse opmerkingen.

1. Uitvoeringsrekening 1999 en balans 1999

		<i>(in BEF)</i>		
		<i>Begroting</i>	<i>Ontvangsten</i>	<i>Vershil</i>
Ontvangsten				
1.1	OVAM (ontvangsten decreet afvalstoffen)	3.386.000.000	3.170.134.563	-215.865.437
1.2	VMM (ontvangsten wet oppervlaktewateren)	9.435.000.000	9.814.452.584	379.452.584
1.3	VLM (ontvangsten decreet meststoffen)	200.000.000	78.288.711	-121.711.289
1.4	jacht (ontvangsten jachtverloven en jachtvergunningen)	81.000.000	81.076.165	76.165
1.5	ontvangsten patrimonium afdelingen Bos en Groen, Natuur en Algemeen Milieubeleid	80.200.000	113.809.119	33.609.119
1.6	overdracht algemene uitgavenbegroting Vlaamse Gemeenschap (BA 61.03, PR 61.10)	7.361.000.000	6.624.900.000	-736.100.000
1.7	overdracht - saldo per 31 december 1998	16.111.600.000	16.321.498.872	209.898.872
1.8	diverse ontvangsten	9.400.000	24.825.210	15.425.210
1.10	dividend VMH	214.200.000	214.234.196	34.196
1.12	financiële bijstand van de Europese Gemeenschap	45.700.000	21.527.561	-24.172.439
1.14	bodemattesten	0	0	0
1.16	ontvangsten grondwaterheffing	540.000.000	532.854.964	-7.145.054
1.17	Vlaremdossieraks	24.000.000	19.662.130	-4.337.870
TOTAAL ONTVANGSTEN		37.488.100.000	37.017.264.057	-470.835.943
Uitgaven				
A. Lopende uitgaven				
2.1	werkingsdotatie aan OVAM	479.100.000	479.100.000	0
2.2	werkingsdotatie aan VMM	1.791.500.000	1.639.100.000	-152.400.000
2.3	lopende uitgaven decreet 23 januari 1991 bescherming leefmilieu tegen verontreiniging	334.900.000	254.300.000	-80.600.000
2.4	lopende uitgaven afvalstoffen incl. overdrachten aan de OVAM	226.700.000	190.539.930	-36.160.070
2.5	lopende uitgaven natuurontwikkelingsplan	473.600.000	274.823.401	-198.776.599

²⁰¹ Inclusief de overdracht van 828,1 miljoen BEF vastleggingskredieten bestemd voor het Minaplan (artikel 2.19).

	<i>Begroting</i>	<i>Ontvangsten</i>	<i>Vershil</i>
Uitgaven			
2.6 lopende uitgaven beheer afd. Bos en Groen en Natuur	343.000.000	312.286.257	-30.713.743
2.7 lopende uitgaven milieutechnologie	68.000.000	1.408.723	-66.591.277
2.10 lopende uitgaven overeenkomst met NV Aquafin	7.110.000.000	6.687.887.796	-422.112.204
2.11 toelagen aan milieuverenigingen	113.800.000	79.312.174	-34.487.826
2.12 milieuenvenanten gemeenten	850.000.000	297.352.812	-552.647.188
2.13 milieuenvenanten provincies	100.000.000	7.347.736	-92.652.264
2.14 sensibiliseringscampagnes en internationale samenwerking	73.500.000	48.588.326	-24.911.674
2.15 diversen	49.400.000	45.226.636	-4.173.364
2.17 aanvullende dotatie bodemattesten	291.100.000	0	-291.100.000
2.18 aanvullende werkingsdotatie aan VMM voor milieurapport	37.700.000	0	-37.700.000
2.19 allerhande uitgaven mestactieplan en Minaplan	1.213.100.000	1.191.095.788	-22.004.212
2.20 allerhande uitgaven schaderegeling duinen decreet	424.000.000	179.129.944	-244.870.056
2.21 allerhande uitgaven milieubeleidsplan	40.000.000	1.254.405	-38.745.595
2.22 allerhande uitgaven grondwaterkwaliteitsmeetnet	7.500.000	741.396	-6.758.604
2.23 allerhande uitgaven database grachtstelsel	45.000.000	0	-45.000.000
2.24 lopende uitgaven bijz. gevolmachtigde NV Aquafin	4.300.000	4.011.100	-288.900
2.25 Vlina	56.400.000	46.476.621	-9.923.379
2.26 Dotatie Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal	11.900.000	4.000.000	-7.900.000
B. Kapitaaluitgaven			
3.1 natuurontwikkelingsplan (subsidies aan milieuverenigingen)	268.000.000	253.099.357	-14.900.643
3.2 impulsprogramma milieutechnologie	0	0	0
3.3 projecten preventie en recyclage	20.700.000	14.358.692	-6.341.308
3.4 decreet bescherming leefmilieu tegen verontreiniging door meststoffen	29.000.000	28.700.000	-300.000
3.5 kapitaaluitgaven verontreiniging door afvalstoffen inclusief overdrachten aan de OVAM	26.200.000	0	-26.200.000
3.6 kapitaaluitgaven beheer en verwerving patrimonium van afd. Bos en Groen, Natuur en Alg. Milieubeleid	1.047.700.000	814.762.146	-232.937.854
3.7 toepassing KB 23 juli 1981 subsidiëring van werken, leveringen en diensten	340.000.000	296.042.000	-43.958.000
3.8 kapitaaluitgaven NV VMH	500.000.000	420.924.829	-79.075.171
3.9 kapitaaluitgaven verbintenissen 1989-1990	370.000.000	159.396.000	-210.604.000
3.10 investeringsuitgaven overeenkomsten met NV Aquafin	4.006.000.000	4.005.963.686	-36.314
3.12 kapitaaluitgaven OVAM	54.800.000	0	-54.800.000
3.13 bijzondere ondersteuning openbare rioleringen.	1.900.000.000	345.290.572	-1.554.709.428
3.15 diverse kapitaaluitgaven	15.300.000	10.560.110	-4.739.890
3.16 kapitaaluitgaven bodemsanering	1.436.400.000	810.189.137	-626.210.863
3.17 belast ordonnanceringskrediet bestemd voor de betaling op het encours, overdraagbaar naar de overige Mina-fondsposten	13.219.500.000	0	-13.219.500.000
3.18 kapitaaluitgaven schaderegeling duinendecreet	110.000.000	28.441.813	-81.558.187
TOTAAL UITGAVEN	37.488.100.000	18.931.711.387	-18.556.388.613

Balans			
<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Beschikbare geldmid- den	18.160.726.740	Schulden	25.479.009.762
Schuldvorderingen	10.945.048.431	Batig saldo	3.626.765.409
<i>TOTAAL</i>	<i>29.105.775.171</i>	<i>TOTAAL</i>	<i>29.105.775.171</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.882.057

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu de volgende opmerkingen medegedeeld:

- *Uitvoeringsrekening van de begroting*

De geannuleerde verbintenissen en naar volgend jaar over te dragen verbintenissen zijn niet correct in de uitvoeringsrekening weergegeven. Als gevolg daarvan bevat ten ook de saldi fouten. Zo leidde het niet in rekening brengen van annulaties van vastleggingen op de artikels 2.10 en 3.10 ten gunste van de NV Aquafin (respectievelijk 576.725.241 BEF en 1.625.239.492 BEF) tot een overschatting van de openstaande verbintenissen met meer dan 2,2 miljard BEF. Daarenboven rekende de DAB te veel annulaties van vastleggingen ten onrechte bij geannuleerde verbintenissen. Met de annulaties van vastleggingen van hetzelfde begrotingsjaar mocht de DAB immers geen rekening houden⁽²⁰²⁾. Het totaal van het saldo van de uitvoeringsrekening van de begroting dient dan ook 1.899.590.061 BEF te bedragen, in plaats van -98.293.127 BEF.

- *Balans*

De financiële activa bedragen 4.125.058.536 BEF, in plaats van 3.725.058.536 BEF. Er moet immers rekening worden gehouden met de in 1999 uitgevoerde kapitaalverhoging en kapitaalvolstorting bij de Vlaamse Milieuholding (respectievelijk van 300.000.000 BEF en 100.000.000 BEF).

Het totaal van de schulden met betrekking tot de begrotingsverrichtingen bedraagt 23.405.682.026 BEF, in plaats van 25.403.565.214 BEF. Daardoor dient het saldo 6.024.648.597 BEF in plaats van 3.626.765.409 BEF te bedragen en moet het algemeen totaal van 29.105.775.171 BEF worden aangepast in 29.505.775.171 BEF.

- *Vermogenscomptabiliteit*

De grondverwervingen voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties waarvan de aankoopcomités de akten op naam van het Vlaams Gewest opstelden, zijn nog steeds niet opgenomen in de patrimoniale boekhouding van het Mina-fonds

²⁰² Deze annulaties mogen in tegenstelling tot annulaties van vastleggingen van voorbij begrotingsjaren niet nogmaals worden meegerekend bij het bepalen van het encours. Als een vastlegging binnen hetzelfde begrotingsjaar wordt geannuleerd, dan wordt met dit gegeven reeds rekening gehouden bij de aangegane verbintenissen tijdens het begrotingsjaar.

Begrotingsherschikkingen

De akkoorden van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting met begrotingsherschikkingen dienen steeds duidelijk de bedragen, artikels en aard van de kredieten te vermelden.

- ***Kredieten van de tewerkstellingsconferentie***

Aangezien alle resterende kredieten voor de tewerkstellingsconferentie in 1997 werden geschrapt, zijn er sindsdien geen kredieten meer beschikbaar. Bijgevolg moeten de niet gebruikte middelen worden teruggestort. Deze kredieten waren overigens niet bestemd voor subsidiëring van de aankoop van compostvaten.

2. Hogere Zeevaartschool

De DAB Hogere Zeevaartschool heeft van de begrote 107,6 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 109,1 miljoen BEF ontvangsten en 63,3 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 18 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

<i>(in BEF)</i>						
	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
1 intendance	3.066.683	2.766.906	-299.777	2.853.213	2.367.218	-485.995
2 andere						
2.1 overdracht	42.507.906	42.507.906	0	91.674.864	91.674.864	0
2.2 dotatie	57.500.000	57.500.000	0	45.300.000	45.300.000	0
2.3 diversen	4.570.000	7.947.349	3.377.349	2.475.000	8.208.540	5.733.540
2.4 waardestukken				750.000	781.404	31.404
2.5 transfert		-1.645.424	-1.645.424	0	-844.445	-844.445
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>107.644.589</i>	<i>109.076.737</i>	<i>1.432.148</i>	<i>143.053.077</i>	<i>147.487.581</i>	<i>4.434.504</i>
uitgaven						
1 intendance	3.066.683	1.728.736	-1.337.947	2.853.213	1.600.535	-1.252.678
2 andere						
2.1 personeelskosten	11.617.000	7.937.452	-3.679.548	9.384.948	3.900.986	-5.483.962
2.2 werkingskosten	61.983.823	40.931.643	-21.052.180	51.291.544	36.424.304	-14.867.240
2.3 uitrusting	20.347.065	10.754.830	-9.592.235	17.523.372	10.917.185	-6.606.187
2.4 brugsimulator	10.630.018	1.970.692	-8.659.326	62.000.000	51.369.982	-10.630.018
<i>totaal uitgaven</i>	<i>107.644.589</i>	<i>63.323.353</i>	<i>-44.321.236</i>	<i>143.053.077</i>	<i>104.212.992</i>	<i>-38.840.085</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.805.706

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs en Vorming de volgende opmerkingen medegedeeld:

- Zoals in vorige jaren, was er een aanzienlijke onderbesteding voor de normale kostenrubrieken en de intendance-uitgaven.
- Tijdens de eerste jaarhelft betaalde de HZS ten onrechte voor 146.200 BEF uniformvergoedingen aan het onderwijzend personeel uit⁽²⁰³⁾. Dit bedrag dient te worden teruggevorderd.
- Een analyse van de financiële resultaten van de laatste vijf jaar wees uit dat de DAB HZS geen structureel overschot kent. In het licht van toekomstige investeringen is voorzichtigheid geboden bij de verdere afroming van het historisch overschot. Het huidige beleid getuigt van een gebrek aan visievorming over de positie van de HZS binnen de maritieme cluster.

²⁰³ Wegens de opheffing van het koninklijk besluit van 30 juni 1972 en het ministerieel besluit van 26 september 1972 op 1 januari 1999.

- De HZS vervult nauwelijks haar opdracht van projectmatig wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Ze neemt evenmin deel aan de Europese steunprogramma's voor wetenschappelijk onderzoek, opleiding en vorming.

Op 4 augustus 2000 antwoordde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de HZS opdracht te hebben gegeven de bovengenoemde 146.200 BEF terug te vorderen.

3. Luchthaven Antwerpen

De DAB Luchthaven Antwerpen heeft van de begrote 150,4 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 156,8 miljoen BEF ontvangsten en 162,1 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 18 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde daarbij enkele problemen vast en formuleerde een aantal opmerkingen inzake financieel beheer.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
Ontvangsten						
Overdracht	8.400	8.430	30	0	7.061	7.061
Dotatie	30.000	29.500	-500	21.800	26.540	4.740
Aëro- en niet-aëronautische ontvangsten	67.000	76.582	9.582	82.800	76.693	-6.107
Investeringsdotatie	45.000	42.303	-2.697	53.000	29.228	-23.772
Totaal ontvangsten	150.400	156.815	6.415	157.600	139.522	-18.078
Uitgaven						
Personeel	84.000	84.783	783	79.200	75.295	-3.905
Werking	14.600	30.153	15.553	25.400	25.262	-138
Investerings met dotatie	45.000	40.810	-4.190	53.000	29.829	-23.171
Eigen investeringen	6.800	6.372	-428			
Totaal uitgaven	150.400	162.118	11.718	157.600	130.386	-27.214

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.843.568

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Mobiliteit, behalve een materiële vergissing⁽²⁰⁴⁾, enkele opmerkingen over financieel beheer medegedeeld, die soms verband houden met het feit dat de commerciële activiteiten van de luchthaven moeilijk te verenigen zijn met de verplichtingen verbonden aan het DAB-statuut.

• *Begrotingsopvolging*

De uitvoeringsrekening van de begroting 1999 toont overschrijdingen voor de posten *Werking* en *Personeel* met respectievelijk 15.553.200 BEF en 783.357 BEF. Deze overschrijdingen doen zich telkenjare voor en vergen een structurele oplossing⁽²⁰⁵⁾.

²⁰⁴ De balans heeft in het totaal van de post *Kapitaalsubsidies* (119.656.299 BEF) verkeerdelijk de *Voorzieningen voor risico's en kosten* (1.292.347 BEF) meegerekend. Na correctie van deze vergissing bedraagt het totaal van rubriek VI van de passiva nog 118.363.952 BEF.

²⁰⁵ Het Rekenhof heeft dit ook opgemerkt bij zijn controle van de rekeningen 1998 (controleverslag van 7 juli 1999, dossier 1.714.199).

De uitvoeringsrekening van de begroting vertoont een tekort van 5.303.310 BEF, in strijd met de reglementaire beperking van de uitgaven en verbintenissen tot het bedrag van de goedgekeurde limitatieve kredieten en de som van de ontvangsten⁽²⁰⁶⁾. De DAB heeft onrechtstreeks een beroep moeten doen op het reservefonds om dit tekort te financieren, waarvoor hij het akkoord van de Vlaamse Ministers van Mobiliteit en van Financiën en Begroting had moeten vragen. Deze akkoorden ontbreken.

- ***Debiteuren- en concessiebeheer***

Het saldo in de balansrubriek *Handelsvorderingen* is gestegen van 17.960.853 BEF eind 1998 tot 25.233.184 BEF eind 1999 (40 %). De ratio *aantal dagen klantenkrediet*, die de verhouding van de openstaande vorderingen tot de gerealiseerde omzet weergeeft, is dan ook gestegen van 87 dagen in 1998 naar 110 dagen in 1999. Dit is het gevolg van de relatief sterkere stijging van de openstaande vorderingen ten opzichte van de gerealiseerde aëro- en niet-aëronautische opbrengsten. Uit de verval-daglijsten van de klanten op 27 april 2000 blijkt dat de situatie niet is verbeterd: op 21.330.030 BEF openstaande handelsvorderingen was 12.916.411 BEF (60,5 %) meer dan één maand vervallen. Het Rekenhof heeft derhalve andermaal aangedrongen op een verdere activering van de debiteurenopvolging en het inzetten van middelen tegen in gebreke blijvende klanten.

Ook het concessiebeheer kampt nog met al vroeger door het Rekenhof en de afdeling Accounting gesignaleerde problemen. Het Rekenhof heeft daarom nogmaals aangedrongen op de verdere uitbouw van het concessiebeheer in de luchthaven. Het vroeg de ministers welk gevolg de concrete aanbevelingen in het controleverslag van de afdeling Accounting van 19 april 2000 kregen.

- ***Procedures omtrent de betaling van investeringswerken***

Sinds 1997 financiert het Vlaams Gewest volledig het merendeel van de luchthaveninvesteringen middels projectgebonden investeringsdotaties⁽²⁰⁷⁾. Bij de overschakeling naar dit financieringssysteem stelde de afdeling Personenvervoer en Luchthavens een (vrij rudimentaire) procedure op. Het controleverslag van de afdeling Accounting van 19 april 2000 liet blijken dat noch de boeking, noch de betaling van de investeringsdotaties, vlot verliepen. De afdeling Personenvervoer en Luchthavens heeft dit op 15 juni 2000 overigens beaamd. Het Rekenhof vroeg de ministers dan ook welk gevolg de aanbevelingen van de afdeling Accounting kregen.

²⁰⁶ Artikel 18 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de diensten met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen en Luchthaven Oostende.

²⁰⁷ Basisallocatie 61.31 van programma 63.30 van de algemene uitgavenbegroting.

- ***Inventaris***

De inventaris van 31 december 1999 geeft de waarde van de goederen die de luchthaven gebruikt voor de uitoefening van haar activiteiten, slechts gedeeltelijk weer⁽²⁰⁸⁾. Hij had bovendien niet de vorm die de instructies van de afdeling Accounting voorschrijven: chronologisch volgnummer, nummer van de factuur, fondsen en inventariscode ontbreken. Het Rekenhof heeft het belang van een uniforme inventarisering onderstreept in het licht van de invoering van de economische boekhouding voor alle diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

- ***Organisatie van de boekhouding***

In 1997 werd voor beide Vlaamse regionale luchthavens (Oostende en Antwerpen) één boekhouder-deskundige aangesteld. In 1999 verliet hij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, zonder te zijn vervangen. De luchthavens dienden bijgevolg een beroep te doen op een externe boekhouder⁽²⁰⁹⁾.

²⁰⁸ Het Rekenhof herinnerde aan wat het daarover opmerkte in zijn controleverslag over het financieel beheer van de Vlaamse regionale luchthavens over de periode 1992-1995 d.d. 4 maart 1997 (dossier 1.081.544).

²⁰⁹ Ook hierbij verwees het Rekenhof naar zijn controleverslag over de periode 1992 - 1995 (zie vorige voetnoot).

4. Luchthaven Oostende

De DAB Luchthaven Oostende heeft van de begrote 389,3 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 430,4 miljoen BEF ontvangsten en 425,3 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 14 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde daarbij enkele problemen vast en formuleerde een aantal opmerkingen inzake financieel beheer.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>verschil</i>
Ontvangsten						
Overdracht	21.700	21.700	0	0	30.930	30.930
Dotatie	63.600	64.000	400	62.900	63.360	460
Aëro- en niet-aëronautische ontvangsten	143.100	170.485	27.385	134.500	143.201	8.701
Investeringsdotatie	160.900	174.232	13.332	275.300	67.655	-207.645
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>389.300</i>	<i>430.417</i>	<i>41.117</i>	<i>472.700</i>	<i>305.146</i>	<i>-167.554</i>
Uitgaven						
Personeel	157.200	151.091	-6.109	157.200	143.803	-13.397
Werking	51.000	66.010	15.010	39.800	59.924	20.124
Investeringsmet dotatie	160.900	189.600	28.700	275.300	76.299	-199.001
Eigen investeringen	20.200	18.577	-1.623			
<i>totaal uitgaven</i>	<i>389.300</i>	<i>425.278</i>	<i>35.978</i>	<i>472.300</i>	<i>280.026</i>	<i>-192.274</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.843.569

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Mobiliteit, behalve over een materiële vergissing⁽²¹⁰⁾ en de laattijdige voorlegging⁽²¹¹⁾, enkele opmerkingen over financieel beheer medegedeeld, die soms verband houden met het feit dat de commerciële activiteiten van de luchthaven moeilijk te verenigen zijn met de verplichtingen verbonden aan het DAB-statuut.

²¹⁰ De balans heeft in het totaal van de post *Kapitaalsubsidies* (443.066.404 BEF) verkeerdelijk de *Voorzieningen voor risico's en kosten* (19.443.126 BEF) meege-rekend. Na correctie van deze vergissing bedraagt het totaal van rubriek VI van de passiva nog 423.623.278 BEF.

²¹¹ De rekeningen 1999 werden op 15 mei 2000 overgelegd, in plaats van vóór 30 april, zoals voorgeschreven in artikel 11, laatste alinea, van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de regionale luchthavens.

- **Begrotingsopvolging**

De uitvoeringsrekening van de begroting 1999 toont overschrijdingen voor de posten *Werking* en *Investerings met dotatie* met respectievelijk 15.010.385 BEF en 28.699.719 BEF. Deze overschrijdingen doen zich telkenjare voor en vergen een structurele oplossing⁽²¹²⁾.

- **Kasgeld**

Op 31 december 1999 had de DAB 266.441 BEF in kas, terwijl de rekenplichtige volgens de instructies van de afdeling Accounting maar 50.000 BEF in kas mag houden. Het Rekenhof heeft begrip voor het feit dat activiteiten van de luchthaven en de bijhorende kasstromen het niet mogelijk maken die instructies op te volgen. Het suggereert dan ook, zo dit nodig is voor de goede werking van de DAB, het maximumbedrag te verhogen.

- **Debiteuren- en concessiebeheer**

Als gevolg van bijkomende acties vanwege de luchthaven, lijkt het debiteurenbeheer in positieve zin te evolueren. De balansrubriek *Handelsvorderingen* daalde van 56.805.082 BEF eind 1998 tot 48.206.396 BEF eind 1999 (15%). Deze afname is nog belangrijker daar zij gepaard gaat met een vrij sterke omzetsijging. De ratio *aantal dagen klantenkrediet*, die de verhouding van de openstaande vorderingen tot de gerealiseerde omzet weergeeft, is dan ook gedaald van 142 dagen in 1998 naar 99 dagen in 1999.

Het Rekenhof beveelt bijgevolg aan de ondernomen acties in de toekomst te bevestigen en in vaste procedures om te zetten. Bovendien dient de DAB voort aandacht te besteden aan een voorafgaande screening van toekomstige klanten, teneinde betalingsproblemen te voorkomen.

Het concessiebeheer kampt nog met al vroeger door het Rekenhof en de afdeling Accounting gesignaleerde problemen. Het Rekenhof heeft daarom nogmaals aandrongen op de verdere uitbouw van het concessiebeheer in de luchthaven. Het vroeg de ministers welk gevolg de concrete aanbevelingen in het controleverslag van de afdeling Accounting van 19 april 2000 kregen.

- **Procedures omtrent de betaling van investeringswerken**

Sinds 1997 financiert het Vlaams Gewest volledig het merendeel van de luchthaveninvesteringen middels projectgebonden investeringsdotaties⁽²¹³⁾. Bij de overschakeling naar dit financieringssysteem stelde de afdeling Personenvervoer en Luchthavens een (vrij rudimentaire) procedure op, die echter niet naar behoren werkt. Het Rekenhof heeft de volgende tekortkomingen geconstateerd:

- De luchthaven boekt zijn vorderingen op het Vlaams Gewest niet bij de toekenning van de investeringsdotatie, maar op onregelmatige tijdstippen, vaak pas op het

²¹² Het Rekenhof heeft dit ook opgemerkt bij zijn controle van de rekeningen 1998 (controleverslag van 7 juli 1999, dossier 1.714.200).

²¹³ Basisallocatie 61.31 van programma 63.30 van de algemene uitgavenbegroting.

jaareinde. Hij heeft de investeringsdotaties aldus in enkele gevallen al ontvangen vóór de boeking van de vordering.

- De vaak laattijdige uitbetaling van investeringsdotaties stelt de luchthaven voor de keuze facturen te prefinancieren met andere middelen (werkingsdotatie of eigen middelen) ofwel ze laattijdig te betalen.

- De laattijdige doorstorting van de investeringsdotaties creëert een risico op verwijlrentesten⁽²¹⁴⁾. In 1999 bracht één investeringsdossier verwijlrentesten mee (54.358 BEF). In de eerste helft van 2000 veroorzaakten reeds twee dossiers verwijlrentesten (32.094 BEF en 11.476 BEF). Maatregelen zijn dan ook noodzakelijk.

- ***Inventaris***

De inventaris van 31 december 1999 geeft de waarde van de goederen die de luchthaven gebruikt voor de uitoefening van haar activiteiten, slechts gedeeltelijk weer⁽²¹⁵⁾. Hij had bovendien niet de vorm die de instructies van de afdeling Accounting voorschrijven: chronologisch volgnummer, nummer van de factuur, fondsen en inventariscode ontbreken. Het Rekenhof heeft het belang van een uniforme inventarisering onderstreept in het licht van de invoering van de economische boekhouding voor alle diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

- ***Organisatie van de boekhouding***

In 1997 werd voor beide Vlaamse regionale luchthavens (Oostende en Antwerpen) één boekhouder-deskundige aangesteld. In 1999 verliet hij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, zonder te zijn vervangen. De luchthavens dienden bijgevolg een beroep te doen op een externe boekhouder⁽²¹⁶⁾.

- ***Touroperators***

1.355.937 Bij de controle van de rekeningen 1996 en 1997 van de Luchthaven Oostende stelde het Rekenhof vast dat het Gewest met bepaalde touroperators publicitaire overeenkomsten sloot waarvan de verenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt in vraag kan worden gesteld. Het heeft op 1 juli 1998 gevraagd deze overeenkomsten aan te melden bij de Europese Commissie, die zou oordelen of ze al dan niet steunmaatregelen bevatten die verenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt.

²¹⁴ Ook het controleverslag van afdeling Accounting d.d. 19 april 2000 signaleerde de vertraging in de betaling van de investeringsdotaties. Het rapport formuleerde enkele concrete aanbevelingen voor nieuwe procedures. Het Rekenhof vroeg op de hoogte te worden gehouden over de maatregelen die in dit verband al werden of nog zullen worden genomen.

²¹⁵ Het Rekenhof herinnerde aan wat het daarover opmerkte in zijn controleverslag over het financieel beheer van de Vlaamse regionale luchthavens over de periode 1992-1995 d.d. 4 maart 1997 (dossier 1.081.544).

²¹⁶ Ook hierbij verwees het Rekenhof naar zijn controleverslag over de periode 1992 - 1995 (zie vorige voetnoot).

De minister heeft de overeenkomsten, met een totale waarde van ongeveer 18,3 miljoen BEF, op 14 april 1999 aangemeld bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie. Het Rekenhof heeft nog geen kennis van een uitspraak van de Europese Commissie in deze materie.

5. Instituut voor het Archeologisch Patrimonium

De DAB Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP) heeft van de begrote 87,2 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 90,4 miljoen BEF ontvangsten en 74,3 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 12 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	13.630	13.630	0	3.700	8.185	4.485
dotatie	33.000	40.900	7.900	38.100	30.160	-7.940
diverse	1.500	586	-914	3.500	3.365	-135
VDAB	37.100	29.504	-7.596	31.000	34.692	3.692
externe fondsen	2.000	5.789	3.789	8.600	7.508	-1.092
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>87.230</i>	<i>90.409</i>	<i>3.179</i>	<i>84.900</i>	<i>83.910</i>	<i>-990</i>
uitgaven						
personeel	62.200	58.397	-3.803	60.300	54.214	-6.086
werking	16.030	10.317	-5.713	14.000	9.712	-4.288
investeringen	3.000	2.439	-561	2.000	1.925	-75
externe fondsen	6.000	3.137	-2.863	8.600	3.120	-5.480
<i>Totaal uitgaven</i>	<i>87.230</i>	<i>74.290</i>	<i>-12.940</i>	<i>84.900</i>	<i>68.971</i>	<i>-15.929</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.823.396

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Binnenlandse Aangelegenheden de volgende opmerkingen medegedeeld:

- De 30.642 BEF intresten die een bankrekening sedert 1 januari 1990 genereerde, zijn niet in de rekening 1999 opgenomen, hoewel zij in aanmerking komen voor het nog te verdelen, met nationale gelden verwezenlijkte, *saldo 1989*.
- Het IAP diende de goederen die het heeft geleasd, als materiële vaste activa in zijn staat van actief en passief te registreren voor een totale restwaarde van 285.536 BEF. Aan de passiefzijde diende het de overeenkomstige, nog niet afgeloste kapitaalcomponent van de leningen, als schuld te boeken.
- Het IAP dient de wedden voor de maand december op de eerste werkdag van de maand januari van het volgende jaar te betalen⁽²¹⁷⁾ en aan te rekenen⁽²¹⁸⁾.
- De terugbetaling van de abonnementskosten voor woon-werkverkeer vormt een onderdeel van de directe en indirecte bezoldigingen van het personeel.

²¹⁷ Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 29 november 1984.

²¹⁸ Op grond van artikel 8, §1, 3, d, van het koninklijk besluit van 1 juli 1964 tot vaststelling van de regels van aanrekening van de budgettaire ontvangsten en uitgaven.

- Door T-interim gevorderde wedde- en loonkosten voor bij het IAP verrichte uitzendarbeid, zijn door derden geleverde diensten van algemene aard. Daar het uitzendbureau hierbij als juridisch werkgever van de interimkrachten optreedt, dient het instituut deze prestaties als werkingskosten te boeken.
- Het IAP moet de loontegemoetkoming aan de VDAB voor werknemers met een DAC-statuut als personeelskosten beschouwen. Het instituut moet immers als feitelijke werkgever 5% van de loonkosten ten laste te nemen.
- Het IAP moet de onderhandse gunning van de opdracht voor het persklaar maken van publicaties verantwoorden⁽²¹⁹⁾. Bovendien vormt de gunningsbeslissing een inbreuk op de voorschriften inzake onverenigbaarheden⁽²²⁰⁾.

²¹⁹ Tegenover artikel 17, §1, van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

²²⁰ Opgesomd in artikel 10 van de in de vorige voetnoot genoemde wet.

6. Vlaams Infrastructuurfonds

De DAB Vlaams Infrastructuurfonds heeft van de begrote 36.197,3 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 36.361,8 miljoen BEF ontvangsten en 17.093,2 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 22 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. De DAB heeft zijn jaarverslagen over de jaren 1992 tot 1999 in het voorjaar van 2000 aan het Vlaams Parlement voorgelegd.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	2.862.963	2.862.963	0	0	6.020.670	6.020.670
dotatie	20.532.400	20.312.200	-220.200	19.266.300	8.610.600	-10.655.700
nog te ontv. dotatie	10.655.700	10.655.700	0	0	1.738.000	1.738.000
eigen ontvangsten	2.146.200	2.530.981	384.781	2.123.300	2.104.581	-18.719
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>36.197.263</i>	<i>36.361.844</i>	<i>164.581</i>	<i>21.389.600</i>	<i>18.473.851</i>	<i>-2.915.749</i>
uitgaven						
Adm. Wegen en Verkeer	10.981.800	8.413.836	-2.567.964	10.588.000	8.251.243	-2.336.757
Adm. Waterwegen en Zeewezen	11.387.700	8.441.707	-2.945.993	10.522.600	7.146.223	-3.406.377
Adm. Ondersteunende Studies en Opdrachten	145.000	119.450	-25.550	145.000	136.420	-8.580
Secr.-gen. en Adm. Alg. Administratieve Diensten	13.682.763	118.157	-13.564.606	134.000	77.002	-56.998
<i>totaal uitgaven</i>	<i>36.197.263</i>	<i>17.093.150</i>	<i>-19.104.113</i>	<i>21.389.600</i>	<i>15.610.888</i>	<i>-5.778.712</i>

De sterke onderaanwending van de beschikbare uitgavenkredieten is voor het grootste deel te verklaren door het niet gebruiken van een krediet van 13.518,7 miljoen BEF, dat was ingeschreven langs de uitgavenzijde van de begroting van het jaar 1999, onder het hoofdstuk *Secretariaat-generaal en de Administratie Algemene Administratieve Diensten*. Dit *belast ordonnanceringskrediet* was bestemd voor de betaling van een gedeelte van de aangegane, openstaande verbintenissen. Het was ingeschreven als tegenpost voor de *nog te ontvangen dotaties* van vorige jaren (10.655,7 miljoen BEF) en het *overgedragen saldo* (2.863 miljoen BEF), ingeschreven langs de ontvangstenzijde, en bracht de begroting 1999 in evenwicht. De overige, beschikbare uitgavenkredieten van de begroting 1999 volstonden echter ruimschoots om alle in 1999 vervallen schulden te betalen.

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.849.478

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken zijn voorbehoud medegedeeld ten aanzien van de vastgestelde rechten in de beheersrekening 1999 inzake schadegevallen aan het domein van het Vlaams Gewest bij de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur. Het wijdt aan deze in de uitvoeringsrekening van de begroting van het VIF geconsolideerde vastgestelde rechten momenteel nog nader onderzoek.

Zijn college heeft ook akte genomen van de jaarverslagen over de jaren 1992 tot 1999 die aan het Vlaams Parlement zijn voorgelegd en die op 24 maart en 28 juni 2000 ook aan het Rekenhof werden bezorgd⁽²²¹⁾.

3. Andere controleresultaten

De kredietvastleggingen van het VIF in 1999 waren het voorwerp van een bijzonder onderzoek van het Rekenhof. De bevindingen van dit onderzoek zijn weergegeven in het artikel *Gunning van overheidsopdrachten ten laste van het Vlaams Infrastructuurfonds in 1999* op p. 455 van dit boek.

²²¹ Artikel 59, §2, van zijn oprichtingsdecreet van 25 juni 1992, bepaalt dat de DAB jaarlijks vóór 30 juni aan het Vlaams Parlement verslag moet uitbrengen over de inkomsten en uitgaven, actieprogramma's en werking tijdens het afgelopen jaar.

7. Het Vlaams Cultuurhuis "de Brakke grond" in Amsterdam

De DAB Het Vlaams Cultuurhuis "de Brakke Grond" in Amsterdam heeft van de begrote 35,1 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 33,4 miljoen BEF ontvangsten en 30,2 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	5.625	5.567	-58	6.384	6.384	0
dotatie	22.700	22.700	0	23.000	23.224	224
diverse	2.500	830	-1.670	1.500	1.343	-157
huuropbrengsten	4.300	4.273	-27	4.235	4.190	-45
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>35.125</i>	<i>33.370</i>	<i>-1.755</i>	<i>35.119</i>	<i>35.142</i>	<i>22</i>
uitgaven						
personeel	2.325	2.159	-166	2.500	2.075	-425
werking	30.007	26.003	-4.004	29.619	25.281	-4.338
vermogen	2.794	2.059	-734	3.000	1.992	-1.008
<i>totaal uitgaven</i>	<i>35.125</i>	<i>30.221</i>	<i>-4.904</i>	<i>35.119</i>	<i>29.348</i>	<i>-5.772</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.860.784

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

8. Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek

De DAB Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek heeft van de begrote 10,9 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 11,6 miljoen BEF ontvangsten en 10 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 12 april 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij een opmerking gemaakt over de bovengrens van het reservefonds.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	660	660	0	569	569	0
dotatie	5.600	6.950	1.350	5.500	5.350	-150
diverse ontvangsten	1.090	913	-176	250	1.507	1.257
inkomgelden	3.150	2.705	-445	3.100	2.845	-255
verkoop publicaties	350	371	-21	400	297	-103
sponsorgeld	0	0	0	480	0	-480
totaal ontvangsten	10.850	11.600	750	10.299	10.569	269
uitgaven						
werkingskosten	2.300	2.219	-81	2.200	2.158	-42
personeel	7.050	6.699	-352	6.078	5.829	-249
energie	1.300	961	-339	1.300	995	-305
aankoop materialen	200	166	-34	0	0	
aankoop kunstwerken	0	0	0	0	0	0
kapitaalverrichtingen	0	0	0	721	711	-10
totaal uitgaven	10.850	10.045	-805	10.299	9.693	-606

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.814.738

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur medegedeeld dat de DAB bij de opmaak van zijn rekening over 2000 de in de instructies vermelde bovengrens van het reservefonds in acht moet nemen. Gelet op de verkeerde toepassing ervan in de rekening 1999, is er, behoudens aanwending gedurende het jaar of afwijking van de maximumgrens, geen aangroei van het reservefonds mogelijk bij de resultaatbepaling 2000.

9. Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen

De DAB Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen heeft van de begrote 165,2 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 133,1 miljoen BEF ontvangsten en 90,9 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 2 mei 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij een opmerking gemaakt over een begrotingsaanpassing.

1. Uitvoeringsrekening 1999

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
<i>(in duizenden BEF)</i>						
ontvangsten						
overdracht	21.074	21.074	0	10.027	10.027	0
dotatie	72.300	72.300	0	61.600	61.600	0
diverse	8.000	1.000	-7.000	1.500	1.513	13
inkomgelden	23.000	13.834	-9.165	35.000	35.472	472
verkoop publicaties	4.400	3.274	-1.126	2.650	2.791	141
wepplus	3.400	1.416	-1.984	0	0	
Antw. Open VZW	30.000	20.200	-9.800	0	0	0
schenkeningen	0	0	0	1.000	1.000	0
sponsorgeld	3.000	0	-3.000	3.050	2.752	-298
totaal ontvangsten	165.174	133.099	-32.075	114.827	115.155	328
uitgaven						
werkingskosten	86.167	45.107	-41.060	72.000	62.816	-9.184
personeelskosten	31.798	18.215	-13.583	22.500	17.075	-5.425
lonen Van Dyck	30.000	19.540	-10.460	0	0	0
overige materialen	3.768	2.334	-1.434	0	0	0
waarde voorwerpen	13.441	5.655	-7.786	0	0	0
wet. werking	0	0	0	6.600	2.093	-4.507
kunstwerken	0	0	0	9.352	8.330	-1.022
machines	0	0	0	2.075	1.466	-609
informatica	0	0	0	2.300	1.879	-421
totaal uitgaven	165.174	90.851	-74.323	114.827	93.658	-21.169

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.817.124

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur meegedeeld dat het bedrag van de totale verbintenissen ten laste van de uitgavenpost *Overige materialen* het in de goedgekeurde begroting voorziene bedrag overtrof.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting legde daarop alsnog een goedgekeurde begrotingsherschikking voor, die de overschrijding ongedaan maakte.

Op 14 juli 2000 repliceerde het Rekenhof dat de begrotingsaanpassingen voortaan samen met de rekening van de DAB moesten worden voorgelegd. Bovendien moet de uitvoeringsrekening de inkomsten en uitgaven relateren aan de laatst gewijzigde begrotingscijfers, wat niet gebeurde.

10. Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting

Het Rekenhof heeft de controle van de rekeningen 1999 van de dienst met afzonderlijk beheer Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting op 12 juli 2000 beëindigd. Van de begrote 1.553,1 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, realiseerde de DAB respectievelijk 1.553,1 miljoen BEF ontvangsten en 1.551,6 miljoen BEF uitgaven.

1. Rekeningen 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	253.102	46.039	-207.064	87.496	85.605	-1.891
teruggest. intr.	p.m.	14	14	0	2.354	2.354
dotatie 1998		207.100	207.100	716.900	716.900	0
dotatie 1999	1.300.000	1.300.000	0	1.037.064	830.000	-207.064
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>1.553.102</i>	<i>1.553.153</i>	<i>50</i>	<i>1.841.460</i>	<i>1.634.859</i>	<i>-206.601</i>
uitgaven						
beheersvergoeding	18.150	18.150	0	18.150	18.150	0
tenlasteneming	14.342	8.629	-5.713	45.000	14.342	-30.658
prefinanciering	0	0	0	0	2.490	2.490
subsidies BVR 19.12.1996	31.643	34.112	2.469			
tussenkomsten art. 49	1.488.967	1.490.698	1.731	1.778.310	1.558.838	-224.472
<i>totaal uitgaven</i>	<i>1.553.102</i>	<i>1.551.589</i>	<i>-1.513</i>	<i>1.841.460</i>	<i>1.588.820</i>	<i>-252.639</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.820.588

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

11. Investeren in Vlaanderen

De DAB Investeren in Vlaanderen heeft van de begrote 326,8 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 327,2 miljoen BEF ontvangsten en 225,6 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	61.700	61.748	48	68.600	68.623	23
dotatie	230.000	230.000	0	161.700	126.500	-35.100
dotatie voorg. jaar	35.100	35.100	0	76.900	76.950	50
diverse opbreng- sten	0	337	337	0	3.221	3.221
<i>totaal ontvang- sten</i>	<i>326.800</i>	<i>327.185</i>	<i>385</i>	<i>307.200</i>	<i>275.394</i>	<i>-31.806</i>
uitgaven						
personeel Brussel	23.700	20.809	- 2.891	21.800	19.754	- 2.046
personeel bui- tenland	51.600	40.689	-10.911	49.800	35.334	- 14.466
werking Brussel	73.000	45.325	-27.675	76.000	53.204	- 22.796
werking buiten- land	165.600	106.898	-58.702	141.600	88.107	- 53.493
investeringen brussel	8.200	7.636	-564	9.000	6.809	- 2.191
investeringen buitenland	4.700	4.277	-423	9.000	7.679	- 1.321
<i>totaal uitgaven</i>	<i>326.800</i>	<i>225.634</i>	<i>-101.166</i>	<i>307.200</i>	<i>210.887</i>	<i>- 96.313</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.836.036

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

12. Schoonmaak

De DAB Schoonmaak heeft van de begrote 276,7 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 276,6 miljoen BEF ontvangsten en 220,1 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 2 mei 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde daarbij een paar boekings- en formele fouten vast.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	43.300	43.306	6	29.700	29.755	55
dotatie	230.900	232.200	1.300	241.500	241.500	0
nog te ontv. dotatie				500	500	0
eigen ontvangsten	2.500	1.128	-1.372	5.400	4.759	-641
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>276.700</i>	<i>276.634</i>	<i>-66</i>	<i>277.100</i>	<i>276.514</i>	<i>-586</i>
uitgaven						
personeel	157.200	138.065	-19.135	148.000	131.762	-16.238
werking	116.500	79.614	-36.886	123.900	95.450	-28.420
investeringen	3.000	2.516	-484	5.200	3.723	-1.477
<i>totaal uitgaven</i>	<i>276.700</i>	<i>220.195</i>	<i>-56.505</i>	<i>277.100</i>	<i>230.935</i>	<i>-46.165</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.827.209

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken de volgende opmerkingen medegedeeld:

- ***Beheersrekening***

De totalen van de vermogensverwervingen met inventariscode 231.000-41 en 232.000-41 moeten in de beheersrekening respectievelijk 1.299.951 BEF en 981.674 BEF bedragen, in plaats van 1.169.545 BEF en 1.112.080 BEF. Het totaalbedrag van de vermogensverwervingen is echter correct.

Op 17 juli 2000 antwoordde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting dat de betrokken rectificaties werden uitgevoerd.

- ***Uitvoeringsrekening van de begroting***

Het totaalbedrag aan verbintenissen voor de werking (84.044.703 BEF) omvat 9.569.759 BEF ter uitvoering van het aannemingscontract voor de schoonmaakwerkzaamheden in het Hendrik Consciencegebouw voor het begrotingsjaar 1999. Deze opdracht was gegund voor 10.920.229 BEF per jaar, inclusief BTW. Daar de facturatieperiode voor 1999 slechts tien maand bedroeg, moet dit bedrag worden verminderd met 1.634.068 BEF (1.350.470 BEF + 283.598 BEF). De DAB had aldus 9.286.161 BEF moeten boeken in plaats van 9.569.759 BEF. De dienst bracht het BTW-bedrag (283.598 BEF) ten onrechte niet in mindering. Het totaal in de uitvoeringsrekening dient bijgevolg 83.761.105 BEF te bedragen in plaats van 84.044.703 BEF.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting antwoordde dat het bedrag van de overgedragen verbintenissen zou worden aangepast bij de opmaak van de beheersrekening 2000.

- ***Inventarisboek***

Het inventarisboek vermeldt de inventariscode en het CNOC-nummer van diverse goederen niet, hoewel de afdeling Accounting dit oplegt in haar handleiding voor het beheer van financiële rekeningen van DAB's.

De minister antwoordde dat de ontbrekende inventariscode's en CNOC-nummers ondertussen voor elk vermogensgoed werden aangebracht.

- ***Bestelbons***

De bestelbons worden zowel voor de DAB Schoonmaak als voor de afdeling Logistieke Dienstverlening centraal genummerd. Er bestaat dus geen doorlopende nummering van de bestelbons voor de DAB Schoonmaak. De bovenvermelde handleiding gebiedt nochtans een chronologische opeenvolging van de bestelbons. De DAB Schoonmaak is immers een boekhoudkundige entiteit die afzonderlijk wordt georganiseerd van de boekhouding van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting repliceerde dat de centrale nummering van de bestelbons op het niveau van de afdeling inmiddels werd opgeheven, zodat de DAB nu doorlopend nummert.

- ***Inkomende facturen***

De handleiding bepaalt ook dat alle facturen een handtekening van de leverancier, voorafgegaan door de vermelding *Deugdelijk en onvergouden verklaard voor de som van ... (in woorden) frank* moeten bevatten. Van deze regel kan de Minister van Financiën afwijken op verzoek van leveranciers die regelmatig en volgens mechanografische procédés boekhouden, op voorwaarde dat hun schuldvorderingen worden geregeld door overschrijvingen op het credit van hun rekeningen. Het Rekenhof stelde steekproefsgewijs vast dat deze vermelding op de factuur soms ontbreekt.

De minister antwoordde dat op de naleving van deze onderrichtingen scherper zou worden toegezien.

13. Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen

De DAB Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen heeft van de begrote 37,6 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 34,5 miljoen BEF ontvangsten en 24,6 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 12 april 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	3.108	3.108	0	0	0	0
dotatie	9.000	9.000	0	7.200	5.500	-1.700
diverse ontvangsten	23.987	21.143	-2.844	19.000	20.196	1.196
huuropbrengsten	1.550	1.203	-347	1.000	690	-310
EU-projecten	0	0	0	10.800	2.952	-7.848
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>37.644</i>	<i>34.454</i>	<i>-3.191</i>	<i>38.000</i>	<i>29.338</i>	<i>-8.662</i>
uitgaven						
EU-projecten	101	101	0	9.720	2.427	-7.293
personeelskosten	3.750	2.856	-894	4.700	4.329	-371
werkingskosten	31.743	20.935	-10.808	22.580	18.010	-4.570
uitrusting	2.050	729	-1.321	1.000	965	-35
<i>totaal uitgaven</i>	<i>37.644</i>	<i>24.621</i>	<i>-13.023</i>	<i>38.000</i>	<i>25.731</i>	<i>-12.269</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.821.136

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

14. Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk

De DAB Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk heeft van de begrote 134,7 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 134,7 miljoen BEF ontvangsten en 105,9 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 29 maart 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	40.680	40.680	0	24.201	24.201	0
dotatie	92.100	92.100	0	92.700	92.700	0
eigen ontvangsten	1.905	1.957	52	2.500	2.465	-35
reactive	0	0	0	598	598	0
schenken	0	0	0	0	0	0
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>134.684</i>	<i>134.737</i>	<i>52</i>	<i>120.000</i>	<i>119.965</i>	<i>-35</i>
uitgaven						
reactive	0	0	0	678	677	0
werking	134.684	105.916	-28.769	119.322	78.536	-40.787
<i>totaal uitgaven</i>	<i>134.684</i>	<i>105.916</i>	<i>-28.769</i>	<i>120.000</i>	<i>79.213</i>	<i>-40.787</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.806.344

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

15. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de dienst met afzonderlijk beheer Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande op 14 maart 2000 gecontroleerd verklaard. Van de begrote 43.500.000 BEF ontvangsten en uitgaven realiseerde de DAB respectievelijk 43.241.264 BEF ontvangsten en 37.318.995 BEF uitgaven.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>Vershil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	4.200	4.208	8	4.800	4.793	-7
dotatie	34.300	34.300	0	30.000	30.000	0
andere ontvangsten	5.000	4.733	-267	4.400	5.747	1.347
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>43.500</i>	<i>43.241</i>	<i>-259</i>	<i>39.200</i>	<i>40.540</i>	<i>1.340</i>
uitgaven						
werkingskosten	18.400	16.232	-2.168	17.300	15.476	-1.824
verblijfskosten	20.400	18.475	-1.925	17.600	16.230	-1.370
investeringen	3.700	1.849	-1.851	3.600	3.538	-62
tijdelijke tewerkstelling	1.000	763	-237	700	597	-103
<i>totaal uitgaven</i>	<i>43.500</i>	<i>37.319</i>	<i>-6.181</i>	<i>39.200</i>	<i>35.841</i>	<i>-3.359</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.814.737

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 geformuleerd.

16. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de dienst met afzonderlijk beheer Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen op 27 juni 2000 gecontroleerd verklaard. Van de begrote 38.300.000 BEF ontvangsten en uitgaven realiseerde de DAB respectievelijk 39.610.560 BEF ontvangsten en 36.798.990 BEF uitgaven.

1. Uitvoeringsrekening 1999

	1999			1998		
	Begroting	uitvoering	Verschil	begroting	uitvoering	verschil
<i>(in duizenden BEF)</i>						
ontvangsten						
overdracht	4.100	4.063	-37	5.200	5.241	41
dotatie	29.300	29.300	0	32.000	32.000	0
andere ontvangsten	4.900	6.248	1.348	4.600	5.871	1.271
totaal ontvangsten	38.300	39.611	1.311	41.800	43.112	1.312
uitgaven						
werkingskosten	17.800	17.503	-297	19.900	18.588	-1.312
verblijfskosten	15.700	15.553	-147	17.400	16.336	-1.064
investeringen	3.900	3.118	-782	3.800	3.175	-625
tijdelijke tewerkstelling	900	625	-275	700	617	-83
totaal uitgaven	38.300	36.799	-1.501	41.800	38.716	-3.084

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.821.137 Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 geformuleerd.

17. Autonome Vlaamse Fiscale Inning (AVFI)

De DAB AVFI heeft van de begrote 6,7 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 6,7 miljoen BEF ontvangsten en 3,3 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 23 mei 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
overdracht	2.200	2.200	0			
dotatie	4.500	4.500	0	2.200	2.200	0
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>6.700</i>	<i>6.700</i>	<i>0</i>	<i>2.200</i>	<i>2.200</i>	<i>0</i>
uitgaven						
personeel	5.400	2.400	3.000	1.750	0	-1.750
werking	700	700	0	250	0	-250
uitrusting	600	200	400	200	0	-250
<i>totaal uitgaven</i>	<i>6.700</i>	<i>3.300</i>	<i>3.400</i>	<i>2.200</i>	<i>0</i>	<i>-2.200</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.827.209

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekening 1999 gemaakt.

18. Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector (CICOV)

Op 1 januari 1999 werd de DAB Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector (CICOV) opgericht. Hij heeft van de begrote 10.600.000 BEF ontvangsten en uitgaven in zijn eerste jaar 10.422.953 BEF ontvangsten en 3.017.400 BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 op 19 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

1999			
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten			
overdracht	0	0	0
dotatie	10.000	10.000	0
diverse ontvangsten	600	423	-177
<i>totaal ontvangsten</i>	<i>10.600</i>	<i>10.423</i>	<i>-177</i>
uitgaven			
personeel	1.500	0	-1.500
werking	7.600	2.849	-4.751
infrastructuur	1.500	168	-1.332
<i>totaal uitgaven</i>	<i>10.600</i>	<i>3.017</i>	<i>-7.583</i>

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.817.126

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn de volgende opmerkingen medegedeeld:

- ***Financiële beheer van de DAB***

De aan het Rekenhof voorgelegde stukken beantwoorden niet aan de boekhoudkundige verplichtingen waarin hoofdstuk III, *Comptabiliteit en aflegging der rekeningen*, van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 betreffende het financiële en materiële beheer van het CICOV, voorziet. Dit besluit verklaarde in belangrijke mate de regels van het boekhoudbesluit⁽²²²⁾ toepasselijk op de DAB, naast de meer traditionele DAB-verplichtingen. Alleen de documenten ingevolge deze traditionele verplichtingen (uitvoeringsrekening, beheersrekening, ...) werden bezorgd.

Op 21 juni 2000 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting echter de intrekking van het besluit van 8 juni 1999 in het vooruitzicht gesteld. Het vervangende besluit zou niet meer naar het boekhoudbesluit verwijzen. Vooruitlopend op dit vervangende besluit heeft het Rekenhof de CICOV-rekening 1999 gecontroleerd rekening houdend met de in het vooruitzicht gestelde regels. Het heeft wel aange-drongen op een spoedige uitvaardiging van het nieuwe besluit.

²²² Besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

- ***Reservefonds***

Artikel 20, § 1, van het bovenvermelde besluit betreffende het financiële en materiële beheer verbond aan de overdracht naar het reservefonds van 10% van het saldo de voorwaarde dat de middelen van het reservefonds daardoor niet meer dan 10% van het gemiddelde van de uitgaven van de drie voorgaande jaren mag bedragen. Het aangekondigde vervangende besluit zou een gelijkaardige bepaling bevatten. Hoewel de uitgaven 1999 3.017.400 BEF bedroegen, transfereerde de DAB al 492.277 BEF naar zijn reservefonds.

3. Verdere ontwikkeling

Op 15 september 2000 keurde de Vlaamse regering een besluit goed dat het financiële en materiële beheer van de DAB CICOV regelt. Dit besluit voorziet inderdaad in de intrekking van het vorige besluit en bevat geen verwijzingen meer naar het boekhoudbesluit. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit besluit.

19. Linker Scheldeoever

Het Vlaams Gewest heeft de activiteiten, het vermogen en het personeel van de openbare instelling Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever (IMALSO) vanaf 1 januari 1999 overgenomen en ondergebracht in de DAB Linker Scheldeoever (LSO). De eindrekening op 9 maart 1999 van de ontbonden IMALSO bevat geen enkele verrichting en sluit op een nulsaldo. De DAB heeft van de voor 1999 begrote 276,5 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven, respectievelijk 258,4 miljoen BEF ontvangsten en 182,2 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DAB op 2 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de inventarisatie en aanpassing van de waardering van het overgenomen patrimonium van de IMALSO nog niet volledig voltooid is.

1. Uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	1999			1998		
	<i>begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>verschil</i>
ontvangsten						
Overblijvend kapitaal IMALSO	77.600	90.381	12.781			
dotatie	159.700	160.800	1.100			
nog te ontv. dotatie						
eigen ontvangsten	39.200	7.200	-32.000			
totaal ontvangsten	276.500	258.381	-18.119			
Uitgaven						
Personeel	218.100	153.153	-64.947			
Weking	53.500	28.725	-24.775			
Investeringen	4.900	352	-4.548			
totaal uitgaven	276.500	182.230	-94.270			

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.772.693

De IMALSO heeft gedurende 70 jaar gezorgd voor de bouw en exploitatie van de Waaslandtunnel en de voetgangerstunnel onder de Schelde, alsook voor het bouwrijp maken van de Antwerpse linker Scheldeoever. Bij het verstrijken van de levensduur van de vennootschap (begin 1999) heeft het Vlaams Gewest de activiteiten van de IMALSO overgenomen en boekhoudkundig ondergebracht in de nieuwe dienst met afzonderlijk beheer LSO.

In de eindrekening van de IMALSO op 9 maart 1999 zijn alle elementen van het actief en het passief van de vermogensbalans op nul gebracht. De resultatenrekening 1999 bevat geen verrichtingen meer en toont zodus een nulsaldo. Het Vlaams Gewest had immers al vanaf 1 januari 1999 alle activiteiten, goederen, rechten en verplichtingen en het personeel overgenomen. De boekingen vonden vanaf die datum dan ook in de rekeningen van de DAB LSO plaats. De eindrekening van de ontbonden IMALSO is niet meer in dit Boek opgenomen.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken n.a.v. zijn controle op de DAB-rekening, de volgende opmerkingen medegedeeld:

- **Waardering van het overgenomen patrimonium**

Gegevens uit de rekeningen van de ontbonden IMALSO zijn in de boekhouding van de nieuwe DAB overgenomen zonder een voorafgaand onderzoek van de correcte waardering van de vaste activa. Het Rekenhof had daar nochtans in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 van de IMALSO op aangedrongen.

Aan enkele opmerkingen die het Rekenhof in dit controleverslag formuleerde over de openstaande vorderingen en de inventarisatie van de gronden, werd evenmin voldoende gevolg gegeven:

- Er zijn nog steeds geen rechtsmiddelen ingezet om de vorderingen op het Vlaams Gewest (25.400.000 BEF) en de Provincie Antwerpen (65.633.572 BEF) inzake de onroerende voorheffing en de registratierechten voor 1997 en 1998 te innen.
- De afdeling Juridische Dienstverlening van het departement Leefmilieu en Infrastructuur, die inmiddels met de verdere afhandeling van dit dossier werd belast, zou moeten worden aangemaand onverwijld rechtsprocedures in te leiden.
- De inventarisatie en waardering van de onroerende goederen van de IMALSO, die zowel de bedrijfsrevisor als het Rekenhof al jarenlang vragen, is nog steeds niet voltooid. De patrimoniale ordonnanties die de DAB nu voor visum aan het Rekenhof voorlegt, geven daardoor niet de werkelijke waarde van de overgedragen goederen weer. Het Rekenhof heeft zijn visum verleend, maar vraagt om correctieboekingen opdat het patrimonium bij de invoering van de economische boekhouding op 1 januari 2001 tegen een zo getrouw mogelijke waarde in de beginbalans van het Vlaams Gewest kan worden opgenomen.

- **Regularisatie grondinname**

De bedrijfsrevisor had in zijn jaarverslag van 26 maart 1999 over de rekeningen 1998 van de IMALSO gesteld dat de grondinname van de Vlaamse Vervoermaatschappij voor de verlenging van de tramlijn Antwerpen Linkeroever-Zwijndrecht nog niet juridisch was afgehandeld. Aangezien dit nog steeds niet is gebeurd, vraagt het Rekenhof de grondoverdracht zo spoedig mogelijk juridisch en boekhoudkundig te regulariseren.

- **Toewijzing personeelskosten**

De uitgaven aangerekend op artikel 11.03, *Salarissen en toelagen personeel* van de uitvoeringsrekening 1999 van de DAB LSO (153.152.652 BEF), hebben betrekking op de personeelskosten van het overgenomen IMALSO-personeel. Inmiddels hebben een aantal van deze personeelsleden in het kader van de integratie van de opdrachten van de vroegere IMALSO in het departement Leefmilieu en Infrastructuur, andere taken gekregen. Om inzicht te hebben in de kostprijs van de overgenomen opdrachten - wat trouwens één van de hoofdmotieven was voor de oprichting van de DAB - zou de LSO in zijn rekeningen enkel nog de wedden mogen boeken van de personeelsleden die hij effectief voor de uitoefening van zijn opdracht inzet.

- **Grondbeheer**

Het beheer van de terreinen van de vroegere IMALSO werd geïntegreerd in de afdeling Zeeschelde, zonder evenwel voldoende begeleidende maatregelen te treffen om een actief en efficiënt grondbeheer te waarborgen. Het personeelslid dat instaat voor het grondbeheer is bovendien belast met een andere bijzondere opdracht, met name de invoering van de economische boekhouding bij Vlaamse Ge-

meenschap. In 1999 en 2000 vonden geen grondverkopen plaats. Het Rekenhof heeft de ministers dan ook gewezen op wat het in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 van IMALSO al over het productief en te gelde maken van de gronden heeft gesteld.

- **Opvolging verbintenissen**

Artikel 73.11 van de DAB-begroting 2000, *Vernieuwingsinvesteringen om de veiligheid te garanderen* bevat 115 miljoen BEF. Om een correcte opvolging van deze langlopende verbintenissen mogelijk te maken heeft het Rekenhof voorgesteld een vastleggingsmachtiging in de algemene uitgavenbegroting in te schrijven en de aanwending van deze middelen te onderwerpen aan de controle van de vastleggingen. De DAB-begroting kan daarvoor bovendien limitatieve vastleggings- en vereveningskredieten bevatten.

VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN

Geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen in de jaarrekeningen 1998

De Vlaamse openbare instellingen (VOI's) hebben over het jaar 1998 voor het eerst een jaarrekening opgesteld conform het besluit van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de VOI's. Het Rekenhof heeft onderzocht of de jaarrekeningen van 37 VOI's zijn opgesteld in overeenstemming met de nieuwe regelgeving en of voldaan werd aan de behoeften van de gebruikers. Het heeft geconcludeerd dat de huidige financiële rapportering nog niet volledig beantwoordt aan de informatiebehoeften. Zo bieden de begroting en de uitvoeringsrekening onvoldoende informatie om de uitvoering van de statutaire opdracht door de VOI te beoordelen en om de behoefte aan financiële middelen (dotatie) te bepalen. Bovendien kunnen de gegevens van deze staten niet zonder meer worden geconsolideerd in de nationale en regionale rekeningen volgens het ESR 95-referentiekader. Overigens geeft de bedrijfseconomische jaarrekening 1998 geen getrouw beeld van de financiële positie van de VOI's en van de kosten en opbrengsten verbonden aan hun verschillende activiteiten. Het Rekenhof heeft dan ook tal van aanbevelingen geformuleerd. De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft in zijn antwoord van 17 februari 2000 herhaaldelijk verwezen naar een nieuw ontwerpbesluit, dat evenwel nog steeds niet is uitgevaardigd.

1. Inleiding

Met het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 heeft de Vlaamse Gemeenschap de grondslag gelegd voor een moderne geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding voor de VOI's. Het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering (boekhoudbesluit) heeft het boekhoudplan vastgelegd, alsook de waarderings- en aanrekeningsregels voor de financiële rapportering aan de Vlaamse overheid. De nieuwe regelgeving is op 1 januari 1998 in werking getreden.

1.541.592

Begin 1998 heeft het Rekenhof een eerste, juridisch onderzoek van de nieuwe regelgeving uitgevoerd, waarbij het vooral de relevantie en adequaatheid van de bepalingen van de regelgeving heeft beoordeeld. Het heeft onder meer onderzocht hoe de regelgeving tegemoetkomt aan de aanbevelingen die het Vlaams Parlement formuleerde in de resolutie van 25 juni 1997⁽²²³⁾, wat het toepassingsgebied is van de

²²³ Resolutie betreffende het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controlesysteem van de Vlaamse openbare instellingen, door het Vlaams Parle-

nieuwe regelgeving en hoe de regelgeving zich verhoudt ten opzichte van andere regelgevingen. Het Rekenhof bracht op 2 april 1998 verslag uit aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, die op 13 oktober 1998 antwoordde. De belangrijkste bevindingen van het Rekenhof en het antwoord van de minister zijn verwerkt in het Boek van het Rekenhof 1998⁽²²⁴⁾. De vermelding in het Boek 1998 heeft op 5 mei 1999 geleid tot een resolutie met aanbevelingen van het Vlaams Parlement⁽²²⁵⁾.

1.559.127

Op 30 september 1998 hebben de VOI's in hun semestriële staten voor het eerst gerapporteerd volgens de nieuwe regelgeving. Het Rekenhof heeft op basis van deze staten onderzocht in welke mate de toepassing van het boekhoudbesluit relevante en vergelijkbare informatie opleverde. Het heeft zijn verslag daarover op 2 februari 1999 aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting overgelegd. De voornaamste bevindingen zijn vermeld in het Boek van het Rekenhof 1999⁽²²⁶⁾, met name: de rapportering was weinig transparant doordat de Vlaamse regering niet consistent voor eenzelfde aanrekeningsmoment koos; de VOI's hebben de reglementering op uiteenlopende wijze toegepast, wat de vergelijkbaarheid van de financiële staten in het gedrang bracht; de staten boden niet altijd een getrouw beeld van de financiële toestand van de VOI's; de begroting en de ESER-uitvoeringsrekening van de begroting boden het Vlaams Parlement onvoldoende beleidsinformatie; de administratie ondersteunde de VOI's onvoldoende. Het Rekenhof heeft dan ook enkele wijzigingen aan het besluit van de Vlaamse regering gesuggereerd (het consistentere formuleren van de aanrekeningsregels, het optimaal vastleggen van de aanrekeningsmomenten; het eenduidiger formuleren van sommige bepalingen,...). Het heeft tevens opgemerkt dat het Vlaams Parlement in zijn resolutie van 5 mei 1999 heeft aanbevolen een timing voorop te stellen voor de invoering van een prestatiebegroting en een analytische boekhouding. In afwachting diende de traditionele functionele begrotingsstructuur het parlement accurate beleidsinformatie te bieden, waarbij de overeenstemmende codes moesten worden geplaatst bij de rubrieken van de functionele begroting.

1.559.127

Het Rekenhof heeft vervolgens de toepassing door de VOI's van het boekhoudbesluit in hun jaarrekeningen 1998 onderzocht, de eerste jaarrekeningen conform de nieuwe regelgeving. Hierbij stonden twee onderzoeksvragen centraal: legden de VOI's een financiële rapportering voor overeenkomstig de nieuwe regelgeving en beantwoordde die rapportering aan de behoeften van de gebruikers van deze informatie? Het verslag dienaangaande, op 20 oktober 1999 aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting bezorgd, alsook de uit dit verslag voortvloeiende briefwisseling met de minister - de minister antwoordde op 17 februari 2000 en het Rekenhof reliceerde op 4 april 2000 - zijn voorwerp van de onderstaande paragrafen.

ment unaniem goedgekeurd op 25 juni 1997, Handelingen (1996-1997) – Nr. 48, van 24 juni 1997, en Nr. 50, van 25 juni 1997.

²²⁴ Geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering van de Vlaamse openbare instellingen, Stuk 11 (1998-1999) – Nr. 1 van 30 oktober 1998, p. 245-255.

²²⁵ Resolutie van 5 mei 1999 betreffende de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering van de Vlaamse openbare instellingen, Stuk 1336 (1998-1999) – Nr. 2, van 26 maart 1999, en Beknopt Verslag (1998-1999) – Nr. 56, van 5 mei 1999.

²²⁶ Implementatie van de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen, Stuk 36 (1999-2000) – Nr. 1 van 14 oktober 1999, p. 200-214.

Het Rekenhof beoogde met dit verslag de knelpunten inzake de toepassing van het boekhoudbesluit te identificeren en constructieve opmerkingen en aanbevelingen te formuleren die bijdragen tot een verbetering van de kwaliteit van de financiële verslaggeving door de VOI's.

2. Budgettaire informatie

Het management van de VOI, de toezichhoudende overheid en het Vlaams Parlement moeten de werking van de instelling en de realisatie van haar doelstellingen kunnen opvolgen, beoordelen en bijsturen. Zij hebben nood aan een begroting en een uitvoeringsrekening die de ontvangsten en uitgaven, verbintenissen, middelen (inputs), prestaties (outputs) en doelstellingen op een begrijpelijke manier weergeven. De financiële staten opgesteld overeenkomstig de regels en schema's van het boekhoudbesluit, verschaffen daartoe echter onvoldoende bruikbare informatie.

2.1. Informatiedoorstroming naar het Vlaams Parlement

Het Vlaams Parlement heeft t.a.v. de rekeningaflegging in zijn resolutie van 25 juni 1997 in eerste instantie de wens te kennen gegeven over voldoende tijd te kunnen beschikken om zich te buigen over de toe te stane middelen en de aanwending ervan en dus de begrotingsontwerpen en rekeningen tijdig voorgelegd te krijgen. Het boekhoudbesluit bevat echter geen bepalingen over de overlegging van informatie en rekeningen aan het Vlaams Parlement⁽²²⁷⁾. De financiële staten en informatie erover stroomden bijgevolg niet op een systematische en volledige wijze door naar het Vlaams Parlement⁽²²⁸⁾, dat voor informatie over de uitvoering van het beleid en het financieel management van de VOI's voornamelijk aangewezen is op de rekeningen en de commentaar in het Boek van het Rekenhof.

De minister ging in zijn antwoord niet in op de afwezigheid van een systematische informatiestroom naar het Vlaams Parlement. Hij antwoordde evenmin op de opmerking dat het boekhoudbesluit geen normen over de inhoud van het jaarverslag bepaalt, maar wees erop dat de nieuwe regelgeving ertoe heeft bijgedragen de actoren betrokken bij de goedkeuring en controle van de VOI-rekeningen tijdig de noodzakelijke, gestandaardiseerde gegevens te bezorgen. Het boekhoudbesluit heeft de termijnen en de wijze van indiening van de begrotingsontwerpen van de VOI's niet gewijzigd. De Vlaamse regering wenst volgens de minister de opmaak en voorlegging van de begrotingen van de VOI's, voor zover dit niet wettelijk is vastgelegd, te regelen met begrotingsinstructies.

Het Rekenhof repliceerde dat zijn onderzoeken hebben aangetoond dat de VOI's hun financiële staten wel in een gestandaardiseerde vorm presenteren, maar dat de inhoudelijke uniformiteit van de gegevens zeker nog niet is gerealiseerd⁽²²⁹⁾. Het

²²⁷ Artikel 10 regelt enkel de indiening van de financiële staten bij de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. Daarbuiten moeten de jaarrekening en het jaarverslag binnen de drie maand na indiening bij deze minister publiek ter inzage liggen op het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

²²⁸ Een aantal VOI's bezorgde het Vlaams Parlement uit eigen initiatief een jaarverslag, waarvan zij de inhoud vrij bepaalden. Het boekhoudbesluit heeft terzake geen normen gedefinieerd.

²²⁹ Dit blijkt onder meer uit de verschillende manieren waarop de VOI's de aanrekeningsregels, afschrijvingsregels en regels inzake de periodoterekening interpreteren en toepassen; de uiteenlopende of onvolledige rapportering over de verbinte-

heeft er dan ook op aangedrongen verder aan maatregelen te werken om de vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen te verbeteren. Overigens dient de Vlaamse regering haar begrotingsinstructies coherent met de budgettaire bepalingen van het boekhoudbesluit op te stellen, wil zij de betekenis van de rapportering over de uitvoering van de begroting niet uithollen.

2.2. Informatie over de uitvoering van de statutaire opdracht

De financiële staten opgesteld conform het boekhoudbesluit, en in het bijzonder de uitvoeringsrekeningen van de begrotingen, laten niet toe te beoordelen of de VOI haar statutaire opdracht uitvoert in overeenstemming met de begroting.

2.2.1. Statutaire opdracht komt onvoldoende tot uiting in het ESER-schema

De begroting en de uitvoeringsrekening volgen het ESER-schema, dat vooral macro-economische informatie biedt en daardoor minder geschikt is om de ontvangsten en uitgaven verbonden aan de statutaire taken weer te geven⁽²³⁰⁾. Slechts een beperkt aantal instellingen heeft binnen het ESER-schema een verdere functionele indeling gemaakt. De meeste andere VOI's maakten voor eigen gebruik een interne begroting op met een functionele indeling, die beter aansloot bij hun werking en de uitgaven en ontvangsten weergaf per activiteit. Zij deelden dit begrotingsdocument echter zelden mee aan de toezichthoudende overheid, maar converteerden het op het einde van het jaar naar de ESER-uitvoeringsrekening van de begroting.

Overigens heeft een strikte toepassing van het limitativiteitsprincipe⁽²³¹⁾ op de kredieten in het statistisch geïnspireerde ESER-schema beleidsmatig geen toegevoegde waarde⁽²³²⁾. Het boekhoudbesluit bevat geen bepalingen over de toepassing van dit principe in het ESER-schema.

De minister beaamde dat bij de ESER-voorstelling van de begroting belangrijke beleidsinformatie verloren gaat. Hij kondigde aan dat het ontwerpbesluit ter vervanging van het boekhoudbesluit de VOI's een detaillering van het opgelegde, minimale ESER-schema in functie van hun statutaire opdrachten zou opleggen⁽²³³⁾. Het nieuwe ontwerpbesluit zou tevens een regeling bevatten voor de limitativiteit

nissen, derdengelden, enz.; de diverse voorstellingswijzen van het eigen vermogen, het overgedragen resultaat, enz.; en de uiteenlopende of onvolledige rapportering van het gecumuleerd budgettair resultaat van voorgaande jaren en het budgettair resultaat van het lopend jaar.

²³⁰ Het zeer gedetailleerde schema is gebaseerd op de ESER-classificatie, die bedoeld is voor het opmaken van een eenvormige statistische en macro-economische rapportering (nationale rekeningen).

²³¹ Een begroting machtigt de VOI ten laste van een begrotingsartikel uitgaven te verrichten tot beloop van het overeenstemmende bedrag (artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 april 1954 houdende algemeen reglement op de begroting en de comptabiliteit van de bij wet van 16 maart 1954 bedoelde instellingen van openbaar nut).

²³² Een ESER-rekening kan een overschrijding op een geldstroom naar gezinnen en een onderaanwending op een geldstroom naar VZW's tonen, waarbij de geldstromen echter slaan op eenzelfde bedrijfseconomische activiteit of beleidsdomein. Op geaggregeerd niveau kan dit echter perfect binnen het budgettaire krediet passen.

²³³ Middels een opsplitsing van hun begroting in deelbegrotingen, een verdere detaillering van de ESER-codes of een combinatie van beide methodes.

van de kredieten en het momenteel nog van kracht zijnde koninklijk besluit van 7 april 1954 opheffen. De minister beklemtoonde dat de limitativiteit geldt tot op het niveau van de goedgekeurde kredieten.

Het Rekenhof waarschuwde ervoor dat een verdere uitsplitsing van het ESER-schema in functie van de statutaire opdracht zou kunnen leiden tot fragmentering van de kredieten, wat de transparantie van de begroting zou verminderen⁽²³⁴⁾. Het verwees dan ook opnieuw naar de resolutie van het Vlaams Parlement van 5 mei 1999, die in afwachting van een prestatiebegroting een traditionele functionele begrotingsstructuur voorstond, waarin de overeenstemmende ESER-codes naast de rubrieken worden geplaatst. Aangaande de regeling van de limitativiteit, herhaalde het dat het toepassen van limitativiteit op een ESER-begroting beleidsmatig niet steeds relevant is.

2.2.2. *Ontbreken van niet-financiële informatie*

Financiële informatie belicht slechts gedeeltelijk de doelstellingen, het beleid of de prestaties van een VOI. Zij moet worden aangevuld met niet-financiële gegevens. De rapportering daarover valt evenwel buiten het bestek van het huidige boekhoudbesluit, dat geen bepalingen bevat over de prestatiebegroting. Het legt wel het voeren van een analytische boekhouding op, dat een onmisbaar instrument is in de evolutie naar een prestatiebegroting. De prestatiebegroting werd echter nog niet verwezenlijkt. Het jaarverslag van de instelling zou daarvoor een bruikbaar instrument kunnen zijn. Dit vereist wel algemene richtlijnen voor de inhoud van dit verslag. Een aantal VOI's rapporteerde al in het kader van hun beheersovereenkomst niet-financiële gegevens over hun prestaties en doelstellingen aan de minister of het Vlaams Parlement. Dergelijke beheersovereenkomsten en rapporteringen zijn echter nog niet algemeen en staan los van de financiële rapportering conform het boekhoudbesluit. Op deze opmerking reageerde de minister niet.

2.2.3. *Geen opvolging van de verbintenissen*

De VOI's gaan voor de uitvoering van hun statutaire opdracht belangrijke verbintenissen aan, bijvoorbeeld voor investeringen of subsidiebeloften aan derden. De financiële afwikkeling ervan vindt meestal voor een groot deel pas in volgende begrotingsjaren plaats. Het boekhoudbesluit bevat nauwelijks bepalingen over de opvolging van en rapportering over deze verbintenissen en laat de VOI's een ruim appreciatierecht⁽²³⁵⁾. Overigens besteedt het maar expliciet aandacht aan verbintenissen aangegaan in het kader van een vastleggingsmachtiging⁽²³⁶⁾, terwijl VOI's in de praktijk ook daarbuiten verbintenissen aangaan⁽²³⁷⁾.

²³⁴ De begrotingsinstructies 1999 vroegen de VOI's de ESER-codes verder te detailleren tot op het niveau van hun statutaire opdracht. In de praktijk versnipperden de VOI's bepaalde posten van de traditionele begrotingsvoorstelling over verschillende ESER-codes, wat de transparantie van de begroting verminderde. Het Rekenhof merkte dit op bij het onderzoek van de begroting 1999 (Stuk 17 (1998-1999) – Nr. 1, p. 29).

²³⁵ Het Vlaams Parlement heeft in zijn resolutie van 25 juni 1997 nochtans aangedrongen op een boekhoudkundig systeem dat duidelijk aangeeft hoeveel en welke verbintenissen over meer dan één boekjaar zijn aangegaan.

²³⁶ Bij een vastleggingsmachtiging machtigt het Vlaams Parlement een instelling tijdens het begrotingsjaar verbintenissen tot een bepaald bedrag aan te gaan. Voor

De meeste VOI's hebben wel een vast systeem voor de opvolging van hun verbintenissen⁽²³⁸⁾. Enerzijds hebben de meeste instellingen, in strijd met het boekhoudbesluit, over hun verbintenissen niet gerapporteerd in de toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting 1998. Anderzijds heeft een beperkt aantal VOI's wel verantwoording afgelegd over belangrijke verplichtingen die zij buiten een specifieke vastleggingsmachtiging aangingen.

Het boekhoudbesluit zou dan ook duidelijke bepalingen moeten bevatten over de registratie en voorstelling van alle verbintenissen (aangegaan binnen of buiten een vastleggingsmachtiging) in de begroting en de (toelichting bij de) uitvoeringsrekening van de begroting.

De minister erkende dat de rapportering onvoldoende informatie geeft over de uitstaande verbintenissen. Hij heeft dit gebrek aan informatie o.m. ervaren bij de begrotingsopmaak. Het nieuwe ontwerpbesluit zou daarom voorzien in een rapporteringsverplichting voor verbintenissen in het kader van de vastleggingsmachtiging, verbintenissen boven de vastleggingsmachtiging en alle andere verbintenissen die toekomstige begrotingen zullen belasten.

2.2.4. Geen weergave van het beheer van derdengelden

Sommige VOI's staan in voor de inning of het beheer van bedragen voor rekening van derden. De instellingen moeten op een uniforme en transparante wijze rekening afleggen over deze gelden. Het boekhoudbesluit geeft echter niet duidelijk aan op welke wijze zij derdengelden in het schema van de begroting en de uitvoeringsrekening moeten opnemen. Tot en met 1997 namen de VOI's de derdengelden op in een aparte rubriek voor orde in de begroting en in de uitvoeringsrekening van de begroting. In 1998 hebben de VOI's deze derdengelden op uiteenlopende wijzen verwerkt in de uitvoeringsrekening van de begroting. Sommige instellingen hebben niets gerapporteerd, terwijl andere de verrichtingen wel hebben verwerkt, maar daarvoor diverse ESER-codes hebben gebruikt. Het Rekenhof heeft dan ook aandrongen op eenduidige instructies.

De minister onderschreef deze onduidelijkheid en stelde dat het nieuwe ontwerpbesluit eraan zou tegemoetkomen. De VOI's zouden met name ontvangsten en uitgaven voor orde afzonderlijk in de begrotingen en rekeningen moeten verwerken.

de betalingen die uit deze machtigingen zullen voortvloeien, moeten in latere begrotingen eigenlijke kredieten (correlatieve kredieten) worden ingeschreven.

²³⁷ Dit is bijvoorbeeld het geval voor instellingen die in hun begroting gesplitste kredieten opnamen voor contracten en overeenkomsten die jaaroverschrijdend zijn. In een aantal gevallen financieren zij deze verbintenissen met *eigen middelen* en moeten geen kredieten worden ingeschreven in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

²³⁸ Sommige volgen hun verbintenissen echter niet systematisch op, inzonderheid die welke zij buiten het kader van een vastleggingsmachtiging aangaan.

2.2.5. Gemengde dotaties

De VOI's zijn voor een groot deel afhankelijk van dotaties vanwege de Vlaamse Gemeenschap. Deze geldstromen en de aanwending ervan moeten duidelijk tot uiting komen in de begroting en uitvoeringsrekening. Het boekhoudbesluit geeft echter niet aan op welke wijze de instellingen dotaties die voor diverse doeleinden zijn bestemd (gemengde dotaties) ⁽²³⁹⁾, boekhoudkundig moeten verwerken. Zij hebben dit dan ook niet op een uniforme wijze gedaan. Bovendien hebben zij een uiteenlopende interpretatie gegeven aan de door het boekhoudbesluit opgelegde budgettaire en bedrijfseconomische aanrekeningsregels. Veelal passen de VOI's zowel voor de bedrijfseconomische resultatenrekening als voor de uitvoeringsrekening van de begroting eenzelfde aanrekeningsmoment toe, wat niet in overeenstemming is met het boekhoudbesluit, maar de toepassing ervan vereenvoudigt. Een aantal instellingen boeken de dotaties, subsidies, toelagen, enz. uitsluitend op kasbasis, vaak omdat het moment waarop de boekhouding van de transactie op de hoogte wordt gebracht vrijwel overeenstemt met het moment van betaling. De aanrekeningsregels behoeven hoe dan ook verduidelijking.

De minister heeft op deze opmerkingen niet geantwoord.

3. Kostprijsinformatie

Een VOI moet de toezichthoudende overheid en het Vlaams Parlement aantonen dat zij haar activiteiten op een efficiënte en kostenbewuste wijze heeft uitgevoerd. Haar bedrijfseconomische resultatenrekening moet inzicht bieden in de globale kostprijs van hun werking; haar analytische boekhouding dient de kosten toe te wijzen aan specifieke activiteiten en aldus een kostprijs per activiteit op te geven. Het boekhoudbesluit legt uitdrukkelijk een bedrijfseconomische boekhouding op en verplicht de VOI's de kosten en opbrengsten analytisch te boeken op grond van de kostenplaatsen waarop ze betrekking hebben. De praktische toepassing leverde echter tal van problemen op.

3.1. Periodetoerekening

De VOI's hielden onvoldoende rekening met het principe van de periodotoerekening. Dit had tot gevolg dat het werkelijke bedrijfseconomisch resultaat vaak sterk afwijkt van wat de VOI in haar resultatenrekening rapporteerde. Dikwijls lag een beperkte kennis van de bedrijfseconomische boekhouding aan de basis of was de VOI zich niet bewust van het belang van een correcte periodotoerekening. Soms beschikte de boekhouddienst te laat over de noodzakelijke informatie. Een aantal instellingen hebben het periodotoerekeningsprincipe bewust verkeerd toegepast met de bedoeling hetzij de nog beschikbare kredieten volledig uit te putten, hetzij de budgettaire toestand niet te verslechteren. Deze handelwijze brengt misleidende informatie met zich.

De minister erkende dat er knelpunten zijn op het vlak van boekhoudkundige kennis, organisatie van de VOI's en ondersteuning vanuit de administratie. Een beperkte kennis van de bedrijfseconomische boekhouding mag volgens hem echter geen argument zijn om de regelgeving niet te volgen. De VOI's beschikken over

²³⁹ Zo gebruikte een instelling de dotatie voor de eigen werking, het toekennen van werkingstoelagen aan derden en de financiering van een deel van de eigen investeringen.

voldoende mogelijkheden om dit te verhelpen (aanwerven van personeel, opleidingen). De organisatorische knelpunten moeten worden opgelost door de leidend ambtenaren van de VOI's. Over het bewust verkeerd toepassen van het periodetoe-rekeningsprincipe was de minister formeel: dit is een laakbare handelwijze die moet worden gesignaleerd.

3.2. Voorzieningen en waardeverminderingen

De bedrijfseconomische aanrekeningsregels verplichten de VOI's rekening te houden met kosten die hun oorsprong vinden in het boekjaar of voorgaande boekjaren, maar die slechts in een latere fase tot uitgaven zullen leiden, zoals *pensioenverplichtingen* voor de statutaire ambtenaren. De instellingen met een specifieke pensioenregeling of een stelsel van extralegale pensioenen, die daarvoor een voorziening voor pensioenen dienden aan te leggen, hebben deze aanleg op uiteenlopende manieren geboekt (van het niet aanleggen van een voorziening tot het provisioneren van de volledige voorziening ten laste van een vordering op de Vlaamse Gemeenschap). Ongeveer de helft van de VOI's legde een *voorziening voor waardeverminderingen op vorderingen* aan, maar sommige instellingen hebben ten onrechte geen voorzieningen geboekt, omdat zij dit associeerden met kwijtschelding of oninbaarverklaring. Voorzieningen ervoor werden nu eens wel, dan weer niet aangelegd. De instellingen hebben ten slotte weinig of geen *voorzieningen voor risico's en kosten* aangelegd (bv. voor grote herstellings- en onderhoudswerken of hangende schadegevallen). Een enkele keer schatten zij de voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken te hoog in, maar meestal te laag of helemaal niet in. Sommige instellingen activeerden hun grote onderhoudswerken, waardoor zij de kosten ervan ook spreidden. Het Rekenhof heeft aangedrongen op eenduidige richtlijnen terzake.

De minister erkende dat de richtlijnen over de aanleg van pensioenvoorzieningen ontoereikend zijn. Het nieuwe ontwerpbesluit zou het zo regelen dat de instellingen, conform de wet van 17 juli 1975, geen voorzieningen voor waardeverminderingen op vorderingen meer kunnen aanleggen. Het niet of niet correct gebruiken van voorzieningen voor risico's en kosten weet de minister aan het feit dat de VOI's nog onvoldoende bedrijfseconomisch redeneerden.

3.3. Afschrijvingen

De aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa wordt door middel van de afschrijvingen gespreid over hun gebruiksduur. Opdat de financiële staten een getrouw beeld zouden geven van de afschrijvingskosten van de verschillende VOI's, is het uiteraard nodig dat alle materiële vaste activa in de boekhouding zijn opgenomen (overeenstemming met fysische inventaris) en dat de VOI's de afschrijvingspercentages van het boekhoudbesluit op uniforme wijze toepassen. Ongeveer een vierde van de VOI's beschikt echter niet over een inventaris. Overigens heeft slechts een kwart van de instellingen mét een inventaris op het einde van het boekjaar een fysische inventarisatie uitgevoerd. Bovendien weken een paar VOI's zonder ministeriële goedkeuring af van de afschrijvingspercentages van het boekhoudbesluit.

De minister bevestigde dat de nieuwe afschrijvingspercentages moeten worden toegepast op de initiële aanschaffingswaarde. De VOI's menen volgens hem dat er geen nood meer is aan harmonisering voor de regeling van de overgang naar andere waarderingsregels, aangezien het overgangsboekjaar 1998 afgesloten is.

Het Rekenhof is het er niet mee eens dat er geen nood meer zou zijn aan harmonisering van de overgang naar andere waarderingsregels. De financiële staten van de

VOI's zullen immers pas echt vergelijkbaar zijn als de VOI's hun beginsituatie op een uniforme manier hebben herwerkt.

3.4. Doorgeefsubsidies

Het louter doorgeven van subsidies mag niet leiden tot een bedrijfseconomisch resultaat voor de VOI. Dit vereist dat de VOI's de opbrengst van de dotatie en de kosten van het doorgeven aan een derde in dezelfde periode aanrekenen in de resultatenrekening (matching-principe). De VOI's respecteren dit principe vaak niet, waardoor het bedrijfseconomisch resultaat van jaar tot jaar sterk kan fluctueren en geen conclusies over de performantie van de VOI toelaat.

De minister antwoordde dat de problematiek van de doorgeefsubsidies opnieuw zou worden onderzocht bij het opstellen van het ontwerpboekhoudbesluit.

3.5. Toewijzing aan de activiteiten van de VOI's

Aangezien het boekhoudbesluit niet voorziet in rapporteringsschema's om de kostprijs van de activiteiten voor te stellen, hebben de VOI's de verplichting tot het voeren van een analytische boekhouding op uiteenlopende wijze zelf ingevuld. In de praktijk gebeurt de toewijzing van kosten en opbrengsten aan activiteiten zeker nog niet systematisch. Vooral de VOI's van categorie A voeren nauwelijks of geen analytische boekhouding. Nochtans is ook hier informatie over de kostprijs per subsidieactiviteit interessant voor de beoordeling van de doelmatigheid. De VOI's van categorie B en de sui generis-instellingen voerden meestal wel een analytische boekhouding, maar gebruikten de informatie niet systematisch voor kostprijsberekening of prijszetting. Omdat een inzicht in de kostprijs per activiteit belangrijk is bij de evaluatie van het beleid, moet de Vlaamse regering een strikte timing opleggen voor de invoering van de analytische boekhouding.

De minister is niet ingegaan op de opmerkingen over de kostprijs per activiteit. In zijn beleidsnota 2000-2004 deelde hij wel mee dat in de loop van 2000 een aantal aanpassingen aan de reglementering doorgevoerd zouden worden op grond van de evaluatie van het boekhoudbesluit door de administratie en het Rekenhof. Een analytisch luik zou moeten worden toegevoegd om een duidelijk inzicht te krijgen in de kostenstructuren van producten en diensten.

4. Informatie over de financiële positie van de VOI

Gebruikers van de jaarrekeningen willen op de hoogte zijn van de financiële toestand van de VOI's. Zij willen weten of de VOI financieel gezond is, dan wel of er bijkomende financiering nodig is opdat de VOI haar taak van openbaar nut verder kan uitvoeren. De balans en de toelichting moeten deze informatie verstrekken. Het onderzoek van de jaarrekeningen 1998 toonde twee belangrijke problemen aan: de wijze waarop de VOI's hun eigen vermogen presenteren en de beschrijving van de rechten en plichten buiten balans.

4.1. Presentatie van het eigen vermogen

In het schema van de balans bestaat het eigen vermogen onder meer uit een rubriek *kapitaal*, een rubriek *reserves* en een rubriek *overgedragen resultaat*. Dat is een indeling die ten onrechte is overgenomen van de kapitaalvennootschappen⁽²⁴⁰⁾. De meeste VOI's zijn immers geen kapitaalvennootschappen en kunnen de rubrieken kapitaal en reserves in principe niet gebruiken⁽²⁴¹⁾.

Het boekhoudbesluit doet het resultaat van de VOI's die geen kapitaalvennootschappen zijn, altijd terecht komen in het overgedragen resultaat. Sommige instellingen hebben aldus een vrij groot overgedragen resultaat gerapporteerd. Dit geeft een verkeerd beeld. Het wekt immers de indruk dat de VOI vrij kan beschikken over het resultaat, terwijl dat vaak niet het geval is. Meestal bestaat het resultaat uit overschotten op dotaties van de Vlaamse Gemeenschap, die meestal al bestemd zijn, want de VOI moet ze aanwenden voor het doel waarvoor zij ze verkreeg (werking, investeringen, doorgeven van subsidies). Dit komt nu op geen enkele wijze tot uitdrukking in de balans. De post overgedragen resultaat wordt daarom best opgesplitst in verschillende categorieën die de verschillende bestemmingen van de fondsen aangeven.

De minister heeft hierop een aantal argumenten aangevoerd die evenwel het standpunt van het Rekenhof niet hebben gewijzigd.

4.2. Presentatie van de rechten en verplichtingen buiten balans

Om een getrouw beeld te hebben van de financiële positie van de VOI, moeten de gebruikers ook zicht hebben op de toekomstige en mogelijke rechten en verplichtingen van de instelling. Deze rechten en verplichtingen worden nog niet in de balans opgenomen, maar leiden op termijn wel tot schulden en schuldvorderingen. De VOI's gaan belangrijke verplichtingen aan: een aantal in het kader van een vastleggingsmachtiging⁽²⁴²⁾, een aantal ook buiten dit specifieke machtigingsinstrument⁽²⁴³⁾. Het boekhoudbesluit biedt onvoldoende houvast: het bepaalt enkel dat de VOI's de aanrekening op de vastleggingsmachtiging moeten rapporteren in de toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting. De toelichting bij de bedrijfs-economische jaarrekening bevat wel twee schema's voor de beschrijving van de rechten en verplichtingen buiten balans, maar die zijn niet aangepast aan het specifieke karakter van openbare instellingen⁽²⁴⁴⁾.

²⁴⁰ Deze indeling van het eigen vermogen moet de aandeelhouders inzicht verschaffen in hun winstrechten, in de mate waarin het resultaat wordt uitgekeerd, gereserveerd of overgedragen.

²⁴¹ VOI's mogen het eigen vermogen alleen besteden aan bij decreet opgelegde doelstellingen. Aandeelhouders hebben zij - op enkele uitzonderingen na - niet.

²⁴² De financieringslast van de in het kader van een vastleggingsmachtiging aangegane verbintenissen ligt bij de Vlaamse Gemeenschap. Een vastlegging creëert bij de VOI een recht op de Vlaamse Gemeenschap. De VOI heeft dan een *principiële vordering* op de Vlaamse Gemeenschap.

²⁴³ De wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut (artikel 6bis) voorzag tot en met 1997 in de mogelijkheid tot het opnemen van gesplitste kredieten in de VOI-begrotingen. Het boekhoudbesluit heeft deze mogelijkheid niet meer overgenomen.

²⁴⁴ De staten splitsen de verplichtingen niet uit naar soort of beleidsdomein (verplichtingen in het kader van werking, investeringen, verstrekken van subsidies, enz.) en

Het merendeel van de VOI's heeft wel de verbintenissen systematisch opgevolgd⁽²⁴⁵⁾, maar niet in de toelichtingen bij de jaarrekening 1998 gerapporteerd over de rechten en verplichtingen buiten balans. De instellingen die wel rapporteerden, deden dit op uiteenlopende wijze.

De minister heeft geantwoord dat het ontwerpbesluit de VOI's zou verplichten niet enkel te rapporteren over de verbintenissen in het kader van de toegekende machtiging, maar ook buiten dit kader. Deze informatie buiten balans zou een zicht moeten bieden op alle verbintenissen die toekomstige begrotingen bezwaren.

5. Informatie over de financieringsbehoefte

De VOI's krijgen van de Vlaamse Gemeenschap een dotatie voor de uitvoering van hun taak van openbare dienst. De financiële staten moeten de betrokken partijen toelaten de dotatie op eenduidige en uniforme wijze te bepalen, zij het als de behoefte aan financiële (kas)middelen, zij het als de behoefte aan bedrijfseconomische middelen (opbrengsten). Het boekhoudbesluit bepaalt echter niet expliciet welke financiële staten moeten worden aangewend voor de bepaling van de dotatie. Zij wordt in de praktijk meestal bepaald op kasbasis⁽²⁴⁶⁾, uitgaande van de begroting en haar uitvoeringsrekening. Het boekhoudbesluit bevat echter gebreken die de bruikbaarheid van deze rekening voor de dotatiebepaling hypothekeren: het gebrek aan consistente aanrekeningsregels⁽²⁴⁷⁾ en de afwezigheid van bepalingen over de berekeningswijze van overschotten of tekorten van vorige jaren en over de weergave van verbintenissen en verplichtingen.

In de praktijk hebben de VOI's de budgettaire aanrekeningsregels dan ook niet strikt toegepast⁽²⁴⁸⁾. Zij gaven bovendien het overgedragen resultaat van voorgaande jaren of over te dragen resultaat van het boekjaar op uiteenlopende wijze weer in de uitvoeringsrekening van de begroting⁽²⁴⁹⁾. De bovenstaande paragrafen toonden ten slotte al aan dat de instellingen hun verbintenissen niet systematisch in de toelichtingen rapporteerden.

De minister antwoordde dat de begrotingsinstructies bepalen hoe de dotatie wordt berekend. Het boekhoudbesluit regelt enkel de boekhoudkundige verwerking van de dotaties. Een van de belangrijkste verdiensten van het boekhoudbesluit bestaat erin dat de VOI's hun overschotten van vorige begrotingsjaren op een uniforme en een-

geven noch het kader aan waarin de verplichtingen zijn aangegaan (binnen of buiten vastleggingsmachtiging), noch de financieringswijze (dotaties, eigen middelen).

²⁴⁵ Een deel van de VOI's heeft dit niet gedaan. Dit geldt in het bijzonder de verplichtingen die zij buiten het kader van een vastleggingsmachtiging aangingen.

²⁴⁶ Het bedrag nodig om, rekening houdende met de eigen ontvangsten van de VOI, de uitgaven te kunnen financieren.

²⁴⁷ Sommige transacties worden aangerekend op kasbasis, andere op transactiebasis.

²⁴⁸ Zij maakten bv. vaak geen verschil tussen budgettaire en bedrijfseconomische aanrekeningsregels.

²⁴⁹ Een groot aantal VOI's gaf geen overschotten of tekorten weer, sommige om dotatievermindering op basis van de gerapporteerde overschotten te vermijden. Andere namen slechts een gedeelte van het overgedragen resultaat op. Een enkele instelling gebruikte reservefondstrekeningen. De oorsprong van de gerapporteerde begrotingsresultaten varieerde bovendien sterk, dit bij gebrek aan instructies vanwege de Vlaamse regering.

duidige wijze moeten verwerken en inbrengen als ontvangst in het nieuwe begrotingsjaar. Dat dit bij sommige VOI's tijdens het eerste begrotingsjaar nog wat moeilijk verloopt is begrijpelijk en noopt volgens de minister niet tot een aanpassing van het boekhoudbesluit. De minister reageerde niet op de opmerkingen over de inconsistente aanrekeningsregels, noch op de vraag of de behoefte aan kasmiddelen niet ook kan worden afgeleid uit de bedrijfseconomische boekhouding.

Het Rekenhof repliceerde dat de begrotingsinstructies in overeenstemming met de budgettaire bepalingen van het boekhoudbesluit moeten zijn. Het herhaalde de nood aan duidelijke en uniforme financiële staten, gebaseerd op coherente aanrekeningsregels, alsook aan financiële staten die voldoende inzicht bieden in de aard en mate van belast zijn van de overschotten. Dit alles beïnvloedt immers de berekening van de dotatie. Zo de typische aanwasbegroting wordt ingeruild voor grondig onderzoek van het doel en de efficiëntie van alle uitgaven, zoals aangekondigd in de beleidsnota Financiën en Begroting 1999-2004, zal het belang van een transparante financiële rapportering gebaseerd op eenduidige aanrekeningsregels nog groter worden. Het Rekenhof bleef ten slotte aandringen op duidelijke instructies over de berekening van de gecumuleerde budgettaire overschotten of tekorten per 31 december 1997.

6. Consolidatie-informatie

Momenteel is het onduidelijk in welke mate de Vlaamse en federale overheid geconsolideerde gegevens van de VOI's nodig hebben. Wel moet de Vlaamse Gemeenschap langs de Nationale Bank van België geconsolideerde gegevens over de VOI's aan Eurostat overleggen⁽²⁵⁰⁾. Deze gegevens moeten worden opgemaakt volgens een Europese normering (ESER/ESR). Het boekhoudbesluit heeft wel de ESER-coderingen overgenomen, maar niet de ESER-aanrekeningsregels. Daarbij komt dat alle VOI's die onderworpen zijn aan het besluit, een ESER-rapportering moeten opmaken, terwijl niet alle VOI's in de consolidatiekring bij de sector overheid worden opgenomen.

Sommige VOI's hebben het gedetailleerde ESER-schema gevolgd, andere hebben de gegevens op een hoog niveau geaggregeerd. Geen enkele VOI heeft een strikt onderscheid gemaakt tussen de bedrijfseconomische en budgettaire aanrekeningsregels. Dit had tot gevolg dat de ESER-rapportering werd afgeleid uit en sterk aanleunde bij de bedrijfseconomische boekhouding, meer dan bij een kasboekhouding. De Vlaamse regering zou dan ook moeten nagaan op welke manier zij optimaal tegemoet kan komen aan de ESER/ESR95-informatiebehoeften.

De minister antwoordde dat de nodige consolidatiegegevens sinds het van kracht worden van het boekhoudbesluit tijdig kunnen worden toegeleverd. De VOI's kunnen de ESR95-aanrekeningsregels niet toepassen voor ook het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de andere controleoverheden dit doen.

²⁵⁰ De financiële gegevens van een groot aantal VOI's moeten worden geconsolideerd ter uitvoering van verordening (EU) Nr. 2223/96 van de Raad van de Europese Unie van 25 juni 1996 inzake het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de EU. Het toezicht op de naleving van de normen van de Economische en Monetaire Unie vereist immers vergelijkbare, actuele en betrouwbare informatie over de structuur en de ontwikkeling van de economische situatie in ieder land of iedere regio.

Het Rekenhof heeft gerepliceerd dat het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zijn ontvangsten en uitgaven aanreken conform het koninklijk besluit van 1 juli 1964⁽²⁵¹⁾. De aanrekeningsregels van dit besluit stemmen niet overeen met de budgettaire aanrekeningsregels van het boekhoudbesluit. Er is met andere woorden geen reden om de ESR95-aanrekeningsregels niet op te leggen.

7. Betrouwbaarheid van de informatie

Ter verhoging van de betrouwbaarheid en de onderlinge coherentie van de financiële staten, bestaan een aantal controles en procedures, al dan niet expliciet vermeld in het boekhoudbesluit. Het Rekenhof heeft een aantal gebreken in deze procedures en controles vastgesteld.

7.1. Systematische afsluiting van boekhoudperiodes

Enkele VOI's hadden bij de controle het boekjaar 1998 nog niet afgesloten en konden in principe nog wijzigingen aanbrengen in de boekhouding van 1998. Ook bij de instellingen die 1998 effectief hadden afgesloten, bleef het technisch mogelijk nog boekingen te doen in de gesloten boekhoudperiodes. Het ontbreken van een daadwerkelijke afsluiting van de gerapporteerde boekhoudperiode brengt de getrouwheid van de financiële staten in het gedrang.

De minister heeft hierop niet geantwoord.

7.2. Reconciliatie van de verschillende rapporteringen

Verscheidene VOI's moeten behalve de rapportering conform het boekhoudbesluit, nog andere rapporteringen opstellen (bv. ingevolge de boekhoudwet of een beheerscontract). Eensdeels heeft het Rekenhof deze wildgroei aan rapportering in vraag gesteld⁽²⁵²⁾. Het Rekenhof heeft erop aangedrongen dat de Vlaamse regering duidelijk aangeeft wat de opzet is van de verschillende rapporteringen. Verschillen in aanrekenings- en waarderingsregels moeten overigens steeds worden verantwoord vanuit specifieke informatiebehoefte. Bovendien moeten de aanrekeningsregels van elke rapportering die het boekhoudbesluit oplegt, onderling coherent zijn. Anderdeels heeft het Rekenhof gewezen op het belang van de overeenstemming van de resultaten van de verschillende rapporteringen, zeker van die tussen de bedrijfseconomische boekhouding en budgettaire rapportering⁽²⁵³⁾. Het onderzoek van de jaarrekeningen 1998 heeft uitgewezen dat weinig VOI's deze overeenstemming effectief gecontroleerd hebben (reconciliatie). Nog minder VOI's hebben deze reconciliatie opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening. Een dergelijke controle is

²⁵¹ Tot vaststelling van de regels van aanrekening van de budgettaire ontvangsten en uitgaven van de diensten van algemeen bestuur van de Staat.

²⁵² Tijdens het onderzoek stelde het Rekenhof frequent vast dat VOI's een aantal van deze financiële staten niet gebruiken omdat zij nauwelijks additionele informatie bieden. Zo bieden de bedrijfseconomische jaarrekening volgens de boekhoudwet en de bedrijfseconomische jaarrekening volgens het boekhoudbesluit gelijkaardige informatie.

²⁵³ Artikel 47 van het boekhoudbesluit bepaalt dat de uitvoering van de begroting voortvloeit uit de bedrijfseconomische boekhouding die in een controleerbare koppeling met de betrokken ESER-code voorziet voor de boekingen die een budgettaire implicatie hebben.

nochtans essentieel. De toepassing van verschillende aanrekeningsregels in de verschillende rapporteringen heeft immers geleid tot verschillende resultaten van het boekjaar en verschillende gecumuleerde resultaten⁽²⁵⁴⁾.

De minister heeft geantwoord dat het boekhoudbesluit slechts van de bedrijfseconomische aanrekeningsregels voor de ondernemingen is afgeweken waar het overheidskarakter van de instellingen dit vergde. Instellingen die een statutaire jaarrekening moeten voorleggen aan de Nationale Bank van België, moeten volgens hem geen bijkomende boekhouding opstellen, enkel een bijkomende rapportering, die ze middels een beperkt aantal correcties kunnen afleiden uit de statutaire jaarrekening. Een VOI die een beheersovereenkomst heeft gesloten met de Vlaamse regering, moet over de realisatie van de overeengekomen doelstellingen rapporteren. Een dergelijke rapportering is echter in essentie niet financieel van aard en wordt bepaald door de beheersovereenkomst. De minister zou ten slotte onderzoeken of een verplichte reconciliatietest zou worden opgenomen in het nieuwe ontwerpbesluit.

Het Rekenhof heeft gerepliceerd nooit te hebben opgemerkt dat instellingen die een bedrijfseconomische boekhouding volgens de boekhoudwet volgen, nog een bijkomende boekhouding moeten voeren. Het heeft wel het nut van al deze rapporteringen in vraag gesteld. Tot slot heeft het onderstreept dat de controle op de overeenstemming van de verschillende rapporteringen essentieel is. Het bleef er dan ook op aandringen de reconciliatietest in het ontwerpbesluit op te nemen.

7.3. *Revisorale controle*

Het Vlaams Parlement heeft in verschillende resoluties gepleit voor een degelijke revisorale controle in de VOI's, waarbij een *certification-audit* voldoende waarborgen biedt voor het getrouw beeld van de rekeningen. Het heeft gevraagd de verantwoordelijkheden van de bedrijfsrevisoren bij de VOI's af te lijnen in een duidelijke opdrachtomschrijving. De nieuwe regelgeving bevat evenwel geen bepalingen over de revisorale controle op de VOI-jaarrekeningen.

Uit het onderzoek is gebleken dat de bedrijfsrevisoren en de commissarissen-revisoren meestal geen opinie hebben gegeven bij de financiële rapportering die de VOI's de minister ter uitvoering van het boekhoudbesluit voorlegden. Waar dit wel het geval was, had het oordeel meestal slechts betrekking op een gedeelte van de rapportering (balans en resultatenrekening).

Om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van het Vlaams Parlement is het noodzakelijk de revisorale controles bij de VOI's af te stemmen op de financiële rapportering overeenkomstig het boekhoudbesluit. Een duidelijke taakomschrijving van de bedrijfsrevisoren moet het Rekenhof bovendien in de mogelijkheid stellen een auditprogramma te ontwikkelen dat ervan uitgaat dat gesteund kan worden op de bevindingen van de revisoren.

De minister heeft de opmerkingen over de revisorale controle volledig onderschreven. Deze controle was een van de aandachtspunten van het ontwerp van kaderdecreet dat ABAFIM een paar jaar geleden heeft opgesteld. Daar de wet van 16 maart 1954 en de sui generis-regeling in een aantal organieke decreten de opdracht van de

²⁵⁴ Een mogelijke additionele controle is de opmaak van een beheersrekening, die de verandering in de liquidien verklaart vanuit de begrotingsontvangsten en -uitgaven. Het boekhoudbesluit legt een dergelijke, waardevolle controle niet op.

revisor uiteenlopend regelden, acht de minister een nieuwe decretale grondslag aangewezen. Hij kondigde een dergelijke nieuwe regeling aan.

Het Rekenhof heeft akte genomen van het voorstel een nieuwe regeling uit te werken, maar onderstreepte dat ook binnen de huidige decretale en wettelijke context mogelijkheden bestaan om de opdracht van de bedrijfsrevisoren af te stemmen op het boekhoudbesluit.

8. Conclusie en aanbevelingen

De toetsing van de toepassing door de VOI's van het boekhoudbesluit bij de opmaak van hun rekeningen 1998 heeft aangetoond dat de huidige financiële rapportering nog niet volledig beantwoordt aan de informatiebehoeften van de gebruikers en diverse knelpunten kent: de begroting en de uitvoeringsrekening bieden onvoldoende informatie om de uitvoering van de statutaire opdracht te beoordelen of de behoefte aan financiële middelen te bepalen, consolidatie van de rekeninggegevens in de nationale en regionale rekeningen volgens het ESR 95-referentiekader is nog niet zonder meer mogelijk en de bedrijfseconomische jaarrekening geeft op dit ogenblik nog geen getrouw beeld van de financiële positie en van de kosten en opbrengsten verbonden aan de verschillende activiteiten van de VOI's.

Om dit te verhelpen heeft het Rekenhof de conclusies van zijn onderzoek in tal van concrete aanbevelingen omgezet, onder meer:

(Betreffende de begroting en de uitvoeringsrekening van de begroting)

- Het Vlaams Parlement moet systematisch beschikken over informatie om de werking van de VOI te beoordelen (begrotingen, uitvoeringsrekeningen, rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomsten, ...).
- Het schema van de begroting en van de uitvoeringsrekening moet, tot er duidelijkheid bestaat over een verplichte en algemeen opgelegde prestatiebegroting, worden opgesteld in een functionele indeling. Van daaruit kan de koppeling worden gemaakt met de ESR 95-indeling.
- Hetzelfde schema moet worden aangepast opdat de VOI's adequaat kunnen rapporteren over de rechten en verplichtingen, in het bijzonder die welke voortvloeien uit de vastleggingsmachtiging, en over de financieringswijze.
- Het schema moet de VOI's ook toelaten adequaat te rapporteren over de derdengelden die zij innen of beheren.
- De dotaties van de Vlaamse Gemeenschap en de aanwending ervan moeten op uniforme wijze blijken uit de begrotingen en de uitvoeringsrekeningen. Daartoe vergen de aanrekeningsregels verduidelijking.
- Het overgedragen resultaat moet op eenduidige wijze worden gerapporteerd en toegelicht in de begrotingen en de uitvoeringsrekeningen.
- De aanrekeningsregels moeten optimaal zijn afgestemd op de financiële informatie nodig voor het berekenen van de dotatie en het uitvoeren van consolidaties.

(Betreffende de resultatenrekening)

- De resultatenrekening moet alle kosten en opbrengsten bevatten die verband houden met het boekjaar.
- De boekhoudkundige verwerking van doorgeefsubsidies mag geen impact hebben op het bedrijfseconomisch resultaat.
- De invoering van een analytische boekhouding moet toelaten inzicht te verkrijgen in de kostprijs van de activiteiten van de VOI's.

(Betreffende de balans en de toelichting)

- Het schema van de balans moet worden aangepast opdat de VOI's het eigen vermogen kunnen presenteren op een voor openbare instellingen aangepaste wijze.
- Het schema van de toelichting moet worden aangepast opdat de VOI's adequaat kunnen rapporteren over de rechten en verplichtingen buiten balans, in het bijzonder die voortvloeiende uit de vastleggingsmachtiging.
- Een reconciliatie moet de consistentie van de verscheidene rapporteringen aantonen.

Op diverse van deze aanbevelingen, reageerde de minister met een verwijzing naar een nieuw ontwerpbesluit. Zolang dit nieuw ontwerpbesluit echter niet is goedgekeurd en in werking getreden, blijven de problemen uiteraard bestaan. De financiële staten 1999 van de VOI's vertonen dan ook dezelfde tekortkomingen als de rekeningen 1998.

Algemeen overzicht van de rekeningen 1999

Het Fonds Culturele Infrastructuur, het Vlaams Zorgfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren sloten in 1999 hun eerste jaarrekening af. In vergelijking met 1998 is de Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever (Imalso) opgeheven. In het begrotingsjaar 1999 hebben 45 VOI's rekeningen afgelegd bij het Rekenhof.

De onderstaande tabellen geven een cijfermatig overzicht van de gecontroleerde VOI-rekeningen, gerangschikt volgens de categorie van de instellingen. De ontvangsten zijn opgedeeld in dotaties, enerzijds, en andere ontvangsten, anderzijds. Dotaties zijn daarbij: transfers van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap overgenomen uit de uitvoeringsrekening van de VOI's (ontvangsten met ESR-code 46 - *Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep* of ESR-code 66 - *Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep*). De rubriek *andere ontvangsten* omvat de eigen ontvangsten, zoals transfers van de EU, retributies, verkopen, renten, huurgelden en de andere ontvangsten die niet onder de voorgaande categorieën ressorteren. In het overzicht wordt geen rekening gehouden met de overgedragen saldi van vorige jaren die de verscheidene VOI's hebben gebruikt om hun begroting in evenwicht te kunnen indienen. In het begrotingsjaar 1999 bedroegen de totale ontvangsten 198,3 miljard BEF, waarvan 134,8 miljard BEF dotaties. De totale uitgaven bedroegen 189,4 miljard BEF.

Instellingen van categorie A

Instelling	Cat.		(in duizenden BEF)	
			1999	
			begroting	uitvoering
1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM)	A	ontvangsten	2.627.900	2.409.160
		dotatie	2.336.400	1.610.676
		andere	291.500	798.484
		uitgaven	2.720.200	1.897.928
		saldo	-92.300	511.232
2. Fonds Vlaanderen-Azië	A	ontvangsten	23.400	23.544
		dotatie	23.400	23.400
		andere	0	144
		uitgaven	217.200	34.054
		saldo	-193.800	-10.510
3. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)	A	ontvangsten	6.955.000	6.965.301
		dotatie	6.905.500	6.905.505
		andere	49.500	59.796
		uitgaven	8.967.500	5.646.249
		saldo	-2.012.500	1.319.052
4. Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)	SG	ontvangsten	920.600	996.433
		dotatie	920.600	952.045
		andere	0	44.388
		uitgaven	1.326.500	707.312
		saldo	-405.900	289.121

Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
5. Fonds tot bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV)	A	ontvangsten	2.080.400	2.151.521
		<i>dotatie</i>	<i>1.880.400</i>	<i>1.880.400</i>
		<i>andere</i>	<i>200.000</i>	<i>271.121</i>
		uitgaven	2.344.100	1.694.794
		saldo	-263.700	456.727
6. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams-Brabant (VLABINVEST)	A	ontvangsten	122.218	141.496
		<i>dotatie</i>	<i>115.218</i>	<i>115.300</i>
		<i>andere</i>	<i>7.000</i>	<i>26.196</i>
		uitgaven	519.100	145.429
		saldo	-396.882	-3.933
7. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ)	A	ontvangsten	6.577.500	6.531.480
		<i>dotatie</i>	<i>6.261.300</i>	<i>6.280.607</i>
		<i>andere</i>	<i>316.200</i>	<i>250.873</i>
		uitgaven	6.674.000	6.443.790
		saldo	-96.500	87.690
8. Fonds Film in Vlaanderen	A	ontvangsten	390.000	378.052
		<i>dotatie</i>	<i>375.000</i>	<i>375.000</i>
		<i>andere</i>	<i>15.000</i>	<i>3.052</i>
		uitgaven	390.000	313.335
		saldo	0	64.717
9. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	A	ontvangsten	3.058.693	2.825.031
		<i>dotatie</i>	<i>3.009.200</i>	<i>2.775.552</i>
		<i>andere</i>	<i>49.493</i>	<i>49.479</i>
		uitgaven	3.528.310	2.830.544
		saldo	-469.617	-5.513
10. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)	A	ontvangsten	1.538.000	1.575.760
		<i>dotatie</i>	<i>1.145.000</i>	<i>1.145.000</i>
		<i>andere</i>	<i>393.000</i>	<i>430.760</i>
		uitgaven	1.723.300	987.789
		saldo	-185.300	587.971
11. Grindfonds	A	ontvangsten	355.000	360.514
		<i>dotatie</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
		<i>andere</i>	<i>355.000</i>	<i>360.514</i>
		uitgaven	993.500	58.630
		saldo	-638.500	301.884
12. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA)	A	ontvangsten	57.200	58.141
		<i>dotatie</i>	<i>55.100</i>	<i>55.100</i>
		<i>andere</i>	<i>2.100</i>	<i>3.041</i>
		uitgaven	106.100	34.382
		saldo	-48.900	23.759
13. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie - Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO)	A	ontvangsten	4.750.600	5.572.380
		<i>dotatie</i>	<i>4.490.300</i>	<i>4.490.300</i>
		<i>andere</i>	<i>260.300</i>	<i>1.082.080</i>
		uitgaven	7.812.300	7.830.297
		saldo	-3.061.700	-2.257.917

Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
14. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconvertie - Kleine Ondernemingen (FEERR-KO)	A	ontvangsten	3.512.600	3.499.233
		<i>dotatie</i>	<i>3.432.600</i>	<i>3.432.600</i>
		<i>andere</i>	<i>80.000</i>	<i>66.633</i>
		uitgaven	5.034.600	3.437.002
		saldo	-1.522.000	62.231
15. Limburgfonds	A	ontvangsten	1.419.300	1.650.840
		<i>dotatie</i>	<i>815.000</i>	<i>815.000</i>
		<i>andere</i>	<i>604.300</i>	<i>835.840</i>
		uitgaven	2.330.200	1.622.667
		saldo	-910.900	28.173
16. Vlaams Rente Egalisatie Fonds (VERF)	A	ontvangsten	367.300	386.823
		<i>dotatie</i>	<i>300.000</i>	<i>300.000</i>
		<i>andere</i>	<i>67.300</i>	<i>86.823</i>
		uitgaven	2.351.500	16.566
		saldo	-1.984.200	370.257
17. Fonds Culturele Infrastructuur	A	ontvangsten	597.600	597.600
		<i>dotatie</i>	<i>597.600</i>	<i>597.600</i>
		<i>andere</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
		uitgaven	597.600	241.356
		saldo	0	356.344
18. Vlaams Zorgfonds	A	ontvangsten	4.000.000	4.019.400
		<i>dotatie</i>	<i>4.000.000</i>	<i>4.000.000</i>
		<i>andere</i>	<i>0</i>	<i>19.400</i>
		uitgaven	0	19.400
		saldo	4.000.000	4.000.000

Totaal van de VOI's van categorie A

(in duizenden BEF)

	1999	
	begroting	uitvoering
ontvangsten	39.353.311	40.142.709
<i>dotatie</i>	<i>36.662.618</i>	<i>35.754.085</i>
<i>andere</i>	<i>2.690.693</i>	<i>4.388.624</i>
uitgaven	47.636.010	33.961.524
saldo	-8.282.699	6.181.285

Instellingen van categorie B en sui generis

		<i>(in duizenden BEF)</i>		
Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
1. Gemeenschapsonderwijs	B	ontvangsten	8.908.795	7.839.228
		<i>dotatie</i>	7.193.000	7.182.068
		<i>andere</i>	1.714.995	657.160
		uitgaven	8.908.804	6.945.909
		saldo	-9	893.319
2. Universitair Ziekenhuis Gent (UZG) ⁽²⁵⁵⁾	B	ontvangsten	-	-
		<i>dotatie</i>	-	-
		<i>andere</i>	-	-
		uitgaven	-	-
		saldo	-	-
3. Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)	SG	ontvangsten	97.187	100.306
		<i>dotatie</i>	81.400	81.900
		<i>andere</i>	15.787	18.406
		uitgaven	98.971	103.090
		saldo	-1.784	-2.784
4. Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)	SG	ontvangsten	4.413.600	4.461.049
		<i>dotatie</i>	4.400.400	4.407.556
		<i>andere</i>	13.200	53.493
		uitgaven	5.134.000	3.471.736
		saldo	-720.400	989.313
5. Investeringsdienst Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)	SG	ontvangsten	450.165	450.165
		<i>dotatie</i>	446.300	446.300
		<i>andere</i>	3.865	3.865
		uitgaven	702.338	328.422
		saldo	-252.173	121.743
6. Kind en Gezin	B	ontvangsten	9.538.813	9.521.149
		<i>dotatie</i>	6.449.800	6.474.983
		<i>andere</i>	3.089.013	3.046.166
		uitgaven	9.568.530	9.468.671
		saldo	-29.717	52.478
7. Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)	SG	ontvangsten	33.367.012	33.899.236
		<i>dotatie</i>	32.277.567	32.380.116
		<i>andere</i>	1.089.445	1.519.120
		uitgaven	33.851.988	32.861.105
		saldo	-484.976	1.038.131
8. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel ⁽²⁵⁵⁾	SG	ontvangsten	-	-
		<i>dotatie</i>	-	-
		<i>andere</i>	-	-
		uitgaven	-	-
		saldo	-	-

²⁵⁵ De instelling is onderworpen aan de ziekenhuiswetgeving en dient geen ESR-uitvoeringsrekening voor te leggen.

Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
9. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem ⁽²⁵⁵⁾	SG	ontvangsten	-	-
		dotatie	-	-
		andere	-	-
		uitgaven	-	-
		saldo	-	-
10. Vlaams Fonds voor de Letteren	SG	ontvangsten	23.000	23.000
		dotatie	23.000	23.000
		andere	0	0
		uitgaven	2.689	2.689
		saldo	20.311	20.311
11. Vlaamse Opera (VLOPERA)	SG	ontvangsten	879.700	860.173
		dotatie	471.200	479.000
		andere	408.500	381.173
		uitgaven	879.700	920.590
		saldo	0	-60.417
12. Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLO-SO)	SG	ontvangsten	1.996.700	1.951.497
		dotatie	1.427.400	1.400.900
		andere	569.300	550.597
		uitgaven	2.011.000	1.955.997
		saldo	-14.300	-4.500
13. Toerisme Vlaanderen	B	ontvangsten	1.187.031	1.109.520
		dotatie	1.088.000	1.035.350
		andere	99.031	74.170
		uitgaven	1.215.943	1.119.385
		saldo	-28.912	-9.865
14. Export Vlaanderen	B	ontvangsten	1.065.900	983.055
		dotatie	948.400	872.372
		andere	117.500	110.683
		uitgaven	1.201.000	1.062.707
		saldo	-135.100	-79.652
15. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)	B	ontvangsten	24.018.900	24.936.789
		dotatie	17.065.400	17.186.300
		andere	6.953.500	7.750.489
		uitgaven	25.499.500	24.060.359
		saldo	-1.480.600	876.430
16. Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)	SG	ontvangsten	2.036.324	1.983.072
		dotatie	1.943.100	1.943.100
		andere	93.224	39.972
		uitgaven	2.057.804	1.980.634
		saldo	-21.480	2.438
17a. Vlaamse Landmaatschap-pij (VLM) - Algemene diensten	B	ontvangsten	927.300	935.700
		dotatie	892.800	900.223
		andere	34.500	35.477
		uitgaven	927.300	847.836
		saldo	0	87.864

Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
17b. Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - Mestbank	B	ontvangsten	363.856	367.299
		<i>dotatie</i>	363.856	364.458
		<i>andere</i>	0	2.841
		uitgaven	403.856	402.458
		saldo	-40.000	-35.159
17c. Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - OC-GIS	B	ontvangsten	50.000	57.186
		<i>dotatie</i>	36.300	36.280
		<i>andere</i>	13.700	20.906
		uitgaven	58.000	65.169
		saldo	-8.000	-7.983
18. Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)	B	ontvangsten	7.365.680	7.413.040
		<i>dotatie</i>	0	0
		<i>andere</i>	7.365.680	7.413.040
		uitgaven	7.447.510	7.343.349
		saldo	-81.830	69.691
19. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)	B	ontvangsten	24.743.269	20.945.324
		<i>dotatie</i>	8.100	5.668
		<i>andere</i>	24.735.169	20.939.656
		uitgaven	26.353.946	21.541.719
		saldo	-1.610.677	-596.395
20. Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn (VVM)	SG	ontvangsten	19.267.086	18.676.457
		<i>dotatie</i>	13.203.020	12.525.473
		<i>andere</i>	6.064.066	6.150.984
		uitgaven	19.766.035	18.987.284
		saldo	-498.949	-310.827
21. NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen (NV Zeekanaal)	B	ontvangsten	1.610.659	1.332.754
		<i>dotatie</i>	880.334	741.143
		<i>andere</i>	730.325	591.611
		uitgaven	1.693.742	1.487.406
		saldo	-83.083	-154.652
22. Dienst voor de Scheepvaart	B	ontvangsten	1.198.325	1.067.540
		<i>dotatie</i>	576.230	468.520
		<i>andere</i>	622.095	599.020
		uitgaven	1.198.325	1.256.974
		saldo	0	-189.434
23. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)	B	ontvangsten	4.777.623	2.752.717
		<i>dotatie</i>	1.868.000	999.731
		<i>andere</i>	2.909.623	1.752.986
		uitgaven	4.790.528	2.882.840
		saldo	-12.905	-130.123
24. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)	SG	ontvangsten	1.739.700	1.676.417
		<i>dotatie</i>	1.009.700	1.044.875
		<i>andere</i>	730.000	631.542
		uitgaven	1.739.700	1.671.104
		saldo	0	5.313

Instelling	Cat.		1999	
			begroting	uitvoering
25. Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT)	B	ontvangsten	2.272.633	2.060.999
		<i>dotatie</i>	700	680
		<i>andere</i>	2.271.933	2.060.319
		uitgaven	3.392.697	2.357.852
		saldo	-1.120.064	-296.853
26. Vlaams Commissariaat voor de Media	SG	ontvangsten	4.000	4.000
		<i>dotatie</i>	4.000	4.000
		<i>andere</i>	0	0
		uitgaven	1.782	1.782
		saldo	2.218	2.218
27. Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT)	SG	ontvangsten	11.194.432	12.708.610
		<i>dotatie</i>	8.002.000	8.002.000
		<i>andere</i>	3.192.432	4.706.610
		uitgaven	11.350.944	12.348.066
		saldo	-156.512	360.544

Totaal van de VOI's van categorie B en sui generis

(in duizenden BEF)

1999		
	begroting	uitvoering
ontvangsten	163.497.690	158.116.282
<i>dotatie</i>	100.660.007	99.005.996
<i>andere</i>	62.836.883	59.110.286
uitgaven	170.256.632	155.475.133
saldo	-6.758.942	2.641.149

Totaal van alle VOI's

(in duizenden BEF)

1999		
	begroting	uitvoering
ontvangsten	202.851.001	198.258.991
<i>dotatie</i>	137.322.625	134.760.081
<i>andere</i>	65.527.576	63.498.910
uitgaven	217.892.642	189.436.657
saldo	-15.041.641	8.822.434

Instellingen van categorie A

1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM)

De OVAM heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 4.539,2 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 322,9 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 2.409,2 miljoen BEF ontvangsten en 1.897,9 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 511,2 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 3.889,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de OVAM op 5 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	Begroting	Uitvoering	Vershil
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	200.550	199.359	-1.191
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten	200.550	199.359	-1.191
2 Rentes en bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	73.000	73.090	90
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	71.000	71.038	38
28 Overige opbrengsten van vermogen	2.000	2.052	52
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	10.800	515.701	504.901
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en de gezinnen	0	494.517	494.517
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	10.800	21.184	10.384
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	2.255.400	1.610.676	-644.724
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	2.255.400	1.610.676	-644.724
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	81.000	0	-81.000
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	81.000	0	-81.000
7 Desinvesteringen	7.150	7.219	69
76 Verkopen van gronden en gebouwen in het binnenland	7.000	6.921	-79
77 Verkopen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	150	298	148
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	0	3.115	3.115
86 Kredietaflossingen door en vereffeningen van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	0	3.115	3.115
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.627.900	2.409.160	-218.740

	Begroting	Uitvoering	Vershil
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	1.108.950	882.975	-225.975
11 Lonen en sociale lasten	478.670	377.370	-101.300
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	630.280	505.605	-124.675
2 Bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven	0	32	32
21 Rentes overheidsschuld	0	32	32
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	112.100	56.384	-55.716
31 Exploitatiesubsidies	112.100	56.384	-55.716
7 Investerings	1.470.950	958.182	-512.768
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	7.000	6.921	-79
73 Aanleg van water- en wegebouwkundige werken	1.409.000	905.815	-503.185
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	54.950	45.446	-9.504

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
8 Kredietverleningen en deelnemingen	28.200	355	-27.845
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	28,200	355	-27.845
TOTAAL UITGAVEN	2.720.200	1.897.928	-218.763
Budgettair resultaat van het boekjaar	-92.300	511.232	603.532
Overgedragen resultaat vorige jaren	3.378.200	3.378.177	-23
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	3.285.900	3.889.409	603.509

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	229.352	230.921	Eigen vermogen	3.963.530	3.629.988
Immateriële vaste activa	24.212	7.891	Herwaarderingsmeerwaarden	0	1.104
Materiële vaste activa	176.790	191.921	Reserves	178.790	336.651
Financiële vaste activa	28.268	31.027	Overgedragen resultaat	2.976.513	2.495.748
Voorraden en bestellingen in uitvoering	82	82	Kapitaalsubsidies	808.227	796.485
Vlottende activa	4.309.874	3.568.090	Vreemd vermogen	575.696	169.023
Vorderingen op max. 1 jaar	4.160.436	3.488.983	Voorzieningen risico's/kosten	12.427	11.221
Liquide middelen	85.501	65.005	Schulden op max. 1 jaar	285.130	157.052
Overlopende rekeningen	63.937	14.102	Overlopende rekeningen	278.139	750
Totaal	4.539.226	3.799.011	Totaal	4.539.226	3.799.011

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	2.371.273	2.541.126
Lopende opbrengsten	510.509	725.362
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	1.856.418	1.811.927
Andere operationele opbrengsten	4.346	3.837
Operationele kosten	-2.152.062	-1.609.235
Diensten en diverse goederen	1.726.848	1.222.665
Personeelskosten	380.018	329.812
Afschrijvingen en waardeverminderingen	43.992	45.514
Voorzieningen	1.206	11.221
Inkomensoverdrachten	-2	23
Operationeel resultaat	219.211	931.891
Financiële opbrengsten	121.891	75.626
Opbrengsten uit financiële vaste activa	852	0
Opbrengsten uit vlottende activa	121.039	75.626
Financiële kosten	-71	-126
Financieel resultaat	121.820	75.500
Uitzonderlijke opbrengsten	268	341
Financiële kosten	-239	-329
Uitzonderlijk resultaat	29	12
Resultaat van het boekjaar	341.060	1.007.403

3. Opmerkingen bij de rekeningen

1.643.818

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting en de Vlaamse Minister van Leefmilieu op 5 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

- Het Rekenhof heeft het gecumuleerd overschot op 31 december 1998 vastgesteld op 2.575,915 miljoen BEF. Dit bedrag dient volgens het boekhoudbesluit als gecumuleerd overschot 1998 te worden aangerekend in de uitvoeringsrekening van de begroting 1999.
- Er bestaat geen rechtsgrond voor de aanrekening als ontvangst van dotaties waarvoor geen ministeriële toekenningsbesluiten werden uitgevaardigd. De OVAM dient de 898.146.826 BEF ontvangsten op artikel 46.323, *Overdrachten uit het MINA-fonds - saneringen*, dan ook te beperken tot 220.268.090 BEF, zijnde de som van de bedragen die zijn verworven op grond van ministeriële besluiten⁽²⁵⁶⁾. De ontvangsten op artikel 46.3, *Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep: van een DAB* mag bijgevolg maar 932,8 miljoen BEF.
- De vermindering met 401.800.841 BEF van de ontvangsten op artikel 38.132, *Teruggevorderde uitgaven verwijderingen en saneringen* is onverantwoord, aangezien niet blijkt dat voor dit bedrag vorderingen zijn teniet gegaan. Het Re-

²⁵⁶ Ministeriële besluiten van 14 december 1998(2), 21 december 1998, 8 december 1999(2) en 24 december 1999 houdende dotaties voor de financiering van het treffen van veiligheidsmaatregelen, ambtshalve verwijdering van afvalstoffen en saneringen.

kenhof heeft de ontvangsten op artikel 38.1, *Overige inkomensoverdrachten van bedrijven* dan ook vastgesteld op 896,3 miljoen BEF. Zolang vorderingen niet zijn tenietgegaan, moeten zij immers in de rekeningen tot uiting komen voor hun volledig bedrag, ongeacht de kans op effectieve realisatie ervan. De eventuele onwaarschijnlijkheid van volledige verwezenlijking dient te blijken uit het boeken van voorzieningen voor waardeverminderingen⁽²⁵⁷⁾. De OVAM moet de debiteuren terzake nauwgezet opvolgen en maatregelen treffen, ook op het vlak van de interne controle. Het Rekenhof heeft er voorts op gewezen dat de OVAM niet kan afzien van terugvordering van de kosten van het ambtshalve verwijderen van afvalstoffen zonder decretale machtiging⁽²⁵⁸⁾. Wat bodemsanering betreft, volstaat daartoe een besluit van de Vlaamse regering⁽²⁵⁹⁾. De Vlaamse regering zou bij deze bevoegdheid wel objectieve criteria moeten uitvaardigen.

- De begrotingskredieten onder artikel 81.420, *Deelnemingen in privé-ondernemingen* bleven andermaal in aanzienlijke mate onaangewend. Op het vastleggingskrediet (initieel 35 miljoen BEF, in de tweede interne begrotingswijziging teruggebracht tot 6,2 miljoen BEF) werd geen vastlegging genomen. Op het ordonnanceringskrediet (initieel 37 miljoen BEF, aangepast tot 28,2 miljoen BEF) werden geen uitgaven verricht. Al bij zijn controles van de rekeningen 1997 en 1998 had het Rekenhof opgemerkt dat de begrotingsopmaak rekening moet houden met de reële situatie. De begrotingsramingen moeten uitgaan van concrete projecten, waarvoor wordt voorzien in de realisatie tijdens het begrotingsjaar.

²⁵⁷ Overeenkomstig artikel 39 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

²⁵⁸ Artikel 37 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen.

²⁵⁹ Artikel 48 van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering.

2. Fonds Vlaanderen-Azië

Het Fonds Vlaanderen-Azië heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 223,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 24 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening vermeldt 23,5 miljoen BEF ontvangsten en 34,0 miljoen BEF uitgaven. Aldus vertoont het begrotingsjaar een tekort van 10,5 miljoen BEF. Het gecumuleerde over te dragen overschot zou 183,3 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Fonds Vlaanderen-Azië op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de jaarrekening niet de nodige goedkeuringen had. Bovendien berekende de begrotingsrapportering het over te dragen resultaat op een foutieve wijze.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	23.400	23.400	0
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	23.400	23.400	0
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	0	144	144
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen (exclusief vermogensheffingen)	0	144	144
TOTAAL ONTVANGSTEN	23.400	23.544	144
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	900	54	-846
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	900	54	-846
8 Kredietverleningen en deelnemingen	216.300	34.000	-182.300
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	216.300	34.000	-182.300
TOTAAL UITGAVEN	217.200	34.054	-183.146
Budgettair resultaat van het boekjaar	-193.800	-10.510	183.290
Overgedragen resultaat vorige jaren	193.800	193.835	35
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	183.343	183.343

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	38.548	5.685	Eigen vermogen	223.523	199.542
Financiële vaste activa	38.548	5.685	Kapitaal	150.000	150.000
Vlottende activa	184.975	193.859	Overgedragen resultaat	73.523	49.542
Vorderingen < 1 jaar	1.137	0			
Liquide middelen	183.325	193.835			
Overlopende rekeningen	513	24			
Totaal	223.523	199.544	Totaal	223.523	199.542

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	23.400	50.000
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	23.400	50.000
Operationele kosten	-52	-482
Diensten en diverse goederen	52	482
Operationeel resultaat	23.348	49.518
<i>Financiële opbrengsten</i>	633	24
Resultaat van het boekjaar	23.981	49.542

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting en de Vlaamse minister die de buitenlandse handel onder zijn bevoegdheid heeft⁽²⁶⁰⁾ op 4 juli 2000 de volgende opmerkingen meegedeeld:

- De overgelegde jaarrekening had niet de nodige goedkeuringen.
- In de begrotingsrapportering werd geen evenwicht gerealiseerd tussen de ontvangsten en uitgaven, doordat het over te dragen resultaat van het boekjaar niet correct werd berekend.
- De toelichting bij de uitvoering van de begroting werd niet bij de jaarrekening gevoegd.
- Het is wenselijk de voorziene rekeningnummers van het rekeningenstelsel zoveel mogelijk te gebruiken. Eventueel noodzakelijke verdere verfijningen moeten eveneens worden gerapporteerd.

²⁶⁰ Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport

3. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)

Het VIPA heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 3.389,4 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 1.298,5 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 6.965,3 miljoen BEF ontvangsten en 5.646,2 miljoen BEF uitgaven en geeft aanleiding tot een overschot van het begrotingsjaar van 1.319,1 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 3.331,9 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VIPA op 29 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het VIPA heeft zijn vastleggingsmachtigingen, begroot op 6.466,5 miljoen BEF, aangewend ten belope van 6.390,2 miljoen BEF.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	10.000	18.068	8.068
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	10.000	18.014	8.014
18 Opbrengst uit werkzaamheden inzake grondwerken, water- en wegebouwkundige werken en andere voortgebrachte investeringsgoederen	0	54	54
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	2.211	2.211
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen en gezinnen	0	2.211	2.211
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	0	5	5
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	0	5	5
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	6.905.500	6.905.500	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	6.905.500	6.905.500	0
9 Overheidsschuld	39.500	39.517	17
98 Opnemings uit reservefondsen	39.500	39.517	17
TOTAAL ONTVANGSTEN	6.955.000	6.965.301	10.301
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	4.684	2.334	-2.350
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	4.684	2.334	-2.350
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	49.500	0	-49.500
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	49.500	0	-49.500
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	4.467.735	3.436.847	-1.030.888
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen	4.467.735	3.436.847	-1.030.888
6 Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	4.444.581	2.206.568	-2.238.013
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	424.000	98.289	-325.711
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	4.020.581	2.108.279	-1.912.302
7 Investerings	1.000	500	-500
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	1.000	500	-500
TOTAAL UITGAVEN	8.967.500	5.646.249	-3.321.251
Budgettair resultaat van het boekjaar	-2.012.500	1.319.052	3.331.552
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.012.500	2.012.872	372
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	3.331.924	3.331.924

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa		1999	1998	Passiva	
				1999	1998
Vaste activa	739	760	Eigen vermogen	3.351.643	2.053.150
Immateriële vaste activa	425	415	Reserves	56.328	39.517
Materiële vaste activa	314	345	Overgedragen resultaat	3.294.576	2.012.873
			Dotaties, subsidies, toelagen e.d.	739	760
Vlottende activa	3.388.704	2.052.390	Vreemd vermogen	37.800	0
Vorderingen > 1 jaar	18.980	0	Voorzieningen	37.800	0
Vorderingen < 1 jaar	37.800	0			
Liquide middelen	3.331.924	2.052.390			
Totaal	3.389.443	2.053.150	Totaal	3.389.443	2.053.150

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	6.937.743	8.628.535
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	6.905.521	8.626.128
Andere opbrengsten	32.222	2.407
Operationele kosten	-5.646.271	-7.050.727
Div. diensten/goederen	2.333	1.862
Niet kaskosten	522	261
Inkomensoverdrachten	5.643.416	7.048.604
Operationeel resultaat	1.291.472	1.577.808
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>4.762</i>	<i>0</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>2.280</i>	<i>931</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>-50.756</i>
Resultaat van het boekjaar	1.298.514	1.527.983

3. Resultaten van de rekeningencontrole

1.864.901

Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksverslag op 30 augustus 2000 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn overgelegd. De onderstaande paragrafen vatten dit verslag samen.

3.1. Uitvoeringsrekening van de begroting

De uitvoeringsrekening 1999 heeft, in tegenstelling tot de rekening 1998, het overgedragen resultaat van vorige jaren weergegeven. Daartoe vermeldde het VIPA het kassaldo, verminderd met het reservefonds. Dit resultaat is gezien de aard van de verrichtingen logisch, maar vindt geen aansluiting bij het budgettair resultaat dat de uitvoeringsrekeningen van de jaren vóór 1998 vermeldden.

In de uitvoeringsrekening onderscheiden de uitgaven voor de Openbare Psychiatrische Ziekenhuizen zich slechts onrechtstreeks (op grond van de ESR-code) van de

investeringsubsidies voor de ziekenhuizen. De rekening maakt daarbij geen onderscheid tussen investeringsuitgaven en uitgaven voor onderhoud, die het VIPA volgens zijn oprichtingsdecreet eveneens ten laste moet nemen voor deze beide instellingen. Het Rekenhof heeft gevraagd dit onderscheid in de toekomst wel degelijk uit de rekeningen te laten blijken, zoals de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting in het antwoord op de opmerkingen over de rekeningen 1997 in het vooruitzicht stelde⁽²⁶¹⁾.

De uitgaven voor de alternatieve financiering van rusthuizen en serviceflats overschreden het in de begroting ingeschreven ordonnanceringskrediet met 67.376.303 BEF.

Het VIPA gaf de bewegingen van het reservefonds in de uitvoeringsrekening foutief enkel langs de ontvangstenzijde weer, waarbij het ook de toestand van het reservefonds op 31 december 1998 als ontvangst beschouwde (ESR-code 98 - opnemingen uit reservefondsen). Deze voorstellingswijze impliceert dat ook de toestand van het reservefonds op 31 december 1999 als uitgave moet worden vermeld (ESR-code 93 - spijzigen van reservefondsen). De alternatieve werkwijze die erin bestaat toevoegingen aan het reservefonds te vermelden onder de ESR-code 93, zou de werkelijke evolutie beter tot uitdrukking brengen en is daarom verkieslijk.

3.2. Jaarrekening

In de resultatenrekening vermeldt het VIPA onder de rubriek *Financiële opbrengsten* de in 1999 van het CFO verkregen intresten op het reservefonds. Deze intresten hadden betrekking op 1998. Overeenkomstig het boekhoudbesluit diende de instelling het voor 1999 geraamde intrestenbedrag in de resultatenrekening op te nemen.

Als saldo van de CFO-rekening voor de waarborgen vermeldt het actief 57.090.641 BEF, terwijl het passief maar 56.327.696 BEF als reservefonds opgeeft. Het verschil zou het gevolg zijn van stortingen op verkeerde rekeningnummers. De instelling dient de nodige correcties uit te voeren.

3.3. Verplichtingen buiten balans

Naar aanleiding van de controle van de rekeningen 1998⁽²⁶²⁾ heeft het Rekenhof aangedrongen op een opvolging van de waarborgverplichtingen van het VIPA. Uit de controle over de rekeningen 1999 bleek dat het VIPA nog geen gevolg heeft gegeven aan deze vraag.

²⁶¹ Boek van het Rekenhof 1998, Stuk 11 (1998-1999) - Nr.1, van 30 oktober 1998, p. 165.

²⁶² Boek van het Rekenhof 1999, Stuk 36 (1999-2000) - Nr.1, van 14 oktober 1999, p. 225.

4. Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)

Het VFLD heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 1.948,7 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 291,5 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 996,4 miljoen BEF ontvangsten en 707,3 miljoen BEF uitgaven, zodat het overschot van het begrotingsjaar 289,1 miljoen BEF bedraagt. Het gecumuleerd over te dragen overschot beloopt 674,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VFLD op 1 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Diverse vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen en mogelijke schuldverplichtingen zoals geschillendossiers, die afhankelijk zijn bij diverse rechtbanken, werden niet gerapporteerd in de toelichting van de jaarrekening.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in miljoen BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	0	503	503
28 Overige opbrengsten van vermogen	0	503	503
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	920.600	995.930	75.330
40 Niet verdeeld	0	43.885	43.885
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	920.600	952.045	31.445
46.0 Terugstortingen	20.600	20.616	16
46.1 Werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap	900.000	900.000	0
46.4 Van een VOI	0	31.429	31.429
TOTAAL ONTVANGSTEN	920.600	996.433	75.833
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	849.000	0	-849.000
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	849.000	0	-849.000
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	477.500	707.312	229.812
40 Niet verdeeld	0	41.959	41.959
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	477.500	665.353	187.853
TOTAAL UITGAVEN	1.326.500	707.312	619.188
Budgettair resultaat van het boekjaar	-405.900	289.121	695.021
Overgedragen resultaat vorige jaren	405.900	385.325	-20.575
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	674.446	674.446

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999*(in duizenden BEF)*

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	1.948.769	1.615.325	Eigen vermogen	676.810	385.325
Vorderingen > 1 jaar	1.230.000	1.230.000	Overgedragen netto resultaat	676.810	385.325
Vorderingen < 1 jaar	1.926	0	Vreemd vermogen	1.271.959	1.230.000
Liquide middelen	714.479	385.325	Schulden > 1 jaar	1.230.000	1.230.000
Overlopende rekeningen	2.364	0	Schulden < 1 jaar	41.959	0
Totaal	1.948.769	1.615.325	Totaal	1.948.769	1.615.325

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	998.797	886.600
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	964.501	886.600
Andere operationele opbrengsten	34.296	0
Operationele kosten	-707.312	-775.427
Inkomensoverdrachten	707.312	775.427
Operationeel resultaat	291.485	111.173
Resultaat van het boekjaar	291.485	111.173

3. Opmerkingen bij de rekeningen

1.860.783

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 1 augustus 2000 de volgende opmerkingen meegedeeld:

3.1. Uitvoeringsrekening van de begroting

Onder uitgavenposten 41.0 (inkomensoverdrachten binnen de overheid) en 34.10 (overige uitkeringen aan gezinnen) werden uitgaven op een verkeerde wijze aangerekend.

3.2. Jaarrekening

Voor alle opbrengsten uit de verkoop van onroerende goederen ontbreken verantwoordingsstukken.

Het Gemeenschapsonderwijs inde nog huuropbrengsten na 1 januari 1999²⁶³). Het VFLD moet deze inkomsten nog van deze instelling recupereren. Bovendien dient zij de nog te recupereren huur op een correcte manier te verwerken in de boekhouding.

²⁶³ In strijd met artikel 53, §4, 4°, van het decreet van 21 december 1994 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995, zoals gewijzigd door artikel 9 van het programmadecreet 1999.

Verkoop- en huuropbrengsten van onroerende goederen werden alleen op kasbasis ingeboekt, zodat de nog te innen opbrengsten niet in de boekhouding tot uiting komen.

Het VFLD rapporteerde in de toelichting niet over de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen en mogelijke schuldverplichtingen zoals geschillendossiers die aanhangig zijn bij diverse rechtbanken. Daardoor geeft de jaarrekening geen getrouw beeld van de werkelijke toestand.

De NV Tunnel Liefkenshoek heeft geen schulden meer ten opzichte van het VFLD. Dit komt niet tot uiting in de VFLD-boekhouding.

5. Fonds tot Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV)

Het FIOV heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 1,060 miljard BEF en een winst van het boekjaar van 344,9 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 2,152 miljard BEF ontvangsten en 1,695 miljard BEF uitgaven, zodat het overschot van het begrotingsjaar 457 miljoen BEF bedraagt. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 720 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het FIOV op 29 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	0	31.847	31.847
08 Interne verrichtingen	0	31.847	31.847
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	1.880.400	1.880.400	0
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (<i>dotaties</i>)	1.880.400	1.880.400	0
8 Kredietaflossingen en liquidatie van deelnemingen	200.000	239.274	39.274
86 Kredietaflossingen door en liquidatie van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	200.000	239.274	39.274
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.080.400	2.151.521	71.121
0 Niet verdeelde uitgaven	0	12.125	12.125
03 Interne verrichtingen	0	12.125	12.125
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	2.344.100	1.682.669	-661.431
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	2.344.100	1.682.669	-661.431
TOTAAL UITGAVEN	2.344.100	1.694.794	-649.306
Budgettair resultaat van het boekjaar	-263.700	456.727	720.427
Overgedragen resultaat vorige jaren	263.700	263.747	47
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	720.474	720.474

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>					
BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	1.059.508	831.129	Eigen vermogen	806.168	461.312
Vorderingen op meer dan 1 jaar	188.698	356.192	Kapitaal		678.363
Vorderingen op max. 1 jaar	132.336	211.190	Overgedragen resultaat	806.168	-217.051
Liquide middelen	738.474	263.747	Vreemd vermogen	253.339	369.817
			Voorzieningen	214.868	337.694
			Schulden op max. 1 jaar	18.000	31.373
			Overlopende rekeningen	20.471	750
Totaal	1.059.508	831.129	Totaal	1.059.508	831.129

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.967.572	1.565.269
Inkomensoverdrachten	1.880.400	1.498.000
Andere opbrengsten	87.172	67.269
Operationele kosten	-1.651.296	-2.361.460
Inkomensoverdrachten	1.651.296	1.521.014
Andere operationele kosten	0	840.445
Operationeel resultaat	316.276	-796.191
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>28.580</i>	<i>579.140</i>
Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen	28.580	0
Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's	0	579.140
Uitzonderlijk resultaat	28.580	579.140
Resultaat van het boekjaar	344.856	-217.051

3. Opmerkingen bij de rekeningen

1.882.589

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen bij deze rekeningen geformuleerd.

6. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (VLABINVEST)

Vlabinvest heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 820,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 114,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 141,5 miljoen BEF ontvangsten en 145,4 miljoen BEF uitgaven, zodat het tekort van het begrotingsjaar 3,9 miljoen BEF bedraagt. Dit tekort heeft het gecumuleerd overschot op 31 december 1999 verlaagd tot 526,2 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van Vlabinvest op 25 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
2 Rentes en bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	0	3.932	3.932
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	0	3.888	3.888
28 Overige opbrengsten van vermogen	0	44	44
4 Inkomenoverdrachten binnen de sector overheid	6.100	6.100	0
46 Inkomenoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	6.100	6.100	0
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	109.118	109.200	82
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	109.118	109.200	82
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	7.000	22.264	15.264
89 Kredietaflossingen binnen de sector overheid	7.000	22.264	15.264
TOTAAL ONTVANGSTEN	122.218	141.496	19.278
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	6.100	5.392	-708
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	6.100	5.392	-708
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	513.000	140.037	-372.963
53 Kapitaaloverdrachten aan de gezinnen	513.000	140.037	-372.963
TOTAAL UITGAVEN	519.100	145.429	-373.671
Budgettair resultaat van het boekjaar	-396.882	-3.933	392.949
Overgedragen resultaat vorige jaren	396.882	530.097	133.215
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	526.164	526.164

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	51.872	13.726	Eigen vermogen	813.922	699.554
Materiële vaste activa	51.872	13.726	Overgedragen resultaat	813.922	699.554
Vlottende activa	768.659	687.126	Vreemd vermogen	6.609	1.298
Vorderingen > 1 jaar	172.520	92.892	Schulden < 1 jaar	5.334	23
Liquide middelen	592.643	594.234	<i>Handelsschulden</i>	<i>3.010</i>	<i>23</i>
Overlopende rekeningen	3.496	0	<i>Andere schulden</i>	<i>2.324</i>	<i>0</i>
			Overlopende rekeningen	1.275	1.275
Totaal	820.531	700.852	Totaal	820.531	700.852

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	115.344	200.000
Inkomenoverdrachten	115.300	200.000
Andere opbrengsten	44	0
Operationele kosten	-5.392	-4.694
Div. diensten/goederen	5.392	4.694
Operationeel resultaat	109.952	195.306
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>4.416</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	114.368	195.306

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 25 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Uitvoeringsrekening van de begroting - opvolging van de verbintenissen

Hoewel de begroting 1999 van Vlabinvest voorzag in een gedifferentieerde budgettering van de investeringsuitgaven én in gesplitste vastleggings- en ordonnanceringkredieten, beperkt de uitvoeringsrekening zich tot de macro-economische codes van het ESR-schema, zonder detaillering en zonder informatie over de aangevane verbintenissen. De informatiewaarde van de uitvoeringsrekening is dus beperkt. Een toelichtend commentaar bij de uitvoering van de begroting 1999 geeft wel meer details over de aanrekening op de ordonnanceringkredieten, maar niet over de vastleggingskredieten. Over de vastleggingsmachtiging en de aanrekening daarop rapporteerde de toelichting bij de uitvoering van de begroting evenmin.

Vlabinvest rekende in 1999 in totaal 176.556.598 BEF verbintenissen aan, slechts 25% van waarin de aangepaste begroting 1999 had voorzien. Overigens werd de laatste dienstenovereenkomst met de GOM Vlaams Brabant, hoewel gesloten op 7 oktober 1999 en in werking getreden op 1 oktober 1999, pas in 2000 aan de controleur van de vastleggingen voorgelegd. Zij werd aldus ten onrechte pas in 2000 op de vastleggingsmachtiging aangerekend.

Voorts bevat de toelichtende staat over de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen verkeerde informatie. Op 31 december 1999 bedroegen deze vaststaande verplichtingen immers 155.673.721 BEF (financieringsverplichtingen tegenover sociale huisvestingsmaatschappijen en een intercommunale).

Bij gebrek aan rapportering over de budgettaire vastleggingen en vermits de vermelde toelichtende staat foutieve informatie bevat, uit zich het investeringsbeleid van Vlabinvest noch in de budgettaire, noch in de bedrijfseconomische staten.

De rekeningaflegging heeft de dotatie gesplitst in een werkingsdotatie (ESR-code 46.1, 6.100.000 BEF) en een investeringsdotatie (ESR-code 66.11, 109.200.000 BEF). Daar de uitvoeringsrekening de budgettaire indeling moet volgen, is het aangewezen dit onderscheid al in de begroting te maken, alsook in de algemene uitgavenbegroting (programma 62.60) en het dotatiebesluit.

Vlabinvest neemt alle investeringsuitgaven op onder ESR-code 53.1, investeringsbijdragen aan gezinnen. Het betreft hier echter leningen toegekend aan huisvestingsmaatschappijen en een intercommunale, alsook uitgaven voor grondaankopen door Vlabinvest zelf. Voor die verrichtingen bestaan specifieke codes.

Er is nog steeds geen duidelijkheid over het budgettaire aanrekeningsmoment van de dotatieontvangsten. De dotatie dient zowel voor de dekking van werkingsuitgaven als investeringsuitgaven, maar het dotatiebesluit maakt dit onderscheid niet.

Tevens wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen budgettaire ontvangsten (basis is het invorderingsrecht) en bedrijfsopbrengsten (bedrijfseconomisch principe van het dienstjaar - boeking pro rata temporis): onder ESR-code 26.2 staan ten onrechte nog niet vervallen intresten. Overigens werd 527.896 BEF vervallen en ontvangen intresten niet aangerekend. De budgettaire intrestontvangsten bedroegen 919.817 BEF in plaats van 3.888.286 BEF.

3.2. Balans en resultatenrekening

Rubricering

- Vlabinvest dient in erfpacht gegeven gronden te beschouwen als *Andere materiële vaste activa*, niet als *Vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht* (voorbehouden voor gronden in erfpacht verkregen).
- 2.722.000 BEF schadevergoeding wegens het niet tijdig bebouwen van gronden te Wemmel moet de instelling als kosten in de resultatenrekening opnemen. Activering als *Vaste activa in aanbouw* kan immers maar voor betaalde voorschotten voor later in gebruik te nemen materiële vaste activa.
- De eerste ereloonschijf voor de architect voor het project Hoeilaart (283.420 BEF) hoort onder *Voorraden*, in plaats van *Vaste activa in aanbouw*. Het betreft immers een vooruitbetaling voor koopwoningen.
- Vlabinvest moet de 870.664 BEF voor instandhoudingswerken aan de terreinen te Wezembeek-Oppem activeren als bijkomende kosten onder *Terreinen en gebouwen*, in plaats van onder *Handelsvorderingen op meer dan een jaar - Overige vorderingen*.

Bedragen

- Vlabinvest heeft alleen de aankoopwaarde van in erfpacht gegeven gronden overgeboekt vanuit de rubriek *Terreinen en gebouwen*, exclusief de bijhorende geactiveerde kosten (notariskosten). De instelling moet overigens de

uitsplitsing van deze kosten over de verschillende percelen onderzoeken, aangezien de totale aanschaffingswaarde voor bepaalde gronden (13.826.121 BEF) in de voorgelegde gedetailleerde tabel niet overeenstemt met het in de boekhouding opgenomen bedrag (13.726.000 BEF).

- Vlabinvest heeft de gelopen intresten op vorderingen opgenomen in de balans, in tegenstelling tot het vorig boekjaar, maar berekende ze niet steeds correct.

Verantwoordingsstukken

- Voor een gedeelte van door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) opgenomen gelden, kon Vlabinvest geen boekingsstukken voorleggen⁽²⁶⁴⁾.
- Van de in september 1999 verleden erfpachtovereenkomsten kon de instelling noch de originele akten, noch kopieën ervan voorleggen. Bijgevolg is geen uitspraak mogelijk over de opname van de in 1999 ontvangen cijns in de resultatenrekening.

Obligatieleningen

- Na een gedeeltelijke terugbetaling van 10.490.090 BEF werd het oorspronkelijke terugbetalingsschema van een obligatielening met een addendum aangepast. Wegens een foutieve handelswijze bij het opstellen van de nieuwe aflossingstabel zal Vlabinvest na afloop van de lening aanzienlijk meer intresten ontvangen hebben dan volgens de contractuele intrestvoet (3%). De intrestafrekening bij de terugbetaling sloeg bovendien maar op de periode tot 30 april 1999. Vlabinvest ontving de terugbetaling pas op 25 juni 1999, waardoor het 48.283 BEF intrest derfde.
- Een andere overeenkomst is opgesteld op grond van een huurproject. Ondertussen is het project gewijzigd van een huur- naar een koopwoningproject en werd de berekening van het terug te betalen kapitaal en intresten na enkele verkopen gebaseerd op een voor koopwoningen geschikte logica. Die wijkt echter af van de contractuele berekeningswijze. Ook in dit geval derfde Vlabinvest intresten (ongeveer 120.000 BEF) door een laattijdige terugbetaling.

Het Rekenhof stelde voor te remediëren middels addenda.

²⁶⁴ In strijd met artikel 8 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997.

7. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ)

Het FBJ heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 232,1 miljoen BEF en met een winst van het boekjaar van 37,7 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 6.531,5 miljoen BEF ontvangsten en 6.443,8 miljoen BEF uitgaven, zodat het overschot van het begrotingsjaar 87,7 miljoen BEF bedraagt. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 221,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het fonds op 21 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in miljoen BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
3	316.200	250.873	-65.327
37		149.509	
38		101.364	
4	6.261.300	6.280.607	19.307
46	6.261.300	6.280.607	19.307
TOTAAL ONTVANGSTEN	6.577.500	6.531.480	-46.020
1	17.100	15.495	-1.605
12	17.100	15.495	-1.605
3	6.656.900	6.428.295	-228.605
33	6.656.900	6.428.295	-228.605
TOTAAL UITGAVEN	6.674.000	6.443.790	-230.210
Budgettair resultaat van het boekjaar	-96.500	87.690	184.190
Overgedragen resultaat vorige jaren	96.500	133.677	37.177
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	221.367	221.367

Het FBJ diende haar begroting in met foutieve ESR-codes voor een aantal rubrieken. Voor de bovenstaande voorstelling werden deze codes aangepast (vandaar het gebrek aan onderverdeling in rubriek 1 van de uitgaven).

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa		1999	1998	Passiva	
Vlottende activa	232.145	168.256		Eigen vermogen	171.367
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	82.624	71.711		Overgedragen nettoresultaat	171.367
Liquide middelen	149.521	96.545		Vreemd vermogen	60.778
				Voorzieningen	50.000
				Schulden op < 1 jaar	10.778
				Overlopende rekenin- gen	0
					16
Totaal	232.145	168.256		Totaal	232.145
					168.256

RESULTATENREKENING

	1999	1998
Operationele opbrengsten	6.531.480	6.121.572
Lopende opbrengsten	250.873	282.772
Inkomensoverdrachten	6.280.607	5.838.800
Operationele kosten	-6.493.790	-6.072.184
Inkomensoverdrachten	6.493.790	6.072.184
Operationeel resultaat	37.690	49.388
<i>Financiële opbrengsten</i>	0	0
<i>Financiële kosten</i>	0	-4
Resultaat van het boekjaar	37.690	49.384

3. Resultaten van de rekeningencontrole

1.848.304

Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksverslag op 1 augustus 2000 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn overgelegd. De onderstaande paragrafen vatten dit verslag samen.

3.1. Uitvoeringsrekening van de begroting

In de uitvoeringsrekening heeft het FBJ nagelaten het over te dragen resultaat van het jaar weer te geven.

Het in de ESR-uitvoeringsrekening opgenomen *overgedragen resultaat vorige jaren* bevat al het gecorrigeerde budgettaire resultaat van vorig jaar⁽²⁶⁵⁾; maar de correctie werd niet in de uitvoeringsrekening verwerkt.

²⁶⁵ Zie het Boek van het Rekenhof 1999, Stuk 36 (1999-2000) - Nr.1. van 14 oktober 1999, p. 236.

3.2. Jaarrekening

In de balans nam het FBJ het overgedragen resultaat van de vorige jaren samen met het resultaat van het boekjaar als overgedragen resultaat op; in de resultaatsverwerking gaf het daarentegen alleen het resultaat van het boekjaar zelf een bestemming.

Het FBJ heeft een globale voorziening voor waardevermindering van vorderingen geboekt (50 miljoen BEF), die het evenwel niet berekende overeenkomstig het boekhoudbesluit.

Het Rekenhof heeft bovendien nogmaals opgemerkt dat de vorderingen inzake ouderbijdragen niet worden geboekt en drong er opnieuw op aan dat het FBJ, zoals decretaal voorgeschreven, zelf zou instaan voor de inning van deze bijdragen, zodat een correcte verwerking en opvolging mogelijk wordt⁽²⁶⁶⁾.

3.3. Reconciliatie van het resultaat van de rekeningen

Het FBJ heeft zelf geen reconciliatie tussen het resultaat van de uitvoeringsrekening en van de resultatenrekening opgesteld. Dit vormt echter geen probleem: de aanleg van een voorziening voor waardeverminderingen van 50 miljoen BEF verklaart het verschil.

3.4. Jaarverslag

Bij het afsluiten van de controle op de rekeningen was nog geen jaarverslag over de werking en het beheer van het FBJ beschikbaar. Ook het jaarverslag over 1998 ontbrak nog steeds.

²⁶⁶ Zie het Boek van het Rekenhof 1998, Stuk 11 (1998-1999) - Nr.1, van 30 oktober 1998, p. 170.

8. Fonds Film in Vlaanderen

Het Fonds Film in Vlaanderen, dat bijdraagt tot de financiering van audiovisuele (co)producties en de spreiding en bevordering van de audiovisuele cultuur, heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 54,9 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 64,7 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 378,1 miljoen BEF ontvangsten en 313,3 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 64,7 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 54,7 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de Fonds Film in Vlaanderen op 12 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	15.000	3.052	-11.948
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven	15.000	3.052	-11.948
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	375.000	375.000	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid <i>(werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap)</i>	375.000	375.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	390.000	378.052	-11.948
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	20.000	361	-19.639
11 Lonen en sociale lasten	15.000	0	-15.000
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	5.000	361	-4.639
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	370.000	312.974	-57.026
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	299.000	231.808	-67.192
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen	58.000	68.823	10.823
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	13.000	12.343	-657
TOTAAL UITGAVEN	390.000	313.335	-76.665
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	64.717	64.717
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	-10.048	-10.048
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	54.669	54.669

De ESR uitvoeringsrekening van de begroting bevat een overschrijding van het uitgavenkrediet *inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van de gezinnen* van 10,8 miljoen BEF. Het globale krediet van de instelling werd evenwel niet overschreden.

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999*(in duizenden BEF)*

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	54.919	2.000	Eigen vermogen	54.669	-8.048
Vorderingen > 1 jaar	0	125	Overgedragen resultaat	54.669	-8.048
Vorderingen < 1 jaar	250	1.875	Vreemd vermogen	250	10.048
Liquide middelen	54.669	0	Schulden < 1 jaar	0	10.048
			Andere schulden	0	10.048
			Overlopende rekeningen	250	0
Totaal	54.919	2.000	Totaal	54.919	2.000

*(in duizenden BEF)***RESULTATENREKENING**

	1999	1998
Operationele opbrengsten	378.052	238.110
Inkomenoverdrachten	375.000	220.000
Andere opbrengsten	3.052	18.110
Operationele kosten	-313.333	-311.750
Div. diensten/goederen	0	186
Andere operat. kosten	313.333	311.564
Operationeel resultaat	64.719	-73.640
<i>Financiële kosten</i>	-2	0
Resultaat van het boekjaar	64.717	-73.640

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Media op 12 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

De lijst van de openstaande vastleggingen (196,0 miljoen BEF) in de toelichting bij de jaarrekening, geeft niet de reële toestand op 31 december (190,9 miljoen BEF) weer, daar niet alle betalingen 1999 erin werden verwerkt.

Het Fonds Film in Vlaanderen heeft de lijst van de openstaande vastleggingen niet gecorrigeerd voor projecten die niet meer zullen worden gerealiseerd.

3.2. Balans en resultatenrekening

Het Fonds Film in Vlaanderen heeft bij de opening van boekjaar 1999 het overgedragen (bedrijfseconomisch) resultaat verminderd met 2 miljoen BEF om het te doen overeenstemmen met het saldo op de CFO-rekening. Twee vorderingen die het al in de jaarrekening 1998 in resultaat had genomen, maar op 31 december nog niet had geïnd, boekte het ten onrechte vanuit het overgedragen resultaat naar de *over te dragen opbrengsten* over.

De bedrijfseconomische jaarrekening en budgettaire rapportering bevat de bijdrage van de Europese Gemeenschap voor Media Desk ten onrechte niet meer. De jaarrekening geeft een transparanter beeld als zij zowel de subsidiestroom van de Europese Gemeenschap naar het fonds, als van het fonds naar Media Desk weergeeft.

9. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De VMM heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 26,5 miljard BEF en een verlies van het boekjaar van 99,2 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 2,825 miljard BEF ontvangsten en 2,830 miljard BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt dus 5 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 1,311 miljard BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de Vlaamse Milieumaatschappij op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat het gecumuleerd begrotingsoverschot voor een belangrijk deel (1,297 miljard BEF) werd ingeschreven in de aangepaste VMM-begroting 2000 waardoor op de Minafonds-begroting beleidsruimte vrijkomt.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	38.063	9.333	- 28.730
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten (<i>publicaties, labo prestaties</i>)	38.063	9.333	- 28.730
2 Rentes en bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	500	32.379	31.863
26 Rente van overheidsvorderingen (<i>CFO-intresten</i>)	500	32.379	31.863
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	9.369	6.300	- 3.069
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen en gezinnen	5.260	6.143	883
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	4.109	157	-3.952
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	2.279.200	2.257.496	- 21.704
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (<i>dotaties</i>)	2.279.200	2.257.496	- 21.704
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	730.000	518.056	- 211.944
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (<i>investeringsstoelagen</i>)	730.000	518.056	- 211.944
7 Desinvesteringen	500	940	440
76 Verkoop van gronden en gebouwen in het binnenland	0	182	182
77 Verkoop van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	500	758	258
8 Kredietaflossingen en liquidatie van deelnemingen	1.061	527	- 534
86 Kredietaflossingen door en liquidatie van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	1.061	527	- 534
TOTAAL ONTVANGSTEN	3.058.693	2.825.031	-233.662
0 Niet verdeelde uitgaven	0	1.311.463	1.311.463
03 Interne verrichtingen (<i>over te dragen gecumuleerd overschot</i>)	0	1.311.463	1.311.463
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	2.016.100	1.787.284	- 228.816
11 Lonen en sociale lasten	1.048.344	955.742	- 92.602
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	967.756	831.542	- 136.214
2 Rentes en huurgelden van gronden	454.102	417.172	- 36.930
21 Rentes op overheidsschuld	454.000	417.117	- 36.883
24 Huurgelden van gronden	102	55	-47
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	2.123	0	-2.123
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	2.123	0	-2.123
7 Investerings	574.924	206.298	- 368.626
70 Niet verdeeld	180.323	0	-180.323
71 Aankoop van gronden en gebouwen in het binnenland	72.044	72.044	0
72 Nieuwbouw van gebouwen	3.639	3.639	0
73 Aanleg van water- en wegebouwkundige werken	250.000	68.798	- 181.202

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	68.918	61.817	- 7.101
8 Kredietverleningen en deelnemingen	1.061	640	- 421
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	1.061	640	- 421
9 Overheidsschuld	480.000	419.150	- 60.850
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	480.000	419.150	- 60.850
TOTAAL UITGAVEN	3.528.310	2.830.544	-697.766
Budgettair resultaat van het boekjaar	-469.617	-5.513	464.104
Overgedragen resultaat vorige jaren	469.617	1.316.976	847.359
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	1.311.463	1.311.463

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	18.810.171	20.187.452	Eigen vermogen	18.781.420	20.161.807
Oprichtingskosten	0	0	Kapitaal	20.000	20.000
Immateriële vaste activa	11.556	17.816	Reserves	- 3.119.771	-3.119.771
Materiële vaste activa	18.795.628	20.166.761	Overgedragen resultaat	- 336.824	-237.623
Financiële vaste activa	2.987	2.875	Kapitaalsubsidies	22.218.015	23.499.201
Vlottende activa	7.715.488	8.726.379	Vreemde vermogen	7.744.239	8.752.024
Vorderingen op meer dan 1 jaar	5.910.366	6.905.920	Voorzieningen	0	0
Voorraden	1.603	1.587	Schulden op meer dan 1 jaar	5.411.906	6.381.294
Vorderingen op max. 1 jaar	1.766.146	1.609.020	Schulden op max. 1 jaar	666.369	671.263
Geldbeleggingen	0	0	Overlopende rekeningen	1.665.964	1.699.467
Liquide middelen	33.362	208.518			
Overlopende rekeningen	4.011	1.334			
Totaal	26.525.659	28.913.831	Totaal	26.525.659	28.913.831

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	3.652.751	5.813.848
Inkomensoverdrachten	3.643.101	5.754.729
Andere opbrengsten	9.650	59.119
Operationele kosten	- 3.371.059	- 5.681.716
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	233.490	234.542
Div. diensten/goederen	592.445	621.084
Personeelskosten	960.672	986.533
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.583.691	3.833.548
Voorzieningen	14	5.061
Inkomensoverdrachten	747	926
Operationeel resultaat	281.692	132.132
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>31.746</i>	<i>26.776</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>- 417.196</i>	<i>- 453.500</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>4.557</i>	<i>5.640</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	- 99.201	- 288.952

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu op 5 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

Het gecumuleerde overschot van 1.297.350.000 BEF is ingeschreven in de aangepaste begroting 2000 van de VMM. Zodoende werd gevolg gegeven aan een vroegere vraag van het Rekenhof en vergroot de beleidsruimte op de begroting van het Minafonds.

Het is niet aangewezen de kosten voor het ontwerp van het logo van de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde aan te rekenen op de VMM-begroting, daar de commissie ze zelf ten laste moet nemen⁽²⁶⁷⁾.

De VMM diende de toegangstickets voor de Louis-Paul-Boontentoonstelling aan te rekenen op artikel 12.21 (algemene werkingskosten binnen de sector overheid) in plaats van artikel 12.35 (sensibiliseringskosten). Het gaat immers om interne sociale activiteiten. Bovendien is de begunstigde een cultureel centrum, dus behorende tot de sector overheid.

²⁶⁷ Artikel 8 van het Internationaal Verdrag inzake de Bescherming van de Schelde van 26 april 1994 bepaalt, enerzijds, dat elke verdragsluitende partij (waaronder het Vlaams Gewest) de kosten van haar vertegenwoordiging in de Commissie en in de werkgroepen draagt, maar voorziet, anderzijds, ook dat de partijen de overige aan de werkzaamheden van de Commissie verbonden kosten ten laste nemen, inbegrepen die van het secretariaat, dit overeenkomstig een verdeelsleutel. Het aandeel van het Vlaams Gewest daarin bedraagt 40%. Elk jaar kent de begroting van de Vlaamse Gemeenschap de commissie daarvoor een dotatie toe.

Op artikel 12.31 rekende de instelling ten onrechte de lidmaatschapsbijdrage voor het dienstjaar 1999 van de vzw Studie- en Samenwerkingsverband Vlaams Water aan. Dit artikel heeft immers enkel betrekking op technologisch onderzoek en studieopdrachten. Het juiste artikel voor de bijdrage is artikel 31.32.

De uitgaven voor bodemattesten ten voordele van de OVAM en het comité tot aankoop van onroerende goederen zijn foutief aangerekend op artikel 12.11.2, dat enkel niet-limitatieve kredieten voor de betaling van geschilkosten bevat.

De financiering van sensibiliseringsacties is een betoelaging zonder decretale of reglementaire basis⁽²⁶⁸⁾. Bovendien heeft de VMM een aantal uitgaven verkeerd aangerekend op artikel 12.35 van haar begroting: de ondersteuning van een milieu-programma van een stichting (540.500 BEF), de tegemoetkoming in de drukkosten van een brochure (242.000 BEF) en de sponsoring van de studieprijzen van een vzw (162.202 BEF).

De VMM rekende tevens een aantal aankopen bij instellingen die behoren tot de sector overheid, verkeerd aan:

- de betalingen aan het Belgisch Staatsblad werden aangerekend op de artikelen 12.33 en 12.35, die betrekking hebben op specifieke aankopen bij andere sectoren dan de overheid, in plaats van op de artikelen 12.43 en 12.45;
- vergoedingen voor het gebruik van de infrastructuur van het Vlaams Parlement, de Vlaamse Gemeenschap en een cultureel centrum werden eveneens aangerekend op artikel 12.35 in plaats van 12.45;
- betalingen aan universitaire instellingen (of hun eigen patrimonium) en instellingen voor vrij niet-universitair onderwijs voor, onder meer, analyses en metingen werden aangerekend op de artikelen 12.33, 12.35 en 24.1, die enkel voor betalingen aan andere sectoren dan de overheid dienstig zijn.

3.2. Balans en resultatenrekening

Het gecumuleerde begrotingsoverschot van 1,3 miljard BEF is ook in de balans van 31 december 1999 opgenomen als *over te dragen opbrengst* in de rubriek overlopende rekeningen van het passief.

²⁶⁸ Het Rekenhof heeft dit al op 15 februari 2000 opgemerkt (1.497.025).

10. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

Het VLIF heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 968,7 miljoen BEF en een overschot van het boekjaar van 305,1 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.575,8 miljoen BEF ontvangsten en 987,8 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 588,0 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 773,3 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VLIF op 22 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Behalve de laattijdige voorlegging van de jaarrekening, merkte het Rekenhof op dat de instelling de vermindering van haar dotatie bij de aanpassing van de begroting niet bedrijfseconomisch boekte. Daarenboven werd het overgedragen nettoresultaat van het vorige boekjaar niet in de resultaatverwerking opgenomen.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	15.000	412	-14.588
08 Interne verrichtingen	15.000	412	-14.588
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	371.500	419.659	48.159
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	371.500	419.659	48.159
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	6.500	10.689	4.189
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen (exclusief vermogensheffingen)	6.500	10.689	4.189
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	1.145.000	1.145.000	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	1.145.000	1.145.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.538.000	1.575.760	37.760
0 Niet-verdeelde uitgaven	34.800	22.276	-12.524
03 Interne verrichtingen	34.800	22.276	-12.524
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	1.688.500	965.513	-722.987
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	1.688.500	965.513	-722.987
TOTAAL UITGAVEN	1.723.300	987.789	-735.511
Budgettair resultaat van het boekjaar	-185.300	587.971	773.271
Overgedragen resultaat vorige jaren	185.300	185.318	18
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	773.289	773.289

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	968.691	238.029	Eigen vermogen	489.961	184.822
Vorderingen < 1 jaar	215.245	52.710	Overgedragen resultaat	489.961	184.822
Liquide middelen	753.446	185.319	Vreemd vermogen	478.730	53.207
			Voorzieningen en uitgestelde belastingen	35.710	29.587
			Schulden < 1 jaar	443.020	23.620
			<i>Andere schulden</i>	<i>443.020</i>	<i>23.620</i>
Totaal	968.691	238.029	Totaal	968.691	238.029

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.704.175	1.724.715
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	1.704.003	1.723.778
Andere operat. opbrengsten	172	937
Operationele kosten	-1.381.109	-1.459.600
Niet kaskosten	6.124	29.587
Inkomensoverdrachten	1.374.985	1.391.013
Andere operat. kosten	0	39.000
Operationeel resultaat	323.066	265.115
<i>Financiële kosten</i>	<i>-1.927</i>	<i>-1.408</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-16.000</i>	<i>-48</i>
Resultaat van het boekjaar	305.139	263.659

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Landbouw op 23 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Algemeen

In strijd met artikel 6, § 3, van de wet van 16 maart 1954 werd de jaarrekening niet tijdig aan het Rekenhof voorgelegd.

De jaarrekening van de instelling werd niet opgemaakt in de opgelegde rapporteringseenheid (duizenden franken). De beperktheid van het gehanteerde boekhoudpakket werd als reden hiervoor aangehaald. Technische beperkingen zijn geen verschoningsgrond voor het niet naleven van een wettelijke verplichting. Daarenboven hebben andere instellingen, die hetzelfde boekhoudpakket hanteren, wel in de correcte eenheid gerapporteerd.

3.2. ESR-uitvoeringsrekening

Het VLIF moet de negatieve CFO-intresten onder ESR-code 21.10, *Rentes op overheidsschuld in nationale valuta*, rapporteren in plaats van onder code 03.3, *Overige interne verrichtingen (uitgaven)*.

In strijd met artikel 3, 1°, van het boekhoudbesluit werd de toelichting bij de uitvoering van de begroting niet bij de jaarrekening gevoegd.

De waarborgbijdragen van de steunaanvragers zijn vergoedingen voor een dienstverlening en geen kapitaaloverdracht. Een boeking onder de correcte ESR-code is dan ook nodig.

Naar analogie met de aanpassing van de begroting is ESR-code 46.10, *Inkomstenoverdrachten van de institutionele overheid* de gepaste post in de uitvoeringsrekening voor de boeking van de dotatie van het Vlaams Gewest.

De uitvoeringsrekening van de begroting, meer bepaald de betalingen als gevolg van de uitoefening van de statutaire opdracht, dient voldoende gedetailleerd te zijn. Willekeurige samentrekkingen beperken immers een degelijk inzicht.

3.3. Balans en resultatenrekening

De dotatie aan het VLIF is geen werkingssubsidie, maar een doorgeefsubsidie. De boeking op rekening 733 in plaats van rekening 7300 is daarom aan te bevelen. Daarenboven werd de vermindering van de dotatie aan de instelling bij de aanpassing van de begroting boekhoudkundig niet verwerkt.

De resultaatverwerking bevat het overgedragen nettoresultaat van het vorige boekjaar niet.

11. Grindfonds

Het Grindfonds heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 953,0 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 321,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 360,5 miljoen BEF ontvangsten en 58,6 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 301,9 miljoen BEF. Het gecumuleerde overschot zou 940,4 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Grindfonds op 1 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Behalve de laattijdige voorlegging van de jaarrekening, stelde het vast dat het saldo van het jaar niet in de uitvoeringsrekening van de begroting werd opgenomen en niet werd overgedragen naar het volgende jaar. Daarboven nam het fonds de CFO-intresten (12,6 miljoen BEF) niet in de begrotingsrapportering op, zodat het gecumuleerde resultaat met dit bedrag dient te worden verhoogd.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	355.000	360.514	5.514
36 Indirecte belastingen en heffingen	355.000	360.514	5.514
TOTAAL ONTVANGSTEN	355.000	360.514	5.514
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	93.100	8.030	-85.070
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	93.100	8.030	-85.070
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	153.800	7.820	-145.980
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	153.800	7.820	-145.980
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	746.600	42.780	-703.820
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	746.600	42.780	-703.820
TOTAAL UITGAVEN	993.500	58.630	-934.870
Budgettair resultaat van het boekjaar	-638.500	301.884	940.384
Overgedragen resultaat vorige jaren	638.500	638.491	-9
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	940.375	940.375

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>					
BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	953.007	638.491	Eigen vermogen	941.218	619.815
Liquide middelen	953.007	638.491	Kapitaal	391.837	391.837
			Overgedragen resultaat	549.381	227.978
			Vreemd vermogen	11.789	18.676
			Voorzieningen en uitgestelde belastingen	11.789	18.676
Totaal	953.007	638.491	Totaal	953.007	638.491

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	360.514	289.736
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	360.514	289.736
Operationele kosten	-51.743	-62.667
Diensten en diverse goederen	0	6
Personeelskosten	6.888	4.646
Niet kaskosten	-6.888	12.852
Inkomenoverdrachten	51.743	45.163
Operationeel resultaat	308.771	227.069
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>12.632</i>	<i>909</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	321.403	227.978

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 2 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Algemeen

In strijd met artikel 6, § 3, van de wet van 16 maart 1954 werd de jaarrekening niet tijdig aan het Rekenhof voorgelegd.

3.2. ESR-uitvoeringsrekening

In strijd met artikel 3, 1°, van het boekhoudbesluit werd de toelichting bij de uitvoering van de begroting niet bij de jaarrekening gevoegd.

De begrotingsrapportering bracht het saldo van het betrokken jaar niet expliciet in de uitvoeringsrekening van de begroting tot uiting. Het werd evenmin overgedragen naar het volgende boekjaar. Daardoor is deze rekening niet in evenwicht.

Het Grondfonds nam de CFO-intresten (12.631.812 BEF) niet in de begrotingsrapportering op. De berekening van het over te dragen resultaat van het boekjaar, op grond van de voorgelegde jaarrekening, is derhalve niet correct en dient met het bovenvermelde bedrag te worden verhoogd.

3.3. Balans en resultatenrekening

Het is wenselijk de voorziene rekeningnummers van het rekeningenstelsel zoveel mogelijk te gebruiken. Eventueel noodzakelijke verdere verfijningen moeten eveneens worden gerapporteerd.

12. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA)

Het FIVA heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 74,0 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 23,0 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 58,1 miljoen BEF ontvangsten en 34,4 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 23,8 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot zou 72,7 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het FIVA op 22 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de jaarrekening niet tijdig aan het Rekenhof werd voorgelegd. De onterechte ontvangst van een VLIF-krediet werd begrotingstechnisch niet geboekt, terwijl de doorstorting naar het VLIF wel in de uitvoeringsrekening van de begroting werd opgenomen. Daarenboven werd het overgedragen nettoresultaat van het vorige boekjaar niet in de bedrijfseconomische resultaatverwerking opgenomen.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	2.100	3.041	941
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen (exclusief vermogensheffingen)	2.100	3.041	941
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	55.100	55.100	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	55.100	55.100	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	57.200	58.141	941
0 Niet-verdeelde uitgaven	0	289	289
03 Interne verrichtingen	0	289	289
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	106.100	34.093	-72.007
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	106.100	34.093	-72.007
TOTAAL UITGAVEN	106.100	34.382	-71.718
Budgettair resultaat van het boekjaar	-48.900	23.759	72.659
Overgedragen resultaat vorige jaren	48.900	48.926	26
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	72.685	72.685

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	73.952	48.927	Eigen vermogen	71.952	48.927
Vorderingen < 1 jaar	977	0	Overgedragen resultaat	71.952	48.927
Liquide middelen	72.975	48.927	Vreemd vermogen	2.000	0
			Schulden < 1 jaar	2.000	0
			Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen	2.000	0
Totaal	73.952	48.927	Totaal	73.952	48.927

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	57.118	61.312
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	57.118	61.312
Andere opbrengsten		
Operationele kosten	-34.093	-39.225
Inkomensoverdrachten	34.093	19.225
Andere operat. kosten	0	20.000
Operationeel resultaat	23.025	22.087
Resultaat van het boekjaar	23.025	22.087

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Landbouw op 22 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Algemeen

In strijd met artikel 6, § 3, van de wet van 16 maart 1954 werd de jaarrekening niet tijdig aan het Rekenhof voorgelegd.

Het FIVA heeft zijn jaarrekening niet opgemaakt in de opgelegde rapporteringseenheid (duizenden franken). Het haalde daarvoor de beperktheid van zijn boekhoudpakket aan. Technische beperkingen zijn echter geen verschoningsgrond voor het niet naleven van een wettelijke verplichting. Overigens hebben andere instellingen, die hetzelfde boekhoudpakket hanteren, wel in de correcte eenheid gerapporteerd.

3.2. ESR-uitvoeringsrekening

Het FIVA heeft de onterechte ontvangst van een VLIF-krediet begrotingstechnisch niet geboekt, terwijl het de doorstorting ervan naar het VLIF wel in de uitvoeringsrekening van zijn begroting heeft opgenomen. Een correctie is dan ook nodig.

In strijd met artikel 3, 1°, van het boekhoudbesluit van 21 mei 1997, heeft het FIVA geen toelichting bij de uitvoering van de begroting gevoegd.

Waarborgbijdragen van de steunaanvragers zijn geen kapitaaloverdracht, maar vergoedingen voor een dienstverlening, waarvoor ESR-code 16.1 is aangewezen (in plaats van code 57.2). Borgtochten van financiële instellingen daarentegen dient de instelling te boeken onder ESR-code 86.2, *Kredietaflossingen door kredietinstellingen*, in plaats van onder code 57.2.

Naar analogie met de aanpassing van de begroting, is ESR-code 46.10, *Inkomensoverdrachten van de institutionele overheid* van de uitvoeringsrekening van de begroting aangewezen voor de boeking van de gewestdotatie.

De uitvoering van de begroting, en meer bepaald de betalingen ingevolge de uitoefening van de statutaire opdracht, dient voldoende te zijn gedetailleerd. Willekeurige samentrekkingen beperken een degelijk inzicht.

3.3. Balans en resultatenrekening

De dotatie aan het FIVA is geen werkingssubsidie, maar een doorgeefsubsidie. Derhalve is een boeking op rekening 733 in plaats van 7300 aangewezen.

In de resultaatverwerking werd het overgedragen nettoresultaat van het vorige boekjaar niet opgenomen.

13. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Re-conversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO)

Het FEERR-MGO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 1,730 miljard BEF en een verlies van het boekjaar van 2,243 miljard BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 5,572 miljard BEF ontvangsten en 7,830 miljard BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 2,258 miljard BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 804 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het FEERR-MGO op 22 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	0	769.437	769.437
08 Interne verrichtingen	0	769.437	769.437
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	4.490.300	4.490.300	0
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (<i>dota-ties</i>)	4.490.300	4.490.300	0
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	260.300	312.643	52.343
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen	260.300	312.643	52.343
TOTAAL ONTVANGSTEN	4.750.600	5.572.380	821.780
0 Niet verdeelde uitgaven	0	771.432	771.432
03 Interne verrichtingen	0	771.432	771.432
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	104.300	40.154	-64.146
30 Niet verdeeld	25.000	10.000	-15.000
32 Inkomensoverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	79.300	30.154	-49.146
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	7.408.000	6.723.469	-684.531
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	5.321.000	5.549.369	228.369
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winst oogmerk t.b.v. de gezinnen	2.087.000	1.174.100	-912.900
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	300.000	295.242	-4.758
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	300.000	295.242	-4.758
TOTAAL UITGAVEN	7.812.300	7.830.297	17.997
Budgettair resultaat van het boekjaar	-3.061.700	-2.257.917	803.783
Overgedragen resultaat vorige jaren	3.062.000	3.062.087	87
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	300	804.170	803.870

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>					
BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	1.730.317	5.553.131	Eigen vermogen	944.424	3.187.518
Vorderingen op meer dan 1 jaar	237.283	2.040.242	Kapitaal	4.154.254	4.154.254
Vorderingen op max. 1 jaar	432.831	450.802	Overgedragen resultaat	-3.209.830	-966.736
Liquide middelen	1.060.203	3.062.087	Vreemd vermogen	785.893	2.365.613
			Voorzieningen	514.003	2.290.238
			Schulden op max. 1 jaar	271.890	75.375
Totaal	1.730.317	5.553.131	Totaal	1.730.317	5.553.131

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	4.692.766	6.946.972
Inkomensoverdrachten	4.490.300	1.249.200
Andere opbrengsten	202.466	5.697.772
Operationele kosten	-7.002.985	-7.913.708
Voorzieningen		2.290.238
Inkomensoverdrachten	7.002.985	5.452.171
Andere operationele kosten		171.299
Operationeel resultaat	-2.310.219	-966.736
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>67.125</i>	<i>0</i>
Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen	67.125	0
Uitzonderlijk resultaat	67.125	0
Resultaat van het boekjaar	-2.243.094	-966.736

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 22 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld:

- De instelling heeft het uitgavenkrediet voor de investeringsbijdragen aan privé-ondernemingen met ruim 228 miljoen BEF overschreden. In strijd met artikel 5 van de wet van 16 maart 1954, was daartoe geen machtiging van de bevoegde minister.
- Het FEERR-MGO dient in haar toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting ook een verklaring te geven van de voornaamste budgetafwijkingen, de vastleggingsmachtiging en de aanrekening daarop²⁶⁹).

²⁶⁹ Overeenkomstig artikel 47, lid 2, van het boekhoudbesluit van 21 mei 1997.

14. Fonds voor Economische Expansie en Regionale Re-conversie – Kleine Ondernemingen (FEERR-KO)

Het FEERR-KO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 2.203,7 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 39,3 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 3.499,2 miljoen BEF ontvangsten en 3.437 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 62,2 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 1.584,3 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het FEERR-KO op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat in de uitvoeringsrekening van de begroting verscheidene rubrieken onterecht werden samengevoegd.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	80.000	66.633	-13.367
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen (exclusief vermogensheffingen)	80.000	66.633	-13.367
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	3.432.600	3.432.600	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	3.432.600	3.432.600	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	3.512.600	3.499.233	-13.367
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	919.300	407.615	-511.685
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	919.300	407.615	-511.685
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	4.115.300	3.029.387	-1.085.913
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	4.115.300	3.029.387	-1.085.913
TOTAAL UITGAVEN	5.034.600	3.437.002	-1.597.598
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.522.000	62.231	1.584.231
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.522.000	1.522.034	34
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	1.584.265	1.584.265

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	2.203.695	2.103.336	Eigen vermogen	2.014.419	1.975.089
Vorderingen < 1 jaar	535.765	581.302	Kapitaal	0	73.537
Liquide middelen	1.667.930	1.522.034	Overgedragen resultaat	2.014.419	1.901.552
			Vreemd vermogen	189.276	128.247
			Voorzieningen en uitgestelde belastingen	95.322	117.959
			Schulden < 1 jaar	93.954	10.288
			<i>Andere schulden</i>	<i>93.954</i>	<i>10.288</i>
Totaal	2.203.695	2.103.336	Totaal	2.203.695	2.103.336

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	3.548.776	5.221.655
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	3.432.600	5.037.935
Andere operat. opbrengsten	116.176	183.720
Operationele kosten	-3.509.775	-3.320.103
Diensten en diverse goederen	2	12
Niet kaskosten	-22.637	-10.343
Inkomensoverdrachten	3.440.080	3.330.433
Andere operat. kosten	92.330	1
Operationeel resultaat	39.001	1.901.552
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>331</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	39.332	1.901.552

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 4 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

- De toelichting bij de uitvoering van de begroting werd niet bij de jaarrekening gevoegd.
- De uitgavenrubrieken 32.01, *Andere uitgaven passend in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering* en 32.04, *Sloopregeling en beëindigingspremies binnenvaart*, werden in begrotingsrapportering onterecht samengevoegd. Ook begrotingsrubriek 51.12 *Investeringssteun* werd, zoals in 1998, niet opgesplitst in rentetoelagen (ESR-code 31) en kapitaalpremies (ESR-code 51).

4. Antwoord van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting

Op 4 augustus 2000 antwoordde de minister dat met de opmerkingen rekening zou worden gehouden bij de indiening van de volgende jaarrekening. In de toekomst zou niet alleen een toelichting bij de uitvoering van de begroting gevoegd worden, maar zullen tevens de rubrieken 32.01 en 32.04 niet meer worden samengevoegd. Aan de eis tot opsplitsing van de investeringssteun in rentetoelagen en kapitaalpremies zal de instelling met de hulp van informatici trachten tegemoet te komen.

5. Bijzonder onderzoek: evaluatie van de herziene expansierichtlijnen

1.782.249

Het Rekenhof heeft onderzocht in hoeverre de medio 1999 gepubliceerde nieuwe richtlijnen voor de toekenning van expansiesteun beantwoorden aan de wensen van het Vlaams Parlement. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in deel III van dit boek (p. 416).

15. Limburgfonds

Het Limburgfonds heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 4.797,8 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 5,5 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.650,8 miljoen BEF ontvangsten en 1.622,7 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 28,1 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot zou 1.908,2 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Limburgfonds op 16 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de overgelegde uitvoeringsrekening van de begroting niet in evenwicht is en dat niet werd tegemoetgekomen aan de opmerking die het Rekenhof bij de rekeningencontrole 1998 over de foutieve toepassing van de balanspost kapitaal formuleerde.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	315.000	492.900	177.900
08 Interne verrichtingen	315.000	492.900	177.900
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	289.300	342.940	53.640
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen (exclusief vermogensheffingen)	289.300	342.940	53.640
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	815.000	815.000	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	815.000	815.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.419.300	1.650.840	231.540
0 Niet-verdeelde uitgaven	315.000	492.309	177.309
03 Interne verrichtingen	315.000	492.309	177.309
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	815.000	748.189	-66.811
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	815.000	748.189	-66.811
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	840.300	310.557	-529.743
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	840.300	310.557	-529.743
8 Kredietverleningen en deelnemingen	359.900	71.612	-288.288
85 Kredietverleningen binnen de sector overheid	359.900	71.612	-288.288
TOTAAL UITGAVEN	2.330.200	1.622.667	-707.533
Budgettair resultaat van het boekjaar	-910.900	28.173	939.073
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.880.000	1.879.991	-9
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	969.100	1.806.892	837.792

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa			Passiva		
	1999	1998		1999	1998
Vaste activa	434	867	Eigen vermogen	2.268.617	12.276.130
Materiële vaste activa	434	867	Kapitaal	2.585.140	12.598.139
Vlottende activa	4.797.388	12.320.926	Overgedragen resultaat	-316.523	-322.009
Vorderingen > 1 jaar	2.902.087	10.358.033	Vreemd vermogen	2.529.205	45.663
Vorderingen < 1 jaar	59.728	53.630	Schulden > 1 jaar	2.483.000	0
Liquide middelen	1.806.892	1.879.991	Schulden < 1 jaar	46.205	45.663
Overlopende rekeningen	28.681	29.272	<i>Andere schulden</i>	<i>46.205</i>	<i>45.663</i>
Totaal	4.797.822	12.321.793	Totaal	4.797.822	12.321.793

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.236.703	1.258.817
Inkomensoverdrachten	964.612	1.098.531
Andere opbrengsten	272.091	160.286
Operationele kosten	-1.232.701	-1.582.571
Diensten en diverse goederen	4.601	8.895
Niet kaskosten	434	434
Inkomensoverdrachten	1.227.666	1.573.242
Operationeel resultaat	4.002	-323.754
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>12</i>	<i>0</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>1.473</i>	<i>1.745</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	5.487	-322.009

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 16 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

In strijd met artikel 3, 1°, van het boekhoudbesluit, werd de toelichting bij de uitvoering van de begroting niet bij de jaarrekening gevoegd.

De ontvangsten en uitgaven zijn niet in evenwicht als gevolg van een aantal foutieve boekingen (o.a. het over te dragen overschot van het boekjaar, waarbij bedrijfseconomische en begrotingstechnische elementen door elkaar worden aangewend). Het Rekenhof dringt aan op een correctie van deze foutieve toestand.

3.2. *Balans en resultatenrekening*

De aanwending van de balanspost *Kapitaal* strookt niet met de reële weergave van het eigen vermogen. Het inschrijven van deze middelen onder de post *Overgedragen resultaat* verdient aanbeveling⁽²⁷⁰⁾.

²⁷⁰ Het Rekenhof merkte dit al op 20 juli 1999 op bij de rekeningencontrole 1998 (dossier 1.726.551).

16. Vlaams Egalisatie Rente Fonds (VERF)

Het VERF heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 2.400 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 370,3 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 386,8 miljoen BEF ontvangsten en 16,6 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 370,3 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 2.354,5 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VERF op 25 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde verschillende overtredingen vast van het boekhoudbesluit.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	67.300	86.823	19.523
26 Rente van overheidsvorderingen	67.300	86.823	19.523
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	300.000	300.000	0
46 Dotatie van de Vlaamse Gemeenschap	300.000	300.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	367.300	386.823	19.523
			0
0 Uitgaven die niet of niet onmiddellijk over de hoofdgroepen 1 t/m 9 worden verdeeld	15.000	0	-15.000
03 Interne verrichtingen (minwaarden)	15.000	0	-15.000
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	0	187	187
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	0	187	187
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	0	16.379	16.379
23 Toegerekende debetrente	0	16.379	16.379
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	2.336.500	0	-2.336.500
41 Inkomensoverdrachten aan de centrale overheid	2.336.500	0	-2.336.500
TOTAAL UITGAVEN	2.351.500	16.566	-2.334.934
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.984.200	370.257	2.354.457
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.984.200	1.984.204	4
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	2.354.461	2.354.461

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>					
BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	2.400.015	1.984.204	Eigen vermogen	2.354.461	1.984.204
Geldbeleggingen	2.315.298	1.972.399	Overgedragen resultaat	2.354.461	1.984.204
Liquide middelen	62.534	11.805	Vreemd vermogen	45.554	0
Overlopende rekeningen	22.184	0	Overlopende rekeningen	45.554	0
Totaal	2.400.015	1.984.204	Totaal	2.400.015	1.984.204

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	300.000	0
Inkomensoverdrachten	300.000	0
Operationele kosten	0	0
Operationeel resultaat	300.000	0
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>86.823</i>	<i>65.606</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-16.383</i>	<i>-2</i>
<i>Belastingen</i>	<i>-183</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	370.257	65.604

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 26 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

Ook in 1999 bleven er diverse verschillen bestaan tussen de rubrieken en kredietbedragen in de eindrekening 1999 en die van de initiële en aangepaste begroting.

De uitvoeringsrekening geeft het over te dragen resultaat foutief en niet conform artikel 55 van het boekhoudbesluit weer.

In 1999 nam het VERF in de begrotingsrekening het resultaat van de economische resultatenrekening over, hoewel het boekhoudbesluit als algemene regel voor het registreren van de ontvangsten het invorderingsrecht voorschrijft (artikel 52, §1) en, zo de transactie zich niet voltrekt op basis van een invorderingsrecht, het moment van betaling. Als het VERF op het einde van het begrotingsjaar een effect bezit waarop het al intrest heeft verdiend, maar nog niet ontvangen (de couponvervaldatum ligt bijvoorbeeld in het volgende jaar), mag het deze intrest niet aanrekenen op de begroting. De aanrekening van 86,8 miljoen BEF in rubriek 26, *Rente van overheidsvorderingen* is om die redenen in strijd met het boekhoudbesluit. Het VERF registreert de bewegingen die aan de basis liggen van de opbrengsten, met name de beleggingen, niet in de uitvoeringsrekening, in strijd met de algemene regel dat de begroting alle ontvangsten en alle uitgaven moet bevatten (artikel 46 van het boekhoudbesluit)²⁷¹. Het Rekenhof heeft het VERF aanbevolen zich strikt aan de aanrekeningsregels van het boekhoudbesluit te houden, in afwachting van een eventuele aanpassing van het boekhoudbesluit.

Uit de uitvoeringsrekening blijken verschillende kredietoverschrijdingen die te wijten zijn aan verkeerde classificaties en onderschattingen bij de opstelling van de begroting.

²⁷¹ In welke mate hieronder ook de beleggingsverrichtingen vallen, verduidelijkt het besluit niet, evenmin als de nieuwsbrieven van de Vlaamse Gemeenschap dat doen.

3.2. *Balans en resultatenrekening*

Voor een aantal rekeningen stemt de aard van de geboekte transacties niet overeen met het rekeningnummer. Dit is onder meer het geval voor de boeking van de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap en de verlopen intresten.

Het VERF boekt op het einde van het jaar verlopen rente op de kortetermijnbeleggingen op een overlopende rekening, terwijl artikel 40, § 2, van het boekhoudbesluit een waardering tegen realisatiewaarde of marktwaarde voorschrijft. Het besluit acht het immers van primordiaal belang voor de overheid te weten aan welke waarde deze geldbeleggingen ten gelde kunnen worden gemaakt⁽²⁷²⁾. Wat de lange-termijnbeleggingen betreft, vroeg het Rekenhof het VERF hier ook bij eventuele nieuwe beleggingen rekening mee te houden en voor elke belegging afzonderlijk de boekwaarde in een schema bij te houden.

Ten slotte formuleerde het Rekenhof opmerkingen over de resultaatverwerking (geen journaalboekingen), het gebrek aan verantwoordingsstukken, materiële fouten en de nood aan reconciliatie tussen het bedrijfseconomische en het begrotingsresultaat indien het boekhoudbesluit wordt gevolgd.

3.3. *Algemene opmerkingen*

Voor bestendige delegaties aan ambtenaren van niveau A, dient het VERF de minister een machtiging te vragen⁽²⁷³⁾.

4. *Andere controleresultaten*

1.499.329

Het VERF werd opgericht bij artikel 14, §1, van het decreet van 16 december 1997 houdende bepaling inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap. Het Rekenhof heeft het decreet op verzoek van het Vlaams Parlement⁽²⁷⁴⁾ na 1 jaar werking geëvalueerd, resulterende op 26 juli 2000 in een verslag aan dit parlement. Dit verslag heeft het nut van het voortbestaan van het VERF in twijfel getrokken. Het VERF heeft slechts tot doel rentebetalingen te egaliseren op begrotingstechnisch vlak. Financieel levert dit geen voordelen op. Integendeel, het rendement op de beleggingen bij het VERF ligt lager dan de kostprijs van de totale schuld (en zelfs de kostprijs van de korte-termijnopnames van de directe schuld). De debudgettering van een deel van de uitgaven desinformeert het Vlaams Parlement, zij het in beperkte mate, gelet op de marginale hoogte van het bufferbedrag,

²⁷² Artikel 27bis, § 3, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 december 1991 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen bepaalt dat als het actuariële rendement van vastrentende effecten berekend bij de aankoop, met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op vervalddag, verschilt van hun nominaal rendement, het verschil tussen de aanschaffingswaarde en terugbetalingswaarde pro rata temporis over de resterende looptijd van de effecten in resultaat wordt genomen als bestanddeel van de renteopbrengst, en naargelang het geval wordt toegevoegd aan of afgetrokken van de aanschaffingswaarde van de effecten.

²⁷³ Overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1997 houdende vaststelling van de regelen betreffende de werking en het beheer van het Vlaams Egalisatie Rente Fonds.

²⁷⁴ Stuk 771 (1997-1998) - Nr. 4, 21 november 1997, p. 6.

met name 2,35 miljard BEF eind 1999. De beperktheid van dit bedrag doet de vraag rijzen of de renteschokken niet beter binnen de begroting worden opgevangen.

Bijkomend bekritiseerde het Rekenhof de toekenning van een aanvullende dotatie aan het VERF langs de begroting (300 miljoen BEF in 1999). Deze bijkomende dotatie overstijgt het principe van het bovenvermelde decreet dat de dotatie maximaal het niet opgebruikt saldo van de jaarlijkse vastgestelde kredieten tot dekking van de lasten van de directe en indirecte schuld mag bedragen (artikel 14, § 4, 1°).

17. Fonds Culturele Infrastructuur

Het Fonds Culturele Infrastructuur werd operationeel op 1 januari 1999. Het fonds neemt de kosten voor eigen culturele infrastructuur ten laste en verleent subsidies voor investeringen in culturele infrastructuur met supra-lokaal belang²⁷⁵. Het heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 357,6 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 356,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 597,6 miljoen BEF ontvangsten en 241,4 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het eerste begrotingsjaar bedraagt aldus 356,2 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Fonds Culturele Infrastructuur op 12 september 2000 gecontroleerd verklaard. Het fonds heeft zijn vastleggingsmachtigingen, begroot op 773,3 miljoen BEF, volledig aangewend.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	597.600	597.600	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	597.600	597.600	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	597.600	597.600	0
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	300	248	-52
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	300	248	-52
2 Rentes en huurgelden van gronden	0	1	1
21 Rentes op schuld	0	1	1
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	403.200	240.908	-162.292
51 Aan bedrijven	248.200	192.761	-55.439
52 Aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk	155.000	48.147	-106.853
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	193.900	0	-193.900
65 Aan andere institutioneel groepen	193.900	0	-193.900
7 Investerings	200	199	-1
74 Verwerving van overige investeringsgoederen	200	199	-1
TOTAAL UITGAVEN	597.600	241.356	-356.244
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	356.244	356.244
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	0	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	356.244	356.244

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
BALANS			
Activa	1999	Passiva	1999
Vaste activa	133	Eigen vermogen	356.377
Materiële vaste activa	133	Overgedragen resultaat	356.377
Vlottende activa	357.448	Vreemd vermogen	1.204
Liquide middelen	357.448	Schulden op ten hoogste 1 jaar	1.204
Totaal	357.581	Totaal	357.581

²⁷⁵ Het fonds nam enkel de subsidies over die vroeger nominatim in het begrotingsdecreet waren ingeschreven.

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING	
	1999
Operationele opbrengsten	597.791
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	597.600
Andere opbrengsten	191
Operationele kosten	-241.413
Div. diensten/goederen	248
Niet kaskosten	66
Inkomensoverdrachten	241.099
Operationeel resultaat	356.378
<i>Financiële kosten</i>	<i>-1</i>
Resultaat van het boekjaar	356.377

3. Resultaten van de rekeningencontrole

1.864.902

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over de rekeningen 1999 gemaakt.

4. Overige onderzoeksresultaten

1.864.902

Sinds de oprichting van het Fonds Culturele Infrastructuur vermeldt de algemene uitgavenbegroting de investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met supra-lokaal belang niet meer nominatim. Aangezien deze subsidies niet gereguleerd zijn, moet de begroting van het fonds ze voortaan nominatim vermelden, met toepassing van artikel 10 van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt.

Voor de toewijzing van de subsidies ontbreken stelselmatige, algemene en permanente toegepaste criteria. Dit tast het gelijkheidsbeginsel en de beginselen van behoorlijk bestuur aan. De decreetgever zou dan ook dergelijke criteria moeten vastleggen.

Het fonds kende in 1999 enkele investeringssubsidies toe van meer dan 6 miljoen BEF, zonder uitdrukkelijke, voorafgaande machtiging van de Vlaamse regering⁽²⁷⁶⁾.

²⁷⁶ In strijd met artikel 16, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, dat de bevoegdheid van de minister voor het toekennen van facultatieve subsidies die niet nominatim zijn ingeschreven in de begroting, beperkt tot een subsidiebedrag van 6 miljoen BEF.

18. Vlaams Zorgfonds

Op 1 januari 1999 werd het Vlaams Zorgfonds opgericht²⁷⁷). In 1999 ontving het een dotatie van 4 miljard BEF. Het fonds heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 4.019,4 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 4.000 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 4.019,4 miljoen BEF ontvangsten en 19,4 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 4.000 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 4.000 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Vlaams Zorgfonds op 18 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	0	19.400	19.400
46 Binnen eenzelfde institutionele groep	0	19.400	19.400
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	4.000.000	4.000.000	0
66 Binnen eenzelfde institutionele groep	4.000.000	4.000.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	4.000.000	4.019.400	19.400
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	0	19.400	19.400
41 Binnen eenzelfde institutionele groep	0	19.400	19.400
TOTAAL UITGAVEN	0	19.400	19.400
Budgettair resultaat van het boekjaar	4.000.000	4.000.000	0
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	0	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	4.000.000	4.000.000	0

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS			
Activa	1999	Passiva	1999
Vlottende activa	4.019.400	Eigen vermogen	4.000.000
Liquide middelen	4.019.400	Reserves	4.000.000
		Vreemd vermogen	19.400
		Schulden < 1 jaar	19.400
Totaal	4.019.400	Totaal	4.019.400

²⁷⁷ Artikel 11 van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering.

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING	
	1999
<i>Operationele opbrengsten</i>	4.000.000
Dotaties	4.000.000
Operationeel resultaat	4.000.000
Resultaat van het boekjaar	4.000.000

3. Opmerkingen bij de rekeningen

1.848.305

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 18 juli 2000 zijn opmerking meegedeeld dat de verwerking van het nettoresultaat van het boekjaar niet consequent is gebeurd: volgens de resultaatverwerking wordt het overgedragen, volgens de balans is het aan de reserves toegewezen.

Instellingen van categorie B en sui generis

1. Gemeenschapsonderwijs

De Vlaamse openbare instelling Gemeenschapsonderwijs heeft een balans voorgelegd met een totaal van 2.489,4 miljoen BEF. Zijn ESR-uitvoeringsrekening bevat voor elke post twee uitvoeringsbedragen. Het bedrag van het overschot van het begrotingsjaar en het bedrag van het gecumuleerd over te dragen overschot zijn niet opgenomen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het Gemeenschapsonderwijs op 5 september 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft opgemerkt dat het voor de toegankelijkheid van zijn financiële verslaggeving een toelichting had moeten geven bij de indeling ervan en dat de balans een extra-comptabel document is.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Vastgesteld recht</i>	<i>Ontvangen</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	351.175	348.400	342.765
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	351.175	348.400	342.765
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	84.659	77.130	68.436
26 Rente van overheidsvorderingen	45.000	36.305	36.305
28 Verhuur van gronden	39.659	40.825	32.131
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	6.159.600	6.147.873	6.147.868
49 Inkomensoverdrachten van de Gemeenschappen	6.159.600	6.147.873	6.147.868
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	1.034.200	1.034.200	1.034.200
69 Kapitaaloverdrachten van de Gemeenschappen	1.034.200	1.034.200	1.034.200
7 Desinvesteringen	235.190	245.959	245.959
76 Verkoop van gronden	0	57.468	57.468
76 Verkoop van bestaande gebouwen	234.533	187.663	187.663
77 Verkoop van vervoermaterieel	657	822	822
77 Verkoop van overig materieel	0	6	6
9 Overheidsschuld	1.043.971	0	0
98 Opnemingen uit reservefondsen	1.043.971	0	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	8.908.795	7.853.562	7.839.228
	<i>Begroting</i>	<i>Vastgelegd</i>	<i>Gefactureerd</i>
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.407.569	1.291.216	1.274.079
11 Eigenlijk loon (+ vakantiegeld)	399.164	398.578	398.572
11 Sociale verzekeringspremies t.l.v. werkgever	296.965	293.936	293.936
11 Overige sociale lasten	124.216	118.314	118.314
12 Algemene werkingskosten	462.324	357.100	339.969
12 Huur van gebouwen	124.900	123.288	123.288
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	45	38	38
21 Rente op commerciële schuld	45	38	38
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	5.248.105	5.201.551	5.008.076
41 Inkomensoverdrachten aan Lorgo's/Dab's	5.248.105	5.201.551	5.008.076
7 Investerings	2.253.085	1.773.888	663.716
72 Nieuwbouw gebouwen	1.912.847	1.463.977	634.377
74 Aankoop vervoermaterieel	263.024	261.575	756
74 Verwerving overig materieel	77.214	48.336	28.583
TOTAAL UITGAVEN	8.908.804	8.266.692	6.945.909

2. Balans op 31.12.1999*(in duizenden BEF)*

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	2.489.385		Eigen vermogen		
Vorderingen < 1 jaar	641.667		Investeringsfondsen	734.136	
Vorderingen	2.602		Vreemd vermogen		
Liquide middelen	1.845.117		Schulden	1.755.249	
Totaal	2.489.385		Totaal	2.489.385	

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 5 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Jaarrekening

Aangezien het Gemeenschapsonderwijs voor de presentatie van zijn jaarrekening niet het stramien heeft gevolgd voorgeschreven door het boekhoudbesluit, had de instelling voor de toegankelijkheid van zijn financiële verslaggeving, en zoals al werd opgemerkt over de jaarrekening 1998, een toelichting moeten geven bij de indeling van zijn rekening.

3.2. ESR-uitvoeringsrekening

Het Gemeenschapsonderwijs heeft in de kolom begroting ten onrechte de cijfers opgegeven van de derde begrotingsaanpassing die de centrale raad van het Gemeenschapsonderwijs op 16 december 1999 goedkeurde. Het is geen door het Vlaams Parlement goedgekeurde aanpassing.

Het Gemeenschapsonderwijs vermeldt per post van de uitvoeringsrekening van de begroting ten onrechte telkens twee uitvoeringsbedragen. De kolommen *Ontvangen* en *Vastgelegd* horen niet thuis in een ESR-uitvoeringsrekening. In de kolom *Vastgesteld recht* moet de post *Verhuur van gronden* en het totaalbedrag van deze kolom worden verminderd met 446.610 BEF.

Het Gemeenschapsonderwijs heeft in zijn rekening ten onrechte de post 98, *Opneming van reservefondsen* opgenomen, die overigens een nulresultaat vertoont. De instelling moet het resultaat van het boekjaar immers opnemen onder de post *Over te dragen overschot van het boekjaar*. Bovendien moet het bedrag van het *Overgedragen overschot vorige boekjaren* onder post 8.2.1 staan.

3.3. Balans

De balans die het Gemeenschapsonderwijs voorlegt is een extra-comptabel document. Zij vloeit niet zonder toevoeging of weglating voort uit de balans van de rekeningen. Het opnemen van de bedragen van de vorderingen schoolgebouwen en schulden in de balans is voor kritiek vatbaar. Zolang de instelling deze facturen niet heeft ontvangen, kan zij de vorderingen niet als zeker en vaststaand boeken.

Het Gemeenschapsonderwijs houdt in zijn boekhouding geen rekeningen *Terreinen en gebouwen* bij.

De balanspost Vorderingen voor investeringen in schoolgebouwen (609.984.461 BEF) omvat bedragen die maar eisbaar worden over een termijn van meer dan een jaar. Bovendien vermeldt het Gemeenschapsonderwijs een rubriek vorderingen op ten hoogste één jaar en geen rubriek vorderingen op meer dan één jaar.

Het Gemeenschapsonderwijs nam ten onrechte de volgende bedragen afzonderlijk op: *Voorschotten voor derden nog terug te ontvangen (2.526.536 BEF)* en *Betaalde borgtocht huur (75.000 BEF)*. De indeling van de vorderingen in de rubrieken vorderingen op ten hoogste één jaar, vorderingen en overige vorderingen is niet efficiënt.

2. Universitair Ziekenhuis Gent (UZ Gent)

Het UZ Gent heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 6.455,9 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 417,6 miljoen BEF. De instelling is onderworpen aan de ziekenhuiswetgeving en dient geen ESR-uitvoeringsrekening voor te leggen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het UZ Gent op 3 oktober 2000 gecontroleerd verklaard. Het merkte daarbij de toename van de openstaande vorderingen op verzekeringsinstellingen op, alsook de zorgwekkende evolutie van de bedrijfskosten en -opbrengsten.

1. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	1.691.777	1.698.473	Eigen vermogen	-27.971	-407.427
Materiële vaste activa	1.691.621	1.698.473	Dotaties, inbreng en giften in kapitaal	17.872	1.604.570
Financiële vaste activa	156	-	Reserves	922.640	922.561
Vlottende activa	4.764.095	3.582.737	Overgedragen resultaat	-1.406.210	-3.410.475
Vorderingen > 1 jaar	18	88	Voorzieningen voor risico's en kosten	476.728	434.959
Voorraden en bestellingen in uitvoering	193.592	186.793	Vreemd vermogen	6.007.115	5.253.678
Vorderingen < 1 jaar	4.241.170	3.095.269	Schulden > 1 jaar	2.103.004	2.266.665
Geldbeleggingen	56.123	-	Schulden < 1 jaar	3.736.465	2.860.904
Liquide middelen	229.636	266.941	Overlopende rekeningen	167.646	126.109
Overlopende rekeningen	43.556	33.646			
Totaal	6.455.871	5.281.210	Totaal	6.455.872	5.281.210

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	9.807.179	9.348.410
Lopende opbrengsten	9.034.817	8.598.253
Andere opbrengsten	772.362	750.157
Operationele kosten	-9.395.356	-8.840.257
Voorraden en leveringen	2.307.779	2.130.739
Diensten en bijkomende leveringen	1.240.950	1.156.455
Personeelskosten	5.370.406	5.156.245
Afschrijvingen, waardeverminderingen, voorzieningen en overige bedrijfskosten	476.221	396.818
Operationeel resultaat	411.823	508.153
Financiële opbrengsten	5.777	6.556
Financiële kosten	-143.352	-126.573
Uitzonderlijke opbrengsten	344.056	204.557
Uitzonderlijke kosten	-200.658	-155.777
Resultaat van het boekjaar	417.646	436.916

3. Opmerkingen bij de rekeningen

- 1.781.987 Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 3 oktober 2000 zijn opmerkingen over de rekeningen 1999 van het UZ Gent medegedeeld. Het wees er in de eerste plaats op dat het zijn controle heeft uitgeoefend op niet authentieke en niet ondertekende documenten, die ter plaatse werden ontvangen, aangezien de jaarrekening nog niet officieel werd overgelegd. De redelijke termijn van rekeningaflegging is dan ook overschreden⁽²⁷⁸⁾.

3.1. Balanstotaal en bedrijfsresultaat

Het geconsolideerde balanstotaal van het UZ Gent is in 1999 toegenomen met bijna 1,2 miljard BEF (ruim 20 %). Deze stijging werd op de actiefzijde in hoofdzaak veroorzaakt door de toename met meer dan 1,1 miljard BEF van de openstaande vorderingen op verzekeringsinstellingen. De problematiek van de aanzienlijke tegoeden op ziekenfondsen en verzekeringsinstellingen, is al in het verleden opgemerkt. De vorige jaren waren deze tegoeden echter gedaald. Het boekjaar 1999 bracht opnieuw een negatieve kentering.

Langs de passiefzijde groeiden de schulden met 753.437.000 BEF (14,34%), hoofdzakelijk door de verhoging van de korte-termijnschulden met 875,5 miljoen BEF (30,6 %). Deze stijging resulteerde in hoofdzaak uit een toename van het kaskrediet met 762 miljoen BEF, uiteraard ingevolge de toename van de schuldvorderingen op korte termijn ten aanzien van verzekeringsinstellingen.

Zowel het bedrijfsresultaat als het resultaat van het boekjaar vertonen een positief beeld en liggen in de lijn van de resultaten van het vorige boekjaar. De te bestemmen winst van het boekjaar maakt het de instelling mogelijk het overgedragen verlies van de vorige boekjaren verder af te bouwen. De volledige wegwerking van het overgedragen verlies zal echter nog jaren duren en vereist een blijvende doorgedreven budgettaire discipline.

3.2. Eigen vermogen van het UZ Gent

Hoewel het eigen vermogen van het UZ Gent negatief blijft, doet zich een gestage daling ervan voor.

	volgens balans	volgens geconsolideerde balans, plus resultaten UZG III
Dotaties, inbreng en giften	17.872.000	1.604.569.823
Herwaarderingsmeerwaarden	0	0
Reserves	922.640.000	922.640.381
Overgedragen resultaat	-1.406.210.000	-2.991.396.581
Overdrachten Belgische Staat	437.727.000	437.726.747
	-27.971.000	-26.459.630

²⁷⁸ Volgens de wet van 16 maart 1954 moeten de Minister van Financiën de rekeningen van de instellingen van categorie B, na goedkeuring ervan door de toezichthoudende minister, uiterlijk op 31 mei volgend op het jaar van de rekening aan het Rekenhof overleggen. Deze wet is echter niet toepasselijk op het UZ Gent en de ziekenhuiswet of het organiek koninklijk besluit nr. 542 van 31 maart 1987 expliciteerden geen voorleggingstermijn. Niettemin dient de officiële voorlegging binnen een *redelijke* termijn plaats te vinden.

De jaarrekening vermeldt 922.640.000 BEF reserves, terwijl de proef- en saldibalans slechts 922.561.000 BEF aangeeft, zijnde hetzelfde bedrag als in 1998. Het verschil werd veroorzaakt door de niet-consolidatie van de resultaten van UZG III in de proef- en saldibalans (de winst uit de gewone bedrijfsuitoefening voor belasting bedroeg 78.995 BEF voor UZG III). Het niet overeenstemmen van bedragen opgenomen in de geconsolideerde proef- en saldibalans met die in de balans is merkwaardig, temeer daar ook het eindresultaat niet overeenstemt.

3.3. Overeenstemming met de proef- en saldibalans

De balans en de resultatenrekening vloeiden niet zonder toevoeging of weglating voort uit de rekeningen van de proef- en saldibalans⁽²⁷⁹⁾. De oorzaak daarvan is tweeledig:

- De bedrijfsrevisoren gelasten elk jaar een aantal reclassificatieboekingen. Zij zouden in de toekomst een gedetailleerde lijst van reclassificatieboekingen ter beschikking van de instelling kunnen stellen.
- De consolidatie van UZG III geschiedt manueel. De kans op vergissingen en fouten is niet denkbeeldig.

3.4. Evolutie van de resultaten

De evolutie van de bedrijfskosten en -opbrengsten - weergegeven in de onderstaande tabel - is enigszins zorgwekkend.

boekjaar	<i>(in duizenden BEF)</i>	
	bedrijfsopbrengsten	bedrijfskosten
1993	7.256.478	7.159.382
1994	7.671.512	7.493.000
1995	8.191.106	8.096.243
1996	8.589.826	8.069.362
1997	8.697.166	8.515.138
1998	9.348.410	8.840.257
1999	9.807.179	9.395.356

De bedrijfskosten stegen in 1999 weer met meer dan een half miljard BEF, terwijl zij in 1998 tot 325 miljoen BEF waren teruggelopen. De saneringsoperatie is dus nog niet afgerond, temeer daar de bedrijfskosten in 1999 sneller groeiden dan de bedrijfsopbrengsten.

²⁷⁹ In strijd met artikel 5 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van ondernemingen, grotendeels van toepassing op de ziekenhuizen ingevolge artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1987 betreffende de jaarrekening van de ziekenhuizen.

3. Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)

De VLOR heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 26 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 3,0 miljoen BEF. Op de ESR-uitvoeringsrekening zijn 100,3 miljoen BEF ontvangsten en 103,1 miljoen BEF uitgaven aangerekend. Het tekort van het begrotingsjaar 1999 bedraagt aldus 2,8 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen tekort bedraagt 1 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VLOR op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet-verdeelde ontvangsten	10.910	13.377	2.467
00 Niet-verdeeld	9.830	12.297	2.467
08 Overige interne verrichtingen (08.3)	1.080	1.080	0
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	4.677	4.650	-27
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	4.677	4.650	-27
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	0	185	185
26 Rente van overheidsvorderingen	0	185	185
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	81.400	81.900	500
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	81.400	81.900	500
7 Desinvesteringen	200	194	-6
77 Verkoop van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	200	194	-6
TOTAAL ONTVANGSTEN	97.187	100.306	3.119
0 Niet-verdeelde uitgaven	9.830	10.900	1.070
00 Niet-verdeeld	9.830	10.900	1.070
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	85.793	88.815	3.022
11 Lonen en sociale lasten	50.130	52.528	2.398
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	35.663	36.286	623
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	1.333	1.379	46
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	1.333	1.379	46
7 Investerings	2.015	1.996	-19
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	2.015	1.996	-19
TOTAAL UITGAVEN	98.971	103.090	4.119
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.784	-2.784	-1.000
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.784	1.784	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-1.000	-1.000

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999*(in duizenden BEF)*

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	7.679	9.520	Eigen vermogen	9.674	12.709
Immateriële vaste activa	1.690	2.073	Kapitaal	9.218	9.218
Materiële vaste activa	5.989	7.447	Reserves	1.707	3.491
Vlottende activa	18.301	29.535	Overgedragen resultaat	-1.251	
Vorderingen < 1 jaar	5.722	8.411	Vreemd vermogen	16.306	26.346
Liquide middelen	12.579	21.124	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	2.000	2.000
			Schulden < 1 jaar	14.306	24.346
			<i>Handelsschulden</i>	<i>6.751</i>	<i>8.930</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>4.238</i>	<i>9.457</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>3.317</i>	<i>5.959</i>
Totaal	25.980	39.055	Totaal	25.980	39.055

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	101.385	96.627
Lopende opbrengsten	2.339	2.867
Inkomenoverdrachten	81.900	73.200
Andere opbrengsten	17.146	20.560
Operationele kosten	-105.129	-107.128
Div. diensten/goederen	57.857	60.505
Personeelskosten	41.797	42.216
Niet kaskosten	3.837	3.156
Inkomenoverdrachten	1.438	1.251
Andere operat. kosten	200	0
Operationeel resultaat	-3.744	-10.501
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>185</i>	<i>329</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-2</i>	<i>-1</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>526</i>	<i>648</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>-37</i>
Resultaat van het boekjaar	-3.035	-9.562

3. Opmerkingen bij de rekeningen**3.1. Algemeen**

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 14 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

De VLOR beschikt niet over de goedkeuring van de Vlaamse regering voor de begrotingswijziging die het Vast Bureau op 12 oktober 1999 goedkeurde en op 13

oktober 1999 aan de bevoegde overheden voorlegde. Bijgevolg geldt de begroting van 4 mei 1999 ⁽²⁸⁰⁾ als basis voor de controle.

In strijd met het boekhoudbesluit, drukt de VLOR zijn cijfers in de jaarrekening in Belgische franken uit, in plaats van in duizenden.

Voor *diverse boekingen* heeft de VLOR geen intern verantwoordingsstuk opge maakt.

De staat van de schulden in de toelichting bij de balans en de resultatenrekening is onvolledig.

3.2. ESR-uitvoeringsrekening

De wedden van december 1999 werden nog in 1999 uitbetaald⁽²⁸¹⁾, waardoor der tien maandwedden op de begroting 1999 dienden te worden aangerekend⁽²⁸²⁾.

De VLOR heeft de bedrijfseconomische- en de begrotingsregels niet altijd correct toegepast. Door verwarring van beide aanrekeningsregels heeft de VLOR sommige kosten die hij bedrijfseconomisch correct aanrekende op het resultaat 1999, ten onrechte in de uitvoeringsrekening 1999 aangerekend.

3.3. Balans

In betaling gestelde, maar op 31 december 1999 nog niet effectief betaalde, facturen ten bedrage van 2.867.986 BEF rapporteerde de VLOR niet als schulden. Daardoor stemt het bedrag onder de post *Liquide middelen* niet overeen met het op 31 december gerealiseerde saldo van de bankuittreksels, vermeerderd met de kas.

Het bedrag onder de post *Geplaatst kapitaal* betreft geen inbreng van kapitaal door oprichters, maar overgedragen middelen die normaliter onder de post *Overgedragen netto resultaat* horen.

Het bedrag onder de post *Reserves* betreft geen winsten die overeenkomstig de wet, statuten of een beslissing van de algemene vergadering zijn gereserveerd, maar een provisie voor personeelskosten, die onder de post *Voorzienen* hoort.

De VLOR dient zich te beraden over de noodzaak tot handhaving van een voorziening voor personeelskosten (2.000.000 BEF) daar die is aangelegd op grond van een beslissing van de algemene raad van 27 april 1993.

²⁸⁰ Bijlage bij het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999. Stuk 19 (1998-1999) – Nr. 1 – Bijlagen.

²⁸¹ In strijd met het koninklijk besluit nr. 297 van 30 maart 1984 betreffende de betaling na vervallen termijn van de wedden van sommige personeelsleden van de openbare sector.

²⁸² Artikel 53, §7, van het boekhoudbesluit.

3.4. Resultatenrekening

Het bedrijfseconomisch resultaat geeft een enigszins vertekend beeld van de werking van de VLOR, daar de instelling opbrengsten en kosten niet steeds aan de juiste periode toerekende:

- Daar de VLOR voor de boeking van de lonen voor december ten onrechte rekening hield met de datum van betaling, in plaats van met de periode waarop de uitgave sloeg, en doordat de lonen van december 1999 per vergissing nog tijdens diezelfde maand werden uitbetaald, rekende hij december 1998 én december 1999 op 1999 aan (13 maanden).
- De VLOR heeft geleverde prestaties voor projecten waarvoor hij geen schuldvordering had verzonden, niet als opbrengst in het resultaat 1999 verwerkt.

De VLOR heeft de werkingsdotatie als opbrengst in resultaat genomen op het moment van betaling⁽²⁸³⁾, in plaats van op het ogenblik van definitieve toekenning ervan.

²⁸³ In strijd met artikel 43, §4, tweede lid, van het boekhoudbesluit.

4. Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)

De DIGO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 3.619,8 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 1.041,1 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 4.461,0 miljoen BEF ontvangsten en 3.471,7 miljoen BEF uitgave. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 989,3 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 2.130,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de DIGO op 1 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	10.700	6.049	-4.651
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	10.700	6.049	-4.651
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	2.500	43.711	41.211
26 Rente van overheidsvorderingen	2.500	43.711	41.211
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	3.733	3.733
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en gezinnen	0	3.733	3.733
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	205.700	207.100	1.400
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	205.700	207.100	1.400
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	4.194.700	4.200.456	5.756
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	4.194.700	4.200.456	5.756
TOTAAL ONTVANGSTEN	4.413.600	4.461.049	47.449
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	154.524	138.995	-15.529
11 Lonen en sociale lasten	120.897	108.074	-12.823
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	33.627	30.921	-2.706
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	56.500	48.688	-7.812
44 Inkomensoverdrachten aan het autonoom gesubsidieerd onderwijs	56.500	48.688	-7.812
6 Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	4.900.100	3.277.722	-1.622.378
64 Kapitaaloverdrachten aan het autonoom gesubsidieerd onderwijs	4.900.100	3.277.722	-1.622.378
7 Investerings	22.876	6.331	-16.545
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	22.876	6.331	-16.545
TOTAAL UITGAVEN	5.134.000	3.471.736	-1.662.264
Budgettair resultaat van het boekjaar	-720.400	989.313	1.709.713
Overgedragen resultaat vorige jaren	720.400	1.141.157	420.757
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	2.130.470	2.130.470

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	15.516	9.452	Eigen vermogen	3.607.293	2.566.187
Immateriële vaste activa	2.225	1.741	Reserves	21.426	17.471
Materiële vaste activa	8.999	7.711	Overgedragen resultaat	3.585.867	2.548.716
Financiële vaste activa	4.292	0	Vreemd vermogen	12.475	7.183
Vlottende activa	3.604.252	2.563.918	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	0	3.069
Vorderingen < 1 jaar	16.744	2.159	Schulden < 1 jaar	12.395	3.558
Geldbeleggingen	199.569	111.390	<i>Handelsschulden</i>	<i>1.458</i>	<i>1.428</i>
Liquide middelen	3.338.208	2.445.982	<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>10.937</i>	
Overlopende rekeningen	49.731	4.387	<i>Andere schulden</i>	<i>0</i>	<i>2.130</i>
			Overlopende rekeningen	80	556
Totaal	3.619.768	2.573.370	Totaal	3.619.768	2.573.370

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	4.416.702	3.337.568
Lopende opbrengsten	145	195
Inkomensoverdrachten	4.401.800	3.324.800
Andere opbrengsten	14.757	12.573
Operationele kosten	-3.471.941	-3.630.620
Div. diensten/goederen	30.524	30.223
Personeelskosten	110.448	109.173
Niet kaskosten	4.559	3.325
Inkomensoverdrachten	3.326.410	3.487.899
Operationeel resultaat	944.761	-293.052
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>91.616</i>	<i>6.135</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-4</i>	<i>-58</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>4.733</i>	<i>311</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>-3.069</i>
Resultaat van het boekjaar	1.041.106	-289.733

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 2 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR-uitvoeringsrekening

De DIGO heeft de middelen die nodig zijn voor kapitaaloverdrachten naar het gesubsidieerd onderwijs, aanzienlijk overschat (realisatiegraad 66,9%).

De begrotingsboekhouding vloeit niet rechtstreeks voort uit de bedrijfsboekhouding, vermits uit de voorgelegde aansluiting van de

begrotingsrekening op de resultatenrekening blijkt dat in de uitvoering van de begroting 546.410 BEF te weinig ontvangsten zijn gerapporteerd.

3.2. Balans en resultatenrekening

De DIGO beschikt niet over een proces-verbaal van opname van het kassaldo, waarin het diensthoofd van de afdeling financiën de overeenstemming vaststelt van het kassaldo volgens de boeken met de op 31 december aanwezige speciën.

De aanvulling van de reserves met 3.954.669 BEF vloeit niet voort uit de resultaatverwerking, maar uit een overboeking van een gedeelte *Andere operationele opbrengsten*.

De verbintenissen zijn in de *Staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen* (toelichting) opgesplitst volgens het tijdstip waarop zij ontstonden, en niet volgens de termijn waarbinnen zij vermoedelijk zullen worden opgeëist.

In de toelichting bij de balans en resultatenrekening ontbreekt een samenvatting van de waarderingsregels, meer bepaald aangaande de in 1998 gevormde en in 1999 teruggenomen voorzieningen was toelichting vereist.

3.3. Jaarverslag

De financiële informatie over de verrichtingen per kostenplaats in het jaarverslag sluit onvoldoende aan bij de financiële gegevens uit de jaarrekening en is in bepaalde opzichten onvolledig.

Het jaarverslag gewaagt onder punt 2.2.4, *Leningswaarborg*, nog steeds van artikel 77 van het decreet van 18 december 1992, dat al sinds 1 januari 1998 is opgeheven. Onder deze rubriek vermeldt de reserve voor waarborg van het gesubsidieerd vrij onderwijs voorts 19.666.462 BEF, wat niet overeenstemt met het bedrag in de jaarrekening (21.421.312 BEF).

5. Investeringsdienst voor de Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)

De IVAH heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 407,2 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 121,7 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 450,2 miljoen BEF ontvangsten en 328,5 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 121,7 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 386,1 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de IVAH op 1 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	3.865	3.865	0
26 Rente van overheidsvorderingen	3.865	3.865	0
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	35.000	35.000	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	35.000	35.000	0
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	411.300	411.300	0
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	411.300	411.300	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	450.165	450.165	0
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	37.038	37.444	406
41 Inkomensoverdrachten aan de centrale overheid	37.038	37.444	406
6 Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	665.300	290.978	-374.322
61 Kapitaaloverdrachten aan de centrale overheid	665.300	290.978	-374.322
TOTAAL UITGAVEN	702.338	328.422	-373.916
Budgetair resultaat van het boekjaar	-252.173	121.743	373.916
Overgedragen resultaat vorige jaren	252.173	264.389	12.216
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	386.132	386.132

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

<i>(in duizenden BEF)</i>					
BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vlottende activa	407.191	300.614	Eigen vermogen	386.131	264.389
Vorderingen < 1 jaar	65.140	65.140	Overgedragen resultaat	386.131	264.389
Liquide middelen	342.051	235.474	Vreemd vermogen	21.060	36.225
			Schulden < 1 jaar	21.060	36.225
Totaal	407.191	300.614	Totaal	407.191	300.614

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
<i>Operationele opbrengsten</i>	446.300	246.600
Inkomensoverdrachten	446.300	246.600
<i>Operationele kosten</i>	-328.423	-248.848
Inkomensoverdrachten	328.423	246.600
Operationeel resultaat	117.877	-2.248
<i>Financiële opbrengsten</i>	3.865	2.038
Resultaat van het boekjaar	121.742	-210

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 2 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld:

- De IVAH kon geen goedkeuring van de Vlaamse regering voorleggen van de begrotingsaanpassing die de raad van bestuur op 29 oktober 1999 goedgekeurde, waarop kredieten vermeld in de uitvoeringsrekening teruggaan.
- De IVAH heeft de middelen die nodig zijn voor kapitaaloverdrachten naar de Vlaamse autonome hogescholen overschat (realisatiegraad 43,7%), waardoor de Vlaamse Gemeenschap in 1999 te veel middelen naar de instelling doorstortte.
- Ten gevolge van de lage realisatiegraad van de investeringsoverdrachten naar de hogescholen, is de voorraad liquide middelen opgelopen tot 342.050.739 BEF.

6. Kind en Gezin

Kind en Gezin heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 1.301 miljoen BEF en een winst van 65,4 miljoen BEF. De begrotingsuitvoering bevat 9.521,2 miljoen BEF ontvangsten en 9.468,7 miljoen BEF uitgaven. Het begrotingsjaar sloot aldus met een overschot van 52,5 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 240,2 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van Kind en Gezin op 19 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	19.928	10.972	- 8.956
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	19.928	10.972	- 8.956
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	12.400	9.972	- 2.428
26 Rente van overheidsvorderingen	12.400	9.972	- 2.428
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	2.908.364	2.921.226	12.862
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winsttoogmerk t.b.v. gezinnen en aan gezinnen	2.908.364	2.921.226	12.862
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	6.296.150	6.327.245	31.095
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	6.198.100	6.223.283	25.183
49 Inkomstentransfers van andere entiteiten (staat, Gemeenschappen, Gewesten)	98.050	103.962	5.912
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	251.700	251.700	0
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	251.700	251.700	0
7 Desinvesteringen	50.000	24	- 49.976
76 Verkoop van grond en gebouwen in het binnenland	50.000	0	- 50.000
77 Verkopen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	0	24	+ 24
8 Kredietaflossingen en liquidatie van deelnemingen	271	10	- 261
86 Kredietaflossingen door en liquidatie van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	271	10	- 261
TOTAAL ONTVANGSTEN	9.538.813	9.521.149	- 17.664
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.713.964	1.727.685	13.721
11 Lonen en sociale lasten	1.431.300	1.418.357	- 12.943
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	282.664	309.328	26.664
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	27.414	27.416	2
21 Rente overheidsschuld	27.414	27.416	2
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	7.471.361	7.495.877	24.516
34 Inkomensoverdrachten aan gezinnen	7.471.361	7.495.877	24.516
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	250.700	76.540	- 174.160
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winsttoogmerk t.b.v. gezinnen	250.700	76.540	- 174.160
6 Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	1.000	0	- 1.000
63 Kapitaaloverdrachten aan regionale en lokale overheden	1.000	0	- 1.000
7 Investerings	75.421	113.023	37.602
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	0	15.878	15.878
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	75.421	97.145	21.724
8 Kredietverleningen en deelnemingen	600	1	- 599
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	600	1	- 599

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
9 Overheidsschuld	28.070	28.129	59
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	28.070	28.129	59
TOTAAL UITGAVEN	9.568.530	9.468.671	- 99.859
Budgettair resultaat van het boekjaar	-29.717	52.478	82.195
Overgedragen resultaat vorige jaren	161.259	187.742	26.483
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	131.542	240.220	108.678

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	984.727	986.149	Eigen vermogen	578.532	513.112
Immateriële vaste activa	6.943	5.872	Kapitaal	659.928	659.928
Materiële vaste activa	977.463	979.954	Overgedragen resultaat	- 81.396	- 146.816
Financiële vaste activa	321	323	Vreemd vermogen	530.994	609.000
Vlottende activa	316.236	323.260	Voorzieningen en	0	0
Vorderingen > 1 jaar	0	886	uitgestelde belastingen		
Vorderingen < 1 jaar	118.732	165.084	Schulden > 1 jaar	472.981	493.112
Liquide middelen	182.759	144.735	Schulden < 1 jaar	242.600	295.922
Overlopende rekeningen	14.745	12.555	<i>Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen</i>	<i>29.364</i>	<i>28.137</i>
			<i>Handelsschulden</i>	<i>100.041</i>	<i>149.818</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>83.466</i>	<i>84.757</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>29.729</i>	<i>33.210</i>
			Overlopende rekeningen	6.850	7.263
Totaal	1.300.963	1.309.409	Totaal	1.300.963	1.309.409

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	9.511.124	9.059.073
Lopende opbrengsten	130	203
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	9.500.171	8.966.369
Andere opbrengsten	10.823	92.501
Operationele kosten	- 9.427.630	- 9.189.734
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	22.773	12.911
Diverse diensten en goederen	274.252	290.367
Personeelskosten	1.422.818	1.508.334
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	113.860	100.654
Inkomensoverdrachten en andere operationele kosten	7.593.927	7.277.468
Operationeel resultaat	83.486	- 130.661
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>9.991</i>	<i>12.970</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>- 27.506</i>	<i>- 29.114</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>24</i>	<i>1</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>- 583</i>	<i>- 13</i>
Resultaat van het boekjaar	65.420	- 146.817

3. Resultaten van de rekeningencontrole

- 1.604.555 Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksverslag op 19 september 2000 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn overgelegd.

3.1. *Begroting*

Kind en Gezin heeft belangrijke verhogingen van begrotingsuitgaven en verlagingen van begrotingsontvangsten niet ter goedkeuring voorgelegd aan de toezichhoudende minister en de Minister van Financiën en Begroting²⁸⁴). Vooral voor de uitgaven van klasse 1 (lopende uitgaven) en van klasse 7 (investeringen) werden de voorziene kredieten gevoelig verhoogd. Bovendien behandelde de instelling deze interne *begrotingscontroles* over het derde en het vierde kwartaal 1999 slechts op het niveau van het directiecomité, met mededeling aan de raad van bestuur. De raad van bestuur dient nochtans begrotingsherschikkingen waarvoor de instelling zelf bevoegd is, goed te keuren.

3.2. *Uitvoeringsrekening van de begroting*

Kind en Gezin heeft in de uitvoeringsrekening van de begroting niet alle gegevens opgenomen waarin het schema in bijlage bij het boekhoudbesluit voorziet (initieel budget, herziene budget, uitvoering eerste semester, uitvoering voor het begrotingsjaar en afwijking in absolute cijfers en in procenten).

De instelling heeft verscheidene budgetposten overschreden.

De ESR-codering voorziet in een uitsplitsing van de inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep en inkomensoverdrachten vanuit andere institutionele groepen. Kind en Gezin dient de ontvangsten in het kader van het interdepartementaal begrotingsfonds programma Vlaanderen dan ook af te zonderen van die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (respectievelijk onder de ESR-codes 46 en 49).

3.3. *Resultaat van de uitvoeringsrekening van de begroting*

De uitvoeringsrekening vermeldt als over te dragen resultaat van het jaar de resultaten van het jaar zelf en neemt de saldi op begrotingen van vorige jaren - in strijd met het boekhoudbesluit - niet in rekening.

Kind en Gezin boekt in zijn uitvoeringsrekening van de begroting een overgedragen overschot van vorige boekjaren op eigen fondsen van 5.206.053 BEF (ESR-code 08.21.3). Dit bedrag houdt geen rekening met het tekort 1998 van 600.934 BEF. Het overgedragen overschot op de eigen fondsen bedraagt dan 4.605.119 BEF.

3.4. *Balans en resultatenrekening*

Onder de *Overige vorderingen* staan twee saldi die sinds de openingsbalans van 1 januari 1998 onveranderd bleven. Kind en Gezin dient na te gaan of deze vorderingen nog werkelijk bestaande rechten vertegenwoordigen. Zo niet, dient het waarde-

²⁸⁴ In strijd met de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, inzonderheid artikel 3,§2.

verminderingen te boeken. Ook de overlopende rekeningen bevatten bedragen die al in de openingsbalans stonden. Ook hier is een onderzoek aangewezen.

Het Rekenhof merkte al bij zijn controle van vorige jaarrekeningen op dat Kind en Gezin geen permanente fysieke inventaris bijhoudt⁽²⁸⁵⁾. Gelet op de soms gebrekkige gegevensuitwisseling tussen de (logistieke) diensten en de boekhouding, houdt dit het risico in dat vaste activa als kosten in de boekhouding worden opgenomen of verdwijnen uit het vermogen zonder dat de boekhouding daarvan op de hoogte wordt gebracht.

3.5. Aanrekening op de vastleggingsmachtiging

Kind en Gezin diende in de toelichting bij de balans en resultatenrekening in de staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen, deel kapitaalverplichtingen, te rapporteren over de op 31 december 1999 nog openstaande verbintenissen (409.628.393 BEF) die werden aangerekend op de jaarlijkse vastleggingsmachtigingen. Het dient in deze staat per soort de elementen te vermelden die niet in de balans voorkomen en die het vermogen, de financiële positie of het resultaat kunnen beïnvloeden. Die moeten worden bijgehouden in orderrekeningen.

3.6. Investeringsdotatie

De balans bevat een vordering van VIPA-investeringsdotaties tegenover de Vlaamse Gemeenschap (105.670.000 BEF). De instelling baseert het bedrag van de vordering op het nog niet uitbetaalde saldo van de investeringsdotatie 1999 (25.170.000 BEF) en het nog niet uitbetaalde (en nog niet op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap aangerekende) saldo van de dotatie 1998 (80.500.000 BEF).

Als de uitbetaalde investeringssubsidies voor de periode 1994-1999 (560.785.060 BEF) worden geplaatst naast de op 31 december 1999 nog openstaande investeringssubsidies (409.628.393 BEF) en het totaal van beide (970.413.453 BEF) wordt vergeleken met de door Kind en Gezin in dezelfde periode ontvangen investeringsdotaties (722.059.000 BEF), kan worden gesteld dat Kind en Gezin een *principiële vordering* op Vlaamse Gemeenschap heeft ten belope van het verschil (248.354.453 BEF). De instelling kan deze principiële vordering evenwel niet in de boekhouding opnemen aangezien een vereffeningskrediet pas opeisbaar wordt wanneer de investeringstoelagen daadwerkelijk zijn uitbetaald. Rekening houdend met de werkelijk aangewende investeringsdotaties over de periode 1994-1999 (560.785.060 BEF), blijkt de Vlaamse Gemeenschap echter al 161.273.940 BEF investeringsdotaties te hebben geprefinancierd. Dit kan worden beschouwd als een schuld van Kind en Gezin tegenover de Vlaamse Gemeenschap.

Het passief van de balans bevat ook een openstaand door te storten saldo aan investeringsdotaties van 26.291.095 BEF. Dit saldo is het verschil tussen de in 1997 ontvangen investeringsdotatie (93.000.000 BEF) en de in dat jaar uitbetaalde investeringstoelagen (66.708.905 BEF). Het werd in de openingsbalans van 1 januari 1998 geboekt als *nog te betalen investeringstoelagen*, en bleef tot 31 december 1999 onveranderd. Aangezien de openingsboeking een loutere *saldoboeking* betrof, waar geen concrete investeringstoelagedossiers ter uitbetaling tegenover staan, kan

²⁸⁵ In strijd met artikel 9 van het boekhoudbesluit.

deze schuld in de balans worden beschouwd als een schuld tegenover de Vlaamse Gemeenschap.

De conclusie luidt dat het gecumuleerde resultaat op 31 december 1999 al 161.273.940 BEF middelen bevat die Kind en Gezin nog moet doorgeven aan kinderdagverblijven. Zolang Kind en Gezin deze middelen niet heeft doorgestort, kan het in de balans geen netto-vordering tegenover de Vlaamse Gemeenschap opnemen en dient het zowel de vordering van 105.670.000 BEF, als de schuld van 26.291.095 BEF af te boeken.

3.7. Financiële rekeningen

Kind en Gezin heeft nog een aantal rekeningen elders dan bij de door de Vlaamse regering aangewezen kredietinstelling. Inzonderheid de financiële rekening *Gemengde dotatierekening* is in strijd met 9, §1, van het decreet van 16 december 1997 houdende bepalingen inzake kas, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

4. Bijzonder onderzoek: preventieve kinderopvang

- 1.652.046 Het Rekenhof heeft in het voorjaar van 1999 een onderzoek uitgevoerd naar de opmaak en de uitvoering van het strategisch plan *preventieve kinderopvang*. Het heeft het Vlaams parlement daarover op 9 mei 2000 geïnformeerd langs een afzonderlijk verslag⁽²⁸⁶⁾.

²⁸⁶ Stuk 38 (1999-2000) – Nr. 1.

7. Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)

Het VFSIPH heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 2.063,3 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 57,1 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening levert een gecumuleerd positief resultaat van het boekjaar van 1.322,1 miljoen BEF op. Rekening houdend met het overgedragen overschot van vorige boekjaren, volgens de uitvoeringsrekening 284 miljoen BEF, bedraagt het netto-resultaat van 1999 1.038,1 miljoen BEF. De voorstelling van de budgettaire resultaatverwerking is echter niet in overeenstemming met het standpunt van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. Het VFSIPH kreeg namelijk enkel toestemming de middelen uit de verkoop van het Meiboomgebouw buiten het resultaat te houden. Aldus bedraagt het budgettair resultaat 1999 in feite 952 miljoen BEF en sloot het VFSIPH het boekjaar af met een gecumuleerd over te dragen overschot van 1.370 miljoen BEF. De reserve uit de middelen van de verkoop van het Meiboomgebouw nam in 1999 af van 131,4 miljoen BEF tot 82,9 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VFSIPH op 16 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden franken)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	25.070	18.886	-6.184
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	25.070	18.886	-6.184
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	60.000	62.435	2.435
26 Rente van overheidsvorderingen	60.000	62.435	2.435
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	1.002.600	1.210.903	208.303
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen (terugvorderingen maatschappelijke dienstverlening aan personen met een handicap)	900.600	1.210.372	309.772
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland (ontvangsten van het Europees Sociaal Fonds)	102.000	531	-101.469
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	31.612.667	31.715.216	102.549
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap, tegemoetkoming PBW, tegemoetkoming VDAB)	31.612.667	31.715.216	102.549
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	0	9.686	9.686
58 Kapitaaloverdrachten van privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen en van gezinnen (exclusief vermogensheffingen)	0	9.686	9.686
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	664.900	664.900	0
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (investeringsdotatie Vlaamse Gemeenschap)	664.900	664.900	0
7 Desinvesteringen	0	351	351
77 Verkopen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	0	351	351
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	1.675	0	-1.675
86 Kredietaflossingen door en vereffeningen van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	1.125	0	-1.125
87 Kredietaflossingen door privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en door de gezinnen	550	0	-550
9 Overheidsschuld	100	216.859	216.759
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	100	0	-100
98 Opnemingen uit reservefondsen	0	216.859	216.859
TOTAAL ONTVANGSTEN	33.367.012	33.899.236	532.224

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	785.176	732.941	-52.235
11 Lonen en sociale lasten	479.514	459.451	-20.063
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten (algemene werkingskosten, huurgelden, erelonen voor studies en uitvoering werken,...)	305.662	273.490	-32.172
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	100	0	-100
21 Rentes op overheidsschuld	50	0	-50
23 Toegerekende debetrentes	50	0	-50
3 Inkomenoverdrachten aan andere sectoren (maatschappelijke dienstverlening aan personen met een handicap)	32.180.324	31.262.685	-917.639
32 Inkomenoverdrachten, geen exploitatiesubsidies aan bedrijven en financiële instellingen	919.810	872.310	-47.500
33 Inkomenoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen	108.723	64.237	-44.486
34 Inkomenoverdrachten aan de gezinnen	31.150.791	30.326.138	-824.653
35 Inkomenoverdrachten aan het buitenland	1.000	0	-1.000
4 Inkomenoverdrachten binnen de sector overheid	1.065	975	-90
43 Inkomenoverdrachten aan de lokale overheden (diverse kosten voor opleiding in een centrum van de VDAB)	1.065	975	-90
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	675.900	623.754	-52.146
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen (investeringsstoelagen uitbetaald aan "privaatrechtelijke" instellingen)	675.900	623.754	-52.146
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	44.000	31.900	-12.100
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden (investeringsstoelagen uitbetaald aan "publiekrechtelijke" instellingen)	44.000	31.900	-12.100
7 Investerings	163.598	78.114	-85.484
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	105.181	46.882	-58.299
72 Nieuwbouw van gebouwen	477	0	-477
74 Verwervingen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken (aankoop van bureautica- en bureaumaterieel, aankoop licenties gewone software voor applicaties, aanschaffingskosten van gebouwen,...)	57.940	31.232	-26.708
8 Kredietverleningen en deelnemingen	1.725	49	-1.676
80 Niet verdeeld	50	0	-50
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	1.000	49	-951
83 Kredietverleningen aan de gezinnen	675	0	-675
9 Overheidsschuld	100	130.687	130.587
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	100	0	-100
93 Spijzigen van reservefondsen	0	130.687	130.687
TOTAAL UITGAVEN	33.851.988	32.861.105	-990.883
Budgettair resultaat van het boekjaar	-484.976	1.038.131	1.523.107
Overgedragen resultaat vorige jaren	282.756	284.000	1.244
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-202.220	1.322.131	1.524.351

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	203.566	170.585	Eigen vermogen	645.423	588.311
Immateriële vaste activa	5.425	7.047	Kapitaal	201.893	168.961
Materiële vaste activa	196.468	161.914	Reserves	443.530	419.350
Financiële vaste activa	1.673	1.624	Vreemd vermogen	1.417.903	184.694
Vlottende activa	1.859.760	602.420	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	100.302	55.589
Vorderingen < 1 jaar	349.477	428.318	Schulden > 1 jaar	4	4
Liquide middelen	1.510.092	172.870	Schulden < 1 jaar	1.315.834	129.067
Overlopende rekeningen	191	1.232	<i>Handelsschulden</i>	<i>36.261</i>	<i>20.887</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>33.594</i>	<i>31.700</i>
			<i>Overige schulden</i>	<i>1.245.979</i>	<i>76.480</i>
			Overlopende rekeningen	1.763	34
Totaal	2.063.326	773.005	Totaal	2.063.326	773.005

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	33.835.358	29.796.242
Lopende opbrengsten	1.434.098	913.398
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	32.380.647	28.859.532
Andere operationele opbrengsten	20.613	23.312
Operationele kosten	-33.840.439	-30.596.317
Div. diensten/goederen	291.067	270.041
Personeelskosten	455.250	454.778
Niet kaskosten	126.796	43.288
Inkomensoverdrachten	32.967.326	29.827.876
Andere operationele kosten	0	334
Operationeel resultaat	-5.081	-800.075
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>62.435</i>	<i>86.580</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-5</i>	<i>-7</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>127</i>	<i>3.927</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-366</i>	<i>-333</i>
Resultaat van het boekjaar	57.110	-709.908

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 16 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld. Het stelde vast dat de Vlaamse regering geen bedrijfsrevisor heeft aangewezen voor het boekjaar 1999⁽²⁸⁷⁾.

3.1. ESR-uitvoeringsrekening

3.1.1. Afrekeningen residentiële sector

Voor de residentiële sector stond op 31 december 1998 nog 501.754.661 BEF af te rekenen werkingstoelagen voor 1994 en voorgaande jaren open. Het VFSIPH heeft in 1999 evenwel hiervan niets afgerekend. Een andere wachtrekening bevatte op 31 december 1999 nog 576.462.765 BEF af te rekenen voorschotten voor de residentiële sector (onverdeeld - periode vóór 1995). Het Rekenhof heeft gevraagd deze afrekeningen in functie van de geplande inhaaloperatie inzake de achterstallen in de residentiële sector, dringend te onderzoeken en in betaling te stellen. Nog wat de inhaaloperatie betreft, slaagde het VFSIPH erin in 1999 alle voorschotten 1995 en 1996, alsook 46% van de voorschotten 1997, af te rekenen. Hoewel de massa afgekende voorschotten jaarlijks toeneemt, is er voorlopig een status quo: de instelling slaagt erin in het jaar x ongeveer de eerste helft van de voorschotten voor het jaar x-2 af te rekenen.

3.1.2. Toerekening van werkingskosten

Het VFSIPH heeft 1.132.808.606 BEF hangende verplichtingen bedrijfseconomisch toegerekend aan het boekjaar 1999. Dit bedrag bestaat uit 1.085.266.000 BEF statutaire uitgaven en 47.542.606 BEF functionele uitgaven. Het Rekenhof kan niet aanvaarden dat het fonds de functionele uitgaven (exclusief personeelskosten) in globo budgettair niet aanrekent. Factuurdatum of, in tweede instantie, datum van betaling bepalen het budgettaire aanrekeningsmoment⁽²⁸⁸⁾. Het VFSIPH heeft bv. 1.020.690 BEF facturen met factuurdatum 31 december 1999 uitsluitend bedrijfseconomisch in 1999 aangerekend, niet budgettair.

3.2. Vastleggingsmachtiging

Een bedrag van 4.153.796 BEF investeringssubsidies werd uitbetaald zonder voorafgaande vastlegging. Deze betalingen hadden betrekking op engagementen van 1992 en vorige jaren. Het uitstaande encours bedroeg op 31 december 1999 1.386.059.761 BEF.

²⁸⁷ Nochtans mogelijk ingevolge artikel 35 van het oprichtingsdecreet van 27 juni 1990.

²⁸⁸ Conform artikel 53, §6, van het boekhoudbesluit.

3.3. Balans en resultatenrekening

3.3.1. Financiële positie

Het VFSIPH heeft het boekjaar 1999 afgesloten met een positief gecumuleerd budgettair resultaat van 1.452.819.137 BEF. De balans van de jaarrekening 1999 leert echter dat deze middelen al volledig belast zijn met de bekende hangende verplichtingen voor 2000. In totaal staan er al 1,3 miljard BEF schulden op ten hoogste één jaar tegenover, waarvan 94,5% voor statutaire uitgaven. Uit de staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen in de toelichting blijkt bovendien dat al 1,1 miljard BEF van de 2,9 miljard BEF hangende verplichtingen opgenomen in de orderekeningen (waarvoor het VFSIPH nog geen verantwoordingsstukken ontving) zal dienen te worden gehonoreerd in 2000. De beschikbare middelen worden slechts in beperkte mate aangevuld met 349,5 miljoen BEF openstaande debiteuren, waarvan het grootste deel weer slaat op toegerekende statutaire opbrengsten (137,6 miljoen BEF te innen rechten van beschutte tewerkstelling). Bij deze debiteuren komt nog het bedrag van de lopende rechten, volgens de staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen 321,4 miljoen BEF. Hoewel het fonds deze rechten in 1999 nog niet bedrijfseconomisch boekte, verwacht het in 2000 een volledige inning ervan. Het positieve gecumuleerde budgettaire resultaat bedraagt zodoende al ongeveer 280 miljoen BEF te weinig om de geraamde toestand op 31 december 1999 inzake hangende verplichtingen en rechten, in 2000 af te handelen.

De winst 1999 is nagenoeg uitsluitend bepaald door het al dan niet toerekenen van hangende verplichtingen aan het boekjaar. Dit blijkt duidelijk uit de verhouding van de toegerekende verplichtingen op 31 december 1999 (1,1 miljard BEF) tegenover de geboekte winst (57,1 miljoen BEF). Aangezien de toerekening geschiedt op grond van ramingen naar best vermogen, dient de absolute waarde van het behaalde resultaat dienovereenkomstig te worden geïnterpreteerd.

3.3.2. Opvolging voorschotten buitendiensten

Het VFSIPH volgt de voorschotten die het uitbetaalt aan vijf buitendiensten op middels een overlopende rekening van het actief. Daar de gelden op het moment van uitbetaling van de voorschotten, de rechtspersoon VFSIPH nog niet hebben verlaten, verdient het aanbeveling ze op te volgen als kasmiddelen (of tegoeden op zicht) onder de rubriek *Liquide middelen*.

4. Andere controleresultaten: subsidiëring voor vrijetijdsbesteding

1.856.369

Een eerste toewijzing van subsidies voor vrijetijdsbesteding door de raad van bestuur van het VFSIPH, was voor het Rekenhof aanleiding het besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1998 te toetsen, volgens welk het VFSIPH subsidies kan verlenen aan organisaties die een aangepaste vrijetijdsbesteding organiseren voor personen met een handicap. Het heeft zijn bevindingen medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Welzijn op 7 augustus 2000, onder meer met betrekking tot de erkenningsperiodiciteit, het basissubsidiebedrag, de aanvullende subsidiëring en de bevoegdheidsoverschrijding van het VFSIPH m.b.t. de subsidiëring 1998. Het vroeg ook meer aandacht te besteden aan de controle op de aanwending van de subsidies.

8. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Geel (OPZ Geel)

Artikel 5 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1996 heeft de openbare psychiatrische ziekenhuizen vrijgesteld van de toepassing van de regels betreffende de geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding van de Vlaamse openbare instellingen. Inzake boekhouding en financiële rapportering zijn zij onderworpen aan de bepalingen van de ziekenhuiswetgeving. Het OPZ Geel heeft een jaarrekening 1999 voorgelegd met een balanstotaal van 446,4 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 75,3 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft deze rekening op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	60.084	48.271	Eigen vermogen	64.722	135.107
Immateriële vaste activa	9.390	48	Kapitaal	115.894	115.894
Materiële vaste activa	50.694	48.223	Overgedragen resultaat	-84.910	-9.578
Vlottende activa	386.294	433.446	Dotaties, subsidies, e.d.	33.738	28.791
Vorderingen > 1 jaar	28.762	115.978	Vreemd vermogen	381.656	346.610
Voorraden	8.230	9.003	Schulden > 1 jaar	30.656	30.656
Vorderingen < 1 jaar	348.279	307.031	Schulden < 1 jaar	268.927	241.052
Liquide middelen	274	957	Overlopende rekeningen	82.073	74.902
Overlopende rekeningen	749	477			
Totaal	446.378	481.717	Totaal	446.378	481.717

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Bedrijfsopbrengsten	764.505	733.409
Omzet	698.589	662.885
Andere opbrengsten	65.916	70.524
Bedrijfskosten	-842.196	-815.330
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	80.589	80.850
Diensten	69.707	63.945
Bezoldigingen en sociale lasten	547.084	522.784
Afschrijvingen en waardeverminderingen	9.074	8.858
Overige bedrijfskosten	135.742	138.893
Bedrijfsresultaat	-77.691	-81.921
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>5.208</i>	<i>4.556</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-3.600</i>	<i>-3.627</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>1.848</i>	<i>145.333</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-1.097</i>	<i>-208</i>
Resultaat van het boekjaar	-75.332	64.133

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.864.899

Het Rekenhof heeft er op 13 juli 2000 bij de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op aangedrongen dat de instelling in de toekomst de minimumindeling van het algemeen rekeningstelsel voor ziekenhuizen (MARZ) zou volgen.

9. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Rekem (OPZ Rekem)

Artikel 5 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1996 heeft de openbare psychiatrische ziekenhuizen vrijgesteld van de toepassing van de regels betreffende de geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding van de Vlaamse openbare instellingen. Inzake boekhouding en financiële rapportering zijn zij onderworpen aan de bepalingen van de ziekenhuiswetgeving. Het OPZ Rekem heeft een jaarrekening 1999 voorgelegd met een balanstotaal van 595 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 28,7 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft deze rekening op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	69.572	66.654	Eigen vermogen	428.336	459.769
Oprichtingskosten	161	242	Kapitaal	87.268	87.268
Immateriële vaste activa	1.407	612	Overgedragen resultaat	325.219	353.935
Materiële vaste activa	68.002	65.798	Dotaties, subsidies, e.d.	15.849	18.566
Financiële vaste activa	2	2	Vreemd vermogen	166.676	160.016
Vlottende activa	525.440	553.131	Schulden > 1 jaar	24.421	24.421
Voorraden	9.059	9.682	Schulden < 1 jaar	74.309	69.435
Vorderingen < 1 jaar	229.864	198.789	Overlopende rekeningen	67.946	66.160
Liquide middelen	35.232	31.538			
Overlopende rekeningen	14.439	12.470			
Totaal	595.012	619.785	Totaal	595.012	619.785

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Bedrijfsopbrengsten	715.869	649.398
Omzet	630.876	590.752
Andere opbrengsten	84.993	58.646
Bedrijfskosten	-754.952	-700.962
Voorraden en leveringen	82.176	75.583
Diensten	81.324	78.079
Bezoldigingen en sociale lasten	555.552	529.229
Afschrijvingen en waardeverminderingen	10.854	8.715
Overige bedrijfskosten	25.046	9.356
Bedrijfsresultaat	-39.083	-51.564
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>12.724</i>	<i>10.469</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-3.665</i>	<i>-321</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>4.566</i>	<i>4.891</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-3.258</i>	<i>-4.280</i>
Resultaat van het boekjaar	-28.716	-40.805

2. Resultaten van de rekeningencontrole

1.186.900 Het Rekenhof heeft geen opmerkingen bij de rekeningen geformuleerd.

10. Vlaams Fonds voor de Letteren

Het Vlaams Fonds voor de Letteren heeft in zijn eerste werkingsjaar een bedrijfs-economische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 21,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 21,3 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 23 miljoen BEF ontvangsten en 2,7 miljoen BEF uitgaven en sloot met een overschot van het begrotingsjaar van 20,3 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 20,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de instelling op 19 september 2000 gecontroleerd verklaard. Het fonds ondersteunt de Nederlandstalige letteren en de vertalingen naar en uit het Nederlands en ijvert voor een verbetering van de sociaal-economische positie van auteurs en vertalers.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	23.000	23.000	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid <i>(werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap)</i>	23.000	23.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	23.000	23.000	0
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.586	1.586	0
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	1.586	1.586	0
7 Investerings	1.103	1.103	0
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	1.103	1.103	0
TOTAAL UITGAVEN	2.689	2.689	0
Budgettair resultaat van het boekjaar	20.311	20.311	0
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	0	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	20.443	20.443	0

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS			
Activa	1999	Passiva	1999
Vaste activa	1.032	Eigen vermogen	21.343
Materiële vaste activa	727	Kapitaal	21.343
Financiële vaste activa	305		
Vlottende activa	20.443	Vreemd vermogen	132
Liquide middelen	20.443	Schulden < 1 jaar <i>(bedrijfsvoorheffing)</i>	132
Totaal	21.475	Totaal	21.475

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING	
	1999
<i>Operationele opbrengsten</i>	23.000
Inkomenoverdrachten	23.000
<i>Operationele kosten</i>	-1.657
Div. diensten/goederen	1.586
Niet kaskosten	71
Resultaat van het boekjaar	-21.343

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 19 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

De ESR uitvoeringsrekening 1999 is niet in evenwicht doordat de instelling het overgedragen overschot in overeenstemming heeft gebracht met het saldo van de liquide middelen. Het gecumuleerde resultaat van de uitvoeringsrekening stemt echter niet noodzakelijk overeen met het saldo van de liquide middelen.

De instelling heeft de nog te betalen bedrijfsvoorheffing budgettair ten onrechte in 1999 aangerekend. Het boekhoudbesluit bepaalt immers dat de aanrekening moet gebeuren op het moment van betaling (in casu het begrotingsjaar 2000).

De instelling dient gebruik te maken van de correcte ESR-codes. Zo hoort huur bij de code 12.12 en niet code 12.11, *Algemene werkingskosten*.

3.2. Bedrijfseconomische jaarrekening

Het Vlaams Fonds voor de Letteren heeft de materiële vaste activa, aangeschaft in december 1999, voor een volledig jaar afgeschreven, in plaats van de pro rata afschrijvingen opgelegd door het boekhoudbesluit toe te passen.

De winst van het boekjaar werd toegevoegd aan het kapitaal. De rubriek *Kapitaal* kan echter uitsluitend worden gebruikt door kapitaalvennootschappen. Het fonds moet de winst van het boekjaar dan ook toevoegen aan het overgedragen resultaat.

11. Vlaamse Opera (Vlopera)

De Vlopera heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 887,1 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 60,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 860,2 miljoen BEF ontvangsten en 920,6 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 60,4 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen tekort bedraagt 125,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de Vlopera op 16 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat het budget van de instelling structureel in onevenwicht is: de inkomsten volstaan niet om de lasten van de werking te dragen. De operagebouwen zijn bovendien dringend aan renovatie toe. De instelling beschikt echter niet over de middelen om deze infrastructuurwerken te financieren.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	208.600	177.934	-30.666
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten (<i>abonnementen en sponsoring</i>)	208.600	177.934	-30.666
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	0	2.521	2.521
26 Rente van overheidsvorderingen	0	2.421	2.421
28 Overige resultaten van vermogen	0	100	100
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	626.100	633.000	6.900
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid (<i>werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap</i>)	426.200	434.000	7.800
48 Inkomensoverdrachten van de regionale en lokale overheden (<i>dotaties steden Antwerpen en Gent</i>)	199.900	199.000	-900
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	45.000	45.000	0
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	45.000	45.000	0
7 Desinvesteringen	0	1.718	1.718
77 Verkoop van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	0	1.718	1.718
TOTAAL ONTVANGSTEN	879.700	860.173	-19.527
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	780.000	818.161	38.161
11 Lonen en sociale lasten	427.045	540.221	113.176
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten (<i>productie- en werkingsuitgaven</i>)	352.955	277.940	-75.015
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	1.000	22.764	21.764
20 Niet verdeeld	1.000	2.803	1.803
21 Rente overheidsschuld	0	19.961	19.961
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	45.000	0	-45.000
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	45.000	0	-45.000
7 Investerings	53.700	57.682	3.982
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	53.700	57.682	3.982
9 Overheidsschuld	0	21.983	21.983
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	0	21.983	21.983
TOTAAL UITGAVEN	879.700	920.590	40.890
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	-60.417	-60.417
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	-64.949	-64.949
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-125.366	-125.366

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999*(in duizenden BEF)*

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	411.674	420.981	Eigen vermogen	394.375	394.375
Immateriële vaste activa	1.168	393	Overgedragen resultaat	-77.597	-17.195
Materiële vaste activa	410.157	420.204	Dotaties, subsidies, e.d.	395.162	411.570
Financiële vaste activa	349	384	Vreemd vermogen	530.994	530.994
Vlottende activa	475.400	504.388	Schulden > 1 jaar	358.297	381.412
Vorderingen > 1 jaar	358.297	381.412	Schulden < 1 jaar	126.403	87.116
Vorderingen < 1 jaar	79.730	79.248	<i>Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen</i>	<i>23.115</i>	<i>21.983</i>
Liquide middelen	14.726	22.402	<i>Financiële schulden</i>	<i>55.658</i>	<i>0</i>
Overlopende rekeningen	22.647	21.326	<i>Handelsschulden</i>	<i>26.491</i>	<i>32.984</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>21.016</i>	<i>28.515</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>123</i>	<i>3.634</i>
			Overlopende rekeningen	84.809	62.466
Totaal	887.074	925.369	Totaal	887.074	925.369

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	800.334	819.040
Lopende opbrengsten	115.024	137.081
Inkomenoverdrachten	633.000	623.300
Andere opbrengsten	52.310	58.659
Operationele kosten	-876.532	-874.590
Productiekosten	179.648	202.878
Div. diensten/goederen	90.038	107.438
Personeelskosten	538.607	509.967
Niet kaskosten	66.740	51.433
Andere operat. kosten	1.499	2.874
Operationeel resultaat	-76.198	-55.550
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>36.160</i>	<i>40.911</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-22.039</i>	<i>-22.868</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>1.716</i>	<i>25</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-41</i>	<i>-51</i>
Resultaat van het boekjaar	-60.402	-37.533

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 16 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Financiële situatie van de Vlopera

De Vlopera sloot zijn ESR-uitvoeringsrekening af met een tekort van 60,4 miljoen BEF, terwijl de begroting in evenwicht was. Het deficit is niet alleen te wijten aan minder inkomsten, maar ook aan de overschrijding van een aantal uitgavenrubrieken (vooral lonen en sociale lasten). Het overgedragen budgettair deficit stijgt aldus tot 125,4 miljoen BEF.

De instelling en de Inspectie van Financiën hebben een aantal saneringsvoorstellen geformuleerd, waarbij het Rekenhof de volgende bedenkingen heeft:

- Bij het saneringsplan is een meerjarenbegroting gevoegd, die echter gebaseerd is op een extrapolatie van de huidige trend van de kosten en opbrengsten (op grond van vaste coëfficiënten) en niet op een reële kosten- en opbrengstenraming van de al geplande producties. Niettemin geeft de meerjarenbegroting een goede indicatie van de evolutie van de financiële situatie van de Vlopera zonder (sanerings)maatregelen.
- De saneringsvoorstellen van de Vlopera zijn vrij sterk gericht op een verhoging van de inkomsten. Het beheersen van de kosten zou een even sterke bekommernis moeten zijn. De voorgestelde kostenbesparingen zijn vooral eenmalige besparingen.
- Het plan vraagt vooral van de Vlaamse Gemeenschap bijkomende inspanningen (hogere werkingsdotatie, bijkomende investeringsdotatie, ...). Een gezond saneringsplan vereist evenwel inspanningen van alle partners, dus ook de steden en, vooral, de Vlopera zelf.

De financiële vooruitzichten van de Vlopera blijven zorgwekkend, ondanks de toekenning van 53 miljoen BEF bijkomende dotatie in 2000. De huidige inkomsten- en uitgavenevolutive leidt tot een toenemend tekort. Het Rekenhof heeft erop aangedrongen dat alle betrokken partijen (Vlopera, steden Gent en Antwerpen en Vlaamse Gemeenschap) overleg plegen over structurele saneringsmaatregelen.

3.2. *Werkelijke budgettaire situatie*

De Vlopera rapporteert in de ESR-uitvoeringsrekening 1999 een overgedragen tekort van 125,4 miljoen BEF. Deze berekening, die voortbouwt op de ESR-uitvoeringsrekening 1998, geeft echter een onjuist beeld van de reële budgettaire toestand. Het Rekenhof heeft het gecumuleerd budgettair tekort op basis van een reconciliatie met het bedrijfseconomisch eigen vermogen herberekend op 32,5 miljoen BEF. Het verschil met het door de Vlopera gerapporteerde resultaat is voornamelijk te wijten aan drie factoren:

- De Vlopera heeft zijn eerste uitvoeringsrekening opgemaakt in 1997. Daarom heeft hij het budgettair resultaat van 1996 (een overschot van 81,1 miljoen BEF) niet opgenomen in het gerapporteerde gecumuleerde saldo.
- De Vlopera baseerde zijn ESR-uitvoeringsrekening 1999 op het overgedragen resultaat in de uitvoeringsrekening 1998. Bij de rekeningencontrole 1998 had het Rekenhof echter opgemerkt dat de investeringsdotatie niet correct in resultaat werd genomen. De Vlopera had 12,1 miljoen BEF te veel als budgettaire ontvangsten gerapporteerd.
- De instelling heeft de subsidie 1998 van de Nationale Loterij (26 miljoen BEF) niet budgettair aangerekend. Noch in 1998, noch in 1999 heeft hij dit bedrag als ontvangst opgenomen.

3.3. *Administratief toezicht*

De Vlaamse regering heeft tot op heden nagelaten een nieuwe gemeenschapscommissaris en afgevaardigde van Financiën en Begroting te benoemen om het administratief toezicht op de Vlopera te verzekeren. Zij moeten toezien op de naleving van de wetten en decreten, de uitvoeringsbesluiten, het huishoudelijk reglement en het algemeen belang. Tevens moeten zij de uitvoering van de beheersovereenkomst en het ondernemingsplan opvolgen en evalueren.

3.4. Verplichtingen buiten balans

De Vlopera moet in de toelichting bij de jaarrekening informatie verstrekken over de financiële impact van de verbintenissen die de instelling heeft aangegaan (en die de begrotingen van de komende jaren zullen belasten). Op 31 december 1999 bedroeg het totaal van de reeds aangegane engagementen 153,0 miljoen BEF. Hiervan had 73,3 miljoen BEF betrekking op het lopende seizoen 1999-2000 en 73,4 miljoen BEF op het seizoen 2000-2001.

3.5. Activering van onderhoudskosten

De Vlopera heeft onder *Terreinen en gebouwen* 3,6 miljoen BEF restauratie- en herstellingskosten geactiveerd. Volgens artikel 34, §3, van het boekhoudbesluit mogen kosten voor verbetering of onderhoud van materiële vaste activa echter maar worden geactiveerd als zij meer dan 50% van de vervangingswaarde van het oorspronkelijk actief bedragen. De geactiveerde herstellingskosten voldeden niet aan deze voorwaarde. Het niet volledig ten laste van de resultatenrekening leggen van deze kosten, drukt het bedrijfseconomisch verlies.

3.6. Inventaris

De inventaris van de Vlopera beperkt zich tot een overzicht van de investeringen die in de boekhouding zijn geactiveerd. De Vlopera gebruikt hem niet als werkinstrument. De boekhouding ontvangt nauwelijks informatie over buitengebruikstellingen van activa. Het Rekenhof heeft aanbevolen de verschillende afdelingen van de Vlopera te responsabiliseren om zelf de inventarislijsten van de activa in hun beheer bij te houden (bv. voorraad belichtingsmateriaal) en periodiek door te geven aan de boekhouding. Dergelijke maatregelen zijn van belang om het beheer van de activa en stocks onder controle te houden.

3.7. Concessieovereenkomst

Het Rekenhof heeft andermaal aangedrongen op een spoedige administratieve afhandeling van de concessieovereenkomst met de stad Antwerpen.

4. Andere controleresultaten

1.754.316

Het Rekenhof heeft onderzocht of de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Opera van 18 december 1997 voldoet aan de bepalingen terzake in het oprichtingsdecreet van 5 april 1995 en of zij voldoende is uitgewerkt om de prestaties van de instelling te preciseren en op te volgen. Tevens ging het na op welke wijze de eerste evaluatie van de uitvoering ervan tijdens het jaar 1998 werd uitgevoerd en of de verplichtingen opgenomen in de beheersovereenkomst werden nagekomen. Op 18 januari 2000 heeft het de Vlaamse Minister van Cultuur zijn opmerkingen meegedeeld.

4.1. Beheersovereenkomst

Verschiedende elementen die de beheersovereenkomst krachtens het decreet van 5 april 1995 tot oprichting van de Vlaamse Opera moest bevatten, zijn niet uitgewerkt, met name bepalingen die het mogelijk maken de efficiëntiewinst uit de net-

towinst af te zonderen en de grondregels inzake de tarieven voor de prestaties geleverd in het kader van de taken van openbare dienst.

De beheersovereenkomst vertoont een gebrek aan duidelijk gedefinieerde verplichtingen en meetbare normen.

Het ondernemingsplan, dat een onderdeel is van de beheersovereenkomst, kan niet worden beschouwd als een plan dat de realisatie van de doelstellingen van de instelling op geïntegreerde wijze weergeeft, vermits het niet aangeeft op welke wijze het personeelsbeleid, de interne organisatie en het financieel beheer zullen bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen.

De omvang en berekeningswijze van de mogelijke dotatieherziening moet duidelijker worden omschreven en dient te worden verbonden aan specifieke tekortkomingen. Bovendien kan deze sanctie in bepaalde gevallen de uitvoering van de opdracht verder in het gedrang brengen. Ook de berekening van de performantiebonus moet preciezer worden omschreven. Het sanctionerend karakter van het niet toekennen van de performantiebonus wordt trouwens ondergraven doordat de Vlaamse regering zich het recht voorbehoudt ook bij een positieve evaluatie van de performantie geen bonus in te schrijven in haar begrotingsontwerp.

4.2. Uitvoering van de evaluatie

De evaluatie is niet uitgevoerd volgens de procedure waarin de beheersovereenkomst voorziet, aangezien de gemeenschapscommissaris en de afgevaardigde van financiën en begroting geen evaluatierapport indienden.

De uitvoering van de beheersovereenkomst werd niet volledig opgevolgd. De verslagen van de Vlopera en de administratie behandelen immers niet alle verplichtingen uit de beheersovereenkomst, evenmin als de uitvoering van het ondernemingsplan.

Conform de aanbeveling in de resolutie van het Vlaams Parlement van 25 juni 1997⁽²⁸⁹⁾, is het aangewezen de evaluatieresultaten aan het parlement mede te delen.

4.3. Resultaten van de evaluatie

Aangezien de beheersovereenkomst weinig operationele doelstellingen en kwantitatieve of verifieerbare normen bevat waaraan de resultaten kunnen worden getoetst, kunnen moeilijk eensluidende conclusies worden geformuleerd over de mate waarin de Vlopera met de geleverde prestaties haar taak naar behoren heeft vervuld. De door de Vlopera en de administratie voorgelegde verslagen zijn onvoldoende uitgewerkt om bij te dragen tot een objectieve en onderbouwde evaluatie.

²⁸⁹ Resolutie van het Vlaams Parlement van 25 juni 1997 betreffende het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controlesysteem van de Vlaamse openbare instellingen, punt 3.2., achtste lid: *de instellingen waarvoor een beheersovereenkomst werd gesloten, zouden jaarlijks ten behoeve van de toezichhoudende overheid en het Vlaams Parlement een gedetailleerd verslag moeten uitbrengen over de wijze waarop en de mate waarin de erin opgelegde concrete doelstellingen werden verwezenlijkt.*

Het door de Vlopera voorgelegde rapport geeft geen nadere omschrijving of definiëring van de performantie-indicatoren uit de beheersovereenkomst en vermeldt evenmin operationele doelstellingen die de Vlopera zich terzake had gesteld voor het afgelopen jaar of wil bereiken binnen een bepaalde termijn. Het verslag blijft daardoor beperkt tot een opsomming van resultaten, die niet toetsbaar zijn aan vooraf vastgestelde normen.

Bepaalde informatie is niet volledig of duidelijk genoeg om te voldoen aan de informatiebehoeften van de gebruikers of is niet relevant voor de betrokken indicator.

Om de evolutie van de resultaten te kunnen beoordelen, moet de informatie vergelijkbaar zijn over verschillende jaren.

De administratie heeft haar conclusie over de realisatie van de performantie-indicatoren onvoldoende gemotiveerd, daar haar verslag enkel een samenvatting geeft van het rapport van de Vlopera, zonder bijkomende commentaar of informatie.

Gelet op de positieve evaluatie van de performantie in het verslag, is het inhouden van de bonus, zoals de administratie voorstelt, enkel te rechtvaardigen op grond van budgettaire prioriteiten van de Vlaamse regering of een beslissing van het Vlaams Parlement. De beheersovereenkomst stelt een gezond financieel beleid immers niet als voorwaarde voor het toekennen van de performantiebonus. Als er bepaalde gevolgen of sancties aan worden gekoppeld, is het aangewezen de verplichtingen inzake de financiële resultaten duidelijk vast te leggen in de beheersovereenkomst.

De minister heeft nog niet geantwoord op de opmerkingen.

12. Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)

Het BLOSO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 1.262,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 64,0 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.951,5 miljoen BEF ontvangsten en 1.956,0 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 4,5 miljoen BEF. De instelling heeft ten onrechte geen overgedragen resultaat van vorige jaren gerapporteerd. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het BLOSO op 5 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet-verdeelde ontvangsten	256.900	261.126	4.226
06 Ontvangsten nader te verdelen over hoofdgroepen 1 t/m 9	256.900	250.416	-6.484
08 Interne verrichtingen	0	10.710	10.710
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	50.500	43.063	-7.437
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	50.500	43.063	-7.437
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	12.500	9.835	-2.665
26 Rente van overheidsvorderingen	12.500	9.835	-2.665
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	224.400	224.690	290
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winsttoogmerk	224.400	224.690	290
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	1.427.400	1.400.900	-26.500
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid (<i>Dotatie Vlaamse Gemeenschap</i>)	1.427.400	1.400.900	-26.500
7 Desinvesteringen	25.000	11.883	-13.117
76 Verkopen van gronden en gebouwen in het binnenland	25.000	10.330	-14.670
77 Verkoop van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	0	1.553	1.553
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.996.700	1.951.497	-45.203
0 Niet verdeelde uitgaven	50.000	50.000	0
00 Niet verdeeld	50.000	50.000	0
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.196.700	1.154.948	-41.752
11 Lonen en sociale lasten	731.200	711.756	-19.444
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	465.500	443.192	-22.308
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	2.300	2.238	-62
23 Toegerekende debetrentes	2.300	2.238	-62
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	477.200	477.169	-31
31 Exploitatiesubsidies	477.200	477.169	-31
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	124.300	124.275	-25
41 Inkomensoverdrachten aan de centrale overheid	124.300	124.275	-25
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	21.400	21.400	0
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	21.400	21.400	0

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Verschil</i>
7 Investerings	139.100	125.967	-13.133
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	107.000	95.112	-11.888
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	32.100	30.856	-1.244
TOTAAL UITGAVEN	2.011.000	1.955.997	55.003
Budgettair resultaat van het boekjaar	-14.300	-4.500	9.800
Overgedragen resultaat vorige jaren	14.300	0	-14.300
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-4.500	-4.500

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	816.913	758.120	Eigen vermogen	914.023	785.938
Immateriële vaste activa	4.046	77	Reserves	111.653	153.081
Materiële vaste activa	812.867	758.043	Overgedragen resultaat	37.547	-26.468
Vlottende activa	445.621	402.705	Dotaties, subsidies, e.d.	764.823	659.325
Vorderingen < 1 jaar	220.506	383.483	Vreemd vermogen	348.511	106.599
Liquide middelen	203.922	1.823	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	106.847	106.599
Overlopende rekeningen	21.193	17.399	Schulden < 1 jaar	240.934	264.291
			<i>Financiële schulden</i>	0	41.285
			<i>Handelsschulden</i>	137.164	119.285
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	102.845	82.045
			<i>Andere schulden</i>	925	21.676
			Overlopende rekeningen	730	3.997
Totaal	1.262.534	1.160.825	Totaal	1.262.534	1.160.825

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.863.199	1.734.573
Lopende opbrengsten	252.624	278.556
Inkomenoverdrachten	1.568.919	1.405.679
Andere opbrengsten	41.656	50.338
Operationele kosten	-1.864.284	-1.895.130
Div. diensten/goederen	381.242	365.101
Personeelskosten	763.853	779.745
Niet kaskosten	60.013	118.512
Inkomenoverdrachten	659.176	631.606
Andere operat. kosten	0	166
Operationeel resultaat	-1.085	-160.557
<i>Financiële opbrengsten</i>	9.864	30.849
<i>Financiële kosten</i>	-2.284	-111
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	68.068	51.313
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	-10.548	-19.690
Resultaat van het boekjaar	64.015	-98.196

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Sport op 5 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR-uitvoeringsrekening

- Het BLOSO heeft in de ESR-uitvoeringsrekening geen overgedragen resultaat van vorige jaren opgenomen, in strijd met artikel 55 van het boekhoudbesluit. Het is noodzakelijk dat de instelling dit gecumuleerd budgettair resultaat van vorige jaren hersamenstelt en opneemt in zijn budgettaire rapportering.
- De instelling rekende alle dotaties van de Vlaamse Gemeenschap aan op eenzelfde ESR-code, *Inkomensoverdrachten van de institutionele overheid*, ongeacht de bestemming van de dotatie (werking, investeringen, subsidies). Het ESR voorziet nochtans in een aparte rubriek voor kapitaaloverdrachten.
- Het Rekenhof heeft akte genomen van de intentie van de minister het decreet van 31 mei 1989 houdende oprichting van een Vlaams Sportfonds en het decreet van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid te evalueren, alsook van de intentie van het BLOSO de informatiewaarde van de uitvoering van de begroting te verbeteren. Het stelde evenwel vast dat in de jaarrekening 1999 nog geen wijzigingen werden aangebracht.

3.2. Balans en resultatenrekening

- De minister beschouwt de overdracht om niet van onroerende goederen door de Vlaamse Gemeenschap als een inbreng in kapitaal. Het BLOSO verwerkt deze transactie in zijn balans daarentegen, zoals in vorige jaren, als een kapitaalsubsidie in natura. Het Rekenhof is van oordeel dat de boekingswijze van de instelling resulteert in een betere matching van kosten en opbrengsten.
- De Vlaamse regering onderschreef het principe dat de inkomsten uit het afstoten van de niet-prioritaire centra integraal aan het BLOSO toekomen voor de vernieuwing van de sportinfrastructuur van de prioritaire centra. De middelenbegrotingen 1999 en 2000 van de Vlaamse Gemeenschap bevatten daarvoor een bijzondere bepaling. Het Rekenhof heeft het BLOSO voorgesteld deze inkomsten op te nemen in aparte reserverekeningen, wat de transparantie van de boekhouding zal verhogen. Het BLOSO heeft overigens ten onrechte het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de verkoopprijs van een centrum in resultaat genomen (10,8 miljoen BEF), in plaats van het eigen aandeel (1,7 miljoen BEF). Aldus is de in de jaarrekening van het BLOSO opgenomen meerwaarde van 9,1 miljoen BEF niet gerealiseerd. Het nam deze verkoop bovendien niet in zijn ESR-uitvoeringsrekening op. Het BLOSO had ten slotte de verkoop van een ruitersportcentrum al bedrijfseconomisch en budgettair in resultaat moeten nemen op het ogenblik dat de koopoptie werd gelicht en het voorschot werd betaald. Nu heeft de instelling een budgettaire ontvangst van 25 miljoen BEF van 1999 naar 2000 verschoven.
- Het BLOSO zal in 2000 middels een aantal correctieboekingen de netto boekwaarde van de terreinen en gebouwen en de kapitaalsubsidies moeten doen overeenstemmen, onder meer: overboeking van het saldo op een wachtrekening (11,3 miljoen BEF) naar terreinen en gebouwen, correctie van de

kapitaalsubsidies (12,4 miljoen BEF) voor onroerende goederen die het BLOSO tijdens boekjaar 1999 heeft gerealiseerd en rechtzetting van de vordering op de Vlaamse Gemeenschap (10,8 miljoen BEF).

- In zijn jaarrekening heeft het BLOSO de kosten en opbrengsten niet nauwkeurig toegerekend. Om dergelijke tekortkomingen in de toekomst te vermijden, moet de instelling haar interne controle op de aankoopcyclus versterken.

13. Toerisme Vlaanderen

Toerisme Vlaanderen heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 1.103,7 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 25,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.109,5 miljoen BEF ontvangsten en 1.119,4 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus, na toevoeging van 0,5 miljoen BEF aan het reservefonds, 9,9 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van Toerisme Vlaanderen op 26 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Ontvangsten die niet of niet onmiddellijk verdeeld worden	4.000	4.682	682
08 Interne verrichtingen	4.000	4.682	682
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	45.000	31.568	-13.432
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	45.000	31.568	-13.432
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	17.700	17.613	-87
26 Rente van overheidsvorderingen	7.700	12.663	4.963
28 Overige resultaten van vermogen	10.000	4.950	-5.050
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	14.831	16.378	1.547
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk	14.831	16.378	1.547
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	753.000	737.000	-16.000
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid (<i>werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap</i>)	737.000	737.000	0
49 Inkomensoverdrachten van andere entiteiten (Steden, Gemeenschappen, Gewesten)	16.000	0	-16.000
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	0	3.029	3.029
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen	0	3.029	3.029
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	351.000	298.350	-52.650
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	351.000	298.350	-52.650
7 Desinvesteringen	1.500	900	-600
77 Verkopen van overige investeringsgoederen	1.500	900	-600
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.187.031	1.109.520	77.511
0 Uitgaven die niet of niet onmiddellijk worden verdeeld	5.000	2.605	-2.395
03 Interne verrichtingen	5.000	2.605	-2.395
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	767.139	726.967	-40.172
11 Lonen en sociale lasten	248.935	229.672	-19.263
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	518.204	497.295	-20.909
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	20	16	-4
21 Rente overheidsschuld	20	16	-4
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	15.580	14.329	-1.251
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk tbv de gezinnen	12.580	12.337	-243
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	3.000	1.992	-1.008
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	37.313	37.313	0
43 Inkomensoverdrachten aan de regionale en lokale overheden	37.313	37.313	0
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	255.700	254.681	-1.019
50 Niet verdeeld	255.700	254.681	-1.019
7 Investerings	134.600	82.886	-51.714
71 Aankopen gronden en gebouwen in het binnenland	800	728	-72
72 Nieuwbouw van gebouwen	109.500	61.149	-48.351
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	24.300	21.009	-3.291

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
9 Overheidsschuld	591	588	-3
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	80	77	-3
93 Dotaties aan reservefondsen	511	511	0
TOTAAL UITGAVEN	1.215.943	1.119.385	-96.558
Budgetair resultaat van het boekjaar	-28.912	-9.865	19.047
Overgedragen resultaat vorige jaren	11.400	11.199	-201
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-17.512	1.334	18.846

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	445.730	398.865	Eigen vermogen	956.583	1.028.030
Immateriële vaste activa	11.221	5.556	Reserves	17.436	0
Materiële vaste activa	433.633	392.433	Overgedragen resultaat	504.654	496.701
Financiële vaste activa	876	876	Dotaties, subsidies, e.d.	434.493	531.329
Vlottende activa	658.000	791.308	Vreemd vermogen	147.147	162.143
Vorderingen < 1 jaar	22.952	151.359	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	7.842	6.726
Liquide middelen	622.561	610.331	Schulden > 1 jaar	65	114
Overlopende rekeningen	12.487	29.618	Schulden < 1 jaar	120.511	134.150
			<i>Schulden > 1 jaar die binnen het jaar vervallen</i>	50	77
			<i>Handelsschulden</i>	115.384	134.073
			<i>Andere schulden</i>	5.077	0
			Overlopende rekeningen	18.729	21.153
Totaal	1.103.730	1.190.173	Totaal	1.103.730	1.190.173

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.059.853	1.038.507
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	1.022.914	988.824
Andere opbrengsten	36.939	49.683
Operationele kosten	-1.070.570	-931.138
Div. diensten/goederen	495.442	450.571
Personeelskosten	233.646	211.105
Niet kaskosten	34.516	37.849
Andere operat. kosten	306.966	231.613
Operationeel resultaat	-10.717	107.369
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>12.663</i>	<i>7.682</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-1.776</i>	<i>-29</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>25.224</i>	<i>10.056</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-5</i>	<i>-3.217</i>
Resultaat van het boekjaar	25.389	121.861

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Toerisme op 26 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR uitvoeringsrekening

De ESR-uitvoeringsrekening sluit af met een verschil tussen de ontvangsten en de uitgaven van 14,9 miljoen BEF. Toerisme Vlaanderen heeft wel het resultaat uit werking en promotie en de opbrengst van het reservefonds in de uitvoeringsrekening verwerkt, maar niet het resultaat van de erfpachten, investeringen en betoelaging van infrastructuur. Dit betekent dat het begrotingsoverschot van 5 miljoen BEF in feite een tekort van 9,4 miljoen BEF uitmaakt.

Het overgedragen resultaat van vorige jaren (11,2 miljoen BEF) stemt niet overeen met het resultaat dat de instelling in de uitvoeringsrekening 1998 heeft overgedragen (9,6 miljoen BEF). De instelling is ten onrechte uitgegaan van gebudgetteerde resultaten.

Het Rekenhof heeft vanuit het bedrijfseconomisch eigen vermogen het budgettaire gecumuleerde resultaat van Toerisme Vlaanderen herberekend. Als het saldo van het reservefonds 17,4 miljoen BEF bedraagt, is het gecumuleerd budgettair resultaat 513,5 miljoen BEF. Dit wijkt sterk af van de 16,2 miljoen BEF die de instelling rapporteerde.

Toerisme Vlaanderen dient een interne begroting op te stellen waarin het de geaggregeerde gegevens van de ESR-begroting uitsplitst tot op activiteitsniveau, opdat het management permanent kan opvolgen of de operationele activiteiten binnen de voorziene budgetten blijven en, waar nodig, onmiddellijk kan bijsturen.

3.2. Balans en resultatenrekening

Toerisme Vlaanderen moet zijn reservefonds wedersamenstellen aan de hand van de bewegingen op de bankrekening en nagaan welke middelen de raad van bestuur eraan heeft toegewezen, alsook welke projecten het reservefonds financierde.

De instelling toont in de ESR-uitvoeringsrekening de aangroei van het reservefonds, maar niet het saldo ervan. Het zou deze informatie (beginsaldo, bewegingen en eindsaldo) in een toelichting bij de rapportering moeten meedelen.

Op 31 december 1999 had Toerisme Vlaanderen voor 923 miljoen BEF investeringsprojecten die het al vastlegde, maar nog niet uitvoerde. Hiervoor heeft de instelling al 314,6 miljoen BEF voorschotten ontvangen van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap zal ook de overige projecten grotendeels met haar middelen financieren (607,5 miljoen BEF). Toerisme Vlaanderen heeft deze voorschotten niet duidelijk tot uiting gebracht in zijn bedrijfseconomische balans en ESR-uitvoeringsrekening. De voorschotten zijn begrepen in het overgedragen resultaat. Het is noodzakelijk dat elke Vlaamse openbare instelling haar positie ten opzichte van de Vlaamse Gemeenschap (zowel de reële schuld of vordering, als de principiële schuld of vordering) verduidelijkt in de toelichting bij de jaarrekening.

Toerisme Vlaanderen heeft in het verleden diverse eigen inkomsten verworven die in aanmerking komen voor de financiering van bijkomende investeringen, bovenop

de vastleggingsmachtiging van de Vlaamse Gemeenschap. Het betreft onder meer opbrengsten van erfpachten, de verkoop van onroerende goederen en terugvorderingen van subsidies. Toerisme Vlaanderen zou deze eigen kasmiddelen⁽²⁹⁰⁾ die zijn bestemd voor het financieren van nieuwe investeringen, beter afzonderen op een bijzondere reserverekening. Dit zou de transparantie van de boekhouding verhogen.

Het is noodzakelijk dat Toerisme Vlaanderen uitzoekt welke factoren aan de basis liggen van het verschil tussen het theoretische en het werkelijke saldo van de financiële rekeningen *Infrastructuur* en *Directe investeringen*. Dit zal toelaten op een correcte manier de boekhouding te regulariseren.

Toerisme Vlaanderen heeft de verkoopprijs van de tijdens het boekjaar overgedragen trekkershutten afgeboekt van de aanschaffingswaarde. De instelling gaat ervan uit dat zij op de realisatie van de trekkershutten geen meer- of minderwaarde realiseerde. De trekkershutten die zij vóór 1999 verkocht, bleven nog voor de volledige aanschaffingswaarde in de balans staan.

De Vlaamse regering heeft bij besluiten van 14 november 1990 en 29 mei 1991 een aantal onroerende goederen overgedragen aan Toerisme Vlaanderen⁽²⁹¹⁾. De instelling heeft deze onroerende goederen nooit opgenomen in haar balans, wat haar reële bedrijfseconomische toestand aanzienlijk vertekent. Zij moet deze onroerende goederen dan ook laten schatten door de comités van aankoop en de schattingswaarden opnemen in de bedrijfseconomische jaarrekening.

De netto boekwaarde van de kapitaalsubsidies stemt niet overeen met de netto boekwaarde van de directe investeringen. De instelling zal dit moeten rechtzetten door de kapitaalsubsidies met 22,6 miljoen BEF te verminderen en het overgedragen resultaat met hetzelfde bedrag te verhogen.

Toerisme Vlaanderen heeft de nog te betalen wedden van december ten onrechte opgenomen bij te ontvangen facturen (12,5 miljoen BEF). Het minimum algemeen rekeningstelsel voorziet echter in een speciale rubriek *Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten*. In het vervolg moet Toerisme Vlaanderen te betalen lonen, RSZ en bedrijfsvoorheffing in deze balansrubriek opnemen.

²⁹⁰ In de zin van artikel 52 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995.

²⁹¹ Ter uitvoering van artikel 12 van het decreet van 29 mei 1984 houdende de oprichting van het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme, zoals gewijzigd door artikel 109 van het programmadecreet 1991.

14. Export Vlaanderen

Export Vlaanderen heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 313,6 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 76,9 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 983,1 miljoen BEF ontvangsten en 1.062,7 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 79,6 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot zou 169,6 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van Export Vlaanderen op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat het gecumuleerde begrotingsresultaat door het hanteren van bedrijfseconomische elementen in de begrotingsrapportering, op een foutieve wijze werd berekend. Daarenboven heeft de instelling de lonen van de maand december nog steeds begrotingstechnisch in het verkeerde jaar geboekt. De aanstelling van een bedrijfsrevisor laat nog steeds op zich wachten.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	(in duizenden BEF)		
	Begroting	Uitvoering	Verschil
0 Niet verdeelde ontvangsten	6.500	6.286	-214
08 Interne verrichtingen	6.500	6.286	-214
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	72.650	68.332	-4.318
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten	72.650	68.332	-4.318
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	1.000	925	-75
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	1.000	925	-75
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	4.800	3.933	-867
36 Indirecte belastingen en heffingen	2.800	2.735	-65
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en de gezinnen	2.000	1.198	-802
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	949.400	872.372	-77.028
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	948.400	872.372	-76.028
49 Inkomstenoverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies)	1.000	0	-1.000
7 Desinvesteringen	700	77	-623
77 Verkopen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	700	77	-623
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	30.850	31.130	280
86 Kredietaflossingen door en vereffeningen van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	25.750	26.424	674
87 Kredietaflossingen door privaatrechterlijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en door de gezinnen	5.100	4.706	-394
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.065.900	983.055	-82.845
0 Niet-verdeelde uitgaven	4.700	4.525	-175
03 Interne verrichtingen	4.700	4.525	-175
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	955.300	899.723	-55.577
11 Lonen en sociale lasten	570.350	540.040	-30.310
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	384.950	359.683	-25.267
2 Bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven	350	154	-196
21 Rentes overheidsschuld	350	154	-196
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	160.000	91.555	-68.445
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	160.000	91.555	-68.445
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	19.000	18.655	-345
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	19.000	18.655	-345

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
7 Investerings	36.950	35.673	-1.277
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	36.950	35.673	-1.277
8 Kredietverleningen en deelnemingen	24.700	12.421	-12.279
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	20.900	8.192	-12.708
83 Kredietverleningen aan de gezinnen	3.800	4.229	429
TOTAAL UITGAVEN	1.201.000	1.062.707	-138.293
Budgettair resultaat van het boekjaar	-135.100	-79.652	55.448
Overgedragen resultaat vorige jaren	135.100	249.219	114.119
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	169.567	169.567

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	90.579	79.136	Eigen vermogen	223.975	291.731
Immateriële vaste activa	15.778	21.117	Kapitaal	51.682	42.512
Materiële vaste activa	72.196	55.585	Overgedragen resultaat	172.293	249.219
Financiële vaste activa	2.605	2.434	Dotaties, subsidies, e.d.		
Vlottende activa	223.003	309.784	Vreemd vermogen	89.607	97.189
Vorderingen > 1 jaar	1.080	1.670	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	2.125	15.116
Vorderingen < 1 jaar	19.757	4.004	Schulden > 1 jaar	600	400
Liquide middelen	199.174	303.622	Schulden < 1 jaar	65.490	75.376
Overlopende rekeningen	2.992	488	<i>Handelsschulden</i>	<i>22.001</i>	<i>43.128</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>33.980</i>	<i>31.111</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>9.509</i>	<i>1.137</i>
			Overlopende rekeningen	21.392	6.297
Totaal	313.582	388.920	Totaal	313.582	388.920

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	893.413	887.496
Lopende opbrengsten	45.963	41.089
Inkomens en kapitaaloverdrachten	836.008	835.600
Andere operat. opbrengsten	11.442	10.807
Operationele kosten	-977.567	-806.901
Productiekosten	-72	0
Diensten en diverse goederen	395.173	339.390
Personeelskosten	496.640	438.930
Niet kaskosten	18.665	25.610
Inkomensoverdrachten	66.379	2.121
Andere operat. kosten	782	850
Operationeel resultaat	-84.154	80.595
<i>Financiële opbrengsten</i>	8.982	1.296
<i>Financiële kosten</i>	-2.452	-904
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	799	2.632
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	-101	-1.245
Resultaat van het boekjaar	-76.926	82.374

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting en de Vlaamse minister die de buitenlandse handel onder zijn bevoegdheid heeft⁽²⁹²⁾ op 5 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. ESR-uitvoeringsrekening

In strijd met het boekhoudbesluit rekende de instelling de lonen van december 1999 aan in 1999, niettegenstaande zij ze slechts aan het personeel uitbetaalde in januari van het volgende jaar.

Overgedragen saldi van voorgaande boekjaren die in de uitvoeringsrekening van de begroting moeten worden geboekt, zijn begrotingsresultaten en geen bedrijfseconomische resultaten. Vermenging van beide bracht een foutieve berekening van het begrotingsresultaat op 31 december 1999 mee. Een correctie is dan ook nodig.

Al verscheidene jaren is in kredieten voorzien voor de aanstelling van een bedrijfsrevisor. Tevens werden verschillende kantoren gecontacteerd. Toch laat de aanstelling van een bedrijfsrevisor nog steeds op zich wachten.

3.2. Balans en resultatenrekening

De instelling dient het eigen vermogen correct in haar jaarrekening te presenteren.

²⁹² Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport.

4. Bijzonder onderzoek: decretale opdracht

1.811.223 Het Rekenhof heeft de toezichthoudende minister op 3 maart 2000 de resultaten medegedeeld van zijn onderzoek naar de uitvoering van de decretale opdracht door Export Vlaanderen:

- De rechtspositieregeling van het personeel is nog steeds niet vastgesteld. Deze leemte kan behalve juridische problemen, ook belemmeringen inzake kaderuitbreidingen meebrengen. De minister heeft bij de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2000 wel gesteld het nieuwe personeelsstatuut en de kaderuitbreiding een prioritaire behandeling te zullen geven.
- Ondanks een degelijke opvolging van de aangeboden dienstverlening, ontbreekt een officieel normerings- en evaluatiekader. Een beheersovereenkomst met de Vlaamse regering zou een oplossing kunnen bieden⁽²⁹³⁾.
- De Vlaamse regering dient nog te bepalen onder welke voorwaarden en volgens welke modaliteiten de instelling haar dienstverlening aan de ondernemingen kan tarifieren en met ondernemingen terzake overeenkomsten kan sluiten⁽²⁹⁴⁾.

De minister heeft tot op heden niet geantwoord.

²⁹³ Artikel 28 van het oprichtingsdecreet en het regeerakkoord voorzien in die mogelijkheid.

²⁹⁴ Artikel 5 van het oprichtingsdecreet.

15. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

De VDAB heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 9.741,3 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 574,6 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 24.936,8 miljoen BEF ontvangsten en 24.060,4 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 876,4 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 2.644,0 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VDAB op 12 september 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft onder meer opgemerkt dat de waardering van de gebouwen fouten vertoont; de laattijdige storting van de CFO-intresten niet enkel leidt tot een verkeerde periodoerekening, maar ook tot budgetoptimalisatie; de VDAB zijn dotaties niet correct heeft aangerekend en de ESR-uitvoeringsrekening verscheidene onregelmatigheden bevat.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	543.000	495.025	-47.975
08 Interne verrichtingen	543.000	495.025	-47.975
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	5.205.500	5.736.897	531.397
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten (hoofdzakelijk facturering voor meritdiensten)	5.205.500	5.736.897	531.397
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	0	104.931	104.931
26 Renteontvangsten van overheidsvorderingen (hoofdzakelijk CFO-intresten)	0	104.931	104.931
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	745.000	730.518	-14.482
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland (Europese middelen)	745.000	730.518	-14.482
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	17.525.400	17.869.418	344.018
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (dotaties Vlaamse overheid)	17.065.400	17.186.300	120.900
47 Inkomensoverdrachten van de sociale verzekeringsinstellingen (terugvordering RSZ)	0	206.149	206.149
49 Inkomstenoverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies) (begeleidingsplan)	460.000	476.969	16.969
TOTAAL ONTVANGSTEN	24.018.900	24.936.789	917.889
0 Niet-verdeelde uitgaven	543.000	495.025	-47.975
03 Interne verrichtingen	543.000	495.025	-47.975
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	15.284.500	15.132.143	-152.357
11 Lonen en sociale lasten (inclusief DAC-lonen en lonen uitzendkrachten)	12.066.500	11.839.046	-227.454
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	3.218.000	3.293.097	75.097
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	5.004.000	3.801.108	-1.202.892
31 Exploitatiesubsidies (stimuleringsbeleid)	76.000	61.452	-14.548
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen (gesco-premies)	4.668.000	3.520.646	-1.147.354
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	260.000	219.010	-40.990
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	4.189.000	3.797.029	-391.971
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep (gesco-premies onderwijs)	800.000	609.805	-190.195
42 Inkomensoverdrachten aan de sociale verzekeringsinstellingen (RSZ-bijdragen)	3.389.000	3.187.224	-201.776
7 Investerings	479.000	835.054	356.054
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	30.000	195.569	165.569
72 Nieuwbouw van gebouwen	220.000	173.099	-46.901

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	229.000	466.386	237.386
TOTAAL UITGAVEN	25.499.500	24.060.359	-1.439.141
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.480.600	876.430	2.357.030
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.573.800	1.767.613	193.813
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	93.200	2.644.043	2.550.843

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	5.324.095	4.848.995	Eigen vermogen	6.446.563	5.489.547
Immateriële vaste activa	31.628	0	Herwaarderingsmeerwaarden	859.644	989.562
Materiële vaste activa	5.292.467	4.848.995	Overgedragen resultaat	1.251.956	677.324
Vlottende activa	4.417.188	3.379.939	Dotaties, subsidies, e.d.	4.334.963	3.822.661
Vorderingen > 1 jaar	1.298	1.280	Vreemd vermogen	3.294.720	2.739.386
Voorraden	12.309	0	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	34.340	56.653
Vorderingen < 1 jaar	2.715.181	1.731.010	Schulden < 1 jaar	3.260.380	2.679.326
Geldbeleggingen	321.142	200.003	<i>Handelsschulden</i>	<i>1.010.799</i>	<i>644.296</i>
Liquide middelen	1.342.690	1.337.948	<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>2.216.133</i>	<i>2.031.655</i>
Overlopende rekeningen	24.568	109.697	<i>Andere schulden</i>	<i>33.448</i>	<i>3.375</i>
			Overlopende rekeningen	0	3.407
Totaal	9.741.283	8.228.933	Totaal	9.741.283	8.228.933

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	24.016.477	24.070.985
Lopende opbrengsten en geproduceerde vaste activa	5.210.678	4.816.046
Inkomensoverdrachten	18.167.693	18.556.164
Andere opbrengsten	638.106	698.775
Operationele kosten	-23.652.421	-23.582.414
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	487.238	570.746
Diensten en diverse goederen	7.150.106	6.488.812
Personeelskosten	15.632.351	16.139.045
Afschrijvingen en voorzieningen	373.485	351.451
Inkomensoverdrachten	1.398	20.214
Andere operationele kosten	7.843	12.146
Operationeel resultaat	364.056	488.571
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>104.932</i>	<i>74.869</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-1.395</i>	<i>-787</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>125.008</i>	<i>225.606</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-17.969</i>	<i>-3.355</i>
Resultaat van het boekjaar	574.632	784.904

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Werkgelegenheid op 12 september 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. *Begroting*

De VDAB heeft het beheerscomité enkel beleidsbegrotingen en interne werkbegrotingen, maar geen ESR-begroting voorgelegd. Nochtans bevatten de initiële en de aangepaste begroting van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in hun bijlagen wel een ESR-begroting voor de VDAB en legt artikel 46 van het boekhoudbesluit de opmaak van een begroting gebaseerd op de ESR-classificatie op.

Zowel de uitvoeringsrekening van de ESR-begroting als de uitvoeringsrekening van de interne werkbegroting bevatten een aantal kredietoverschrijdingen. Artikel 47 van het boekhoudbesluit stelt dat de toelichting bij de uitvoering van de begroting een verklaring moet omvatten van de voornaamste budgetafwijkingen. De VDAB heeft een dergelijke toelichting niet bij de rekeningen gevoegd.

3.2. *Orderrekeningen*

Op 31 december 1998 vermeldden de orderrekeningen nog 68.261.424 BEF voor werken ontvangen borgtochten. De rekeningen 1999 maken daarvan geen melding, noch in de commentaar, noch in de toelichting. De instelling moet deze borgtochten registreren in de orderrekeningen. Het is aangewezen dat zij de toestand bij het begin en op het einde van het boekjaar vermeldt in de commentaar bij de rekeningen.

3.3. *Gebouwen*

3.3.1. *Terreinwaarde vervat in gebouwwaarde*

In 1999 kocht de VDAB voor de Merit-diensten een gebouw voor 18 miljoen BEF, dat hij in 1999 voor het volledig bedrag activeerde op de rekening *Gebouwen aanschaffingswaarde*. De VDAB is echter eigenaar van zowel het gebouw, als de grond. Zo de terreinwaarde vervat zit in de geboekte gebouwwaarde, zal ook de terreinwaarde worden afgeschreven. Volgens artikel 12 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, worden afschrijvingen echter enkel geboekt voor vaste activa met beperkte gebruiksduur; voor activa met onbeperkte gebruiksduur (zoals gronden) kunnen waardeverminderingen worden geboekt. De VDAB dient de terreinwaarde dan ook af te splitsen van de gebouwwaarde en te boeken op de rekening *Terreinen aanschaffingswaarde*.

3.3.2. *Inrichting van huurgebouwen*

In 1999 boekte de VDAB 9.913.363 BEF op de rekening *Gebouwen zakelijke rechten* van de Merit-diensten voor de initiële inrichting van een huurgebouw. De boekhoudwet schrijft echter voor dergelijke kosten te boeken op de rekening *Overige materiële vaste activa*. De rekening *Overige zakelijke rechten op onroerende goederen* dient voor het boeken van vruchtgebruik, erfdienstbaarheid, erfpacht en recht van opstal als de vergoedingen bij aanvang van het contract werden vooruit-

betaald. De kosten van de inrichting van een huurgebouw kunnen niet als een dergelijk zakelijk recht worden beschouwd en dienen op de rekening *Overige materiële vaste activa* te worden geboekt. De afschrijvingstermijn bedraagt 20 jaar.

3.4. CFO-intresten

Het CFO dient credit- en debetintresten aan de betrokken instelling mee te delen vóór 31 januari van het volgende jaar⁽²⁹⁵⁾. Het heeft de intresten 1998 (90.204.435 BEF) echter pas in oktober 1999 gestort, zodat de VDAB deze opbrengst niet aan het juiste boekjaar, met name 1998, kon toewijzen. Deze laattijdige stortingen werken ook budgetoptimalisatie in de hand: de ontvangsten waren niet begroot en de VDAB gebruikt ze voor niet geplande uitgaven. Dit verklaart ten dele de budgetoverschrijdingen voor de investeringsuitgaven. Het Rekenhof heeft daarom nogmaals aangedrongen op een tijdige storting van de CFO-intresten.

3.5. Dotaties

3.5.1. Aanrekening

Het totale dotatiebedrag in de rekeningen stemt overeen met dat in de begroting van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De ESR-uitvoeringsrekening vermeldt enkel het totaal (17.186,3 miljoen BEF). De VDAB heeft de dotaties echter niet in de uitvoeringsrekening van zijn interne werkbegroting, die hij als onderdeel van de rekeningen heeft voorgelegd, ingeschreven zoals bepaald in de dotatiebesluiten. Het dotatiebesluit van 29 oktober 1999 kende 1.346,9 miljoen BEF op programma 52.4, basisallocatie 01.05, toe, waarvan 100 miljoen BEF bestemd was voor de Sociale Werkplaatsen, die tot de tewerkstellingsprogramma's behoren. De VDAB heeft echter maar 50 miljoen BEF bij de tewerkstellingsprogramma's ingeschreven, en nog eens 50 miljoen BEF op basisallocatie 41.02 van hetzelfde programma bij VDAB-algemeen. Dit komt neer op een overheveling van 50 miljoen BEF van de tewerkstellingsprogramma's naar VDAB-algemeen.

3.5.2. Gemengde dotaties

De VDAB ontvangt enkel werkingsdotaties, maar gebruikt een deel van deze middelen samen met andere eigen middelen voor de financiering van zijn investeringen. In de balans rapporteert de VDAB kapitaalsubsidies, in de ESR-uitvoeringsrekening maakt hij enkel melding van inkomensoverdrachten. Het Rekenhof heeft nogmaals aangedrongen op de opsplitsing van de VDAB-dotaties in werkings- en investeringsdotaties, zowel in de begroting als in de boekhouding en de rekeningen. Dit zou de boekhoudkundige verwerking van de toekenning en de inresultaatname vereenvoudigen en transparanter maken. Daarenboven komt het tegemoet aan het principe van de begrotingsspecialiteit⁽²⁹⁶⁾.

²⁹⁵ Artikel 6, § 3, van het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993 houdende de modaliteiten tot invoering van het centraal thesauriebeheer voor de Vlaamse openbare instellingen.

²⁹⁶ Het Rekenhof heeft in dit verband verwezen naar zijn opmerkingen bij de VDAB-rekeningen 1998, waarop de minister nog niet volledig heeft geantwoord.

3.6. ESR-uitvoeringsrekening

De VDAB heeft zijn ESR-uitvoeringsrekening opgesteld op grond van een tabel die het verband tussen de bedrijfseconomische en budgettaire aanrekeningen legt. De conversietabel voor 1999 bevat echter verscheidene fouten. Zo vermeldt de uitvoeringsrekening 1998 als over te dragen overschot een bedrag van 3 miljard BEF, terwijl de uitvoeringsrekening 1999 maar 1,77 miljard BEF vermeldt. Daarbuiten werden een aantal bedragen verkeerd gerubriceerd. De RSZ-bijdragen op wedden en lonen staan bv. onder de rubriek *Globale rijkssteun aan de RSZ* in plaats van onder de rubriek *Sociale verzekeringspremies ten laste van de werkgevers, afgedragen aan instellingen of fondsen*. De ESR-uitvoeringsrekening moet dus met omzichtigheid worden geïnterpreteerd.

16. Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)

Het VIZO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 272,4 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 4,6 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.983,0 miljoen BEF ontvangsten en 1.980,6 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 2,4 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 23,9 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het VIZO op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	93.224	33.995	-59.229
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	93.224	33.995	-59.229
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	0	5.977	5.977
26 Rente van overheidsvorderingen	0	5.977	5.977
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	1.943.100	1.943.100	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	1.943.000	1.943.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.036.324	1.983.072	-53.252
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	432.818	427.213	-5.605
11 Lonen en sociale lasten	265.348	244.475	-20.873
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	167.470	182.738	15.268
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	90.257	98.872	8.615
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	90.257	98.872	8.615
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	1.525.327	1.448.500	-76.827
44 Inkomensoverdrachten aan het autonoom gesubsidieerd onderwijs	1.525.327	1.448.500	-76.827
7 Investerings	9.402	6.049	-3.353
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	9.402	6.049	3.353
TOTAAL UITGAVEN	2.057.804	1.980.634	77.170
Budgettair resultaat van het boekjaar	-21.480	2.438	23.918
Overgedragen resultaat vorige jaren	21.480	21.481	1
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	23.919	23.919

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	34.800	34.491	Eigen vermogen	42.667	38.061
Immateriële vaste activa	1.885	2.415	Kapitaal	15.229	15.229
Materiële vaste activa	32.915	32.076	Overgedragen resultaat	27.438	22.832
Vlottende activa	237.601	222.679	Vreemd vermogen	229.734	219.109
Vorderingen < 1 jaar	23.952	2.820	Schulden < 1 jaar	229.734	219.109
Liquide middelen	210.527	217.221	<i>Handelsschulden</i>	22.868	31.771
Overlopende rekeningen	3.122	2.638	<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	22.690	23.233
			<i>Andere schulden</i>	184.176	164.105
Totaal	272.401	257.170	Totaal	272.401	257.170

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.979.438	1.925.386
Lopende opbrengsten	2.640	3.584
Inkomensoverdrachten	1.945.456	1.866.530
Andere opbrengsten	31.342	55.272
Operationele kosten	-1.980.809	-1.913.713
Div. diensten/goederen	180.657	174.767
Personeelskosten	244.715	222.906
Niet kaskosten	5.739	2.986
Inkomensoverdrachten	1.549.698	1.513.054
Operationeel resultaat	-1.371	11.673
<i>Financiële opbrengsten</i>	5.977	0
<i>Financiële kosten</i>	0	-220
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	0	2.922
Resultaat van het boekjaar	4.606	14.375

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 12 juli 2000 de volgende opmerkingen medegedeeld:

- De terugname van de in 1998 aangelegde voorziening voor vakantiegeld (2.800.000 BEF) heeft het resultaat 1999 in positieve zin beïnvloed. Voor 1999 heeft het VIZO geen voorziening aangelegd, hoewel het Rekenhof en de bedrijfsrevisoren dit nodig achtten.
- Het VIZO heeft de verschuiving op de resultatenrekening van de dotatieintresten (code 73) naar de financiële opbrengsten (code 75) niet toegelicht, in strijd met artikel 21 van het boekhoudbesluit.

17. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De VLM heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 4.172,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 16,8 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VLM op 4 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-Uitvoeringsrekeningen 1999

1.1. Ontvangsten en uitgaven van de algemene diensten

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	28.500	35.005	6.505
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	500	13.327	12.827
18 Opbrengst uit werkzaamheden inzake grondwerken, water- en wegebouwkundige werken en andere voortgebrachte investeringsgoederen	28.000	21.678	-6.322
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	6.000	0	-6.000
26 Rente van overheidsvorderingen	6.000	0	-6.000
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	472	472
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen en gezinnen	0	472	472
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	836.100	844.328	8.228
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	836.100	844.328	6.628
48 Inkomensoverdrachten van de lokale overheden	0	1.600	1.600
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	56.700	55.895	-805
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	56.700	55.895	-805
TOTAAL ONTVANGSTEN	927.300	935.700	8.400
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	867.000	789.328	-77.672
11 Lonen en sociale lasten	670.300	644.760	-25.540
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	196.700	144.568	-52.132
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	1.600	0	-1.600
21 Rente overheidsschuld	1.600	0	-1.600
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	0	2.420	2.420
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	0	2.420	2.420
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	2.000	194	-1.806
41 Inkomensoverdrachten aan de centrale overheid	2.000	194	-1.806
6 Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	20.100	20.111	11
61 Kapitaaloverdrachten aan de centrale overheid	20.100	20.111	11
7 Investerings	36.600	35.783	-817
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	36.600	35.783	-817
TOTAAL UITGAVEN	927.300	847.836	-79.464
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	87.864	87.864
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	72.658	72.658
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	160.522	160.522

1.2. Ontvangsten en uitgaven van de Mestbank*(in duizenden BEF)*

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	0	841	841
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	0	841	841
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	0	2.000	2.000
26 Rente van overheidsvorderingen	0	2.000	2.000
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	334.900	338.132	3.232
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	334.900	338.132	3.232
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	28.956	26.326	-2.630
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	28.956	26.326	-2.630
TOTAAL ONTVANGSTEN	363.856	367.299	3.443
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	374.900	376.133	1.233
11 Lonen en sociale lasten	269.500	274.623	5.123
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	105.400	101.510	-3.890
7 Investerings	28.956	26.325	-2.631
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	28.956	26.325	-2.631
TOTAAL UITGAVEN	403.856	402.458	-1.398
Budgettair resultaat van het boekjaar	-40.000	-35.159	4.841
Overgedragen resultaat vorige jaren	40.000	37.469	-2.531
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	2.310	2.310

1.3. Ontvangsten en uitgaven van OC-GIS (ondersteunend centrum – Geografisch Informatiesysteem)*(in duizenden BEF)*

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	13.700	20.906	7.206
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	13.700	20.906	7.206
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	25.800	25.800	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	25.800	25.800	0
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	10.500	10.480	-20
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	10.500	10.480	-20
TOTAAL ONTVANGSTEN	50.000	57.186	7.186
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	47.500	54.689	7.189
11 Lonen en sociale lasten	35.600	33.699	-1.901
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	11.900	20.990	9.090
7 Investerings	10.500	10.480	-20
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	10.500	10.480	-20
TOTAAL UITGAVEN	58.000	65.169	7.169
Budgettair resultaat van het boekjaar	-8.000	-7.983	17
Overgedragen resultaat vorige jaren	8.000	8.108	108
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	125	125

De bovenvermelde cijfers betreffen drie van de negen uitvoeringsrekeningen die deel uitmaken van de jaarrekening van de VLM. Zij bevatten evenwel de belangrijkste transacties en sommen van de VLM. Het grootste deel van de ontvangsten

bestaat uit werkingsdotaties voor de VLM vanuit de Vlaamse begroting. De instelling registreert ze dan ook onder de ontvangsten van de algemene diensten. Een ander groot gedeelte van de ontvangsten bestaat uit de dotaties voor de werking van de Mestbank lastens de begroting van het Minafonds. Deze werkingsdotaties registreert de instelling onder de ontvangsten van de Mestbank. Het voornaamste deel van de uitgaven betreft lonen, sociale lasten en (in mindere mate) de aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten, aangerekend in hoofdgroep 1.

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS						
Activa		1999	1998	Passiva		
				1999	1998	
Vaste activa		545.198	488.294	Eigen vermogen	975.760	903.731
Immateriële vaste activa		10.710	1.284	Kapitaal	1.450	1.450
Materiële vaste activa		533.962	486.484	Herwaarderingsmeerwaarden	519.688	519.688
Financiële vaste activa		526	526	Reserves	288.887	272.127
Vlottende activa		3.627.266	2.378.427	Dotaties, subsidies en toelagen	165.735	110.466
Vorderingen op meer dan 1 jaar		615.156	554.345	Vreemd vermogen	3.196.704	1.962.990
Voorraden en bestellingen in uitvoering		434.210	664.284	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	324.824	347.188
Vorderingen op max. 1 jaar		669.967	352.362	Schulden op meer dan 1 jaar	1.108.962	1.049.693
Liquide middelen		1.869.537	782.678	Schulden op max. 1 jaar	1.719.247	521.263
Overlopende rekeningen		38.396	24.758	Overlopende rekeningen	43.671	44.846
Totaal		4.172.464	2.866.721	Totaal	4.172.464	2.866.721

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.729.632	1.312.766
Operationele kosten	-1.750.271	-1.325.351
Operationeel resultaat	-20.639	-12.585
Financiële opbrengsten	25.644	22.561
Financiële kosten	-118	-3.231
Uitzonderlijke opbrengsten	16.562	4.080
Uitzonderlijke kosten	-8.689	-35
Belasting op het resultaat (regularisatie)	-4.000	0
Resultaat van het boekjaar	16.760	10.790

Volgens de VOI-jaarrekening is het balanstotaal van de VLM verhoogd van 2.867 miljoen BEF eind 1998 tot 4.172 miljoen BEF eind 1999. De belangrijkste reden van deze aanzienlijke toename in 1999 van zowel de activazijde (bankrekening) als de passivazijde (wachtrekening ten opzichte van het Minafonds) is de ontvangst van een som van 1 miljard BEF tijdens het boekjaar op een reservefondsenrekening van de instelling om de economische vergoedingen in het kader van het mestactieplan voor 1997 en 1998 uit te betalen, zodra de Europese Commissie daartoe toestemming verleent. De VLM heeft deze belangrijke transactie in de toelichting bij de jaarrekening uiteengezet.

3. Resultaten van de rekeningencontrole

Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksverslag op 5 juli 2000 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu overgelegd. De onderstaande paragrafen vatten dit verslag samen.

3.1. Voorziening voor grote onderhouds- en herstellingswerken

Hoewel de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 24 november 1999 naar aanleiding van de rekeningencontrole 1998 stelde dat de VLM terzake inspanningen zou leveren, is de instelling er nog altijd niet in geslaagd de bedragen op deze voorzieningsrekening in voldoende mate te staven. In 1999 wendde de VLM slechts 7,6 miljoen BEF deze rekening aan (5% van het voorziene bedrag). Het is, zoals in het vorige boekjaar, niet duidelijk in welke mate een bedrag van 50 miljoen BEF voor *technische installaties* kan worden gestaafd met bestelbonnen, prijsoffertes of andere documenten. De rekening is dus mogelijk overgewaardeerd, in strijd met het principe van het getrouw beeld van de jaarrekening.

3.2. Overdracht van dotaties naar het volgende boekjaar

In 1999 debiteerde de VLM opnieuw een som (30 miljoen BEF) van de opbrengstzijde van de resultatenrekening (registratie van minderopbrengsten)⁽²⁹⁷⁾. Zoals in 1998, ging het om een overdracht naar het volgende boekjaar (geboekt vóór winstverdeling), met als tegenpost op de passivazijde van de balans een schuld ten opzichte van het Vlaams Gewest. De VLM staaft deze boeking niet met een verantwoordingsstuk. Bovendien bedragen de corresponderende ontvangsten op de uitvoeringsrekening van de begroting wel 30 miljoen BEF meer dan de operationele opbrengsten (rekening *Werkingsdotatie VLM*), zoals vermeld in de resultatenrekening. Dit wijst erop dat de boeking, zoals vorig jaar, waarschijnlijk deels werd uitgevoerd om andere dan zuivere bedrijfseconomische redenen. Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de VLM, ondanks de belofte van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting d.d. 24 november 1999, geen rekening heeft gehouden met zijn opmerking.

3.3. Handtekeningsbevoegdheid voor de VLM-bankrekeningen

Drie topambtenaren kunnen betalingsopdrachten langs de rekeningen van de centrale directie van de instelling bij haar bank opdragen. Zij kunnen individueel de gelden van de VLM besteden, zonder dat een maximumbedrag aan hun handtekeningsbevoegdheid is gekoppeld. Het is nochtans een algemeen aanvaard internecontroleprincipe dat betalingen boven een bepaalde som minstens twee handtekeningen vergen.

3.4. Intresten op de CFO-bankrekeningen

Abafim heeft de CFO-intresten andermaal laattijdig - niet vóór 31 januari van het volgende jaar - medegedeeld aan de VLM⁽²⁹⁸⁾. De instelling moet deze intresten op

²⁹⁷ In 1998 bedroeg deze debitering 104 miljoen BEF.

²⁹⁸ In strijd met artikel 6 § 3, van het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993 en met de bepaling van artikel 13 van de driepartijenovereenkomst ge-

het einde van het boekjaar bijgevolg ramen en deze raming registreren. In 1999 ontving zij echter 7.428.124 BEF meer intresten voor 1998 dan geraamd. De financiële opbrengsten 1998 waren zodoende ondergewaardeerd en de opbrengsten 1999 overgewaardeerd.

De instelling zou de intresten beter niet meer zelf ramen, maar de meegedeelde intresten eenvoudigweg in de boekhouding kunnen registreren. Zodoende kan zij, overeenkomstig artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997, de jaarrekening uiterlijk op 15 maart van het volgende boekjaar bij de bevoegde minister indienen, met daarin de werkelijk te ontvangen intresten in plaats van een raming ervan. De rekeningen zouden dan een meer getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële positie en de resultaten van de instelling.

4. Andere controleresultaten

Het Rekenhof heeft tijdens de tweede helft van 1999 een onderzoek uitgevoerd naar de toepassing van de wetgeving van de overheidsopdrachten bij de VLM. Deze audit had betrekking op de gunningen van de instelling van medio 1997 tot en met het eerste trimester van 1999. Tevens onderzocht en evalueerde het Rekenhof de bestaande interne controleprocedures van de aankoopcyclus. De resultaten van deze audit zijn weergegeven op p. 504 van dit boek.

18. Vlaamse Maatschappij Voor Watervoorziening (VMW)

De VMW heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balans totaal van 38,6 miljard BEF en een winst van het boekjaar van 12,6 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 7,4 miljard BEF ontvangsten en 7,3 miljard BEF uitgaven. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 133,2 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VMW op 12 juli 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	6.313.500	6.336.760	23.260
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	6.313.500	6.336.760	23.260
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	34.000	45.569	11.569
28 Overige resultaten van vermogen	34.000	45.569	11.569
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	360.000	391.773	31.773
36 Indirecte belastingen en heffingen	360.000	391.773	31.773
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	680	2.471	1.791
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	680	2.471	1.791
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	19.500	18.633	-867
68 Kapitaaloverdrachten van regionale en lokale overheden	19.500	18.633	-867
8 Kredietaflossingen en liquidatie van deelnemingen	138.000	113.798	-24.202
89 Kredietaflossingen binnen de sector overheid	138.000	113.798	-24.202
9 Overheidsschuld	500.000	504.036	4.036
96 Opneming van gevestigde overheidsschuld	500.000	504.036	4.036
TOTAAL ONTVANGSTEN	7.365.680	7.413.040	47.360
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	5.031.350	4.932.324	-99.026
11 Lonen en sociale lasten	2.329.500	2.301.263	-28.237
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	2.701.850	2.631.061	-70.789
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	258.100	390.985	132.885
21 Rente overheidsschuld	258.100	390.985	132.885
4 Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	362.000	341.387	-20.613
41 Inkomensoverdrachten aan de centrale overheid	362.000	341.387	-20.613
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	0	5.028	5.028
53 Kapitaaloverdrachten aan gezinnen	0	5.028	5.028
7 Investerings	1.387.060	1.063.652	-323.408
70 Niet verdeeld	816.000	510.511	-305.489
71 Aankoop van grond en gebouwen in het binnenland	15.000	45.752	30.752
73 Aanleg van grondwerken en water- en wegenbouwkundige werken	371.000	420.260	49.260
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	185.060	87.129	-97.931
9 Overheidsschuld	409.000	609.973	200.973
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	409.000	609.973	200.973
TOTAAL UITGAVEN	7.447.510	7.343.349	-104.161
Budgettair resultaat van het boekjaar	-81.830	69.691	151.521
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	63.580	63.580
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-81.830	133.271	215.101

1.2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	36.985.413	36.626.504	Eigen vermogen	29.818.883	29.802.708
Oprichtingskosten	841	1.943	Kapitaal	25.946.157	25.946.157
Immateriële vaste activa	7.441	5.825	Reserves	3.398.972	3.398.972
Materiële vaste activa	36.974.304	36.615.982	Overgedragen winst	45.426	32.855
Financiële vaste activa	2.827	2.754	Dotaties, subsidies en toelagen	428.328	424.724
Vlottende activa	1.634.699	1.647.516	Vreemd vermogen	8.801.229	8.471.312
Vorderingen op meer dan 1 jaar	299.569	389.013	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	525.860	508.003
Voorraden en bestellingen in uitvoering	172.071	177.507	Schulden op meer dan 1 jaar	6.110.624	5.924.072
Vorderingen op max. 1 jaar	844.260	645.884	Schulden op max. 1 jaar	1.895.098	1.777.144
Geldbeleggingen	0	250.000	Overlopende rekeningen	269.647	262.093
Liquide middelen	306.559	165.292			
Overlopende rekeningen	12.240	19.820			
Totaal	38.620.112	38.274.020	Totaal	38.620.112	38.274.020

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	6.744.459	6.489.981
Lopende opbrengsten	6.182.848	5.847.169
Inkomensoverdrachten	17.500	79.184
Andere opbrengsten	544.111	563.628
Operationele kosten	-6.391.756	-6.085.632
Div. diensten/goederen	1.985.773	1.998.294
Personeelskosten	2.304.608	2.249.802
Niet kaskosten	1.759.988	1.481.676
Inkomensoverdrachten	341.387	355.860
Operationeel resultaat	352.703	404.349
<i>Financiële opbrengsten</i>	43.570	70.577
<i>Financiële kosten</i>	-392.501	-461.842
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	9.540	7.328
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	-741	-224
Resultaat van het boekjaar	12.571	20.188

2. Resultaten van de rekeningencontrole

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu zijn onderzoeksverslag overgelegd. De onderstaande paragrafen vatten dit verslag samen.

2.1. Waardevermindering op de voorraden

De VMW heeft in 1999 voor de eerste maal waardeverminderingen op voorraden geboekt⁽²⁹⁹⁾. De vraag rijst of deze geregistreerde kosten niet te laag zijn ingeschat. Er bestaan immers nog verschillende andere voorraadartikelen met ongunstige omloopsnelheden, wat mogelijk wijst op een supplementaire economische of technologische slijtage, die eveneens tot uiting dient te komen in de boekhouding. Bovendien moet de raad van bestuur van de instelling zo spoedig mogelijk waarderingsregels inzake depreciaties op voorraden opstellen⁽³⁰⁰⁾.

2.2. Overwaardering van de materiële vaste activa

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 18 mei 2000 voorgesteld de kapitaalvolstortingen op de aandelen van het Vlaams Gewest bij de instelling te herkwalficeren als subsidies. Het Rekenhof acht in eerste instantie een eenmalige aanpassing van deze activa, gestaafd met een voorafgaandelijk opgestelde en volledige permanente inventaris, wenselijk is boven een spreiding in de tijd van de afboekingen⁽³⁰¹⁾. De voorgestelde transactie impliceert een kapitaalvermindering, waarbij de instelling verklaart een geringer deel van haar vermogen als kapitaal ten behoeve van haar schuldeisers te verbinden. De volgende stap, met name de omzetting van dit gewezen kapitaal in subsidies, is vennootschapsrechtelijk echter moeilijk te realiseren. Wel kan de VMW met een formele kapitaalvermindering een effectief geleden verlies aanzuiveren (dit houdt in dat de overwaardering van de materiële vaste activa langs de resultatenrekening eerst in één keer wordt afgeboekt). Een kapitaalvermindering dient overigens meestal middels een statutenwijziging te worden gerealiseerd. Ten slotte rijst het probleem of een dergelijk ingrijpende wijziging van de positie van het Vlaams Gewest als aandeelhouder van de VMW, gelet op de bestaande decretale regeling, niet vooraf de goedkeuring van het Vlaams Parlement vereist, temeer daar de operatie belangrijke financiële implicaties voor het patrimonium van het Vlaams Gewest met zich brengt (een waardeverlies op de aandelen waarvan het eigenaar is). Overigens vereist een afstand van patrimonium van het Gewest steeds een decretale machtiging.

2.3. Overname van stedelijke waterbedrijven

De VMW heeft op 1 januari 1999 opnieuw een stedelijke waterbedrijf overgenomen. De inbreng in natura van de installaties, heeft zij vergoed met stemgerechtigde maatschappelijke aandelen, naargelang van het aantal overgedragen aansluitingen. Deze transactie ging gepaard met de aankoop van een aantal roerende en onroerende goederen, de overname van het personeel en de huur van een onroerend goed. De overname dient bijgevolg te worden gekwalificeerd als *een inbreng in natura met gemengde vergoeding of met bijzondere vergoeding*.

²⁹⁹ Overeenkomstig artikel 31, derde lid, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en artikel 37, §4, van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997.

³⁰⁰ Gelet op artikel 15 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en artikel 23 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997.

³⁰¹ Het Rekenhof heeft dit standpunt ingenomen in zijn brief van 28 juni 1999, kenmerk N 12-1.684.648 B1.

Het Rekenhof merkte bij vroeger overnames⁽³⁰²⁾ al op dat de VMW bij overnames die een niet-geldelijke inbreng meebrengen, vooraf een revisoraal verslag moet voorleggen, dat de inbreng en de toegepaste waarderingsmethoden beschrijft⁽³⁰³⁾. De VMW verklaarde dit artikel echter in een statutenwijziging niet van toepassing. Een dergelijke afwijking kan maar stoelen op het publiekrechtelijk karakter van de instelling. De VMW diende dan ook de redenen van de afwijking te motiveren.

Aangezien de briefwisseling met de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting over deze problematiek geen resultaten opleverde, heeft het Rekenhof in zijn brief over de controle op de rekeningen 1999 gesteld de discussie te willen beëindigen. Het formuleerde daarbij de volgende slotbedenking: zelfs als het aantal aandelen in verhouding staat tot het aantal ingebrachte aansluitingen, blijven de transacties *inbrengen in natura*, die een revisoraal verslag vereisen. Dit verslag heeft als doel te voorkomen dat inbrengen worden overgewaardeerd. De minister heeft zelf in een van zijn antwoorden gesteld dat overwaarderings van activa niet zonder drastische maatregelen kunnen worden rechtgezet⁽³⁰⁴⁾.

De VMW verwerkte de aankoop van de onroerende goederen die met de overname gepaard ging (materiële vaste activa met beperkte gebruiksduur), in haar boekhouding tegen de overeengekomen prijs van 287 miljoen BEF, zijnde de aanschaffingswaarde. Als de boekhoudkundige waarde ingevolge technische ontarding of wijziging van economische of technologische omstandigheden hoger is dan de gebruikswaarde voor de onderneming, dient een onderneming echter aanvullende of uitzonderlijke afschrijvingen te verrichten⁽³⁰⁵⁾. In casu heeft het feit dat een deel van de leidingen van de stad nog bestaat uit grijs gietijzer, waarvan de broosheid op termijn zal leiden tot vervangingsinvesteringen, een kleinere gebruikswaarde tot gevolg. Het Rekenhof heeft de VMW gevraagd dit te onderzoeken.

3. Andere controleresultaten

Het Rekenhof heeft in 1998 een audit uitgevoerd aangaande de sterke en zwakke punten van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen⁽³⁰⁶⁾. In opvolging van dit bijzonder onderzoek hebben de vertegenwoordigers van het Rekenhof op 6 april en 5 mei 2000 de vergaderingen van de Subcommissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement bijgewoond en de bevindingen van deze audit verder toegelicht⁽³⁰⁷⁾.

³⁰² Brieven van 17 september 1997 en 26 mei 1998, respectievelijk over de rekeningen 1993 en 1994 en de rekeningen 1995 en 1996 (dossiers 1.157.371 en 1.157.371).

³⁰³ Artikel 147 sexies van de vennootschapswet.

³⁰⁴ Brief van 18 mei 2000.

³⁰⁵ Artikel 28 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976.

³⁰⁶ Boek van het Rekenhof 1999, Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, 14 oktober 1999, p. 430-448.

³⁰⁷ Zie p. 13 van dit boek.

19. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)

De VHM heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 185.940,5 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 162 miljoen BEF. De instelling heeft de uitvoeringsrekening van de begroting vastgesteld als volgt: de ESR-uitvoeringsrekening bevat 20.945,3 miljoen BEF ontvangsten en 21.541,7 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 596,4 miljoen BEF. De uitvoeringsrekening van de begroting vermeldde het overgedragen resultaat van vorige jaren niet. Het Rekenhof heeft de rekeningen van de VHM op 4 augustus 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
0 Niet verdeelde ontvangsten	5.547	3.794	-1.753
08 Interne verrichtingen (<i>exclusief over te dragen tekort van het boekjaar</i>)	5.547	3.794	-1.753
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	108.225	103.657	-4.568
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten	108.225	103.657	-4.568
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	5.617.138	5.549.937	-67.201
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	5.569.468	5.502.529	-66.939
28 Overige opbrengsten van vermogen	47.670	47.408	-262
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	339.917	326.719	-13.198
36 Indirecte belastingen en heffingen	25.000	16.151	-8.849
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en de gezinnen	314.917	310.568	-4.349
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	381.796	354.693	-27.103
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	8.100	5.668	-2.432
49 Inkomstenoverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies)	373.696	349.025	-24.671
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	2.376.530	2.501.483	124.953
69 Kapitaaloverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen en Gewesten, Gemeenschapscommissies)	2.376.530	2.501.483	124.953
7 Desinvesteringen	51.826	100.078	48.252
76 Verkopen van gronden en gebouwen in het binnenland	51.826	100.078	48.252
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	11.469.490	10.556.156	-913.334
86 Kredietaflossingen door en vereffeningen van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	3.894.098	3.984.259	90.161
87 Kredietaflossingen door privaatrechterlijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en door de gezinnen	6.862.317	5.858.822	-1.003.495
88 Kredietaflossingen door en vereffeningen van deelnemingen in het buitenland	713.075	713.075	0
9 Overheidsschuld	4.392.800	1.448.807	-2.943.993
96 Opneming van gevestigde overheidsschuld	4.392.800	1.086.084	-3.306.716
99 Opnemingen van kortlopende leningen		362.723	362.723
TOTAAL ONTVANGSTEN	24.743.269	20.945.324	-3.797.945
0 Niet-verdeelde uitgaven	5.547	4.179	-1.368
03 Interne verrichtingen	5.547	4.179	-1.368
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	828.704	680.891	-147.813
11 Lonen en sociale lasten	457.620	387.086	-70.534
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	371.084	293.805	-77.279
2 Rentes en huurgelden van gronden	5.780.514	5.709.247	-71.267
21 Rentes overheidsschuld	5.780.414	5.709.191	-71.223
23 Toegerekende debetrentes	100	56	-44

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	260.179	223.275	-36.904
31 Exploitatiesubsidies	125.179	100.179	-25.000
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	135.000	123.096	-11.904
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	10.000	10.273	273
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies)	10.000	10.273	273
7 Investerings	46.883	17.594	-29.289
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	8.658	-2.332	-10.990
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	38.225	19.926	-18.299
8 Kredietverleningen en deelnemingen	13.049.514	10.596.999	-2.452.515
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	8.049.514	7.178.024	-871.490
83 Kredietverleningen aan de gezinnen	2.900.000	2.812.439	-87.561
85 Kredietverleningen binnen de sector overheid	2.100.000	606.536	-1.493.464
9 Overheidsschuld	6.372.605	4.299.261	-2.073.344
91 Aflossingen van de gevestigde overheidsschuld	4.334.605	3.542.604	-792.001
94 Aflossingen van kortlopende schuld	2.038.000	756.657	-1.281.343
TOTAAL UITGAVEN	26.353.946	21.541.719	-4.812.227
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.610.677	-596.395	1.014.282
OVER TE DRAGEN RESULTAAT		-596.395	

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	1.415.931	1.441.148	Eigen vermogen	14.238.569	13.175.090
Immateriële vaste activa	8.837	3.449	Kapitaal	1.609	1.609
Materiële vaste activa	1.152.979	1.177.616	Herwaarderingsmeerwaarden	247.721	247.721
Financiële vaste activa	254.115	260.083	Reserves	3.365.891	3.314.426
Vlottende activa	184.524.520	194.590.583	Overgedragen resultaat	2.082.315	2.295.773
Vorderingen > 1 jaar	154.871.169	156.214.734	Dotaties, subsidies, e.d.	8.541.033	7.315.561
Voorraden	710.350	753.596	Vreemd vermogen	171.701.882	182.856.641
Vorderingen < 1 jaar	17.721.150	26.023.301	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	1.995.545	2.090.231
Geldbeleggingen	10.515.756	10.494.657	Schulden > 1 jaar	153.101.948	156.330.599
Liquide middelen	422.270	826.988	Schulden < 1 jaar	16.262.939	24.102.906
Overlopende rekeningen	283.825	277.307	Overlopende rekeningen	341.450	332.905
Totaal	185.940.451	196.031.731	Totaal	185.940.451	196.031.731

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.009.561	1.004.273
Lopende opbrengsten	507.957	503.893
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	291.362	244.246
Andere operationele opbrengsten	210.242	256.134
Operationele kosten	-921.178	-862.127
Handelsgoederen	40.962	36.311
Diensten en diverse goederen	357.502	330.139
Personeelskosten	399.695	400.040
Afschrijvingen en waardeverminderingen	50.098	53.221
Voorzieningen	-61.032	-96.559
Inkomensoverdrachten	6.855	17.046
Andere operat. kosten	127.098	121.929
Operationeel resultaat	88.383	142.146
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>6.063.583</i>	<i>7.024.288</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-6.331.824</i>	<i>-6.235.259</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>11.791</i>	<i>2.618</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-9.747</i>	<i>-42.498</i>
<i>Onttrekking aan uitgestelde belastingen</i>	<i>15.820</i>	<i>13.262</i>
<i>Belastingen</i>	<i>0</i>	<i>2.334</i>
Resultaat van het boekjaar	-161.994	906.891

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 4 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Begroting en begrotingsrekening - verbintenissen

De VHM kon bij de begrotingscontrole 1999 niet tijdig een volledig aangepaste begroting voorleggen³⁰⁸). De instelling legde slechts een beperkte aanpassing voor. In 1999 gebeurde de volledige aanpassing pas op 26 oktober. Het Vlaams Parlement beschikte dus bij de begrotingscontrole niet over adequate informatie over de VHM. Het Rekenhof heeft de VHM aanbevolen zich op dit vlak beter te organiseren.

Het gebruik van een nieuw financieel informatiesysteem, waarvan de module boekhouding en begroting in 1999 operationeel werd, bracht verbetering in de totstandkoming van de uitvoeringsrekening van de begroting. Toch restten er fouten, in het bijzonder bij het verband tussen de bedrijfseconomische boekhouding en de budgettaire rapportering. Daarbij hield de VHM onvoldoende rekening met het verschil in aanrekeningsregels tussen beide stelsels. Zo verminderde de instelling uitgavenpost 74.22 ten onrechte met 11.355.432 BEF afschrijvingen op hard- en software. Afschrijvingen zijn immers geen budgettaire verrichtingen.

³⁰⁸ Dit herhaalde zich bij de begrotingscontrole 2000, zoals het Rekenhof opmerkte in zijn onderzoeksverslag, Stuk 20 (1999-2000) - Nr. 1, p. 20.

Voorts boekte de VHM uitgaven voor de deelneming in een NV ten onrechte als een negatieve ontvangst (ESR-code 86.4, *Vereffeningen van deelnemingen in bedrijven*), terwijl er een specifieke uitgavenpost voor bestaat (ESR-code 81).

De VHM heeft haar uitvoeringsrekening van de begroting strikt volgens het ESR-schema opgemaakt, zonder detaillering in functie van haar maatschappelijke opdracht. Zij bood evenmin informatie over haar belangrijke financieringsverbintenissen. De informatieve waarde van de uitvoeringsrekening is dus beperkt. In het bijzonder komt het investeringsbeleid er op geen enkele wijze in tot uiting.

De uitvoeringsrekening heeft op verscheidene posten systematisch ontvangsten en uitgaven samengetrokken⁽³⁰⁹⁾. Voor twee soorten verrichtingen deed zij dit op grote schaal:

- Doordat de VHM zowel de financiering van de sociale kredietvennootschappen (uitgaven) als de vereffening ervan (ontvangsten) onder ESR-code 94, *Aflossing kortlopende schuld*, opnam, vertoont deze post enkel het saldo (756.657.019 BEF), en niet de miljardenbewegingen die er achter schuilgaan. Opname onder deze rubriek wekt daarenboven de indruk dat de VHM als schuldenaar optreedt, terwijl zij kredietverstrekker is.
- De instelling geeft eveneens de verrichtingen voor rekening van de sociale huisvestingsmaatschappijen gesaldeerd weer, met name onder ESR-code 99. Zij nam namelijk enkel de mutaties in de rekeningen-courant van de sociale huisvestingsmaatschappijen op, die zowel uitgaven als ontvangsten samenvatten. Deze samentrekking verklaart het grote verschil tussen de uitvoeringsrekeningen 1998 en 1999. Deze verrichtingen voor rekening van de sociale huisvestingsmaatschappijen horen overigens - ongesaldeerd - thuis in een begroting en uitvoeringsrekening voor orde.

De VHM heeft de overgedragen saldi van vorige jaren niet in de uitvoeringsrekening van de begroting geboekt⁽³¹⁰⁾.

In tegenstelling tot vorig jaar, gaf de toelichtende staat over de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen over 1999 wel cijfers op voor de financieringsverbintenissen. Daar de module projectopvolging van het financieel informatiesysteem nog steeds niet operationeel is, is de samenstelling van die cijfers echter op niet systematische en weinig controleerbare wijze tot stand gekomen. Overigens gingen de cijfers voor de gewone investeringsprogramma's uit van de investeringsplafonds, en niet van de werkelijke verbintenissen. Zij zijn dan ook overschat. Deze overschatting komt voor verplichtingen betreffende het gewone investeringsprogramma 1994 van de huursector, bijvoorbeeld neer op 27 miljoen BEF. Voorts houdt de VHM aldus geen rekening met het feit dat de vastlegging van de investeringsprogramma's niet steeds op 31 december van het betrokken jaar eindigt. Zo waren 249.890.000 BEF financieringsverbintenissen tegenover de sociale huisvestingsmaatschappijen in het kader van de gewone investeringsprogramma's 1999 op 31 december 1999 nog niet voltrokken.

³⁰⁹ In strijd met artikel 46 van het boekhoudbesluit.

³¹⁰ In strijd met artikel 55 van het boekhoudbesluit

3.2. *Balans en resultatenrekening*

Een aantal reeds vorig jaar aangehaalde problemen was op 31 december 1999 nog niet opgelost:

- de vordering *Rekening-courant maatschappij in ontbinding*;
- het niet boeken van de wettelijk én statutair voorziene dotatie aan de wettelijke reserve;
- de problematiek van de vordering op de stad Antwerpen van door de Nationale Maatschappij voor Huisvesting (NMH) betaalde voorschotten voor gronden te Wilrijk;
- de problematiek van de wachtrekening voor niet toegewezen verrichtingen uit 1991.

Het Rekenhof heeft gevraagd de inspanningen voor die dossiers op te voeren.

De VHM moet de leningen ter financiering van leningen aan mijnwerkers en staalarbeiders tegen gereduceerd tarief, contractueel vervroegd aan de EGKS terugbetalen in de mate dat de onderliggende hypothecaire leningen vervroegd aan haar worden terugbetaald. Tot op heden heeft zij aan deze verplichting niet voldaan. Het Rekenhof heeft er dan ook op aangedrongen dat de VHM haar analyse van deze hypothecaire leningen finaliseert en aan haar terugbetalingsverplichting tegemoetkomt.

De instelling vroeg afwijkende waarderingsregels⁽³¹¹⁾. Hoewel de minister daartoe nog geen toestemming gaf, hanteerde de instelling deze afwijkende waarderingsregels al bij het opstellen van de jaarrekening.

De rapportering bevatte voorts onnauwkeurigheden:

- de gronden en de gebouwen in de voorraad werden alle geboekt onder de rubriek *Terreinen bestemd voor verkoop*;
- de toelichtende staten VOI10 en VOI11 splitsten de ouderdomsbalansen van de handelsschulden en handelsvorderingen niet correct uit: alle bedragen werden toegewezen aan de categorie *meer dan 150 dagen tot één jaar*;
- de toelichtende *Staat van de mogelijke schuldverplichtingen* bleef oningevuld, hoewel hij 908.972.855 BEF waarborgen diende te bevatten (dit bedrag staat foutief onder *Kapitaalverplichting op meer dan 4jaar* op VOI15).

Bij zijn controle van de jaarrekening 1998 heeft het Rekenhof gesteld dat een correcte en concrete berekening van de waardevermindering op hypothecaire vorderingen op 31 december 1999, gelet op de betrokken bedragen, noodzakelijk zou zijn opdat de jaarrekening 1999 een getrouw beeld van het vermogen van de instelling zou geven. Daartoe diende de VHM eerst de gedetailleerde dossieranalyse te finaliseren, opdat haar raad van bestuur een formeel beleidsstandpunt over deze problematiek zou kunnen innemen. Bij het afsluiten van het boekjaar 1999 had de raad echter nog geen formeel standpunt ingenomen. De geboekte waardevermindering werd forfaitair vastgesteld op 100.000.000 BEF, te verhogen met de 22.977.449 BEF geboekt op de grootboekrekening *Hypothecaire debiteuren aan te wijzen*.

³¹¹ Gebruikmakend van de mogelijkheid van artikel 23 van het boekhoudbesluit.

De raad van bestuur heeft uiteindelijk op 25 april 2000 een standpunt ingenomen en beslist al afgesloten dossiers te doen herbekijken. Behalve een gedetailleerd berekende waardevermindering voor nog openstaande hypothecaire vorderingen, dient de jaarrekening 2000 dan ook de nodige voorzieningen te bevatten voor door de VHM terug te storten bedragen met betrekking tot al afgesloten dossiers.

Ondanks de opmerkingen die het Rekenhof formuleerde in vorige jaren en niettegenstaande de aanbeveling van het Vlaams Parlement van 25 juni 1997 dienaangaande spoedig duidelijkheid te scheppen, blijft onzekerheid bestaan over de vordering van de VHM op het Vlaams Gewest. De toezichthoudende minister heeft zelfs bij de goedkeuring van de jaarrekening 1999 het volgende voorbehoud gemaakt: *Deze goedkeuring impliceert niet dat hiermee de vordering die de VHM meent te hebben op het Vlaams Gewest, zoals blijkt uit deze jaarrekening, zonder meer zou worden aanvaard.* Als het Vlaams Gewest de vordering niet op korte termijn erkent, ontstaat voor de VHM een twijfelachtige vordering, waarvoor zij volgens de boekhoudwetgeving een waardevermindering moet boeken.

4. Andere controleresultaten

Het Rekenhof heeft tevens onderzoek verricht naar de totstandkoming van de beheersovereenkomsten in de sociale huisvesting (dossier 1.780.663), de effectisering van hypothecaire kredieten binnen de VHM (dossier 1.809.511) en de personeelsaangelegenheden van de instelling (dossier 1.781.976). De resultaten van deze onderzoeken zijn toegelicht op p. 477 van dit boek.

20. Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn (VVM)

De VVM heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 28.296,2 miljoen BEF en een resultatenrekening in evenwicht. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 18.676,5 miljoen BEF ontvangsten en 18.987,3 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 310,8 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen tekort bedraagt 1.423,8 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VVM op 29 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de instelling, ondanks het evenwicht in de exploitatier rekening, met een aanzienlijk structureel tekort kampt. In 1999 kon zij dit echter nog ondervangen met een aantal eenmalige opbrengsten en het doorschuiven van kosten naar de toekomst. De Lijn maakte haar jaarrekening overigens niet geheel volgens de regels van het boekhoudbesluit op. De instelling haalde wel de kwantitatieve performantiemaatstaven van de beheersovereenkomst.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	4.988.080	5.074.998	86.918
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten (<i>eigen vervoersontvangsten</i>)	4.988.080	5.074.998	86.918
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	29.999	29.999	0
26 Rente van overheidsvorderingen (<i>intresten op beleggingen, CFO-intresten, ...</i>)	11.137	11.137	0
28 Overige resultaten van vermogen	18.862	18.862	0
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	10.901.507	10.901.507	0
46 Inkomensoverdrachten (<i>werkingsdotatie van het Vlaams Gewest</i>)	10.855.520	10.855.520	0
48 Inkomensoverdrachten van de regionale en lokale overheden	45.987	45.987	0
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	2.347.500	1.669.953	-677.547
66 Kapitaaloverdrachten (<i>investeringsstoelagen van het Vlaams Gewest</i>)	2.347.500	1.669.953	-677.547
9 Overheidsschuld	1.000.000	1.000.000	0
96 Opneming van gevestigde overheidsschuld (<i>nieuwe lening op lange termijn</i>)	1.000.000	1.000.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	19.267.086	18.676.457	-590.629
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	14.942.310	14.964.633	22.323
11 Lonen en sociale lasten	9.098.001	9.037.232	-60.769
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten (<i>brandstoffen, facturen privé-vervoerders, verzekeringen, ...</i>)	5.844.309	5.927.401	83.092
2 Rentes en huurgelden van gronden	288.312	281.757	-6.555
21 Rente overheidsschuld (<i>intresten op leningen, ...</i>)	288.312	281.757	-6.555
7 Investerings	3.667.560	2.899.113	-768.447
71 Aankoop van grond en gebouwen in het binnenland (<i>investerings van de VVM</i>)	3.667.560	2.899.113	-768.447
9 Overheidsschuld	867.853	841.781	-26.072
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld (<i>aflossing van leningen</i>)	867.853	841.781	-26.072
TOTAAL UITGAVEN	19.766.035	18.987.284	-778.751
Budgettair resultaat van het boekjaar³¹²	-498.949	-310.827	188.122

³¹² De Lijn geeft in de uitvoeringsrekening van de begroting de verwerking van de gecumuleerde begrotingssaldi niet weer. De uitvoeringsrekening over 1998, het

Het verschil tussen het begrotingsresultaat (-310,8 miljoen BEF) en het bedrijfseconomisch resultaat (0 BEF) is te wijten aan de verschillende aanrekenings- en waardeeringsregels die het boekhoudbesluit oplegt voor de uitvoeringsrekening van de begroting en de bedrijfseconomische resultatenrekening.

De VVM gebruikt niet de ESR-begroting, maar een *exploitatiebegroting* als beleidsinstrument. Die begroting sluit beter aan bij de bedrijfseconomische boekhouding en geeft hetzelfde resultaat als de bedrijfseconomische resultatenrekening.

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
Netto-vervoersontvangsten	4.668.266	4.728.852	+ 60.586
Andere bedrijfsopbrengsten	395.800	422.133	+ 26.333
Kapitaalsubsidie	360.798	360.798	0
Toelagen	10.853.186	10.853.186	0
TOTAAL OPBRENGSTEN	16.278.050	16.364.969	+ 86.919
Personeelskosten	9.186.509	9.133.415	- 53.094
Verbruiken	432.274	434.638	+ 2.364
Brandstoffen	445.738	491.529	+ 45.791
Elektrische energie	154.786	147.272	- 7.514
Exploitanten	3.610.991	3.669.197	+ 58.206
Goederen en diensten en andere kosten	975.636	1.030.020	+ 54.384
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.089.440	1.162.924	+ 73.484
Verzekeringen	224.884	154.745	- 70.139
Financiële kosten	246.300	237.412	- 8.888
Personeel buiten exploitatie	-88.508	- 96.183	- 7.675
TOTAAL UITGAVEN	16.278.050	16.364.969	+ 86.919
SALDO	0	0	0

eerste jaar dat de Lijn een dergelijke rekening diende op te maken, vertoonde een tekort van 1.113 miljoen BEF. Het gezamenlijk tekort voor 1998 en 1999 bedraagt 1.423,8 miljoen BEF.

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	19.101.171	17.640.796	Eigen vermogen	9.673.543	8.562.128
Oprichtingskosten en Immateriële vaste activa	64.854	46.441	Kapitaal	1.183.440	1.183.440
Materiële vaste activa	19.027.818	17.585.566	Reserves	62.226	62.226
Financiële vaste activa	8.499	8.789	Overgedragen resultaat	- 808.098	-808.098
Vlottende activa	9.194.994	8.766.458	Dotaties, subsidies, e.d.	9.235.975	8.124.560
Vorderingen > 1 jaar	1.002.777	1.082.152	Vreemd vermogen	18.622.622	17.845.126
Voorraden	525.498	455.563	Voorzieningen en uitge- stelde belastingen	5.002.827	5.042.465
Vorderingen < 1 jaar	1.907.036	1.476.690	Schulden > 1 jaar	5.493.330	5.230.350
Geldbeleggingen en Liquide middelen	126.765	138.917	Schulden < 1 jaar	5.399.490	4.649.956
Overlopende rekeningen	5.632.918	5.613.136	<i>Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen</i>	736.247	867.853
			<i>Financiële schulden</i>	247.644	337.548
			<i>Handelsschulden</i>	2.025.836	1.139.356
			<i>Schulden m.b.t. belas- tingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	2.260.345	2.167.474
			<i>Andere schulden</i>	129.418	137.725
			Overlopende rekeningen	2.726.975	2.922.355
Totaal	28.296.165	26.407.254	Totaal	28.296.165	26.407.254

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	16.554.154	15.964.592
Lopende opbrengsten	4.665.571	4.595.087
Inkomenoverdrachten	11.323.708	10.838.380
Andere opbrengsten	564.875	531.125
Operationele kosten	-16.374.666	-15.751.474
Handelsgoederen, grond en hulpstoffen	1.121.444	1.071.298
Div. diensten/goederen	4.978.797	4.819.734
Personeelskosten	9.133.415	9.107.747
Afschrijvingen, waardeverminderingen, voorzieningen	1.121.999	733.811
Andere operat. kosten	19.011	18.884
Operationeel resultaat	179.488	213.118
<i>Financiële opbrengsten</i>	29.999	34.655
<i>Financiële kosten</i>	-277.310	-322.166
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	321.147	292.440
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	-249.956	-217.526
belastingen	-3.368	-521
Resultaat van het boekjaar	0	0

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Mobiliteit op 29 augustus 2000 zijn onderzoeksverslag meegedeeld. De onderstaande paragrafen vatten de belangrijkste opmerkingen samen.

3.1. *Controleverslagen van revisoren en afdeling interne audit*

De bedrijfsrevisoren hebben een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud afgeleverd. Wel vestigden zij de aandacht op de waarderingsregels bij de jaarrekening, die een uiteenzetting geven over lopende geschillen met de RSZ en een leverancier, alsook over vorderingen ingevolge mobiliteitsconvenanten waarvoor nog geen vastlegging werd bekomen. Zij wezen erop dat de jaarrekening terzake geen voorzieningen voor risico's en kosten en waardeverminderingen bevat.

In hun tussentijds controleverslag van 13 december 1999 hadden de bedrijfsrevisoren een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de interne organisatie, onder meer ter versteviging van de interne controle op de aankoopcyclus voor voorraadgoederen en de toepassing van de procedure inzake de financiële en boekhoudkundige verwerking van de werken in eigen beheer, gefinancierd met kapitaalsubsidies.

Het Rekenhof heeft zich bij de opmerkingen en aanbevelingen aangesloten. Het merkte bovendien op dat de financiële rapportering van de VVM aan de Vlaamse overheid in het kader van het boekhoudbesluit, niet door een bedrijfsrevisor werd gecertificeerd. De verklaring van het college van commissarissen-revisor heeft enkel betrekking op de jaarrekening die de maatschappij opmaakte ter uitvoering van artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen³¹³.

De Minister-President van de Vlaamse regering heeft in zijn antwoord van 17 februari 2000 op het controleverslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de implementatie van de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen, een nieuwe regeling voor de revisorale controle in het vooruitzicht gesteld³¹⁴.

Ten slotte vroeg het Rekenhof de VVM gevolg te geven aan de opmerkingen en aanbevelingen in het jaarverslag dat de afdeling Interne Audit van de VVM op 2 maart 2000 aan de raad van bestuur voorlegde.

3.2. *Toepassing van het boekhoudbesluit*

3.2.1. *Toepassing van aanrekeningsregels*

De VVM heeft in haar financiële rapportering nagenoeg geen onderscheid gemaakt tussen de budgettaire en bedrijfseconomische aanrekeningsregels. Ook de opmaak van de ESR-uitvoeringsrekening - de conversie van de bedrijfseconomische rekeningen naar de budgettaire codes - gebeurde summier. Het Rekenhof heeft tevens

³¹³ Het merkte dit ook al op in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 (brief van 11 augustus 1999, met kenmerk N12-1.736.522 B1).

³¹⁴ Zie p. 210 van dit boek.

opgemerkt dat de uitvoeringsrekening van de begroting de verwerking van de (gecumuleerde) begrotingsaldi niet weergeeft.

3.2.2. Voorzieningen voor pensioenen

Een gedeelte van de extra-legale pensioenverplichtingen van de VVM, met name het grootste gedeelte van de verplichtingen jegens de personeelsleden in dienst op 1 januari 1992⁽³¹⁵⁾, werd overgedragen aan een autonoom pensioenfonds, de VZW Pensioenfonds De Lijn. Het fonds beschikte volgens het actuarisattest op 31 december 1999 over voldoende middelen ter dekking van de opgebouwde pensioenrechten. Het is de bedoeling op termijn alle verplichtingen over te dragen aan het pensioenfonds. Hiervoor zullen in de toekomst extra stortingen door de VVM nodig zijn.

De VVM heeft in haar jaarrekening een voorziening van 4.217.210.000 BEF opgenomen voor de nog niet aan de VZW Pensioenfonds overgedragen pensioenverplichtingen. Dit bedrag is gelijk aan de voorziening die was opgenomen in de jaarrekening 1998. Een actuariële studie van 27 maart 2000 heeft de noodzakelijke wiskundige reserves per 31 december 1999 nochtans bepaald op 4.771.395.396 BEF. De VVM heeft de berekening van de pensioenverplichtingen en van de financiering ervan niet toegelicht in de bijlagen bij de jaarrekening.

3.2.3. Boeking van extra kosten ten gevolge van naleving van de waarderings- en aanrekeningsregels van het boekhoudbesluit.

De naleving van de waarderingsregels van het boekhoudbesluit leidt voor de VVM tot bijkomende kosten, meer bepaald voor extra afschrijvingen (169,4 miljoen BEF) en pensioenvoorzieningen (4,8 miljard BEF). De VVM heeft tot op heden geen afwijkingen gevraagd van het boekhoudbesluit. Zij heeft de bijkomende kosten niet opgenomen in de resultatenrekening, maar eenzelfde bedrag als tegenwaarde op een overlopende rekening geboekt, zodat het resultaat van het boekjaar 1999 er geen gevolgen van ondervindt. Zo kon de VVM haar resultatenrekening in evenwicht afsluiten, zoals de beheersovereenkomst het haar voorschrijft.

Het Rekenhof heeft andermaal aangedrongen op duidelijke richtlijnen over de wijze waarop de afschrijvingen en pensioenvoorzieningen moeten worden berekend, voorgesteld en toegelicht in de jaarrekening. Ook moet worden aangegeven binnen welke tijdsspanne de voorzieningen moeten worden aangelegd en welke invloed de bijkomende kosten hebben op de werkingsdotatie van de instellingen.

3.2.4. Toelichting bij de jaarrekening

De VVM heeft een aantal toelichtingen bij de rekeningen onvolledig en incorrect ingevuld. Dit is onder meer het geval voor de staten die toelichting verschaffen over de vaststaande en mogelijke schuldverplichtingen en verbintenissen (aankoopverplichtingen, niet-opzeggbare huurcontracten, te vervallen intresten, ...).

³¹⁵ De verplichtingen vanaf 1 januari 1992 jegens deze personeelsleden werden volledig overgedragen aan het autonoom pensioenfonds. Voor de verplichtingen opgebouwd door deze personeelsleden vóór die datum werd 80% overgedragen naar het pensioenfonds.

3.3. Financiële analyse

3.3.1. Evenwicht in de exploitatierekening

Ondanks een exploitatierekening in 1999 in evenwicht, kampt de VVM met een aanzienlijk structureel tekort. In 1999 kon zij dit tekort nog ondervangen door een aantal eenmalige opbrengsten en het doorschuiven van kosten naar de toekomst:

- De verkoop van een aantal terreinen en gebouwen bracht 72,7 miljoen BEF op.
- Het beperken van de betaling van de patronale bijdrage aan de VZW Pensioenfonds De Lijn beïnvloedde de personeelskosten gunstig (98 miljoen BEF).
- Zoals in 1998 werden ook in 1999 geen voorzieningen aangelegd voor de inkoop van de nog niet aan het pensioenfonds overgedragen pensioenverplichtingen (in 1995, 1996 en 1997 telkens goed voor 265,75 miljoen BEF).
- De VVM kreeg in 1999 van de Vlaamse Gemeenschap een aanvullende dotatie van 100 miljoen BEF voor de kosten verbonden aan specifieke maatregelen ter bevordering van de veiligheid.

Het structureel tekort bedreigt de VVM ook in 2000 budgettair. Het wordt momenteel op 230 miljoen BEF geraamd en is volgens de VVM vooral te wijten aan het feit dat meer kilometers (127.612.036 km in 1999) vervoerprestaties worden geleverd dan de beheersovereenkomst oplegt. De raad van bestuur volgt de evolutie van het tekort maandelijks op. De VVM heeft nog geen bijkomende maatregelen genomen om het in 2000 weg te werken. Zij maakte wel melding van de toepassing van het principe van de nul-basis en van eenmalige operaties die nog verder moeten worden uitgewerkt. Als de begroting 2001 niet in bijkomende kredieten voorziet om het exploitatietekort op te vangen, zal de instelling structurele ingrepen in de dienstverlening moeten overwegen.

Er zijn ook een aantal eventuele toekomstige uitzonderlijke kosten waarvoor de VVM geen voorzieningen heeft aangelegd en die supplementaire kredieten op de begroting(en) van de Vlaamse Gemeenschap kunnen noodzakelijk maken:

- Voor een gedeelte van de vorderingen van subsidies voor mobiliteitsconvenanten bestond op afsluitdatum nog geen door de bevoegde instanties goedgekeurde kredietvastlegging (144 miljoen BEF). De VVM gaat er evenwel van uit dat het die in 2000 zal bekomen.
- De VVM werd op 6 mei 1998 veroordeeld tot het betalen van RSZ op het patronaal gedeelte van de maaltijdcheques. De instelling ging in beroep tegen deze beslissing. In de toelichting bij de jaarrekening heeft zij de mogelijke financiële last daarvan op 200 miljoen BEF geraamd.
- Met de RSZ heeft de VVM tevens nog een oude betwisting over de bijdragen op bijkomend vakantiegeld. De toelichting bij de jaarrekening vermeldt een bedrag van 72 miljoen BEF als mogelijke kost (exclusief intresten).
- Het Vlaams Gewest en de VVM werden op 15 oktober 1999 in solidum veroordeeld tot een schadevergoeding aan een busconstructeur. Hiertegen werd beroep aangetekend. De toelichting heeft deze vergoeding op ongeveer 100 miljoen BEF geschat (exclusief intresten).

3.3.2. Evolutie van een aantal kosten en opbrengsten

De netto-vervoerontvangsten stegen met 91,8 miljoen BEF(2%). De stijging lag hoger dan de gemiddelde tariefstijging (0,62%). Het aantal reizigers steeg met

3,1%, maar de ontvangst per reiziger daalde met 1% (onder meer door de goedkopere multibiljetten).

De toelagen van het Vlaams Gewest namen in 1999 met 475,5 miljoen BEF toe (4,6%), vooral dankzij een stijging van de gewesttoelage met 306,8 miljoen BEF en van de geboekte subsidies voor de mobiliteitsconvenanten met 168,7 miljoen BEF.

De personeelskosten stegen in 1999 met 3,1% (275,3 miljoen BEF). In 1998 stegen zij met 6,5%. De stijging is vooral het gevolg van een verhoging van de uurlonen en maandwedden met 1% vanaf 1 april 1999, ter uitvoering van de bedrijfs-CAO van 2 juni 1999, en een indexverhoging op 1 juni 1999.

Het personeelsbestand is ook in 1999 gestegen (3,1%). Het gemiddelde aantal werknemers bedroeg 5.411,1 voltijdse equivalenten. De stijging is het meest uitgesproken bij de loontrekkenden-chauffeurs, vooral door de verhoging van het openbaar vervoeraanbod. Het aantal kilometers in eigen regie steeg van 84,2 miljoen kilometer in 1998 tot 86,3 miljoen kilometer in 1999 (2,4%). Het gemiddeld aantal kilometers per chauffeur daalde, zoals in 1997 en 1998 (-1,7%).

Het aantal weddetrekkenden steeg van 897,4 eind 1998 tot 907,2 eind 1999 (1,1%), en ligt daarmee nog steeds hoger dan het aantal in het door de raad van bestuur goedgekeurde organigram.

De kosten van overuren daalden met 7,8% (van 110,6 miljoen BEF naar 102 miljoen BEF). De VVM heeft boordtabellen ontwikkeld voor de opvolging van de efficiënte inzet van het rijdend personeel. Ingrijpende maatregelen voor de inperking van de overuren werden echter nog niet doorgevoerd.

De stijging van de kosten voor exploitanten bedraagt 4,15% (146,2 miljoen BEF), dit als gevolg van een stijging van het aantal gereden kilometers met 2% (0,8 miljoen kilometer, voornamelijk in het kader van het bijkomend openbaar vervoer in de mobiliteitsconvenanten), een aanpassing van de betaalde rijtijden aan de werkelijke rijtijden van elke exploitant met terugwerkende kracht tot 1 juni 1998³¹⁶ en de vernieuwing van een gedeelte van de busvloot van een aantal exploitanten.

3.3.3. Analyse van de balanscijfers

De netto-boekwaarde van de *vaste activa* steeg in 1999 met 1,4 miljard BEF (7,4%). De investeringen bedroegen 2,9 miljard BEF, tegenover 2,2 miljard BEF in 1998. Een groot gedeelte van de investeringen werd gefinancierd met kapitaalsubsidies (1,5 miljard BEF). Deze investeringen zijn eigendom van de VVM en kwamen dan ook onder de *vaste activa* in haar balans.

De waarde van de *vlottende activa* steeg in 1999 met 508 miljoen BEF (6,6%) door een stijging van de voorraden met 70 miljoen BEF (15,4%) en de vorderingen met 430,3 miljoen BEF (29,1%). De vorderingen inzake de toelagen voor extra openbaar vervoer in het kader van de mobiliteitsconvenanten, stegen met 184 miljoen BEF. Voor een gedeelte van deze vorderingen bestond op balansdatum nog onzekerheid over de invorderbaarheid (zie punt 3.3.1).

³¹⁶ Deze kosten werden volledig geboekt ten laste van het exploitatieresultaat van 1999.

Het aandeel van het *eigen vermogen* in het balanstotaal van de VVM is, dankzij de financiering van een gedeelte van de investeringen met kapitaalsubsidies, gestegen van 32,4% eind 1998 tot 34,2% eind 1999. De *schulden op lange termijn*, hoofdzakelijk tegenover kredietinstellingen, stegen met 263 miljoen BEF (5%). De VVM nam in 1999 1 miljard BEF leningen op (met gewestwaarborg). De totale waarde van de *schulden op korte termijn* steeg van 7,6 miljard BEF eind 1998 tot 8,1 miljard BEF eind 1999 (7,3%), vooral ingevolge de stijging van de schulden tegenover leveranciers (facturen voor autobussen en trams).

3.3.4. Analyse van de thesauriesituatie

Het licht thesaurieoverschot eind 1999 (75 miljoen BEF) vertaalde zich in een vermindering van de schuld tegenover de kredietinstellingen (CFO). De instelling genereerde in 1999 uit haar werking een cashflow van 0,7 miljard BEF. Vooral dankzij een stijging van de uitstaande schulden tegenover leveranciers, kon zij beschikken over 0,6 miljard BEF bijkomende financiële middelen. Het Vlaams Gewest kende haar ongeveer 1,5 miljard BEF kapitaalsubsidies toe. De maatschappij sloot 1 miljard BEF nieuwe investeringsleningen, investeerde 2,8 miljard BEF en loste voor 0,9 miljard BEF leningen af.

De VVM kan voor haar investeringsleningen een beroep doen op de gewestwaarborg. Voor een optimaal gebruik van de voordelen ervan (lagere intrestvoeten), moet de vaststelling ervan uitgaan van een betrouwbare projectie van de financieringsbehoeften van de VVM in het begrotingsjaar.

3.4. Kapitaalsubsidies

- J 889.921 De VVM ontvangt van het Vlaams Gewest subsidies voor, onder meer, de financiering van de kapitaal- en intrestaflossingen van de overeenkomst van onroerende leasing met Gimohold Noorderlaan voor het project Punt aan de Lijn. Voor een gedeelte van de vorderingen m.b.t. deze subsidies bestaat onzekerheid omtrent de inning ervan (16,9 miljoen BEF op aflossingen tot en met oktober 1999). De kwestieuze vorderingen betreffen de bijkomende fees (75 miljoen BEF) die de VVM Gimohold Noorderlaan betaalde. Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 11 mei 1999 medegedeeld dat het de betrokken betalingen uit de subsidies zou weren zolang de Vlaamse regering geen expliciete uitspraak heeft gedaan over de aanvaardbaarheid van de fee. De VVM heeft deze inningsonzekerheid in haar jaarrekening niet gemeld.

De VVM bracht in 1999 kapitaalsubsidies ter compensatie van onderhoudsuitgaven voor de premetro integraal in rekening (6.546.167BEF), hoewel zij enkel de waarde van de investeringen die zij in haar balans opneemt, met kapitaalsubsidies kan financieren⁽³¹⁷⁾. Het Rekenhof heeft dan ook gesuggereerd voor deze uitgaven in een exploitatiesubsidie te voorzien op een passende basisallocatie van de administratieve begroting van het Vlaams Gewest.

³¹⁷ Het Rekenhof heeft dit al op 21 november 1995 (dossier J 761.329) aan de Vlaamse Minister van Vervoer medegedeeld.

4. Andere controleresultaten

De Vlaamse regering heeft met de VVM op 19 december 1996 een beheersovereenkomst gesloten voor de periode 1997-2001. Bij zijn controle van de rekeningen 1999 heeft het Rekenhof voor een aantal verplichtingen in de beheersovereenkomst onderzocht of de VVM eraan is tegemoetgekomen. Uit de cijfergegevens die de VVM in zijn jaarverslagen heeft gepubliceerd, blijkt dat de instelling er in 1999 in slaagde haar exploitatierekening in evenwicht af te sluiten, zoals opgelegd in de beheersovereenkomst (artikel 7, §2, laatste lid). In 1999 verrichte de instelling 127.612.036 km vervoerprestaties, wat meer is dan het minimum dat de beheersovereenkomst stelt. De eigen vervoersontvangsten stegen in 1999 met 2%, wat meer is dan de gemiddelde tariefstijging (0,62%).

21. NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen (NV Zeekanaal)

De NV Zeekanaal heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 11.127,9 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 76,1 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.332,8 miljoen BEF ontvangsten en 1.487,4 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 154,6 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de NV Zeekanaal op 22 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft gevraagd voortaan in de toelichting bij de jaarrekening een overzicht van de hangende geschillen en een reconciliatie tussen het bedrijfseconomisch resultaat en het budgettair resultaat op te nemen.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	Begroting	Uitvoering	Vershil
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	305.036	299.403	-5.633
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	305.036	299.403	-5.633
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	78.154	57.225	-20.929
26 Rente van overheidsvorderingen	7.491	7.491	0
28 Overige resultaten van vermogen	70.663	49.734	-20.929
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	310.066	212.454	-97.612
36 Indirecte belastingen en heffingen	304.200	200.896	-103.304
38 Overige inkomensoverdrachten	5.866	11.558	5.692
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	295.591	242.956	-52.635
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	295.591	242.956	-52.635
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	1.601	1.601	0
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	1.601	1.601	0
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	584.743	498.187	-86.556
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	584.743	498.187	-86.556
8 Kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen	468	464	-4
86 Kredietaflossingen door bedrijven	173	180	7
87 Kredietaflossingen door gezinnen	295	284	-11
9 Overheidsschuld	35.000	20.464	-14.536
98 Opnemingen reservefondsen	35.000	20.464	-14.536
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.610.659	1.332.754	-277.905
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	935.475	812.817	-122.658
11 Lonen en sociale lasten	271.138	276.986	5.848
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	428.317	325.052	-103.265
14 Herstellingen en onderhoud van waterbouwkundige werken	236.020	210.779	-25.241
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	1.000	810	-190
21 Rente overheidsschuld	1.000	810	-190
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	70.302	70.220	-82
32 Inkomensoverdrachten aan bedrijven	70.175	70.085	-90
34 Inkomensoverdrachten aan gezinnen	127	135	8
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	31.365	18.715	-12.650
45 Inkomensoverdrachten aan de federale overheid	31.365	18.715	-12.650
7 Investerings	655.020	584.313	-70.707
72 Nieuwbouw van gebouwen	15.000	14.476	-524
73 Aanleggen van waterbouwkundige werken	600.000	547.460	-52.540
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	40.020	22.377	-17.643

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
8 Kredietverleningen en deelnemingen	580	531	-49
81 Kredietverleningen aan bedrijven	90	63	-27
83 Kredietverleningen aan gezinnen	490	468	-22
TOTAAL UITGAVEN	1.693.742	1.487.406	-206.336
Budgettair resultaat van het boekjaar	-83.083	-154.652	-71.569
Overgedragen resultaat vorige jaren	69.431	69.431	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-13.652	-85.221	-71.569

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	10.540.462	10.172.170	Eigen vermogen	10.862.890	10.663.772
Immateriële vaste activa	7.795	5.033	Kapitaal	28.950	28.950
Materiële vaste activa	10.532.667	10.167.137	Herwaarderings- meerwaarden	1.621.384	1.621.384
Vlottende activa	587.468	601.028	Reserves	109.329	109.329
Vorderingen > 1 jaar	374	258	Overgedragen resultaat	140.904	216.973
Voorraden	24.974	24.991	Dotaties, subsidies, e.d.	8.962.323	8.687.136
Vorderingen < 1 jaar	378.381	234.679	Vreemd vermogen	265.040	109.426
Liquide middelen	177.481	335.463	Voorzieningen en uitge- stelde belastingen	14.469	13.697
Overlopende rekeningen	177.481	5.637	Schulden > 1 jaar	1.733	1.568
			Schulden < 1 jaar	212.494	93.627
			<i>Handelsschulden</i>	<i>193.111</i>	<i>74.695</i>
			<i>Schulden m.b.t. belas- tingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>19.203</i>	<i>18.764</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>180</i>	<i>168</i>
			Overlopende rekeningen	36.344	534
Totaal	11.127.930	10.773.198	Totaal	11.127.930	10.773.198

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	869.496	933.712
Lopende opbrengsten	178.878	191.128
Geproduceerde vaste activa	5.401	3.708
Inkomenoverdrachten	547.974	635.478
Andere opbrengsten	137.243	103.398
Operationele kosten	-952.908	-909.928
Grond en hulpstoffen	4.503	3.768
Div. diensten/goederen	355.557	358.930
Personeelskosten	270.163	244.746
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	318.745	301.436
Inkomenoverdrachten	3.940	1.048
Operationeel resultaat	-83.412	23.784
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>8.450</i>	<i>7.802</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-1.049</i>	<i>-59</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>70.011</i>	<i>2.020.023</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-70.069</i>	<i>-2.018.372</i>
Resultaat van het boekjaar	-76.069	33.178

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 22 augustus 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. Verklaring van de Commissaris-revisor

De commissaris-revisor heeft een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud afgeleverd voor de jaarrekeningen 1999 die aan de algemene vergadering van aandeelhouders van de vennootschap zijn voorgelegd. Hij gaf evenwel geen betrouwbaarheidsverklaring over de jaarrekening en de toelichting die de NV opstelde volgens het boekhoudbesluit. Deze jaarrekening valt immers buiten de huidige opdracht van de commissaris-revisor. Het Rekenhof heeft daar al in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 een opmerking over geformuleerd⁽³¹⁸⁾. In zijn antwoord van 17 februari 2000 op het controleverslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de implementatie van de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen, stelde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting een nieuwe regeling voor de revisorale controle in het vooruitzicht⁽³¹⁹⁾.

3.2. Ontbrekende toelichtingen

Het Rekenhof heeft de NV Zeekanaal gevraagd in de toekomst de resultaten van een reconciliatie tussen de bedrijfseconomische boekhouding en budgettaire rapportering in de toelichting bij de financiële staten op te nemen.

³¹⁸ Bijlage bij brief van 3 augustus 1999, kenmerk N 12 1.730.696 B1.

³¹⁹ Zie p. 210 van dit boek.

Het jaarverslag 1999 van de NV Zeekanaal meldde een aantal geschillen waarbij de instelling is betrokken. De instelling heeft deze hangende geschillen (ruim 63 miljoen BEF) echter niet beschreven in de toelichtende staat van de mogelijke schuldverplichtingen, die zij bij de jaarrekening voor de Vlaamse overheid moet voegen. Het Rekenhof heeft dan ook gevraagd deze toelichtende staten in de toekomst zo gedetailleerd mogelijk in te vullen.

Uit het antwoord van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting d.d. 17 november 1999 op de opmerkingen over de rekeningen 1998, blijkt dat maatregelen werden genomen of in het vooruitzicht werden gesteld om de knelpunten die het Rekenhof al vroeger signaleerde, op te lossen.

22. Dienst voor de Scheepvaart

De Dienst voor de Scheepvaart heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 877,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 4,0 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.067,5 miljoen BEF ontvangsten en 1.256,9 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 189,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de Dienst voor de Scheepvaart op 13 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het heeft opgemerkt dat het budgettair resultaat en het overgedragen begrotingssaldo van het vorige jaar niet correct in de uitvoeringsrekening van de begroting 1999 zijn vermeld. Bovendien is de toelichting bij de jaarrekening niet volledig. De Vlaamse regering heeft ook een beheersovereenkomst gesloten met de Dienst voor de Scheepvaart, zonder het Vlaams Parlement daarover te informeren.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	<i>(in duizenden BEF)</i>		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	501.730	504.373	2.643
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	501.730	504.373	2.643
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	28.960	29.577	617
26 Rente van overheidsvorderingen	7.230	7.243	13
28 Overige resultaten van vermogen	21.730	22.334	604
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	61.875	62.173	298
36 Indirecte belastingen en heffingen	58.525	58.625	100
38 Overige inkomensoverdrachten	3.350	3.548	198
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	352.010	343.897	-8.113
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	349.250	341.000	-8.250
47 Inkomensoverdrachten van sociale verkeringsinstellingen	1.410	1.442	32
48 Inkomensoverdrachten van lokale overheden	1.350	1.455	105
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	26.770	0	-26.770
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	26.770	0	-26.770
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	226.980	127.520	-99.460
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	226.980	127.520	-99.460
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.198.325	1.067.540	-130.785
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	899.075	892.327	-6.748
11 Lonen en sociale lasten	692.620	685.683	-6.937
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	206.455	206.644	189
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	0	57.610	57.610
45 Inkomensoverdrachten aan de federale overheid	0	57.610	57.610
7 Investerings	299.250	307.037	7.787
73 Aanleggen van waterbouwkundige werken	253.750	261.581	7.831
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	45.500	45.456	-44
TOTAAL UITGAVEN	1.198.325	1.256.974	58.649
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	4.047	4.047
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	-42.503	-42.503
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-38.456	-38.456

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	393.582	106.619	Eigen vermogen	477.058	188.599
Immateriële vaste activa	2.236	0	Reserves	95.593	95.593
Materiële vaste activa	391.346	106.619	Overgedragen resultaat	-38.456	-42.503
Vlottende activa	483.953	305.842	Dotaties, subsidies, e.d.	419.921	135.509
Voorraden	37.552	35.418	Vreemd vermogen	400.477	223.862
Vorderingen < 1 jaar	361.957	213.296	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	57.787	17.484
Liquide middelen	71.565	57.128	Schulden > 1 jaar	52.788	52.788
Overlopende rekeningen	12.879	0	Schulden < 1 jaar	288.637	151.675
			<i>Handelsschulden</i>	<i>101.416</i>	<i>99.600</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>46.935</i>	<i>51.261</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>140.286</i>	<i>814</i>
			Overlopende rekeningen	1.265	1.915
Totaal	877.535	412.461	Totaal	877.535	412.461

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	894.894	906.145
Lopende opbrengsten	499.259	490.261
Inkomensoverdrachten	295.543	292.550
Andere opbrengsten	100.092	123.334
Operationele kosten	-924.128	-1.061.738
Grond en hulpstoffen	23.506	22.931
Div. diensten/goederen	113.216	116.795
Personeelskosten	675.552	804.004
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	38.734	42.959
Inkomensoverdrachten	2.870	5.872
Andere operationele kosten	70.250	69.177
Operationeel resultaat	-29.234	-155.593
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>29.817</i>	<i>20.278</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-120</i>	<i>-71</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>4.029</i>	<i>102.128</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-445</i>	<i>-1.399</i>
Resultaat van het boekjaar	4.047	-34.657

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 13 juli 2000 zijn opmerkingen meegedeeld.

3.1. *Controlebevindingen van de bedrijfsrevisor*

Het Rekenhof onderschrijft de volgende opmerkingen van de bedrijfsrevisor:

- Op vorderingen ouder dan één jaar wordt een voorziening voor minderwaarde geboekt van 50%, op vorderingen ouder dan twee jaar 100%. Een drietal vorderingen ouder dan een jaar (4,2 miljoen BEF) hadden echter geen voorziening tot gevolg.
- Voor eenzelfde bedrag als het Vlaamse Gewest jaarlijks bijdraagt in de financiering van de pensioenverplichtingen, boekt de dienst een voorziening voor pensioen in (8.250.000 BEF). De bedrijfsrevisor kon zich echter niet uitspreken over de juistheid van dit bedrag.

Het verslag van de bedrijfsrevisor over de jaarrekening 1999 heeft echter enkel betrekking op de balans en de resultatenrekening. Hij gaf geen betrouwbaarheidsverklaring over de jaarrekening en de toelichting die de instelling opstelde volgens het boekhoudbesluit. Deze jaarrekening valt immers buiten de huidige opdracht van de bedrijfsrevisor. Het Rekenhof heeft daar al in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 een opmerking over geformuleerd⁽³²⁰⁾. In zijn antwoord van 17 februari 2000 op het controleverslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de implementatie van de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen, stelde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting een nieuwe regeling voor de revisorale controle in het vooruitzicht⁽³²¹⁾.

3.2. *Uitvoeringsrekening van de begroting 1999*

3.2.1. *Aanpassing van onvolledigheden in de uitvoeringsrekening 1998*

In zijn controleverslag over de rekeningen 1998 had het Rekenhof opgemerkt dat de Dienst voor de Scheepvaart het overgedragen saldo van vorige jaren en het over te dragen saldo van het huidig boekjaar niet in de uitvoeringsrekening van de begroting had opgenomen. Bovendien had hij de storting van 57.243.638 BEF ontvangen BTW-achterstallen aan de pensioenverzekering ten onrechte niet als budgettaire uitgave in de uitvoeringsrekening opgenomen. Op 21 december 1999 beloofde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting in 1999 de nodige aanpassingen te zullen doorvoeren. Dit is echter niet gebeurd.

³²⁰ Bijlage bij brief van 3 augustus 1999, kenmerk N 12 1.728.181 B1.

³²¹ Zie p. 210 van dit boek.

3.2.2. Budgettaire saldi in de uitvoeringsrekening 1999

De uitvoeringsrekening 1999 bevat een overgedragen tekort van vorige boekjaren en een over te dragen overschot van het boekjaar. De instelling nam daarvoor echter ten onrechte het overgedragen bedrijfseconomisch verlies per 1 januari 1999 (42.502.911 BEF) en de bedrijfseconomische winst van het boekjaar 1999 (4.047.141 BEF) in aanmerking. Na correctie vertoont het resultaat van de uitvoering van de begroting 1999 een tekort van 189.435.273 BEF (1.067.538.894 BEF ontvangsten min 1.256.974.167 BEF uitgaven). Het begrotingssaldo van het boekjaar brengt de totaalbedragen van de werkelijke ontvangsten en uitgaven in evenwicht. Het Rekenhof heeft gevraagd de begrotingssaldi in de uitvoeringsrekening 2000 correct onder de posten voor verrekening met andere dienstjaren aan te rekenen. Daarbij moet minimaal rekening worden gehouden met het saldo van alle ontvangsten en uitgaven van het begrotingsjaar 2000, het werkelijke saldo 1999 en ten onrechte niet geboekte bedragen voor 1998.

3.2.3. Overschrijding van limitatieve uitgavenkredieten 1999

De Dienst voor de Scheepvaart heeft een aantal uitgavenkredieten van de (aangepaste) begroting 1999 overschreden:

post	omschrijving	begroting	overschrijding
11.1	eigenlijk loon (+ vakantiegeld)	484,0 miljoen BEF	1.812.262 BEF
12.3	specifieke aankopen bij andere sectoren dan de overheid	69,8 miljoen BEF	570.088 BEF
45.4	inkomensoverdrachten aan de federale overheid	niet voorzien	57.609.985 BEF
73.2	waterbouwkundige werken	250,82 miljoen BEF	7.721.257 BEF
73.4	overige werken	2,93 miljoen BEF	110.106 BEF

Het Rekenhof heeft erop aangedrongen dat in de toekomst rekening zou worden gehouden met het limitatief karakter van de bedragen op de uitgavenzijde van de goedgekeurde begroting. Het suggereerde de invoering van een systeem van budgetbewaking om niet toegestane budgetoverschrijdingen te voorkomen.

3.3. Toelichting bij de rekeningen

De toelichtende tabellen bij de rekeningen die de Dienst voor de Scheepvaart de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management heeft overgelegd, zijn niet volledig: de staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen is niet ingevuld.

De beheersovereenkomst met het Vlaams Gewest (zie 3.4) bepaalt dat de instelling vanaf 1999 optreedt als bouwheer voor de investeringswerken in haar ambtsgebied. Dit impliceert dat zij formeel optreedt als opdrachtgever en instaat voor de financiële afhandeling van eruit voortvloeiende schuldverplichtingen. Vermelding van de aangegane investeringsverplichtingen en onopzegbare contracten in de bovengenoemde toelichting is nodig om de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement een

zicht te bieden op de verplichtingen die toekomstige begrotingen van de instelling en het Gewest zullen bezwaren⁽³²²⁾.

3.4. Beheersovereenkomst

- 1.195.805 Op 8 juni 1999 heeft de Vlaamse regering de beheersovereenkomst tussen de Dienst voor de Scheepvaart en het Vlaams Gewest goedgekeurd. Deze overeenkomst ging in op 1 juni 1999 en heeft een looptijd van twee jaar, verlengbaar tot vijf jaar. Op 9 maart 2000 kondigde het Rekenhof aan dat zij het voorwerp zou zijn van een audit, waarbij het zal onderzoeken in hoeverre in de verschillende fasen van de implementatie (voorbereiding, opstelling, uitvoering, rapportering, evaluatie, controle en terugkoppeling) de voorwaarden zijn vervuld voor een optimaal gebruik van de beheersovereenkomst. De resultaten van deze audit zullen later worden medege-deeld. De beheersovereenkomst voor de Dienst voor de Scheepvaart is tot op heden nog niet, ter informatie, voorgelegd aan het Vlaams Parlement, hoewel het parlement dit in zijn resolutie van 25 juni 1997 had gevraagd⁽³²³⁾. Bij zijn onderzoek van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999⁽³²⁴⁾, heeft het Rekenhof nochtans al gewezen op deze verplichting.

4. Antwoord van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting

Op 3 oktober 2000 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de opmerkingen over de rekeningen 1999 van de Dienst voor de Scheepvaart beantwoord. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord.

³²² Zie ook het artikel *Geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de Vlaamse openbare instellingen in de jaarrekeningen 1998*, op p. 197 van dit boek.

³²³ Stuk 644 (1996-1997) - Nr. 1, 23 april 1997, en handelingen plenaire vergadering Nr. 48, 24 juni 1997, en Nr. 50, 25 juni 1997, inzake het voorstel van resolutie betreffende het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controle-systeem van de Vlaamse openbare instellingen.

³²⁴ Stuk 21 (1998-1999) - Nr.1, 26 april 1999, p. 14.

23. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)

De MBZ heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 6.047,7 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 162,2 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening vermeldt 2.752,7 miljoen BEF ontvangsten en 2.882,8 miljoen BEF uitgaven, wat volgens de MBZ aanleiding gaf tot een over te dragen tekort van het begrotingsjaar van 130,1 miljoen BEF. Dit bedrag houdt echter geen rekening met het overgedragen overschot van het begrotingsjaar 1998. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de MBZ op 5 september 2000 gecontroleerd verklaard.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	814.495	894.055	79.560
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	814.495	894.055	79.560
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	272.500	260.647	-11.853
26 Rente van overheidsvorderingen	2.000	435	-1.565
28 Overige resultaten van vermogen	270.500	260.212	-10.288
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	705.628	425.999	-279.629
36 Indirecte belastingen en heffingen	704.528	424.868	-279.660
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechterlijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen en gezinnen	1.000	1.063	63
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	100	68	-32
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	20.000	8.777	-11.223
49 Inkomensoverdrachten van andere entiteiten (Staat, Gemeenschappen, Gewesten)	20.000	8.777	-11.223
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	1.868.000	999.731	-868.269
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	1.868.000	999.731	-868.269
7 Desinvesteringen	5.000	508	-4.492
76 Verkoop van gronden en gebouwen in het binnenland	5.000	0	-5.000
77 Verkoop van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	0	508	508
9 Overheidsschuld	1.092.000	163.000	-929.000
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	1.092.000	163.000	-929.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	4.777.623	2.752.717	-2.024.906
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.676.428	1.241.810	-434.618
11 Lonen en sociale lasten	306.150	301.288	-4.862
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	1.203.278	882.855	-320.423
14 Herstellingen en niet-waardevermeerderend onderhoud van water- en wegenbouwkundige werken	167.000	57.667	-109.333
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	82.100	57.557	-24.543
21 Rente overheidsschuld	35.000	10.490	-24.510
24 Huurgelden van gronden	47.100	47.067	-33
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	20.000	6.022	-13.978
45 Inkomensoverdrachten aan andere entiteiten (Staat, Gemeenschappen, Gewesten)	20.000	6.022	-13.978
7 Investerings	2.762.000	1.398.642	-1.363.358
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	5.000	0	-5.000
72 Nieuwbouw van gebouwen	25.000	380	-24.620

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
73 Aanleggen van water- en wegebouwkundige werken	2.667.000	1.367.124	-1.299.876
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	65.000	31.138	-33.862
8 Kredietverleningen en deelnemingen	35.000	0	-35.000
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	35.000	0	-35.000
9 Overheidsschuld	215.000	178.809	-36.191
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	215.000	178.809	-36.191
TOTAAL UITGAVEN	4.790.528	2.882.840	-1.907.688
Resultaat van het boekjaar	-12.905	-130.123	-117.218
Overgedragen resultaat vorige jaren	13.304	13.304	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	399	-116.819	-117.218

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	5.214.778	4.056.885	Eigen vermogen	4.728.845	3.651.814
Materiële vaste activa	5.083.317	3.925.449	Kapitaal	14.500	14.500
Financiële vaste activa	131.461	131.436	Reserves	2.324.776	2.187.273
Vlottende activa	832.880	488.755	Dotaties, subsidies, e.d.	2.389.569	1.450.041
Voorraden	4.269	1.639	Vreemd vermogen	1.318.813	893.826
Vorderingen < 1 jaar	679.019	258.537	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	12.354	3.249
Geldbeleggingen	220	3.104	Schulden > 1 jaar	1.775	239.664
Liquide middelen	136.480	205.154	Schulden < 1 jaar	1.178.712	541.430
Overlopende rekeningen	12.892	20.321	<i>Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen</i>	<i>200.271</i>	<i>5.821</i>
			<i>Financiële schulden</i>	<i>170.891</i>	<i>180.879</i>
			<i>Handelsschulden</i>	<i>730.074</i>	<i>208.625</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>35.624</i>	<i>33.189</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>41.852</i>	<i>112.916</i>
			Overlopende rekeningen	125.972	109.483
Totaal	6.047.658	4.545.640	Totaal	6.047.658	4.545.640

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.224.217	1.132.669
Lopende opbrengsten	1.147.322	1.005.798
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	63.687	57.304
Andere opbrengsten	13.208	69.567
Operationele kosten	-1.064.083	-1.007.137
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.451	2.130
Div. diensten/goederen	510.104	501.589
Personeelskosten	306.936	295.397
Niet kaskosten	203.649	173.983
Inkomensoverdrachten	41.943	33.779
Andere operat. Kosten	0	259
Operationeel resultaat	160.134	125.532
<i>Financiële opbrengsten</i>	471	3.798
<i>Financiële kosten</i>	-10.853	-11.698
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	25.894	5.610
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	-13.431	-51.739
<i>Belastingen</i>	-14	1.889
Resultaat van het boekjaar	162.201	73.392

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 5 september 2000 zijn controleverslag meegedeeld over de rekeningen 1999 van de MBZ, die het overigens laattijdig ontving, met name op 28 juli 2000⁽³²⁵⁾. De onderstaande paragrafen vatten dit verslag samen.

3.1. Controleverslagen van de bedrijfsrevisoren

De Commissaris-revisor heeft in zijn financieel jaarverslag van 1 maart 1999 aan de algemene vergadering van de aandeelhouders een verklaring zonder voorbehoud afgeleverd voor de jaarrekeningen 1999. De door de toezichhoudende overheid aangestelde bedrijfsrevisor heeft nog geen verslag over deze rekeningen voorgelegd.

De financiële rapportering van de MBZ aan de Vlaamse overheid in het kader van het boekhoudbesluit is niet door een bedrijfsrevisor gecertificeerd. De verklaringen van de revisoren hebben enkel betrekking op de jaarrekening die de pararegionale opmaakt ter uitvoering van artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen.

Het Rekenhof heeft daar al in zijn controleverslag over de rekeningen 1998 een opmerking over geformuleerd⁽³²⁶⁾. In zijn antwoord van 17 februari 2000 op het controleverslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de implementatie van de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering door de

³²⁵ Volgens artikel 6, § 4, van de wet van 16 maart 1954 diende dit uiterlijk op 31 mei 2000 te geschieden.

³²⁶ Bijlage bij brief van 3 augustus 1999, kenmerk N 12 1.728.182 B1.

Vlaamse openbare instellingen, stelde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting een nieuwe regeling voor de revisorale controle in het vooruitzicht⁽³²⁷⁾.

3.2. Uitvoering van de bepalingen omtrent de regeling van de gemeenschappelijke rekening

De gunstige evolutie die zich sinds vorig jaar aftekende in de problematiek rond de gemeenschappelijke rekening, zette zich door in 1999. Het Vlaams Gewest heeft de verwijlintresten (20.629.842 BEF) op de facturen voor de verrekeningen 2 tot 4 (23.339.635 BEF, exclusief verwijlintresten) van de bouw van een kaaimuur in de achterhaven van Zeebrugge in de loop van 1999 ten laste genomen *voor rekening van wie het behoort*.

- 1.728.182 Op 29 september 2000 keurde de Vlaamse regering een dading goed met de MBZ. Die heeft betrekking op de definitieve afsluiting van de gemeenschappelijke rekening.

3.3. Kapitaalsubsidies: werking van de voorschottenregeling

De positieve trend die zich vorig jaar aftekende in de afwikkeling van met kapitaalsubsidies gefinancierde investeringsdossiers, heeft zich niet doorgezet. Van 15 mei 1999 tot 15 mei 2000 heeft de MBZ 342.705.995 BEF van de 1.008.850.007 BEF (34 %) facturen voor met kapitaalsubsidies gefinancierde lopende investeringsprojecten laattijdig betaald. Het jaar ervoor werd maar 15 % van de facturen laattijdig betaald. De intrestlasten van de prefinanciering van de laatste dotatieschijf (10%) en van de verwijlintresten aan de aannemers, zijn gestegen met 3,3 miljoen BEF tot 14,6 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft deze structurele problemen nochtans al jaren geleden gesignaleerd.

Het Vlaams Gewest mag dan al volgens het havendecreet⁽³²⁸⁾ binnen afzienbare tijd niet meer participeren in de MBZ, het zal nog wel zijn haveninvesteringen via een bijhorende subsidieregeling verder subsidiëren. De uitvoeringsbesluiten bij dit havendecreet zullen aan deze financiering sleutelen. Bij die gelegenheid is het aangegeven de modaliteiten van de subsidie- en voorschottenregeling te herbekijken en, eventueel, bij te sturen⁽³²⁹⁾.

³²⁷ Zie p. 210 van dit boek.

³²⁸ Decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens.

³²⁹ Het Rekenhof heeft in dit verband verwezen naar zijn opmerkingen in zijn controleverslag over de rekeningen 1996 (brief van 17 september 1997, dossier 1.355.948).

3.4. Reserves

Eind 1999 bedroegen de reserves van de MBZ in totaal 2.324.776.342 BEF, verdeeld als volgt (in BEF):

<i>Wettelijke reserve</i>	4.404.033
<i>Beschikbare reserves</i>	2.320.372.309
Belastingvrije reserves	9.064.094
Vernieuwingsfonds MR	905.991.395
Vernieuwingsfonds GR	53.255.747
Investeringsfonds	600.000.000
Gemeenschappelijk Delgingsfonds	49.379.766
Diverse reserves	702.681.307

3.5. Leningsmachtigingen

De algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap 1999 bood de MBZ de mogelijkheid 300 miljoen BEF leningsmachtigingen te bekommen voor leningen met een duur van 10 dagen tot maximaal één jaar en 600 miljoen BEF machtigingen voor de leningen met een looptijd van meer dan een jaar. Evenals in voorgaande jaren, ging de MBZ voor haar thesaurie leningen aan zonder deze machtiging. De algemene uitgavenbegroting 2000 bevat de betrokken bepaling niet meer. Toch moet de MBZ volgens artikel 12, § 1, van de wet van 16 maart 1954 nog steeds een voorafgaande machtiging van de Vlaamse Minister van Financiën verwerven.

In 1999 ging de MBZ geen nieuwe lange-termijnleningen aan. De bestaande lange-termijnlening van 150 miljoen BEF boekte zij over naar de rekening *Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen*. Hoewel de financiële schulden op ten hoogste één jaar verminderen van 180,9 tot 170,9 miljoen BEF, heeft de MBZ nog steeds een aanzienlijk bedrag aan niet gemachtigde leningen uitstaan.

3.6. Concessievergoeding

In de domaniale concessieovereenkomst van 14 juni 1995 heeft het Vlaams Gewest het beheer overgedragen van de domeingoederen met een havenfunctie, gelegen binnen het nieuwe havengebied. Artikel 10 van deze overeenkomst voorziet in een jaarlijks geïndexeerde concessievergoeding van 40 miljoen BEF, betaalbaar aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in de mate dat het exploitatieresultaat van de MBZ dit mogelijk maakt. Tot op het ogenblik van de controle van het Rekenhof, had de MBZ maar 20 miljoen BEF van de verschuldigde vergoeding voor 1999 aan het Vlaams Gewest betaald. Het Rekenhof heeft er dan ook op aangedrongen de MBZ aan te manen onverwijld het resterende bedrag (20 miljoen BEF) te betalen. Omtrent de modaliteiten van de betaling van deze vergoeding is overigens een duidelijke en concrete regeling tussen het Vlaams Gewest en de MBZ aangewezen.

3.7. Participaties in andere ondernemingen

Uit de evolutie van de financiële vaste activa blijkt dat de participaties van de MBZ in drie NV's in de loop van 1999 geen wijzigingen kenden.

3.8. Naleving van het boekhoudbesluit

De uitvoeringsrekening van de begroting 1998 droeg een overschot van 13,3 miljoen BEF over. Volgens artikel 55 van het boekhoudbesluit diende de MBZ dit overschot in de uitvoeringsrekening van de begroting 1999 als ontvangst op te nemen. ESER-code 08.21 vermeldt echter geen overgedragen overschot van vorige boekjaren. Zo dit overschot in de uitvoeringsrekening wordt opgenomen, zal ook het over te dragen tekort dalen, met name van 130,1 tot 116,8 miljoen BEF.

24. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)

De VITO heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 1.954,5 miljoen BEF en een winst van het boekjaar van 11,1 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 1.676,4 miljoen BEF ontvangsten en 1.671,1 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 5,3 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen tekort zou 22,6 miljoen BEF bedragen. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VITO op 5 september 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de jaarrekening niet was goedgekeurd overeenkomstig de statuten van de instelling. Daarenboven kwam de verrekening van bedrijfseconomische reserves ter verbetering van het begrotingsresultaat andermaal neer op een foutieve dubbelrekening.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	690.300	561.661	-128.639
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten	690.300	561.661	-128.639
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	18.200	14.910	-3.290
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	4.200	1.105	-3.095
28 Overige opbrengsten van vermogen	14.000	13.805	-195
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	3.500	2.767	-733
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en de gezinnen	3.500	2.767	-733
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	860.100	877.467	17.367
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	857.300	875.687	18.387
47 Inkomensoverdrachten van de sociale verzekeringsinstellingen	2.800	1.687	-1.113
48 Inkomensoverdrachten van de lokale overheden	0	93	93
5 Kapitaaloverdrachten aan en van andere sectoren	15.200	50.424	35.224
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	15.200	50.424	35.224
6 Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid	152.400	169.188	16.788
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	152.400	169.188	16.788
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.739.700	1.676.417	-63.283
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	1.539.700	1.486.286	-53.414
11 Lonen en sociale lasten	1.116.200	1.073.128	-43.072
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	423.500	413.158	-10.342
2 Bijdragen in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven	100	2.847	2.747
21 Rentes overheidsschuld	100	2.847	2.747
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	1.300	1.075	-225
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Commissies)	1.300	1.075	-225
7 Investerings	198.600	180.213	-18.387
72 Nieuwbouw van gebouwen	8.100	15.722	7.622
73 Aanleg van water- en wegenbouwkundige werken	3.500	4.736	1.236
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	187.000	159.755	-27.245
8 Kredietverleningen en deelnemingen	0	683	683
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	0	683	683
TOTAAL UITGAVEN	1.739.700	1.671.104	-68.596

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
Budgettair resultaat van het boekjaar	0	5.313	5.313
Overgedragen resultaat vorige jaren	-27.876	-27.876	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-27.876	-22.563	5.313

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	1.271.513	1.300.081	Eigen vermogen	1.228.287	1.246.486
Immateriële vaste activa	25.588	12.702	Kapitaal	900.000	900.000
Materiële vaste activa	1.220.596	1.262.733	Reserves	3.834	3.834
Financiële vaste activa	25.329	24.646	Overgedragen resultaat	-25.925	-36.978
Vlottende activa	682.979	555.505	Dotaties, subsidies, e.d.	350.378	379.630
Voorraden	215.838	158.550	Vreemd vermogen	726.205	609.100
Vorderingen < 1 jaar	466.762	396.778	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	28.121	46.496
Liquide middelen	64	67	Schulden > 1 jaar	196	196
Overlopende rekeningen	315	110	Schulden < 1 jaar	694.101	562.318
			<i>Financiële schulden t.o.v. derden < 1 jaar</i>	<i>163.057</i>	<i>33.312</i>
			<i>Handelsschulden</i>	<i>180.002</i>	<i>196.925</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>149.809</i>	<i>152.245</i>
			<i>Ontvangen vooruitbetalingen</i>	<i>138.767</i>	<i>117.087</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>62.466</i>	<i>62.749</i>
			Overlopende rekeningen	3.787	90
Totaal	1.954.492	1.855.586	Totaal	1.954.492	1.855.586

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	1.760.082	2.002.678
Lopende opbrengsten	537.520	490.630
Wijzigingen in de voorraden en bestellingen in uitvoering	57.288	61.823
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	1.138.551	1.405.394
Andere operat. opbrengsten	26.723	44.831
Operationele kosten	-1.747.501	-2.099.115
Diensten en diverse goederen	426.202	421.894
Personeelskosten	1.127.039	1.063.197
Niet kaskosten	192.292	191.837
Inkomensoverdrachten	1.238	421.989
Andere operat. kosten	730	198
Operationeel resultaat	12.581	-96.437
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>2.874</i>	<i>10.413</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-3.153</i>	<i>-4.240</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>29</i>	<i>865</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>-369</i>
<i>Belastingen</i>	<i>-1.278</i>	<i>-460</i>
Resultaat van het boekjaar	11.053	-90.228

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 5 september 2000 de volgende opmerkingen meegedeeld:

- Uit de overgelegde jaarrekening blijkt niet dat zij is goedgekeurd overeenkomstig de statuten van de instelling, zoals bepaald door artikel 10 van het boekhoudbesluit van 21 mei 1997.
- Het Rekenhof herhaalde³³⁰ dat de verrekening van bedrijfseconomische reserves ter verbetering van het begrotingsresultaat neerkomt op een dubbeltelling. De instelling moet dit corrigeren in de rekening 2000. Daar deze correctie nog niet heeft plaatsgevonden, ligt het overgedragen tekort van vorige boekjaren (27,876 miljoen BEF) in feite 13,834 miljoen BEF hoger (41,710 miljoen BEF). Daardoor zou het over te dragen begrotingstekort van het boekjaar 36,397 miljoen BEF moeten bedragen in plaats van 22,563 miljoen BEF.

³³⁰ Het Rekenhof formuleerde deze opmerking al op 3 augustus en 7 september 1999 met betrekking tot de rekeningen 1998 (dossier 1.718.938).

25. Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT)

Het IWT heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 1.015,5 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 297,4 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 2.061,0 miljoen BEF ontvangsten en 2.357,9 miljoen BEF uitgaven. Het tekort van het begrotingsjaar bedraagt aldus 296,9 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 823,4 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van het IWT op 29 augustus 2000 gecontroleerd verklaard. Het stelde vast dat de instelling een debetnota van 95.363.771 BEF niet volgens de aanrekeningsregels boekte en dat zij de middelen die zij van de overheid ontvangt, niet onder de correcte ESR-code rapporteerde.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

<i>(in duizenden BEF)</i>			
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	600	785	185
16 Verkopen van niet-duurzame goederen en van diensten	600	785	185
2 Rentes in toevallige exploitatieverliezen van overheidsbedrijven en inkomsten uit eigendom	14.075	14.085	10
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	14.075	14.085	10
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	17.358	47.656	30.298
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven, financiële instellingen, privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen en de gezinnen	2.100	32.304	30.204
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	15.258	15.352	94
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	2.240.600	1.998.355	-242.245
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	700	680	-20
49 Inkomstenoverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies)	2.239.900	1.997.675	-242.225
7 Desinvesteringen	0	118	118
77 Verkopen van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	0	118	118
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.272.633	2.060.999	-211.634
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptiebestedingen)	342.502	328.556	-13.946
11 Lonen en sociale lasten	194.841	193.469	-1.372
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	147.661	135.087	-12.574
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	2.694.604	1.747.781	-946.823
31 Exploitatiesubsidies	225.000	0	-225.000
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies zijnde, aan bedrijven en financiële instellingen	1.839.762	1.169.651	-670.111
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	629.842	575.407	-54.435
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	0	2.723	2.723
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	344.605	270.579	-74.026
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	331.000	260.254	-70.746
43 Inkomensoverdrachten aan de lokale overheden	7.500	7.500	0
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen (federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten, Gemeenschapscommissies)	6.105	2.825	-3.280

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
7 Investerings	10.986	10.936	-50
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onroerende zaken	10.986	10.936	-50
TOTAAL UITGAVEN	3.392.697	2.357.852	-1.034.845
Budgettair resultaat van het boekjaar	-1.120.064	-296.853	823.211
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.120.064	1.120.236	172
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	823.383	823.383

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	33.798	33.094	Eigen vermogen	863.952	1.161.396
Immateriële vaste activa	2.511	4.838	Overgedragen resultaat	863.952	1.161.396
Materiële vaste activa	31.217	28.186	Vreemd vermogen	151.507	265.560
Financiële vaste activa	70	70	Schulden < 1 jaar	148.718	264.389
Vlottende activa	981.661	1.393.862	<i>Handelsschulden</i>	<i>17.597</i>	<i>11.721</i>
Vorderingen < 1 jaar	214.130	274.288	<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>4.986</i>	<i>4.964</i>
Liquide middelen	753.186	1.105.531	<i>Andere schulden</i>	<i>126.135</i>	<i>247.704</i>
Overlopende rekeningen	14.345	14.043	Overlopende rekeningen	2.789	1.171
Totaal	1.015.459	1.426.956	Totaal	1.015.459	1.426.956

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	2.046.797	2.662.830
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	2.012.832	2.544.827
Andere operat. opbrengsten	33.965	118.003
Operationele kosten	-2.358.733	-1.630.272
Productiekosten		
Diensten en diverse goederen	131.900	86.353
Personeelskosten	193.847	181.811
Niet kaskosten	10.664	9.342
Inkomensoverdrachten	2.022.322	1.352.766
Operationeel resultaat	-311.936	1.032.558
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>14.085</i>	<i>14.636</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-143</i>	<i>-143</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>603</i>	<i>572</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-53</i>	<i>-3.764</i>
Resultaat van het boekjaar	-297.444	1.043.859

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 29 augustus 2000 de volgende opmerkingen meegedeeld:

- Een debetnota van 95.363.771 BEF d.d. 13 juli 1999 aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor de uitvoering van een opdracht betreffende het programma *Strategische Technologieën voor Welvaart en Welzijn*, werd niet geboekt volgens de terzake geldende aanrekeningsregels van het boekhoudbesluit.
- Het IWT heeft de middelen die het van de overheid ontvangt onder ESR-code 49 gerapporteerd, in plaats van onder ESR-code 46.

26. Vlaams Commissariaat voor de Media

Het Vlaams Commissariaat voor de Media heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balanstotaal van 5,7 miljoen BEF en met een winst van het boekjaar van 2,2 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 4 miljoen BEF ontvangsten en 1,8 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 2,2 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 5,5 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de instelling op 18 juli 2000 gecontroleerd verklaard. Het commissariaat is bevoegd voor het verlenen van vergunningen en erkenningen, de controle op de naleving van en de sanctionering van inbreuken op de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

(in duizenden BEF)

	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	4.000	4.000	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid <i>(werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap)</i>	4.000	4.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	4.000	4.000	0
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	1.725	1.725	0
11 Lonen en sociale lasten <i>(vergoedingen commissarissen)</i>	1.375	1.375	0
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten <i>(productie- en werkingsuitgaven)</i>	350	350	0
7 Investerings	57	57	0
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	57	57	0
TOTAAL UITGAVEN	1.782	1.782	0
Budgettair resultaat van het boekjaar	2.218	2.218	0
Overgedragen resultaat vorige jaren	3.284	3.284	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	5.502	5.502	0

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	148	214	Eigen vermogen	5.650	3.499
Materiële vaste activa	148	214	Overgedragen resultaat	5.650	3.499
Vlottende activa	5.502	3.285			
Liquide middelen	5.502	3.285			
Totaal	5.650	3.499	Totaal	5.650	3.499

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
<i>Operationele opbrengsten</i>	<i>4.000</i>	<i>4.000</i>
Inkomenoverdrachten	4.000	4.000
<i>Operationele kosten</i>	<i>-1.850</i>	<i>-501</i>
Div. diensten/goederen	1.725	395
Niet kaskosten	125	106
Resultaat van het boekjaar	2.150	3.499

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Media er op 18 juli 2000 op gewezen dat het Vlaams Commissariaat voor de Media zijn materiële vaste activa niet pro rata temporis afschrijft, maar ook in het jaar van verwerving een volledige jaarafschrijving ten laste neemt. Deze werkwijze is strijdig met artikel 26 van het boekhoudbesluit. De impact van deze afwijkende waardeeringsregel is beperkt.

27. Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT)

De VRT heeft een bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd met een balansstaat van 22.290,0 miljoen BEF en een verlies van het boekjaar van 658,0 miljoen BEF. De ESR-uitvoeringsrekening bevat 12.708,6 miljoen BEF ontvangsten en 12.348,1 miljoen BEF uitgaven. Het overschot van het begrotingsjaar bedraagt aldus 360,5 miljoen BEF. Het gecumuleerd over te dragen overschot bedraagt 586,8 miljoen BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1999 van de VRT op 26 september 2000 gecontroleerd verklaard. De openbare omroep heeft de financiële performantiemaatstaven opgelegd door de beheersovereenkomst, gehaald.

1. ESR-uitvoeringsrekening 1999

	(in duizenden BEF)		
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Vershil</i>
1 Lopende ontvangsten voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	3.111.732	3.669.501	557.769
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en van diensten	3.111.732	3.669.501	557.769
2 Inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	80.700	153.128	72.428
26 Rente van overheidsvorderingen	17.700	72.354	54.654
28 Overige resultaten van vermogen	63.000	80.774	17.774
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	818.685	818.685
36 Indirecte belastingen en heffingen	0	818.685	818.685
4 Inkomensoverdrachten van de sector overheid	7.002.000	7.067.296	65.296
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid (<i>werkingsdotatie Vlaamse Gemeenschap</i>)	7.002.000	7.002.000	0
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen (federale overheid, andere Gemeenschappen en Gewesten, ...)	0	65.296	65.296
6 Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	1.000.000	1.000.000	0
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	1.000.000	1.000.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	11.194.432	12.708.610	1.514.178
1 Lopende uitgaven voor goederen en diensten (consumptieve bestedingen)	10.552.890	11.061.537	508.647
11 Lonen en sociale lasten	5.616.125	5.758.000	141.875
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten)	4.936.765	5.303.537	366.772
2 Uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	5.700	6.512	812
21 Rente overheidsschuld	5.700	6.512	812
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	22.000	21.500	-500
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winsttoogmerk tbv de gezinnen	22.000	21.500	-500
4 Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	0	436.999	436.999
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen (federale overheid, andere Gemeenschappen en Gewesten, ...)	0	436.999	436.999
7 Investerings	758.354	809.685	51.331
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	758.354	809.685	51.331
9 Overheidsschuld	12.000	11.833	-167
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	12.000	11.833	-167
TOTAAL UITGAVEN	11.350.944	12.348.066	997.122
Budgetair resultaat van het boekjaar	-156.512	360.544	517.056
Overgedragen resultaat vorige jaren	226.218	226.218	0
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	69.706	586.762	517.056

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1999

(in duizenden BEF)

BALANS					
Activa	1999	1998	Passiva	1999	1998
Vaste activa	4.061.764	3.969.402	Eigen vermogen	2.412.719	2.070.723
Immateriële vaste activa	99.799	73	Kapitaal	4.923.991	5.463.189
Materiële vaste activa	3.931.285	438.903	Reserves	20.073	20.073
Financiële vaste activa	30.680	384	Overgedragen resultaat	-2.531.345	-3.412.539
Vlottende activa	18.228.240	18.920.604	Vreemd vermogen	19.877.285	20.819.283
Vorderingen > 1 jaar	7.108	3.095	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	14.970.119	16.143.827
Voorraden	1.892.907	1.619.890	<i>Pensioenen</i>	<i>14.546.285</i>	<i>15.935.996</i>
Vorderingen < 1 jaar	14.467.173	15.583.308	<i>Overige</i>	<i>423.834</i>	<i>207.831</i>
Liquide middelen	1.716.335	1.551.725	Schulden > 1 jaar	82.963	94.797
Overlopende rekeningen	144.717	162.586	Schulden < 1 jaar	3.100.834	3.113.305
			<i>Schulden > 1 jaar die binnen het jaar vervallen</i>	<i>11.833</i>	<i>11.833</i>
			<i>Financiële schulden</i>	<i>0</i>	<i>15.158</i>
			<i>Handelsschulden</i>	<i>1.973.242</i>	<i>1.836.260</i>
			<i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	<i>1.114.134</i>	<i>1.248.547</i>
			<i>Andere schulden</i>	<i>1.625</i>	<i>1.507</i>
			Overlopende rekeningen	1.723.369	1.467.354
Totaal	22.290.004	22.890.006	Totaal	22.290.004	22.890.006

(in duizenden BEF)

RESULTATENREKENING		
	1999	1998
Operationele opbrengsten	9.143.833	23.274.540
Lopende opbrengsten	3.448.233	3.081.326
Voorraadwijz. goederen in bewerking	-24.805	595.488
Inkomensoverdrachten	5.500.422	19.325.675
Andere opbrengsten	219.983	272.051
Operationele kosten	-9.706.334	-25.002.307
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	547.246	557.721
Div. diensten/goederen	4.206.334	3.911.887
Personeelskosten	5.625.851	5.883.811
Niet kaskosten	-694.021	14.482.471
Andere operat. kosten	20.924	166.417
Operationeel resultaat	-562.501	-1.727.767
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>159.413</i>	<i>146.398</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>-23.114</i>	<i>-33.679</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>9.117</i>	<i>115.207</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>-240.919</i>	<i>-1.912.698</i>
Resultaat van het boekjaar	-658.004	-3.412.539

3. Opmerkingen bij de rekeningen

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Media op 26 september 2000 de volgende opmerkingen meegedeeld:

- Het overgedragen resultaat van vorige jaren in de ESR uitvoeringsrekening is niet het gecumuleerde resultaat van alle vorige werkingsjaren van de openbare omroep, maar omvat slechts de resultaten van de twee voorgaande begrotingsjaren (1997 en 1998). De ESR rapportering geeft daardoor een vertekend beeld van de reële budgettaire situatie van de openbare omroep. Het Rekenhof heeft erop aangedrongen dat de VRT vanaf het begrotingsjaar 2000 het werkelijke gecumuleerde resultaat in zijn begrotingsrapportering opneemt.
- De VRT toont een voorziening voor herstructureringen van 1.765,7 miljoen BEF in zijn jaarrekening. Dit bedrag gaat uit van de initiële raming van de voorziening, verdisconteerd naar een actuele waarde op 31 december 1998. Ingevolge het niet actualiseren van de waarde op 31 december 1999, is de voorziening met 35,6 miljoen BEF onderschat. Vanaf het boekjaar 2000 dient de VRT de voorziening jaarlijks te actualiseren.

4. Andere controleresultaten

1.778.125 Naar aanleiding van de rapportering door de VRT over de uitvoering in 1998 van zijn beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap⁽³³¹⁾, heeft het Rekenhof onderzocht op welke wijze de uitvoering van de overeenkomst werd geëvalueerd en in welke mate de verplichtingen opgenomen in de beheersovereenkomst zijn uitgevoerd. Het heeft de Vlaamse Minister van Media op 21 maart 2000 daarover de volgende opmerkingen medegedeeld:

- Het rapport moet de gebruikte onderzoeksmethodes uitgebreider toelichten, om de lezer toe te laten de betrouwbaarheid en relevantie van de informatie in te schatten.
- Hoewel voor de educatie- en cultuurprogramma's precieze, kwantitatieve doelstellingen werden opgelegd, kunnen de bereikte resultaten door een gebrek aan duidelijke definiëring van deze begrippen in de beheersovereenkomst, niet op eenduidige, objectieve wijze worden vastgesteld. Daar het VRT-decreet⁽³³²⁾ deze programmagenres belangrijke aspecten van de openbare omroepopdracht acht, is het aangewezen de begrippen duidelijker in de beheersovereenkomst te omschrijven.
- Het rapport bevat geen of onvolledige informatie over de realisatie van Vlaamse drama- en comedyproducties en de participatie aan de Vlaamse onafhankelijke audiovisuele producties.

³³¹ Verslag van 21 maart 2000 over het onderzoek van de evaluatie van de uitvoering van de beheersovereenkomst met de VRT over het jaar 1998 aan de Vlaamse Minister van Media.

³³² Decreet van 29 april 1997 betreffende de omzetting van de BRTN in een naamloze vennootschap van publiek recht.

- Het rapport over de evaluatie van de kwaliteit van de programma's voldoet niet geheel aan de eisen die de beheersovereenkomst eraan stelt. Behalve een beschrijving van de methodologie voor de evaluatie van programma's, zou het ook de algemene resultaten van deze evaluaties voor de verschillende programmacategorieën moeten vermelden. Het moet eveneens duidelijker omschrijven hoe de kwaliteitscriteria werden ontwikkeld en op welke manier zij worden gehanteerd bij de evaluatie van de programma's.

De minister heeft op 6 september 2000 geantwoord. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord.

DEEL III

BIJZONDERE ONDERZOEKEN

Hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap

Op verzoek van het Vlaams Parlement heeft het Rekenhof in de loop van 1998-1999 middels een horizontale controle van vijf representatieve Vlaamse hogescholen de uitvoering van het hogescholendecreet onderzocht. Het heeft eind december 1999 gewezen op het gebrek aan rechtspersoonlijkheid van de provinciale hogescholen, waardoor deze scholen niet spoorden met de decretale wens van autonomie. Zij zijn inmiddels omgevormd tot autonome provinciebedrijven. Vage of ongeschreven overeenkomsten brachten voorts voor enkele hogescholen juridische problemen bij hun patrimoniumopbouw mee. De hogescholen realiseerden in het onderzochte begrotingsjaar 1997 alle een beter (werkings-)resultaat dan begroot, ondanks een vaak gebrekkige budgetbewaking. Wel overschreden zij regelmatig de financiële normen voor de personeelsuitgaven, zonder de decretaal vereiste verantwoordingen of financieringsplannen in te dienen. De hogescholen voerden een geïntegreerde economische boekhouding, maar hun waarderingsregels weken soms af van het boekhoudbesluit en verschilden ook onderling. Het Rekenhof testte de interne controle bij de hogescholen aan de hand van een analyse van het aankoopstelsel en formuleerde dienaangaande - ondanks inspanningen van de hogescholen op dit vlak - tal van opmerkingen. Het formuleerde ook opmerkingen over de wijze waarop de bedrijfsrevisoren en regeringscommissarissen hun controleopdracht uitvoerden. Wat de personeelsaangelegenheden betreft, overschreden de hogescholen enkele decretale normen inzake personeelsformaties. Bij de controle van de individuele dossiers bleken aanstellingen en benoemingen vaak onvoldoende gemotiveerd te zijn, werden leden van het onderwijzend personeel dikwijls uitsluitend met organisatorische taken belast en werden regelmatig onterecht mandaatvergoedingen toegekend. De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft recent uitvoerig geantwoord op de opmerkingen.

1. Inleiding

Op vraag van de Subcommissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement⁽³³³⁾ heeft het Rekenhof de uitvoering van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap onderzocht, verder afgekort tot hogescholendecreet. Voor de controle op de toepassing van dit decreet, selecteerde het vijf hogescholen op grond van hun geografische spreiding, grootte en publiek- of privaatrechtelijk karakter:

- Vlaamse Autonome Hogeschool Gent (VAHG), de grootste autonome hogeschool⁽³³⁴⁾;
- Provinciale Hogeschool Limburg (PHL), de grootste officiële gesubsidieerde hogeschool⁽³³⁵⁾;
- Karel de Grote Hogeschool Antwerpen (KdG), de grootste vrije gesubsidieerde hogeschool⁽³³⁶⁾;

³³³ Stuk 1086 (1997-1998) – Nr. 2, p. 59.

³³⁴ De VAHG kwam tot stand na een overeenkomst tussen de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) en de Stad Gent.

³³⁵ Oppericht bij besluit van de provincieraad van Limburg d.d. 18 januari 1995.

³³⁶ Oppericht bij overeenkomst van 20 december 1994. De statuten van de KdG werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 5 april 1995.

- Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (KHBO), een middelgrote vrije gesubsidieerde hogeschool⁽³³⁷⁾;
- Hogeschool Sint-Lukas Brussel (SLB), een kleine vrije gesubsidieerde hogeschool⁽³³⁸⁾.

Voor alle hogescholen onderzocht het Rekenhof dezelfde thema's op dezelfde wijze, met name: de opbouw van het onroerend patrimonium, de financiële toestand en de personeelsaangelegenheden.

1.736.006

Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksverslag op 23 december 1999 overgelegd aan de Vlaamse Minister van Onderwijs, die op 9 augustus 2000 uitvoerig antwoordde. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord. De belangrijkste argumenten van de minister zijn reeds in de onderstaande paragrafen verwerkt.

2. Onroerend patrimonium

2.1. Opbouw van het onroerend patrimonium

De opbouw van het onroerend patrimonium⁽³³⁹⁾ van de diverse hogescholen toont een vrij uiteenlopend beeld en roept diverse vragen op.

2.1.1. PHL: afwezigheid van rechtspersoonlijkheid

Het hogescholendecreet definieert een gesubsidieerde officiële hogeschool als een hogeschool met een *publiekrechtelijk* karakter die is opgericht door een provincie, een gemeente of een OCMW (artikel 2, 4°). De PHL kreeg, net als de twee andere provinciale hogescholen en in tegenstelling tot de andere hogescholen⁽³⁴⁰⁾, geen aparte rechtspersoonlijkheid, maar maakte deel uit van de provinciale diensten. De toekenning van rechtspersoonlijkheid is immers onverenigbaar met de bepaling in de provinciewet dat de provincieraad alles regelt wat van provinciaal belang is⁽³⁴¹⁾. Het hogescholendecreet zwijgt dan ook over het bestuur van de gesubsidieerde officiële hogescholen, terwijl het dat van de Vlaamse autonome hogescholen uitvoerig decretaal regelt.

Bij gebrek aan rechtspersoonlijkheid kon de PHL zelf geen onroerend patrimonium bezitten. De onroerende goederen waarin de hogeschool onderwijs verstrekt, bleven

³³⁷ De KHBO werd opgericht bij onderhandse akte van 23 maart 1995. Haar statuten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1995.

³³⁸ Oprichtingsakte gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31 oktober 1995.

³³⁹ De term *onroerend patrimonium* is ruimer dan *onroerende goederen* en dekt ook de overdracht van onroerende zakelijke rechten.

³⁴⁰ De artikelen 254 en 285 van het hogescholendecreet kenden de autonome en gesubsidieerde vrije hogescholen uitdrukkelijk rechtspersoonlijkheid toe.

³⁴¹ Artikel 65, eerste lid, van de provinciewet. De decreetgever was er zich ongetwijfeld bewust van dat de toekenning van rechtspersoonlijkheid een conflict met de federale wetgever zou kunnen veroorzaken. De organieke wetgeving op de ondergeschikte besturen is immers een federale bevoegdheid gebleven.

eigendom van de provincie Limburg, die ze met een protocol ter beschikking stelde⁽³⁴²⁾.

Het Rekenhof heeft dan ook opgemerkt dat de PHL werkingsmiddelen, toegekend door de Vlaamse Gemeenschap voor, onder meer, onroerende investeringen⁽³⁴³⁾, investeerde in gebouwen die behoorden tot het patrimonium van de provincie⁽³⁴⁴⁾. Bovendien was een controle op het gebruik van de aangewende middelen⁽³⁴⁵⁾ in de praktijk heel moeilijk. Vergoedingen en terugbetalingen van onkosten voor het gebruik van lokalen⁽³⁴⁶⁾ konden bovendien aanleiding geven tot bijkomende transfers van gemeenschapsmiddelen naar de provincie⁽³⁴⁷⁾ of van de provincie naar de hogeschool.

De vraag rees overigens in hoeverre de aparte positie die de provinciale hogescholen inzake de opbouw van een onroerend patrimonium innemen, spoorde met de basisfilosofie van het hogescholendecreet, met name de creatie van grote, draagkrachtige en autonome entiteiten voor het hoger onderwijs.

De provinciale hogescholen en de provincies onderzochten verschillende juridische constructies om de efficiëntie van het bestuur te verhogen. Uiteindelijk viel de keuze op de creatie van autonome provinciebedrijven, niettegenstaande de provinciewet dit beperkt tot diensten van *industriële of commerciële aard*⁽³⁴⁸⁾.

2.1.2. Juridische problemen bij de patrimoniumopbouw

De Vlaamse hogescholen hebben hun patrimonium op uiteenlopende wijze opgebouwd. Veelal brachten de oprichtingspartners bij overeenkomst onroerende goederen in of verleenden zij de hogescholen zakelijke rechten op onroerende goederen (erfpacht). In andere gevallen sloten de scholen huurovereenkomsten of overeenkomsten van samenwerking en huisvesting.

Bij enkele van de onderzochte hogescholen gaven omschrijvingen in de overeenkomsten of de afwezigheid van een degelijke juridische basis aanleiding tot problemen:

- Een oprichtingspartner droeg een eigendomsrecht op gebouwen over, maar niet op de bijhorende gronden. De inbrengende partij deed zodoende eigenlijk in de oprichtingsovereenkomst formeel afstand van haar recht van natrekking. Dit

³⁴² Protocol van samenwerkingsprocedure tussen de PHL en het centrale bestuur, gesloten op 15 oktober 1997.

³⁴³ rechtstreeks als investerings- of werkingsuitkering of onrechtstreeks langs de DIGO.

³⁴⁴ Dergelijke situaties zijn in het gesubsidieerd onderwijs meer de regel dan de uitzondering. Ook het vrij gesubsidieerd onderwijs investeert de financiële middelen in de regel immers in gebouwen die eigendom zijn van privaatrechtelijke vzw's.

³⁴⁵ Bijvoorbeeld op de aanwending van de gebouwen door andere provinciale diensten of andere sectoren van het provinciaal onderwijs.

³⁴⁶ Het huren van gebouwen van de provincie Limburg door de PHL of vice versa.

³⁴⁷ Bv. in het geval de hogeschool gebouwen van de provincie huurt tegen een te hoge prijs.

³⁴⁸ Het koninklijk besluit dat het beheer van het onroerend vermogen van de provinciale hogescholen als commerciële activiteit definieert, lokte in de ontwerpfasen kritiek van de Raad van State uit.

vestigt echter geen zakelijk recht op zich, maar staat gelijk met het verlenen van een recht van opstal. Formeel sloten de partners echter geen overeenkomst tot verlening van een opstalrecht. Evenmin vond overschrijving in het register van bewaring der hypotheek plaats. De overdracht is dan ook niet tegenstelbaar aan derden. In feite heeft hij juridisch nog niet plaatsgevonden⁽³⁴⁹⁾. Het Rekenhof heeft aangedrongen op een spoedige en sluitende juridische uitwerking van de bepalingen over de overdracht in de betrokken oprichtingsakte. De minister antwoordde dat de betrokken hogeschool de oprichtingspartner de overdracht van de grond met bijhorende gebouwen heeft gevraagd. Verschillende overleggrondes hebben inmiddels plaatsgehad. Zij zouden nog in 2000 leiden tot de formalisering van de overdracht van de gebouwen én gronden.

- Een oprichtingspartner droeg een aantal onroerende goederen *ten dele* over, waarbij hij bovendien vaak een gebruiksrecht behield, en verleende de hogeschool op het niet overgedragen deel slechts een gebruiksrecht. De juridische grondslag van dit gebruiksrecht is in een aantal gevallen zwak uitgewerkt. Voor een bepaald gebouw neemt de hogeschool het beheer volledig waar zonder dat daarvoor - in strijd met de oprichtingsakte - een specifieke overeenkomst bestaat. Een ander gebouw bleef de hogeschool zonder formele overeenkomst gebruiken na het verstrijken van het voor het schooljaar 1994-1995 verleende gebruiksrecht. Het Rekenhof betwijfelt of deze overdrachten juridisch sluitend zijn enkel en alleen door de opname ervan in de oprichtingsakte. De tegenstelbaarheid jegens derden vereist in elk geval bijkomende formaliteiten. De minister antwoordde dat overleg met de diverse betrokkenen heeft geleid tot een brief waarin de commissarissen de betrokken hogeschool wezen op de problematiek en een mogelijke oplossing ervan aangaven.
- Een hogeschool huurt nagenoeg alle gebouwen waarin zij onderwijs verstrekt op grond van stilzwijgende huurverlenging⁽³⁵⁰⁾, daar de oorspronkelijke, kortlopende schriftelijke huurcontracten allemaal verstreken zijn. Een dergelijke precaire situatie inzake infrastructuur bezwaart een doordacht onroerend beleid. Overigens waren deze huurovereenkomsten summier opgesteld, soms zonder eenduidige omschrijving van de goederen of een looptijd en een gebrekkige formulering van de wederzijdse rechten en plichten. In enkele gevallen ontbrak zelfs een formele huurovereenkomst. De hogeschool sloot bovendien regelmatig overeenkomsten van huisvesting of samenwerkingsovereenkomsten verbonden aan al vervallen huurovereenkomsten. Deze bijkomende overeenkomsten - meestal voor verwarming, elektriciteit en onderhoud - werden evenmin steeds hernieuwd, zodat de betrokken betalingen juridisch bedenkelijk zijn. De minister antwoordde dat de voorbije maanden eerste stappen werden gezet om de situatie op te lossen. De hogeschool heeft de minister overigens gewezen op het voordeel, in afwachting van een definitieve optie omtrent het onroerend patrimonium, niet gebonden te zijn door langlopende huurovereenkomsten. Zij beloofde de minister in de toekomst een meer duidelijke juridische situatie te

³⁴⁹ Deze overdracht was aldus strijdig met het hogescholendecreet, dat eigendoms-overdrachten slechts aanvaardt zo zij geschieden door gebruikmaking van een bestaande rechtsfiguur van het burgerlijk recht (artikel 342).

³⁵⁰ In een aantal gevallen is de stilzwijgende wederverhuring uitdrukkelijk opgenomen in de overeenkomst, in andere niet.

creëren voor de bijkomende overeenkomsten of samenwerkingsovereenkomsten, zij het evenwel steeds maar voor een periode van één jaar.

Opvallend is dat enkele vrije gesubsidieerde hogescholen die regelmatig een beroep hebben gedaan op de tussenkomst van een instrumenterende notaris of een commissaris van een comité tot aankoop, er beter in slaagden de regels van het hogescholendecreet en het Burgerlijk Wetboek bij hun patrimoniumopbouw na te leven.

Een specifiek probleem voor de vrij gesubsidieerde hogescholen vormt de vaak voorkomende clause in erfpachtovereenkomsten die noopt tot een *gebruik overeenkomstig de leer en de geest van de rooms-katholieke kerk*. Indien deze bepaling ontbindende voorwaarde is, kan zij voor enige rechtsonzekerheid zorgen. In één geval gaf de clause dat het patrimonium aangewend diende te worden voor christelijk geïnspireerd onderwijs en opvoeding effectief aanleiding tot een geschil, uitmondend in een bijakte waarin de partijen zich ertoe engageerden de voorwaarde opnieuw te zullen bespreken zo de omstandigheden of reglementering ertoe aanleiding zou geven.

De minister antwoordde met de argumentatie van een hogeschool dat de clause misschien een juridisch onzekere situatie creëert voor de erfpachtnemer, maar dat enkel de plaatselijke ordinarius (bisschop) kan beslissen over het katholiek zijn van een bepaalde onderwijsinstelling.

2.2. *Fysische inventaris van de onroerende goederen*

Artikel 217 van het hogescholendecreet gelast de hogescholen een fysische inventaris van hun onroerende goederen bij te houden. De uitvoering van dit artikel stelt problemen. In de eerste plaats is de Vlaamse regering tot op heden in gebreke gebleven bij de bepaling van de wijze waarop de hogescholen deze inventaris moeten opmaken. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op een spoedig initiatief ter zake. Hoewel het ingebrekeblijven van de Vlaamse regering de hogescholen niet ontslaat van de decretale verplichting een fysische inventaris bij te houden, bleek maar één hogeschool een document te kunnen voorleggen dat enigszins aan de omschrijving fysische inventaris voldeed⁽³⁵¹⁾.

De minister antwoordde dat in het artikel 217 wordt opgeheven⁽³⁵²⁾ omdat de dubbele boekhouding die het boekhoudbesluit de hogescholen oplegt, al de verplichting oplegt een boekhoudkundige inventaris bij te houden. Het lijkt de minister aangezien dat het bestaande algemeen boekhoudbesluit zijn inventarisverplichting uitbreidt met gegevens over oorsprong en bestemming van de onroerende goederen. Zo kunnen de hogescholen daarover in de jaarrekening rapporteren.

³⁵¹ In feite ging het om afschrijvingstabellen zonder vermelding van oorsprong of bestemming van de goederen, die niet aan de Vlaamse regering werden overgelegd.

³⁵² Voorontwerp van decreet houdende een aanpassing van de regelgeving betreffende het tertiair onderwijs.

3. Financiële controle

3.1. Organisatie van de hogeschool

3.1.1. Bestuur van en medezeggenschap in de hogeschool

De structuur van de andere hogescholen strookt min of meer met de decretale voorschriften inzake bestuur en medezeggenschap. Een uitzondering hierop vormt de provinciale hogeschool, waar het gebrek aan eigen juridische entiteit oorspronkelijk wel problemen stelde aan de medezeggenschap georganiseerd door het hogescho-
lendecreet, met name voor de decretaal aan de academische raad toegekende be-
voegdheden.

3.1.2. Administratieve en boekhoudkundige organisatie van de hogeschool

In een tweetal hogescholen hebben problemen met de administratieve en boek-
houdkundige organisatie gevolgen voor de andere controledomeinen:

- Toen de PHL nog niet uitgebouwd was als autonome entiteit binnen de provincie, bleek de administratie niet met zekerheid te beschikken over alle bestuursbeslissingen van het hogeschoolbestuur, getroffen in de zittingen van de provincieraad en de bestendige deputatie⁽³⁵³⁾. Boekhoudkundig vormt de volledigheid van de verrichtingen die de PHL rapporteert in haar rekeningen over die periode, een probleem: sommige met provinciemiddelen gefinancierde werkingsuitgaven werden er niet in opgenomen⁽³⁵⁴⁾.
- Een andere hogeschool kende haar departementen een grote autonomie met ruime budgettaire bevoegdheden toe, terwijl de leiding van de hogeschool nauwelijks controle uitoefent. Zij voert haar boekhouding ten dele op grond van boekhoudbescheiden uitgaande van de departementen, zonder dat de centrale administratie beschikt over de nodige waarborgen inzake een betrouwbare registratie. Bijgevolg hebben de verantwoordelijken van de boekhouding geen controle over onder meer de correcte afgrenzing van de onderliggende rekeningen en de volledige rechtvaardiging van de ingeboekte posten. De departementale bevoegdheden moeten overigens worden onderbouwd met formele delegaties en bevoegdheidsverdelingen, die het hogeschoolbestuur uitdrukkelijk moet goedkeuren. De minister antwoordde dat de bevoegdheidsverdeling in de hogescholen volledig binnen de autonomie van de hogescholen valt. Zij beaamde weliswaar dat het voor de interne werking beter is de bevoegdheidsverdeling te formaliseren. De betrokken hogeschool zou inmiddels al een functiescheiding en taakverdeling voorgesteld hebben.

³⁵³ Het protocol van samenwerkingsprocedure tussen de PHL en het centrale bestuur was volgens het Rekenhof geen overeenkomst, maar een interne instructie, aangezien het om een en dezelfde rechtspersoon ging.

³⁵⁴ De toelichting bij de jaarrekeningen van de hogeschool verwijst naar dergelijke verrichtingen, die blijkens een summier onderzoek van de provincierekeningen aanzienlijke geldstromen vertegenwoordigen.

3.1.3. Financiële relaties met vzw's

Bij drie op de vijf gecontroleerde hogescholen ontbreekt in de toelichting bij hun jaarrekening 1997 rapportering over deelnemingen in en vorderingen op spin-offbedrijven, hoewel het dienstverleningsdecreet daarin voorziet⁽³⁵⁵⁾. Nochtans hebben alle hogescholen een vzw sociale voorzieningen opgericht, waarmee normaliter relaties bestaan. Drie hogescholen hebben overigens relaties met een of meer vzw's (sociale sector en de sector onderwijs-PR) die omvangrijke financiële transacties meebrengen. Een vierde hogeschool rapporteerde wel over de samenwerking met een vzw, maar toetste die samenwerking niet aan alle door het dienstverleningsdecreet opgelegde voorwaarden.

De minister antwoordde dat de betrokken bladzijde bij één van de hogescholen bij vergissing niet in het gedrukte exemplaar van de jaarrekening werd opgenomen, maar werd nabezorgd. Een andere hogeschool zou in de jaarrekening 1999 een poging doen om aan de opmerking te voldoen.

3.2. Budgettaire aangelegenheden

(Begrotingen en begrotingswijzigingen)

Slechts één hogeschool diende in de onderzochte periode (begrotingsjaren 1996-1999) haar begrotingen tijdig in, dit is vóór 1 november.

Artikel 227 van het hogescholendecreet verplicht het hogescholenbestuur in geval van afwijking van de definitieve werkingsuitkering van de geraamde, binnen de veertien dagen een aangepaste begroting aan de Vlaamse regering voor te leggen. Geen enkele hogeschool kwam aan die verplichting tegemoet, hoewel de definitieve werkingsuitkering bij alle hogescholen afweek van de geraamde.

Hoewel het hogescholendecreet niet in een andere mogelijkheid tot begrotingswijziging voorziet, voerde één hogeschool toch een dergelijke, niet uitdrukkelijk voorziene, begrotingswijziging uit.

De minister antwoordde dat twee hogescholen beterschap beloofden. Zij zou de problematiek van de begrotingsaanpassingen doen onderzoeken in het kader van een verfijning van de begrotings- en boekhoudregelgeving.

(Begrotingsresultaten)

Alle hogeschoolbegrotingen volgden het schema van de resultatenrekening voorgeschreven door het boekhoudbesluit. Sommige hogescholen detailleerden vrijwillig de budgetten en realisaties op het niveau van hun departementen. De verslaggeving over de realisatie van de begrote bedragen, variantieanalyse genaamd, toonde echter een zeer heterogeen karakter.

³⁵⁵ Decreet van 22 februari 1995 betreffende de wetenschappelijke dienstverlening door de universiteiten of de hogescholen en betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen.

Het gerealiseerde resultaat voor 1997 overtrof voor nagenoeg alle onderzochte hogescholen het begrote resultaat in aanzienlijke mate⁽³⁵⁶⁾. Op een uitzondering na, waarbij uitzonderlijke verrichtingen het positieve resultaat veroorzaakten, waren de positieve resultaten nagenoeg volledig aan de werking te danken. De hogescholen maakten doorgaans geen doordachte raming van de rubriek *voorzieningen*.

De minister antwoordde op dit laatste punt dat één hogeschool het verschil in deze rubriek tussen de begroting en de jaarrekening 1997 weet aan de aanleg van een provisie voor herstellingen aan een gebouw dat zij pas in 1997 kocht.

(Budgetbewaking)

Niettegenstaande de gunstige begrotingsresultaten, biedt de organisatie van de gecontroleerde hogescholen doorgaans onvoldoende garanties voor een effectieve budgetbeheersing. De onderstaande paragrafen illustreren dit.

Een hogeschool, die een degelijke budgetbewaking uitvoerde voor grote aankopen, toonde in de begrotingsuitvoering op het niveau van de departementen niettemin diverse overschrijdingen. Voor deze overschrijdingen was geen toestemming of budgetterschikking gevraagd en het hogeschoolbestuur had geoordeeld dat overschrijdingen van departementale begrotingen aanvaardbaar waren voor zover zij het totale begrotingsevenwicht niet in gevaar brachten.

Een andere hogeschool wees deelbudgetten toe aan haar afdelingen, zonder daarover in de jaarrekening te rapporteren. In de praktijk betekende dit - ook na een meer nauwkeurige omschrijving van de bevoegdheden op het vlak van de begroting - overschrijdingen van de kredieten voor personeel bij nagenoeg alle departementen.

Bij een derde hogeschool lag de onmogelijkheid van een maandelijks budgetopvolging mede aan de basis van een onvoldoende beheersing van de werkingsuitgaven⁽³⁵⁷⁾. De beperkte bevoegdheid van de departementshoofden tot het verbinden van de hogeschool reduceerde weliswaar het gevaar op overschrijding van de globale kredieten. De beheersbevoegdheid voor de deelbudgetten voor werking was echter te onnauwkeurig is afgelijnd. Er bestond hier ook gevaar voor overschrijding van het investeringsbudget, doordat niet gerealiseerde de investeringen zonder de nodige overdracht van middelen in een volgend begrotingsjaar mochten worden uitgevoerd⁽³⁵⁸⁾.

In een laatste geval berustte het financieel beheer, inclusief de budgetbewaking, integraal bij de administrateur van de hogeschool, die alle bestellingen goedkeurde. Voor de vastgestelde overschrijdingen van begrotingsposten vroeg hij geen voorafgaande toestemming aan de raad van beheer. Evenmin werd een tussentijds verslag uitgebracht aan dit bestuursorgaan. Het gebrek aan regels voor kredietwijziging, evenals de vereniging van alle budgettaire bevoegdheden in één persoon, zonder formeel toezicht, houdt in een dergelijke organisatie aanzienlijke risico's in voor een budgettaire en financiële ontsporing in de loop van een begrotingsjaar.

³⁵⁶ Een hogeschool realiseerde aanzienlijk minder dan geraamd. Dit was te wijten aan de niet voorziene provisieaanleg in 1997 voor de renovatie van een gebouw. Het gerealiseerde werkingsoverschot 1997 overtrof wel de raming.

³⁵⁷ De analyse van het detail van de werkingskosten toonde grote afwijkingen aan.

³⁵⁸ Dit is in met de in artikel 27, vierde lid, van het boekhoudbesluit, voorziene aanrekeningregels.

Het Rekenhof heeft ten slotte ook een opname van de deelbudgetten en van de realisaties per departement in de externe financiële verslaggeving van de hogescholen gesuggereerd. Dit zou bijdragen tot een beter overzicht van de doelmatige aanwending van de overheidsbijdrage.

De minister antwoordde dat de hogescholen duidelijk moesten leren omgaan met de verantwoordelijkheid voor een eigen begroting en budget. Het is volgens haar begrijpelijk dat de hogescholen een aanpassingsperiode dienden door te maken. De regeringscommissarissen zouden de hogescholen wel van in het begin hebben begeleid in het aanhouden van een begrotingsevenwicht.

3.3. Financiële normen voor personeelsuitgaven

Het hogescholendecreet voorziet in jaarlijkse tegemoetkomingen vanwege de Vlaamse Gemeenschap in de financiering van de werking van de hogescholen (artikel 172), onder meer ter dekking van de personeelskosten voor onderwijs, projectmatig onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Om de personeelskosten in te perken en aldus de nodige ruimte te creëren voor werking, uitrusting en investering, heeft de decreetgever de hogescholen genoopt tot verantwoording van hun personeelsformatie als zij de bezoldigingskosten ervan hoger ramen dan 80% of lager dan 75% van de werkingsuitkering (artikel 232). Vanaf 85% dient de hogeschool samen met de begroting een financieringsplan in te dienen, dat aangeeft op welke wijze en binnen welke termijn zij met de beschikbare reserves de financiële herstructurering zal realiseren. De hogeschool kan niemand benoemen of aanstellen ten laste van de werkingsuitkering voor de Vlaamse regering dit financieringsplan heeft goedgekeurd.

De regeringscommissarissen laten de hogescholen een berekeningswijze toepassen, die niet in overeenstemming is met de decretale bepalingen. Zij laten enerzijds de loonkosten van de bevallingsverloven en detacheringen buiten de berekening houden en nemen anderzijds ook de extra-werkingsuitkering en de bijzondere werkmiddelen in aanmerking.

De minister antwoordde dat een nieuw besluit van de Vlaamse regering een reglementair kader zou creëren voor de ratioberekening en dat ook begrippen als begrote bezetting, personeelsformatie en effectieve bezetting minder dubbelzinnig zouden worden gedefinieerd.

Bij de gecontroleerde hogescholen lag de financiële ratio voor personeelsuitgaven doorgaans zeer hoog. Volgens de berekeningen van het Rekenhof overschreden vier van de vijf gecontroleerde hogescholen in 1997 de 85%-norm. In 1998 beperkte deze overschrijding zich tot drie hogescholen. Nochtans legde maar één hogeschool een financieringsplan voor dat inhoudelijk beantwoordde aan de decretale

vereisten⁽³⁵⁹⁾. Ze werden bovendien in geen enkel geval expliciet door de Vlaamse regering goedgekeurd. In deze jaren door de andere scholen verrichte benoemingen en aanstellingen lastens de werkingsuitkering kunnen dus in vraag worden gesteld. Met toepassing van de methode van de regeringscommissarissen bleven de eigen berekeningen van enkele hogescholen wel nipt binnen de 85%-norm, waardoor ze de herstructureringsverplichting ontliepen. Zij overschreden echter wel nog alle de 80 %-norm⁽³⁶⁰⁾ en dienden hun personeelsformatie aldus ten aanzien van de Vlaamse regering te verantwoorden. Dergelijke verantwoordingen ontbreken echter in de begrotingsdocumenten voor 1997 en 1998.

De minister antwoordde niet meer op de berekening van de financiële ratio te kunnen terugkomen. Wel zouden de regeringscommissarissen op de vergaderingen van de hogeschoolbesturen steeds hebben gewezen op de decretale personeelsratio's. Uit de al voor 1999 beschikbare gegevens, blijkt de dalende trend bij deze ratio's door te zetten. Volgens de minister zouden alle hogescholen over de academiejaren heen inspanningen op dit vlak hebben geleverd.

3.4. Jaarrekeningen

3.4.1. Indiening

Het hogescholendecreet heeft de Vlaamse hogescholen een geïntegreerde economische boekhouding opgelegd (artikel 233), zoals vastgelegd in het boekhoudbesluit⁽³⁶¹⁾. Drie op vijf hogescholen hebben de jaarrekeningen 1996 én 1997 vóór de decretaal opgelegde einddatum (31 mei) ingediend bij de Vlaamse regering. Twee hogescholen haalden deze limiet niet. De minister antwoordde met een verwijzing naar de decretaal bepaalde sanctie voor het niet tijdig indienen (artikel 234, §3).

³⁵⁹ De school leverde in feite enkel bij het begrotingsdocument voor 1996 een financieringsplan (toen bedroeg de ratio 87,21 %), dat weliswaar de voorziene personeelsafvloeiingen voor de periode 1997-2000 weergaf met de corresponderende evolutie van de financieel-budgettaire norm voor personeelsuitgaven. De norm bleef in 1997 en 1998 onder die streefcijfers, zodat het aanvaardbaar is dat de hogeschool geen nieuwe saneringsplannen voorlegde. Een andere school voegde bij de begrotingsdocumenten 1997 en 1998 een financieringsplan bij, dat in concreto louter beknopte uiteenzettingen over de oorzaken van het niet halen van de norm bevatte, en geen daadwerkelijke en gedetailleerde saneringsplannen met concrete maatregelen voor het terugdringen van de personeelskosten. De commissaris van de Vlaamse regering en - gelet op het uitblijven van een reactie - de Vlaamse regering aanvaardden de door het Rekenhof bekritiseerde plannen blijkbaar. De hogeschool nam bijgevolg nog nieuw personeel in dienst. Ook een derde school nam nog personeelsleden in dienst, ondanks een klacht die de Vlaamse Minister van Onderwijs op 4 februari 1998 n.a.v. de begroting 1999 formuleerde over het ontbreken van concrete sanerings- en financieringsplannen.

³⁶⁰ Met uitzondering van één hogeschool, die in 1998 onder de 75% bleef, wat op zich ook aanleiding gaf tot verantwoording.

³⁶¹ Besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering.

3.4.2. Waarderingsregels

In de eerste plaats dienden de bestuursorganen van de hogescholen gedetailleerde waarderingsregels op te stellen en omstandig op te nemen in het inventarisboek. De toelichting bij de jaarrekening moet de regels zo samenvatten dat een derde inzicht verkrijgt in de toegepaste waarderingsmethoden.

Alle hogescholen stelden wel degelijk waarderingsregels op, zij het soms met duidelijke gebreken, zoals van het boekhoudbesluit afwijkende afschrijvingspercentages, onvolledige en onvoldoende gedetailleerde rubrieken⁽³⁶²⁾ en uiteenlopende (onjuiste) waardering van inrichtingskosten en verbouwingswerken⁽³⁶³⁾. Drie hogescholen namen de waarderingsregels - integraal of samengevat - in de toelichting bij de jaarrekeningen op. Twee hogescholen namen ze ook in het inventarisboek op.

De onderstaande paragrafen geven enkele algemene opmerkingen van het Rekenhof bij de onderscheiden waarderingsrubrieken.

(a) Immateriële vaste activa

Voor deze rubriek leverde enkel de boeking en rapportering van software een probleem op. Drie op de vijf hogescholen waardeerden noch rubriceerden software op eenduidige wijze in de jaarrekening⁽³⁶⁴⁾. De minister verwijst in haar antwoord onder meer naar de mening van een hogeschool dat de gezamenlijke boeking van hardware en software onder één balansrubriek gebruikelijk is in veel bedrijven.

(b) Materiële vaste activa

De hogescholen waarden het ingebrachte *onroerende patrimonium* op sterk uiteenlopende wijze: enkele hogescholen lieten na de vaste activa die de partners oprichters inbrachten mee te waarden.

Een andere hogeschool nam op het actief van haar balans enkel de sedert de oprichting uitgevoerde werken (investeringen) voor haar gebouwen in erfpacht op, en niet de inbrengwaarde. De school verwerkt de erfpachtovereenkomsten boekhoudkundig als een huur, waarbij zij de periodieke erfpachtvergoeding integraal in het resultaat (kosten) opneemt. Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de balans aldus geen volledig beeld geeft van de materiële vaste activa en evenmin van de langetermijn-schulden die de hogeschool heeft overgenomen ingevolge de overdracht van rechten (erfpachtovereenkomsten). Ook de toelichting bij de jaarrekening is onvolledig daar zij op geen enkele wijze melding maakt van deze verbintenissen.

Een vierde hogeschool waardeert de gebouwen in eigendom en erfpacht in de balans volgens de kadastrale waarde in de jaarlijkse belastingsaangifte, zonder een opsplitsing te maken tussen waarden voor gebouwen en terreinen.

De inbreng van de bedrijfsrevisoren heeft deze diversiteit niet verholpen.

³⁶² Zo ontbraken in een geval regels voor het aanleggen van voorzieningen.

³⁶³ Enkele hogeschool slaagden er niettemin in - in één geval dankzij het advies van de bedrijfsrevisor - middels de waarderingsregels een duidelijk beeld te geven van hun vermogensbestanddelen.

³⁶⁴ De hogescholen registreren software nu eens als immaterieel dan weer als materieel vast actief, zonder afdoende onderscheid.

Ook *patrimoniumverrijkende onderhoudskosten en herstellingen* waarden de hogescholen erg verschillend in de rekening: een hogeschool activeerde ten onrechte ook kosten die niet patrimoniumverrijkend waren; enkele hogescholen schrijven af tegen 10%, een andere tegen 5% (terwijl het boekhoudbesluit slechts in één percentage voorziet voor vernieuwbouw en nieuwbouw, met name 3%). Een hogeschool activeerde daarentegen nog geen kosten, hoewel zij een financieel belangrijke renovatie uitvoerde. Het Rekenhof heeft aangedrongen op een uniforme waardering van deze kosten.

De waardering van het *roerend patrimonium* gaf maar bij één hogeschool aanleiding tot opmerkingen: aangezien zij in de toelichting bij de jaarrekening stelde dat zij investeringen slechts activeert in zoverre zij zelf de leninglasten opneemt of zelf financiert, stelt het Rekenhof de juiste en volledige weergave van de overeenkomstige balanspost in de jaarrekening in vraag.

Maar één van de onderzochte hogescholen ging reeds over tot de herwaardering van de ingebrachte activa, met name de roerende goederen, resulterende in een belangrijke wijziging van het eigen vermogen van de hogeschool.

De gecontroleerde hogescholen beschikten, op één uitzondering na, niet over een volledige inventaris van de materiële vaste activa, wat in strijd is met het hogescholendecreet en het boekhoudbesluit. Daardoor kan de boekhouding immers niet worden getoetst aan de realiteit.

De minister antwoordde per hogeschool met de argumenten die deze scholen haar aanreikten:

- Een hogeschool zou bepaalde ingebrachte activa niet in de boekhouding hebben opgenomen om niet de indruk te wekken dat zij de eigendom over de betrokken gebouwen had.
- Het al dan niet opnemen van de gebouwen in erfpacht werd volgens een hogeschool besproken met, onder meer, het Rekenhof. De bedrijfsrevisor zou daarbij hebben gesteld dat het niet aan de hogeschool is na te gaan of de voorwaarden tot activering en tot opname van de betrokken schulden in de balans voldaan zijn (wedersamenstelling kapitaal). Voorts stelde de school dat het niet de bedoeling was voor alle gebouwen in erfpacht een balansrekening te creëren, maar enkel voor die gebouwen waarin zij sinds de aanvang van de erfpacht investeringswerken uitvoerde.
- De niet patrimoniumverrijkende kosten zou integraal deel hebben uitgemaakt van de totale kostprijs van de projecten en gemaakt zijn in 1998.
- De afschrijving tegen 10% zou zijn gehanteerd voor herstellingswerken die de waarde van het patrimonium verhoogden, maar een kortere levensduur hebben dan het gebouw. De afschrijving tegen 5% zou op voorstel van de bedrijfsrevisor hebben plaatsgevonden.
- De afwijkende waardering van het roerend patrimonium geschiedde in functie van de gratis terbeschikkingstelling ervan.
- De decretale verplichting tot fysische inventaris zal, zoals gesteld, worden afgeschaft.

(c) Voorraden

De hogescholen rapporteerden in de jaarrekeningen op erg uiteenlopende wijze over hun voorraden wegens hun verschillende en vaak onvolkomen voorraadadministraties. De bedrijfsrevisoren hebben in hun verslag over de jaarrekening 1997 geen

opmerkingen geformuleerd over de gebrekkige opname van enige waarde in deze balanspost, op één hogeschool na³⁶⁵),

De minister beaamde dat het ontbreken van interne controleprocedures risico's inhoudt, maar dat de autonomie van de hogescholen ze toestaat zelf te beslissen over de uitwerking van interne controleprocedures.

(d) Vorderingen op meer dan één jaar

Alle onderzochte hogescholen vermeldden onder de post vorderingen op meer dan één jaar een *historische vordering*, met de wedden van statutair personeel voor december 1995 en andere loonkosten die de hogescholen moesten uitbetalen in januari 1996 en aanrekenen op hun begroting 1996. Vanaf 1996 startte echter de enveloppefinanciering van het HOBV, zodat de wedden voor december 1995 betaald werden met de enveloppe voor 1996. Het betreft een dubieuze vordering. De reactie van de regeringscommissarissen op de vermelding van deze vordering in de jaarrekeningen verschilt van hogeschool tot hogeschool. De commissarissen deelden informeel of formeel mee dat deze kosten theoretisch bij een eventuele sluiting van een hogeschool zouden worden terugbetaald. Het Rekenhof is van oordeel dat dit een louter theoretische voorstelling is die voor de financiële toestand van de hogescholen geen enkele garantie biedt: de recuperatie van de vorderingen is zeer twijfelachtig, temeer daar de commissaris van een hogeschool in zijn beroep van 23 mei 1996 tegen de beslissing tot goedkeuring van de jaarrekening 1995 stelde dat de hogeschool voor de *historische vordering* geen werkelijke titel bezat. Een duidelijke stellingname van de Vlaamse regering is in dit verband gewenst. Zo de Vlaamse regering en het Vlaams parlement deze loonkosten op zich zouden willen nemen, zouden de volgende begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap éénmalige kredieten moeten bevatten om de hogescholen een bijkomende uitkering te verstrekken, gelijk aan het globaal bedrag van de historische vordering. Zo niet zouden alle hogescholen een waardevermindering moeten boeken.

De minister antwoordde dat de regeringscommissarissen steeds beroep aangetekend hebben tegen de inschrijving door de hogescholen van de laatste schijf van de werkingstoelagen 1995 als langlopende vordering tegen de Vlaamse Gemeenschap in hun eindafrekening. Negentien gesubsidieerde hogescholen vorderden de uitbetaling ervan voor de rechtbank, die de Vlaamse Gemeenschap in eerste aanleg veroordeelde tot uitbetaling van de laatste schijf van de werkingstoelagen 1995 met interesten en kosten aan één van de scholen. Daar de minister verwacht dat de overheid ook in de andere rechtszaken zal worden veroordeeld, heeft zij de overige hogescholen een voorstel tot dading gedaan, dat momenteel ter bespreking ligt. Zodra er een akkoord bereikt is over de bedragen, zal tot uitbetaling worden overgegaan.

(e) Geldbeleggingen en liquide middelen

Op één uitzondering na, zijn in de hogescholen de bankbevestigingen beschikbaar die de bedrijfsrevisor in het kader van zijn controle opvroeg. Dat een dergelijke controle plaatsvond, is een grote garantie voor de juistheid van de gerapporteerde liquide middelen, beschikbaar bij banken.

³⁶⁵ Inmiddels heeft deze hogeschool procedures opgemaakt voor de inventarisatie van de voorraden.

Niet afgesloten bankrekeningen met een nulsaldo werden gewoonlijk niet in de proef- en saldibalans opgenomen, wat zekere frauderisico's voor de toekomst inhoudt.

Het bedrag van de gerapporteerde speciën berust bij alle hogescholen, op één na, op onvolkomen interne procedures voor kasopname. Het Rekenhof heeft dan ook gevraagd een interne controleprocedure in te stellen, waarbij de centrale financiële diensten of een functioneel onafhankelijke dienst bij de jaarafsluiting de stand van de liquide middelen bij de verschillende verantwoordelijken controleert.

De minister verwees in het algemeen naar de geplande verfijning van het boekhoudsysteem, waarbij het aantal rekeningen en het aantal machtigingen voorwerp zal zijn van een herziening.

(f) Voorzieningen voor risico's en kosten

De voorziening voor *grote herstellings- en onderhoudswerken* heeft tot doel kosten, die slechts éénmaal in meer jaren voorkomen en waarvan de grootte slechts kan worden geschat, op de juiste wijze over de jaren te spreiden. De hogeschool moet een dergelijke voorziening aanleggen als zij bv. grote herstellings- en onderhoudswerken aan gebouwen moet uitvoeren. De jaarrekening van drie hogescholen bevatten dergelijke voorzieningen niet, hoewel daar redenen toe bestonden. De hogescholen bleken zich niet bewust van de noodzaak en verplichting tot het aanleggen ervan of waren niet overtuigd van deze noodzaak.

Volgens de minister antwoordde een hogeschool haar dat grote herstellings- en onderhoudswerken voor haar gehuurde goederen niet te haren laste vallen. Een andere hogeschool antwoordde dat zij werkte aan een meerjarenplanning van de toekomstige onderhoudskosten. Een derde hogeschool antwoordde de eerste stappen te hebben gezet naar een meerjarenplan.

Het merendeel van de onderzochte hogescholen heeft onvoldoende provisies aangelegd voor *gerechtelijke geschillen en betwisting van de artistieke faam*. Bij drie hogescholen waren op het ogenblik van de controle nog geschillen hangende met personeelsleden van het kunstonderwijs over de erkenning van hun artistieke faam. Inzake de artistieke faam van deze personeelsleden levert het onderwijsdecreet IX van 14 juli 1997 een nieuwe basisregeling, die voor de hogescholen ook in de toekomst bijkomende loonkosten tot gevolg kan hebben. Bij de opstelling van de jaarrekening 1997 was dit risico nog onbetwistbaar aanwezig.

3.5. Werkingsuitgaven

Een tweetal hogescholen compenseerde kosten en opbrengsten³⁶⁶). Eén gebruikte negatieve kostenrekeningen waarop zij terugbetalingen boekte. De andere boekte behalve uitgaven ook ontvangsten (departementaal) op het credit van een kostenrekening, wat ook resulteert in een samentrekking van kosten en opbrengsten. De minister antwoordde dat de hogescholen dit in 1999 en 2000 rechtzetten.

Voorts kan de decentrale werking in een hogeschool leiden tot onvolledigheid van de uitgaven en de ontvangsten, zoals de betrokken revisor opmerkte bij zijn controle over de jaarrekeningen 1996 en 1997. Hij drong aan op bijkomende procedures om

³⁶⁶ In strijd met artikel 14 van het boekhoudbesluit.

de volledigheid van de registratie van de opbrengsten op balansdatum te waarborgen. Volgens de minister kadert dit binnen de revisorale controle.

In het algemeen heeft het Rekenhof geconstateerd dat de verantwoording van werkingsuitgaven in alle hogescholen in zekere mate te wensen overliet. Nu eens ontbraken de nodige bewijsstukken, dan weer werd nagelaten de relatie met de activiteiten van de hogeschool aan te tonen. Nochtans moeten voor dergelijke kosten - in de mate van het mogelijke - originele (bewijs)stukken worden bijgevoegd en moeten de kosten ook worden gemotiveerd of gesitueerd. Vooral de kosten voor *receptie, restaurant en representatie* zijn onvoldoende verantwoord, terwijl daar duidelijk moet blijken dat het niet om privé-kosten gaat. De minister vindt dat de revisor deze tekortkomingen moet vaststellen bij de controle van de jaarrekening.

De vergoedingen toegekend aan gastprofessoren of gastsprekers, verschillen van de ene hogeschool tot de andere. In een aantal gevallen werd zelfs vastgesteld dat sterk verschillende vergoedingen werden gegeven voor gelijkaardige prestaties. Uniformiteit is daar zoek. Het is alleszins de taak van het hogeschoolbestuur de grootte van deze vergoedingen vast te leggen. Eenzelfde vaststelling geldt, in mindere mate, ten aanzien van juryleden en examinatoren.

De minister antwoordde dat ook gastprofessoren in verschillende barema's kunnen worden ingeschaald.

3.6. Wettelijke boeken

Eén hogeschool hield geen van beide wettelijke boeken bij, met name een centraal boek en een inventarisboek. De vier andere gecontroleerde hogescholen hielden minstens één boek wel bij, maar zij gaven in drie gevallen aanleiding tot opmerkingen. Maar één van deze vier hogescholen voerde de centralisatieverrichtingen uit conform de bepalingen van het boekhoudbesluit. De andere drie deden deze verrichtingen niet per kwartaal. Bovendien schreven twee van die drie hogescholen geen samenvattende boekingen in het centraal boek in. De derde school centraliseerde wel maandelijks middels een boekhoudpakket, maar legde die centralisaties niet onveranderlijk vast.

Op één uitzondering na, beschikken de gecontroleerde hogescholen niet over een adequate (volledige en geactualiseerde) inventaris van de materiële vaste activa (roerende goederen). Dit is het gevolg van het ontbreken van sluitende procedures ter zake.

De minister antwoordde het IBR om een antwoord op deze opmerkingen te zullen verzoeken.

3.7. Administratieve organisatie en interne controle

De hogescholen hebben al substantiële inspanningen geleverd om een bevredigende administratieve organisatie uit te bouwen met een aantal interne controles. Zij werkten onder meer procedures uit tot sturing van de aankopen. Het Rekenhof heeft zijn onderzoek van de interne controle toegespitst op deze aankoopssystemen. Het stelde vast dat de hogescholen hun eigen aankoopprocedures in de praktijk niet steeds volgden. Zo vond het bij twee scholen bestellingen en facturen die vermoedelijk *getrapt* werden uitgevoerd om onder door het hogeschoolbestuur opgelegde limieten te blijven, met eenvoudiger procedures tot gevolg. Een van deze scholen heeft inmiddels stappen ondernomen om een interne auditfunctie te creëren. Het onderzoek van de aankoopssystemen leverde nog andere opmerkingen op:

- In elke hogeschool bleken personeelsleden de instelling financieel te kunnen verbinden zonder officiële delegatie vanwege het hogeschoolbestuur: niet alle uitgevaardigde richtlijnen voor de verwerking van aankoopverrichtingen werden steeds formeel door het bestuurscollege goedgekeurd, de overdracht van bestellingsbevoegdheid werd niet altijd officieel bekrachtigd, sommige procedures bleken op officieuze richtlijnen en mondelinge afspraken te steunen. Het Rekenhof suggereerde de hogeschoolbesturen een lijst op te stellen van de personen die gemachtigd zijn binnen aangeduide marges uitgaven te doen.
- Er is onvoldoende zekerheid over de volledigheid van de aankopen. Hoewel de administratieve diensten van alle onderzochte hogescholen principieel kozen voor een centraal factureringsadres, vond de registratie van facturen maar plaats nadat de bevoegde personen deze facturen hadden goedgekeurd. Dit was soms na een ommeegang langs de respectieve departementen, met het risico op verlies van stukken. Op die manier hebben de hogescholen bovendien onvoldoende zicht op de uitstaande leveranciersschulden, wat bij de jaarafsluiting kan leiden tot afgrenzingsproblemen in de boekhouding.
- Geen van de onderzochte hogescholen voerde een volledige en adequate interne budgetcontrole uit (zie punt 3.2). Wel ontwikkelden zij allemaal procedures om de grote uitgavenposten of investeringen te verwerken in een budgetopvolgingssysteem.
- In slechts één hogeschool beschikt de leveranciersadministratie over een lijst van handtekeningen en parafen van de personen die zijn gemachtigd bestellen en facturen goed te keuren. Aldus bestaat het risico van niet-geautoriseerde uitgaven (inclusief kasuitgaven). In het algemeen is er overigens te weinig controle op de betalingen, bv. wegens een onvoldoende gecontroleerde automatische betaalstatenopmaak of onvoldoende functiescheiding.
- Bij vier van de vijf hogescholen is er nog geen sprake van een centraal aankoopbeleid, wat een aantal voordelen tenietdoet die normaliter uit de fusie voortvloeien (een betere en efficiënter budgetbewaking, kortingen van leveranciers voor grote hoeveelheden, efficiënter gebruik van personeel en ruimte, centraal voorraadbeheer).
- In geen enkele hogeschool beschikt de dienst boekhouding over een volledig en actueel overzicht van de openstaande bestellingen of ontvangen leveringen. Dit kan problemen veroorzaken bij de afgrenzing van de boekhoudverrichtingen op het jaareinde. Wel maken departementen of individuele personeelsleden bestellingenbestanden op. Leveringsbonnen en, in mindere mate, bestelbonnen worden niet steeds bijgehouden, wat controle a posteriori van de overeenstemming met de factuur verhindert.
- De hogescholen hebben de beschikkende, bewarende, registrerende en controlerende functies doorgaans onvoldoende gescheiden. Slechts één hogeschool heeft in het aankoopproces een aantal duidelijke functiescheidingen ingebouwd, waardoor het risico op potentiële fraude aanzienlijk daalt.
- Op de boekhoudingen kunnen te veel personen een leveranciersrekening openen of een bankrekeningnummer wijzigen, wat onverantwoorde imputaties mee kan brengen. Ter compensatie is een minimum aan spoorvorming voor wijzigingen nodig.

Ook op deze opmerkingen dient volgens de minister het IBR te antwoorden. Ze zou het instituut daarop wijzen.

3.8. Decretaal voorziene controle

3.8.1. Bedrijfsrevisor

Het hogescholendecreet verplicht elke hogeschool haar boekhouding en rekeningen jaarlijks voor te leggen aan een bedrijfsrevisor (artikel 233). Die moet in de eerste plaats een oordeel formuleren over het al dan niet getrouw beeld dat de jaarrekeningen geven van het vermogen, de financiële positie en de resultaten van de instelling. In dit verband kan hij tevens de administratieve en boekhoudkundige organisatie en het systeem van interne controle evalueren. Voor zijn controleverslag heeft de raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren nieuwe algemene controlenormen opgesteld, van toepassing sinds 1 januari 1998.

Voor elk van de vijf gecontroleerde hogescholen heeft de bedrijfsrevisor over het boekjaar 1997 een verslag opgemaakt volgens de nieuwe normen, zij het in drie van de vijf gecontroleerde hogescholen met een aantal formele en inhoudelijke tekortkomingen (bv. verkeerd geïdentificeerde verantwoordelijkheden).

De bedrijfsrevisoren hebben het niet nodig geacht de administratieve organisatie en de interne controlesystemen van de geselecteerde hogescholen systematisch te controleren. In drie van de vijf hogescholen hebben zij bepaalde, door het Rekenhof achteraf vastgestelde, lacunes niet gesignaleerd. Het Rekenhof heeft de hogescholen dan ook aanbevolen meer gebruik te maken van de bedrijfsrevisor in zijn rol van adviseur inzake interne controle. Zo kunnen ze tegen het jaareinde een schriftelijk verslag vragen met, onder meer, aanbevelingen voor de interne controle (*management letters*).

Bij hun controle op de jaarrekeningen benaderden of interpreteerden de bedrijfsrevisoren bepaalde elementen of aspecten van de jaarrekeningen uiteenlopend, in het bijzonder de behandeling van *terreinen en gebouwen* en *erfpacht* (zie punt 3.4.2), bankbevestigingen van financiële rekeningen en bevestigingen van leveranciersschulden op ten hoogste één jaar.

De controlewerkzaamheden van het Rekenhof brachten elementen aan het licht waarvoor de vraag rees of zij het getrouw beeld van de jaarrekening niet hebben aangetast (de gebrekkige waardering van de materiële vaste activa, het ontbreken van betekenisvolle boekhoudkundige ramingen zoals voorzieningen voor hangende geschillen of voor grote onderhoudswerken, de onvolledigheid van de geregistreerde aankopen en handelsschulden,...). Tevens deelde het Rekenhof een aantal inbreuken op het boekhoudbesluit mee aan het bestuursorgaan, zoals: het niet in de toelichting bij de jaarrekening of in het inventarisboek opnemen van de waarderingsregels, afwijkende afschrijvingspercentages, halfjaarlijkse verrichtingencentralisatie in plaats van minstens per kwartaal, ...

Ook op deze opmerkingen dient volgens de minister het IBR te antwoorden. Ze zou het instituut ook daar op wijzen.

3.8.2. Commissarissen van de Vlaamse regering

De commissarissen moeten volgens het hogescholendecreet voor de Vlaamse regering toezien op de beslissingen van het hogeschoolbestuur (artikel 245). Het decreet gelast ook de oprichting van een toezichtcomité bestaande uit de drie commissarissen, de commissaris-coördinator en drie afgevaardigden van de Vlaamse Minister van Financiën. Dat comité dient driemaandelijks over de uitgavenontwikkeling te rapporteren (artikel 252).

De afdeling Hogescholen van het departement Onderwijs, noch de commissarissen hebben uitvoering gegeven aan de bepaling inzake het toezichtcomité.

De minister antwoordde dat de overheid de installatie van een gemengd toezichtcomité destijds vooropstelde uit bezorgdheid om het financiële evenwicht van de hogescholen. Al bij hun oprichting bleek de financiële en budgettaire discipline van de hogescholen echter hoog, zodat de opheffing van deze bepaling in het hogescholendecreet wordt overwogen⁽³⁶⁷⁾.

Bij twee van de vijf hogescholen woonden de commissarissen de vergaderingen van de beheersorganen regelmatig bij. Bij andere gebeurde dit in mindere mate en bij de provinciale hogeschool was er een reglementaire hinderpaal. Bij de jaarrekeningen 1996 en 1997 van twee hogescholen bracht de commissaris geen advies uit⁽³⁶⁸⁾.

De minister antwoordde dat de commissarissen steeds met grote regelmaat de vergaderingen van de hogescholen hebben bijgewoond, wat overigens geen verplichting is. Zij oordelen zelf over de opportuniteit van hun aanwezigheid. Sinds de omvorming van de provinciale hogescholen tot autonome provinciebedrijven, kunnen ook daar regeringscommissarissen de vergaderingen van de hogescholen bijwonen. Inzake het aantal ingestelde beroepen, stelde de minister dat de regeringscommissarissen steeds preventief pogen op te treden, middels voorafgaande aanmaningen. De steekproef van het Rekenhof zou op dit vlak overigens niet representatief zijn. Het aantal beroepen in de grootste hogeschool kan niet zomaar vergeleken worden met het aantal in één van de kleinste hogescholen. Immers, hoe groter de hogeschool, hoe meer beslissingen en hoe groter de kans op onwettige beslissingen. Het ontbreken van adviezen zou ten slotte te maken hebben met het ontslag van een commissaris en de inlooperperiode van de vervanger.

De commissarissen namen voorts verschillende standpunten in aangaande de vermelding van de historische vordering (wedden van het personeel) en de vordering van de werkingstoelagen. Zij maanden de hogescholen niet aan de Vlaamse regering een fysieke inventaris van de onroerende goederen te bezorgen, leverden zij geen kritiek op de ontoereikende saneringsplannen voor personeelskosten bij overschrijding van de 80%-norm en namen zij geen initiatief inzake de sterk uiteenlopende waardering in de jaarrekening 1996 van de ingebrachte activa.

De minister antwoordde dat in overleg met de toenmalige Vlaamse Minister van Onderwijs was afgesproken de houding en het optreden van de commissarissen ten aanzien van het respecteren van 80-20-verhouding niet tot een absurde rigiditeit op te drijven. Uit de analyse van het personeelsbestand van de hogescholen bleek im-

³⁶⁷ In het voorontwerp van decreet houdende een aanpassing van de regelgeving betreffende het tertiair onderwijs zou de opheffing van artikel 252 zijn opgenomen.

³⁶⁸ In strijd met artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse regering van 5 april 1995 betreffende de taken van de commissaris-coördinator en de commissarissen van de Vlaamse regering bij de hogescholen.

mers om historische redenen het onvermogen van talloze hogescholen onmiddellijk na de fusie deze norm na te leven. Het hogescholendecreet legt immers tewerkstellingsverplichtingen op aan de hogescholen. Om de hogescholen toe te laten versneld de 80-procentnorm te behalen, voerde de decreetgever een speciaal overgangsstelsel van terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen in. De problematiek van de uiteenlopende waardering van de ingebrachte activa zouden de commissarissen het IBR ter bespreking voorgelegd hebben. Een consensus over éénvormige waarderingsregels werd nog niet bereikt, maar het IBR gaf wel tal van adviezen.

4. Personeelsaangelegenheden

4.1. *Personeelsformaties*

4.1.1. *Normen*

Het hogescholendecreet gelast het hogeschoolbestuur samen met de begroting telkenjare een personeelsformatie aan de Vlaamse regering mee te delen (artikel 230). Daarbij dient het een aantal normen voor het onderwijzend personeel (OP) in acht te nemen (artikel 231)⁽³⁶⁹⁾:

- *20%-norm*: het aantal betrekkingen van *hoofdpraktijklector en hoofdlector* bedraagt samen ten hoogste 20% van de totaliteit van het aantal betrekkingen van praktijklector, hoofdpraktijklector, lector en hoofdlector;
- *36%-norm*: het aantal betrekkingen van het *assisterend personeel* bedraagt ten minste 36% van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen verbonden aan de basisopleidingen van twee cycli;
- *25%-norm*: het aantal betrekkingen van *hoofddocent en hoogleraar* bedraagt ten hoogste 25% van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen;
- *64%-norm*: het aantal vastbenoemde *personeelsleden* bedraagt ten hoogste 64% van het aantal leden van het onderwijzend personeel.

Andere normen en relevante bepalingen zijn:

- *25%-norm voor assistenten*: ten hoogste 25% van het aantal assistenten kan in vast verband benoemd worden.
- Het aantal gastprofessoren mag maximum 10% van de formatie van het onderwijzend personeel bedragen.
- De hogescholen kunnen voltijdse of deeltijdse leden van het assisterend personeel de titel van *praktijkassistent* verlenen tot 30% van de begrote bezetting van het assisterend personeel.

Een hogeschool kan maar onderwijzend personeel benoemen of aanstellen met inachtneming van deze aantallen.

³⁶⁹ Het hogescholendecreet heeft ook voor de formatie van het administratief en technisch personeel een aantal bepalingen ingeschreven. Het onderzoek van het Rekenhof spitste zich echter op het OP toe.

Het Rekenhof heeft in de eerste plaats de circulaire bekritiseerd die het afdelingshoofd van de afdeling HOBU op 30 oktober 1995 uitvaardigde over de personeelsformatie. Deze circulaire voegt immers aan het hogescholendecreet en het uitvoeringsbesluit³⁷⁰) principiële bepalingen toe en roept nieuwe regels in leven. Zo staat de circulaire toe dat de begrote bezetting uitzonderlijk het aantal formatieplaatsen overschrijdt en dicht zij de personeelsformatie een beperkter bindende kracht toe.

De minister antwoordde dat het nieuwe besluit van de Vlaamse regering een duidelijk reglementair kader zou vaststellen. Ook het besluit van 15 november 1995 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen zou gedeeltelijk worden gewijzigd.

4.1.2. Invulling van de personeelsformatie

Voor 1997 en 1998 keurde de raad van bestuur van een hogeschool protocollen van akkoord goed inzake de personeelsformaties, wat evenwel niet kan worden gelijkgesteld met het vaststellen van een personeelsformatie overeenkomstig het hogescholendecreet. De andere hogescholen bepaalden op reglementaire wijze een personeelsformatie, zij het in twee gevallen laattijdig. De minister vroeg begrip voor het geval van de provinciale hogeschool, die in de betrokken jaren een zware procedure diende te volgen.

De begrote bezettingen 1997 en 1998 overstegen bij één hogeschool de overeenkomstige personeelsformaties voor diverse categorieën (docenten, hoogleraren, lesgevers in 1997, praktijklectoren, docenten en lesgevers in 1998). De andere begrote bezettingen bleven onder de formatie. De minister antwoordde dat de hogeschool de betrokken circulaire heeft toegepast en een initiatief heeft genomen om het begrippenkader te verduidelijken.

Drie van de vijf gecontroleerde hogescholen kenden in de jaren 1997 en 1998 een duidelijk grotere effectieve bezetting in totaal of in bepaalde ambten dan begroot. Deze bezetting overschreed in sommige categorieën ook de personeelsformatie. Het Rekenhof baseerde deze bevinding op eigen berekeningen voor bepaalde maanden, aangezien vier op de vijf hogescholen niet in staat bleken te zijn voor de jaren 1997 en 1998 maandelijks overzichten van het werkelijk in dienst zijnde personeel te verstrekken.

Ook op deze opmerking antwoordde de minister dat de hogescholen de betrokken circulaire toepasten. Het besluit van 15 november 1995 staat volgens haar overschrijdingen op bepaalde tijdstippen toe, als zij gecompenseerd worden in de andere maanden van het jaar. De minister is met de hogescholen van mening dat het geen zin heeft maandelijks de toetsing te doen. Wat het maandelijks overzicht betreft, zou de toestand in twee hogescholen verbeterd zijn.

³⁷⁰ Besluit van de Vlaamse regering van 15 november 1995 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen en vzw's sociale voorzieningen in de Vlaamse Gemeenschap.

4.1.3. Toetsing aan de diverse normen

Geen van de hogescholen overschreed de 20%-norm. Vier op de vijf besturen stelden overigens nog geen hoofdpraktijklectoren of hoofdlectoren aan. De hogescholen hielden eveneens rekening met de 36%-norm voor assisterend personeel en de 25 %-norm voor hoofddocenten en hoogleraren.

Elk van de gecontroleerde hogescholen overschreed de 64 %-norm ruim tot zeer ruim. Het aandeel vastbenoemden bedroeg doorgaans van 68% tot 80%. Nieuwe vaste benoemingen in het onderwijzend personeel waren bijgevolg aan de vijf hogescholen uitgesloten⁽³⁷¹⁾.

De minister haalde diverse *historische* redenen voor deze overschrijding aan. Zo waren er vroeger geen of minder strenge normen. Bovendien heeft het hogescholendecreet de hogescholen verplicht hun vastbenoemde personeelsleden op 1 januari 1996 als vastbenoemden op de nieuwe personeelsformatie in dienst te houden. De overheid heeft getracht het percentage benoemden te verminderen door de creatie van het overgangsstelsel TBS 55+. Dit had effect, maar beïnvloedde dan weer andere percentages. De overheid zou overigens momenteel onderzoeken in hoeverre vastgehouden moet worden aan de diverse percentages, die - met uitzondering van de 64%-norm - na de beginperiode van de nieuwe rechtspositieregeling aan nut zouden hebben ingeboet.

De hogeschoolbesturen legden alle een verklaring af over de toekenning van de titel van praktijkassistent. Geen enkele school verleende deze titel in de periode 1997-1998.

De onderzochte hogescholen overschreden alle ruimschoots de 25%-norm voor de vaste benoeming van assistenten en tussen de 58% en 83% van de in dienst zijnde assistenten was in vast verband benoemd. Ook in deze categorie waren nieuwe benoemingen aldus uitgesloten. Ook voor deze opmerking voerde de minister een historische reden aan.

De hogescholen hielden zich aan de 10%-norm voor gastprofessoren⁽³⁷²⁾, zij het dat het aantal effectief geworven gastprofessoren bij twee hogescholen wel de begrote bezettingen overtrof. De minister antwoordde dat één hogeschool dit kon weerleggen en dat de andere niet het onderscheid had gemaakt tussen gastprofessoren en gastsprekers, die ook een *ereloon* krijgen.

4.2. Personeel bezoldigd lastens de werkingsuitkering

4.2.1. Administratief-statutaire vaststellingen

(Ontbreken van administratieve stukken)

In een aantal individuele dossiers van leden van het OP ontbraken stukken die essentieel zijn voor de reconstructie van hun administratieve en geldelijke loopbaan.

³⁷¹ Behalve op grond van artikel 231bis of 231ter van het hogescholendecreet, betreffende 55-plussers.

³⁷² Buiten die in de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst, en muziek en dramatische kunst, die van toepassing van deze regel werden uitgesloten.

Deze vaststelling geldt voor elk van de onderzochte hogescholen, op één na. Ook de dossiers van het administratief en technisch personeel (ATP) waren bij drie van de vijf onderzochte hogescholen soms onvolledig.

De minister antwoordde dat het regeringscommissariaat de hogescholen richtlijnen heeft gegeven voor de samenstelling van de individuele dossiers. Zij zou op de uitvoering ervan toezien.

(Motiveringsverplichting)

Het hogescholendecreet verplicht het hogeschoolbestuur de aanstelling of benoeming van OP-leden te motiveren (artikel 116). Ook voor ATP-leden moeten zij aantonen een toetsing aan de decretale en reglementaire vereisten te hebben uitgevoerd (artikel 164). Specifiek voor de Vlaamse autonome hogescholen en de gesubsidieerde officiële hogescholen wordt verwezen naar de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen. De onderzochte hogescholen hebben niet steeds de door de wet- of decreetgever opgelegde motiveringsplicht nageleefd. Het Rekenhof vond namelijk tal van voorbeelden van gebrekkige verwijzing naar de feitelijke en juridische gronden voor aanstellingen en benoemingen van OP en ATP.

De minister beaamde dat een gebrekkige motivering bij een eventueel rechtsgeschil, ook voor de gewone rechtbanken, nadelig zou kunnen uitvallen voor de betrokken hogescholen. De hogescholen - inclusief de vrije gesubsidieerde, die volgens de minister niet onder de wet van 29 juli 1991 (motiveringsplicht voor openbare besturen) vallen - hebben er dan ook alle belang bij aanstellingen en benoemingen zo goed mogelijk te motiveren.

(Combinatie van ambten van het OP)

Bij een hogeschool stelde het Rekenhof een inbreuk vast tegen het decretale verbod binnen eenzelfde hogeschool een ambt uit groep 3 na 1 januari 1996 te combineren met een ambt uit groep 2. De minister antwoordde dat deze toestand werd rechtgezet.

(Oprichtingsbepaling van leden van het OP)

Vier van de vijf onderzochte hogescholen stellen leden van het OP in hun administratieve diensten tewerk, terwijl het hogescholendecreet de hoofdactiviteit van de OP-leden van de groepen 1 en 3 omschrijft als het verschaffen van onderwijs en het verrichten van projectmatig wetenschappelijk onderzoek (de artikelen 103, 104 en 106). De hogescholen trachtten hun werkwijze te rechtvaardigen door te verwijzen naar het feit dat de betrokkenen *organisatorische taken* vervulden, door het hogescholendecreet ook in de taakomschrijving opgenomen. Het Rekenhof is echter van oordeel dat de prestaties van maatschappelijke dienstverlening, begeleidingsopdrachten en organisatorische taken - gelet op de bewoordingen in het hogescholendecreet - maar van bijkomende orde zijn⁽³⁷³⁾.

³⁷³ Artikel 103 van het hogescholendecreet stelt bv.: de praktijklector, de hoofdpraktijklector, de lector en de hoofdlector hebben tot taak onderwijs te verstrekken en begeleidingsopdrachten te vervullen. Hun takenpakket kan ook projectmatig wetenschappelijk onderzoek, maatschappelijke dienstverlening en organisatorische taken omvatten.

De minister wierp tegen dat het van in het begin de bedoeling van de decreetgever was de taak van het onderwijzend personeel zo ruim mogelijk te omschrijven. Het aangekondigde decreet houdende een aanpassing van de regelgeving betreffende het tertiair onderwijs zou terzake duidelijkheid scheppen. Het takenpakket van het onderwijzend personeel zou voortaan kunnen behoren tot één of meer in het decreet opgesomde categorieën.

4.2.2. Bezoldigingsproblematiek

(Vergoedingen en premies)

Het hogeschoolbestuur kan een OP-lid of een ATP-lid een vergoeding toekennen voor de tijdelijke vervulling van een bijzondere taak (mandaatvergoeding) (de artikelen 136 en 158) of op basis van persoonlijke verdiensten (de artikelen 141 en 157). Het kan ook een vergoeding toekennen aan andere personen die in de hogeschool een bestuursmandaat bekleeden (de artikel 257 en 285bis).

Geen enkele hogeschool kent OP-leden vergoedingen op basis van persoonlijke verdiensten toe. De toekenning van mandaatvergoedingen leverde echter in vier op de vijf hogescholen problemen op die in hoofdzaak het gevolg zijn van tewerkstelling van OP-leden in de administratie. Deze administratieve taken kunnen immers niet beschouwd worden als mandaten (tijdelijke bijzondere opdrachten).

De minister antwoordde dat het in bepaalde gevallen, bv. dat van *administrateur*, niet om een ambt gaat, maar wel degelijk om een mandaatfunctie die de hogeschool tijdelijk toewijst aan een personeelslid. Het hogescholendecreet bevat een restrictieve lijst van *ambten* (artikel 101), waarin de betrokken mandaatfuncties niet voorkomen, evenmin trouwens als op de personeelsformaties, wat bevestigt dat ze tijdelijk zijn.

Slechts één hogeschool kent mandaatvergoedingen toe aan tijdelijk aangestelde ATP-leden, bijvoorbeeld voor de vervanging van een personeelslid met loopbaanonderbreking. In een geval rijst de vraag of een *mandaat administratief medewerker* een mandaat in de zin van het hogescholendecreet is.

De minister antwoordde dat het hier inderdaad een oneigenlijk gebruik van de mandaatvergoeding betreft, met name een overgangsmaatregel voor personeelsleden die al in dienst waren op 31 december 1995: personeelsleden die een bepaalde functie uitoefenden en een salarisschaal hadden die lager was dan het toekomstige aanwervingsniveau, kregen een mandaatvergoeding om hun wedde aan te vullen tot op het niveau van de weddenschaal van het toekomstig aanwervingsniveau van de functie die ze als mandaat uitoefenden en beperkt tot 20% van het salaris dat het personeelslid geniet.

Eén hogeschool heeft een reglement uitgewerkt houdende de criteria voor het toekennen van een premie op basis van persoonlijke verdiensten aan de leden van het ATP. De school gebruikt het stelsel van de mandaatvergoedingen en premies wegens persoonlijke verdiensten echter ten onrechte om personeelsleden salarisschalen toe te kennen waarop zij volgens de organieke regeling geen recht hebben³⁷⁴).

³⁷⁴ Zo stelt artikel 4 van het reglement: *Wanneer de (...) personeelsleden niet voldoen aan de vereisten voor de hen toegekende salarisschaal, dan worden ze bij wijze van overgangsmaatregel ingeschaald in de hoogst mogelijke salarisschaal en wordt hun salaris verhoogd door het toekennen van mandaatvergoeding en/of*

Functies die deel uitmaken van de gewone opdracht van een administratie, kunnen niet als een mandaat worden beschouwd. Dat het personeelslid een plaats op de ATP-formatie en een aanstelling van onbepaalde duur of een benoeming in de functie kreeg, sluit de toekenning van een mandaatvergoeding voor die functie uit. Dat relatief veel ATP-leden van de hogeschool (zeven personeelsleden) een mandaatvergoeding ontvangen, is een gevolg van het uitgangspunt van het hogeschoolbestuur. De hogeschool kent voorts premies op basis van persoonlijke verdiensten toe zonder daarbij te steunen op de evaluatie, nochtans een decretale voorwaarde.

De minister antwoordde dat de hogeschool haar individuele beslissingen zou herzien. Een functie die deel uitmaakt van een gewone opdracht van de administratie kan echter volgens de minister als een mandaat worden beschouwd als zij niet voorzien is op de personeelsformatie. Dit bewijst immers dat zij tijdelijk is en dat een personeelslid er niet in kan worden benoemd. De minister beaamde de opmerking over de premies om persoonlijke verdiensten. Hun permanente karakter strookt overigens niet met de bedoeling van een dergelijke vergoeding. De commissaris zou de hogeschool hierop gewezen hebben.

Maar twee hogescholen kennen vergoedingen toe aan andere personen die een bestuursmandaat bekleden. Een ervan deed dit zonder vermelding van de rechtsgrond. Voor enkele departementssecretarissen die geen (verkozen) lid van de departementsraad zijn, is een verantwoording van de toekenning van de premie nochtans vereist. De andere hogeschool kent vergoedingen toe aan afdelingshoofden, hoewel dergelijke bestuursfuncties niet statutair omschreven zijn.

De minister antwoordde dat de mandaatvergoeding voor departementssecretarissen volgens de hogeschool een overgangsmaatregel is.

(Anciënniteitbijslagen)

Het hogeschoolbestuur kon een nieuw OP- of ATP lid op basis van het aantal jaren nuttige beroepservaring (maximum tien jaar) een geldelijke anciënniteitbijslag verlenen (oorspronkelijke artikel 140). De verplichting om bij een anciënniteitbijslag enkel de gehele jaren in aanmerking te nemen, is inmiddels weggefallen³⁷⁵, alsook de bepaling dat de toekenning binnen het jaar na de werving of inschaling diende plaats te vinden. Ten slotte is voorzien in een herzieningsmogelijkheid voor de personeelsleden die op 31 augustus 1997 bij de hogeschool in dienst waren.

Twee hogescholen kenden anciënniteitbijslagen toe op grond van het oorspronkelijke artikel 140 (per vol jaar). Zij zullen deze bijslagen eventueel moeten herevalueren. De andere hogescholen kenden daarentegen anciënniteitbijslagen toe die oorspronkelijk strijdig waren met artikel 140. Zij verrekenden immers ook maanden. Twee van deze scholen leefden evenmin de tijdsbeperking van het oorspronkelijke artikel 140 na.

premie tot het niveau van de salarisschaal die verbonden is aan de functie waarin ze aangesteld worden.

³⁷⁵ Artikel II.18. van het decreet betreffende het onderwijs X van 18 mei 1999 heeft artikel 140 in die zin gewijzigd.

5. Conclusie

De vijf onderzochte hogescholen werden opgericht en georganiseerd conform het hogescholendecreet. De provinciale hogeschool bekleedde door de afwezigheid van rechtspersoonlijkheid een aparte positie.

Het Rekenhof heeft bij zijn onderzoek van de Vlaamse hogescholen tal van concrete problemen gesignaleerd die een ingrijpen vergen van de hogeschoolbesturen en de Vlaamse regering.

Inzake de uiteenlopende opbouw van het onroerend patrimonium, is er vooral nood aan degelijke, schriftelijke overeenkomsten die tegenstelbaar zijn aan derden en geen onduidelijk geformuleerde clausules bevatten. Enkele hogescholen toonden aan dat de tussenkomst van een instrumenterende notaris op dit vlak een positieve invloed heeft. De Vlaamse regering van haar kant dient de wijze waarop de hogescholen hun onroerende goederen moeten inventariseren dringend vast te leggen.

De financiële controle heeft, ondanks de doorgaans positieve werkingsresultaten, een gebrek aan budgetbewaking aan het licht gebracht, resulterende in talrijke budgetoverschrijdingen en een onvoldoende beheersing van de werkingsuitgaven. In dit verband heeft het Rekenhof ook aanbevolen de deelbudgetten en realisaties van de departementen en afdelingen in de externe financiële verslaggeving van de hogescholen op te nemen.

De Vlaamse regering noch haar regeringscommissarissen hebben voldoende aandacht geschonken aan de verplichtingen die de overschrijding van de decretale normen voor personeelsformaties met zich brengt (verantwoording personeelsformatie of indiening financieringsplan).

De controle van de jaarrekeningen heeft uitgewezen dat de hogescholen diverse waarderingsregels toepassen die afwijken van het boekhoudbesluit en die onderling soms sterk verschillen. Dit is vooral het geval voor de waardering van de materiële vaste activa. De inbreng van de bedrijfsrevisoren heeft dit niet verholpen. Een speciaal probleem vormen de dubieuze *historische* vorderingen op de Vlaamse Gemeenschap met betrekking tot de wedden van december 1995. Zo de Vlaamse Gemeenschap deze loonkosten op zich wil nemen, dient zij daartoe kredieten te verschaffen. Zo niet, dienen de hogescholen een waardevermindering te boeken.

Het Rekenhof detecteerde bij de toetsing van de aankoopssystemen van de hogescholen diverse gebreken aan de interne controle in de scholen: in elke school blijken personeelsleden de instelling bv. financieel te kunnen verbinden zonder officiële delegatie van het schoolbestuur, in het algemeen is er onvoldoende zekerheid over de volledigheid van de aankoopregistratie en de functies zijn doorgaans onvoldoende gescheiden.

De decretaal voorziene controles, met name door de bedrijfsrevisor en de regeringscommissarissen, kunnen nog worden geoptimaliseerd. De bedrijfsrevisoren maakten niet steeds opmerkingen over lacunes in de administratieve organisatie en de interne controlesystemen. De regeringscommissarissen woonden in verschillende mate de vergaderingen van de beheersorganen bij en namen soms verschillende standpunten in over eenzelfde probleem.

Inzake individuele personeelsaangelegenheden dienen de hogescholen meer aandacht te besteden aan de motivering van benoemingen en aanstellingen, en is de tewerkstelling van OP-leden in de administratie niet in overeenstemming met de opdrachtbepaling van deze personeelscategorie. Ten slotte wordt een oneigenlijk gebruik gemaakt van het systeem van de mandaatvergoedingen.

De Vlaamse Minister van Onderwijs besloot haar antwoord met de algemene vaststellingen dat de hogescholen - ondanks een aantal beginnersfouten die achteraf werden rechtgezet - vrij goed hebben ingespeeld op de grondige herstructurering die het hogescholendecreet heeft ingeleid en dat de huidige regelgeving op sommige punten nog niet ver genoeg gaat. Zij toonde zich bereid nieuwe initiatieven te nemen om die regelgeving te vereenvoudigen en te harmoniseren met die van de universiteiten.

Uitvoering van statutair besluit door de universiteiten

1.585.885

Geen enkele universiteit is erin geslaagd een volledige en tijdige uitvoering te geven aan het statutair besluit inzake, onder meer, de tuchtregeling en administratieve standen van het academisch personeel. Bovendien namen universiteitsbesturen een aantal beslissingen die strijdig waren met de wel al uitgewerkte regelingen. De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft nog niet geantwoord op deze opmerkingen.

1. Inleiding

Artikel 63, tweede lid, van het universiteitendecreet³⁷⁶) droeg de Vlaamse regering op voor het academisch personeel (AP) van de universiteiten een regeling vast te stellen omtrent afwezigheden, tucht, administratieve standen, verlof en mandaatbeëindiging. Ter uitvoering daarvan trof de Vlaamse regering op 1 december 1998 een statutair besluit³⁷⁷), dat de universiteitsbesturen de autonomie toekende zelf een eigen regelgeving te ontwikkelen. Het Rekenhof heeft nagegaan in hoeverre de instellingen dit daadwerkelijk hebben gedaan. Het heeft zijn onderzoeksverslag op 10 juli 2000 aan de Vlaamse Minister van Onderwijs overgelegd, die tot op heden nog niet heeft geantwoord.

2. Stand van uitvoering

Luidens artikel 7 van het statutair besluit dienden de universiteitsbesturen binnen het jaar na de inwerkingtreding van het besluit (1 januari 1999) de nodige uitvoeringsbesluiten te treffen. De onderstaande tabel overziet de stand van uitvoering op 1 januari 2000.

³⁷⁶ Decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

³⁷⁷ Besluit van de Vlaamse regering van 1 december 1998 tot vaststelling van de regeling omtrent de afwezigheden, de tucht, de administratieve standen, het verlof, de mandaatbeëindiging, het onderzoek van de lichamelijke geschiktheid en het geneeskundig toezicht voor het academisch personeel bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

	UIA	UG	LUC	VUB	UCA	UFSIA	KUL	KUB
Tuchtregeling ZAP*								
- reglement	ontwerp	ja	nee	ontwerp	ja	ja	ontwerp	ja
- tijdige toepassing	nee	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee
Tuchtregeling AAP**								
- reglement	ontwerp	nee	nee	ontwerp	ja	ja	ontwerp	ja
- tijdige toepassing	nee	nee	nee	nee	ja	ja	nee	nee
Administratieve standen ZAP								
- reglement	ontwerp	ja	nee	ontwerp	nee	ja	ontwerp	ja
- tijdige toepassing	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Administratieve standen AAP								
- reglement	ontwerp	ontwerp	nee	ontwerp	ja	nee	ontwerp	ja
- tijdige toepassing	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja
Onderzoek lichamelijke geschiktheid en geneeskundig toezicht ZAP								
- reglement	nee	ja	nee	ontwerp	ja	ja	ontwerp	nee
- tijdige toepassing	nee	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee
Onderzoek lichamelijke geschiktheid en geneeskundig toezicht AAP								
- reglement	nee	ontwerp	nee	ontwerp	ja	nee	ontwerp	ja
- tijdige toepassing	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee

* ZAP: zelfstandig academisch personeel

** AAP: assisterend academisch personeel

Geen enkele universiteit is er dus in geslaagd een volledige en tijdige uitvoering te geven aan de diverse bepalingen van het statutair besluit. Eenmaal de reglementair voorziene uitvoeringsperiode is verstreken, ontbreekt nochtans voor de nog te ontwikkelen regelgeving de nodige rechtsgrond.

3. Opmerkingen over het statutair besluit zelf

Het statutair besluit heeft voor de administratieve standen een eigenaardige constructie uitgewerkt: het erkent slechts de administratieve standen *dienstactiviteit* en *onderbreking van de ambtsvervulling*, waarbij het de tweede stand daarenboven met de eerste gelijkstelt⁽³⁷⁸⁾. De vraag rijst in welke stand een personeelslid bij een schorsing in het belang van de dienst⁽³⁷⁹⁾, zich bevindt. Andere statutaire regelgevingen plaatsen een dergelijk personeelslid in de stand *non-activiteit*.

Uit de bewoordingen van het besluit blijkt bovendien niet duidelijk of een universiteitsbestuur rekening moet houden met de voorheen toegekende sabbatsverloven en onderbrekingen van de ambtsvervulling om persoonlijke, sociale of familiale redenen. Het besluit stelt bv. enkel dat een lid van het AP een sabbatsverlof kan worden toegekend voor maximaal twee jaar over de gehele carrière⁽³⁸⁰⁾.

³⁷⁸ Artikel 2, §1, eerste en tweede lid, van het statutair besluit.

³⁷⁹ Met toepassing van artikel 1, §2, van het statutair besluit.

³⁸⁰ Artikel 2, §3, tweede lid, van het statutair besluit.

4. Universitaire regelingen en hun toepassing

Het Rekenhof heeft per universitaire instelling over de uitgewerkte ontwerp teksten of besluiten opmerkingen van wetgevingstechnische aard geformuleerd en, waar nodig, bijsturing ervan gesuggereerd. Het heeft tevens gewezen op enkele beslissingen inzake de regeling van de administratieve standen van AP-leden die strijdig zijn met de regelgeving of onvolledig zijn. Het heeft in het bijzonder aangedrongen op een correcte omschrijving van de gevallen waarvoor een onderbreking van de ambtsvervulling is toegekend. Dit is immers essentieel voor de uitbetaling van het salaris van de betrokken personeelsleden.

5. Gebrek aan overlegstructuren

Uit het onderzoek bleek het sterk verschillende karakter van de interne overlegstructuren in de universiteiten. De diverse geledingen van het academisch personeel werden dan ook, afhankelijk van de instelling, in sterk variërende mate betrokken bij de totstandkoming van de bepalingen die hun rechtsverhouding ten aanzien van het universiteitsbestuur sterk beïnvloeden. Het Rekenhof heeft dan ook gesuggereerd gestructureerde overlegorganen te creëren, gelet op de principiële keuze voor een grotere autonomie en responsabilisering van de universitaire instellingen.

6. Conclusie

Dat geen enkele universiteit erin slaagde de regelingen uit te werken die de Vlaamse regering hen in het statutair besluit van 1 december 1998 opdroeg, en de universiteiten enkele beslissingen namen die strijdig waren met de wel al uitgewerkte regelingen, toont aan dat de concrete toepassing van de steeds ruimere autonomie soms problemen oplevert. Overigens bood niet elke universiteit het AP evenveel medezeggenschap in de totstandkoming van de regelingen.

Gesubsidieerde culturele centra

1.672.347

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Cultuur een aantal tekortkomingen gesignaleerd in de uitvoeringsbesluiten bij het decreet betreffende de erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige culturele centra, onder meer de oncontroleerbaarheid van de naleving ervan bij gebrek aan meetbare doelstellingen en criteria. Bij zijn controle van de toepassing van deze reglementering, stelde het bovendien - behalve een gebrekkige dossieropbouw en -opvolging - tal van onrechtmatige toestanden vast, waaronder de toepassing van een onregelmatig systeem van voorlopige erkenning van culturele centra en een incorrecte toepassing van de reglementering voor culturele centra in grote gemeenten op de culturele centra van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De minister toonde zich bereid de uitvoeringsbesluiten aan te passen, en de onrechtmatige toestanden te remediëren.

1. Inleiding

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Cultuur op 26 januari 2000 een verslag bezorgd over de toepassing van het decreet van 24 juli 1991 betreffende de erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige culturele centra die het culturele leven in de Vlaamse Gemeenschap bevorderen (verder afgekort tot: culturele centradecreet). Dit rechtmatigheidsonderzoek zocht een antwoord op twee onderzoeksvragen, met name: biedt de uitvoerende reglementering een sluitende juridische omkadering voor de subsidieverstrekking en verloopt de erkenning, toekenning en uitkering van de subsidies en de controle op de aanwending ervan op reglementaire wijze? Het verslag ging vergezeld van een reactie op het ontwerpverslag die de administratie het Rekenhof op 6 oktober 1999 bezorgde. Het antwoord van de Vlaamse Minister van Cultuur d.d. 7 maart 2000 gaf op 30 mei 2000 aanleiding tot een repliek van het Rekenhof. De minister reageerde een tweede maal op 28 juli 2000.

2. Analyse van de uitvoerende reglementering

Het Rekenhof heeft in eerste instantie de uitvoerende reglementering onderzocht, meer in het bijzonder het besluit van de Vlaamse regering van 21 oktober 1992 betreffende de erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige culturele centra (verder afgekort tot: uitvoeringsbesluit), enkele ministeriële besluiten en enkele circulaire van de administratie.

2.1. Oncontroleerbare reglementering

De uitvoerende reglementering heeft de decretaal omschreven strategische doelstellingen niet in kwantitatieve of kwalitatieve, meetbare termen uitgedrukt. Dit hypothekeert de mogelijkheden van de administratie de effectiviteit van de centra te beoordelen. Evenmin stelde het uitvoeringsbesluit meetbare normen vast voor de documenten die de inrichtende overheden jaarlijks dienen voor te leggen³⁸¹.

³⁸¹ Beleidsnota, werkingsverslag, begroting en financieel verslag.

De administratieve controlemogelijkheden worden nog verder aangetast door het gebrek aan een duidelijk gedefinieerde terminologie. Zo heeft de Vlaamse regering een aantal onduidelijke infrastructuurvereisten vastgesteld. Een schouwburg in de plus-categorie I en II moet bv. zijn voorzien van *uitgebreide* technische en scenografische uitrusting, de *nodige* berging, enz. Het uitvoeringsbesluit noch de circulaire bepaalden voorts de gecursiveerde begrippen in de decretale bepaling dat de culturele centra de forfaitaire basistoelagen voor een derde moeten aanwenden voor *pedagogisch-didactische uitrusting*, en de rest voor *projecten inzake minder verspreide en minder gekende disciplines en initiatie in het kunstgebeuren*. Dit brengt de rechtsgelijkheid in het gedrang.

2.2. Onvolledige of onwettelijke uitvoering

Het Rekenhof heeft bovendien vastgesteld dat de uitvoering van de decretale bepalingen vaak onvolledig is:

- Om erkend te worden moet het cultureel centrum het eigendoms- of genotsrecht bezitten van de gebouwen waarin het is gevestigd. De Vlaamse regering heeft niet bepaald hoe de centra daarvan het bewijs moeten leveren⁽³⁸²⁾.
- Krachtens het decreet dient het *cultureel centrum* te aanvaarden dat de administratie zijn boekhouding controleert. Het uitvoeringsbesluit voorziet daartoe in een verklaring van de *inrichtende overheid*. Waar het beheer van het cultureel centrum werd toegewezen aan een autonome VZW, kan de inrichtende overheid (gemeente, provincie of Vlaamse Gemeenschapscommissie) evenwel geen verklaring afleggen die de andere rechtspersoon bindt. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat enkel een dubbele verklaring, met name door de inrichtende overheid én (eventueel) de VZW, een degelijke boekhoudcontrole kan garanderen. Voor deze controles bestaan overigens evenmin normen (frequentie, modaliteiten)⁽³⁸³⁾.
- Als het de bedoeling was de vereiste in te schrijven dat een cultureel centrum voorafgaand aan zijn erkenningsaanvraag al (een jaar) diende te hebben gewerkt, moet de Vlaamse regering dit duidelijk en volledig doen.
- Noch het besluit, noch de administratie hebben voorzien in de voorlegging van documenten om te staven dat cultuurfunctionarissen van wie de wedden worden gesubsidieerd, ook effectief werken als cultuurfunctionaris.

In enkele gevallen was het uitvoeringsbesluit zelfs strijdig met het culturele centra-decreet. Zo boog het uitvoeringsbesluit een decretale minimumvereiste voor de toekenning van een personeelstoelage, met name een aantal cultuurfunctionarissen in dienst hebben, om tot een maximumbegrenzing. Ten gevolge daarvan kreeg een groot aantal centra die niet over het minimumaantal personeelsleden beschikten in 1997 toch een personeelstoelage. Het uitvoeringsbesluit breidde daarenboven de decretaal ingestelde overgangsregeling voor *oude* culturele centra⁽³⁸⁴⁾ en centra waarvan gesubsidieerde bouwwerken al waren aangevat, uit met een overgangs-

³⁸² Een bevestiging van het eigendoms- of genotsrecht door de inrichtende overheid wordt ten onrechte als voldoende beschouwd.

³⁸³ In de praktijk heeft dit ertoe geleid dat eigenlijk geen boekhoudcontroles plaatsvinden.

³⁸⁴ Erkend op grond van het decreet van 16 juli 1973.

systeem van *voorlopige erkenningen* voor oude centra die niet voldeden aan de voorwaarden om van de decretale overgangsregeling te kunnen genieten⁽³⁸⁵⁾. Diverse decretale bepalingen over te indexerende bedragen, kregen ten slotte in het geheel geen uitvoering (de budgetbepalingen voor het verkrijgen van de personeelstoelage, de bedragen van de forfaitaire basistoelage en de forfaitaire werkingstoelage, alsook de forfaitaire subsidies voor provinciale centra).

2.3. Ministeriële uitvoering

De decreetgever heeft de Vlaamse regering opgedragen 14 miljoen BEF maatregelen uit te werken ter bevordering en vernieuwing van de cultuurspreiding en de samenwerking tussen de culturele centra op dit vlak. Deze bepalingen werden voor 1997 en 1998 op respectievelijk 21 mei en 2 oktober 1997 bij ministeriële besluiten uitgewerkt. Gelet op het reglementaire karakter van deze besluiten, had de minister daarvoor echter geen delegatie. Overigens ging in 1997 op grond van deze reglementering slechts 10 miljoen BEF naar de culturele centra⁽³⁸⁶⁾. Het specifieke onderzoek van het reglement en de verslagen over 1997 van de technische commissie, opgericht ter uitvoering van dit reglement, gaf aanleiding tot meer opmerkingen:

- Het reglement hanteerde bij de voorwaarden en criteria een aantal begrippen zonder die afdoend te preciseren (bv. *samenwerking* tussen de centra, *kwaliteit* en *meerwaarde* van de projecten, *zo ruim mogelijke spreiding*, vereffening in *schijven*). Ook voor de vaststelling van de grootte van de subsidie ontbreken precieze criteria.
- De reglementen voorzien in het sluiten van een overeenkomst met de culturele centra, maar niet in medeondertekening door beherende vzw's.
- De technische commissie is op verscheidene punten regelgevend opgetreden, hoewel deze bevoegdheid aan de Vlaamse regering toekomt.
- Bij gebrek aan voldoende objectieve en verifieerbare criteria ter beoordeling van de projecten, zijn de uitspraken van de commissie arbitrair.

2.4. Uitvoering bij circulaire

De administratie stelde voor de indiening van de jaarverslagen jaarlijks circulaire op voor de inrichtende overheden (gemeente, provincie, Vlaamse Gemeenschapscommissie). In de brief die zij voor het werkingsjaar 1997 aan de gemeenten en het provinciebestuur van Limburg richtte, hanteerde zij drie normenbronnen naast elkaar, wat verwarring creëerde, temeer daar de ene bron strengere normen opgaf dan de andere.

3. Naleving van de reglementering

Het Rekenhof heeft de naleving van de reglementering in 1997 onderzocht op grond van een steekproef van 25 dossiers. De onderstaande paragrafen vatten de belangrijkste opmerkingen samen.

³⁸⁵ Het decreet had de betrokken centra vrijgesteld van de bijzondere voorwaarden inzake inwonersaantallen, maar niet van die inzake infrastructuur.

³⁸⁶ Volgens een antwoord van de minister in de vergadering van de Commissie voor Cultuur en Sport van 8 januari 1998 werd 4 miljoen BEF voorafgenomen voor twee cultuurspreidingsprojecten.

3.1. *Erkenning*

Bij ministerieel besluit bekwamen tal van een culturele centra die niet voldeden aan de erkenningsvoorwaarden⁽³⁸⁷⁾ een *voorwaardelijke* erkenning, hoewel noch het culturele centradecreet, noch zijn uitvoeringsbesluit, in een dergelijke vorm van erkenning hebben voorzien. Daarbij is het niet duidelijk waarom de administratie de voorwaarde in sommige gevallen beperkte tot het voldoen aan haar opmerkingen over infrastructuur en in andere gevallen niet. Evenmin bleek steeds duidelijk of de voorwaardelijk erkende centra uiteindelijk aan de voorwaarden voldeden en of de erkenningen definitief werden. Het Rekenhof heeft de administratie dan ook aanbevolen zo snel mogelijk een opvolgingscontrole uit te voeren bij deze voorwaardelijk erkende centra om duidelijkheid te creëren in hun rechtspositie.

In een tal van erkenningsdossiers ontbraken stukken⁽³⁸⁸⁾. In andere dossiers hielden deze documenten argumenten tegen erkenning in. De administratie controleerde nauwelijks de naleving van de termijnen voor de indiening ervan en sanctioneerde nooit met niet-erkenning. Ook de controle ter plaatse naar aanleiding van de indiening van het erkenningsdossier, geschiedde niet steeds. De administratie volgt evenmin eventuele wijzigingen in de samenstelling van het beheersorgaan op (bv. na verkiezingen).

Voorts wees het Rekenhof op een paar foutieve toepassingen van de erkenningsreglementering: in enkele dossiers paste de administratie de overgangsregeling voor *oude* culturele centra foutief toe⁽³⁸⁹⁾, in enkele andere dossiers bekwamen centra erkenning zonder dat zij voldeden aan de voorwaarde dat het eigendoms- of genotsrecht van de gebouwen aan de inrichtende overheid moet toebehoren⁽³⁹⁰⁾.

3.2. *Subsidiëring*

Ook in subsidiëringdossiers ontbraken vaak stukken⁽³⁹¹⁾. Soms waren deze stukken er wel, maar vertoonden zij gebreken, zoals het niet dragen van een verzendings- of ontvangstdatum of een laattijdige voorlegging⁽³⁹²⁾.

³⁸⁷ Meestal die inzake infrastructuur.

³⁸⁸ Met name: de beslissing van de inrichtende overheid over de beheersvorm, de in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde statuten van de beherende vzw, de gemeente- of provincieraadbeslissing ter goedkeuring van het organiek reglement of ter oprichting van de adviesraad voor cultuurbeleid, beleidsnota's, nota's met de geplande werking voor het lopende jaar, verslagen over de activiteiten die in het jaar van de aanvang al plaatsvonden, goedgekeurde begrotingen, de verklaring van de inrichtende overheid waarbij zij inspectie van de werking en de boekhouding door de administratie aanvaardt,...

³⁸⁹ In een geval aanvaardde zij nieuw ingebrachte infrastructuur - die overigens niet aan de decretale vereisten voldeed - als oude infrastructuur, waardoor de voordelige erkenningsvoorwaarden gelden. In een ander geval overschreed de erkenningsprocedure de einddatum van de overgangsregeling.

³⁹⁰ De gemeenten waren immers enkel eigenaar van de grond en gaven die in erfpacht of opstal aan de VZW die het cultureel centrum beheert.

³⁹¹ Bewijs van de goedkeuring van het financieel verslag door de inrichtende overheid, begroting voor het werkingsjaar, bewijs van de goedkeuring van de definitieve begroting, bewijs van bekendmaking van een vacature,...

³⁹² Opvallend is dat de administratie de reglementaire sanctie voor laattijdigheid niet toepaste.

Inzake de personeelssubsidie, deed het Rekenhof een aantal vaststellingen, zoals uitbetaling van de subsidie nog vóór de nodige bewijsstukken waren ingediend of zelfs vóór het betrokken personeelslid effectief in dienst trad, die leidden tot de conclusie dat de administratie de personeelsdossiers niet optimaal opvolgt. Ook inzake de personeelssubsidies, bleven de reglementair voorgeschreven sancties zonder toepassing, bv. de laattijdige melding van wijzigingen in de gesubsidieerde personeelsformatie.

Inzake de basis en werkingstoelagen, merkte het Rekenhof nogmaals, zoals bij zijn analyse van de uitvoerende reglementering, dat de onvoldoende gedefinieerde begrippen *pedagogisch-didactische uitrusting* en *projecten inzake minder verspreide en minder gekende disciplines en initiatie in het kunstgebeuren* het de administratie in de praktijk quasi onmogelijk maken de toekenning van de basis- en werkingssubsidie te weigeren wegens verkeerde aanwending. Daarbuiten stelde het Rekenhof nog een aantal gevallen vast van dubbele, voortijdige of niet voldoende verantwoorde subsidiëring.

Doordat de Vlaamse regering de basis- en werkingstoelagen niet indexeerde, kwam enkel de personeelstoelage voor indexering in aanmerking³⁹³). Om bij de bepaling van de saldi van de werking 1997 de begrotingskredieten volledig aan te wenden, werd evenwel een lineaire index op de personeels-, de basis- en de werkingstoelage toegepast. Deze handelwijze miskent het onderscheid dat de decreetgever maakt tussen indexatie van de basis- en werkingstoelagen (vanaf de inwerkingtreding van het culturele centradecreet) en indexatie van de personeelstoelagen (pas vanaf 1995). Bovendien werden personeels-, basis- en werkingstoelagen die de administratie verminderde wegens onvoldoende of onaanvaardbare kosten, toch geïndexeerd. De betrokken centra ontvingen aldus subsidies boven het verantwoorde bedrag.

Ten slotte merkte het Rekenhof op dat, ondanks het manifest ontbreken van gegevens over de personeelsformatie, de specifieke forfaitaire subsidie van 3 miljoen BEF voor de provinciale centra in 1997 integraal werd uitbetaald. Een van de voorwaarden voor uitbetaling was nochtans het voltijds in dienst hebben van drie cultuurfunctionarissen.

3.3. Culturele centra van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

De conclusies en aanbevelingen geformuleerd voor de gemeentelijke en provinciale culturele centra, zijn ook grotendeels van toepassing op de culturele centra van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De erkenning van de centra van de Vlaamse Gemeenschapscommissie hield bovendien geen rekening met de specifieke reglementering voor deze centra, maar paste *naar analogie* de reglementering voor de centra in gemeenten met meer dan 120.000 inwoners toe. Naar analogie met de *deelgemeenten* in dergelijke dossiers, werden *entiteiten* gecreëerd (samenvoegingen van een aantal Brusselse gemeenten), met daarin één cultureel centrum én - volgens de inwonersaantallen - een aantal *bijkomende wijkhuizen*. Voor deze inzake infrastructuurvereisten voordelige constructie is echter geen rechtsgrond voorhan-

³⁹³ Artikel 9, § 2, van het culturele centradecreet koppelde de personeelstoelage aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971. Voor de toepassing geldt het indexcijfer van de maand december 1994 als basis 100.

den⁽³⁹⁴⁾. Het Rekenhof heeft er dan ook gewezen op de noodzaak de volledige erkenningssituatie van de centra van de Vlaamse Gemeenschapscommissie te herzien⁽³⁹⁵⁾.

Wat de subsidiëring betreft merkte het Rekenhof op dat de administratie een vijftal afrekeningen van personeelstoelagen had moeten weigeren bij ontstentenis van ingediende personeelsdossiers. Een viertal andere personeelsdossiers kwamen niet voor subsidiëring in aanmerking omdat zij personeelsleden betroffen van gemeenschapscentra die deel uitmaken van overkoepelende *entiteiten*, maar op zich geen erkenning als cultureel centrum van de Vlaamse Gemeenschap kregen. Op 12 december 1994 had de Vlaamse Minister van Cultuur de administratie medegedeeld dat de personeels-, basis-, werkings- en uitrustingsstoelagen binnen een entiteit vrij mochten worden besteed over haar centra. Het Rekenhof heeft dit principe veroordeeld als zonder rechtsgrond. Het decreet is duidelijk en voorziet enkel in subsidies voor erkende centra.

3.4. *Cultuurspreiding*

Het onderzoek van het projectvoorstel en de verantwoording van een toegekende cultuurspreidingssubsidie bevestigde de opmerkingen bij de analyse van de reglementering: wegens het ontbreken van objectieve en verifieerbare criteria, bv. aangaande de meerwaarde van een project of de vereiste verantwoordingen, zijn de cultuurspreidingsdossiers nagenoeg oncontroleerbaar, zodat de technische commissie arbitrair optreedt⁽³⁹⁶⁾. Het Rekenhof heeft dan ook andermaal gewezen op de noodzaak van duidelijk gedefinieerde begrippen en objectieve normen in de reglementering en de wettelijke verplichting tot verantwoording van de aanwending van subsidies⁽³⁹⁷⁾.

4. **Antwoord van de Vlaamse Minister van Cultuur**

De minister antwoordde op 7 maart 2000 in afwachting van een nieuwe regeling zijn administratie opdracht te hebben gegeven de opmerkingen van het Rekenhof inzake de uitvoerende reglementering te verhelpen door het uitvoeringsbesluit aan te passen. Hij betoogde voorts dat een drastische aanpak van de bekritiseerde situaties de rechtszekerheid en continuïteit in hoofde van de begunstigden zou schaden. Daarom zou hij in afwachting van de nieuw decreet de toestand *bevriezen* en geen nieuwe afwijkingen op het bestaande decreet meer toestaan. Het Rekenhof verzette zich hier echter tegen.

³⁹⁴ Deze constructie brengt bovendien problemen met zich wat het beheer betreft. Met name dient voor de entiteit een apart overkoepelend beheersorgaan te worden opgericht, waarvoor overigens evenmin een rechtsgrond bestaat.

³⁹⁵ Voor de erkenning van wijkhuizen is het *analoog* gebruik van artikel 23, § 1 en 1bis, van het uitvoeringsbesluit uitgesloten, gelet op de formulering ervan (§ 1 bis, betreffende de overgangsregeling is overigens n.a.v. de analyse van de regelgeving voor schrapping voorgesteld). Voor de erkenning van wijkhuizen die niet voldoen aan de infrastructuurvoorwaarden is er derhalve geen rechtsgrond voorhanden.

³⁹⁶ In het onderzochte geval aanvaardde de commissie de begroting als voldoende bewijs voor de meerwaarde van het project, hoewel die meerwaarde daar niet uit bleek. Ook de verantwoordingsstukken toonden niet aan of aangerekende uitgaven wel degelijk betrekking hadden op het cultuurspreidingsproject.

³⁹⁷ Artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Op 28 juli 2000³⁹⁸) kondigde de minister aan welke stappen hij alsnog zou zetten om volledig te voldoen aan de opmerkingen van het Rekenhof. Eensdeels zou hij middels het programmadecreet 2001 de volgende aanpassingen aan het culturele centradecreet aanbrengen:

- schrapping van de regeling voor *projecten inzake minder verspreide en minder gekende disciplines en initiatie in het kunstgebeuren* (artikel 10, §5);
- schrapping van de vereiste een deel van de werkingssubsidie aan te wenden voor *pedagogisch-didactisch materiaal* (artikel 10, §3);
- specificatie van wat wordt bedoeld met het eigendoms- of genotsrecht van de inrichtende overheden en of vzw's (artikel 5, §1, 2°);
- uitwerking van een sui-generisregeling voor de culturele centra in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (de artikelen 13 en 14);
- vaststelling van het aantal cultuurfunctionarissen dat minimaal voor het cultureel centrum moet werken en het aantal dat maximaal wordt gesubsidieerd (artikel 10, §1, 1°).

Anderdeels zou hij in het uitvoeringsbesluit de volgende correcties aanbrengen:

- aanpassing van de infrastructurele vereisten;
- opname van een formule tot indexering;
- schrapping van de overgangsmaatregelen.

De minister toonde zich in zijn tweede brief aldus bereid ook aan de opmerkingen van het Rekenhof over de toepassing van de reglementering tegemoet te komen. Hij beklemtoonde dat de administratie de sancties bij niet-naleving van de termijnen voortaan strikt zou toepassen. Door de bovengenoemde aanpassingen aan het decreet en uitvoeringsbesluit zouden alle centra aan de reglementaire voorschriften moeten voldoen. Deze aanpassingen zouden in werking treden op 1 januari 2001.

De minister deelde ten slotte mee aan een geheel nieuw decreet voor de culturele centra te werken, dat hij in het najaar aan de regering en het parlement zou voorleggen met de bedoeling van kracht te worden vanaf 1 januari 2002. Hij beloofde daarbij rekening te zullen houden met de opmerkingen van het Rekenhof.

5. Besluit

De opmerkingen van het Rekenhof over de tekortkomingen in de uitvoeringsbesluiten bij het culturele centradecreet en de gebrekkige uitvoering van die reglementering, hebben bij de Vlaamse Minister van Cultuur gehoor gevonden. De minister toonde zich niet alleen bereid het culturele centradecreet en zijn uitvoeringsbesluit aan te passen in de door het Rekenhof aanbevolen zin met inwerkingtreding op 1 januari 2001, hij deelde bovendien mede dat bij het voor 1 januari 2002 aangekondigde nieuwe culturele centradecreet rekening zou worden gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof.

³⁹⁸ Deze tweede brief werd voorafgegaan door een kabinetsvergadering op 26 juli 2000 met vertegenwoordigers van het Rekenhof.

FEERR-KO en FEERR-MGO: evaluatie van de herziene expansierichtlijnen

1.782.249

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de medio 1999 gepubliceerde nieuwe richtlijnen voor de toekenning van expansiesteun maar gedeeltelijk beantwoorden aan de verzoeken van het Vlaams Parlement. Zo bleven een heroriëntering van expansiesteun naar starterssteun en een selectiever aanwending van ecologiesteun uit. Bovendien vertonen de richtlijnen legistische tekortkomingen en een aantal inconsistenties en onduidelijkheden. De Vlaamse Minister van Economie beloofde met de opmerkingen van het Rekenhof rekening te zullen houden bij de opmaak van een nieuw kaderdecreet voor expansiesteun. Overigens is de toekenning van expansiesteun volgens de nieuwe richtlijnen onrechtmatig wegens niet-tijdige aanmelding bij de Europese Commissie.

1. Inleiding

Naar aanleiding van hun publicatie in het Belgisch Staatsblad van 6 juli 1999, heeft het Rekenhof de nieuwe richtlijnen voor toekenning van expansiesteun aan middelgrote en grote (MGB3) en kleine ondernemingen (VL7) onderzocht. Zij kwamen tot stand na uitvoerige besprekingen in het Vlaams Parlement en een resolutie van 8 juli 1998 betreffende het optimaliseren en efficiënter aanwenden van de expansiesteun. Het Rekenhof heeft zijn bevindingen op 12 januari 2000 aan de Vlaamse Minister van Economie medegedeeld, die antwoordde op 28 maart 2000. De repliek van het Rekenhof van 16 mei 2000 ontlokte de minister op 14 juni 2000 een nieuw antwoord. In het licht van het door de minister aangekondigde kaderdecreet voor expansiesteun en nieuwe richtlijnen, stelde het Rekenhof verder briefwisseling uit. Inmiddels was gebleken dat de nieuwe richtlijnen niet tijdig waren aangemeld bij de Europese Commissie. In zijn brief van 16 mei 2000 wees het Rekenhof erop dat de expansiesteun toegekend volgens de nieuwe richtlijnen onrechtmatig en dus onwettig was⁽³⁹⁹⁾.

2. Legistische tekortkomingen

De richtlijnen zijn niet gepubliceerd in de vorm van een besluit van de Vlaamse regering, hoewel bij decreet voorgeschreven⁽⁴⁰⁰⁾. De minister antwoordde dat hij de expansiewetgeving zou onderwerpen aan een grondige evaluatie, waarbij hij de doeltreffendheid van de reglementering zou onderzoeken. Dit zou tot een alternatieve regeling leiden. De bestaande regelingen zouden worden gecoördineerd in een

³⁹⁹ Artikel 88, lid 3, van het verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschappen verbiedt aangemelde steunmaatregelen uit te voeren vooraleer de Europese Commissie zich heeft uitgesproken over de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt. Blijkens een persbericht uitgaande van het kabinet van de Vlaamse Minister van Economie, zou een aangepast voorstel, goedgekeurd door de Vlaamse regering, op 17 juli 2000 aan de Europese Commissie zijn voorgelegd.

⁴⁰⁰ Decreet van 15 december 1993 tot bevordering van de economische expansie in het Vlaamse Gewest en het koninklijk besluit van 10 oktober 1978 tot uitvoering van de artikelen 1, 2, 5, 7, 10 en 12 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering.

kaderdecreet. De minister zou het vormelijk aspect daarbij niet uit het oog verliezen.

De richtlijnen zijn voorts niet voor advies voorgelegd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State, wat het buiten toepassing laten ervan tot gevolg kan hebben. De minister beaamde de niet-voorlegging, maar stelde dat dit voor een wijziging van een bestaande regeling niet hoefde. Het Rekenhof ging met deze argumentatie niet akkoord: wijzigingsbesluiten vergen, evengoed als nieuwe reglementering, het advies van de Raad van State.

Het Rekenhof heeft voorts de retroactieve inwerkingtreding van de richtlijnen bekritiseerd: hoewel zij pas op 6 juli 1999 in het Belgisch Staatsblad verschenen, traden zij al op 1 november 1998 in werking. Een dergelijke retro-activiteit schaadt de rechtszekerheid. De minister beriep zich op *dringende noodzakelijkheid*. De laattijdige publicatie zou in de praktijk overigens geen problemen geven dankzij de communicatie over de nieuwe richtlijnen vóór en na hun inwerkingtreding. Dringende noodzakelijkheid kan echter enkel worden ingeroepen om geen voorafgaand advies van de Raad van State te moeten vragen. Bovendien moet zij worden aangetoond.

De regelgeving voor steun aan kleine ondernemingen is ten slotte onoverzichtelijk en behoeft codificatie. De minister kondigde aan de bestaande regelingen in het kaderdecreet te zullen coördineren in een meer doorzichtige en overzichtelijke vorm.

3. Conformiteit met de resolutie van het Vlaams Parlement

In zijn resolutie van 8 juli 1998 betreffende het optimaliseren en efficiënter aanwenden van de expansiesteun, vroeg het Vlaams Parlement de Vlaamse regering:

- de basissteun op nul te zetten en de expansiesteun te heroriënteren naar een maximaal steunstelsel voor starters;
- de doelstellingen te specificeren van de steunverlening omwille van strategisch belang en de criteria ervoor in het licht van die doelstellingen te verduidelijken en streng toe te passen;
- de tewerkstellingspremies te richten naar de kleine ondernemingen waar ze het meest tewerkstelling opleveren tegen de gemiddeld laagste kostprijs;
- de ecologiesteun selectiever aan te wenden en meer te richten op kleine ondernemingen.

Het Rekenhof onderzocht voor middelgrote en grote ondernemingen enerzijds en voor kleine ondernemingen anderzijds, in hoeverre de nieuwe richtlijnen aan de resolutie tegemoetkwamen.

3.1. Middelgrote en grote ondernemingen

3.1.1. Afschaffing van basissteun en maximale starterssteun

De nieuwe MGB 3-richtlijnen voor ontwikkelingszones⁴⁰¹ hebben de basissteun niet geheel opgeheven, maar gehalveerd (van 4% tot 2%) en beperkt tot onderne-

⁴⁰¹ Wet van 30 december 1970 betreffende de economische expansie voor middelgrote en grote ondernemingen.

mingen in de vroegere mijn gemeenten. Zodoende wijzigden de nieuwe richtlijnen de steunvoorwaarden: zij verlegden de klemtoon van de voorwaarde *startend* naar die van *vestigingsplaats*⁽⁴⁰²⁾. Terwijl de procentuele afbouw in de lijn van de resolutie ligt, zonder er helemaal aan tegemoet te komen, is de afschaffing van de startersvoorwaarde onverzoebaar met de verzuchting van het Vlaams Parlement de expansiesteun te heroriënteren naar de starters toe⁽⁴⁰³⁾.

De MGB 3-richtlijnen voor niet-ontwikkelingszones⁽⁴⁰⁴⁾ voorzien niet meer in basissteun, wat in de lijn van de resolutie ligt. De MGB 2-richtlijnen boden nog 5% basissteun onder bepaalde voorwaarden, waaronder: eerste vestiging van een buitenlandse investeerder. Deze benadeling van buitenlandse starters komt niet aan de resolutie tegemoet. Weliswaar kan het Vlaams Gewest voor de oprichting van een eerste vestiging nog steun om redenen van regionaal-economisch belang toekennen (beperkt tot 1%).

De afschaffing van de basissteun in de richtlijnen voor niet-ontwikkelingszones en de reductie ervan in de richtlijnen voor ontwikkelingszones volgden dus de resolutie, maar brachten in vele gevallen benadeling van startende ondernemingen mee, daar basissteun veelal eerste vestigingen ten goede kwam. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat de Vlaamse regering de annulering van de basissteun onvoldoende compenseerde door specifieke steun aan beginnende ondernemingen.

De minister antwoordde dat de term *basissteun* in de oude richtlijnen misleidend was aangezien deze steun toch voorwaardelijk was. De nieuwe richtlijnen zetten dit recht: de criteria voor basissteun werden opgenomen bij die voor strategisch of regionaal belang. De minister beaamde dat starters in bepaalde gevallen inderdaad minder steun kunnen krijgen, maar tal van andere -meer indirecte - maatregelen zouden startende ondernemingen stimuleren, in overeenstemming met de wensen van Europa.

3.1.2. Steun omwille van strategisch belang

Het Rekenhof vond geen spoor van specificering van de doelstellingen voor steunverlening omwille van strategisch belang⁽⁴⁰⁵⁾, maar kon uit de vergelijking met de oude richtlijnen enkele accentverschuivingen afleiden.

(ontwikkelingszones)

- De MGB 3-richtlijnen voor ontwikkelingszones zien de maximale steun voor strategisch belang, met name 10%, als een verhoging van de basissteun. Per

⁴⁰² De oude MGB 2-richtlijnen voorzagen in basissteun voor startende ondernemingen (nieuwe activiteit of eerste vestiging in (een ontwikkelingszone van) het Vlaams Gewest).

⁴⁰³ De hoedanigheid van starter kan in de MGB 3-richtlijnen wel bijkomende steun omwille van strategisch belang genereren (2% per criterium van strategisch belang). De starters in de mijn gemeenten kunnen aldus nog de oude 4% krijgen. Starters buiten dit gebied kunnen nog enkel 2% steun omwille van strategisch belang bekomen, in plaats van de vroegere 4%. Niet-starters binnen de oude mijn gemeenten kunnen nu wel basissteun genieten (2%), wat vroeger niet kon.

⁴⁰⁴ Decreet van 15 december 1993 tot bevordering van de economische expansie in het Vlaams Gewest.

⁴⁰⁵ Het is niet gebruikelijk dat expansierichtlijnen het voorwerp zijn van toelichtingen, in tegenstelling tot geformaliseerde besluiten.

criterium van strategisch belang waaraan een onderneming voldoet, kan zij 2% steun bekomen. De MGB 2-richtlijnen beperkten de globale steunverhoging omwille van strategisch belang tot 8%. De absolute plafondverhoging ligt niet in de lijn van de parlementaire wens de criteria voor strategisch belang streng toe te passen.

- Een toename van de omzet of capaciteit met 25% in vergelijking met het tweede boekjaar voorafgaand aan de registratiedatum van het dossier, levert volgens de MGB 3-richtlijnen voor ontwikkelingszones steunverhoging op, als de onderneming tenminste ook een absolute omzetsijging realiseert die samenhangt met haar tewerkstelling. De MGB 2-richtlijnen hadden het over een toename met minstens gemiddeld 10% per boekjaar gedurende de referentieperiode. De wijziging van 10% omzetsijging per boekjaar naar 25% in het totaal, betekent niet noodzakelijk een verstrenging. Uitleg over de doelstelling van dit criterium ontbreekt overigens.
- Voor het strategisch criterium *export buiten de Europese Unie* voorzagen de MGB 2-richtlijnen voor ontwikkelingszones een 2% steunverhoging voor een exportstijging van gemiddeld 10% per boekjaar; de MGB3-richtlijnen voor een exportstijging met 15% in het totaal. Ook dit komt niet noodzakelijk op een verstrenging neer.
- De MGB 3-richtlijnen maken wel bijkomende steun wegens strategisch belang mogelijk voor starters in ontwikkelingszones. Dit houdt een relatief zwakke compensatie in voor de afschaffing van de 4%-basissteun. Zij is echter slechts neutraal voor starters in de mijngemeenten, maar negatief voor de andere starters.

(niet-ontwikkelingszones)

- De MGB 3-richtlijnen voor niet-ontwikkelingszones voorzien in steun om redenen van regionaal economisch belang van maximaal 5%, toe te kennen naar rato van 1% per criterium. De eerste vestigingssteun levert voortaan maar 1% steun om regionaal economisch belang, terwijl de MGB 2-richtlijnen daarvoor nog 5% *basissteun* toekenden, althans voor buitenlandse investeerders. De wijziging is dus strijdig met de resolutie.
- De criteria omzetsijging en verhoging van de export buiten de EU, werken voor de niet-ontwikkelingszones identiek aan die voor de ontwikkelingszones. Zij houden dus evenmin noodzakelijk een verstrenging in en de doelstelling van dit criterium bleef eveneens zonder uitleg.
- Ondernemingen in herstructurering of met strategische waarde voor het Vlaams sociaal-economisch weefsel, die belangrijke inspanningen leverden om hun tewerkstelling op peil te houden en dit engagement formaliseerden in een CAO, kregen onder de MGB 2-richtlijnen 5%-basissteun. De MGB 3-richtlijnen hebben deze basissteun gereduceerd tot steun van regionaal economisch belang, wat in de lijn van de resolutie ligt.

De minister antwoordde dat de doelstellingen van de steun impliciet kunnen worden afgeleid uit de opsomming van de redenen waarvoor steun kan worden verkregen.

3.1.3. Tewerkstellingspremies naar de kleine ondernemingen richten

De nieuwe richtlijnen voor grote en middelgrote ondernemingen hebben de maximale tegemoetkoming voor meertewerking bij een investeringsproject, met name 9% en 5% (ontwikkelings- of niet-ontwikkelingsgebieden) op de aanvaardbare investeringen, niet gewijzigd, evenmin als de toekenningsmodaliteiten.

De minister antwoordde dat tewerkstellingssteun voor kleine ondernemingen het grootste aandeel in de totaal toegekende steun vertegenwoordigt. Het niet wijzigen van de berekening van de meertewerkstellingssteun zou de eenvormigheid met de richtlijnen voor kleine ondernemingen ten goede komen. Met het oog op een gunstig ondernemingskader voor de tewerking zijn in het verleden al een aantal opleidingsmaatregelen ingevoerd, zoals *Vlamivorm* en *zachte steun*.

3.1.4. Ecologiesteun selectiever aanwenden en richten op kleine ondernemingen

De MGB 3-richtlijnen hebben het subsidiepercentage vermindert van maximum van 15% op de meerkosten tot 8%, 10% of 12% (afhankelijk van de finaliteit van de investeringen). Deze vermindering is niet gelijk te stellen met een grotere selectiviteit, die slechts kan voortvloeien uit een verstrenging van de toegankelijkheid van de steun.

De minister antwoordde dat het subsidiepercentage toeneemt naarmate de investering belangrijker is voor het milieu, wat selectiviteit impliceert. De richtlijnen zijn overigens nog selectiever dan de communautaire kaderregeling terzake (94/C 72/03); zij koppelen ecologiesteun immers aan het behoud van tewerking en de bevoegdheden van de Vlaamse Minister voor Economie. De verhoging van de ecologiesteun voor kleine ondernemingen, zou ten slotte aan de resolutie beantwoorden.

3.1.5. Conclusie voor middelgrote en grote ondernemingen

De nieuwe richtlijnen schaften basissteun grotendeels af, zij het soms met averechtsse effecten. Een heroriëntering van expansiesteun naar starterssteun kwam er niet echt; samen met de basissteun werd de specifieke starterssteun in sommige gevallen immers tenietgedaan. Voor een selectiever aanwending van ecologiesteun vond het Rekenhof geen aanwijzingen; slechts de subsidiepercentages daalden. Evenmin werden de doelstellingen van de steun om strategisch belang geëxpliciteerd. Aanwijzingen voor de verstrenging van de toepassing van dit stelsel bleven uit. De meertewerkstellingssteun voor middelgrote en grote ondernemingen veranderde niet. De parlementaire resolutie heeft bijgevolg weinig weerklank gevonden in de MGB 3-richtlijnen.

3.2. Kleine ondernemingen

3.2.1. Afschaffing van basissteun en maximale starterssteun

De basissteun voor kleine ondernemingen werd, overeenkomstig de parlementaire resolutie, afgeschaft. Een heroriëntatie naar starterssteun kwam er echter niet. De

starterssteun verhoogde weliswaar van 5% naar 7% voor groep A⁴⁰⁶, maar de basissteun van 3% viel weg. Bovendien schaften de nieuwe richtlijnen de betoelagbaarheid van tweedehandsmaterieel voor starters af.

De minister antwoordde de verbetering van het kader waarin ondernemingen starten een belangrijker stimulans te vinden dan het verlenen van extra-steun. Tweedehandsmaterieel zou overigens ook nu nog voor starters subsidieerbaar zijn bij overnamesteun en ecologiesteun.

Het Rekenhof bekritiseerde ook dat enkel nieuw opgerichte eenmanszaken, BVBA's of eenpersoons-BVBA's recht hebben op starterssteun, met uitsluiting van alle andere vennootschapsvormen. Startende NV's die aan de criteria voor kleine ondernemingen voldoen kunnen dus geen starterssteun krijgen, aangezien ook de basissteun - vroeger voor alle vennootschapsvormen - is weggevallen.

De minister antwoordde dat startende ondernemingen meestal BVBA's of eenmanszaken zijn en de controle op het aandeelhouderschap van NV's praktisch onhaalbaar is.

3.2.2. Steun omwille van strategisch belang

De nieuwe richtlijnen hebben de doelstellingen van steun om strategisch belang niet gespecificeerd, noch de toepassing van de criteria verstrengd.

Volgens de minister werd aan de resolutie voldaan door de toevoeging van een aantal criteria van strategisch belang, die zo nauwkeurig zijn omschreven dat de doelstellingen eruit blijken.

3.2.3. Tewerkstellingspremies richten naar kleine ondernemingen

Het maximale subsidiepercentage voor meertewerkstellingssteun verhoogde voor groep A, wat in overeenstemming is met de resolutie. De gewijzigde berekeningswijze voor meertewerkstellingssteun heeft evenwel tot gevolg dat ondernemingen in sommige gevallen minder steun krijgen dan vroeger.

De minister antwoordde dat de berekeningswijze voor de eenvormigheid werd overgenomen van de MGB-richtlijnen. Kleine ondernemingen zouden proportioneel meer tewerkstellingssteun krijgen dan middelgrote en grote.

3.2.4. Ecologiesteun selectiever aanwenden en richten op kleine ondernemingen

De nieuwe richtlijnen laten geen selectiever aanwending van de ecologiesteun blijken. Deze steun steeg voor kleine ondernemingen van 15% tot 20% en het minimuminvesteringsbedrag daalde, terwijl de steunpercentages voor de middelgrote en grote ondernemingen verminderden. Deze maatregelen komen tegemoet aan de wens van het parlement de steun meer naar kleine ondernemingen te richten. De algemene principes bleven evenwel ongewijzigd.

⁴⁰⁶ Productie-ondernemingen, logiesverstrekende bedrijven, bouwsector, wetenschappelijk onderzoek, transport, diensten, enz. Handel, kampeerterreinen en vakantie dorpen behoren tot groep B.

3.2.5. Conclusie voor kleine ondernemingen

De basissteun verdween, maar het steunstelsel voor starters kende geen optimalisatie. De nieuwe richtlijnen vermeldden voorts evenmin doelstellingen voor de steun om strategisch belang, noch verduidelikten de criteria voor deze vorm van steunverlening. Door de maxima van de tewerkstellingspremies voor groep A op te trekken, is deze steun iets meer naar kleine ondernemingen gericht. Ondernemingen die dit maximumpercentage niet halen, krijgen in sommige gevallen echter minder steun dan vroeger. De ecologiesteun wordt niet selectiever aangewend, maar richt zich wel meer naar kleine ondernemingen.

4. Onduidelijkheden en inconsistenties

4.1. Classificatie van de ondernemingen

Ter bepaling van de klasse van een onderneming (klein, middelgroot of groot) geldt de som van de jaaromzetten en balanstotalen van de steunaanvragende onderneming (zonder consolidatie), de ondernemingen waarvan zij rechtstreeks of onrechtstreeks 25% of meer van het kapitaal of de stemrechten in handen heeft en de ondernemingen die rechtstreeks of onrechtstreeks 25% of meer van het kapitaal of de stemrechten van de steunaanvragende onderneming in handen hebben. De administratie interpreteert het begrip *onrechtstreeks* zo dat zij omzet en balans niet samentelt als de verwantschap bestaat langs natuurlijke personen in plaats van langs ondernemingen. Middelgrote of grote ondernemingen die zich opsplitsen in een aantal rechtspersonen, kunnen zodoende van gunstiger steunstelsels genieten. Het Rekenhof heeft daarom gesuggereerd uit te gaan van het begrip *verbonden vennootschappen*⁽⁴⁰⁷⁾.

Nadat de minister eerst had geantwoord dat het ging om Europese definities⁽⁴⁰⁸⁾, beloofde hij in zijn tweede antwoord met de suggestie rekening te zullen houden bij de uitwerking van de nieuwe expansierichtlijnen.

Het Rekenhof waarschuwde ervoor dat niet-consolidatie kan leiden tot dubbeltellingen, wat de steunaanvragende onderneming ten onrechte in een grotere categorie zou doen terechtkomen.

De minister antwoordde dat consolidatie om praktische redenen niet plaatsvindt en dat de Europese Commissie uitdrukkelijk stelde dat consolidatie niet hoeft.

De administratie beschouwt het zetelen van openbare participatiemaatschappijen in de raad van bestuur met als enige bevoegdheid de uitoefening van financiële controle, niet als *zeggenschap*⁽⁴⁰⁹⁾. Voor de rechtszekerheid is het volgens het Rekenhof aangewezen een dergelijke interpretatie in de richtlijnen in te schrijven.

⁴⁰⁷ Artikel 11 van het wetboek van vennootschappen.

⁴⁰⁸ Europese kaderregeling inzake overheidssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen (96/C 213/04) en aanbeveling van de Commissie van 3 april 1996 betreffende de definitie van de kleine en middelgrote ondernemingen (96/280/EG).

⁴⁰⁹ De richtlijnen bepalen dat, om te voldoen aan het onafhankelijkheidscriterium, minder dan één vierde van het kapitaal of de stemrechten in handen mag zijn van één of verschillende grote ondernemingen gezamenlijk, waarbij zij een uitzondering toestaan voor ondernemingen in handen van openbare participatiemaatschappijen, ondernemingen voor risicokapitaal of institutionele beleggers op voorwaarde

De minister antwoordde voortaan geen uitzondering meer te zullen maken voor louter financiële controle door openbare participatiemaatschappijen. De herziene richtlijnen zouden in de toekomst de soepeler interpretatie bevatten.

4.2. *Subsidiabele investeringen*

Het Rekenhof heeft de opdelingen in subsidiabele en uitgesloten investeringen (VL7) en aanvaarde en niet-aanvaarde investeringen (MGB3) bekritiseerd. Het is immers onduidelijk of niet expliciet vermelde investeringen al dan niet betoelaagbaar zijn⁽⁴¹⁰⁾.

De minister antwoordde dat de administratie in de praktijk alle investeringen aanvaardt die niet zijn uitgesloten. Bij de herziening van de richtlijnen zou hij streven naar een maximale overeenstemming op grond van objectieve beoordelingscriteria, rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden van de FEERR's.

4.3. *Steun voor verstoorde bereikbaarheid*

Volgens de nota voor de leden van de Vlaamse regering is *steun voor verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken* bij de nieuwe richtlijnen ingevoerd om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van het Vlaams Parlement. Op 16 maart 1998 drong de Commissie voor de Economie aan op het geven van expansiesteun voor investeringen in een periode waarin openbare werken commerciële schade toebrengen aan een *handelszaak*⁽⁴¹¹⁾. Hoewel de parlementaire interventie duidelijk alleen gericht was op handelaars, kennen de nieuwe richtlijnen ondernemingen uit groep A (voornamelijk productie-ondernemingen) 5% steun toe en handelaars (groep B) maar 3%. De minister bevestigde dat het inderdaad de bedoeling was handelaars te steunen.

4.4. *Vage terminologie*

Het Rekenhof bekritiseerde ten slotte een groot aantal vage begrippen en onduidelijke formuleringen in de MGB 3- en VL7-richtlijnen. De minister antwoordde dat hij veel opmerkingen zou gebruiken bij de opstelling van het aangekondigde kaderdecreet.

dat die individueel noch gezamenlijk in enig opzicht zeggenschap over de onderneming hebben.

⁴¹⁰ Op 12 januari 1999 vroeg het Rekenhof om duidelijke richtlijnen over de inhoud van de omschrijving *investerings bestemd voor de uitoefening van de beroepsactiviteit* (bepaalde investeringen werden bij kleine ondernemingen immers aanvaard, terwijl ze bij middelgrote en grote ondernemingen werden uitgesloten wegens onvoldoende productiegerichtheid). De minister beloofde het begrip objectief te beoordelbaar te maken en de richtlijnen voor de kleine ondernemingen en de middelgrote en grote ondernemingen op dit punt op mekaar te zullen afstemmen. De nieuwe richtlijnen hebben deze belofte niet ingelost.

⁴¹¹ De geïnterpelleerde minister erkende in deze bespreking de negatieve invloed van openbare werken op een *handelszaak*, en zeker op de *kleinhandel* en verklaarde zich bereid de richtlijnen in die zin aan te passen.

5. Conclusie

Los van de niet tijdige aanmelding bij de Europese Commissie, wat op zich onwettigheid tot gevolg heeft, vertonen de nieuwe MGB 3- en VL 7-richtlijnen essentiële legistische tekortkomingen: zij zijn niet in de vorm van een besluit van de Vlaamse regering gepubliceerd, werden niet voorgelegd aan de Raad van State en hebben terugwerkende kracht.

De richtlijnen komen voorts maar in beperkte wijze tegemoet aan de verzuchtingen van het Vlaams Parlement. Zij schaften basissteun grotendeels af, maar heroriënteerden de expansiesteun niet echt naar starters toe. Evenmin kwam er een volledige heroriëntatie van meertewerkstellingssteun naar kleine ondernemingen. De richtlijnen voorzagen ten slotte niet in een selectiever aanwending van ecologiesteun en een strengere toekenning van steun om strategisch belang.

Vaag gedefinieerde begrippen en inconsistenties maken de richtlijnen ten slotte moeilijk toepasbaar.

Overeenkomst voor helikopterbeloodsing

De Vlaamse regering besliste de beloodsing van zeeschepen met een helikopter uit te besteden, niettegenstaande een studierapport aantoonde dat uitvoering in eigen beheer voordeliger zou zijn. Zij gunde de beloodsingsopdracht vervolgens middels een offerteaanvraag aan een NV zonder die om een prijsverantwoording te vragen, ook al waren er aanwijzingen dat de opgegeven eenheidsprijs abnormaal hoog was. Een geweerde firma vocht de gunning aan bij de Raad van State, die ze schorste. Een eventuele vernietiging van de gunningsbeslissing zou kunnen leiden tot schadeclaims van de betrokken firma's. Een opzegmogelijkheid voor het Vlaams Gewest werd tenietgedaan door de in het bestek bepaalde exuberante opzegvergoeding. Al in het eerste uitvoeringsjaar van het contract werd de geraamde kostprijs aanzienlijk overschreden. De aanrekening op de begroting, beperkt tot het dat jaar verschuldigde bedrag, hield een debudgettering in. Ten slotte verstrekt het Vlaams Gewest door het uitblijven van een regeling van de kostenverrekening aan de redereijen, momenteel gratis helikopterbeloodsing bij wegens slecht weer gestaakte loodsdiensten, wat indruist tegen het loodsdecreet.

1. Inleiding

Op 23 juni 1998 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan een voorstel van de afdeling Loodswezen (ALW) van de administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) om een algemene offerteaanvraag uit te schrijven voor het aan boord van een schip brengen van een loods met een helikopter (verder helibeloodsing genoemd). De opening van de offertes vond plaats op 27 oktober 1998. Het contract werd op 23 april 1999 toegewezen aan een NV. De overeenkomst is voor een duur van negen jaar in werking getreden op 1 juli 1999.

De helibeloodsing zal volgens een stappenplan worden ingevoerd. In een eerste fase wordt alleen helibeloodsing uitgevoerd op dagen met slechte weersomstandigheden en gestaakte loodsdiensten. De jaarlijkse kostprijs van deze eerste fase werd geraamd op 50 miljoen BEF. Tot dusver werd enkel deze eerste fase toegewezen.

In een tweede en derde fase zou de helibeloodsing zich uitbreiden. Een toewijzing van de volgende fasen is contractueel niet verplicht gesteld. Een beslissing voor deze uitbreiding is tot dusver nog niet genomen.

1.854.117

Op 5 juli 2000 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Openbare Werken zijn opmerkingen over de overeenkomst en het eerste uitvoeringsjaar ervan medegedeeld. Op 16 oktober 2000 heeft de minister geantwoord. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord.

2. Beslissing tot uitbesteding

Op 23 juni 1998 besliste de Vlaamse regering de helibeloodsing aan een derde uit te besteden⁴¹² niettegenstaande een consultantbureau in zijn studierapport *Vervoersmodel Loodswezen* van 4 juli 1997 aantoonde dat de uitvoering van helibeloodsing in eigen beheer financieel voordeliger zou zijn. De studie vergeleek de kosten bij uitbesteding en de werkelijke kosten met de bedoeling *het loodswezen te voorzien*

⁴¹² Beslissing VR/PV/1998/29, punt 30.

van een gefundeerd perspectief in de beslissingsprocedure in verband met helibeloodsing. De nota aan de Vlaamse regering⁽⁴¹³⁾ maakte van deze vergelijking echter geen melding. Het Rekenhof kon zodoende niet vaststellen waarom de Vlaamse regering – ondanks de bevindingen van de consultant – uiteindelijk toch voor uitbesteding koos.

3. Gunning

Twee firma's reageerden op de offerteaanvraag. In december 1998 adviseerde een beoordelingscommissie, bestaande uit ambtenaren van de AWZ, de opdracht te gunnen aan de firma met de voordeligste offerte. De vereniging van Vlaamse Zee- en Kustloodsen uitte echter twijfels over de technische geschiktheid van de helikopter van deze firma. Een nieuw onderzoek, waarbij externe helikopterexperts werden betrokken, wees uit dat de offerte om technische redenen moest worden geweerd. De opdracht werd uiteindelijk op 23 april 1999 toegewezen aan de andere firma. De geweerde firma vocht deze gunningsbeslissing aan bij de Raad van State, die ze op 25 april 2000 schorste.

Vervolgens leidde de geweerde firma een procedure voor de burgerlijke rechtbank in met het oog op het bekomen van de schorsing (bij wijze van dringende voorlopige maatregel), de vernietiging van de overeenkomst tussen het Vlaams Gewest en de begunstigde firma en een schadevergoeding van 100 miljoen BEF. De voorzitter van de burgerlijke rechtbank wees met een vonnis van 16 juni 2000 de dringende voorlopige maatregel af. De benadeelde partij heeft op 13 juli 2000 bij het Hof van Beroep te Brussel beroep aangetekend tegen deze beschikking.

Om het verloop van deze rechtsprocedures niet te beïnvloeden, heeft het Rekenhof zich vooralsnog onthouden van elke commentaar op de regelmatigheid van de gunningsprocedure. Wel heeft het de minister gevraagd op de hoogte te worden gehouden van de verdere afwikkeling van de rechtsprocedures en de mogelijke financiële impact ervan op de toekomstige begrotingen⁽⁴¹⁴⁾.

4. Prijsonderzoek

Er zijn aanwijzingen dat de eenheidsprijs per helibeloodsing die de begunstigde NV voor de eerste fase indiende (75.000 BEF), abnormaal hoog was:

- de concurrerende firma stelde een prijs van 50.000 BEF voor;
- op 25 augustus 1998 bekwam de Antwerpse Scheepvaartvereniging van de begunstigde firma voor een nagenoeg identieke helibeloodsing een eenheidsprijs van 55.000 BEF;
- het studierapport van het consultantbureau hanteerde een richtprijs van 36.000 BEF per beloodsing, zich baserende op de prijs van een Nederlandse helikopterbeloodsingsfirma.

⁴¹³ Nota VR/98/2306/DOC/0541.

⁴¹⁴ Zie in dit verband wat het 11^e Boek van het Rekenhof over de inventarisatie van schadeclaims en schulden stelde (Stuk 36 (1999-2000) – Nr. 1, p. 455-456).

De ALW vroeg de firma echter niet om een prijsverantwoording⁽⁴¹⁵⁾. Daar helibeloodsing voor het Vlaams Gewest een vrij nieuwe vorm van dienstverlening is met een belangrijke financiële impact, achtte het Rekenhof het aangewezen in het bestek expliciet te vermelden dat de inschrijvers alle inlichtingen moeten verstrekken om de aanbestedende overheid in staat te stellen de aangeboden prijzen te onderzoeken⁽⁴¹⁶⁾. Het heeft er bij de administratie dan ook op aangedrongen vóór de gunning van nieuwe helibeloodsingsengagementen (bv. de stappen 2 en 3), een inzicht te verwerven in de werkelijke kostprijs van de helibeloodsing, opdat zij de aangeboden prijzen aan een degelijk prijsonderzoek kan onderwerpen.

5. Bestekbepalingen

5.1. Opzegvergoeding

Het bestek stelde de duur van de overeenkomst op negen jaar vast⁽⁴¹⁷⁾. Wel behield het opdrachtgevend bestuur zich het recht voor omwille van het algemeen belang jaarlijks de overeenkomst te herroepen of de helikopterbeloodsing mits een vooropzegtermijn van drie maand af te schaffen. Daartegenover staat echter dat de aannemer bij voortijdige afschaffing van de helibeloodsing voor de resttijd van het contract een vergoeding bekomt gelijk aan de gemiddelde maandvergoeding over de laatste twaalf maand. Zo de ALW al na het eerste contractjaar de overeenkomst zou opzeggen, zou de schadevergoeding, daar de werkelijke kostprijs gedurende de eerste elf maand tot 102 miljoen BEF opliep, ruim 890 miljoen BEF kunnen bedragen. Een dergelijke hoge opzegvergoeding doet de opzegmogelijkheid voor de ALW feitelijk teniet. Dit strookt niet met het begrotingsakkoord van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting⁽⁴¹⁸⁾, dat aandrang op de jaarlijkse opzegmogelijkheid om, onder meer, in de toekomst een verzelfstandigd loodswezen de mogelijkheid te geven van het contract af te zien. Een opzegvergoeding is volgens het Rekenhof maar verantwoord in de mate dat ze een compensatie beoogt voor de werkelijke kosten die de aannemer voor de uitvoering van het contract heeft gemaakt en waarvoor hij de doorrekening aan de opdrachtgever over de normale looptijd van de overeenkomst heeft gespreid. Het volledig doorbetalen van dezelfde vergoedingen die verschuldigd zijn bij de uitvoering van de overeenkomst is exuberant⁽⁴¹⁹⁾.

⁴¹⁵ Overeenkomstig artikel 110, §3, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies van openbare werken.

⁴¹⁶ Overeenkomstig artikel 88, § 2, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

⁴¹⁷ Deel II (Administratieve voorschriften), B2, artikel 69, §1, van het bestek nr. 16EL/98/001.

⁴¹⁸ Nota van 22 juni 1998, kenmerk F/BC/69620.

⁴¹⁹ De ALW heeft de bepalingen over de opzegvergoeding overgenomen uit een bestek van de Dienst der Zeeschelde (Bestek nr. C4/90 E 50) voor de exploitatie van de openbare veren tussen Hoboken-Kruike en Hemiksem-Bazel. Het Rekenhof heeft de minister daarom in zijn brief van 5 juli 2000 ook gevraagd bij de nieuwe aanbesteding van deze veerdiensten (nog in 2000) rekening te houden met de opmerkingen over de exuberant hoge opzegvergoeding.

5.2. *Prijsvorming*

Het bestek bepaalde dat het een opdracht tegen prijslijst betreft⁽⁴²⁰⁾. In de praktijk zijn twee prijsvormingsprocédés voor helibeloodsing gangbaar: per effectieve beloodsing of per vlieguur. Het is niet duidelijk of de ALW heeft onderzocht welk prijsvormingsprocédé het voordeligst zou zijn.

Gedurende de eerste tien uitvoeringsmaanden vonden per vlucht gemiddeld 2,7 beloodsingen plaats⁽⁴²¹⁾. Van 1 juli 1999 tot 15 april 2000 voerde de NV voor rekening van het Vlaams Gewest 1.274 beloodsingen uit van elk ongeveer een half uur⁽⁴²²⁾, goed dus voor 637 vlieguren. Tegen 96.000 BEF per vlieguur⁽⁴²³⁾ levert dit een totale uitgave op van 61.152.000 BEF. Dit is 36% minder dan wat het Vlaams Gewest thans, op basis van betaling per effectief uitgevoerde helibeloodsing, heeft betaald (95.550.000 BEF).

De firma berekende haar eenheidsprijs voor de eerste stap op een jaarlijkse omzet van 50 miljoen BEF. Dat die omzet in de eerste 11 contractmaanden volgens de ALW al opliep tot 102 miljoen BEF, moet normaliter een gunstige invloed hebben gehad op de werkelijke kostprijs per beloodsing. Het bestek voorziet evenwel niet in een mogelijkheid tot prijsaanpassing in het voordeel van de opdrachtgever bij belangrijke overschrijdingen van de geraamde prestaties.

Het Rekenhof heeft de minister dan ook gevraagd voor eventuele nieuwe helikopterbeloodsing het nu gehanteerde prijsvormingsprocédé eerst grondig te evalueren.

5.3. *Continuïteit van de dienstverlening*

Het bestek bevat geen regeling voor het geval de helikopter uitvalt wegens onderhoud of herstelling⁽⁴²⁴⁾. Met de afdeling Juridische Dienstverlening⁽⁴²⁵⁾ meent ook het Rekenhof dat er dienaangaande dringend concrete afspraken met de aannemer moeten komen. De AJD heeft gesuggereerd in de toekomst te bedingen dat de aannemer zelf moet instaan voor de continuïteit van de helibeloodsing en de vervanging van een onbeschikbare helikopter.

⁴²⁰ De artikelen 86 en 87 van Deel II, A.

⁴²¹ Het aantal beloodsingen per vlucht kan sterk variëren. In een extreem geval, met name op 19 maart 2000, zorgde één vlucht voor liefst elf beloodsingen. Eventuele positieve kostprijseffecten van een verhoging van het aantal beloodsingen per vlucht komt door de in het bestek opgelegde prijsvorming enkel de helikopterfirma ten goede.

⁴²² Zo blijkt uit de heli-journaals van de contractant.

⁴²³ De eenheidsprijs die de NV de AWZ in een offerte van 9 mei 2000 opgaf.

⁴²⁴ Er is enkel een algemene bepaling over het niet uitvoeren van de opdracht op het afgesproken tijdstip of binnen de afgesproken voorwaarden (deel II, B.2, hoofdstuk II, afdeling 3, onderafdeling 6, artikel 75, § 1 en 2).

⁴²⁵ Brief van 3 maart 2000, kenmerk ZEE/LW/IA/2000/5.

6. De uitvoering van de overeenkomst

6.1. Overschrijding van de geraamde kostprijs

De Vlaamse regering stemde op 23 juni 1998 in met een beperkte invoering van helibeloodsing (tot 50 miljoen BEF per jaar). Aan een verdere toename stelde zij als voorwaarde dat zij dient te worden gefinancierd met budgetten die vrijkomen uit de vermindering van de exploitatiekosten⁽⁴²⁶⁾. Het bestek onderstreepte deze beperking⁽⁴²⁷⁾. Toch vonden van 1 juli 1999 tot 31 mei 2000 (elf maand) ter uitvoering van het contract voor een bedrag van 102 miljoen BEF helibeloodsingen plaats. Er is niet aangetoond dat de supplementaire uitgaven werden gefinancierd door middel van besparingen op de exploitatiekosten.

Een nota van ALW raamde op 1 februari 2000⁽⁴²⁸⁾ de jaarlijkse kostprijs van de helibeloodsing op ruim 120 miljoen BEF. Als het de bedoeling is jaarlijks een dergelijk bedrag aan helibeloodsing te spenderen, moet de hoge eenheidsprijs (75.000 BEF) die de firma opgaf op grond van een jaarlijkse omzet van 50 miljoen BEF, gehernegotieerd worden.

6.2. Staking van helibeloodsing wegens onderhoud van de helikopter

Op 16 en 17 februari 2000 heeft de ALW een beroep moeten doen op een helikopter van de Belgische Luchtmacht⁽⁴²⁹⁾ om de helibeloodsing te waarborgen. Het enige toestel van de contractant was namelijk tijdelijk buiten gebruik wegens groot onderhoud. Hoewel de ALW zelf de Belgische Luchtmacht de opdracht voor de beloodsingen gaf, heeft het Vlaams Gewest de NV hiervoor 1,8 miljoen BEF betaald volgens de tarieven die hiervoor in de overeenkomst waren overeengekomen. Deze betaling was in strijd met de besteksbepaling⁽⁴³⁰⁾ dat de in gebreke blijvende dienstverlener volledig moet instaan voor de kosten die worden gemaakt bij de inschakeling van een derde om de continuïteit van de dienst te waarborgen. Bovendien heeft de ALW de NV niet formeel in gebreke gesteld, hoewel de AJD dit al op 3 maart 2000 had geadviseerd. Evenmin rekende de ALW de in gebreke blijvende dienstverlener de in het bestek bepaalde boete aan.

Het Rekenhof heeft dan ook alsnog de strikte toepassing van de besteksbepalingen gevraagd middels een inhouding op de eerstvolgende schuldvorderingen van de contractant. Het vroeg ook aandacht voor de risico's die het Vlaams Gewest loopt door de ontstentenis van een verzekeringsdekking tijdens de opdrachten uitgevoerd met de helikopter van de Belgische Luchtmacht.

⁴²⁶ VR/PV/1998/29, punt 30.

⁴²⁷ Deel II, B.2, Afdeling 2, punt 2.

⁴²⁸ Kenmerk 16 EL/98001/13.

⁴²⁹ Met toepassing van de overeenkomst voor helibeloodsingen die het Vlaams Gewest in 1993 met het Ministerie van Landsverdediging en de Antwerpse Scheepvaartvereniging sloot.

⁴³⁰ Deel II, B.2.; Hoofdstuk II, Afdeling 3, Onderafdeling 6, art 75, § 1 en 2.

6.3. *Planning en kostenbeheersing*

Subsidiar heeft het Rekenhof opgemerkt dat geen duidelijk actieplan met een tijdsplanning, kostenramingen en kostenbeheersingsmechanisme werd opgesteld voor de uitbreiding van de helibeloodsing. Er bestaat geen duidelijkheid over het moment waarop stap twee zal worden uitgevoerd.

7. *Budgettaire aanrekening*

Wegens de irreële jaarlijkse opzegmogelijkheid van het negenjarige contract, bedroeg de raming van het totale financiële engagement ten laste van de begroting van het Vlaams Gewest bij het sluiten van de overeenkomst 450 miljoen BEF (9 x 50 miljoen BEF).

Het Rekenhof kan dan ook niet akkoord gaan met het alleen aanrekenen van de *jaarlijkse* kostprijsraming op de begroting. Vóór de notificatie van de verbintenis, had de vermoedelijke totaaluitgave ten laste van de begroting 1999 van de Vlaamse Gemeenschap moeten worden aangerekend⁽⁴³¹⁾. De betrokken basisallocatie 12.41 van programma 64.50 bevatte geen gesplitste kredieten. Het aangaan van een dergelijke meerjarige verbintenis zonder reële opzegmogelijkheid ten laste van deze basisallocatie was bijgevolg niet toegestaan.

De directeur-generaal van de AWZ, die de overeenkomst heeft ondertekend, was overigens niet bevoegd een verbintenis met een dergelijk grote financiële implicatie aan te gaan⁽⁴³²⁾.

8. *Gratis helibeloodsing bij gestaakte loodsdienst*

Vóór de inwerkingtreding van het helibeloodsingscontract (1 juli 1999) geschiedde de helibeloodsing in opdracht van de Antwerpse Scheepvaartvereniging en werden de kosten ervan volledig op de rederijen verhaald. Nu de afdeling Loodswezen de helibeloodsingen organiseert, geldt het principe van gratis helibeloodsing bij wegens slechte weersomstandigheden gestaakte loodsdienst. Dit is strijdig met het loodsdecreet, dat alle extra beloodsingskosten ten laste van de scheepsgezagvoerders legt⁽⁴³³⁾.

⁴³¹ Overeenkomstig artikel 31, § 2, b, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en artikel 2, § 1, 4°, van het koninklijk besluit van 31 mei 1966 houdende regeling van de controle op de vastlegging van de uitgaven in de diensten van algemeen bestuur van de Staat.

⁴³² Volgens artikel 17, § 1, 1°, van het besluit van de Vlaamse regering van 19 december 1998 tot de bepaling van de bevoegdheden van de Vlaamse regering hebben de regeringsleden zelf maar delegatie voor het gunnen van opdrachten van diensten na algemene offerteaanvraag waarvan het inschrijvingsbedrag lager is dan 120 miljoen BEF.

⁴³³ Artikel 15 van decreet van 19 april 1995 betreffende de organisatie en de werking van de loodsdienst van het Vlaams Gewest en betreffende het brevet van havenloods stelt dat de *gezagvoerders* (van de schepen) alle extra kosten die verband houden met het loodsen, waaronder de kosten voor de helibeloodsing, dienen te betalen. Uit de Memorie van Toelichting bij dit decreet (Stuk 716 (1994-1995) – Nr. 1, p. 20) blijkt duidelijk dat de decreetgever daarbij ook de extra kosten voor helibeloodsing in geval van slechte weersomstandigheden voor ogen had.

De Vlaamse regering keurde het principe van gratis helikopterbeloedsing in haar beslissing van 23 juni 1998 niet expliciet goed, maar gelastte de Vlaamse Minister van Openbare Werken voorstellen te doen voor de aanrekening van een vergoeding aan de rederijen die gebruik wensen te maken van de helikopterbeloedsing door het Vlaams Gewest.

Het Rekenhof heeft er dan ook bij de Vlaamse regering op aangedrongen dringend de voorwaarden te regelen voor doorrekening van extra kosten aan de rederijen, zoals de decreetgever haar dit oplegde.

9. Conclusie

Het Rekenhof concludeerde dat de AWZ bij een eventuele uitbreiding van het helibeloedsingscontract (de toewijzing van de stappen twee en drie) voorafgaand een degelijk prijsonderzoek moet uitvoeren en een aantal bestekbepalingen moet aanpassen, zoals die inzake de opzegvergoeding, of invoegen, bv. een aanpassingsmogelijkheid bij overschrijding van de geraamde hoeveelheden en een garantie voor de continuïteit van de dienstverlening. Wellicht biedt een prijsvorming per vlieguur het Vlaams Gewest betere voorwaarden dan een prijs per beloedsing.

Daarbuiten dient de Vlaamse regering zo spoedig mogelijk een regeling uit te vaardigen voor de doorberekening van de extra kosten van de helibeloedsing aan de gebruikers.

Vervolgartikel: personeelsaangelegenheden in de Vlaamse universiteiten

Heel wat opmerkingen die het Rekenhof van 1993 tot 1998 over het personeelsbeheer van de Vlaamse universiteiten formuleerde, kregen dankzij de inspanningen van de universiteiten, de regeringscommissarissen, de Vlaamse Minister van Onderwijs en het Vlaams Parlement, een oplossing. Het Rekenhof heeft meer dan twee jaar na de communicatie van zijn laatste onderzoeksresultaten aan het Vlaams Parlement, een stand van zaken opgemaakt van de wijze waarop de universiteiten aan zijn opmerkingen gevolg gaven. Een aantal opmerkingen bleek tot op heden geen maatregelen met zich te hebben gebracht. In enkele gevallen ligt een oplossing nochtans binnen het bereik.

1. Inleiding

Van 1993 tot 1998 heeft het Rekenhof in zijn jaarlijkse boeken het Vlaams Parlement ingelicht over de wijze waarop de diverse universitaire instellingen de bepalingen van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (verder afgekort tot: universiteitendecreet) en zijn uitvoeringsbesluiten respecteerden. Sinds de laatste rapportering is meer dan twee jaar verstreken waarin een drukke briefwisseling met de Vlaamse Minister van Onderwijs en de universiteiten en de inschrijving van verscheidene regulariserende bepalingen in het decreet en de perifere regelgeving, tal van oplossingen brachten. De onderstaande paragrafen geven per universiteit een globaal overzicht van de opgeloste problemen⁴³⁴) en de belangrijkste nog resterende pijnpunten.

2. Limburgs Universitair Centrum (LUC)

2.1. Opgeloste kwesties

Een aantal opmerkingen van het Rekenhof kreeg een positief gevolg, waardoor de betrokken dossiers als afgehandeld kunnen worden beschouwd:

dossier	problematiek
J 768.715	integratie van de Economische Hogeschool Limburg
J 768.716	vaststelling van de personeelsformaties van het academisch personeel (AP), rechtspositieregeling van het personeel van de universiteit en de aan sommige bepalingen van het universiteitendecreet te geven uitvoering
J 770.170	administratieve loopbanen van het zelfstandig academisch personeel (ZAP)

⁴³⁴ Niet enkel de minister en de universiteiten werkten aan deze oplossingen mede, maar ook het Vlaams Parlement, onder meer door de goedkeuring op 8 juli 1998 van resolutie 1086 (Stuk 1086 (1997 - 1998) - Nr. 1).

2.2. *Personeelsformatie*

De opmerkingen van het Rekenhof over de personeelsformaties hebben aan actualiteit ingeboet wegens wijzigingen aan het regelgevend kader of kunnen geen oplossing vinden doordat een retroactieve rechtzetting onmogelijk is. Dit is onder meer het geval voor de onderlinge verhoudingen binnen het ZAP-kader die in artikel 159 van het universiteitendecreet waren vastgelegd⁽⁴³⁵⁾. Momenteel resten aangaande de personeelsformaties van het academisch personeel nog de volgende discussiepunten:

- De visie van de Vlaamse Minister van Onderwijs dat een overschrijding van de decretale normen voor de verhouding ZAP-AAP en voor het aantal gastprofessoren voor een beperkte periode kan en de naleving van de normen over verschillende jaren moet worden beschouwd, vindt geen steun in het universiteitendecreet, dat volgens het Rekenhof maxima vastlegde die op geen enkel ogenblik mogen worden overschreden⁽⁴³⁶⁾.
- Evenmin mag de effectieve bezetting ooit het aantal voltijdse eenheden overtreffen dat de universiteitsbesturen in hun personeelsformaties en begrote bezettingen inschreven⁽⁴³⁷⁾.
- De quasi-onuitvoerbaarheid van artikel 160 van het universiteitendecreet⁽⁴³⁸⁾ ingevolge het feit dat sommige door de Vlaamse regering vast te leggen parameters niet kunnen worden gedefinieerd.

Deze discussiepunten gelden overigens ook voor de andere universiteiten⁽⁴³⁹⁾.

2.3. *Geldelijke loopbaan*

J 770.168 In het dossier over de geldelijke loopbanen bleven de opmerkingen over de interpretatiemoeilijkheden bij de toepassing van artikel 98 van het universiteitendecreet die het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs op 10 september 1992 meedeelde, onbeantwoord, ondanks de aan verschillende universiteiten opduikende problemen dienaangaande. Het artikel regelt voor de leden van het ZAP de vaststel-

⁴³⁵ Deze verhoudingen bepaalden maximumpercentages voor respectievelijk het aantal betrekkingen van hoogleraar, gewoon hoogleraar en buitengewoon hoogleraar (35 %) en gewoon hoogleraar en buitengewoon hoogleraar (25 %) van het totaal aantal plaatsen in de formatie van het academisch personeel.

⁴³⁶ Op 9 mei 2000 ging de minister er in een antwoord betreffende de KUB mee akkoord dat de effectieve bezetting de normen vastgelegd in de personeelsformatie en de begrote bezetting op geen enkel ogenblik mag overschrijden. Voor de gastprofessorennorm (artikel 159, vierde lid, van het universiteitendecreet) hield zij evenwel vol dat de cijfers over verscheidene jaren mogen worden beschouwd.

⁴³⁷ Om die reden heeft het Rekenhof elk universiteitsbestuur aangeraden accurate informaticasystemen te ontwikkelen, die een permanente opvolging mogelijk maken.

⁴³⁸ Dit artikel bevat de formules voor de toetsing aan de 80%- en 85%-norm. Deze normen bepalen dat universiteiten hun formatie moeten verantwoorden of een financieringsplan moeten indienen als de personeelskosten meer dan 80%, respectievelijk 85% van de werkingsuitkering opslorpen.

⁴³⁹ Het betreft de dossiers J 971.438 (UG), 1.258.497 (KU Leuven), 1.167.641 (VUB), 1.474.950 (KUB), J 841.304 (UCA), J 842.971 (UIA) en 1.075.019 (UFSIA).

ling van de datum van ranginneming. De opmerkingen van het Rekenhof hebben wel een aantal wijzigingen van dit artikel meegebracht.

In de briefwisseling kwam vervolgens de individuele salarisvaststelling van het AP en VWP (vastbenoemd wetenschappelijk personeel) aan bod. Van de tien opmerkingenthema's, wacht een vijftal nog op afhandeling, waaronder:

onderwerp	resultaten
- verrekening van deeltijdse diensten en de militietermijn in de wetenschappelijke en geldelijke anciënniteit van de leden van het VWP	uitvaardiging van het besluit van de Vlaamse regering van 22 juli 1993 (dit punt zou in principe kunnen worden afgehandeld)
- toepassing van de cumulatieregelgeving	dit punt zou door wijziging van de regeling en verjaring (⁴⁴⁰) in principe kunnen worden afgehandeld
- salarisvaststelling van de hoofdbibliothecaris	bezoldigingsregeling voor de VWP-leden die niet in een ZAP-graad zijn gerangschikt, dient nog te worden uitvaardigd(⁴⁴¹)

De andere twee thema's hadden betrekking op individuele gevallen waarvoor de universiteit al herzieningen en rechtzettingen uitwerkte, maar die nog niet concreetiseerde(⁴⁴²).

3. Universiteit Gent (UG)

3.1. ZAP

- 1.091.722 Dankzij de inspanningen van de UG, kon het Rekenhof de briefwisseling over de statutaire en geldelijke loopbanen van het ZAP op 15 juli 1999 beëindigen.

3.2. VWP

- 1.091.723 Veel opmerkingen over het VWP vonden een oplossing in de wijzigingen aan het universiteitendecreet en het bijzonder decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen. Een belangrijke aangelegenheid wacht echter nog op een definitieve oplossing: het ontbreken van een geldelijk statuut voor het VWP sinds de inwerkingtreding van het universiteitendecreet op

⁴⁴⁰ Artikel 166bis van het universiteitendecreet.

⁴⁴¹ Het Rekenhof dringt al sinds 1993 aan op de uitvaardiging van een dergelijke regeling (zie ook punt 3.2, Universiteit Gent).

⁴⁴² Doordat de Vlaamse regering tot op heden geen uitvoering heeft gegeven aan artikel 165 van het universiteitendecreet zijn de middelen om tegen een onwillig universiteitsbestuur op te treden beperkt. In tal van brieven heeft het Rekenhof aangedrongen op de onverwijld uitvoering van deze bepaling. De universiteitsbesturen roepen in vele gevallen de artikel 166bis van het universiteitendecreet in om de terugvordering van onverschuldigd uitbetaalde bedragen te beperken of te verhinderen (brief van 10 februari 1999).

1 oktober 1991. Dit blijft bij de berekening van het vijfjarig gemiddelde voor het rustpensioen van de betrokken personeelsleden voor moeilijkheden zorgen⁽⁴⁴³⁾.

3.3. AAP

Van de zes discussiethema's over het AAP werden er drie definitief afgehandeld. Twee andere thema's staan nog ter discussie:

- Op de opmerking dat een eerste AAP-mandaat in principe voltijds moet zijn⁽⁴⁴⁴⁾, heeft de universiteit geantwoord met de aankondiging van een reglement dat met de wil van de decreetgever rekening zou houden⁽⁴⁴⁵⁾.
- Het aandringen van het Rekenhof op richtlijnen ter attentie van de adviserende organen over de naleving van de objectiviteitsverplichting bij aanstellingen, heeft de UG niet tot het treffen van concrete maatregelen aangezet, ondanks de verklaring op 13 december 1996 de bezorgdheid van het Rekenhof te delen alle sollicitanten op eenzelfde wijze te behandelen.

Een groot aantal van de individuele opmerkingen wacht nog op afhandeling. Die afhandeling wordt enerzijds bemoeilijkt door de interpretatiemoeilijkheden die de reglementaire teksten met zich brengen⁽⁴⁴⁶⁾. Het Rekenhof dringt nog steeds op verduidelijking aan⁽⁴⁴⁷⁾. Anderzijds heeft de rector van de UG de Vlaamse Minister van Onderwijs aangaande de tekortkomingen in individuele dossiers en de bovengenoemde openstaande punten van het onderzoeksverslag van het Rekenhof, op 17 juli 1997 een antwoord verstrekt, waarop de minister echter nog niet heeft gereageerd.

4. Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)

4.1. ZAP

1.258.503 Van de achttien opmerkingenthema's over de administratief-statutaire toestand van het ZAP, zijn er inmiddels tien afgehandeld. De resterende items kregen nog geen definitieve oplossing:

- Ondanks regularisatiebepalingen in het universiteitendecreet, kregen drie van de zeven betwiste benoemingen vóór de opname in het ZAP nog geen volledige

⁴⁴³ Het Rekenhof heeft daaraan op 9 juni 1999 en 7 februari 2000 herinnerd.

⁴⁴⁴ Memorie van toelichting bij het ontwerp van universiteitendecreet, Stuk 502 (1990-1991) - Nr. 1. Het is de bedoeling dat een assistent ten minste halftijds aan zijn doctoraatsonderzoek moet kunnen werken. Pas nadat het personeelslid bij verlenging van het eerste of tweede mandaat geen blijk heeft gegeven van de zelfstandige afwerking van een doctoraatsproefschrift, kan de overstap naar een deeltijds mandaat plaatsvinden. Deze aangelegenheid heeft aan bijna elke universiteit tot opmerkingen geleid. De discussie blijft voorlopig zonder definitieve oplossing.

⁴⁴⁵ De aangelegenheid heeft in nagenoeg alle universiteiten tot opmerkingen geleid.

⁴⁴⁶ De vaststellingen van het Rekenhof over de verrekening van onderwijsdiensten in de verschillende universiteiten hebben dit bevestigd.

⁴⁴⁷ Onder meer op 7 februari 2000. De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft beloofd voor de problematiek een oplossing uit te werken.

afhandeling. Voor twee gevallen blijft een definitieve oplossing zelfs problematisch.

- De universiteit moet er nog steeds over waken het vakgebied van een aangesteld of benoemd personeelslid in het benoemings- of aanstellingsbesluit te vermelden en de notulering van een afwijkingstemming te stofferen.
- De KU Leuven nam maatregelen tegen aanstellingen en benoemingen met schending van de diplomavooraarden, maar blijft in één geval stoten op de weigering van een personeelslid een voor eensluidend verklaard afschrift van zijn doctoraatsdiploma te overhandigen⁽⁴⁴⁸⁾.
- De KU Leuven dient nog steeds uitvoering te geven aan de bepalingen van artikel 6, derde lid, en 7, van het statutair besluit van de Vlaamse regering van 1 december 1998 betreffende de rechtspositieregeling⁽⁴⁴⁹⁾.
- Ook inzake de aanstelling van plaatsvervangers moet de universiteit haar interne regelgeving nog aan de gewijzigde bepalingen van het universiteiten-decreet aanpassen.
- De discussie over de aanstelling van gastprofessoren is in principe gesloten, maar de KU Leuven moet voor iedere gastprofessor - ook de onbezoldigde - een overeenkomst opstellen.
- Het Rekenhof heeft de regularisatiebeslissing van 26 januari 1999 betreffende de cumulatieve activiteiten van twee professoren niet aanvaard. Beide gevallen vergen nog verduidelijking.
- Tal van opmerkingen over bezoldigingsaangelegenheden van het ZAP vergen nog concrete rechtzettingen. Belangrijk daarbij is de ontwikkeling van een regelmatige terugvorderingsprocedure⁽⁴⁵⁰⁾. Buiten de terugvorderingsproblematiek resten nog enkele fundamentele meningsverschillen:
 - Daar de Universitaire Ziekenhuizen Leuven en de KU Leuven één rechtspersoon vormen, geldt voor de personeelsleden van de ziekenhuizen die tot ZAP-lid worden benoemd of aangesteld, het principe van het onmiddellijk hogere salaris⁽⁴⁵¹⁾. De universiteit acht deze bepaling niet toepasselijk⁽⁴⁵²⁾.
 - Eénmaal een periode voor de bepaling van de anciënniteitsbijslagen als

⁴⁴⁸ Een dergelijk fenomeen kennen ook andere universiteiten. Blijkbaar is het actieterrein van sommige personeelsdiensten dienaangaande beperkt. Het komt nochtans de instellingen toe aan te tonen dat zij benoemingen en aanstellingen ten laste van de werkingsuitkeringen mogen leggen.

⁴⁴⁹ Zie het artikel *Uitvoering van statutair besluit door de universiteiten* op p. 406 van dit boek.

⁴⁵⁰ Ook andere universiteiten ontbeerden kennis van te volgen terugvorderingsprocedures en vormvereisten. Het Rekenhof heeft in het bijzonder de aandacht gevestigd op artikel 198, §4, van het onderwijsdecreet II van 31 juli 1990, dat een algemene draagwijdte heeft.

⁴⁵¹ Met toepassing van artikel 97 van het universiteitendecreet, met ingang van 1 oktober 1999 gewijzigd door de artikelen III.15 en III.62, 6°, van het onderwijsdecreet X van 18 mei 1999.

⁴⁵² Wegens de Gentse situatie, waar het UZG wel rechtspersoonlijkheid verkreeg.

nuttige ervaring werd erkend, maakt enkel een kwalificeerbaar onderscheid binnen de bewuste periode een periodeopsplitsing mogelijk⁽⁴⁵³⁾.

- De forfaitaire bezoldiging van een personeelslid op grond van 4,25 jaaruur, terwijl het slechts een onderwijsopdracht van 2,3 jaaruur uitvoerde.

4.2. AAP

1.371.287 Zeven van de negen opmerkingen over de administratief-statutaire aangelegenheden van het AAP kregen een oplossing. Voor het ontbreken van administratieve stukken heeft de KU Leuven een aanpassing van haar academisch statuut aangekondigd, die zij echter nog moet concretiseren⁽⁴⁵⁴⁾. Bovendien moet ook de KU Leuven nog de bepaling dat eerste termijnmandaten in voltijds verband moeten geschieden, respecteren⁽⁴⁵⁵⁾.

Van de tien opmerkingenthema's over de bezoldigingsaangelegenheden van het AAP kregen er zeven een oplossing. De interpretatiemoeilijkheden omtrent het bezoldigingsbesluit van 27 februari 1992, meer bepaald de verrekening van deeltijdse diensten en onderwijsdiensten in de wetenschappelijke en geldelijke anciënniteit, behoeven nog steeds een oplossing⁽⁴⁵⁶⁾. Specifiek voor de KU Leuven is daarenboven de toekenning van niet-reglementaire salarisschalen, waarvoor het Rekenhof tot op heden vruchteloos aandrang op vastlegging in een besluit van de Vlaamse regering.

4.3. VWP

Inzake het VWP is ook voor de KU Leuven een geldelijk statuut nodig. Van de vier overige VWP-onderwerpen is de briefwisseling voor twee aangelegenheden beëindigd⁽⁴⁵⁷⁾. De discussie over de tewerkstellingsplaats kon worden afgesloten, maar de administratieve en geldelijke toestand van sommige aan het ILT tewerkgestelde personeelsleden hangt samen met de vaststellingen inzake alle VWP-leden. Ten slotte moet de Vlaamse regering nog het ontbreken van een reglementaire basis voor bepaalde salarisschalen uitklaren⁽⁴⁵⁸⁾. De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft voor 2000 een initiatief aangekondigd.

⁴⁵³ Met toepassing van het vroegere artikel 99 van het universiteitendecreet, met ingang van 1 oktober 1999 opgeheven door de artikelen III.17 en III.62, 6°, van het onderwijsdecreet X van 18 mei 1999.

⁴⁵⁴ Het ligt in de bedoeling de benoeming of aanstelling slechts in werking te laten treden zo de betrokkene heeft bewezen aan de voorwaarden te voldoen.

⁴⁵⁵ Zie punt 3.3. Aan de faculteiten Rechten en Economie en Toegepaste Economische wetenschappen zijn respectievelijk 56,52% en 38,89% van de eerste termijnmandaten deeltijds.

⁴⁵⁶ Zie punt 3.3.

⁴⁵⁷ De universiteit leverde inspanningen om de ontbrekende administratieve stukken aan te vullen en artikel 186bis, § 4, van het universiteitendecreet regulariseerde de onregelmatige benoemingen grotendeels.

⁴⁵⁸ Toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 22 juli 1993.

5. Vrije Universiteit Brussel (VUB)

- 1.256.287 Zes van de tien hoofdopmerkingen over de aanstellingen en benoemingen van het AP kregen een oplossing. De opmerkingen over de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's en de onwettige benoemingen van een personeelslid tot eerstaanwezend assistent en werkleider⁽⁴⁵⁹⁾, alsook twee bekritiseerde benoemingen tot lid van het VWP, kregen nog geen afdoend gevolg.
- 1.325.442 Een van de vier opmerkingenthema's over de bezoldiging van onderwijzend en zelfstandig academisch personeel is afgehandeld. Van de overige thema's kregen tot op heden slechts enkele deelopmerkingen een oplossing. Een aantal andere punten zal weliswaar afgehandeld zijn zodra de universiteit de uitgewerkte regularisaties ook effectief uitvoert. Meer fundamentele problemen belemmeren de afhandeling van de twee resterende aangelegenheden, met name die waarbij de VUB personeelsleden bij hun benoeming of aanstelling tot lid van het ZAP, het onmiddellijk hogere salaris boven dat van hun oorspronkelijke ambt gunde zonder dat zij evenwel dit ambt verlieten.
- 1.325.446 Tot op heden hebben noch de Vlaamse Minister van Onderwijs, noch de universiteit een antwoord verstrekt in het dossier over, onder meer, de rechtsverhouding tussen de instelling en het AP of het reglement voor het academisch personeel⁽⁴⁶⁰⁾. Nochtans kan aan deze aangelegenheden worden tegemoetgekomen⁽⁴⁶¹⁾.
- 1325447 De problematiek inzake de toekenning van het vakantiegeld aan de AAP-leden is afgehandeld. Voor de toepassing van de sociale zekerheidsregeling op het ZAP dat is aangesteld op grond van artikel 91, § 3, van het universiteitendecreet, heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs op 24 september 1999 het advies van het Ministerie van Sociale Zaken en Pensioenen gevraagd.

6. Katholieke Universiteit Brussel (KUB)

- 1.474.950 Op het vlak van de statutair-administratieve toestand van het ZAP kregen zes opmerkingenthema's op de tien een oplossing. De universiteit moet echter nog initiatieven ontwikkelen voor:
- de aanpassing van het reglement voor het AP op het vlak van de plaatsvervangende en van de rechtspositieregeling;
 - de naleving van de decretaal opgelegde motiveringsplicht.

Inzake de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's heeft de KUB de procedure bij nieuwe wervingen aangepast⁽⁴⁶²⁾.

⁴⁵⁹ De invoeging op 1 oktober 1991 van artikel 182quater in het universiteitendecreet door de artikelen III.45 en III.62, 1°, van het onderwijsdecreet X van 18 mei 1999, bood voor het individuele geval geen oplossing.

⁴⁶⁰ In het bijzonder de plaatsvervangende van het AP, de afwezigheidsregeling voor het ZAP, de tuchtregeling, de administratieve standen, het verlof en de mandaatsbeëindiging. Zie het artikel *Uitvoering van statutair besluit door de universiteiten* op p. 406 van dit boek.

⁴⁶¹ Inzake de rechtsverhouding biedt het arrest van het Arbitragehof nr. 66/99 van 17 juni 1999 een oplossing. Voor een aantal reglements-aangelegenheden dient de VUB zich enkel aan de decretaale en reglementaire bepalingen aan te passen (bv. voor de toepassing van de cumulatieregelgeving).

⁴⁶² Voor één nog openstaand individueel dossier is de erkenningsprocedure ingezet.

Op het vlak van de bezoldigingsaangelegenheden van het ZAP moet de KUB nog in één dossier⁽⁴⁶³⁾ rechtzettingen uitvoeren. Het Rekenhof heeft bij de minister aangedrongen op richtlijnen inzake de terugvorderingsprocedure.

Voor het AAP geldt inzake de motiveringsverplichting eenzelfde opmerking als voor het ZAP. Nog één individueel AAP-geval kent onopgeloste bezoldigingsproblemen.

Ook voor het VWP vertoont de regelgeving op het vlak van het geldelijk statuut nog hiaten en ontbreekt een reglementaire basis voor bepaalde salarisschalen. Daarbuiten moet de universiteit nog één individueel geval regulariseren.

De opmerkingen over de wetenschappelijke en pedagogische medewerkers zijn afgehandeld.

7. Universitair Centrum Antwerpen (UCA)

J 842.961 Op nagenoeg alle opmerkingen van het Rekenhof over de administratieve en geldelijke loopbanen van het personeel bezoldigd lastens de werkingsuitkeringen, heeft het UCA positief gereageerd. Voor een beperkt aantal problemen bleef een definitieve oplossing echter uit. Voor een deel van de nog openstaande problemen, kan de briefwisseling ingevolge de gewijzigde regelgeving formeel worden beëindigd. Het universiteitsbestuur zou te dien einde inspanningen moeten leveren, in het bijzonder met betrekking tot een aantal benoemingen in strijd met de voormalige regelgeving. In een aantal cumulatiegevallen ten slotte, is weinig vooruitgang merkbaar.

J 842.962 De universiteit is eveneens tegemoetgekomen aan de opmerkingen over de bezoldiging van de wetenschappelijke medewerkers bezoldigd lastens andere middelen dan de werkingsuitkeringen.

De enige belangrijke problematiek die onopgelost is gebleven, betreft het ontbreken van een decreetale machtiging voor contractuele tewerkstellingen aan de gemeenschapsuniversiteiten en de andere publiekrechtelijke universiteiten.

8. Universitaire Instelling Antwerpen (UIA)

J 842.971 Op de algemene opmerkingen over het AP⁽⁴⁶⁴⁾ heeft de UIA tot op heden enkel in een voorlopig antwoord bepaalde initiatieven aangekondigd. In hoeverre zij concreet vorm hebben gekregen, is onduidelijk.

Zeven op dertien specifieke opmerkingenthema's over het ZAP zijn afgehandeld. Voor de overige thema's moet het universiteitsbestuur nog maatregelen treffen of verduidelijkingen geven⁽⁴⁶⁵⁾. Artikel 186bis van het universiteitendecreet heeft een

⁴⁶³ Verkeerde toepassing van het vroegere artikel 97 van het universiteitendecreet.

⁴⁶⁴ Het betreft hier de samenstelling van de personeelsdossiers, de toepassing van de wet van 29 juli 1991 en de uitvoering van diverse bepalingen van het universiteitendecreet.

⁴⁶⁵ In het bijzonder: 1. het ontbreken van een beslissing van het universiteitsbestuur over de gelijkstelling van de leden van het onderwijzend personeel in een van de graden van het ZAP (artikel 182, tweede lid, van het universiteitendecreet); 2. benoemingen en aanstellingen met afwijking van de diplomaverensten (artikel 83, tweede lid); 3. de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's; 4. de benoe-

aantal onwettige benoemingen geregulariseerd. De met de letter en de geest van het universiteitendecreet strijdige tijdelijke rangschikking van twee personeelsleden, is evenwel niet geregulariseerd.

Op de opmerkingen over het AAP heeft de UIA niet gereageerd, evenmin als op de opmerkingen over aan het ZAP en VWP toegekende salarissen (J 930.185), de toepassing van de cumulatierregelgeving (J 955.991) of het personeel belast met de verwezenlijking van de universitaire zending (J 955.992).

J 955.990 Voor de door het Rekenhof gesignaleerde hiaten in de regelgeving die ook in andere dossiers aan bod zijn gekomen, heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs initiatieven aangekondigd.

Voor elf van de zeventien wetenschappelijke of academische personeelsleden waarvoor het Rekenhof opmerkingen formuleerde, kon een oplossing gevonden worden. Voor de andere personeelsleden dienen nog rechtzettingen plaats te vinden. Het Rekenhof merkte bovendien op dat de UIA deeltijdse diensten van minder dan 50 % voltijds verrekende⁽⁴⁶⁶⁾.

De aangelegenheid inzake de uitoefening van medische en paramedische activiteiten door leden van het ZAP in de universitaire ziekenhuizen is decretaal opgelost door de wijziging van artikel 75, derde lid, van het universiteitendecreet. De overige aangelegenheden met betrekking tot personeelsleden die aan het UZA zijn tewerkgesteld, bleven zonder reactie.

9. Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (UFSIA)

Voor de UFSIA⁽⁴⁶⁷⁾ heeft tot op heden enkel de Vlaamse Minister van Onderwijs antwoorden verstrekt. Zij houden verband met het regelgevend kader. De UFSIA zelf heeft voor geen enkel van de concrete personeelsdossiers een antwoord geformuleerd.

10. Conclusie

Een groot deel van de opmerkingen die resulteerden uit de controle van het Rekenhof op de personeelsuitgaven van de verschillende Vlaamse universiteiten kreeg mettertijd een oplossing, zij het door decretale of reglementswijzigingen, zij het door regulariserende inspanningen vanwege de universiteitsbesturen en de Vlaamse Minister van Onderwijs. Aan de oplossing van een resterend aantal problemen

mingsvoorwaarden voor leden van het ZAP; 5. de herbenoeming van een lid van het ZAP; 6. de opdrachtbepaling van het ZAP en 7. de toepassing van het zogenaamde *terugkeerrecht* (artikelen 105 en 106 van het universiteitendecreet).

⁴⁶⁶ In strijd met de eertijds geldende bepalingen van artikel 3, § 2, 5°, van het bezoldigingsbesluit van 27 februari 1992.

⁴⁶⁷ Opmerkingen opgenomen in de dossiers 1.075.019 (personeelsformaties), 1.084.402 (algemene problematiek van het ZAP), 1.084.403 (bezoldigingsproblemen ZAP), 1.084.412 (algemene problematiek van het AAP), 1.084.413 (bezoldigingsproblemen AAP en cumulatie van het academisch personeel) en 1.090.308 (personeelsstatuten academisch personeel).

wordt gewerkt. Voor diverse ervan heeft de minister overigens initiatieven aangekondigd. Voor enkele ervan is de discussie vastgelopen wegens fundamentele interpretatieverschillen. Ten slotte zijn een paar universiteitsbesturen in gebreke gebleven; zij deden nauwelijks moeite de opmerkingen van het Rekenhof te beantwoorden.

Vlaamse regionale luchthavens: financiële analyse en analyse van de studies en het beleid

1.669.900

Het Rekenhof heeft uit een analyse van hun financieel-economische evolutie geconcludeerd dat de Vlaamse regionale luchthavens Antwerpen en Oostende nooit rendabel zijn geweest. De afhankelijkheid van gewestdotaties groeit elk jaar. De Vlaamse regering heeft de voorbije tien jaar diverse studies bevolen ter voorbereiding van een toekomstbeleid voor de luchthavens. Het Rekenhof heeft aangetoond dat de regering de resultaten van deze studies niet optimaal heeft aangewend. Pas na lang aarzelen, waardoor de onzekerheid over de toekomst van de luchthavens toenam en de financiële situatie negatief werd beïnvloed, heeft zij immers een aantal beslissingen genomen zonder rekening te houden met het eerder verrichte studiewerk. Zij heeft bovendien haar recente beslissing voor de luchthavens managers aan te stellen, onvoldoende gemotiveerd. De functioneel bevoegde afdeling Personenvervoer en Luchthavens wordt nog nauwelijks bij de voorbereiding van de besluitvorming betrokken. De Vlaamse Minister van Mobiliteit heeft tot op heden nog niet op het geactualiseerde rapport van het Rekenhof gereageerd.

1. Inleiding

Sinds de Vlaamse regering bij de regionalisering van 1989 de bevoegdheid over de Vlaamse regionale luchthavens heeft verkregen, is ze op zoek naar geschikte beleidsalternatieven om de economische leefbaarheid veilig te stellen. De afgelopen tien jaar heeft zij in dit licht verscheidene bedrijfseconomische doorlichtingen en onderzoeksopdrachten bevolen en beleidsintenties vooropgesteld. In 1992 viel de keuze qua beheersstructuur op een financiële en boekhoudkundige verzelfstandiging van de afzonderlijke exploitatiediensten en werden de diensten met afzonderlijk beheer (DAB) *Luchthaven Antwerpen* en *Luchthaven Oostende* opgericht.

De studies wezen uit dat een verdere verzelfstandiging en autonome beheersvorm een betere bedrijfseconomische en commerciële luchthavenexploitatie mogelijk zouden maken. In dit kader keurde de Vlaamse regering op 30 maart 1999 een stappenplan goed, alsook een lastenboek voor marktconsultatie inzake inconcessiegeving van de luchthavenexploitaties. Bij gebrek aan geldige inschrijvingen, schakelde de Vlaamse regering op 3 maart 2000 over op een procedure om voor elke luchthaven een manager aan te stellen.

Het Rekenhof heeft de financieel-economische evolutie van de Vlaamse regionale luchthavens Antwerpen en Oostende geanalyseerd, alsook de invloed die de talrijke studies over hun toekomstmogelijkheden op het beleid van de Vlaamse regering hebben gehad. Tevens ging het na in welke mate de opeenvolgende Vlaamse regeringen hun doelstelling de rendabiliteit van de luchthavens te vergroten en de dotatie te verminderen, realiseerden. Ten slotte evalueerde het de doelmatigheid van de besluitvorming inzake de Vlaamse luchthavens.

Het Rekenhof heeft zijn bevindingen op 19 oktober 1999 gerapporteerd aan de Vlaamse Minister van Mobiliteit. Op 15 februari 2000 heeft de minister over dit rapport enkele algemene bedenkingen en aanvullingen geformuleerd. Daar zich in de periode tussen het oorspronkelijk controleverslag en het antwoord van de minister een aantal nieuwe en belangrijke ontwikkelingen hadden voorgedaan, heeft het Rekenhof zijn onderzoek geactualiseerd. Het heeft deze actualisatie op 2 augustus 2000 aan de minister bezorgd, die daar evenwel nog niet op reageerde. De onder-

staande paragrafen vatten de bevindingen uit beide rapporten en het antwoord van de minister samen.

2. Financiële analyse van de regionale luchthavens

2.1. Evolutie van de kredietverlening

Sinds hun oprichting heeft de Vlaamse Gemeenschap voor de DAB's ten laste van de algemene uitgavenbegroting al in totaal ongeveer 2,5 miljard BEF kredieten vastgelegd, deels ter aanzuivering van exploitatietekorten (voor Antwerpen en Oostende respectievelijk 200 miljoen BEF en 545,7 miljoen BEF), deels voor investeringen in luchthaveninfrastructuur (1.037,2 miljoen BEF voor beide luchthavens) en kapitaalsubsidies (714,7 miljoen BEF voor beide). Sinds 1997 investeren de luchthavens zelf, waarvoor zij investeringsdotaties ontvangen⁽⁴⁶⁸⁾.

De krediettoekenning aan beide luchthavens steeg in de periode 1992-1998 stelselmatig (behoudens een lichte terugval in 1997). In 1999 vertoonden vastleggings- en ordonnanceringskredieten een aanzienlijke daling (respectievelijk 90 en 126 miljoen BEF minder dan in 1998), vooral wegens een daling van de investeringskredieten. De onzekere toekomst en status van de luchthavens leidde in dat jaar immers tot een beperking van de aankoop van nieuwe vermogensgoederen. De teruglopende activiteiten van de Antwerpse luchthaven vergde in 1999 wel 8 miljoen BEF extra exploitatiekredieten.

In 2000 bereikte de kredietverlening aan beide luchthavens een voorlopig hoogtepunt met 449,7 miljoen BEF, deels door de creatie van een nieuwe basisallocatie met 60 miljoen BEF voor de financiering van de managementovereenkomsten.

2.2. Evolutie van de financiële toestand

De DAB-beheersformule diende een duidelijk inzicht in de inkomsten- en uitgavenstructuur van elke luchthaven met zich te brengen, en aldus een meer rationele en commerciële uitbating te stimuleren⁽⁴⁶⁹⁾. De werkelijke kostprijs van de exploitatie van de luchthavens ligt echter hoger dan uit hun rekeningen blijkt. Tot op heden kwamen de rechtstreekse investeringen van het Vlaams Gewest in luchthaveninfrastructuur er immers niet in terecht⁽⁴⁷⁰⁾, evenmin als de overgedragen goederen van de Regie der Luchtwegen. Ook de administratieve en beheerskosten gemaakt door de ondersteunende afdeling Personenvervoer en Luchthavens van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁴⁷¹⁾ bleven buiten de DAB-rekeningen. Ten slotte levert

⁴⁶⁸ Het systeem van kapitaalsubsidies liet een besparing van 21 % op de investeringen toe (recuperatie van de BTW).

⁴⁶⁹ Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen tot begeleiding van de begroting 1992, Stuk 187 (BZ 1992) - Nr.1, 6 mei 1992, p.42).

⁴⁷⁰ De DAB-beheersvorm brengt geen rechtspersoonlijkheid mee. DAB's kunnen juridisch geen eigen patrimonium hebben en moeten de luchthaveninvesteringen in het patrimonium van de Vlaamse Gemeenschap boeken.

⁴⁷¹ Volgens de recentste raming jaarlijks 24,5 miljoen BEF.

de Regie der Luchtwegen (nu Belgocontrol) gratis diensten voor, onder meer, verkeersleiding en meteo⁽⁴⁷²⁾.

Deze onvolledigheden in de balansen en resultatenrekeningen maken het moeilijk een juist inzicht te krijgen in de werkelijke kostprijs en de financiële leefbaarheid van de luchthavens. Het Rekenhof heeft desondanks een financiële analyse uitgevoerd, waarbij het vooral aandacht had voor kosten, opbrengsten en rendabiliteit⁽⁴⁷³⁾.

2.2.1. DAB Luchthaven Antwerpen

De onderstaande tabel toont de evolutie van de exploitatiedotatie, de aëronautische opbrengsten, de niet-aëronautische opbrengsten en de afschrijvingen (in miljoen BEF).

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
exploitatiedotatie	14,5	26,0	26,8	27,3	27,6	26,0	21,8	30,0	41,2
aëronautische opbrengsten	26,6	34,6	41,2	43,2	46,1	46,8	43,4	45,0	-
niet-aëronautische opbrengsten	24,7	28,3	26,4	29,5	29,3	34,2	31,7	38,7	-
afschrijvingen	0,0	0,2	0,9	2,8	3,5	11,0	17,0	24,6	-

Blijkens de opbrengstenzijde van de resultatenrekening is de exploitatiedotatie gestaag gestegen, behalve in 1997 en 1998. Ook de aëronautische en niet-aëronautische opbrengsten stegen tot 1997. De terugval van deze opbrengsten in 1998 met 7% is te wijten aan verminderde activiteiten wegens de onzekerheid die al enkele jaren over de toekomst van de luchthaven bestond. Bij gebrek aan duidelijke signalen vanwege de overheid, verloor de luchthaven haar aantrekkelijkheid bij publiek en uitbaters van aanverwante ondernemingen⁽⁴⁷⁴⁾. De algemeen toenemende economische activiteit wist de negatieve evolutie in 1999 om te buigen. De afschrijvingen zijn sinds 1997 sterk gestegen ingevolge het gewijzigde financieringssysteem voor de investeringen: de luchthavens namen voortaan de investeringen in hun balans en resultatenrekening op⁽⁴⁷⁵⁾.

De onderstaande tabel geeft een beeld van de werkelijke rendabiliteit van de luchthaven, dus abstractie makend van de gewestdotaties (in miljoen BEF, tenzij anders vermeld).

⁴⁷² Die kosten (ongeveer 46,4 miljoen BEF per jaar) worden gecompenseerd door inkomsten uit *en-route*-heffingen. Een eventuele privatisering van de luchthavenexploitatie moet er echter rekening mee houden, daar het engagement van de regie alleen tegenover de Gewesten geldt, niet tegenover private bedrijven.

⁴⁷³ Daar het Rekenhof geen rekening hield met ontbrekende informatie, is de werkelijke toestand nog minder rooskleurig dan uit deze analyse blijkt.

⁴⁷⁴ Daling van passagiersvergoedingen met 14,6% en opbrengsten uit handelsconcessies met 22,5%.

⁴⁷⁵ Zij nemen de kapitaalsubsidies maar in het resultaat op tot het bedrag van de afschrijvingen, zodat het resultaat niet wordt beïnvloed.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
gecorrigeerde bedrijfsresultaten	-19,5	-15,3	-14,0	-9,9	-19,2	-25,1	-39,0	-49,7
gecorrigeerde gewone bedrijfsuitoefening	-19,5	-15,3	-14,1	-9,9	-19,3	-25,2	-39,0	-49,7
dekkingsgraad ⁴⁷⁶)	93%	114%	116%	121%	109%	104%	96%	98%
gecorrigeerde dekkingsgraad	73%	80%	83%	88%	80%	76%	66%	63%

De rendabiliteit is sinds de oprichting van de DAB sterk negatief. De gecorrigeerde resultaten uit de gewone bedrijfsuitoefening, alsook de dekkingsgraad en de gecorrigeerde dekkingsgraad, kenden een gelijkaardig verloop. De gecorrigeerde dekkingsgraad bedroeg maximaal 88%, wat nog altijd een aanzienlijk tekort aan eigen opbrengsten betekende.

2.2.2. DAB Luchthaven Oostende

De onderstaande tabel toont de evolutie van de exploitatiedotatie, de aëronautische opbrengsten, de niet-aëronautische opbrengsten en de afschrijvingen (in miljoen BEF).

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
exploitatiedotatie	62,8	67,2	69,1	70,4	71,1	78,6	62,9	63,6	61,1
aëronautische opbrengsten	36,0	46,7	65,3	83,2	96,5	117,4	102,1	127,5	-
niet-aëronautische opbrengsten	22,4	24,5	23,6	30,1	35,5	42,2	43,5	49,3	-
afschrijvingen	0,0	0,2	0,7	2,5	4,8	17,8	32,1	67,2	-

Blijkens de opbrengstenzijde van de resultatenrekening steeg de exploitatiedotatie tot 1997. In 1998 daalde zij en nadien bleef ze vrij constant. Tot 1997 stegen ook de aëronautische en niet-aëronautische opbrengsten. 1998 bracht echter een daling van de aëronautische opbrengsten met 13% en een lichte stijging van de niet-aëronautische opbrengsten (3%). Vooral de terugval van het vrachtvervoer met 17% en een lichte daling van het passagiersvervoer (1 %) veroorzaakten de minderopbrengsten. In 1999 stegen beide opbrengsten weer aanzienlijk, vooral dankzij de algemeen toenemende economische activiteit. De afschrijvingen stegen sinds 1997 sterk door de overschakeling naar investeringsdotaties.

De onderstaande tabel geeft een beeld van de werkelijke rendabiliteit van de luchthaven, dus abstractie makend van de gewestdotaties (in miljoen BEF, tenzij anders vermeld).

⁴⁷⁶ De dekkingsgraad geeft de mate waarin de opbrengsten de kosten dekken weer. De gecorrigeerde dekkingsgraad geeft aan in hoeverre de luchthaven zijn kosten met eigen opbrengsten kan dekken (dus exclusief overheidsdotaties).

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
gecorrigeerde bedrijfsresultaten	-59,0	-70,5	-63,8	-55,8	-56,7	-61,5	-77,6	-94,9
gecorrigeerde gewone bedrijfsuitoefening	-59,0	-70,5	-63,6	-55,1	-56,2	-85,8	-122,3	-95,3
dekkingsgraad	103%	98%	104%	109%	108%	111%	103%	102%
gecorrigeerde dekkingsgraad	50%	50%	59%	68%	70%	65%	54%	65%

De rendabiliteit is sinds de oprichting van de DAB sterk negatief. De gecorrigeerde resultaten uit de gewone bedrijfsuitoefening, alsook de dekkingsgraad en de gecorrigeerde dekkingsgraad, kennen een gelijkaardige evolutie. De gecorrigeerde dekkingsgraad bereikte in 1996 een maximum, met name 70%. Dit is nog ruimschoots onvoldoende om van een rendabele exploitatie te kunnen gewagen.

2.3. Conclusies

De exploitatie van de DAB's Luchthaven Antwerpen en Luchthaven Oostende is in de periode van 1992 tot 1999 nooit rendabel geweest en de financiële afhankelijkheid van het Vlaams Gewest is voor deze luchthavens de laatste jaren sterk toegenomen. Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat beleidsmaatregelen dringend nodig zijn.

Voorts is de doelstelling van de oprichting van de DAB's, met name een duidelijk inzicht in de uitgaven- en inkomstenstructuur van elke luchthaven verwerven, maar gedeeltelijk bereikt. Voor een volledig inzicht vergen de jaarrekeninggegevens van de DAB's aanvulling met de totale waarde van de voor hun exploitatie ingezette infrastructuur en de afschrijvingskosten ervan, alsook de kostprijs van de diensten die de afdeling Personenvervoer en Luchthavens en Belgocontrol voor de luchthavens verstrekken. Om het Vlaams Parlement een beter inzicht te geven in de investeringsdotaties voor elke luchthaven, zou deze dotatie bovendien in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (programma 63.40) moeten worden opgesplitst⁽⁴⁷⁷⁾.

3. Beleid van de Vlaamse regering in de periode 1990-2000

De beleidsbrief van 16 mei 1990 van de Vlaamse Minister van Verkeer⁽⁴⁷⁸⁾ pleitte voor autonoom werkende, commerciële regionale luchthavens met een aangepaste bedrijfseconomische organisatie die tegen 1995 alle deficits zouden wegwerken. De nieuwe rechtsvorm moest ruimte vrijmaken voor eventuele beheersdeelname door gemeenten, intercommunales of de bedrijfswereld. De beleidsbrief kaartte ook al de problematiek van de startbaanlengte van de Antwerpse luchthaven en de ondertunneling van de Krijgsbaan voor de verkeersveiligheid aan.

⁴⁷⁷ Deze aanbeveling is ook opgenomen in het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de aanpassing van de middenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000, Stuk 20 (1999-2000) – Nr. 1 van 3 mei 2000, p. 13.

⁴⁷⁸ Stuk 341 (1989-1990) – Nr. 1, van 16 mei 1990.

Het programmadecreet 1992⁽⁴⁷⁹⁾ richtte de diensten met afzonderlijk beheer *Luchthaven Antwerpen* en *Luchthaven Oostende* op, die de luchthavens autonoom moesten exploiteren, het patrimonium beheren en de gebruiksvergoedingen innen. De afdeling Personenvervoer en Luchthavens van het Departement Leefmilieu en Infrastructuur bleef de investeringen, de buitengewone onderhoudswerken en het overkoepelende administratieve overheidsbeheer voor haar rekening nemen. De nieuwe beheersvorm zou de beleidsverantwoordelijken een beter inzicht verschaffen in de inkomsten- en uitgavenstructuur van de luchthavens⁽⁴⁸⁰⁾.

In zijn beleidsbrief van 13 november 1995 kondigde de Vlaamse Minister van Vervoer een lange-termijnbeleid aan⁽⁴⁸¹⁾, gericht op dotatieafbouw, optimale aanwending van gedane investeringen en, voor Oostende, doelgerichte investeringen. Het wegwerken van de deficitaire toestand en de begrotingslast was geen doelstelling meer. Antwerpen had op dat ogenblik volgens de minister alle middelen ter beschikking om op rendabele manier te kunnen werken.

De periode 1995-1998 leverde geen nieuwe beleidsopties op. Wel lieten de beleidsverantwoordelijken tal van studies uitvoeren ter voorbereiding van toekomstige beleidsopties.

In zijn beleidsbrief *Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening-1999*⁽⁴⁸²⁾ stelde de Vlaamse Minister van Vervoer vast dat de luchthaven Antwerpen niet zelfbedruipend kon functioneren en een dotatieverhoging in 1999 noodzakelijk was. Voor de Oostendse luchthaven verwees hij naar een masterplan dat in bijkomende investeringen voorzag.

Eind 1998 besliste de Vlaamse regering de exploitatie van beide luchthavens volledig in concessie te geven. Zij gaf de Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV) op 30 maart 1999 de opdracht daartoe een offerteaanvraag te organiseren⁽⁴⁸³⁾. De kandidaat-exploitanten mochten in hun offerte voor Antwerpen al dan niet kiezen voor startbaanverlenging⁽⁴⁸⁴⁾. De inbreng van de kandidaten bij eventuele investeringen diende minstens de helft van de kostprijs te bedragen. De offerteaanvraag leverde echter geen valabele inschrijvingen op⁽⁴⁸⁵⁾.

⁴⁷⁹ Decreet van 25 juni 1992 houdende diverse bepalingen tot begeleiding van de begroting 1992, artikel 95.

⁴⁸⁰ Stuk 186 (BZ 1992) – Nr. 1, 6 mei 1992, p. 42 en 43.

⁴⁸¹ Beleidsbrief – Ruimtelijke structuur voor Vlaanderen – Opties voor een duurzaam en leefbaar ruimtebeheer – Beleidsprioriteiten 1995-1999, Stuk 157 (1995-1996) – Nr. 1, van 13 november 1995, p. 87-94.

⁴⁸² Vergadering van de Vlaamse regering van 20 oktober 1998 (VR/98/20.10/DOC.0968).

⁴⁸³ De regering nam daarbij geen beslissing over de toekomst van de luchthaven Antwerpen, maar ging uit van het behoud van een zakenluchthaven en de realisatie van een spoorverbinding met Zaventem.

⁴⁸⁴ Van de inschrijvers werd vooraf een gedetailleerd businessplan gevraagd, bestaande uit een investeringsplan, een financieel plan, een tewerkstellingsplan en een commercieel plan. Bovendien moesten ze ook een milieuplan voorleggen.

⁴⁸⁵ De twee verkregen inschrijvingen voor Antwerpen waren onregelmatig op administratief-juridisch vlak. Bovendien toonden hun financiële analyses dat zij een grote gewesttegemeetkoming (1 tot 3 miljard BEF) onontbeerlijk achtten. Slechts 1 van de 3 inschrijvingen voor Oostende kon als offerte worden beschouwd en ook die was bovendien onregelmatig.

In haar regeerakkoord, verklaarde de huidige Vlaamse regering dat zij het gevoerde luchthavenbeleid, inclusief de concessieprocedures, zou voortzetten⁽⁴⁸⁶⁾. Op 3 maart 2000 besliste de Vlaamse regering echter de gunningsprocedure voor de concessieverlening stop te zetten en voor elke luchthaven een manager aan te stellen die vijf jaar eigenmachtig zou kunnen beschikken over een exploitatie-enveloppe (voor Antwerpen en Oostende respectievelijk 145 miljoen BEF en 336 miljoen BEF) en een investeringsenveloppe (respectievelijk 442 miljoen BEF en 884 miljoen BEF). Zij droeg de kandidaat-managers op een milieuplan op te maken om de geluids-overlast te verminderen en derden aan te trekken voor de uitbating van de luchthaven. Een eventuele aanpassing van de beheersformule zou de toetreding van privé-partners tot de exploitatie mogelijk maken. De Antwerpse startbaan zou voorts niet worden verlengd. Ondertunneling van de Krijgsbaan bleef wel mogelijk, te betalen buiten de beschikbare budgettaire middelen van Openbare Werken en Vervoer.

Ter uitvoering van deze beslissing kreeg de PMV op 3 april 2000 opdracht een management- of dienstencontract voor de luchthavenexploitatie op te stellen, alsook kandidaten op te roepen en te selecteren. Op 23 juni 2000 keurde de Vlaamse regering de voorgelegde offerteaanvragen goed, die de kandidaten ongeveer dezelfde documenten vroegen als de beëindigde concessieprocedure.

De algemene uitgavenbegroting 2000 heeft daartoe op een nieuwe basisallocatie⁽⁴⁸⁷⁾ 60 miljoen BEF voorzien (30 miljoen BEF per luchthaven). Daar de werkingsdotatie al voorziet in de kosten van de huidige directie, is het niet duidelijk hoe deze supplementaire kosten van de aan te stellen managers kunnen worden verantwoord. Hun taken lopen volgens de managementovereenkomst immers voor een deel samen met die van de huidige directie⁽⁴⁸⁸⁾.

4. Leefbaarheidsstudies

In de periode 1989-1991 brachten enkele algemene studies op vraag van de Vlaamse overheid de toekomstperspectieven van de Vlaamse luchthavens in kaart. In september 1991 sloot een eindrapport van een studiesyndicaat⁽⁴⁸⁹⁾ deze verkennende studieperiode af. Uitgangspunt was dat de luchthavens vanaf 1996 financiële autonomie zouden moeten kunnen bereiken⁽⁴⁹⁰⁾. Voor de luchthaven van Oostende werd een conserveringsstrategie met minimale bezetting geadviseerd, voor de luchthaven van Antwerpen een meer doorgedreven commerciële aanpak en de oprichting van een commerciële vennootschap.

Van 1993 tot 2000 werden voor elk van de luchthavens apart, maar inzonderheid voor de luchthaven van Antwerpen, nog tal van bijkomende studies uitgevoerd. De onderstaande paragrafen bieden een overzicht van hun belangrijkste conclusies.

⁴⁸⁶ Regeringsverklaring van de Vlaamse regering, Stuk 31 (1999) – Nr. 1, van 13 juli 1999, p. 52.

⁴⁸⁷ Basisallocatie 12.31, *Managementovereenkomst regionale luchthaven*, op programma 63.30, *Regionale luchthavens en vliegvelden*.

⁴⁸⁸ Het Rekenhof formuleerde deze bedenking al in zijn verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000 (Stuk 20 (1999-2000) – Nr. 1 van 3 mei 2000 – p. 21).

⁴⁸⁹ Vertegenwoordigers van het Vlaams Gewest en de GIMV.

⁴⁹⁰ Voor de luchthaven van Grimbergen werd sluiting voorgesteld en activering van de activa, wat later ook is gebeurd.

4.1. *Studies voor de luchthaven van Antwerpen*

Voor de luchthaven van Antwerpen werd in eerste instantie verder onderzoek verricht naar de noodzaak van een eventuele verdere uitbreiding van de luchthaven (verlenging van de startbaan tot 2000 m). De Dienst Geregeld Vervoer concludeerde in zijn *Studie uitbreiding Luchthaven Antwerpen* van juli 1993 dat een meer diepgaande studie van een verlenging van de startbaan zinvol zou zijn, maar waarschuwde ervoor dat een dergelijke investering een voorafgaand politiek akkoord en een lange procedurele voorbereiding zou vereisen.

Begin 1996 onderzocht de afdeling Personenvervoer en Luchthavens de mogelijke privatisering van de luchthaven van Antwerpen. De studie concludeerde dat een rendabele exploitatie een verdubbeling van de inkomsten zou vergen, wat wegens de beperking van de lengte van de landingsbaan en van de uitbouw van de HST onrealistisch was. Zij vroeg tevens een wijziging van de beheersformule pas te laten plaatsvinden na een politieke precisering van de doelstellingen van en randvoorwaarden voor privatisering. Zo een dergelijke wijziging zou worden overwogen, suggereerde de afdeling een exploitatieconcessie, waarbij het Gewest de infrastructuur inbrengt en daarvoor een vergoeding ontvangt.

De Vlaamse regering droeg de GIMV in oktober 1996 een aanvullend onderzoek op naar mogelijke privatiserings- en valoriseringsscenario's. De GIMV droeg de opdracht eind april 1997 aan haar dochter PMV over, die de opdracht op haar beurt doorgaf aan een consultant. In maart 1998 concludeerde deze consultant dat de DAB in een status-quo scenario zonder twijfel blijvend financiële steun van het Vlaams Gewest nodig zou hebben om leefbaar te zijn. Privatisering zou slechts mogelijk zijn mits een significante stijging van het passagiersaantal, onder meer door een startbaanverlenging. Een privatiseringsscenario waarbij de overheid de infrastructuurinvesteringen zou bekostigen en de exploitant de onderhoudsinvesteringen, leek de consultant economisch haalbaar.

De administratie Wegen en Verkeer bekritiseerde het consultantsrapport in juli 1998⁴⁹¹), vooral omdat zij niet bij de totstandkoming ervan werd betrokken. Hoewel de opdrachtnemers niet met luchtvaart of luchthavenbeheer vertrouwd waren, wat de kwaliteit van het studiewerk hypothekeerde, kreeg de administratie niet de gelegenheid manifeste fouten of technische onjuistheden recht te zetten. Zij kreeg overigens maar formeel kennis van het dossier in juni 1998, dat op dat ogenblik al door de media in de openbaarheid was gebracht.

In juli 1998 stelde een nota aan de Vlaamse regering⁴⁹²) dat de resultaten van de diverse studies en de feitelijke ervaring leidden tot de conclusie dat de handhaving van de status-quo in de toestand en werkvoorwaarden van de luchthaven, geen verantwoord beleidsscenario uitmaakte. Dit dreigde immers te leiden tot een permanente neerwaartse verglijding, wat in vele opzichten zelfs slechter zou zijn dan de radicale beslissing de luchthaven op korte termijn te sluiten. De nota onderstreepte andermaal dat startbaanverlenging vanuit bedrijfseconomisch standpunt het enige valabele alternatief was om de exploitatieresultaten in gunstige zin te doen evolueren.

⁴⁹¹ Nota van de Directeur-generaal van AWW van 2 juli 1998 aan de Vlaamse Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, kenmerk DG/A/036-16 DO-I-98/3390.

⁴⁹² Nota met kenmerk VR/98/2307/DOC/0803.

Daarop gelastte de Vlaamse regering de Vlaamse Minister van Vervoer zijn diensten opdracht te geven tegen eind oktober 1998 de effecten van zo'n verlenging te schetsen (te verwachten trafiekstijging en milieueffecten, gevolgen op de dotatie, enz.). De minister gaf de opdracht in augustus 1998 aan nieuwe consultant, die medio november 1998 een *feasability study* voorlegde. Deze studie merkte op dat de Vlaamse regering sinds de studie van juli 1993 geen signalen meer had gegeven over de toekomst van de luchthaven en dat alle andere studies eenzijdig pro of contra de luchthaven waren opgesteld, soms met gebrek aan vakkennis over het luchtverkeer. De studie spoorde aan tot een snelle beslissing over de strategische alternatieven (uitbreiding, sluiting en afbraak of status-quo). Sluiting zou zware kosten meebrengen; startbaanverlenging zou vanaf 2003 een economische exploitatie mogelijk maken. Een nota aan de Vlaamse regering⁴⁹³) stelde dat de *feasability study* meer vragen opriep dan ze beantwoordde en stelde nieuw onderzoek voor.

Op de beslissing van de Vlaamse regering van 19 december 1998 volgden begin 1999 onder meer een mobiliteits- en een milieueffectenrapport voor de mogelijke verlenging van de startbaan. Deze studies bevatten geen belangrijke nieuwe gegevens meer die de discussie over het al dan niet verlengen van de startbaan konden beïnvloeden.

4.2. Studie voor de luchthaven van Oostende

De consultant die de Antwerpse *feasability study* maakte, kreeg ook opdracht een masterplan uit te werken voor de luchthaven van Oostende. In oktober 1998 beschreef hij uitgebreid en vrij technisch heden en toekomst van de luchthaven en concludeerde dat die niet was aangepast aan de micro- en macroeconomische functies, onder meer wegens de starre bedrijfsstructuur en de gespannen financiële situatie. De luchthaven beschikte volgens het studiebureau nochtans over een aantal troeven (gunstige ligging, aanwezigheid van multinationale ondernemingen, goed uitgeruste industriegebieden, groeiende dienstverleningssector, ...). De afdeling Personenvervoer en Luchthavens bestempelde het masterplan als een zeer bruikbaar referentiekader.

5. Invloed van de studies op de besluitvorming

5.1. Beheersvorm van de luchthavens

Hoewel het studiesyndicaat in september 1991 een beheersstructuur had aanbevolen waarbij de luchthaven door een of meer privaatrechterlijke NV's zou worden geëxploiteerd, vormde de Vlaamse regering de luchthavens in januari 1992 om tot diensten met afzonderlijk beheer, dus met een beperkte zelfstandigheid.

De afdeling Personenvervoer en Luchthavens ervoer de DAB-formule in 1996 als vrij positief, en zag enkel de formule van een exploitatieconcessie als volwaardig alternatief. De consultant zag meer heil in een combinatie van public-private ownership en een concessiemodel voor bepaalde onderdelen van de luchthaven. De Vlaamse regering koos in eerste instantie voor concessieverlening en vervolgens voor de aanstelling van managers. Zij gaf daarvoor echter geen motivering op. Het

⁴⁹³ Nota met kenmerk VR/98/1812/DOC/1302.

Rekenhof beschikt evenmin over een document dat een afweging maakt tussen de verschillende mogelijke beheersvormen die de studies suggereerden.

De uiteindelijke beslissing managers aan te stellen heeft de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), die op eigen initiatief een onderzoek heeft uitgevoerd naar het luchthavenbeleid in Vlaanderen, bekritiseerd als te vaag en zonder duidelijke doelstellingen naar de toekomst toe⁽⁴⁹⁴⁾. De SERV twijfelde dan ook aan het succes van deze formule en stelde een verdere verzelfstandiging van de luchthavenexploitatie voor.

5.2. Startbaanverlenging en ondertunneling in Antwerpen

Uit vrijwel alle bedrijfseconomische studies blijkt dat de financiële leefbaarheid van de luchthaven er verder zou op achteruitgaan naarmate een definitieve beslissing tot startbaanverlenging verder zou worden uitgesteld⁽⁴⁹⁵⁾.

De beslissing van de Vlaamse regering de exploitatie van de luchthaven in concessie te geven, hield geen definitieve keuze over de startbaan in. De kandidaat-exploitanten mochten in hun offerte al dan niet opteren voor een startbaanverlenging. Op 3 maart 2000 besliste de Vlaamse regering uiteindelijk de startbaan niet te verlengen, tegen de adviezen van beide consultants in⁽⁴⁹⁶⁾. Zij gaf op 19 december 1998 wel opdracht alle noodzakelijke procedures inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu en de voorbereiding van de wijziging van het gewestplan Antwerpen op te starten. Deze opdracht stond in het teken van startbaanverlenging, wat een wijziging van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) vergt⁽⁴⁹⁷⁾. Het is niet duidelijk hoe ver de procedure voor de aanpassing van het gewestplan al uitvoering kende en of uitvoering ervan nog wel nodig is na de beslissing tot niet-verlenging.

De beslissing van 3 maart 2000 vermeldt dat ondertunneling van de Krijgslaan om veiligheids- en rendabiliteitsredenen nog steeds kan worden overwogen. De studies toonden nochtans herhaaldelijk aan dat enkel startbaanverlenging een rendementsverhoging garandeert. Zo met ondertunneling toch rendementsverbetering betracht wordt, is een voorafgaande kosten-batenanalyse aangewezen.

5.3. Keuze voor een zakenluchthaven in Antwerpen

De Vlaamse regering ging er tot op heden steeds van uit dat Antwerpen een eerste roeping heeft als zakenluchthaven, eerder dan als charter-, vracht- of sportluchthaven. De consultants koppelden de haalbaarheid van de verschillende alternatieven daarentegen aan passagiersaantallen bestaande uit een mengeling van zaken- en toeristenverkeer.

⁴⁹⁴ Aanbeveling over luchtvaart en luchthavenbeleid van 10 mei 2000.

⁴⁹⁵ Over de kosten en opbrengsten verbonden aan het alternatief van een startbaanverlenging liepen de meningen overigens vrij sterk uiteen. Zo varieert de kostprijsraming van 1,2 miljard BEF tot meer dan 2,5 miljard BEF.

⁴⁹⁶ Volgens de tweede consultant zou deze denkpiste uiteindelijk tot de sluiting van de luchthaven leiden.

⁴⁹⁷ Het RSV duidt de luchthaventerreinen aan als *zone voor openbaar nut met nabestemming parkgebied*. Het stelt dat uitbreiding, gelet op de ligging in het centrum van de stedelijke gebieden, verantwoord noch gewenst is.

5.4. Toekomstscenario voor de luchthaven van Oostende

Het lastenkohier voor de concessieverlening hield geen rekening met het gedetailleerde toekomstscenario dat de consultant uittekende. De Vlaamse regering voorzag met haar beslissing van 3 maart 2000 overigens in onvoldoende middelen om dit scenario te halen. De kandidaat- concessiehouders of -managers werden niet ingelicht over het bestaan van dit scenario.

5.5. Ondernemingsstructuur

De Vlaamse regering hield bij haar beslissing tot concessieverlening evenmin rekening met de voorstellen van de consultant aangaande de beheersmogelijkheden⁴⁹⁸. De beslissing tot aanstelling van managers hield weliswaar het voorstel in de beheersformule aan te passen om toetreding van privé-partners tot de exploitatie mogelijk te maken, maar ging niet verder in op de beheersformules die de consultant suggereerde.

5.6. Conclusies over het nut van de studies

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de diverse studies over de regionale luchthavens tot op heden niet hebben geleid tot een lange-termijnvisie en beleidsopties die de toekomst van de luchthavens bepalen. De beslissing van medio 1998 kandidaten voor een concessieverlening op te roepen, werd niet geschraagd door de conclusies en aanbevelingen van de consultantstudies, maar gaat terug op de suggesties die de afdeling Personenvervoer en Luchthavens al in het begin van 1996 formuleerde. De studieresultaten werden evenmin medegedeeld aan de kandidaat-inschrijvers voor de concessieverlening of, recenter, kandidaat-managers, die zodoende verplicht werden een deel van dit studiewerk over te doen. De studies werden derhalve niet op optimale wijze gebruikt.

De studies van de externe bureaus lokten veel kritiek uit, onder meer op hun methodiek, uitgangspunten, objectiviteit en volledigheid. Enerzijds lag een gebrek aan definiëring van de verwachtingen inzake de luchthavenexploitatie vanwege de beleidsverantwoordelijken aan de basis daarvan. Anderzijds was er een gebrek aan coördinatie van de beleidsvoorbereidende werkzaamheden. Verschillende instanties (kabinet van de minister, afdeling Personenvervoer en Luchthavens, GIMV, PMV) waren soms onafhankelijk van mekaar begaan met de voorbereiding van de besluitvorming inzake het luchthavenbeleid.

Het Rekenhof is van oordeel dat het initiatief tot en de coördinatie van de besluitvorming in een dergelijk complex en delicaat dossier bij voorkeur de functioneel bevoegde administratie toekomt, in casu de afdeling Personenvervoer en Luchthavens.

6. Andere opmerkingen van het Rekenhof

Het toevertrouwen van de begeleiding van de concessieverlening én de procedure voor de aanstelling van de managers aan de PMV, roept vragen op over de rol die de afdeling Personenvervoer en Luchthavens nog voor de luchthavens speelt. Vol-

⁴⁹⁸ De consultant stelde een aantal modellen van *public-private ownership* voor, alsook een aantal concessiemodellen of non-profit modellen.

gens de vigerende functiebeschrijvingen moet deze dienst instaan voor het overkoepelend administratief overheidsbeheer. Waarom sommige van haar taken aan PMV werden uitbesteed, werd niet gemotiveerd. Het Rekenhof acht het in elk geval nuttig dat de afdeling een volledig dossier met alle documenten over de regionale luchthavens (studies, briefwisseling, offertes) bijhoudt en vlot toegankelijk maakt voor beleids- en controle-instanties. Daar een dergelijk dossier er momenteel niet is, wordt de transparantie van de besluitvorming onvoldoende gegarandeerd.

Het Rekenhof herinnerde ten slotte aan de aanbevelingen die het Vlaams Parlement naar aanleiding van de ervaringen met de concessie voor de Liefkenshoektunnel formuleerde (⁴⁹⁹), met name dat alternatieve financieringen waarbij het risico volledig ten laste van de overheid wordt gelegd en de privé-partners enkel delen in de mogelijke baten, in de toekomst onmogelijk moeten worden gemaakt.

7. Antwoord van de Vlaamse Minister van Mobiliteit

Het antwoord van de Vlaamse Minister van Mobiliteit van 15 februari 2000 sprak de bevindingen van het Rekenhof niet tegen, maar vulde ze aan en hield onder meer de onderstaande bedenkingen in:

- de evaluatie van het Rekenhof is louter financieel en geeft geen kwalitatieve appreciatie van de geleverde werkzaamheden;
- het Rekenhof ging impliciet uit van de doelstelling de luchthavens (exploitatie en investeringen) zoveel mogelijk kostendekkend te maken;
- de werkgelegenheid nam bij de DAB's in de periode 1992-1999 sterk toe en de bijkomende personeelsleden werden niet gefinancierd door bijkomende dotaties, maar door een verhoging van de eigen inkomsten;
- het investeringsprogramma sedert 1992 onderging duidelijk de invloed van de toestand waarin de luchthavens naar het Vlaams Gewest werden overgeheveld en de nieuwe regelgeving;
- een scheiding van de investeringsdotaties voor beide regionale luchthavens in de begroting is wenselijk, maar om procedurele en praktische redenen moeilijk realiseerbaar;
- de huidige beheersformule (DAB) stelde het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in staat de luchthavens te blijven beheren.

8. Conclusie

De Vlaamse regering is er tot op heden niet in geslaagd middels een vertaling van de diverse studies over de toekomstperspectieven in beleidsmaatregelen, de exploitatie van deze luchthavens meer rendabel te maken en de afhankelijkheid van het Vlaams Gewest te reduceren. Integendeel, de financiële positie van de luchthavens gaat steeds verder achteruit en de dotatiebehoefte groeit gestaag. De Vlaamse overheid heeft momenteel overigens maar een beperkt inzicht in de uitgaven- en inkomstenstructuur per luchthaven, aangezien de jaarrekeninggegevens van de DAB's niet alle kosten in beeld brengen.

De besluitvorming inzake de luchthavens verliep het voorbije decennium niet doelmatig. De Vlaamse regeringen wendden de resultaten van de vele studies niet optimaal aan. Beslissingen lieten niet enkel lang op zich wachten, maar sloten evenmin altijd aan bij de conclusies en aanbevelingen van de studies. Bovendien

⁴⁹⁹ Stuk 376 (1995-1996) - Nr. 1 van 26 juni 1996.

waren verscheidene instanties onafhankelijk van mekaar met de besluitvormingsvoorbereiding begaan en kon de functioneel bevoegde afdeling Personenvervoer en Luchthavens niet haar normale coördinerende rol vervullen.

Ook bij de recent opgestarte procedure tot aanstelling van managers, maakte de Vlaamse regering geen gebruik van de vroegere studies, die bijgevolg gedeeltelijk zullen moeten worden overgedaan. Dat zij de afwikkeling van de aanstellingsprocedure - zonder motivering - volledig aan de PMV toevertrouwde, doet vragen rijzen over de rol die de administratie nog ten aanzien van de luchthavens zal spelen.

Bij de kritiek van de SERV dat de beslissing managers aan te stellen vaag en zonder duidelijke doelstellingen is, sluit het Rekenhof zich aan: de taken van de managers vallen gedeeltelijk samen met die van de huidige luchthavendirectie en zullen bijkomende kosten meebrengen (geraamd op 60 miljoen BEF per jaar).

Gunning van overheidsopdrachten ten laste van het Vlaams Infrastructuurfonds in 1999

1.678.345

Het Rekenhof heeft de gunning van nieuwe overheidsopdrachten in 1999 door de administraties Wegeninfrastructuur en Verkeer (AWV), Waterinfrastructuur en Zeewezen (AWZ) en Ondersteunende Studies en Opdrachten (AOSO) van het Departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) ten laste van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) geanalyseerd (11,3 miljard BEF). Terwijl de AWV en de AOSO overwegend een ruime mededinging organiseerden, hanteerde de AWZ buitensporig veel de onderhandelingsprocedure. Bovendien bleef het structurele probleem van de eindejaarsconcentraties van kredietvastleggingen ook in 1999 bestaan, vooral bij de AWV. Hoewel de gunningsprocedures doorgaans rechtmatig verliepen, vonden de Europese mededingingsregels niet altijd een correcte toepassing en verantwoordden de administraties de onderhandelingsprocedures onvoldoende. Het departement LIN heeft de prijzencontrole mogelijkheden, zoals de verificatie van de boekhoudingen van de aannemers, niet optimaal aangewend en de ondersteunende en controlerende diensten kampen met structurele personeelstekorten (de afdelingen Algemene Technische Ondersteuning en Overheidsopdrachten) of niet tijdig goedgekeurde budgettaire implementatieplannen (Inspectie van Financiën). De Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft nog niet gereageerd op de opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof.

1. Inleiding

Voor 1999 zijn 21,6 miljard BEF vastleggingskredieten en 17,3 miljard BEF ordonnanceringskredieten op de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) aangerekend. De begrotingsaanrekening van de vastleggingskredieten wordt maandelijks aan het Rekenhof verantwoord aan de hand van met verantwoordingsstukken gestaafde vastleggingslijsten. In 1999 werden 2.714 kredietvastleggingsdossiers aan het Rekenhof voorgelegd. Daarvan hadden 688 dossiers, voor een totaal bedrag van 11,3 miljard BEF (52,5%), betrekking op nieuw gegunde overheidsopdrachten (werken, leveringen en diensten)⁵⁰⁰.

Het Rekenhof heeft middels een globale analyse van deze dossiers voor nieuwe gunningen het gunningsgedrag van de betrokken administraties en afdelingen in beeld gebracht. Het heeft zijn bevindingen en aanbevelingen op 25 juli 2000 aan de Vlaamse Minister van Openbare Werken medegedeeld. De minister heeft tot op heden niet geantwoord.

⁵⁰⁰ Het aandeel van de andere uitgavensoorten bedroeg 28,4% voor transfers aan andere aanbestedende overheden, 10,5% lopende meerjarencontracten, 3,6% gewone verrekeningen, 2% onteigeningen, 1,7% schadevergoedingen, 1,1% prijsherzieningen en 0,2% verwijlrenten.

2. Globale analyse van de kredietvastleggingen

2.1. Gebrek aan rapportering

Voor de opmaak van analytische overzichten heeft het Rekenhof een eigen databank aangelegd met de gegevens uit de maandelijks voorgelegde vastleggingdossiers. Immers, noch in het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN), noch in de meeste administraties, bestaat een systematische, georganiseerde rapportering over de gunningen die toelaat het gunningsgedrag van de verschillende diensten, afdelingen en administraties op te volgen⁽⁵⁰¹⁾. Dat de kredieten voor de wegen, de waterwegen en het gemeenschappelijk vervoer verspreid zijn over de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap (overwegend onderhoudsuitgaven) en de begroting van het VIF (investeringsuitgaven), bemoeilijkt bovendien globale analyses van het gunningsgedrag.

2.2. Gunningswijze

De administraties deden 79,6 % van de gunningen met openbare aanbestedingen en 4,4 % met algemene offerteaanvragen⁽⁵⁰²⁾. Zij kozen dus voor 84 % van de overheidsopdrachten een procedure die de ruimste mededinging mogelijk maakt.

De onderstaande tabel geeft voor elke administratie het relatieve belang van de verschillende gunningswijzen weer (in procent).

	<i>AWV</i>	<i>AWZ</i>	<i>AOSO</i>
openbare aanbesteding	93,5	51,3	75,4
beperkte aanbesteding	2,7	0,0	2,4
algemene offerteaanvraag	2,0	8,6	7,0
beperkte offerteaanvraag	0,0	0,7	0,0
onderhandelingsprocedure	1,4	37,5	8,3
aanvullende verrekening	0,4	1,9	6,9

De AWV koos dus voor bijna alle gunningen (95,5%) procedures die de ruimste marktconsultatie mogelijk maken, met name de openbare aanbesteding en de algemene offerteaanvraag. Ook de AOSO organiseerde overwegend de ruimste mededinging voor haar gunningen (82,4%). De AWZ koos echter slechts in 59,9% van haar gunningen voor openbare procedures. Zij deed vrij vaak een beroep op de onderhandelingsprocedure (37,5%), die volgens de wetgeving op de overheidsopdrachten nochtans maar in uitzonderlijke gevallen mag worden toegepast.

Op een totaal van 312 gegunde overheidsopdrachten, heeft de AWZ 249 opdrachten volgens de onderhandelingsprocedure gegund. Deze gunningen vertegenwoordigen

⁵⁰¹ Het verslag *Vlaams Infrastructuurfonds - Verslag aan het Vlaams Parlement over de begrotingsjaren 1992-1993*, dat aan het Rekenhof werd overgelegd op 23 maart 2000, gaf evenmin details over de gunningswijze van de overheidsopdrachten.

⁵⁰² De andere gunningen verliepen langs beperkte aanbestedingen (1,9%), beperkte offerteaanvragen (0,2%), onderhandelingsprocedures (12,4%) en aanvullende verrekeningen (1,5%).

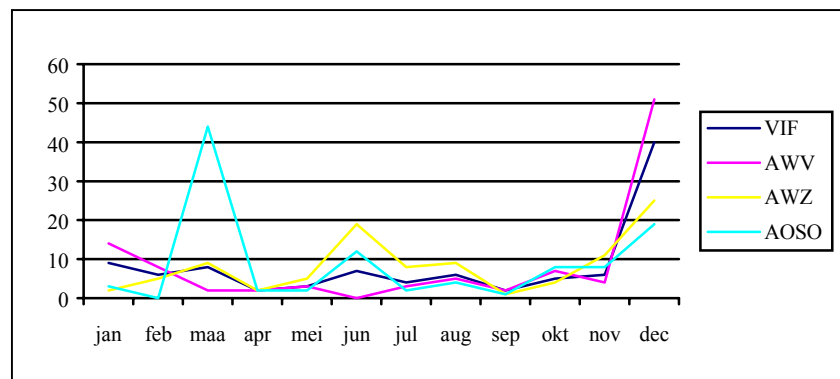
in totaal een bedrag van bijna 1,2 miljard BEF. Vooral de afdeling Zeeschelde (730 miljoen BEF) en – in mindere mate – de afdelingen Waterwegen Kust (262 miljoen BEF) en Beleid Havens, Waterwegen en Zeewezen (119 miljoen BEF) organiseerden minder vaak de ruimste mededinging.

2.3. Spreiding van de gunningen over het begrotingsjaar

Naar aanleiding van de bespreking van het Boek van het Rekenhof 1995, nam het Vlaams Parlement op 10 juli 1996 een resolutie aan met o.m. de volgende aanbeveling: *De overheid moet bij de uitvoering van de jaarlijkse investeringsplannen, binnen het algemeen beleid, een gelijkmatige spreiding van de gunningen van overheidsopdrachten over het gehele jaar nastreven. De huidige eindejaarsconcentraties, die een correcte administratieve afhandeling en een degelijke controle bemoeilijken, moeten in de toekomst worden vermeden*⁽⁵⁰³⁾.

Het Boek van het Rekenhof 1999⁽⁵⁰⁴⁾ bevatte een analyse van de kredietvastleggingen 1997 en 1998. Die toonde aan dat de concentratie van vastleggingen in december inzonderheid voor de investeringsuitgaven ten laste van de VIF-begroting een probleem was gebleven. De betrokken administraties hadden dus in onvoldoende mate gevolg gegeven aan de aanbeveling van het Vlaams Parlement.

De onderstaande figuur toont aan dat de kredietvastleggingen van het VIF voor de gunning van overheidsopdrachten ook in 1999 nog een belangrijke decemberpiek kenden (ruim 40% van de totale vastleggingen).

De decemberpiek is het grootst voor de AWV (51 %). Zowel de AWZ als de AOSO zijn erin geslaagd de vastleggingen gelijkmatiger over het begrotingsjaar te spreiden.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft het Rekenhof op 15 december 1999 meegedeeld dat de AWZ inmiddels een aantal maatregelen had genomen (of zou nemen) om de aanbestedingen en vastleggingen te spreiden (o.m. het opstellen van een aanbestedingskalender, een vergelijkende studie door een externe consultant van de spreiding van de aanbestedingen bij andere organisaties zoals RWS Nederland, Aquafin, Le Ministère d'Equipement et de Transport en Tuc-rail, en het opstellen van een spreidingsindicator die rekening houdt met zowel het aantal als het bedrag van de aanbestedingen). Ook de AWV deed volgens de minister inspan-

⁵⁰³ Stuk 376 (1995-1996) – nr. 1 – punt 5.1.

⁵⁰⁴ Stuk 36 (1999-2000) - Nr.1 – p. 450 en 451.

ningen om tot een evenwichtiger spreiding te komen. De minister heeft deze inspanningen echter niet geëxpliciteerd. Een werkgroep Financieel Beheer, die onder het financieel management van het departement LIN ressorteert, zou terzake een onderzoek verrichten.

1.501.493

Op 3 april 2000 heeft het Rekenhof akte genomen van de bovengenoemde initiatieven. Om aan het Vlaams Parlement een actuele stand van zaken te kunnen schetsen, vroeg het op de hoogte te worden gehouden van de resultaten van het aangekondigde onderzoek van de werkgroep Financieel Beheer. Uit een brief van de minister d.d. 26 juli 2000 blijkt dat zowel de AWV als de AWZ concrete acties overwegen om een betere spreiding van de aanbestedingen te bewerkstelligen.

4. Gunningen langs openbare aanbestedingen

In 1999 werden in totaal 242 opdrachten langs de openbare aanbestedingsprocedure ten laste van de VIF-begroting gegund. Deze dossiers vertegenwoordigen een bedrag van 8,8 miljard BEF. 225 dossiers hadden betrekking op aannemingen van werken; voor leveringen en diensten waren er respectievelijk maar 9 en 8 dossiers.

	dossiers		bedrag	
	aantal	aandeel	totaal	aandeel
AWV	171	71%	6,3 miljard BEF	72%
AWZ	41	17%	1,6 miljard BEF	18%
AOSO	30	12%	0,9 miljard BEF	10%
Totaal:	242	100%	8,8 miljard BEF	100%

Het Rekenhof heeft alle verantwoordingsstukken die voor deze gunningen werden voorgelegd, grondig onderzocht. De onderstaande paragrafen beperken zich tot een aantal vastgestelde knelpunten van meer structurele aard.

4.1. Leveringen die als werken worden gekwalificeerd

De wetgeving op de overheidsopdrachten maakt een onderscheid tussen opdrachten van werken, leveringen en diensten⁵⁰⁵. Een opdracht kan slechts één kwalificatie krijgen. Bij gemengde opdrachten is de kwalificatie van wat het grootste aandeel in het werk uitmaakt op het ogenblik van de raming, determinerend. De samenvoeging van opdrachten van werken, leveringen en diensten om aan de toepasselijkheid van de Europese reglementering te ontkomen, is verboden. De kwalificatie van de overheidsopdrachten heeft belangrijke gevolgen. Zo zijn de publicatieverplichtingen, delegatieregels en toepasselijke algemene aannemingsvoorwaarden verschillend voor werken, leveringen of diensten.

Het onderzoek wees uit dat de administraties gemengde opdrachten die deels uit werken en deels uit leveringen bestaan, gemakkelijk kwalificeren als werken. Daar de publicatiedrempels voor werken veel hoger liggen dan voor leveringen, konden zij op deze wijze aan Europese mededinging ontkomen.

⁵⁰⁵ Artikel 5 van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

Bij 18 als *werken* gekwalificeerde *gemengde* overheidsopdrachten (in totaal 300 miljoen BEF), kon het Rekenhof het respectievelijk aandeel van de werken en de leveringen in het totaalbedrag van de aanneming niet uit de voorgelegde verantwoordingsstukken opmaken. Het heeft de betrokken afdelingen daarom gevraagd alsnog de opsplitsing te maken. Voor tien dossiers (109.764.352 BEF) kon de betrokken afdeling de correcte opsplitsing tussen werken en leveringen niet (meer) maken⁽⁵⁰⁶⁾; zes dossiers (158.949.617 BEF) bleken na de opsplitsing opdrachten van leveringen in plaats van werken te betreffen. Ten gevolge van de verkeerde kwalificatie werd de Europese publicatieverplichting in die gevallen niet nageleefd.

4.2. Naleving van de Europese bekendmakingsvoorschriften

De opdracht moet Europees worden bekendgemaakt als het geraamde bedrag van die opdracht (exclusief BTW) een bepaalde grens bereikt of overtreft (op het ogenblik van het onderzoek voor een opdracht van *werken* 203 miljoen BEF en voor een opdracht van *leveringen* of *diensten* 8,1 miljoen BEF⁽⁵⁰⁷⁾). De nieuwe reglementering op de overheidsopdrachten heeft regels vooropgesteld voor de berekening van dit geraamde bedrag⁽⁵⁰⁸⁾. Wordt een werk verdeeld in percelen, dan komt het samengevoegde bedrag in aanmerking voor toetsing aan de Europese drempel. Alle opdrachten van werken die noodzakelijk zijn om een economisch of technisch geheel te realiseren, moeten voor de berekening van de drempelwaarde in aanmerking worden genomen. In chronologische volgorde kunnen drie soorten bekendmakingsverplichtingen worden onderscheiden⁽⁵⁰⁹⁾:

- De *enuntiatieve* aankondiging: een beknopte, gegroepede vóóraankondiging van alle opdrachten die een aanbestedende overheid zinnens is te gunnen in het kader van een programma of begrotingsjaar.
- De *eigenlijke* aankondiging in het Europees Publicatieblad.
- De *informatie ex post*: binnen een termijn van 48 dagen na de gunning van de opdracht, moet de aanbestedende overheid daarover inlichtingen publiceren in het Europees Publicatieblad en het Bulletin van Aanbestedingen.

Het Rekenhof kon uit de overgelegde dossiers niet eenduidig opmaken of de bekendmakingsregels werden nageleefd. Het vroeg de betrokken afdelingen daarom bijkomende informatie. Die wees uit dat slechts voor 3 gunningen van werken, beheerd door de afdelingen Wegen Limburg, Wegen Antwerpen en Waterwegen Kust, een aankondiging werd geplaatst in het Europees Publicatieblad. Het betrof een aanneming met een geraamde kostprijs van meer dan 203 miljoen BEF en twee aannemingen die deel uitmaakten van een project waarvan de totale waarde dit bedrag overtrof. Voor deze opdrachten vond echter geen enuntiatieve aankondiging plaats. De operationele afdelingen beschouwen dit namelijk als een opdracht van de beleidsafdelingen (na de goedkeuring van het fysische programma). De betrokken beleidsafdelingen namen evenwel geen initiatieven. Wel werd de informatie ex post gepubliceerd.

⁵⁰⁶ Aan dit soort opdrachten werd daarom noodgedwongen de kwalificatie *werken* gegeven.

⁵⁰⁷ De artikelen 1, § 3; 27, § 2 en 53, §3 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996, zoals gewijzigd door het ministerieel besluit van 8 februari 2000.

⁵⁰⁸ Artikel 2 (werken), artikel 28 (leveringen) en artikel 54 (diensten) van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

⁵⁰⁹ Koninklijk besluit van 8 januari 1996, de artikelen 3, 4 en 8 (werken); 29, 30 en 34 (leveringen) en 55, 56 en 60 (diensten).

Een steekproefcontrole heeft voorts uitgewezen dat in 1999 vijf grote projecten in uitvoering waren met een geraamde waarde gelijk aan of groter dan 203 miljoen BEF, waarvoor - ten onrechte - geen Europese mededinging werd georganiseerd. In de betrokken administraties bestaat geen sluitend systeem dat de correcte toepassing van de Europese regels waarborgt.

Zoals al vermeld, kregen zes *gemengde* opdrachten ten onrechte een kwalificatie als opdracht voor werken, in plaats van leveringen. Daardoor werd de Europese publicatieverplichting niet nageleefd.

4.3. Kostprijsramingen

Voor de raming van de kostprijs van de overheidsopdrachten zijn er geen specifieke regels. Een zo nauwkeurig mogelijke raming is echter belangrijk omdat zij bepalend is voor de delegatieregels (goedkeuring bestek) en bekendmakingsregels (Europees of nationaal) die op de opdracht van toepassing zijn. De geraamde kostprijs is ook determinerend voor de toepassing van de reglementering inzake de erkenning van de aannemers en dient als referentiebasis voor de opsporing van abnormale inschrijvingsprijzen.

Het Rekenhof heeft nagegaan in welke mate de uiteindelijke prijzen waartegen de opdrachten werden gegund, afweken van de oorspronkelijke ramingen. Bij 21% van de dossiers stelde het een afwijking in min of in meer van meer dan 15% vast. Belangrijke onderramingen komen voornamelijk voor bij de AWV (39 van de 170 dossiers, zijnde 23%). In de drie administraties komen relatief veel bovenramingen voor: 15% bij de AWV, 41% bij de AWZ en 30% bij de AOSO.

Dat de ingenieurs voor het opstellen van de ramingen niet beschikken over algemene databanken met statistische kostprijsgegevens over de sector, bemoeilijkt een nauwkeurige raming. De afdelingen houden wel de gegevens over de eigen aanbestedingen gecentraliseerd bij, maar de ingenieurs zijn daardoor aangewezen op informatie die ze zelf individueel bijhouden.

Het opstellen van de ramingen gebeurt met de module *Deltaram* van het informatiesysteem DELTA. Het is de bedoeling dit systeem te koppelen aan een centrale, door de afdeling Algemene Technische Ondersteuning beheerde databank. In 1999 was die koppeling evenwel nog niet gerealiseerd.

5. Gunningen met de onderhandelingsprocedure

In 1999 werden 334 overheidsopdrachten, voor een totaal bedrag van bijna 1,4 miljard BEF, gegund middels de onderhandelingsprocedure. 212 van deze gunningsdossiers hadden betrekking op werken (1 miljard BEF), 55 dossiers op leveringen (95 miljoen BEF) en 96 dossiers op diensten (280 miljoen BEF).

	dossiers		bedrag	
	aantal	aandeel	totaal	aandeel
AWV	41	11%	0,1 miljard BEF	6%
AWZ	249	77%	1,2 miljard BEF	88%
AOSO	44	12%	0,1 miljard BEF	6%
Totaal:	334	100%	1,4 miljard BEF	100%

Vooral de AWZ gunde middels de onderhandelingsprocedure (37,5% van de door de AWZ voorgestelde gunningen verliep langs de onderhandelingsprocedures). De meeste van de onderstaande vaststellingen en opmerkingen hebben dan ook betrekking op de afdelingen van de AWZ.

De administraties verantwoordden de onderhandelingsprocedures meestal met: het geringe bedrag van de opdrachten (minder dan 2,5 miljoen BEF, exclusief BTW), het dringende karakter ervan of de technische of artistieke specificiteit of exclusiviteit van rechten die slechts één aannemer mogelijk maken⁽⁵¹⁰⁾.

5.1. Opdrachten van minder dan 2,5 miljoen BEF

De wet staat toe opdrachten voor een gering bedrag (tot 2,5 miljoen BEF, exclusief BTW⁽⁵¹¹⁾) middels de onderhandelingsprocedure te gunnen zonder naleving van de bekendmakingsregels. Voor de toepassing van dit voorschrift mag een opdracht niet worden gesplitst. Het aanbestedend bestuur moet evenwel, voor zover mogelijk, nog steeds aannemers, leveranciers en dienstverleners die bij machte zijn de voorgenomen overheidsopdracht uit te voeren, in mededinging stellen.

In 1999 hebben de drie onderzochte administraties 154.076.104 BEF kredietvastleggingen genomen (114 dossiers) voor opdrachten die zij wegens de geringe bedragen bij onderhandelingsprocedure konden gunnen. Verdeeld over de drie administraties geeft dat het volgende beeld:

	aantal dossiers	vastgelegd bedrag
AWV	19	25.219.209 BEF
AWZ	76	117.433.099 BEF
AOSO	19	11.423.796 BEF
totaal	114	154.076.104 BEF

Het Rekenhof heeft ten aanzien van deze gunningen de volgende opmerkingen geformuleerd:

- In 24 dossiers (32.660.309 BEF) toonden de documenten aan dat inderdaad een vorm van mededinging had plaatsgevonden.
- In 57 dossiers (88.033.600 BEF) motiveerde het bestuur in het gunningdossier zelf of op vraag van het Rekenhof, waarom het geen beroep deed op de mededinging. De verantwoording beperkte zich echter vaak tot een loutere verwijzing naar de betrokken wettelijke paragrafen, zonder de werkelijkheid ervan voldoende aan te tonen.
- Voor de andere 33 dossiers (33.382.195 BEF) werd helemaal geen verantwoording gegeven voor het niet laten spelen van de mededinging.
- Een 25-tal opdrachten lijkt te zijn gesplitst om onder het drempelbedrag van 2,5 miljoen BEF te blijven.

⁵¹⁰ In deze verantwoordingen is wettelijk voorzien, met name in artikel 17 van de wet van 24 december 1993 inzake de overheidsopdrachten.

⁵¹¹ Artikel 120 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

5.2. Dringende opdrachten

Middels de onderhandelingsprocedure kan ook worden gegund wegens hoogdringendheid, onder de volgende, cumulatieve voorwaarden: de opdracht moet met hoogdringendheid worden uitgevoerd; hij moet zo dringend zijn dat de termijnen van de andere gunningsprocedures (zelfs de verkorte) onmogelijk kunnen worden nageleefd; de dringende spoed moet voortvloeien uit niet te voorziene omstandigheden en deze omstandigheden mogen niet aan de aanbestedende diensten te wijten zijn. Van de goedkeuring van de contracten mag het bestuur de aannemers bovendien geen kennis geven voor de controleur van de vastleggingen ze heeft gevisseerd⁵¹²). Zelfs in dringende gevallen mogen de werken wettelijk maar worden gegund en uitgevoerd na het akkoord van de bevoegde minister of de gedelegeerde ambtenaar en na visumverlening van, onder meer, de controleur van de vastleggingen.

De drie administraties hebben in 1999 voor 162 dossiers betreffende dringende overheidsopdrachten (939.490.773 BEF) kredietvastleggingen genomen. Vooral de AWZ heeft veel opdrachten wegens hoogdringendheid met de onderhandelingsprocedure gegund.

	aantal dossiers	vastgelegd bedrag
AWV	3	12.405.909 BEF
AWZ	151	896.237.062 BEF
AOSO	8	30.847.802 BEF
totaal	162	939.490.773 BEF

In 1998 heeft de directeur-generaal van de AWZ met dienstorder AWZ/98/004 de strikte voorwaarden voor de onderhandelingsprocedure wegens hoogdringendheid bij zijn diensten in herinnering gebracht. De dienstorder heeft ook de te volgen procedure opgelegd. Daarin is onder meer het voorafgaand principiële akkoord van de directeur-generaal verplicht gesteld.

Aangezien het in 1998 al duidelijk was dat vooral de afdeling Zeeschelde voor abnormaal veel werken de onderhandelingsprocedure wegens hoogdringendheid toepaste, heeft de directeur-generaal deze afdeling in september 1998 gelast de betrokken opdrachten te evalueren en tot een minimum te beperken. In mei 1999 heeft hij een intern onderzoek bevolen om na te gaan of de afdeling Zeeschelde de instructies correct opvolgde, inzonderheid bij de herstellingswerken in de Demervallei. Het onderzoek werd in juni 1999 afgerond en gaf aanleiding tot het formuleren van vijftien aanbevelingen, onder meer betrekking hebbende op het opstellen van een *masterplan* voor het Demerbekken, de opmaak door de afdeling Zeeschelde van uitvoeringstekeningen en het bijhouden van een dagboek der werken voor alle uit te voeren werken (inclusief werken in onderhoudspacht en noodwerken), het uitwerken van een procedure *Ingrijpen bij rampen als gevolg van overstromingen*, en de beschikking door de afdeling Zeeschelde over een intern opvolgingssysteem dat duidelijk bepaalt wanneer een werk wordt gestart, stilgelegd of geschorst. Medio juni 2000 waren acht van deze vijftien aanbevelingen niet of slechts gedeeltelijk gerealiseerd.

⁵¹² Artikel 49 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Bij een grondig onderzoek van de dossiers 1999 van de afdelingen Waterwegen Kust (32 dossiers, 200.866.023 BEF) en Zeeschelde (111 dossiers, 676.721.454 BEF) heeft het Rekenhof systematische inbreuken op de wetgeving of de bovengenoemde dienstorder vastgesteld.

- Bij 69 opdrachten (472.409.683 BEF) verliep zoveel tijd tussen het feit dat de nood aan de werken heeft veroorzaakt (meestal een schadegeval) en de aanvang van de werken, dat bezwaarlijk kan worden aangenomen dat de werken zo dringend waren dat een beroep op de normale gunningsprocedures niet mogelijk was⁽⁵¹³⁾.
- De betrokken afdelingen konden niet aantonen dat de onderhands gegunde noodwerken tot een minimum werden beperkt en nadien werden gevolgd door definitieve herstellingswerken, waarvoor een beroep op de mededinging werd gedaan.
- In 27 dossiers, met een totale waarde van 149.651.794 BEF, wachtte het bestuur de goedkeuring van de directeur-generaal niet af om de werken aan te vatten.
- In 88 gevallen, met een waarde van 586.165.337 BEF, verstreek tussen de aanvang van de werken en de kredietvastlegging meer dan 2 maand. In extreme gevallen liet de kredietvastlegging zelfs meer dan een jaar op zich wachten⁽⁵¹⁴⁾.

5.3. *Opdrachten met een feitelijk of juridisch monopolie*

Middels de onderhandelingsprocedure kan worden gegund wegens de technische of artistieke specificiteit of de bescherming van exclusieve rechten. Als de aanbestedende overheid verwijst naar exclusieve rechten, moet zij kunnen aantonen dat zij geen gebruik kon maken van een procédé of materiaal waarvoor wel mededinging mogelijk is. Het is overigens niet voldoende dat het voorwerp van de opdracht door exclusieve rechten wordt beschermd; ook moet blijken dat de opdracht slechts door één aannemer kan worden uitgevoerd en dat terzake op de markt geen concurrentie heerst. Dat de gekozen aannemer vorige opdrachten op bevredigende wijze heeft uitgevoerd, is geen afdoende rechtvaardigingsgrond. Evenmin volstaat het dat het om economische, technische of juridische redenen *aangewezen* is de opdracht aan een bepaalde aannemer toe te vertrouwen. Het bestuur moet immers aantonen dat de technische redenen van die aard zijn dat het de opdracht *absoluut noodzakelijk* aan de gekozen aannemer moest gunnen.

⁵¹³ Als criterium voor de afwezigheid van hoogdringendheid nam het Rekenhof een termijn van twee maand tussen het schademoment en de datum van de aanvang der werken.

⁵¹⁴ Hoewel noch de wetgeving, noch de reglementering uitzonderingen toestaan op het principe van de voorafgaande kredietvastlegging wegens dringende spoed, meent het Rekenhof dat een afwijkende handelwijze kan worden gedoogd als een ambtenaar te velde wordt geconfronteerd met plots opduikende, onvoorziebare omstandigheden die onmiddellijke beslissingen en werkzaamheden vergen. In dergelijke omstandigheden zou echter al het mogelijke moeten worden gedaan om de feitelijke toestand zo vlug mogelijk in orde te brengen (148e Boek van het Rekenhof, Stuk 14 (1991-1992) – Nr. 1, p. 109-119 en 145-150).

In 1999 hebben de onderzochte administraties 86 dossiers (431.593.605 BEF) voor overheidsopdrachten met een monopolie vastgelegd.

	aantal dossiers	vastgelegd bedrag
AWV	11	38.751.888 BEF
AWZ	49	310.562.479 BEF
AOSO	26	82.279.238 BEF
totaal	86	431.593.605 BEF

In de meeste gevallen argumenteerde de administratie dat slechts één aannemer bij machte was de opdracht uit te voeren, zonder dat zij aantoonde voldoende marktonderzoek te hebben verricht. Vaak deed een administratie, voor werkzaamheden waarvoor eens werd aangenomen dat ze maar door één aannemer konden worden uitgevoerd, middels de onderhandelingsprocedure jarenlang een beroep op dezelfde aannemer. Zij ging daarbij niet tussentijds na of er inmiddels geen alternatieven of potentiële mededingers waren bijgekomen. Zo wees de afdeling Waterwegen Kust in de periode van 1996 tot 1999 een tijdelijke vereniging middels de onderhandelingsprocedure 258,8 miljoen BEF overheidsopdrachten toe, waarvan 96,2 miljoen BEF in 1999, voor de opsporing en ruiming van explosief oorlogsmateriaal op de stranden van de Belgische kust. De afdeling argumenteerde vooral dat de firma in het verleden gelijkaardige ontminningsopdrachten tot grote voldoening van de opdrachtgevers had uitgevoerd en aldus een unieke vertrouwensrelatie had opgebouwd met de militaire en lokale autoriteiten. Zij heeft evenwel nooit aangetoond dat de firma als enige in staat was dergelijke opdrachten tot een goed einde te brengen. In een ander geval bleef de administratie negen jaar lang gebruik maken van de contractuele mogelijkheid tot stilzwijgende contractverlenging, zonder te evalueren of intussen niet de mogelijkheid was ontstaan de opdracht ook aan anderen te gunnen. Gedurende al die jaren heeft de begunstigde NV aldus 301,8 miljoen BEF werken zonder mededinging kunnen uitvoeren. Recent werd dienaangaande een algemene offerteaanvraag georganiseerd, waarop vijf aannemers inschreven.

5.4. Contracten voor juridische dienstverlening

Juridische dienstenopdrachten die kaderen binnen een dreigend of gematerialiseerd geschil, inzonderheid advies en vertegenwoordiging voor de hoven en rechtbanken, dienen niet aan de mededinging te worden onderworpen⁵¹⁵. Deze uitzonderingsbepaling slaat niet op andere juridische prestaties, zoals juridische dienstverlening buiten een geschil.

Bij vier opdrachten voor juridische dienstverlening (in totaal bijna 10 miljoen BEF) deden de onderzochte administraties geen beroep op de mededinging zonder dit te verantwoorden. Nochtans had geen van deze dienstverleningen betrekking op adviesverlening of vertegenwoordiging in rechte in het kader van een dreigende of zich gerealiseerde geschilsituatie.

⁵¹⁵ Artikel 68, vijfde lid, van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

5.5. *Prijsonderzoek*

Bij de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking moeten de inschrijvers vóór het gunnen van de opdracht alle nodige inlichtingen verstrekken om het onderzoek van de prijzen mogelijk te maken⁽⁵¹⁶⁾. Als het bestek dit bepaalt, kunnen daartoe aangewezen ambtenaren van de aanbestedende overheid verificaties van de boekhoudkundige stukken en onderzoeken ter plaatse uitvoeren om de juistheid van de verstrekte inlichtingen na te gaan.

Voor de AWZ neemt voor dringende werken in de onderhandelingsprocedure vaak de eenheidsprijzen over die aannemers in het kader van een mededinging voor gelijkaardige werken vroeger al opgaven. De gunningdossiers tonen echter zelden aan dat de administratie controleerde of de werkelijke kostenbestanddelen van de werken wel vergelijkbaar waren met die van de werken waarvan zij de eenheidsprijzen overnam.

Gunningdossiers tonen doorgaans evenmin voldoende aan dat de aannemer, zoals dit reglementair is voorgeschreven, de nodige inlichtingen heeft verstrekt om het opdrachtgevende bestuur de mogelijkheid te geven de gevraagde prijzen op hun aanvaardbaarheid te toetsen.

Tijdens het onderzoek vond het Rekenhof geen enkel geval waarbij buiten mededinging gevraagde prijzen werden gecontroleerd aan de hand van verificaties in de boekhouding van de aannemers. Nochtans heeft het Vlaams Parlement op 10 juli 1996 een resolutie aangenomen⁽⁵¹⁷⁾ met, onder meer, de algemene aanbevelingen aan de Vlaamse regering dat de administratie bij de gunningen van overheidsopdrachten waarbij het prijsregulerend effect van de mededinging niet heeft gespeeld, alle reglementair voorziene mogelijkheden tot prijzencontrole optimaal moet aanwenden, met inbegrip van controles op de boekhouding van de aannemers⁽⁵¹⁸⁾. De (toen federale) Minister van Openbare Werken⁽⁵¹⁹⁾ stelde in 1985 dat onderhandse overeenkomsten voor 3 miljoen BEF of meer (exclusief BTW) voor onderzoek door het Prijzenbureau⁽⁵²⁰⁾ dienden te worden voorgelegd aan de Algemene Technische Diensten. In 1999 werden 101 middels de onderhandelingsprocedure gegunde overheidsopdrachten die onder deze verplichting vielen, op het VIF vastgelegd (in totaal 962.925.298 BEF). Slechts 11 van deze overheidsopdrachten (11%), voor een totaal bedrag van 366 miljoen BEF (38%), werden door de ATO onderzocht.

⁵¹⁶ Artikel 88 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996.

⁵¹⁷ Vlaams Parlement, Stuk 376 (1995-1996) – nr. 1.

⁵¹⁸ Het Vlaams Parlement dringt in deze resolutie voorts aan op de strikte toepassing van het dienstorder LI 93/115 dat de secretaris-generaal van het departement LIN daarover in 1993, op vraag van het Rekenhof, aan zijn diensten heeft gestuurd. Dit dienstorder gebod o.m. de controlemogelijkheid in een contractclausule vast te leggen.

⁵¹⁹ Circulaire 534-58 van 25 oktober 1985, gewijzigd door circulaire 534-61 van 14 april 1986.

⁵²⁰ Nu de afdeling Technische Ondersteuning (ATO).

6. Ondersteunende en controlerende diensten

Bij de gunning van overheidsopdrachten kunnen of moeten opdrachtgevende besturen adviezen inwinnen van ondersteunende diensten die op departementaal of interdepartementaal niveau zijn georganiseerd. De organisatie en werking van deze diensten bepaalt mede de kwaliteit van de aanbestedingen en gunningen.

6.1. Afdeling Algemene Technische Ondersteuning (ATO)

De ATO maakt deel uit van de AOSO van het departement LIN. Zij ondersteunt de buitendiensten bij de prijsbeoordeling, het technisch onderzoek van aannemingsdossiers, technische circulaire en normeringen, en formuleert prijstechnische adviezen die zij ter beschikking van de bevoegde overheid stelt om deze overheid toe te laten een gemotiveerde beslissing te nemen. Welke gunningsdossiers voor prijzencontrole moeten worden voorgelegd, is bij ministeriële circulaire bepaald⁽⁵²¹⁾. Buiten de verplichte raadpleging, bestaat ook voor de afdelingen van het departement LIN en de Inspectie van Financiën de mogelijkheid in andere gevallen het advies in te winnen van de ATO. Ook de Geschillencommissie voor Leefmilieu en Infrastructuur (GECOLIN), die schade-eisen van aannemers behandelt, kan een beroep doen op de deskundigheid van de ATO.

Slechts voor een kleine minderheid van de in 1999 gegunde opdrachten wonnen de AWZ, de AWV en de AOSO voor de raming van de kostprijs der werken of voor de prijzencontrole het advies in van de ATO. Zij pasten de bepalingen van de ministeriële circulaire vaak niet toe. Zelfs voor onderhandse overeenkomsten waarbij, gelet op de ontstentenis van het prijsregulerend effect van een ruime mededinging, een zeer grondige prijscontrole wenselijk is, deden de administraties slechts in beperkte mate een beroep op de ATO (in 11% van de gevallen). Voor hun prijsonderzoeken en ramingen gebruiken de ingenieurs doorgaans de gegevens die ze zelf of, in sommige gevallen, op het niveau van hun afdeling hebben verzameld.

Een en ander was het gevolg van het ontbreken van recente onderrichtingen die aangepast waren aan de organisatiestructuur van de Vlaamse Gemeenschap en aan de nieuwe wetgeving en reglementering inzake de overheidsopdrachten. De permanente doorstroming van informatie over aanbestedingsresultaten aan de ATO is niet meer verzekerd en de aanbestedende afdelingen worden onvoldoende aangezet om de ATO nog systematisch bij prijsonderzoek te betrekken.

In 1997 werd de oprichting uitbesteed van een prijzendatabank die alle relevante prijzengegevens over onder het beheer van het departement LIN uitgevoerde werken, leveringen en diensten diende te bevatten. De databank is sinds januari 2000 technisch operationeel. De fysische link tussen de prijzendatabank en de verschillende afdelingen is gerealiseerd. De in de prijzendatabank ingevoerde gegevens dienen evenwel nog te worden geëvalueerd vooraleer ze bruikbaar zijn. De prijzendatabank moet de gebruikers de mogelijkheid bieden prijsgegevens grondig statistisch te onderzoeken. De informaticatoepassing DELTA dient enerzijds de gegevens uit de aanbestedingsdossiers te leveren, en kan anderzijds met de gegevens van de prijzendatabank een prijzencontrole op de inschrijvingsprijzen uitvoeren. De ATO beheert de prijzendatabank. Het ontbreekt deze afdeling echter aan mankracht voor het functioneel maken van de databank. Zij kan voor deze dienst momenteel maar twee industrieel ingenieurs inzetten, wat ontoereikend is⁽⁵²²⁾.

⁵²¹ Zie voetnoot 519.

⁵²² Gesprek van 29 maart 2000 met het afdelingshoofd van de ATO.

Om de dienstverlening van de ATO en het nut van de prijzendatabank te optimaliseren zou ook aan de volgende randvoorwaarden moeten worden voldaan.

- Om zijn adviezen te kunnen evalueren en verbeteren heeft de ATO feedback over de uiteindelijke beslissingen inzake nieuwe gunningen en verrekeningen nodig. De ATO krijgt deze feedback tot op heden slechts in beperkte mate en enkel op uitdrukkelijke vraag, niettegenstaande de diverse HOOP-protocols tussen de AOSO en de AWV en de AOSO en de AWZ in deze informatie-overdracht voorzien.
- De ATO zou de uiteindelijke gunningsbeslissingen (inclusief de argumentatie) systematisch moeten krijgen.
- Op regelmatige tijdstippen zou in overleg met de betrokken administraties (AWV, AOSO, AWZ) een evaluatie van de eenheidsprijzen in de prijzendatabank moeten plaatsvinden.
- De dossiers inzake verrekeningen, ramingsstaten en uitbreidingen van aanmeringen moeten meer systematisch voor controle worden overgelegd aan de ATO.
- De ATO dient de informatie te ontvangen vergaard tijdens een nacalculatie van de prijzen na uitvoering van een werk.
- Een betere spreiding van de aanbestedingen kan een gunstig effect hebben op de prijsvorming en prijzencontrole.
- De bestekken moeten nauwkeuriger zijn: zij moeten de werken nauwkeurig omschrijven aan de hand van standaardposten, realistische meetstaten en nauwkeuriger ramingen.

6.2. Afdeling Overheidsopdrachten (AO)

De AO maakt deel uit van de administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur van het Departement Algemene Zaken en Financiën en heeft de volgende opdrachten:

- alle betwiste dossiers inzake de overheidsopdrachten van werken, leveringen en diensten waarbij de departementen rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn, onderzoeken en behandelen;
- wettelijke en reglementaire teksten over de gunning en uitvoering van overheidsopdrachten interpreteren, ontwerpen en verspreiden;
- problemen inzake de gunning en uitvoering van overheidsopdrachten onderzoeken op juridisch en administratief vlak;
- de belangen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest inzake overheidsopdrachten verdedigen voor de hoven en rechtbanken en voor de Raad van State;
- het secretariaat van de Geschillencommissie Overheidsopdrachten verzorgen.

De AO heeft momenteel ongeveer 2.350 dossiers in behandeling, waarvan ongeveer 1.110 rechtszaken. De vorderingen ten laste van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap belopen ongeveer 17 miljard BEF, die van de Vlaamse Gemeenschap bedragen ongeveer 1,8 miljard BEF⁵²³). Het Rekenhof heeft al herhaalde malen, tot op heden zonder gevolg, gevraagd alle openstaande geschillendossiers te inventari-

⁵²³ In 1999 opende de AO 370 nieuwe dossiers en startten 95 nieuwe rechtszaken voor een totaal bedrag van 1,6 miljard BEF in hoofdsom. De AO schat dat in 1999 ongeveer 960 adviezen werden verstrekt.

seren en de financiële impact ervan voor de toekomstige begrotingen in te schatten⁽⁵²⁴⁾.

De AO kampt al jarenlang met een structureel personeelstekort. Verschillende instanties hebben dit al onder de aandacht van de hoogste gezagsdragers gebracht⁽⁵²⁵⁾, die tot dusver echter geen maatregelen troffen om dit te verhelpen.

Op 10 december 1998 attendeerde de Inspectie van Financiën (IF) de Vlaamse Minister van Openbare Werken erop dat de buitenafdelingen steeds meer een beroep deden op derden voor de juridische aspecten van uitvoeringsdossiers in het algemeen en van overheidsopdrachten in het bijzonder. De inspectie stelde als algemeen principe dat steeds eerst het advies van de eigen juridische dienst dient te worden gevraagd. *Enkel indien blijkt dat deze dienst om één of andere reden aan de vraag niet kan voldoen en dit binnen de door de aanvrager gestelde termijn in een redelijk perspectief van tijdstoekening en in het kader van een weloverwogen voorafgaandelijke planning, kan beroep worden gedaan op derden. In voorkomend geval dient expliciet melding te worden gemaakt van de adviesaanvraag aan AOJZ en het antwoord van deze dienst waaruit blijkt dat zij niet aan de vraag kan voldoen.*

Het Rekenhof onderschrijft deze opmerking van de IF, maar is van oordeel dat de AO ook over voldoende en gekwalificeerd personeel moet beschikken om haar opdracht naar behoren te kunnen vervullen.

6.3. Inspectie van Financiën (IF)

De Minister van Financiën en Begroting stelt de inspecteurs van financiën als budgettaire en financiële adviseurs ter beschikking van, onder meer, het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij verlenen onder meer advies over de kredietvastleggingen van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁵²⁶⁾. Voor de Vlaamse Gemeenschap is de begrotingscontrole opgebouwd rond budgettaire implementatieplannen⁽⁵²⁷⁾. De inspecteurs van financiën moeten op de uitvoering van deze plannen een algemeen toezicht houden. Bestaat geen goedgekeurd implementatieplan, dan moeten o.a.

⁵²⁴ Inzonderheid in het 149e Boek van het Rekenhof (Stuk 11 (1992-1993) - Nr. 1, p. 139 e.v.) en het 11^e Boek van het Rekenhof 1999 (Stuk 36 (1999-2000) - Nr. 1, p. 455-456).

⁵²⁵ Al in zijn 149e Boek (Stuk 11 (1992-1993) – nr. 1, p. 139-143) heeft het Rekenhof gesteld dat de Juridische Dienst Aannemingsopdrachten (nu: AO) de middelen zou moeten krijgen die nodig zijn om de juridische belangen van het Vlaams Gewest naar behoren te behartigen, geld- en tijdverslindende schade-eisen te vermijden en hangende geschillen te bespoedigen (en dus verwijlinteressen te vermijden). Ook de directeur-generaal van de administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur heeft regelmatig over het personeelsgebrek briefwisseling gevoerd, onder meer op 24 september 1999 met de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken.

⁵²⁶ Besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 tot regeling van de begrotingscontrole en circulaire ABAFIM/BUD/97/2 van 23 juli 1997 betreffende de toepassing van de begrotingscontrole bij de diensten van de Vlaamse Gemeenschap.

⁵²⁷ Een budgettair implementatieplan is volgens het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 *een door de diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap opgesteld plan dat de uitvoeringsmodaliteiten van de door hen beheerde kredieten beschrijft en waarin de door de Vlaamse minister bevoegd voor Begroting vastgestelde toezichtsmodaliteiten zijn opgenomen.*

voor gemotiveerd advies aan de Inspectie van Financiën worden voorgelegd: overeenkomsten voor aannemingen waarvan de uitgaven exclusief BTW bepaalde ramingen of bedragen overschrijden⁽⁵²⁸⁾. De inspecteurs van financiën oordelen zowel over de opportuniteit als over de wettelijkheid van de voorgelegde beslissingen of uitgaven.

Door de laattijdige of uitblijvende goedkeuring van budgettaire implementatieplannen (BIP's), is de aanwending ervan in de praktijk voor de AWZ, de AWV en de AOSO dode letter gebleven. De IF is derhalve verplicht nog steeds, zoals vroeger, controles ex ante uit te voeren.

Volgens de IF⁽⁵²⁹⁾ blijven de ontwerp-BIP's te lang bij ABAFIM of op het kabinet van de Vlaamse Minister van Begroting liggen. Om als degelijk budgettair werktuig te kunnen functioneren, heeft een BIP goedkeuring bij het begin van het begrotingsjaar en dient de administratie het opstellen ervan al aan te vangen het jaar voordien, onmiddellijk na de bilaterale vergaderingen voor de begrotingsvoorbereiding. De IF zou dan eind november of begin december haar advies kunnen verlenen, zodat het BIP in het begin van het begrotingsjaar (ten laatste einde januari) in werking zou kunnen treden. De IF deelde mee eerlang de nodige stappen en aanbevelingen terzake te zullen formuleren.

Het Rekenhof is van oordeel dat moet worden geëvalueerd welke maatregelen mogelijk zijn opdat de controle van de IF zou kunnen plaatsvinden zoals het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 tot regeling van de begrotingscontrole dit voorschrijft.

7. Algemene conclusies

Het VIF neemt een belangrijk deel van de overheidsopdrachten die het departement LIN gunt, voor zijn rekening (11,3 miljard BEF nieuwe opdrachten in 1999). Niettemin zijn onvoldoende overzichten of rapporteringen voorhanden over de gunningswijzen die de betrokken administraties volgen. De eigen analyse van het Rekenhof heeft uitgewezen dat de AWV en de AOSO in 1999 overwegend gebruik maakten van procedures die een zo ruim mogelijke mededinging mogelijk maken. De AWZ, en vooral haar afdeling Zeeschelde, heeft daarentegen buitensporig veel gebruik gemaakt van de onderhandelingsprocedure. Bovendien was het structurele probleem van de eindejaarsconcentraties van kredietvastleggingen ook in 1999 nog niet opgelost, ondanks de aanbevelingen van het Vlaams Parlement. De problemen situeren zich hoofdzakelijk bij de AWV.

De gunningsprocedures verliepen doorgaans rechtmatig. Wel kenden slechts drie opdrachten een mededinging op Europees niveau. Door aanverwante aannemingen niet steeds samen te beschouwen, ontsnapten enkele grote projecten aan Europese mededinging. Waar deze mededinging wel werd georganiseerd, bleven enuntiatieve aankondigingen uit. Ook door gemengde opdrachten steeds als werken te kwalificeren, ontsnapten de administraties soms aan de strengere regels voor leveringen of de Europese publicatieverplichting.

⁵²⁸ 10.000.000 BEF voor een openbare aanbesteding of algemene offerte-aanvraag, 5.000.000 BEF voor een beperkte aanbesteding of een beperkte offerte-aanvraag en 1.250.000 BEF voor een onderhandse opdracht (besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994, artikel 20).

⁵²⁹ Gesprek van 14 april 2000 met de inspecteur van financiën, bevoegd voor Wegen en Vervoer.

Voor het merendeel van de onderhandelingsprocedures verwezen de administraties naar de lage geraamde kostprijs, de hoogdringendheid of het bestaan van feitelijke of juridische monopolies, zonder deze verwijzingen voldoende te onderbouwen. Opdrachten bleken niet altijd zo dringend te zijn dat een verkorte openbare procedure niet mogelijk was; de dringende werken beperkten zich niet altijd tot het strikt noodzakelijke; de financiële engagementen werden vaak laattijdig op de begroting aangerekend en interne controleprocedures kenden niet altijd een rigoureuze naleving. Monopolies werkten de administraties soms zelf in de hand door ze jarenlang te aanvaarden zonder tussentijds marktonderzoeken uit te voeren. De afwijkende mededingingsregeling voor juridische dienstverlening in het kader van een geschil, werd soms buiten geschillen gehanteerd.

Het departement LIN heeft de prijzencontrole niet optimaal georganiseerd en wendt de reglementaire mogelijkheden tot prijsonderzoek bij onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking, zoals verificatie van de boekhoudingen van de aannemers, niet optimaal aan. De ATO beschikt nog steeds niet over een centrale prijzenbank. Een recent informaticasysteem kampt met een gebrek aan voldoende deskundig personeel om het effectief op optimale wijze te laten werken.

Ook de juridische bijstand die de AO de afdelingen moet verstrekken, is ondermaats wegens een jarenlang tekort aan personeel. Verschillende instanties hebben dit structurele probleem gesignaleerd, tot op heden echter zonder gevolg.

Door het niet of laattijdig goedkeuren van de budgettaire implementatieplannen, kan de IF voor de gunningen van de AWV, de AWZ en de AOSO ten slotte nog steeds niet werken zoals de Vlaamse regering dit met haar nieuwe regeling van de begrotingscontrole beoogt.

8. Aanbevelingen

Het Rekenhof heeft zijn conclusies vertaald in een aantal aanbevelingen:

- Beleids- en controle-instanties zouden op regelmatige tijdstippen globale overzichten moeten krijgen waaruit het gunningsgedrag van de verschillende afdelingen en administraties blijkt. Systematische afwijkingen van het principe van de ruime mededinging vergen onderzoek en eventueel bijsturing.
- Bijkomende inspanningen zijn vereist om de aanbevelingen van het Vlaams Parlement en het Rekenhof voor een betere spreiding van de aanbestedingen over het jaar in de praktijk te brengen.
- Nieuwe instructies dienen de aandacht te vestigen op de regels inzake Europese publicatie die stelselmatig worden genegeerd, met name de verplichting tot enuntiatieve aankondiging en de regels voor de berekening van de kostprijs met het oog op de toetsing aan de Europese drempelbedragen.
- Aanbestedende afdelingen moeten duidelijke richtlijnen krijgen over de wijze waarop ze gemengde opdrachten, die deels uit leveringen en deels uit werken bestaan, moeten kwalificeren.
- Bij onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking dienen de gunningsdossiers te vermelden in welke mate een mededinging plaatsvond. Zij dienen ontstentenis van mededinging te verantwoorden.
- Interne controleprocedures moeten vermijden dat van de onderhandelingsprocedure oneigenlijk gebruik wordt gemaakt (bv. opsplitsing van de opdrachten om onder de 2,5 miljoen BEF-grens te blijven, de onterechte voorstelling van opdrachten als zeer dringend of de jarenlange aanvaarding van feitelijke of juridische monopolies zonder grondig marktonderzoek).

- De aandacht van de aanbestedende afdelingen moet erop worden gevestigd dat de algemene mededingingsregels voor dienstenopdrachten gelden voor juridische dienstverlening die losstaat van een geschil.
- Maatregelen zijn nodig om de prijscontroles waarin de wetgeving en reglementering voorzien, optimaal te kunnen uitvoeren. De werking van de ATO en de centrale prijzendatabank moeten dringend op punt worden gesteld. Aanpassing van de personeelsformatie van deze afdeling en van de bestaande instructies is noodzakelijk.
- De aanbeveling van het Vlaamse Parlement waarin het bij ontstentenis van enige mededinging, verificaties in de boekhouding van de aannemers vraagt, moet in de praktijk worden gebracht.
- De structurele personeelsproblemen die de werking van de AO van het departement Algemene Zaken en Financiën al jarenlang hypotheceeren, moeten dringend worden opgelost, om accurate rechtsbijstand inzake overheidsopdrachten te garanderen.
- Als het nog de bedoeling is de controle van de IF te doen functioneren zoals de Vlaamse regering dit met haar besluit van 16 november 1994 tot regeling van de begrotingscontrole beoogde, zijn maatregelen nodig om de budgettaire implementatieplannen tijdig door de bevoegde instanties goedgekeurd te krijgen.

Toelagen en vergoedingen in de Vlaamse Openbare Instellingen: vergelijkend onderzoek

1.736.009

Behalve een aantal individuele fouten, concludeerde het Rekenhof uit zijn vergelijkend onderzoek naar de toekenning door 21 VOI's van toelagen en vergoedingen aan hun personeelsleden dat deze toekenning niet gelijkvormig plaatsvond. Er is dan ook nood aan duidelijke instructies terzake. De Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken antwoordde nog niet op deze algemene conclusie.

1. Inleiding

In 1999 heeft het Rekenhof de toekenning van toelagen en vergoedingen in een aantal VOI's onderzocht, met name die met een personeelsstatuut geïnspireerd op het VPS⁽⁵³⁰⁾. Het had daarbij bijzondere aandacht voor de gelijkvormige toepassing van de reglementering, de aanwezigheid van een rechtsgrond voor de toekenning van de toelagen en vergoedingen, oneigenlijk gebruik en de mogelijkheden tot harmonisering en vereenvoudiging. De algemene opmerkingen resulteerden op 24 maart 2000 in een verslag aan de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken. De minister heeft nog niet geantwoord. De specifieke opmerkingen per individuele instelling werden op dezelfde datum aan de functioneel bevoegde ministers medegedeeld. Voor een aantal instellingen ontving het Rekenhof nog geen antwoord⁽⁵³¹⁾.

2. Algemene conclusies

2.1. Haard- of standplaatstoelage, vakantiegeld en eindejaarstoelage

Het Rekenhof vroeg de instellingen voor drie fictieve personen na te gaan op welke haard- of standplaatstoelage zij volgens hen recht zouden hebben. Uit de antwoorden blijkt dat onduidelijkheid bestaat over de toepassing van de reglementering voor een feitelijk gescheiden persoon. Aangezien zo iemand niet uitdrukkelijk uit-

⁵³⁰ Gemeenschapsonderwijs (GO), Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), Dienst voor Infrastructuur van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO), Openbare Psychiatrische Ziekenhuizen te Rekem en te Geel (OPZR en OPZG), Kind en Gezin, Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), Vlaamse Opera (VLOPERA), Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM), Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO), Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT), Toerisme Vlaanderen, Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM), Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Dienst voor de Scheepvaart, Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ), NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer in Vlaanderen (NV Zeekanaal), Commissariaat-Generaal voor de Bevordering en de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie (BLOSO) en Export Vlaanderen.

⁵³¹ VLOR, ARGO, DIGO, OPZR, OPZG, VFSIPH, BLOSO, VHM, IWT.

gesloten is van het voordeel van de haardoelage, heeft hij er nog recht op. Ook de berekening van gedeeltelijke toelagen bleek problemen op te leveren. De uiteenlopende berekeningswijzen, vooral op het vlak van afrondingen, indexatie en de inhouding voor de samenstelling van het overlevingspensioen, resulteerden in sterk verschillende bedragen⁽⁵³²⁾. Twee instellingen lieten ten slotte na in het geval van een contractueel personeelslid, de RSZ-bijdrage op de haardoelage in te houden. Eén instelling hield bijdragen in op de haard- en standplaatstoelagen van zowel statutaire als contractuele personeelsleden.

Ook de test die erin bestond voor een fictief persoon het vakantiegeld te berekenen, leverde bij de VOI's uiteenlopende berekeningswijzen en bedragen op, onder meer wegens verschillende afrondingen en combinaties van afwezigheden in één maand⁽⁵³³⁾. Vaak namen de VOI's een stakingsdag ten onrechte wel, en salariscomponenten⁽⁵³⁴⁾ niet in aanmerking voor de berekening.

De berekening van de eindejaarstoelage voor een fictief persoon leverde zeventien verschillende resultaten op⁽⁵³⁵⁾.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat het aangewezen is eenduidige instructies te verspreiden over de juiste berekening van de gedeeltelijke haard- of standplaatstoelage, het vakantiegeld en de eindejaarstoelage.

De antwoorden wezen uit dat de berekeningsfouten uiteenlopende oorzaken kenden: materiële vergissingen, fouten in het loonberekeningsprogramma, van de reglementering afwijkende interpretaties en onduidelijkheid over de band van het personeelslid met de instelling (contractueel of statutair).

2.2. Toelage voor de uitoefening van een hoger ambt

Twee instellingen stelden een waarnemend administrateur-generaal en in één geval ook een waarnemend adjunct-administrateur-generaal aan wegens langdurige afwezigheid van de administrateur-generaal. Hoewel dergelijke aanstellingen om functionele redenen aanvaardbaar zijn, laten de personeelsstatuten een aanstelling in de betrokken graden niet toe en stellen zij deze betrekkingen enkel bij wege van aanwerving toegankelijk. Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen de personeelsstatuten aan te vullen met een regeling terzake en eventueel met de voorwaarden waaraan een waarnemend administrateur-generaal of adjunct-administrateur-generaal moeten voldoen.

De minister heeft nog niet gereageerd. Een van de instellingen heeft inmiddels een procedure gestart die zal leiden tot vacantverklaring van de betrekkingen.

⁵³² Voor een van de fictieve gevallen gaven de instellingen acht verschillende bedragen op, gaande van 1.157 BEF tot 2.314 BEF per maand (het correcte bedrag was 1.800 BEF). Een ander geval leverde zeven verschillende resultaten op, gaande van 0 tot 1.188 BEF per maand (het correcte bedrag was 1.177 BEF).

⁵³³ De veertien verschillende bedragen varieerden van 32.972 BEF tot 37.261 BEF (het correcte bedrag was 34.421 BEF).

⁵³⁴ Overeenkomstig artikel XIII 25, § 2, van het VPS.

⁵³⁵ Gaande van 19.873 BEF tot 26.592 BEF (correct was 25.477 BEF).

2.3. Toelage voor overuren en nacht-, zaterdag- en zondagprestaties

Vier instellingen betalen een groot aantal overuren uit aan de chauffeurs van de leidende ambtenaren en één instelling ook aan de secretaresse van de administrateur-generaal. In dergelijke gevallen gaat het evenwel niet om een overurentoelage in de zin van de personeelsstatuten, met name *uitzonderlijke* prestaties. Voor dergelijke gevallen moeten forfaitaire toelagen voor onregelmatige prestaties worden toegekend⁵³⁶). Een dergelijke forfaitaire toelage kan ook de toelage voor nacht-, zaterdag- en zondagprestaties vervangen.

Eén instelling heeft al initiatieven genomen om een forfaitaire toelage in te voeren.

Vier instellingen betalen al jarenlang vrij veel overuren uit. Dit is niet alleen in strijd met het kwalitatief intersectoraal akkoord 1995-1996, waarin werd overeengekomen het aantal overuren te beperken, maar het wijst ook op een structureel personeelstekort.

2.4. Reis- en verblijfkosten

De terugbetaling van de reis- en verblijfkosten vormt in vele instellingen een zware belasting voor de personeelsdienst. Aanvragen worden vaak slordig, onvolledig of foutief ingevuld, zodat deze dienst alle berekeningen moet controleren. Een vereenvoudiging van de reglementering is dan ook wenselijk.

2.5. Toelage voor het uitblijven van ongevallen

De VOI's kunnen een toelage voor het uitblijven van ongevallen uitkeren aan personeelsleden die zij occasioneel als chauffeur doen optreden. Aanvragen om die toelage blijven vaak achterwege omdat het bedrag van de toelage verwaarloosbaar is.

Chauffeurs die dagelijks dienstverplaatsingen uitvoeren, vragen de toelage wel. Hoewel zij er geen recht op hebben, betalen de VOI's hun de toelage uit. De reglementering mist in haar huidige vorm dus haar doel en moet worden aangepast.

De personeelsstatuten van twee instellingen bevatten bovendien een regeling die afwijkt van de bestaande reglementering. Dergelijke afwijkingen kunnen een hypothec leggen op de harmonisering van de toelagen en vergoedingen in de Vlaamse instellingen.

2.6. Uniformvergoeding

Verscheidene instellingen kennen een kledij- of uniformvergoeding toe op grond van uiteenlopende en vaak verouderde reglementeringen. Soms ontbreekt de rechtsgrond zelfs. Een harmonisatie van de uniformvergoeding is dan ook nodig.

⁵³⁶ Waarin bv. artikel 27 van het besluit van de Vlaamse regering van 27 juli 1999 tot organisatie van de kabinetten van de Vlaamse ministers voorziet.

3. Instellingspecifieke opmerkingen

Behalve de bovenvermelde algemene opmerkingen, die voor meer instellingen gelden, werden aan de functionele bevoegde ministers per instelling nog specifieke opmerkingen medegedeeld.

<i>Instelling</i>	<i>Opmerkingen</i>
DIGO	<ul style="list-style-type: none"> • verkeerde berekening van de kastoelage • onregelmatige aanstelling voor uitoefening van een hoger ambt
ARGO	<ul style="list-style-type: none"> • ten onrechte toekenning van een toelage voor het presteren van overuren
OPZG	<ul style="list-style-type: none"> • forfaitaire toelage voor slopend werk, strijdig met artikel XIII 35 van het personeelsstatuut • ontbreken van de rechtsgrond voor vergoeding voor onaangename karweien
OPZR	<ul style="list-style-type: none"> • andere toepassing dan in OPZG van <i>toelage gedwongen opnamen</i> • forfaitaire toelage voor slopend werk, strijdig met artikel XIII 35 van het personeelsstatuut • ontbreken van de rechtsgrond voor vergoeding voor onaangename karweien
VLOPERA	<ul style="list-style-type: none"> • weigering alle gegevens ter beschikking te stellen
VDAB	<ul style="list-style-type: none"> • onregelmatige aanstellingen voor uitoefening van een hoger ambt • incorrecte toepassing van de reglementering voor overurentoelage • geen betaling van sociale zekerheidsbijdragen op de diensthoofdtoelage • ontbreken van de rechtsgrond voor chauffeurstoelage • ontbreken van de rechtsgrond voor toelagen aan de leden van examencommissies • onduidelijke omschrijving in het statuut van de berekening van de coördinatortoelage
Toerisme Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> • niet ter beschikking stellen van alle gegevens
VIZO	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken van een rechtsgrond voor de vergoeding <i>kosten aan huis</i>
VMM	<ul style="list-style-type: none"> • ten onrechte toekenning aan twee personeelsleden van een geldelijk voordeel voor geslaagden voor een vergelijkend overgangsexamen • ten onrechte toekenning van een forfaitair bedrag voor de toelage voor gevaarlijk, ongezond of hinderlijk werk
OVAM	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken van de rechtsgrond voor BBQ-vergoeding en een toelage voor permanentie op beurzen
NV Zeekanaal	<ul style="list-style-type: none"> • foutieve berekening van de haard- of standplaatstoelage, vakantiegeld, eindejaarstoelage

Een aantal van deze opmerkingen kende al een positieve reactie. De Vlopera en Toerisme Vlaanderen bezorgden bijkomende gegevens, zodat een verder onderzoek mogelijk is. De VDAB en de NV Zeekanaal gaven reeds aan alle opmerkingen een

gevolg. Het VIZO heeft een oplossing voorgesteld. Met de opmerkingen over de VMM en de OVAM ging de betrokken minister akkoord.

4. Conclusie

Van een gelijkvormige toepassing van de toelagen- en vergoedingenreglementering door de verscheidene VOI's is op dit ogenblik nog niet altijd sprake. Duidelijke instructies kunnen dit in de toekomst verhelpen.

Tal van VOI's kennen bovendien toelagen toe zonder rechtsgrond of passen toelagereleringen op oneigenlijke wijze toe. In een aantal gevallen kan een wijziging of aanvulling van de statuten een oplossing bieden.

Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM): beheersovereenkomst, personeelsaangele- heden en de effectisering van woonkredieten

Het Rekenhof heeft de VHM in de periode 1999-2000 op een drietal specifieke aspecten onderzocht, met name: de mate waarin de instelling de sociale huisvestingsmaatschappijen in beheersovereenkomsten responsabiliseerde, het personeelsbeheer en de belegging in schuldvorderingen ter financiering van de erkende sociale kredietvennootschappen (SKV's). Het concludeerde enerzijds dat de Vlaamse regering er niet in geslaagd is binnen een redelijke termijn de vereiste beheersovereenkomsten tot stand te brengen. Bij gebrek aan professionele omkadering en expertise bij de VHM had het eerste effectiseringsproject anderzijds een beperkt rendement en kon de VHM enkele uitgangspunten van de ermee beoogde SKV-financiering niet getrouw blijven, met name de beleggingsprojecten buiten haar balans houden en het renterisico voor de SKV's beperken. De Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Huisvesting beaamden beiden de opmerkingen van het Rekenhof.

1. Inleiding

De VHM werd opgericht bij decreet van 21 december 1988 en behoort tot categorie B van de instellingen vermeld in de wet van 16 maart 1954. Haar statuut wordt thans bepaald door de Vlaamse Wooncode. Zij controleert, begeleidt en financiert de sociale huisvestingsmaatschappijen, staat hypothecaire leningen toe voor de verwerving, realisatie, renovatie, verbetering of aanpassing van sociale woningen, en beheert de financiële middelen van de sociale huisvestingsmaatschappijen die niet noodzakelijk zijn voor hun dagelijkse werking. De VHM is een burgerlijke vennootschap die de vorm van een naamloze vennootschap heeft aangenomen⁽⁵³⁷⁾.

Het Rekenhof heeft de VHM in 1999-2000, behalve vanuit het oogpunt van haar rekening 1999⁽⁵³⁸⁾, vanuit nog drie andere invalshoeken onderzocht: de mate waarin de instelling de responsabilisering van de sociale huisvestingsmaatschappijen gestalte gaf in beheerscontracten, de wijze waarop zij haar personeelsbeheer voert en de oprichting van een openbare vennootschap voor belegging in schuldvorderingen en de eerste effectiseringstransactie van die vennootschap. De onderstaande paragrafen vatten deze onderzoeken samen.

2. Beheersovereenkomsten in de sociale huisvesting

2.1. Beleidsprioriteit

- 1.780.663 Het Vlaamse regeerakkoord 1995 en de eropvolgende beleidsbrieven van de Vlaamse Minister van Huisvesting hebben van de dynamisering en responsabilisering van de sociale huisvestingsmaatschappijen een belangrijke beleidsprioriteit gemaakt. Daartoe zou het Vlaams Gewest met de VHM een beheersovereenkomst

⁵³⁷ Artikel 30, § 1, van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode.

⁵³⁸ Zie p. 336 van dit boek.

afsluiten. Aangezien de resultaten op het terrein afhankelijk zijn van de prestaties van de lokale sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's), zou de VHM ook met elk van die maatschappijen resultaatgerichte beheersovereenkomsten dienen te sluiten. De Vlaamse Wooncode (⁵³⁹) gaf deze beheersovereenkomsten in 1997 een decretale basis.

Ondanks herhaalde aankondigingen van de totstandkoming van de beheersovereenkomst met de VHM aan het Vlaams Parlement en de uitdrukkelijke vraag vanwege dit parlement, slaagde de vorige Vlaamse regering er niet in haar prioritaire beleids-optie uit te voeren.

De huidige Vlaamse regering stelde in haar regeerakkoord van 1999 opnieuw dat de sociale huisvestingsmaatschappijen met de VHM resultaatgerichte beheersovereenkomsten zouden kunnen afsluiten, die hen geresponsabiliseerde autonomie zouden verlenen.

2.2. *Opmerkingen van het Rekenhof*

Gelet op het belang van de beheersovereenkomsten voor het sociale huisvestingsbeleid, door het Vlaams Parlement bevestigd met de artikelen 35 en 45 van de Vlaamse Wooncode, heeft het Rekenhof de problemen bij de totstandkoming ervan onderzocht. Op 5 januari 2000 heeft het de Vlaamse Minister van Huisvesting medegedeeld dat een aantal decretale randvoorwaarden voor het sluiten van beheersovereenkomsten met sociale huisvestingsmaatschappijen, nog dienden te worden vervuld:

- Het gemeentelijk woonbeleid dient in de beheersovereenkomsten te worden geïntegreerd, waarbij de gemeenten een coördinerende en adviserende rol moeten vervullen. In dit kader moet de Vlaamse regering nog de procedure bepalen en de gevallen waarin de gemeente dient na te gaan of sociale woonprojecten op haar grondgebied door de VHM of een sociale huisvestingsmaatschappij kunnen worden gerealiseerd(⁵⁴⁰).
- De Vlaamse regering dient de opdrachthouders voor de sociale huisvesting te benoemen(⁵⁴¹), na eerst hun profiel, statuut, ambtsgebied en de toewijzingsprocedure aan het ambtsgebied te hebben vastgesteld. Zij moet ook het onderling overleg tussen de opdrachthouders regelen.
- De VHM moet een type-beheersovereenkomst voor de sociale huisvestingsmaatschappijen opstellen en aan de Vlaamse regering voorleggen(⁵⁴²). Daar die typebeheersovereenkomst rekening moet houden met de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de VHM(⁵⁴³), moet die overeenkomst voorafgaandelijk worden gesloten.

⁵³⁹ Decreet van 15 juli 1997.

⁵⁴⁰ Ter uitvoering van artikel 29 van de Vlaamse Wooncode.

⁵⁴¹ Ter uitvoering van artikel 44, §1, van de Vlaamse Wooncode. De opdrachthouders moeten erop toezien dat het beleid van de sociale huisvestingsmaatschappijen wordt gecoördineerd met en geïntegreerd in het Vlaamse en het gemeentelijke woonbeleid. In het licht hiervan dienen zij de VHM te adviseren bij de totstandkoming van de beheersovereenkomsten tussen de VHM en de sociale huisvestingsmaatschappijen en volgen zij de uitvoering ervan op.

⁵⁴² Overeenkomstig artikel 45, § 2, van de Vlaamse Wooncode.

⁵⁴³ Bedoeld in artikel 35 van de Vlaamse Wooncode.

Voorts moet de Vlaamse regering een standpunt innemen over de *pooling* van de investeringsmiddelen, die de VHM in het kader van de beheersovereenkomsten heeft voorgesteld. Eventueel dient zij daarvoor ook budgettaire maatregelen te nemen. De algemene uitgavenbegroting 2000 bevat dit concept nog niet. Pooling van de investeringskredieten bij de VHM zou de specialiteitsgraad van de algemene uitgavenbegroting overigens verminderen, waardoor het belang van systematische, gedetailleerde en juiste informatieverstrekking over het investeringsbeleid van de VHM aan het Vlaams Parlement, bv. in de begroting en rekeningaflegging van die instelling, nog zou toenemen.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse regering aanbevolen bij de verdere invulling van de decretale en budgettaire randvoorwaarden en bij de onderhandelingen over de beheersovereenkomsten, een strikte timing te hanteren, teneinde binnen een redelijke termijn aan de wil van het Vlaams Parlement te voldoen, met name: de sociale huisvestingsmaatschappijen responsabiliseren en dynamiseren.

2.3. Verdere evolutie

Het Rekenhof heeft geen antwoord op zijn brief van 5 januari 2000 ontvangen, de beheersovereenkomsten zijn nog steeds niet gesloten en de decretale en budgettaire randvoorwaarden zijn nog niet ingevuld. De Vlaamse regering heeft de onderhandelingen over haar beheersovereenkomst met de VHM bovendien gestaakt in het licht van de principebeslissingen over een nieuw bestuurlijk beleid die zij op 19 februari 2000 te Leuven formuleerde. Het Rekenhof zal verder onderzoeken in welke mate de uitwerking van die principebeslissingen de organisatie van de sociale huisvestingssector door de Vlaamse Wooncode, doorkruisen.

3. Personeelsaangelegenheden

De VHM heeft de basisprincipes van het Vlaams Personeelsstatuut (VPS) overgenomen en verder uitgewerkt. Zij heeft inspanningen geleverd op het vlak van de responsabilisering van de ambtenaar, de uitwerking van een vormingsbeleid, het gebruik van de evaluatie en waardering als volwaardige elementen van personeelsbeheer en de uitwerking van een procedure van interne en externe selectie. De instelling werkt momenteel aan een nieuwe personeelsformatie op grond van de resultaten van een externe audit.

- 1.781.976 Eind 1999 heeft het Rekenhof de personeelsuitgaven van de VHM onderzocht⁽⁵⁴⁴⁾. Het deelde zijn opmerkingen op 10 april 2000 aan de Vlaamse Minister van Huisvesting mee, die tot op heden nog niet heeft geantwoord. Wel ontving het Rekenhof een antwoord van de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken d.d. 14 september 2000. Het onderzoekt momenteel dit antwoord.

Behalve een aantal individuele opmerkingen⁽⁵⁴⁵⁾, heeft het Rekenhof de aandacht van de minister op de volgende kwesties gevestigd:

⁵⁴⁴ Het Rekenhof controleert de personeelsuitgaven van de VOI's periodiek. Regelmatige controles moeten er onder meer toe bijdragen dat de VOI's de reglementering overal op een zelfde wijze toepassen.

⁵⁴⁵ Onreglementaire benoeming tot statutair personeelslid, verkeerde salarisschaal, ten onrechte aanstelling tot het uitoefenen van een hoger ambt, onduidelijke functiewijziging, vervroegde verhogingen in het kader van de functionele loopbaan.

- De raad van bestuur besliste om functionele redenen het evaluatiejaar in 1998 en 1999 te verschuiven, zonder overeenkomstige aanpassing van de reglementering. Daardoor verschoof ook de uitwerking van de loopbaanversnellingen en -vertragingen, met name van 1 juli naar 1 augustus⁽⁵⁴⁶⁾.
- Daar de Vlaamse regering bevoegd is het administratief en geldelijk statuut van de ambtenaren van de VHM vast te stellen, kan de administratieve toestand van bij het Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting (ALESH) gedetacheerde VHM-personeelsleden niet worden geregeld bij koninklijk besluit⁽⁵⁴⁷⁾.
- De VHM interpreteert de reglementering inzake de geldelijke anciënniteit niet altijd correct. Zij beging bv. fouten bij de verrekening van een aantal afwezigheden in de geldelijke loopbaan⁽⁵⁴⁸⁾.
- Hoewel het interne controlesysteem van de personeelscyclus globaal voldoet, zou de VHM nog een aantal verbeteringen kunnen aanbrengen⁽⁵⁴⁹⁾.
- De voorzitter en beheerders ontvangen ten onrechte een maandelijks forfaitaire representatievergoeding⁽⁵⁵⁰⁾. Evenmin kunnen zij vacatiegelden ontvangen voor het bijwonen van de vergaderingen van het auditcomité. Dit comité staat immers los van de raad van bestuur en is evenmin een niet-adviserende bijzondere commissie opgericht bij decreet of besluit van de Vlaamse regering. De gewone en bijzondere vergaderingen van de raad van bestuur brengen wel presentiegelden mee, maar hun totaal bedrag is gelimiteerd tot 80.000 BEF per jaar.
- De VHM beschouwt een aantal contractuele personeelsleden ten onrechte als personeel om te voorzien in tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften. Sommigen onder hen oefenen immers organieke, aan statutaire personeelsleden voorbehouden, taken uit. De instelling zou de contractuelen die zij op grond van een besluit van de Vlaamse regering van 22 juli 1993 met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur in dienst kan houden⁽⁵⁵¹⁾, in haar

⁵⁴⁶ Volgens artikel VIII 73 van het personeelsstatuut moet de periode van toekenning van deze loopbaanversnellingen of vertragingen immers ingaan op 1 juli van het jaar volgend op het evaluatiejaar.

⁵⁴⁷ Besluit van 3 juli 1990 houdende vaststelling van de administratieve toestand van de gedetacheerde personeelsleden.

⁵⁴⁸ Vrijstelling van stempelcontrole, vakantiewerkloosheid tijdens een tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze, afwezigheden wegens ziekte waarvoor geen gewaarborgd loon of aanvullende vergoeding verschuldigd is, deeltijdse diensten als contractueel personeelslid.

⁵⁴⁹ Het parallelle papieren fichebestand afschaffen, de in aanmerking komende diensten op de salarisfiche een andere voorstelling geven, invoeren en wijzigen van de personeelsgegevens exclusief toevertrouwen aan bepaalde personeelsleden.

⁵⁵⁰ Artikel 15 van het besluit van de Vlaamse regering van 27 januari 1988 houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de toelagen en presentiegelden aan (...) raden van bestuur van instellingen en ondernemingen die onder de Vlaamse regering behoren, limiteert immers toelagen en presentiegelden tot die bepaald in het besluit. Afwijkingen kunnen enkel worden toegestaan door de Vlaamse regering.

⁵⁵¹ Betreffende het bij arbeidsovereenkomst in dienst houden van sommige niet-vastbenoemde personeelsleden bij sommige Vlaamse openbare instellingen.

personeelsformatie moeten opnemen. De VHM heeft ten slotte een aantal gesubsidieerde contractuelen ten onrechte in dienst genomen⁽⁵⁵²⁾.

- De instelling kampt met een gebrek aan informatici en programmeurs, maar het ontbreken van bevorderingsmogelijkheden voor ingenieurs en informatici maakt haar weinig aantrekkelijk voor potentiële kandidaten.

4. Effectisering van hypothecaire kredieten

4.1. Effectisering

- 1.809.511 Op 22 maart 1999 effectiseerde de VHM op eigen initiatief 324 miljoen EUR (ruim 13 miljard BEF) sociale woonkredieten. Daartoe richtte zij de openbare vennootschap voor belegging in schuldvorderingen *Eerste Vlaamse Effectisering* (EVE) op. De eerste, en tot op heden enige, effectiseringstransactie van EVE, SKV1 genaamd, betrof de portefeuille hypothecaire kredieten op 31 december 1998 van elf door de VHM erkende Sociale Kredietvennootschappen (SKV's).

Effectisering is in ruime zin een financieringstechniek die relatief onverhandelbare activa omzet in relatief gemakkelijk verhandelbare activa⁽⁵⁵³⁾. In enge zin wordt de term vereenzelvigd met effectisering van vorderingen. De verhandeling van bij een effectiseringsoperatie gecreëerde titels vormt een financieringsbron voor de oorspronkelijke titularis van de vorderingen. De effectisering van vorderingen verloopt als volgt:

- de *cedent* selecteert de vorderingen die hij wil effectiseren;
- een aparte vennootschap voor belegging in schuldvorderingen (VBS) wordt opgericht als doorgeefluik tussen de cedent en de financiers;
- de cedent verkoopt zijn vorderingen, inclusief de bijhorende rechten (bv. hypotheek) aan de VBS;
- de VBS geeft obligaties uit op de kapitaalmarkt, waarmee ze de aankoop van de vorderingen betaalt;
- op de vervaldag int een inningsagent de vorderingen, die meestal - maar niet noodzakelijk - de cedent is;
- de inningsagent maakt de geïnde gelden over aan de VBS, die er de uitstaande obligaties mee aflost.

De verkoop van de vorderingen aan de VBS beïnvloedt de balansstructuur van de cedent onmiddellijk gunstig: met de verkoopopbrengst kan hij uitstaande leningen aflossen. De verbeterde balansstructuur vergroot de leningscapaciteit van de cedent, die opnieuw middelen kan aantrekken om zijn maatschappelijk doel te verwezenlijken.

⁵⁵² Zij zijn immers niet in dienst genomen om te voldoen aan tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften, ambtenaren te vervangen die hun ambt niet of slechts deeltijds bekleeden of specifieke of bijkomende opdrachten te vervullen, zoals voorgeschreven door artikel 94, §2, van de programmawet van 30 december 1988.

⁵⁵³ Het ontstaan van bankbiljetten in de zeventiende eeuw is een vorm van effectisering: met name de omzetting van achterliggende deposito's in edele metalen in gemakkelijker verhandelbaar papiergeld.

De VBS geeft de obligaties uit. In eerste instantie bieden haar activa (in casu de overgedragen vorderingen) de obligatiehouders de nodige garanties. Optimalisatie van de kwaliteit van de vorderingen is voor de VBS dan ook primordiaal. De vennootschap zal bijgevolg enkel vorderingen aankopen die aan strikte standaardvoorwaarden voldoen (bij hypothecaire leningen bv. de verhouding tussen ontleend bedrag en aankoopprijs). Zij zal bovendien kredietverbetering nastreven door:

- De oorspronkelijke vordering niet volledig over te nemen, maar een gedeelte in handen van de cedent te laten.
- De contractuele bepaling dat alle geïnde gelden in eerste instantie aan haar toekomen, ter aflossing van het overgedragen gedeelte van de vordering, en slechts daarna aan de cedent ter aflossing diens vorderingengedeelte (daardoor wordt het bij de cedent achtergebleven deel van de vordering achtergesteld ten opzichte van het aan de VBS overgedragen deel, de cedent draagt m.a.w. een hoger risico bij wanbetaling).
- Ten slotte kan de VBS als bijkomende garantie een verhaalrecht verlangen van de cedent, waarbij die de overgedragen vordering integraal moet terugkopen als de schuldenaar in gebreke blijft.

Ratingagentschappen dienen de kwaliteit van de vorderingen te attesteren voor de VBS obligaties op de kapitaalmarkt kan plaatsen. Een gunstige *rating* overtuigt de kapitaalmarkt van het beperkte risico verbonden aan de obligaties, waardoor zij tegen gunstige voorwaarden op de kapitaalmarkt kunnen worden geplaatst. Gunstige financieringsvoorwaarden vertalen zich uiteindelijk in een gunstige verkoopprijs voor de cedent.

4.2. *Effectisering door de VHM*

In het verleden erkende en financierde uitsluitend de ASLK de SKV's⁵⁵⁴. Na de gedeeltelijke privatisering van de ASLK werd besloten dit monopolie te doorbreken en verkreeg de VHM eveneens machtiging tot erkenning van SKV's. Tegelijkertijd kreeg de VHM de opdracht voor de financiering van het door haar erkende SKV-netwerk te zorgen. De VHM heeft dit netwerk opgestart op 1 januari 1998. Aan de financiering ervan zijn een aantal voorwaarden verbonden, onder meer besproken in de raad van bestuur op 22 juli en 4 november 1997:

- het krediet moet goedkoop zijn, opdat de SKV's een sociaal product kunnen blijven aanbieden;
- er mag geen overheidssubsidiëring plaatsvinden;
- de kredieten mogen niet worden vermengd met de gesubsidieerde activiteiten en middelen van de Sociale Huisvestingsmaatschappijen (SHM's);
- de financiering mag geen invloed hebben op de solvabiliteit, liquiditeit of rendabiliteit van de VHM (zij moet m.a.w. volledig buiten de balans van de VHM plaatsvinden);

Voorts moet uiteraard het rente- en liquiditeitsrisico voor de SKV's beperkt zijn en bewaart elke SKV haar zelfstandigheid doordat zij verantwoordelijk blijft voor het kredietrisico en de administratieve afhandeling van door haar verstrekte hypothecaire leningen.

⁵⁵⁴ Toen nog erkende kredietvennootschappen (EKV's) genoemd.

Effectisering beantwoordt aan al deze voorwaarden. De VHM heeft daarom in februari 1999, samen met elf SKV's, de openbare VBS EVE opgericht en op 22 maart 1999 een eerste effectiseringstransactie (SKV1) voor 324.000.000 EUR uitgevoerd⁵⁵⁵. De transactie omvatte de portefeuille hypothecaire leningen van de elf deelnemende SKV's tot eind 1998. Kredietverbetering (de SKV's hielden zelf een achtergesteld gedeelte van de hypothecaire leningen in portefeuille), borgstelling door de VHM voor de mijnwerkerssubsidies en aanhechting van de gewestwaarborg leverden een AAA-rating op.

De VHM is voor 17,5% aandeelhouder van EVE. Als beheersvennootschap voor EVE ontvangt de maatschappij een jaarlijkse beheersvergoeding, gelijk aan 0,06% van de uitstaande kapitalen van de overgedragen leningen. In een borgstellingsovereenkomst stelde zij zich onvoorwaardelijk en onherroepelijk borg tegenover EVE voor de correcte voorafbetaling door de SKV's van de rentesubsidies op mijnwerkersleningen, voor een maximaal bedrag van 4.388.787 EUR in hoofdsom (te vermeerderen met eventuele intresten en kosten). Ten slotte is de VHM pandgever van zowel contanten als overheidspapier dat als onderpand dient voor de uitvoering van deze borgstellingsovereenkomst.

4.3. Opmerkingen van het Rekenhof

Wegens de aard van het effectiseringsproject treden zowel de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting als de Vlaamse Minister van Huisvesting op als toezichthoudende minister. Het Rekenhof heeft zijn opmerkingen over de kostenopvolging, kostenrecuperatie, kostenverdeling, toepassing van de wetgeving op overheidsopdrachten en functiescheiding op 3 maart 2000 medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Huisvesting. De opmerkingen over korte-termijnfinanciering, renterisico, overbruggingsfinanciering en borgstelling mijnwerkersleningen richtte het op dezelfde datum aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting.

Beide ministers hebben geantwoord, respectievelijk op 19 juni en 28 juli 2000. Hun antwoorden zijn in de onderstaande paragrafen verwerkt.

4.3.1. Kostenopvolging

De VHM heeft de raad van bestuur laattijdig en op ongestructureerde wijze⁵⁵⁶ informatie over de kosten van het effectiseringsproject voorgelegd. Een eerste bespreking van de effectisering op 22 juli 1997 bracht geen indicatie over de projectkosten mee, evenmin als de verdere bespreking op 16 september 1997. De administrateur-generaal vermeldde toen wel mondeling dat de opstartkosten ongeveer 20 miljoen BEF zouden bedragen. De bespreking van de offertes op 4 november 1997 hield een raming van de volledige realisatie van het project op 35 miljoen BEF in. Een gedetailleerde raming ging op 14 april 1998 uit van 53.779.000 BEF, inclusief BTW, maar exclusief de personeels- en werkingskosten van de VHM. Op 13 april 1999 werden de kosten op 69.539.606 BEF geraamd, ditmaal exclusief BTW, en op 16 november 1999 lag een bedrag van 91.165.632 BEF, exclusief BTW, voor. Rekening houdend met nog enkele aan de VHM gefactureerde, maar niet in de rapportering opgenomen kosten, bedroegen de totale kosten op 16 november 1999 al 100.185.619 BEF, exclusief BTW.

⁵⁵⁵ Verder technische kenmerken: driemaandelijkse coupon (Euribor 3m + 22 basispunten); uitgifteprijs: 99,95%; renterisico ingedekt door een intrestwap.

⁵⁵⁶ Telkens op basis van een ander rapporteringsschema.

Bovendien legde de VHM de raad van bestuur het effectiseringsbudget niet globaal, maar per deelproject of zelfs per afzonderlijke schijf daarvan, voor. In sommige gevallen keurde de raad deelprojecten pas achteraf goed. Soms werden goedkeuringsoverschrijdingen niet ter regularisatie aan de raad van bestuur voorgelegd.

De VHM volgde het budget en de kosten van het project dus onvoldoende op. Zij dient dan ook een totaalbeeld van alle projectgebonden kosten aan de raad van bestuur voor te leggen, met rapportering over alle extern aan haar gefactureerde kosten⁽⁵⁵⁷⁾ en intern gedragen kosten (vooral personeelskosten), alsook alle nog te verwachten kosten⁽⁵⁵⁸⁾.

De Vlaamse Minister van Huisvesting verklaarde de gebrekkige kostenopvolging door de ontoereikende omkadering van het SKV-project bij de VHM (vooral personeelsgebrek) en tijdsdruk. De fragmentarische budgetvoorlegging werd veroorzaakt door het gebrek aan ervaring met de coördinatie van effectiseringsoperaties, de complexiteit van de effectiseringsstructuur, de inferieure kwaliteit van door de SKV's toegeleverde gegevens en de al vermelde gebrekkige omkadering bij de VHM. De minister stelde evenwel de voorlegging van een totaaloverzicht aan de raad van bestuur in het vooruitzicht, waarbij de diverse kostensoorten duidelijk zouden worden opgesplitst, evenals een meer systematische en consistente toekomstige rapportering, met aandacht voor de recuperatiemogelijkheden (zie volgende paragraaf).

4.3.2. Recuperatiemogelijkheden van de kosten

De VHM heeft haar raad van bestuur een brede waaier recuperatiekanalen voorgepiegeld, die zij echter de facto niet alle kon realiseren:

- De kostenverdeling *met de SKV's* vond plaats (zie verder).
- De huidige regering moet nog de *toelage van de Vlaamse regering als onderzoeks- en ontwikkelingsopdracht* bevestigen die de vorige Vlaamse regering EVE wilde toekennen zo de vennootschap zou worden gebruikt voor andere Vlaamse publieke financieringsoperaties. De bestaande decretale basis beperkt de activiteiten van EVE echter tot de effectivering van sociale kredieten.
- De verstrekking van kredieten op korte termijn aan de SKV's levert de VHM een *opportunitetswinst* van ongeveer 0,25% op tegenover het normale rendement op haar beleggingen in bankdeposito's. Op 16 november 1999 raamde zij deze meeropbrengst op 7,6 miljoen BEF. Deze recuperatiemogelijkheid blijft echter maar bestaan zolang de VHM optreedt als kortetermijnfinancier van de SKV's (wellicht maar tot het najaar van 2000).
- De *winstbewijzen* voor de VHM waarin de ontwerpstatuten van EVE voorzagen, zijn niet in de uiteindelijke oprichtingsakte van EVE opgenomen.
- De naar aanleiding van de effectivering geherstructureerde gewestwaarborg leidde tot lagere *waarborgpremies*, die mogelijk deels aan de VHM zouden worden afgestaan. Dit laatste heeft zich echter niet geconcretiseerd.
- Over de volledige duurtijd van de uitgifte zou de eerste effectiveringstransactie, zonder vervroegde terugbetalingen vanwege de hypothecaire leners, 37.337.652

⁵⁵⁷ Inclusief de niet door de VHM of SKV's recupereerbare BTW.

⁵⁵⁸ Onder meer voor operationalisering van de warehouse-structuur (zie verder punt 4.3.6) of ondersteuning door externe experts.

BEF *beheersvergoedingen* genereren. De VHM heeft daarbij bewust afgezien van een grotere kostendekking⁽⁵⁵⁹⁾.

- Zo de VHM de eigen portefeuille hypothecaire leningen zou willen effectiveren, zou zij door gebruik te maken van de EVE-knowhow een *besparing op ontwikkeling* kunnen realiseren. Daar een onderneming wettelijk niet tegelijkertijd cedent en beheersvennootschap kan zijn, zou zij dan wel haar opdracht als beheersvennootschap niet meer kunnen vervullen en de beheersvergoeding derven.

Het Rekenhof heeft de VHM aanbevolen de raad van bestuur ook regelmatig te informeren over de actuele stand van de inkomsten uit de verschillende recuperatiekanalen. Samen met de kostenrapportering, biedt een dergelijke rapportering de raad van bestuur zicht op het nettoresultaat van het effectiseringsproject.

De Vlaamse Minister van Huisvesting antwoordde dat in de praktijk slechts drie bruikbare recuperatiekanalen bestaan: de kostenverdeling met de SKV's, besparingen op ontwikkelingskosten⁽⁵⁶⁰⁾ en samenwerkingsverbanden met cedenten buiten de Vlaamse openbare sector die tegen betaling de EVE-structuren voor eigen effectiveringen zouden kunnen gebruiken⁽⁵⁶¹⁾. De beheersvergoeding vormt volgens hem geen recuperatiekanaal, omdat het gaat om een vergoeding voor concrete prestaties, die voor de VHM onkosten meebrengt. Deze vergoeding zou volgens de minister overigens wel marktconform zijn en zelfs hoger dan internationaal gebruikelijk. De opportuniteitswinst zou louter een vergoeding zijn voor het verhoogde risico bij korte-termijnfinanciering.

4.3.3. Kostenverdeling met de SKV's

De verdeling van de kosten voor het opzetten van een effectiseringsstructuur en de uitvoering van een eerste transactie zijn contractueel vastgelegd in een verdeelsleutel tussen de VHM en de SKV's en een verdeelsleutel tussen de SKV's onderling. De uiteindelijke kostenverrekening week echter van beide verdeelsleutels af.

Bovendien is het niet steeds duidelijk hoe kosten voor de transactie (100% ten laste van de SKV's) afgesplitst werden van die voor de ontwikkeling van de effectiseringsstructuur (25% ten laste van de SKV's). Zo werd een ereloonfactuur voor 10.401.415 BEF toegewezen aan de transactie en voor 4.973.710 BEF aan de structuurontwikkeling, zonder rechtvaardiging van deze uitsplitsing.

De Vlaamse Minister van Huisvesting stelde dat gaandeweg meer realistische kostenverdelingen werden afgesproken en dat de raad van bestuur daarover informeel werd geïnformeerd. Momenteel zouden alle partijen uitgenodigd zijn de nieuwe sleutels te bevestigen. De verdeling van sommige facturen dient volgens de minister

⁵⁵⁹ Een andere beheersvennootschap zou voor een gelijkaardig dienstenpakket een hoger tarief aanrekenen.

⁵⁶⁰ Het feit dat de VHM niet tegelijk beheersvennootschap en cedent kan zijn, vormt volgens de minister geen hinderpaal daar de VHM in feite niet optreedt als beheersvennootschap, maar als *administrator*, en de NV EVE een *gecompartimenteerd effectiveringsvehikel* is, waarbij elk compartiment (elke emissie) juridisch en financieel geïsoleerd is.

⁵⁶¹ Wegens het uitblijven van een beslissing van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting zou een concrete samenwerking met een bank teloorgegaan zijn.

noodgedwongen arbitrair te gebeuren bij gebrek aan detailinformatie van leveranciers.

4.3.4. Toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten

Hoewel de VHM onderworpen is aan de wetgeving op overheidsopdrachten, heeft zij die niet strikt toegepast: zij vroeg van geen enkele bij het project betrokken dienstverlener een borgtocht⁽⁵⁶²⁾.

De Vlaamse Minister van Huisvesting antwoordde dat de wet op de overheidsopdrachten geen uitsluitel biedt over zijn toepasselijkheid op effectisering. De VHM heeft effectisering gelijkgeschakeld met een aantal financiële transacties waarop de wetgeving niet van toepassing is. Niettemin heeft de instelling in de mate van het mogelijke de concurrentie geraadpleegd, bv. bij de toewijzing van opdrachten aan externe consultants.

4.3.5. Functiescheiding

De *projectleider in de VHM* dient de belangen van de maatschappij als beheersvennootschap van EVE te verdedigen en in korte-termijnfinanciering voor de SKV's te voorzien⁽⁵⁶³⁾, alsook in overbruggingsfinanciering voor liquiditeitstekorten bij de SKV's na de eerste effectiseringstransactie. De *opdrachthouder Thesaurie van de VHM* moet de belangen van de VHM in haar thesauriebeleid verdedigen. De *voorzitter van de raad van bestuur van EVE* moet de belangen van EVE tegenover de VHM als beheersvennootschap verdedigen. Tijdens de uitvoering van het effectiseringsproject waren al deze verantwoordelijkheden in een persoon verenigd, in strijd met het principe van functiescheiding nodig voor een behoorlijke interne controle.

De Vlaamse Minister van Huisvesting antwoordde dat een ontoereikende omkadering hiervan de oorzaak was, maar dat de functies inmiddels zijn gescheiden.

4.3.6. Korte-termijnfinanciering

Hoewel de financiering van de SKV's de balans van de VHM niet mocht bezwaren en het opzetten van een structuur voor korte-termijnfinanciering primordiaal werd genoemd, zal de geplande *warehouse*-structuur⁽⁵⁶⁴⁾ van EVE wellicht pas in het najaar van 2000 operationeel worden. Daardoor blijft de VHM ook na de eerste effectiseringstransactie verder optreden als korte-termijnfinancier van de SKV's. De waarborgen die de SKV's de VHM voor deze kredieten verlenen, beperken zich tot een eenvoudige kredietbrief.

⁵⁶² In strijd met de bepalingen van artikel 5, §1, van de bijlage aan het koninklijk besluit van 26 december 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en de concessies voor openbare werken.

⁵⁶³ Zolang de *warehouse*-structuur binnen EVE niet in werking is getreden (zie punt 4.3.6).

⁵⁶⁴ Structuur waarbij EVE de korte-termijnfinanciering tot de volgende effectiseringstransactie verzorgt voor iedere door de SKV's uitbetaalde schijf op een hypothecaire lening en tevens onmiddellijk het renterisico voor de hele loopbaan van de hypothecaire lening indekt.

Niettegenstaande de VHM de SKV-productie hypothecaire kredieten 1999 al financierde vanaf 1 januari 1999, vroeg zij daar pas op 10 juni 1999 toelating voor. Deze toelating stelde een limietbedrag aan deze productie, maar bepaalde het te hanteren meetpunt niet nader. Nochtans zijn er verschillende mogelijkheden: *opgenomen bedragen* (door de SKV's al uitgekeerde kredieten of kredietschijven), *verleden aktes* (kredieten waarvoor de notariële akte is verleden, eventueel zonder dat al bedragen zijn opgenomen) of *autorisaties* (de aangevraagde lening is goedgekeurd, zonder eventueel al in een akte te zijn geformaliseerd). Gelet op de grote impact van het criterium, behoeft de term productie dan ook een duidelijke definiëring, bij voorkeur in de ruimste betekenis (autorisatiemoment). Vanaf dat tijdstip verbindt de kredietgever zich er immers toe het krediet te verlenen en kan hij zijn aanbod niet meer ongedaan maken.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting betreurde de vertraging in de uitwerking van de tweede effectiseringsoperatie, die de VHM tot prefinanciering noopte, met een tijdelijke negatieve invloed op de VHM-kassituatie. De kortetermijnfinanciering zou volgens hem echter afnemen of zelfs uitdoven na september 2000. De minister beklemtoonde dat de VHM *voorzichtig* prefinanciert en een aantal beperkingen heeft ingebouwd voor het bepalen van de hypothecaire woonkredieten van de SKV's.

4.3.7. Renterisico

Zolang de financieringskost van toegestane hypothecaire leningen niet definitief is vastgelegd, bestaat voor de SKV's een renterisico. Voor korte-termijnfinancier VHM kan zich dit vertalen in een verhoogd kredietrisico. Dit renterisico zal pas definitief onder controle zijn na de implementatie van de *warehouse-structuur*. In afwachting daarvan kon de VHM het renterisico indekken door een swapovereenkomst te sluiten. De instelling vroeg echter pas op 3 juni 1999 de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de toelating om het renterisico van de productie hypothecaire kredieten vanaf 1 januari 1999 van de SKV's te mogen indekken. De minister verleende op 7 juli 1999 toestemming. Door de ongunstige evolutie van de rentevoeten, kon op grond van deze goedkeuring echter geen swaptransactie meer plaatsvinden. De SKV's beschikken voor hun productie 1999 bijgevolg niet over een adequate lange-termijnfinanciering. De VHM is aldus tekortgeschoten in een haar uitdrukkelijk toegewezen taak. Zij kan de laattijdige toekenning van de ministeriële indekkingsmachtiging bezwaarlijk inroepen. Immers, het renterisico blijft voortbestaan bij ontstentenis van een warehouse-structuur binnen EVE en de VHM vroeg maar in juni 1999 toestemming voor de indekking terwijl het in te dekken renterisico al werd opgebouwd sinds begin 1999. Een meer anticiperende houding ware voor de VHM geweest de toelating al voorafgaandelijk aan de eerste productie in een generische vorm te vragen, opdat zij op het geschikte moment onmiddellijk tot indekking had kunnen overgaan.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting beaamde dat de VHM de indekkingsoperatie laattijdig heeft opgestart, waardoor het afsluiten van een swapovereenkomst in de praktijk onmogelijk was geworden, en dat de VHM eveneens traag heeft gehandeld in het opzetten van de warehouse-structuur.

4.3.8. Overbruggingsfinanciering

Naar aanleiding van de eerste effectiseringstransactie betaalden de SKV's al hun uitstaande schulden op 22 maart 1999 terug. De VHM diende aldus ontstane liquiditeitstekorten ten bedrage van 1.724.313.730 BEF, te overbruggen. Dit bezwaart haar balans voor een langere periode: de SKV's zullen hun liquiditeitstekorten namelijk aanzuiveren naargelang ze liquide middelen ter beschikking krijgen.

Hoewel voor de SKV-sector globaal voldoende middelen ter beschikking zullen komen voor de aflossing van de overbruggingsfinanciering, kunnen bij enkele individuele SKV's wel nog terugbetalingsmoeilijkheden opduiken. Het Rekenhof zal daar bij zijn jaarlijkse controle van de VHM-jaarrekening aandacht aan besteden.

De VHM vroeg de ministeriële toelating voor de overbruggingsfinanciering maar achteraf, met name op 10 juni 1999. De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting verleende haar goedkeuring op 1 juli 1999, maar beperkte de overbruggingsfinanciering tot 30 september 1999. Voor het verstrijken van deze termijn diende de VHM een nieuwe goedkeuring te vragen⁽⁵⁶⁵⁾.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting antwoordde dat de VHM blijkbaar steeds tot op het laatste ogenblik wacht om een officiële vraag te stellen. Bovendien zou de instelling er zelf alle belang bij hebben de overbruggingsperiode voor financiering zo kort mogelijk te houden om het eigen risico in te perken. Tevens erkende de minister dat mogelijk alle vorderingen van de VHM op de SKV's pas in 2008 zullen zijn terugbetaald.

4.3.9. Borgstelling mijnwerkersleningen

Om EVE de gewenste AAA-rating te bezorgen, moest de VHM een borgstelling verlenen voor de rentesubsidies voor mijnwerkersleningen die het Vlaams Gewest verschuldigd was. Ook hier week de VHM af van haar oorspronkelijk standpunt haar balans niet te bezwaren.

Overigens heeft de VHM een te grote borgstelling gegeven. Hoewel zij contractueel behalve enkele schatkistcertificaten 8.000.000 EUR lineaire obligaties (OLO's) op de geblokkeerde effectenrekening diende te deponeren, gaf zij in werkelijkheid 9.000.000 EUR in pand.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting antwoordde dat de subsidieregeling niet voorzag in de mogelijkheid het recht op de subsidiebetaling te transfereren bij overdracht van de hypotheeklening aan een derde. De SKV's konden m.a.w. geïnde rentesubsidies niet onmiddellijk doorstorten aan EVE. Daarom werd als oplossing voorgesteld dat de SKV's de rentesubsidie zouden prefinancieren aan EVE en een derde partij (in casu de VHM) de regelmatigheid van deze betalingen zou waarborgen. De VHM zou overwegen met de ratingagenten na te gaan of het bedrag van de borgstelling tot 8.000.000 EUR kan worden verlaagd.

⁵⁶⁵ Het is niet duidelijk waarom de minister de toelating voor een financiering op lange termijn beperkte tot enkele maanden. De SKV's zullen het opgenomen krediet immers slechts over een periode van meer jaren kunnen aflossen, waardoor de minister als het ware gedwongen zal zijn de toelating telkens te verlengen.

5. Conclusie

De Vlaamse regering is er niet in geslaagd binnen een redelijke termijn te voldoen aan de wens van het Vlaams Parlement de sociale huisvestingsmaatschappijen te responsabiliseren en te dynamiseren middels het afsluiten van beheersovereenkomsten. Een strikte timing voor het sluiten van de beheersovereenkomsten is dan ook noodzakelijk.

Hoewel de VHM inspanningen heeft geleverd om de basisprincipes van het Vlaams Personeelsstatuut (VPS), dat zij in haar eigen statuut heeft overgenomen, verder uit te werken, heeft het Rekenhof een aantal algemene en individuele tekortkomingen vastgesteld, die rechtzetting vergen.

De effectisering van hypothecaire vorderingen beantwoordt aan alle voorwaarden waaronder de VHM haar erkende SKV-netwerk mag financieren (o.m.: goedkoop krediet, geen overheidssubsidiëring, geen invloed op de balans van de VHM). Het door beide toezichhoudende ministers in hun antwoorden erkende gebrek aan professionele omkadering en expertise bij de VHM, heeft het rendement van het eerste effectiseringsproject echter gehypothekeerd: het noodzakelijke beroep op externe expertise en de nood aan bijkomend personeel dreef de kostprijs van het project tot ver boven de ramingen op, terwijl de VHM niet alle voorgestelde recuperatiekanalen kon aanspreken. De vertraagde operationalisering van de geplande *warehouse*-structuur van EVE, verplicht de VHM daarenboven ook na de eerste effectiseringstransactie verder als korte-termijnfinancier van de SKV's op te treden, wat haar balans wel degelijk bezwaart, en een beperkte dekking door de VHM brengt tevens een renterisico voor de SKV's mee. Ook de borgstelling die de VHM in functie van het bekomen van een AAA-rating verrichtte, bezwaart de balans van de instelling.

Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT): administratief en wetenschappelijk personeel

1.781.985

1.781.986

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de onaangepaste personeelsformatie het IWT verhindert een consequent personeelsbeleid te voeren. De instelling doet noodgedwongen op onreglementaire wijze een beroep op contractuele personeelsleden voor de vervulling van organieke taken. Bovendien maakt zij vrij veel fouten bij de salarisberekening, wat wijst op een ontoereikende interne controle. De Vlaamse Minister van Economie heeft nog niet geantwoord op deze opmerkingen.

1. Inleiding

Het IWT is bij decreet van 23 januari 1991⁽⁵⁶⁶⁾ opgericht als categorie B-instelling⁽⁵⁶⁷⁾. Het stimuleert en ondersteunt het wetenschappelijk-technologisch onderzoek door financiering van projecten van industrieel basisonderzoek en ontwikkeling van prototypes, coördineert de werkzaamheden van de technologische adviseringsdiensten bij de collectieve sectorale onderzoekscentra, verstrekt begeleiding bij de valorisatie van onderzoeksprojecten en geeft informatie aan bedrijven die aan Europese onderzoeksprogramma's deelnemen. Een voorzitter en een directeur-generaal, beiden aangesteld voor een hernieuwbare periode van zes jaar, leiden gezamenlijk de instelling. Op 1 januari 2000 had het IWT 99 personeelsleden in dienst en de personeelsuitgaven voor 1999 bedroegen 193,5 miljoen BEF.

Begin 2000 heeft het Rekenhof de personeelsuitgaven van het IWT onderzocht⁽⁵⁶⁸⁾. Het heeft zijn vaststellingen over het administratief en het wetenschappelijk personeel op 13 juli 2000 aan de Vlaamse Minister van Economie medegedeeld. De minister heeft nog niet geantwoord.

2. Personeelsformatie en bezetting

De personeelsformatie die de Vlaamse regering op 12 juni 1991 vaststelde, is geen bruikbaar instrument van personeelsbeheer meer. Enerzijds stamt zij uit de periode vóór de inwerkingtreding van het huidige personeelsstatuut⁽⁵⁶⁹⁾ en zijn de betrekkingen nog niet aangepast aan de nieuwe graadbenamingen⁽⁵⁷⁰⁾. Anderzijds kan de

⁵⁶⁶ Decreet betreffende de oprichting van een Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie.

⁵⁶⁷ Categorie volgens artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

⁵⁶⁸ Het Rekenhof controleert de personeelsuitgaven van de VOI's periodiek. Regelmatige controles moeten er onder meer toe bijdragen dat de VOI's de reglementering overall op een zelfde wijze toepassen.

⁵⁶⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 12 juni 1995 houdende organisatie van het IWT en de regeling van de rechtspositie van het personeel.

⁵⁷⁰ Een gevolg hiervan is dat de instelling haar personeelsleden niet kan bevorderen, wat demotiverend kan werken.

instelling met het statutaire personeelsbestand, dat slechts 56 betrekkingen bevat, haar permanente taken niet meer naar behoren uitvoeren: het aantal op te volgen projecten is immers gestaag gegroeid. Zij diende daarom - in strijd met diverse reglementaire bepalingen⁽⁵⁷¹⁾ - contractuele personeelsleden te belasten met organieke taken, die normaliter voorbehouden zijn aan statutaire personeelsleden. Meer dan de helft van de personeelsleden werkt momenteel op contractuele basis. Het grote aantal contractuele personeelsleden brengt een grote uitstroming mee: op zestien maand tijd verlieten veertien personeelsleden de instelling. Dit heeft nadelige gevolgen voor de werking van de instelling: het impliceert telkens de vervanging, opleiding en inwerking van nieuwe personeelsleden.

Specifiek voor de wetenschappelijke adviseurs voorziet de personeelsformatie in 22 betrekkingen, waarvan het IWT er maximaal 11 kan toewijzen aan contractueel personeel⁽⁵⁷²⁾. Op 1 januari 2000 waren echter in totaal 41 wetenschappelijke adviseurs in dienst, waarvan slechts 10 statutairen en 3 contractuelen van de opstartformatie (op grond van artikel 23). Daarnaast waren 25 wetenschappelijke adviseurs in dienst met een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur en 3 met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. Dit is een overschrijding van de formatie met meer dan 86%.

3. Interne controle en onvolledigheid van de dossiers

De controle van de individuele personeelsdossiers bracht vrij veel fouten aan het licht in de vaststelling van het correcte salarisbedrag: te vroeg of te laat toegekende tussentijdse verhogingen, een personeelslid dat een salaristrap achteruitging of een salaristrap kreeg die niet overeenstemde met de verworven anciënniteit, laattijdige of verkeerde indexeringen, dubbeltelling van periodes, onterechte inaanmerkingneming van voorgaande diensten als nuttige ervaring, enz. Het huidige interne controlesysteem merkte dergelijke fouten niet op⁽⁵⁷³⁾. Het Rekenhof heeft dan ook een herschikking van de taken van de personeelsdienst aanbevolen, waarbij de functies *salarisvaststelling* en *salarisberekening* voldoende gescheiden moeten zijn, alsook invulling van de verplichting een dienstorder personeelszaken op te stellen⁽⁵⁷⁴⁾.

De personeelsdossiers zijn vaak onvolledig en bepaalde personeelsgegevens houdt het IWT enkel op het informaticanetwerk bij. Ook die bestanden zijn niet steeds volledig. Dit bemoeilijkt niet enkel externe controle, maar houdt gevaren in: zo

⁵⁷¹ Volgens artikel 2 van het koninklijk besluit tot bepaling van de algemene principes mogen contractuelen slechts vervangingsopdrachten, bijkomende en specifieke opdrachten of opdrachten om te voldoen aan tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften, uitvoeren. Artikel 18 van het IWT-decreet staat contractuele werkingen enkel toe voor het uitvoeren van gespecialiseerde of tijdelijke opdrachten en bij wege van een arbeidsovereenkomst *voor een bepaalde tijd of een bepaald werk*.

⁵⁷² Met toepassing van artikel 23 (de zogenaamde opstartformatie) van het oprichtingsdecreet.

⁵⁷³ Dit is het gevolg van onvoldoende functiescheiding en kennis. Ook de samenwerking met een sociaal secretariaat bracht hier geen meerwaarde, daar de loonbrieven die dit secretariaat aflevert geen verband tonen tussen de vakken *loonuitwerking* en *informatief*, zodat fouten bij het doorgeven van het brutosalaris niet automatisch zichtbaar zijn. Bovendien stelt de instelling het brutosalaris volledig manueel vast, wat vergissingen in de hand werkt.

⁵⁷⁴ Overeenkomstig artikel I 2, 20°, van het personeelsstatuut. Momenteel beschikt het IWT slechts over een losse bundeling van dienstnota's.

gingen de informaticabestanden met de vaststellingen van het geldelijk statuut van een aantal wetenschappelijke personeelsleden verloren. Vaak ontbreken in de persoonlijke dossiers de beslissingen van de raad van bestuur, of vermelden die beslissingen geen ingangsdatum. Het IWT besteedt voorts onvoldoende aandacht aan de attestering van voorgaande diensten: de attesten ontbreken vaak of zijn onvolledig. Voor drie statutaire wetenschappelijke personeelsleden ontbreekt een attest van medische geschiktheid. Ten slotte ontbrak in meer dan 60% van de dossiers over contractuele wetenschappelijke personeelsleden een diploma-afschrift.

4. Contractuele personeelsleden

De controle van de individuele dossiers van contractuele administratieve personeelsleden gaf aanleiding tot tal van opmerkingen:

- de opdrachthouders⁽⁵⁷⁵⁾ werden onregelmatig aangesteld⁽⁵⁷⁶⁾;
- de instelling aanvaardde privé-diensten in de geldelijke loopbaan zonder na te gaan of de ervaring nuttig was;
- het IWT houdt ten onrechte contractuele personeelsleden in dienst die het aanwierf voor de uitvoering van tijdelijke opdrachten⁽⁵⁷⁷⁾;
- de statuten en arbeidsovereenkomsten stellen nog dat contractuele personeelsleden lichamelijk geschikt moeten zijn, maar het geneeskundig aannemingsonderzoek werd bij besluit van de Vlaamse regering van 17 maart 2000 afgeschaft; het is bijgevolg niet duidelijk hoe de geschiktheid voortaan moet worden vastgesteld;
- in de personeelsdossiers ontbreken vaak documenten (attesten van vorige werkgevers, aanwervingsbeslissingen, vaststellingen van de geldelijke anciënniteit, schriftelijke arbeidsovereenkomsten);
- het IWT maakt te weinig gebruik van de mogelijkheid tot het afsluiten van vervangingsovereenkomsten⁽⁵⁷⁸⁾; het maakt evenmin steeds gebruik van de vervangersmogelijkheid als een personeelslid met loopbaanonderbreking gaat, wat tot terugbetaling aan de RVA van de onderbrekingsuitkeringen kan leiden⁽⁵⁷⁹⁾.

Ook de individuele dossiers van contractuele wetenschappelijke adviseurs⁽⁵⁸⁰⁾ gaven aanleiding tot opmerkingen:

- een beurscoördinator en een informatiebeheerder voeren als contractuelen permanente en, in het eerste geval, zelfs statutaire opdrachten uit;

⁵⁷⁵ Contractuele medewerkers belast met de dagelijkse, technische en wetenschappelijke leiding van de functionele diensten.

⁵⁷⁶ Zij oefenen beiden momenteel hun functie uit op grond van beslissingen van de raad van bestuur, in plaats van de Vlaamse regering. De raad van bestuur heeft enkel de bevoegdheid kandidaten voor te dragen.

⁵⁷⁷ Zo werd de arbeidsovereenkomst voor bepaalde duur van twee secretariaatsmedewerkers omgezet in een overeenkomst voor onbepaalde duur.

⁵⁷⁸ Zij bieden de mogelijkheid af te wijken van de gewone regels uit de arbeidsovereenkomstenwet wat duur van de overeenkomst en opzeggingstermijn betreft.

⁵⁷⁹ Overeenkomstig artikel XI 55 van het personeelsstatuut.

⁵⁸⁰ Op 1 januari 2000 waren er 28 wetenschappelijke adviseurs in dienst, geworven op grond van artikel 18 van het IWT-decreet (zie voetnoot 571).

- het IWT nam twee informatici in dienst op de formatie van de wetenschappelijke adviseurs, die niet beschikken over het vereiste diploma voor een dergelijke betrekking;
- in nog drie andere gevallen werd afgeweken van de statutair bepaalde diplomavereisten;
- enkele contractuele personeelsleden kregen een bevordering zonder reglementaire basis, meestal op het ogenblik waarop ze zouden hebben voldaan aan de wervingsvereiste voor een hogere graad;
- twee personeelsleden kregen net voor de invoering van het personeelsstatuut een nieuwe arbeidsovereenkomst voor de maximumduur van zes jaar⁽⁵⁸¹⁾;
- de instelling kende een aantal wetenschappelijke adviseurs bij hun indienstneming graden toe op grond van fictieve anciënniteit, gelijk aan het verschil tussen de datum waarop zij de aanvangsleeftijd van de salarisschaal bereikten (in casu 24 jaar) en die van indiensttreding;
- op de personeelsleden die het IWT vóór de inwerkingtreding van het personeelsstatuut als gewone contractuelen in dienst nam⁽⁵⁸²⁾, paste zij de gunstiger bepalingen van de opstartformatie toe⁽⁵⁸³⁾; bij de invoering van het personeelsstatuut paste de instelling op deze personeelsleden, eveneens zonder reglementaire basis, de overgangsmaatregelen toe die voor de personeelsleden van de opstartformatie golden, zodat ze ten onrechte een gunstiger salarisschaal kregen;
- over acht gevallen formuleerde het Rekenhof opmerkingen of vragen over de toekenning van geldelijke anciënniteit.

5. Statutaire personeelsleden

De berekeningswijze van de schaalanciënniteit van de vroegere opstellers en klerken stemt overeen met de bewoordingen van het personeelsstatuut, maar wijkt af van die van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De instelling heeft de bevordering in de functionele loopbaan van een aantal personeelsleden dan ook uitgesteld wegens twijfel over de correcte toepassing van de reglementering⁽⁵⁸⁴⁾. Voor de rechtszekerheid van de personeelsleden zou zij, in overleg met de administratie Ambtenarenzaken, zo snel mogelijk een beslissing moeten nemen over de berekeningswijze.

⁵⁸¹ Aldus artikel XIV 106 van het nieuwe statuut omzeilend, dat een maximum van zes jaar contractuele tewerkstelling voorschrijft, zelfs bij opeenvolgende arbeidsovereenkomsten.

⁵⁸² Op grond van artikel 18 van het IWT-decreet.

⁵⁸³ Besluit van 12 juni 1991 tot vaststelling van de loopbaan van het contractueel personeel aangeworven op basis van artikel 23 van het oprichtingsdecreet.

⁵⁸⁴ De bepalingen in het personeelsstatuut en het VPS zijn identiek en zouden dus tot identieke berekeningswijzen moeten leiden. Het Rekenhof heeft in het verleden al opmerkingen gemaakt over de berekeningswijze van het ministerie.

Daarbuiten maakte het Rekenhof over individuele dossiers opmerkingen aangaande ontbrekende documenten en de inaanmerkingneming van voorgaande diensten of diensten gepresteerd als stage van jongere in de geldelijke loopbaan.

6. Evaluatie, selectie en vormingsbeleid

Het IWT heeft belangrijke inspanningen geleverd op het vlak van de selectie van personeelsleden, hun evaluatie en de ontwikkeling van een vormingsbeleid⁽⁵⁸⁵⁾. Verbeteringen zijn nog mogelijk door aan de evaluatie ook een waardering te koppelen die leidt tot de toekenning van functioneringstoelagen of loopbaanvertraging. Tevens dient de instelling de aanstelling van een opdrachtverantwoordelijke *Vorming, human resources management en organisatieontwikkeling* te overwegen⁽⁵⁸⁶⁾.

7. Toelagen en vergoedingen

Voor het geval dat een ambtenaar wegens niet te voorziene omstandigheden niet vóór het begin van zijn normale diensttijd op de hoogte kan worden gebracht van de prestaties die hij zonder onderbreking zal moeten leveren, voorziet het personeelsstatuut in een gunstige overurenregeling⁽⁵⁸⁷⁾. De instelling past deze uitzonderingsmaatregel echter systematisch toe. Aangezien sommige personeelsleden bijna dagelijks overuren presteren, kan moeilijk worden aanvaard dat zij niet op de hoogte zijn van de extraprestaties die zij zullen moeten leveren. Er bestaat overigens geen rechtsgrond voor de uitbetaling van niet opgenomen vakantiedagen in de vorm van een toelage voor het presteren van overuren.

8. Conclusie

Het IWT bevindt zich in een overgangsfase: het krijgt steeds meer werk en heeft sinds 1995 een vernieuwd personeelsstatuut, maar de personeelsformatie is onaanangepast en er is een groot verloop van de contractuele personeelsleden. Dit bemoeilijkt het voeren van een consequent personeelsbeleid. Management is voor de instelling heel belangrijk: zij is prestatiegericht en beschouwt bedrijven als klanten. In dit licht vraagt zij een grote flexibiliteit van haar wetenschappelijk personeel. Bij de beloning van die flexibiliteit komt zij echter in conflict met de regelgeving. Voor de goede werking van de instelling is een beheersovereenkomst dan ook onontbeerlijk, zodat onder meer een nieuwe personeelsformatie kan worden opgesteld. Een degelijk intern controlesysteem en een duidelijke functiescheiding moeten ten slotte het aantal vergissingen en foutieve salarisberekeningen reduceren.

⁵⁸⁵ Zoals: een jaarlijkse vormingsagenda, een beleidsplan vorming, dienstvrijstellingen, vormingsverlof,...

⁵⁸⁶ Hoewel het personeelsstatuut daarin voorziet, is er nog geen vormingsverantwoordelijke aangesteld.

⁵⁸⁷ Artikel XIII 45, §1, staat in die gevallen een toelageverhoging van 25% toe.

Vlaamse wetenschappelijke instelling Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW)

Het Rekenhof heeft onderzocht in hoeverre de wetenschappelijke instelling IBW in 1999 tegemoetkwam aan zijn opdrachten beleidsrelevante informatie te verschaffen en beleidsrelevant basiswerk en -onderzoek uit te voeren. Het stelde vast dat de instelling daarbij wordt gehinderd door een gebrek aan personeel en middelen. Voor het onderzoek ten behoeve van derden, kreeg het eigen vermogen van het IBW rechtspersoonlijkheid. Dit brengt echter mee dat dit eigen vermogen ondanks zijn knowhow geen onderzoeksopdrachten voor de Vlaamse Gemeenschap, van wie het geen inkomsten mag boeken, kan uitvoeren. De Vlaamse Gemeenschap moet dergelijke onderzoeken dan ook uitbesteden. De evaluatie van het toezicht van de Vlaamse regering op het IBW en de getrouwheid van de rekeningen en het patrimonium van het Eigen vermogen, wees ten slotte uit dat diverse toezichtsbepalingen in de praktijk geen of een onnauwkeurige toepassing kennen. De rekeningen van het eigen vermogen geven voorts een getrouw beeld van de werkelijkheid. De Vlaamse Minister van Leefmilieu heeft tot op heden de opmerkingen niet beantwoord.

1. Inleiding

Het IBW is een Vlaamse wetenschappelijke instelling ressorterend onder het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, meer bepaald een buitendienst van het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN), administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL)⁽⁵⁸⁸⁾. Het instituut beschikt over een eigen vermogen, waaraan rechtspersoonlijkheid is toegekend en waarvoor een rekenplichtige werd aangesteld die verantwoording verschuldigd is aan het Rekenhof. Het eigen vermogen staat onder toezicht van de Vlaamse regering. De Vlaamse wetenschappelijke instellingen hebben een drieledige opdracht: wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening en beleidsgericht onderzoek⁽⁵⁸⁹⁾. Het oprichtingsbesluit van 13 maart 1991⁽⁵⁹⁰⁾ droeg het IBW in het bijzonder studies en werkzaamheden op inzake de bossen, het wildbeheer en de zoetwatervisserij. Het instituut bestaat uit een afdeling Bosbouw en een afdeling Wildbeheer.

Op het ogenblik van het onderzoek telde het IBW 73 personeelsleden, onder wie 43 wetenschappelijke en technische personeelsleden, zowel statutairen als contractuelen. De rechtspersoon Eigen Vermogen IBW beschikte over 14 contractuele perso-

⁵⁸⁸ Het IBW vindt zijn oorsprong in de regionalisering van de vroegere rijksstations voor landbouwkundig onderzoek van het federale Ministerie van Landbouw (Rijksstation voor Bos- en Hydrobiologisch Onderzoek te Hoeilaart, Rijksstation voor Populierenteelt te Geraardsbergen en Rijksstation voor Houttechnologie te Gembloux) bij bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988 (de artikelen 6, §1, en 6 bis).

⁵⁸⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 28 januari 1997 houdende statuut en organisatie van de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en de regeling van de rechtspositie van het personeel. De andere wetenschappelijke instellingen zijn: het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën, het Instituut voor Natuurbehoud en het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.

⁵⁹⁰ Besluit van de Vlaamse regering van 13 maart 1991 betreffende de instelling en organisatie van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer.

neelsleden, die allen behoorden tot het wetenschappelijk en technisch personeel⁽⁵⁹¹⁾. De kosten ter financiering van de activiteiten van het IBW, exclusief de rechtspersoon Eigen Vermogen IBW, zijn ten laste van programma 61.3 (Bos en Groen) van de begroting van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. In 1999 beliepen deze kosten 72.182.451 BEF⁽⁵⁹²⁾. De aangepaste begroting 1999 van het Eigen Vermogen IBW vermeldde 26.085.000 BEF ontvangsten en van 26.050.000 BEF uitgaven. De rekening vermeldde respectievelijk 29.528.466 BEF en 28.795.531 BEF.

De beleidsnota *Wetenschaps- en Technologiebeleid 1999-2004*⁽⁵⁹³⁾ van de Vlaamse Ministers van Onderwijs en Vorming en van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media noemt de vijf Vlaamse wetenschappelijke instellingen in het kader van het beleidsvoorbereidend onderzoek. Deze instellingen zouden zich na de doorlichting tijdens de vorige legislatuur, in een overgangsfase bevinden die zal leiden tot herdefiniëring van hun opdracht. De doorlichting had immers geconcludeerd dat het beleidsrelevant onderzoek vrij ondoorzichtig was, met gevaar op niet-optimale aanwending van de middelen. Bovendien rezen vragen bij de efficiëntie van sommige procedures en de terugkoppeling van de resultaten van de projecten naar het beleid. Specifiek ten aanzien van het IBW, was de doorlichting⁽⁵⁹⁴⁾ over het algemeen positief. Zij deed wel een aantal verbeteringsuggesties, zoals: uitwerking van het mission statement, de ontwikkeling van nieuwe onderzoeksdomeinen en -technieken in het kader van het internationaal beleid, de ontwikkeling van bijkomende beleidsinstrumenten (strategisch plan, jaarplanning, jaarverslag, tijdregistratie, ...), versterking van de financiering en invulling van de openstaande kaderplaatsen, structurering van de adviesverlening aan overheidsdiensten en privé-personen.

Het Rekenhof onderzocht in 1999-2000 of het IBW respectievelijk als overheidsdienst en als wetenschappelijke instelling tegemoetkwam aan zijn opdrachten de minister beleidsrelevante informatie te verschaffen en beleidsrelevant basiswerk en -onderzoek uit te voeren. Het evalueerde voorts het toezicht van de Vlaamse regering op het IBW en Eigen Vermogen IBW en de getrouwheid van de rekeningen en het patrimonium van het Eigen vermogen. Het rapporteerde zijn bevindingen op 22 augustus 2000 aan de Vlaamse Minister van Leefmilieu, die tot op heden nog niet geantwoord heeft.

⁵⁹¹ Op grond van artikel 75, §6, van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991, kan het Eigen Vermogen IBW personeel aanwerven en tewerkstellen om zijn bevoegdheden uit te oefenen.

⁵⁹² Exclusief de salarissen en toelagen voor statutair personeel, die lastens het interdepartementaal bestaansmiddelenprogramma 99.10 worden gefinancierd.

⁵⁹³ *Beleidsnota Wetenschaps- en Technologiebeleid 1999-2004*, Stuk 151 (1999-2000) – Nr. 1, p. 43 e.v.

⁵⁹⁴ Verslag van de doorlichting van het IBW, Brussel, september 1998, p. 13 en 14. Op 22 januari 1999 heeft de directieraad van het IBW de Vlaamse regering een aantal opmerkingen bij het doorlichtingsverslag medegedeeld, zowel bijkomende verduidelijkingen als inhoudelijke rechtzettingen.

2. Beleidsrelevante informatie voor minister en administratie

Het IBW kan sommige beleidsondersteunende projecten in de praktijk niet zonder meer uitvoeren, wegens een gebrek aan personeel en budgettaire middelen⁽⁵⁹⁵⁾. Ook het doorlichtingsverslag had al een aantal problemen inzake de personeelsformatie en de basisfinanciering opgemerkt, die de verdere uitbouw van het instituut belemmerden. Dientengevolge dienden sommige projecten aan derden te worden uitbesteed⁽⁵⁹⁶⁾, met een kostenverhogend effect⁽⁵⁹⁷⁾, of ten behoeve van het IBW kredietherschikkingen plaats te vinden.

Het probleem sleept al geruime tijd aan. Al in 1993 kon het IBW een internationaal onderzoek onder de hoede van de UNO en de EG niet uitvoeren bij gebrek aan personeel. In sommige gevallen diende het instituut de middelen van zijn Eigen Vermogen als buffer in te zetten om de statutaire opdrachten te kunnen vervullen. Al geruime tijd ook is programma 61.3 onderhevig aan kredietherschikkingen, in het bijzonder naar aanleiding van de begrotingscontrole 2000. De uitvoering van projecten vergt immers vaak de bijkomende aanwerving van contractuele personeelsleden, waarvoor de IBW-middelen ontoereikend zijn. Door de tijdrovende procedure die een kredietherschikking vergt (ongeveer zes maand) biedt deze handelwijze geen uitkomst bij dringende projecten.

Een bijkomend probleem rijst als het IBW meedingt naar onderzoeksopdrachten die AMINAL in concurrentie stelt. Het Eigen Vermogen IBW, waarop eventueel inkomende gelden van onderzoeksopdrachten dienen te worden geboekt, mag immers geen inkomsten ontvangen ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁵⁹⁸⁾, dus ook niet uit projecten ten behoeve van AMINAL.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de omstandigheden waarin het IBW *wetenschappelijke diensten* moet verlenen ten behoeve van beleidsvragen, voor verbetering vatbaar zijn. De minister of AMINAL zouden beleidsondersteunende studies en projecten in het kader van de opdracht van het IBW, bij voorkeur aan deze eigen Vlaamse wetenschappelijke instelling moeten kunnen opdragen, zonder ze in concurrentie met andere onderzoeksinstellingen te stellen. Als buitendienst vormt het IBW immers geen afzonderlijke rechtspersoon ten opzichte van andere diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Voor de toekenning van studie- en onderzoeksopdrachten aan het IBW dient derhalve geen concurrentieraadpleging plaats te vinden⁽⁵⁹⁹⁾.

Hoewel de meeste projecten die in 2000 een kredietherschikking vergden, zich niet onverwacht aandienende, werden zij bij de opmaak van de begroting 2000 niet op de geëigende basisallocatie ingeschreven, zijnde basisallocatie 11.05, bestemd voor de aanwerving en bezoldiging van contractuelen bij het IBW. Volgens het IBW ligt de

⁵⁹⁵ In februari 2000 had het IBW al meer dan 25 miljoen BEF tekort, om een aantal beleidsrelevante projecten te kunnen aanvatten, zijnde 30% van het initieel krediet van circa 86 miljoen BEF.

⁵⁹⁶ Zo ging het onderzoek naar de invloed van selectieve bejaging en dispersie op de genetische structuur van populaties van het ree in Vlaanderen bij overeenkomst van 29 oktober 1996 naar het RUCA.

⁵⁹⁷ De universiteiten rekenen 10 % overheadkosten aan.

⁵⁹⁸ Decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991, artikel 75, §6.

⁵⁹⁹ Als het Eigen Vermogen IBW een opdracht zou uitvoeren, dient de concurrentie wel te worden geraadpleegd, daar dit een aparte rechtspersoon vormt.

oorzaak daarvan in het feit dat die projecten op het ogenblik van de begrotingsopmaak 2000 nog niet de vereiste goedkeuringen hadden (Inspectie van Financiën, Ministers van Leefmilieu en Ambtenarenzaken, Vlaamse regering).

Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen bijzondere aandacht te besteden aan de opmaak van een meerjarenprogramma voor het IBW, bij voorkeur gezamenlijk met de afdelingen van AMINAL Bos en Groen, en Natuur. De IBW-projecten zijn immers per definitie beleidsondersteunend en moeten dus in nauw verband staan met het beleidsuitvoerende werk van deze afdelingen. Uit een dergelijk plan zou blijken welke projecten het IBW kan uitvoeren en welke naar andere onderzoeksentiteiten moeten gaan (bv. universiteiten)⁽⁶⁰⁰⁾. Uiteraard dient het gezamenlijke meerjarenprogramma tijdig ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de betrokken instanties en de minister en vertaald in jaarlijkse begrotingskredieten. Die handelwijze vergt geen bijkomende kredieten, maar een juistere allocatie van de middelen⁽⁶⁰¹⁾.

3. Beleidsrelevant basiswerk en -onderzoek

De rechtspersoon Eigen Vermogen IBW is de facto aangewezen op projecten ten behoeve van derden, andere dan de Vlaamse overheid (voornamelijk de federale overheid en de Europese Unie)⁽⁶⁰²⁾. Het onderzoek toonde echter aan dat behalve AMINAL, nog andere afdelingen van de Vlaamse overheid, inschakeling van de het Eigen Vermogen IBW vroegen.

Zo botste een projectvoorstel dat het IBW na een oproep door de afdeling Wetenschappen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁶⁰³⁾ in 1999 indiende⁽⁶⁰⁴⁾, op een negatief advies van de Inspectie van Financiën, die stelde dat de Vlaamse Gemeenschap geen overeenkomst met zichzelf kan sluiten. Doordat in casu niet het IBW, maar de rechtspersoon Eigen Vermogen IBW deze opdracht diende uit te voeren (het IBW beschikt immers niet over de mogelijkheid de gelden die de afdeling Wetenschappen voor de opdracht betaalt in ontvangst te nemen), ging het om een relatie tussen twee aparte rechtspersonen en diende de reglementering inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd⁽⁶⁰⁵⁾. Volgens het IBW had

⁶⁰⁰ Volgens het IBW is een meerjarenprogrammatie al indicatief aanwezig in het Actieplan Bosbouw.

⁶⁰¹ Vooral de artikelen 2.5 - lopende uitgaven in het kader van het Natuurontwikkelingsplan, en 2.19 - allerhande uitgaven i.v.m. het Mina-2-plan van de Minafondsbegroting komen voor herallocatie in aanmerking.

⁶⁰² Daar deze rechtspersoon geen inkomsten kan boeken lastens de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (met uitzondering van middelen voor het Impulsprogramma Natuurontwikkeling), kan hij immers niet worden belast met projecten ten behoeve van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap die lastens de algemene uitgavenbegroting worden vergoed.

⁶⁰³ De afdeling Wetenschappen valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse Minister van Onderwijs en Vorming.

⁶⁰⁴ Waarbij leerlingen van het hoger secundair en graduaat Landbouw en Biotechnologie kennis dienden te maken met het onderzoek in bosbouw en wildbeheer aan de hand van praktische terrein- en laboratoriumproeven.

⁶⁰⁵ De Raad van State heeft over de besproken problematiek een principiële uitspraak gedaan in een geval waar een intercommunale was opgericht met het doel werken met betrekking tot gemeente- en provinciewegen uit te voeren. De raad oordeelde namelijk dat de wet op de overheidsopdrachten van 14 juli 1976 ook van toepassing is op overeenkomsten tussen een gemeente (opdrachtgever) en een intercom-

een kredietherschikking of de aanwerving van een personeelslid door de afdeling Wetenschappen en, vervolgens, detachering naar het IBW, een oplossing kunnen bieden.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat ook de omstandigheden waarin het Eigen Vermogen IBW aan *wetenschappelijk basiswerk* moet kunnen doen, voor verbetering vatbaar is. Het Eigen Vermogen laat het IBW enerzijds toe opdrachten ten behoeve van derden uit te voeren, maar belet anderzijds de uitvoering van opdrachten ten behoeve van de eigen Vlaamse administratie. Het Vlaams Gewest, dat over eigen wetenschappelijke instellingen met de nodige knowhow beschikt, kan bepaalde projecten desondanks niet in eigen beheer uitvoeren en moet ze, wellicht tegen een hogere prijs, uitbesteden aan derden. De belangrijkste hinderpaal is het gegeven dat het Eigen Vermogen IBW geen inkomsten kan boeken lastens de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Dit gegeven is in strijd met de statutaire opdracht van het IBW, met name: wetenschappelijke *dienstverlening* en werkzaamheden in verband met de bossen, het wildbeheer en de zoetwatervisserij.

Het Rekenhof heeft bijgevolg aanbevolen de mogelijkheid te onderzoeken het Eigen Vermogen IBW toch inkomsten uit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap te laten verwerven, naar analogie met de inkomsten die het Minafonds toekent ten behoeve van de VLINA-projecten. Zo zou het Eigen Vermogen IBW in concurrentie met andere onderzoeksinstellingen, kunnen meedingen naar opdrachten die uitgaan van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De uitvoering van dergelijke opdrachten door het Eigen Vermogen IBW, hoeft overigens voor deze rechtspersoon niet noodzakelijk te resulteren in extra inkomsten boven de gemaakte kosten⁽⁶⁰⁶⁾. Het Eigen vermogen voert tenslotte de meeste andere projecten te haren laste (ten behoeve van de federale overheid, EG, enz.) tegen kostprijs uit, zonder er opbrengsten uit te genereren.

4. Toezicht

Zowel het IBW als de rechtspersoon Eigen Vermogen IBW staan onder het toezicht van de Vlaamse regering, en, per delegatie, de Vlaamse Minister van Leefmilieu⁽⁶⁰⁷⁾. In functie daarvan hebben de decreetgever en de Vlaamse regering procedures vastgelegd inzake werkprogramma, begroting en rekeningen.

De minister kan het werkplan van het IBW maar vaststellen na het advies van de Vlaamse Hoge Bosraad, de Vlaamse Hoge Jachtraad en de Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij⁽⁶⁰⁸⁾. Het IBW legt deze plannen pas voor advies voor tijdens het werkjaar. De adviezen komen bijgevolg pas als het werkjaar al lopende is en de directieraad van het IBW in feite al heeft beslist het voorgelegde programma uit te voeren. Zo legde het IBW maar op 20 januari 1999 het onderzoeksprogramma 1999 voor, en dateren de adviezen van de Vlaamse Hoge Bosraad, de Vlaamse Hoge Jachtraad en de Raad voor Riviervisserij van respectievelijk 8 maart 1999, 31 maart

munale (aannemer), R.v.St., 2 december 1981, Nationale Bond der Wegenbouwers, nr. 21624).

⁶⁰⁶ Voor het project in opdracht van de afdeling Wetenschappen zou het Eigen Vermogen IBW tegenover de tegemoetkoming van 3,3 miljoen BEF, bv. zelf minstens 2,5 miljoen BEF kosten ten laste nemen.

⁶⁰⁷ Zie artikel 75, §5, van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991.

⁶⁰⁸ Besluit van de Vlaamse regering van 13 maart 1991 betreffende de instelling en organisatie van het IBW, artikel 5.

1999 en 15 juni 1999. Het IBW kon overigens geen uiteindelijke ministeriële goedkeuring van het werkplan voorleggen.

Op de voorlegging door de beheerscommissie van de begroting 1999 en de begrotingswijziging 1999⁽⁶⁰⁹⁾ van het Eigen Vermogen IBW aan de Inspectie van Financiën en de Vlaamse Minister van Leefmilieu, volgde evenmin een ministeriële goedkeuring. Een rekening overeenkomstig de begrotingsrubrieken maakt de rekenplichtige van het Eigen Vermogen IBW niet formeel op, aangezien ABAFIM dit niet vraagt. Het maakt er alleen voor eigen gebruik een op. Hetzelfde geldt voor de opgave van de wijzigingen in de inventaris⁽⁶¹⁰⁾. Daar ABAFIM de uitvoeringsrekening van de begroting en de inventariswijzigingen niet vraagt, kunnen zij ook niet via deze administratie aan de minister worden voorgelegd.

De boekhoudcontroles door de diensten van de Vlaamse regering belast met de comptabiliteitsinspectie bij het IBW (ABAFIM) vinden ten slotte niet jaarlijks plaats, zoals reglementair voorgeschreven⁽⁶¹¹⁾.

De voorschriften inzake werkprogramma, begroting en rekeningen kennen dus geen of een onnauwkeurige naleving.

5. Rekeningen en patrimonium van het Eigen Vermogen IBW

Het Eigen Vermogen IBW voert zijn *boekhouding* over het algemeen in overeenstemming met de geldende regelgeving, op de volgende tekortkomingen na. Het legt de kosten voor de aankoop van planten, zaden en stekken telkens integraal ten laste van het jaar van aankoop, maar registreert eventuele voorraden niet in een magazijnboek, wat een invloed heeft op het patrimonium. Voor de waardering van de duurzame goederen hanteert het Eigen Vermogen in de praktijk regels die niet steunen op een schriftelijke goedkeuring van de beheerscommissie. Bovendien registreert het eventuele vervreemding of buitengebruikstelling van duurzame goederen en de eventuele verkooprestwaarde van afgeschreven goederen niet.

Wat de *comptabiliteitsverrichtingen* betreft, merkte het Rekenhof enkel op dat het IBW de interne overboekingen die nodig zijn ingevolge oorspronkelijk verkeerde toerekeningen, niet staaft met bewijsstukken.

⁶⁰⁹ Decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991, artikel 75, §7.

⁶¹⁰ In strijd met artikel 24 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 september 1991 betreffende de werking, de begroting, de controle en de goedkeuring van de boekhouding van het Eigen Vermogen van het Instituut voor bosbouw en wildbeheer.

⁶¹¹ De artikelen 28 en 29 van het besluit van 11 september 1991. De recentste controle vond plaats op 29 februari 2000, de vorige op 16 oktober 1997.

De onderstaande tabel toont de *uitvoeringsrekening* van de begroting 1999.

Ontvangsten	Begroting	Uitvoering	Uitgaven	Begroting	Uitvoering
opbrengsten diensten	35.000	37.624	wedden, toelagen,	2.400.000	2.250.828
kwekersrechten	1.700.000	1.540.445	sociale voorzieningen	50.000	16.590
verkoop planten,	2.000.000	2.748.855	reis- en verblijfkosten	200.000	150.233
intresten belegde gelden	100.000	17.114	receptiekosten	50.000	64.558
niet nader omschreven	200.000	207.982	kosten diverse diensten	1.900.000	2.127.912
FSCC-bijdragen	1.300.000	1.300.000	ver- en gebruiksgoederen	50.000	0
visserijprojecten	4.200.000	6.134.167	investeringsgoederen	100.000	0
VLINA-projecten	9.900.000	11.333.746	FSCC-bijdrage	p.m.	p.m.
Global Change project	2.300.000	2.296.223	visserijprojecten	4.200.000	6.855.379
Olmenproject	250.000	319.369	analyses UG	800.000	1.044.620
Populus Nigra-project	1.100.000	882.892	VLINA-projecten	9.900.000	11.293.955
Life-project	1.000.000	906.855	Global Change project	2.300.000	1.672.859
project Pamuceaf	2.000.000	1.803.194	Populus Nigra- project	1.100.000	1.263.851
			Life-project	1.000.000	974.883
			project Pamuceaf	2.000.000	1.079.863
Totalen	26.085.000	29.528.466	Totalen	26.050.000	28.795.531

Het Eigen Vermogen IBW nam alle ontvangsten en uitgaven 1999 uit verrichtingen met derden in de uitvoeringsrekening op. Het gaf de bedragen van de verschillende kosten en opbrengsten en de bewegingen van de geactiveerde kosten of opbrengsten correct weer, op twee rubrieken na, waar het geen rekening hield met geannuleerde rechten.

De *kastoestand* op 31 december 1999 gaf geen aanleiding tot opmerkingen.

De onderstaande tabel geeft de *balans* van het Eigen Vermogen IBW op 31 december 1999 weer.

ACTIEF		PASSIEF	
Beschikbaar		Vreemd Vermogen	
Onmiddellijk		Crediteuren	
Kas		Fondsen Visserij	639.992
Zichtrekening	28.279	Fondsen Vlina	333.576
Beleggingen	819.620	Fondsen Global Change	1.111.327
	<u>9.500.000</u>	Fondsen Life-project Maas	619.558
	10.347.899	Fondsen PAMUCEAF	178.420
Te realiseren		Fondsen FSCCB/G	723.549
Debiteuren		Bosbodemmeetnet	1.300.000
Derdengelden	12.935.365		<u>5.640.785</u>
Populus nigra project	29.542		10.547.207
	<u>20.570</u>	Eigen vermogen	
	12.985.477	Patrimonium op 31.12.1998	
Vastliggend			9.415.092
Materiaal		Vermogensgroei 1999	
Afschrijvingen	1.762.491	Patrimonium op 31.12.1999	<u>3.562.118</u>
	<u>1.571.450</u>		12.977.210
	191.041		
Totaal	23.524.417	Totaal	23.524.417

Om een volledig getrouw beeld te geven behoeft de balans aanvulling met de gegevens over de voorraad zaden, planten en stekken. Van deze post, die in 1999 meer dan 2,7 miljoen BEF opbracht, ontbreekt in de balans elk spoor. Het patrimonium van het Eigen Vermogen IBW is dan ook ondergewaardeerd.

Het balanstotaal is in 1999 met 3.562.118 BEF toegenomen ten opzichte van 1998. Niet alle activiteiten die op het Eigen Vermogen IBW worden aangerekend, brengen een meeropbrengst voor dit vermogen mee: vele projecten worden immers slechts vergoed ten bedrage van de gemaakte kosten.

Het IBW heeft voor 1999 de volgende resultatenrekening opgemaakt:

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Afschrijvingen	118.155	Opbrengsten diensten	37.624
Vergoedingen, wedden, toelagen	2.250.828	Opbrengsten kwekersrechten	1.540.445
Sociale voorzieningen	16.590	Opbrengsten planten en stekken	2.748.855
Reis- en verblijfkosten	150.233	Intresten	17.114
Receptiekosten	64.558	Niet nader omschreven ontvangsten	207.982
Kosten diverse diensten	2.127.912	Olmenproject	319.369
Analysen labo reg. Bodemk.	1.044.620	Bosbodemmeetnet	4.948.236
Debiteuren	484.611		
Vermogensgroei	3.562.118		
Totaal	9.819.625	Totaal	9.819.625

Een aantal *geboekte* kosten en opbrengsten⁽⁶¹²⁾ blijken niet uit deze resultatenrekening:

Kosten	Bedrag	Opbrengsten	Bedrag	Saldo
518 Visserijprojecten	6.855.379	412 Visserijprojecten	6.134.167	-721.212
524 Vlina-projecten	11.293.955	423 Vlina-projecten	11.159.912	-134.043
525 Global Change project	1.672.859	424 Global Change project	2.217.094	544.235
526 Populus Nigra project	1.263.851	426 Populus Nigra project	882.892	-380.959
527 Life project	974.883	427 Life project	906.855	-68.028
528 Pamuceaf project	1.079.645	428 Pamuceaf project	1.803.194	723.549

Saldering in de resultatenrekening tussen een kosten- en een opbrengstenrekening is boekhoudkundig niet correct, daar de resultatenrekening aldus niet toont hoeveel kosten en opbrengsten in het boekjaar werden gerealiseerd.

6. Conclusie

Het IBW kan zijn opdracht de minister beleidsrelevante informatie verschaffen, niet ten volle uitvoeren wegens een gebrek aan personeel en middelen, waardoor een aantal onderzoeksprojecten aan derden dienen te worden uitbesteed, bv. universiteiten. Dit heeft een kostenverhogend effect. Ook de wijze waarop de instelling wetenschappelijk basiswerk verricht, is voor verbetering vatbaar: doordat het Eigen Vermogen als aparte rechtspersoon geen inkomsten uit de begroting van de Vlaam-

⁶¹² De kostenzijde betreft lonen en de werkingskosten voor personeel verbonden aan een project; de opbrengstenzijde geeft de recuperatie (vergoeding) weer van deze loon- en werkingskosten.

se Gemeenschap mag ontvangen, is het praktisch in de onmogelijkheid mee te dingen naar onderzoeksopdrachten die de Gemeenschap uitschrijft. Ten slotte kennen de bepalingen over het toezicht van de Vlaamse regering en de Vlaamse Minister van Leefmilieu op het IBW in de praktijk niet steeds toepassing.

Vlaamse Landmaatschappij: de gunning van overheidsopdrachten

Het Rekenhof heeft de gunning van overheidsopdrachten door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) onderzocht. Het concludeerde dat de instelling doorgaans de wet op de overheidsopdrachten naleeft, hoewel zij enkele opdrachten buiten mededinging gunde. Identificatie van een aantal problemen inzake delegatie, factuurregistratie, dossierstoffering, functiescheiding en budgetbewaking leidde tot de conclusie dat de interne controle met een aantal structurele problemen kampt. De tegensprekelijke procedure leverde een positieve reactie op van de administrateur-generaal. De Vlaamse Minister van Leefmilieu heeft echter nog niet gereageerd op de opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof.

1. Inleiding

1.796.679

Het Rekenhof heeft steekproefsgewijze nagegaan in hoeverre de VLM met haar gunningen in de periode van het tweede semester 1997 tot en met eind 1999 de wetgeving en reglementering op de overheidsopdrachten naleefde. In het kader van het vernieuwde rechtmatigheidsonderzoek heeft het met een globale, systeemgerichte controle, eventuele structurele tekortkomingen opgespoord. Het deelde zijn bevindingen op 12 april 2000 aan de Vlaamse Minister van Leefmilieu mede, die evenwel nog niet reageerde.

2. Toepassing van de wet op de overheidsopdrachten

Het Rekenhof heeft in het algemeen geconcludeerd dat de VLM de wet op de overheidsopdrachten in de meeste gevallen naleeft. Het heeft geen problemen vastgesteld bij de aanbestedingsprocedures, de procedures inzake offerteaanvragen en de onderhandelingsprocedures met bekendmaking.

2.1. Gunning van juridische diensten

Een specifiek probleem vormt evenwel de gunning van juridische diensten aan advocaten. Omdat de VLM van oordeel is dat de wet op de overheidsopdrachten niet op dienstverlening door advocaten van toepassing is, gunt zij dergelijke opdrachten buiten mededinging. Het Rekenhof kan deze visie niet bijtreden, aangezien de wet op de overheidsopdrachten juridische diensten uitdrukkelijk in haar bevoegdheidsdomein heeft opgenomen⁽⁶¹³⁾.

De VLM dient dan ook bij verschillende advocaten inlichtingen in te winnen en na een voorafgaand onderzoek, met de meest geschikte advocaat een verbintenis aan te gaan over de dienstverlening en het ereloon op grond van een goedgekeurde offerte

⁶¹³ Artikel 5, 3e lid, van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten definieert een overheidsopdracht voor de aanneming van diensten als *de overeenkomst onder bezwarende titel gesloten tussen een dienstverlener enerzijds en een aanbestedende overheid anderzijds, en die betrekking heeft op in bijlage 2 van deze wet vermelde diensten*. Bijlage 2B bij die wet vermeldt onder nummer 21: diensten van juridische aard.

of een door beide partijen ondertekend contract. De instelling moet haar keuze voor een bepaalde advocaat ten slotte motiveren⁽⁶¹⁴⁾. Staving van de gepresteerde diensten op grond van bij de honorarianota's gevoegde, ongedetailleerde prestatielijsten, is onvoldoende.

Het Rekenhof heeft de VLM dan ook aanbevolen richtlijnen op te stellen om op objectieve wijze advocaten te kunnen aanstellen en hun schuldvorderingen te kunnen verifiëren. Het heeft ook aanbevolen richtlijnen op te stellen die aangeven wanneer leidende ambtenaren, afdelingshoofden en andere personeelsleden het advies van de juridische dienst van de VLM inzake de wet op de overheidsopdrachten moeten inwinnen. Momenteel maken zij op discretionaire wijze gebruik van die mogelijkheid. Bovendien krijgt de juridische dienst niet steeds de tijd om alle elementen op hun rechtmatigheid en geldigheid te onderzoeken.

2.2. Motivering

Bij een aantal gunningen middels de onderhandelingsprocedure motiveerde de VLM niet afdoende haar keuze voor een bepaalde aannemer. Tevens ontbreekt motivering uiteraard voor de gunningsdossiers die bepaalde essentiële stukken ontberen (zie verder punt 3.3). Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen elke aankoopprocedure schriftelijk te motiveren⁽⁶¹⁵⁾. De administrateur-generaal van de instelling beloofde op dit vlak beterschap.

3. Interne controle

Het Rekenhof stelde bij zijn onderzoek een aantal structurele tekortkomingen in de interne controle vast.

3.1. Delegatie van bevoegdheden

Hoewel de statuten van de VLM subdelegatie (delegatie van de leidend ambtenaar naar andere ambtenaren) in het kader van de overheidsopdrachten beperken⁽⁶¹⁶⁾, heeft de raad van bestuur de notie subdelegatie op 22 november 1995 en 27 maart 1996 ruim ingevuld, onder meer door afdelingshoofden de bevoegdheid te verlenen bepaalde overheidsopdrachten te gunnen tot een bedrag van 250.000 BEF. Bovendien blijken adjuncten van de directeur in de praktijk vaak facturen goed te keuren⁽⁶¹⁷⁾.

⁶¹⁴ Wet van 29 juli 1991 (motiveringsplicht). Zelfs als de instelling voor juridische diensten over een wat grotere keuzevrijheid beschikt dan voor andere overheidsopdrachten, moet zij deze keuze op objectieve grondslagen steunen.

⁶¹⁵ De motivering dient ten minste drie elementen te bevatten: (1) redenen van de keuze voor de onderhandelingsprocedure, (2) staving van het eerbiedigen van elementaire beginselen als concurrentieraadpleging en forfaitaire grondslag, en (3) redenen van de keuze voor een bepaalde aannemer.

⁶¹⁶ Alleen inzake ruilverkaveling kan de leidend ambtenaar verder delegeren (artikel 22, §1, 6e en 7e lid).

⁶¹⁷ Aangezien een directienota van 20 oktober 1994 bij de delegatiebevoegdheid facturen goed te keuren geen namen noemt, zijn enkel afdelingshoofden daartoe bevoegd.

Bijkomend heeft het Rekenhof opgemerkt dat de periodieke rapportering over de verkregen delegatiebevoegdheden, door de raad van bestuur op 27 maart 1996 voorgeschreven, uitbleef.

Het Rekenhof heeft de VLM dan ook aanbevolen de delegatiebevoegdheden aan te passen op een duidelijke en juridisch onaanvechtbare manier en voldoende aandacht te besteden aan verantwoording van de delegatie.

3.2. *Factuurregistratie*

In enkele gevallen bereikte essentiële informatie over aankoopfacturen de financiële afdeling laattijdig, waardoor deze afdeling ze niet meer in de juiste periode registreerde of provisioneerde. Zodoende werden de kosten niet aan de juiste periode toegerekend. Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen de financiële afdeling terdege te informeren over bestellingen en contracten, bv. door invoering van een gestandaardiseerde bestelbonnenprocedure en doorsturing van alle (voorgenummerde) bestelbonnen en kopieën van contracten (of goedgekeurde offertes) naar de financiële afdeling.

Hoewel de vergelijking van de aankoopfactuur met de bestelbon of goedgekeurde offerte essentieel is ter controle van de juistheid van het aangerekende bedrag, maakt de VLM deze documenten overigens niet steeds op.

De administrateur-generaal van de VLM beloofde in de toekomst een dergelijke bestelbonnenprocedure te zullen gebruiken.

3.3. *Dossierstoffer*

In enkele gevallen ontbraken documenten die essentieel zijn voor een voldoende interne controle (offertes, bestelbonnen en leveringsbonnen) of waren die documenten in onvoldoende mate gestaaft. Het Rekenhof heeft de VLM aanbevolen alle noodzakelijke documenten te verzamelen met het oog op de interne controle.

3.4. *Functiescheiding*

Bij de VLM zijn bepaalde functies in een en dezelfde persoon verenigd, zoals die van offerte-uitschrijver, onderhandelaar, besteller en controleur van de factuur. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op meer functiescheiding.

De administrateur-generaal van de VLM antwoordde dat de instelling aan deze aanbeveling gevolg zou geven.

3.5. *Handleiding administratieve organisatie*

De VLM heeft verschillende procedures schriftelijk vastgelegd (statuten, beslissingen van de raad van bestuur, directienota's en diverse juridische nota's). Deze rechtsregels en procedures worden echter niet steeds nageleefd, daar zij onvoldoende gekend zijn, niet als voldoende dwingend worden ervaren⁽⁶¹⁸⁾ of als onvoldoen-

⁶¹⁸ Sommige procedures zijn niet officieel goedgekeurd, zoals die uitgevaardigd door de informatica-afdeling of het economaat.

de consistent worden beschouwd. Het Rekenhof heeft de instelling aanbevolen de administratieve processen op een systematische en uniforme wijze vast te leggen in een geïntegreerde handleiding administratieve organisatie, goedgekeurd door de raad van bestuur. De administrateur-generaal heeft geantwoord deze aanbeveling in overweging te zullen nemen.

4. Vragen bij doelmatigheid van opdrachten

In het kader van haar bevoegdheid de goede besteding van de gemeenschapsgelden na te gaan⁽⁶¹⁹⁾, stelde het Rekenhof n.a.v. zijn onderzoek naar de toepassing door de VLM van de wet op de overheidsopdrachten, vragen bij een consultancy-opdracht in het kader van het mestactieplan.

Op 25 maart 1998 vroeg de Vlaamse Minister van Leefmilieu de VLM de opmaak van een strategisch plan voor de opzet en uitbouw van een initiatief tot verwerking van mestoverschotten in het Vlaams Gewest, uit te besteden. De studie diende te zijn afgewerkt op 30 april 1998. Nog op 25 maart 1998 machtigde de raad van bestuur de administrateur-generaal een onderhandelingsprocedure op gang te brengen met minstens 3 externe consultants voor een bedrag van minder dan 2,5 miljoen BEF. Op 31 maart 1998 kende de VLM de opdracht toe aan de enige geïnteresseerde consultant, die echter had toegegeven over weinig ervaring op het terrein te beschikken⁽⁶²⁰⁾. De instelling riep dringende spoed in ter verantwoording van de onderhandelingsprocedure⁽⁶²¹⁾. De studie diende volgens de minister immers klaar te zijn vóór de zitting van de Commissie voor Leefmilieu van het Vlaams Parlement op 30 april 1998, waarin zou worden gedebatteerd over het mestbeleid.

Het Rekenhof heeft bij deze gunning vanuit doelmatigheidsoogpunt de volgende bedenkingen geformuleerd:

De opdrachttermijn was zo weinig realistisch, dat de andere geraadpleegde consultants zich terugtrokken.

De consultant beschikte voor sommige aspecten van de studie - gelet op het toegegeven gebrek aan ervaring - wellicht over minder expertise dan de personeelsleden van de VLM zelf.

Uiteindelijk factureerde de consultant 5,5 miljoen BEF (exclusief BTW) voor de prestaties van één projectleider (halftijds), één voltijds consultant en een halftijdse tweede consultant voor ten hoogste 4 weken werk⁽⁶²²⁾.

Er zijn geen aanwijzingen dat er tijdens de vergadering van de parlementscommissie over mestverwerking in het algemeen of over de studie van de consultant in het bijzonder werd gesproken. Deze vergadering was nochtans de aanleiding voor het invoeren van de hoogdringendheid.

⁶¹⁹ De wet van 10 maart 1998 machtigde het Rekenhof uitdrukkelijk overheidsuitgaven te toetsen aan de criteria zuinigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

⁶²⁰ De twee andere bureaus trokken zich terug omdat ze de termijn te kort achtten om degelijk werk te kunnen afleveren.

⁶²¹ Artikel 17, §2, 1°, c), van de wet op de overheidsopdrachten.

⁶²² Het contract werd getekend op 2 april 1998 en de opdracht diende beëindigd te zijn op 30 april 1998.

De vraag rijst aldus of de VLM zich deze dienst op de meest zuinige wijze, het gepaste ogenblik en tegen de laagst mogelijke kostprijs heeft aangeschaft en of de kosten in verhouding stonden tot de verwezenlijking van de doelstellingen. Los daarvan, heeft het Rekenhof de raad van bestuur gevraagd in het algemeen meer aandacht te besteden aan de opvolging van de oorspronkelijk goedgekeurde budgetten.

De administrateur-generaal van de VLM is met deze aanbeveling akkoord gegaan.

5. Conclusie

De VLM heeft de wet op de overheidsopdrachten in de meeste gevallen nageleefd. De instelling kan die naleving nog verbeteren, onder meer bij contracten voor juridische dienstverlening door advocaten en door het strikt naleven van de motiveringsplicht. Zij zou er voorts beter moeten over waken dat de gunningsdossiers die de onderhandelingsprocedure volgden alle essentiële stukken bevatten, zodat controle mogelijk wordt. Een aantal specifieke problemen kan de VLM voorkomen door haar juridische dienst op meer systematische wijze in te schakelen. De structurele organisatorische tekortkomingen die het onderzoek aan het licht bracht, nopen de VLM in elk geval tot versterking van haar interne controle. Ten slotte mag de instelling de doelmatigheid van haar overheidsopdrachten niet uit het oog verliezen en dient zij de oorspronkelijk goedgekeurde budgetten in het algemeen op te volgen.

Aangenomen in Nederlandse kamer van het Rekenhof van 24 oktober 2000:

de Eerste Voorzitter:	J. VAN de VELDE
de Raadsheren:	F. VANSTAPEL
	J. BECKERS
	A. DUROI-VANHELMONT (mevr.)
	R. LESAGE
de Hoofdgriffier:	F. VAN DEN HEEDE

BIJLAGE

ALGEMENE REKENING 1999

ALGEMENE ONTVANGSTEN 1999

(in miljoen BEF)

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
TITEL I - II					
LOPENDE EN KAPITAALONTVANGSTEN					
DEPARTEMENT 1 - COORDINATIE					
Organisatieafdeling 10 - Departement Coördinatie (alge- meen)					
<i>Programma 10 - Diverse interdepartementale ontvang- sten</i>					
01	06.01	Diverse andere ontvangsten	7,0	7,0	1,1
01	06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
01	12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	3,0	3,0	12,2
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	6,8	6,0	6,5
Organisatieafdeling 12 - Administratie Buitenlands Beleid					
<i>Programma 10 - Algemene externe betrekkingen</i>					
01	88.01	Terugbetaling renteloos voorschot	0,0	0,0	0,0
DEPARTEMENT 2 - ALGEMENE ZAKEN EN FINANCIEN					
Organisatieafdeling 20 - Departement AZF (algemeen)					
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvang- sten</i>					
01	06.01	Diverse andere ontvangsten	5,0	5,0	6,4
01	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	3,0	3,0	5,0
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz. (pro memorie)	5,0	6,0	2,6
Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management					
<i>Programma 10 - Algemene Financiële Logistiek</i>					
01	06.01	Allerhande terugvorderingen (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
01	76.06	Opbrengst van de verkoop van onroerende goederen (art. 93 decreet van 22.12.93) (50 %)	70,0	70,0	183,8
01	89.01	Terugstorting van renteloze voorschotten (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
01	98.01	Storting uit reservefonds VHM (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
<i>Programma 30 - Waarborgen</i>					
01	38.02	Bijdragen in verband met de verleende waarborg (art. 13, decreet 15.12.1993)	80,0	80,0	60,5

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
<i>Programma 40 - Rechtstreekse Schuld</i>					
01	26.03	Renten in het kader van een autonoom kas- en schuldbeheer	213,8	213,8	341,2
01	46.01	Tussenkost van het V.E.R.F. in de rentebetaling der directe en indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap ingevolge tekorten op de hiervoor op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap beschikbare kredieten (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
<i>Programma 80 - Indirecte schuld</i>					
01	26.01	Terugbetaling van renten van de indirecte schuld	5,0	5,0	20,4
01	26.09	Door de VHM verschuldigd aandeel in rentelasten van leningen aangegaan door de VHM	551,8	588,7	638,2
DEPARTEMENT 3 - ONDERWIJS					
Organisatieafdeling 30 - Departement Onderwijs (algemeen)					
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>					
02	06.01	Diverse andere ontvangsten	4,0	10,0	45,0
02	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	30,0	25,0	25,6
02	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz. (pro memorie)	0,0	7,5	6,5
Organisatieafdeling 33 - Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek					
<i>Programma 20 - Universitair Onderwijs</i>					
02	46.01	Gebruiksvergoeding te betalen door U.Z. Gent	439,0	439,0	0,0
Organisatieafdeling 34 - Administratie Permanente Vorming					
<i>Programma 10 - Deeltijds Kunstonderwijs</i>					
02	06.01	Diverse ontvangsten	327,4	335,0	336,6
Organisatieafdeling 35 - Administratie Ondersteuning					
<i>Programma 10 - Studietoelagen en -financiering</i>					
02	38.01	Terugbetaling van toelagen	1,6	1,6	1,8
<i>Programma 40 - Algemeen onderwijs en vorming</i>					
02	16.01	Verkoop publicaties	3,0	3,0	0,3
02	16.04	Entreegelden, inschrijvingsgelden en schoolgelden - diverse opbrengsten der instellingen en diensten	60,0	60,0	57,9

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
02	38.10	Ontvangsten in het kader van bijscholing	0,0	1,4	1,5
DEPARTEMENT 4 - WELZIJN, VOLKSGEZOND- HEID EN CULTUUR					
Organisatieafdeling 40 - Departement WVC (algemeen)					
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvang- sten</i>					
02	06.01	Diverse andere ontvangsten	2,0	2,0	1,0
02	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaans- middelen	15,0	10,0	15,5
02	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	5,0	3,0	0,0
02	38.01	Terugbetaling van toelagen	9,2	14,2	51,0
DEPARTEMENT 5 - ECONOMISCHE ZAKEN, WERKGELEGENHEID, BINNENLANDSE AANGE- LEGENHEDEN EN LANDBOUW					
Organisatieafdeling 50 - Departement EWBL (algemeen)					
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvang- sten</i>					
03	06.01	Diverse andere ontvangsten	5,0	10,0	9,5
03	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaans- middelen	3,0	3,0	2,5
03	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	0,5	0,5	0,2
Organisatieafdeling 51 - Administratie Economie					
<i>Programma 10 - Algemeen Economisch beleid</i>					
03	06.02	Storting door de PMV van middelen	140,0	140,0	0,0
03	27.03	Dividenden openbare investeringsmaatschappijen	945,0	849,3	845,0
03	86.04	Terugstorting van renteloze voorschotten toegestaan in het kader van het economisch overheidsinitiatief	10,7	10,7	8,9
<i>Programma 40 - Buitenlandse Handel en Exportbevor- dering</i>					
03	86.01	Terugvordering van leningen verleend ter bevordering van de export (vroegere regime)	4,0	4,0	3,4
03	86.02	Terugvordering van leningen verleend ter bevordering van de export	15,0	15,0	15,2
DEPARTEMENT 6 - LEEFMILIEU EN INFRA- STRUCTUUR					
Organisatieafdeling 60 - Administratie Algemene Admini- stratieve Diensten					
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvang- sten</i>					
03	06.01	Diverse andere ontvangsten	20,0	20,0	24,8

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
03	06.50	Ontvangsten uit roerend vermogen	15,0	10,0	3,5
03	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaans- middelen	30,0	40,0	49,8
03	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	5,0	5,0	4,0
Organisatieafdeling 61 - Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer					
<i>Programma 10 - Leefmilieu</i>					
03	27.01	Dividend Vlaamse Huisvestingsmaatschappij	0,0	0,0	0,0
Organisatieafdeling 64 - Administratie Waterwegen en Zeewezen					
<i>Programma 10 - Waterwegen en Binnenvaart</i>					
03	06.01	Diverse ontvangsten	0,1	0,1	1,3
03	18.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van door derden aan varende eenheden, markeringen en infrastructuur veroorzaakte schade	14,9	14,9	11,4
<i>Programma 20 - Havens, Loodswezen en Zeescheep- vaart</i>					
03	18.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade aan havens veroorzaakt door derden	4,0	4,0	1,9
<i>Programma 50 - Zeewezen</i>					
03	16.08	Loods- en sleepgelden	2.365,5	2363,2	2.248,3
03	16.09	LOA (Loodsen op afstand)(pro memorie)	0,0	0,0	0,0
03	16.10	VTS (Vessel Traffic Service)	124,0	123,9	141,0
03	59.02	Participatie door Nederland in de kostprijs voor de studie en de bouw van de voorzieningen inzake de inrichting van een uitgebreide walradarketen langs de Westerschelde en haar mondingen	40,0	40,0	53,0
DEPARTEMENT 7 - WETENSCHAP, INNOVATIE EN MEDIA					
Organisatieafdeling 70 - Departement WIM (Algemeen)					
<i>Programma 10</i>					
01	06.01	Diverse andere ontvangsten (pro memorie)	0,0	0,0	0,1
01	12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaans- middelen	2,0	2,0	3,5
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	1,0	1,0	0,0
DEPARTEMENT 8 - INTERDEPARTEMENTALE ONTVANGSTEN					
Organisatieafdeling 82 - Gemeenschapsaangelegenheden					
<i>Programma 20 - Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig, voor gemeenschapsaangelegenheden</i>					
02	36.29	Kijk- en Luistergeld	17.594,9	17.839,7	17.883,0

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
02	49.19	Financiering van het universitair onderwijs voor buitenlandse studenten (art. 62 van de bijzondere wet van 16 januari 1989)	374,2	373,8	367,8
02	49.20	Aanvullende middelen financieringswet	0,0	2328,7	3493,5
02	49.21	Gedeelde belastingen	314.463,1	315.166,6	313.227,0
02	49.26	Ontvangsten voortvloeiend uit toepassing van art. 73, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
Organisatieafdeling 83 - Gewestaangelegenheden					
<i>Programma 30 - Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig, voor gewestaangelegenheden</i>					
03	26.02	Nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen	450,0	150,0	356,9
03	36.01	Gewestelijke belastingen	19.907,5	20.505,2	22.818,3
03	49.18	Ontvangsten voortvloeiend uit art. 35 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 (tewerkstellingsprogramma's)	6.800,0	6.800,0	6.800,0
03	49.20	Solidariteitsmechanisme (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
03	49.22	Samengevoegde belastingen	223.725,5	224.398,8	226.029,4
03	69.01	Successierechten en recht van overgang bij overlijden	15.357,2	17.600,0	18.962,9
DEPARTEMENT 9 - COLLEGE VAN SECRETARISSEN-GENERAAL					
Organisatieafdeling 99 - College van Secretarissen-generaal					
<i>Programma 10 - Interdepartementale bestaansmiddelen</i>					
01	06.01	Diverse andere ontvangsten m.b.t. bestaansmiddelen	25,0	25,0	29,1
01	11.01	Terugbetaling van salarissen	106,0	122,8	102,0
01	11.03	Terugbetaling van GESCO-premies	71,0	71,0	53,6
01	11.04	Terugbetaling salarissen DAB Luchthaven Antwerpen en Oostende	195,7	195,7	134,3
01	12.01	Storting aan de Schatkist van niet-aangewende sommen door de rekenplichtigen die hun operaties doen door middel van voorschotten - Terugstorting van geldvoorschotten op bestaansmiddelen	55,0	55,0	36,7
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz. . . aangekocht op bestaansmiddelen	4,5	4,5	6,1
01	16.02	Terugstorting door de VOI's van de verzekeringspremies die aan de Vlaamse Gemeenschap in het kader van de pooling voor hen betaalt	13,3	13,3	6,8
01	77.01	Opbrengst van de verkoop van roerende vermogensgoederen aangekocht op bestaansmiddelen	3,0	3,0	3,8
<i>TOTAAL ONTVANGSTEN TITEL I-II</i>			604.737,2	611.208,3	615.540,6

CODE	ARTI- KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
TITEL III					
OPBRENGST VAN LENINGEN					
Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management					
<i>Programma 90 - Leningen</i>					
01	96.01	Opbrengsten van leningen (in Belgische frank)	30.000	30000	0,0
<i>TOTAAL ONTVANGSTEN TITEL III</i>			634.737,2	641.208,3	615.540,6

TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN 1999

(in miljoen BEF)

ARTIKEL	TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN	BEGROTING		INNING
		Initieel	Aangepast	
10.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
20.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
24.10 - 28.02	Inkomsten n.a.v. financieel-technische transacties m.b.t. overheidsgebouwen	0,0	0,0	0,2
24.10 - 76.03	Opbrengst uit beheer en vervreemding Cargovilproject (pro memorie)	0,0	0,0	143,6
24.10 - 86.01	Liquidatie van deelnemingen	0,0	0,0	0,0
24.30 - 06.17	Ontvangsten in het kader van de waarborgstelling m.b.t. de huisvesting	10,0	15,0	24,1
24.50 - 16.09	Ontvangsten intendancediensten	60,0	60,0	63,0
30.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	3,0	3,0	0,0
33.10 - 11.90	Terugvorderingen enveloppe HOBUE	36,0	36,0	33,4
33.10 - 11.91	Terugvordering personeel sectie KINE	56,6	56,6	1,6
34.30 - 16.90	Inschrijvingsgelden afstandsonderwijs	3,5	3,5	0,0
35.30 - 16.05	Ontvangsten voortvloeiend uit het vervoer van leerlingen	28,9	28,9	27,9
35.40 - 38.10	Ontvangsten in het kader van de navormingsprojecten	0,0	1,4	1,5
35.50 - 11.02	Terugbetaling van salarissen en salaristoelagen	736,1	680,3	1.863,4
39.20 - 16.90	Ontvangsten Tijdschrift "Klasse"	9,2	9,2	20,8
40.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	100,0	100,0	14,0
41.10 - 16.90	Inkomsten fonds Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies	0,0	0,0	1,3
42.20 - 16.02	Inkomsten in het kader van onderzoek en analyse inzake gezondheid, voor derden	4,0	4,0	2,7
45.50 - 06.12	Diverse opbrengsten (Fonds voor de Kunsten)	5,0	4,5	1,9
50.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	5,9	5,9	6,8
51.10 - 16.03	Inkomsten t.g.v. opdrachten van de PMV uitgevoerd in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest	25,0	25,0	0,0
53.20 - 36.90	Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 22.12.1995)	220,0	84,9	80,6
54.10 - 39.90	EOGFL-tegemoetkomingen	25,7	25,7	45,2
60.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding onroerende goederen (pro memorie)	0,0	0,0	4,7
61.30 - 36.03	Visserijverloven	36,0	36,0	35,4
61.40 - 36.09	Ontvangsten voortvloeiend uit de toepassing van de wetten en decreten op de ruilverkaveling en de landinrichting	10,0	10,0	95,9
61.40 - 39.06	EOGFL- en EFRO-inkomsten in het kader van de EU-verordening 2078/92 en ruilverkaveling en de landinrichting	1,0	1,0	0,0

ARTIKEL	TOEGEWENZEN ONTVANGSTEN	BEGROTING		INNING
		Initieel	Aangepast	
61.50 - 06.19	Inkomsten in het kader van de grondwaterreiniging (scha-defonds)	0,0	0,0	0,0
61.50 - 38.08	Inkomsten in het kader van de waterhuishouding, de polders en de watering	3,0	3,0	6,2
61.50 - 39.07	EOGFL- en EFRO-inkomsten in het kader van de waterhuishouding	0,0	0,0	2,5
62.10 - 16.11	Inkomsten in het kader van de planschade	93,0	93,0	64,2
62.10 - 36.90	Inkomsten vernieuwingsfonds	2,7	2,7	55,3
62.20 - 01.90	Inkomsten vernieuwingsfonds	0,0	10,0	0,0
62.20 - 16.12	Diverse opbrengsten in de sector Monumenten en Landschappen	7,0	7,0	5,1
62.40 - 58.01	Terugbetaling van premies uit de huisvestingssector	75,0	75,0	66,8
64.40 - 16.06	Verkoop van studies door het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout	6,0	6,0	6,0
70.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	0,0	0,0	0,0
71.10 - 06.90	Allerhande inkomsten m.b.t. het wetenschapsbeleid	0,0	0,0	12,7
99.10 - 76.04	Opbrengst uit vervreemding en beheer van administratieve gebouwen en hun aanhorigheden	25,0	25,0	33,5
	Totaal	1.587,6	1.412,6	2.720,3

LIJST 1: KREDIETVORMING 1999

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk-vl**: niet-gesplitste vastleggingskredieten;
- **ngk-or**: niet-gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **gvk**: gesplitste vastleggingskredieten;
- **gok**: gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **bvj**: bijkredieten vorige jaren;
- **begroting**: bedrag van de initiële begrotingskredieten;
- **aanpassing**: aanpassingen als gevolg van de aanpassingen van de begroting;
- **overdracht**: overdracht van kredieten van het vorig jaar, in afwijking van de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Voor de niet-gesplitste vastleggingskredieten (ngk-vl) werden deze bedragen niet gecontroleerd, maar berekend op basis van het uiteindelijk krediet min het initieel krediet, de aanpassing en de herverdelingen. De aanpassingen en herverdelingen werden voor deze ngk-vl per definitie gelijkgesteld aan deze van de niet-gesplitste ordonnanceringskredieten (ngk-or);
- **herverdeling**: kredietherverdelingen, zowel deze met decretale grondslag als de herverdelingen gebaseerd op artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit;
- **totaal**: uiteindelijk krediet.

(in miljoen BEF)

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	herverdeling	totaal	
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk-vl	1.985,0	278,5	0,0	0,0	2.263,5	
		ngk-or	1.985,0	278,5	0,0	0,0	2.263,5	
	<i>Totaal OAFD 00</i>		ngk-vl	1.985,0	278,5	0,0	0,0	2.263,5
			ngk-or	1.985,0	278,5	0,0	0,0	2.263,5
01 Vlaamse regering	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	31,2	44,0	0,0	2,5	77,7	
		ngk-or	31,2	44,0		2,5	77,7	
		gvk		0,0		0,0	0,0	
		bvj		0,6		0,0	0,6	
	<i>Totaal OAFD 01</i>		ngk-vl	31,2	44,0	0,0	2,5	77,7
			ngk-or	31,2	44,0		2,5	77,7
			gvk		0,0		0,0	0,0
			bvj		0,6		0,0	0,6
02 Minister-President en Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten kabinet Minister-President	ngk-vl	146,0	1,1	0,0	1,2	148,3	
		ngk-or	146,0	1,1		1,2	148,3	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
	20 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	ngk-vl	35,8	8,4	0,0	11,0	55,2	
		ngk-or	35,8	8,4		11,0	55,2	
		bvj		1,0		0,0	1,0	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervreiding	totaal
	<i>Totaal OAFD 02</i>	ngk-vl	181,8	9,5	0,0	12,2	203,5
		ngk-or	181,8	9,5		12,2	203,5
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
		bvj		1,0		0,0	1,0
03 Minister Vice-President	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	125,3	0,9	0,0	1,0	127,2
		ngk-or	125,3	0,9		1,0	127,2
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 03</i>	ngk-vl	125,3	0,9	0,0	1,0	127,2
		ngk-or	125,3	0,9		1,0	127,2
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	100,3	10,5	0,0	0,8	111,6
		ngk-or	100,3	10,5		0,8	111,6
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 04</i>	ngk-vl	100,3	10,5	0,0	0,8	111,6
		ngk-or	100,3	10,5		0,8	111,6
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
05 Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	116,8	9,1	0,0	1,0	126,9
		ngk-or	116,8	9,1		1,0	126,9
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 05</i>	ngk-vl	116,8	9,1	0,0	1,0	126,9
		ngk-or	116,8	9,1		1,0	126,9
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
06 Vlaams Minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	90,4	0,5	0,0	0,8	91,7
		ngk-or	90,4	0,5		0,8	91,7
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 06</i>	ngk-vl	90,4	0,5	0,0	0,8	91,7
		ngk-or	90,4	0,5		0,8	91,7
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	86,2	1,6	0,0	0,7	88,5
		ngk-or	86,2	1,6		0,7	88,5
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 07</i>	ngk-vl	86,2	1,6	0,0	0,7	88,5
		ngk-or	86,2	1,6		0,7	88,5
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	79,6	6,4	0,0	0,7	86,7
		ngk-or	79,6	6,4		0,7	86,7
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 08</i>	ngk-vl	79,6	6,4	0,0	0,7	86,7
		ngk-or	79,6	6,4		0,7	86,7
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
09 Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	87,3	2,1	0,0	0,7	90,1
		ngk-or	87,3	2,1		0,7	90,1
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	herverdeling	totaal
	<i>Totaal OAFD 09</i>	ngk-vl	87,3	2,1	0,0	0,7	90,1
		ngk-or	87,3	2,1		0,7	90,1
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
Totaal Hogere entiteiten		ngk-vl	2.883,9	363,1	0,0	20,4	3.267,4
		ngk-or	2.883,9	363,1	0,0	20,4	3.267,4
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
		bvj		1,6		0,0	1,6
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegenheden	ngk-vl	744,0	4,9	0,0	17,8	766,7
		ngk-or	744,0	4,9		17,8	766,7
		gvk	67,0	0,0		0,0	67,0
		gok	67,0	0,0		0,0	67,0
	20 Kanselarij en voorlichting	ngk-vl	492,5	0,0	0,0	0,0	492,5
		ngk-or	492,5	0,0		0,0	492,5
	30 Uitgaven m.b.t. de staats-hervorming	ngk-vl	10,0	-1,2	0,0	0,0	8,8
		ngk-or	10,0	-1,2		0,0	8,8
		bvj		1,2		0,0	1,2
	40 Gelijke kansenbeleid	ngk-vl	88,6	0,0	0,0	0,0	88,6
		ngk-or	88,6	0,0		0,0	88,6
	50 Permanente vorming en innovatie	ngk-vl	491,5	-7,1	475,5	0,0	959,9
		ngk-or	491,5	-7,1	796,7	0,0	1.281,1
	<i>Totaal OAFD 11</i>	ngk-vl	1.826,6	-3,4	475,5	17,8	2.316,5
		ngk-or	1.826,6	-3,4	796,7	17,8	2.637,7
		gvk	67,0	0,0		0,0	67,0
		gok	67,0	0,0		0,0	67,0
		bvj		1,2		0,0	1,2
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemene externe betrekkingen	ngk-vl	651,7	65,0	0,0	0,0	716,7
		ngk-or	651,7	65,0		0,0	716,7
		gvk	416,4	0,0	30,0	0,0	446,4
		gok	340,2	0,0	150,0	0,0	490,2
		bvj		4,2		0,0	4,2
	<i>Totaal OAFD 12</i>	ngk-vl	651,7	65,0	0,0	0,0	716,7
		ngk-or	651,7	65,0		0,0	716,7
		gvk	416,4	0,0	30,0	0,0	446,4
		gok	340,2	0,0	150,0	0,0	490,2
		bvj		4,2		0,0	4,2
Totaal Departement Coördinatie		ngk-vl	2.478,3	61,6	475,5	17,8	3.033,2
		ngk-or	2.478,3	61,6	796,7	17,8	3.354,4
		gvk	483,4	0,0	30,0	0,0	513,4
		gok	407,2	0,0	150,0	0,0	557,2
		bvj		5,4		0,0	5,4

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervreiding	totaal	
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk-vl	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		ngk-or	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gvk	13,4	0,0		0,0	13,4	
		gok	11,0	0,0		0,0	11,0	
	<i>Totaal OAFD 21</i>		ngk-vl	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gvk	13,4	0,0		0,0	13,4	
		gok	11,0	0,0		0,0	11,0	
	24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk-vl	862,4	270,3	72,4	-249,9	955,2
			ngk-or	862,4	270,3	188,1	-249,9	1.070,9
bvj				0,9		0,0	0,9	
20 Reservevorming voor toekomstige lasten		ngk-vl	4.700,0	0,0	0,0	0,0	4.700,0	
		ngk-or	4.700,0	0,0		0,0	4.700,0	
30 Waarborg		gvk	160,0	0,0		0,0	160,0	
		gok	160,0	0,0		0,0	160,0	
40 Rechtstreekse schuld		ngk-vl	13.821,5	223,5	6,9	-620,2	13.431,7	
		ngk-or	13.821,5	223,5	25,4	-620,2	13.450,2	
60 Provisionele kredieten		ngk-vl	4.732,2	-1.033,0	4.148,5	-3.267,2	4.580,5	
		ngk-or	4.732,2	-1.033,0	4.148,5	-3.267,2	4.580,5	
70 Achterstallen		ngk-vl	919,4	0,0	0,0	0,0	919,4	
		ngk-or	919,4	0,0	0,0	0,0	919,4	
		gvk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		gok	0,0	0,0	1,3	0,0	1,3	
80 Indirecte schuld		ngk-vl	8.916,8	4.599,5	0,0	620,2	14.136,5	
		ngk-or	8.916,8	4.599,5		620,2	14.136,5	
<i>Totaal OAFD 24</i>		ngk-vl	33.952,3	4.060,3	4.227,8	-3.517,1	38.723,3	
		ngk-or	33.952,3	4.060,3	4.362,1	-3.517,1	38.857,6	
		gvk	160,0	0,0	0,0	0,0	160,0	
		gok	160,0	0,0	1,3	0,0	161,3	
		bvj		0,9		0,0	0,9	
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk-vl	1.099,4	-0,5	1.567,3	0,0	2.666,2	
		ngk-or	1.099,4	-0,5	1.625,2	0,0	2.724,1	
		gvk	445,5	25,6	31,9	0,0	503,0	
		gok	410,9	26,0	32,0	0,0	468,9	
	<i>Totaal OAFD 26</i>		ngk-vl	1.099,4	-0,5	1.567,3	0,0	2.666,2
		ngk-or	1.099,4	-0,5	1.625,2	0,0	2.724,1	
		gvk	445,5	25,6	31,9	0,0	503,0	
		gok	410,9	26,0	32,0	0,0	468,9	
	Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		ngk-vl	35.051,7	4.059,8	5.795,0	-3.517,1	41.389,4
		ngk-or	35.051,7	4.059,8	5.987,2	-3.517,1	41.581,6	
	gvk	618,9	25,6	31,9	0,0	676,4		
	gok	581,9	26,0	33,3	0,0	641,2		
	bvj		0,9		0,0	0,9		

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	herverdeling	totaal	
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk-vl	62.936,6	400,7	0,0	1.561,5	64.898,8	
		ngk-or	62.936,6	400,7		1.561,5	64.898,8	
		bvj		63,4		0,0	63,4	
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk-vl	8.256,7	46,9	0,0	184,6	8.488,2	
		ngk-or	8.256,7	46,9		184,6	8.488,2	
		bvj		13,7		0,0	13,7	
	<i>Totaal OAFD 31</i>		ngk-vl	71.193,3	447,6	0,0	1.746,1	73.387,0
			ngk-or	71.193,3	447,6		1.746,1	73.387,0
			bvj		77,1		0,0	77,1
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk-vl	99.048,1	60,4	0,0	1.902,0	101.010,5	
		ngk-or	99.048,1	60,4		1.902,0	101.010,5	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gok	0,2	0,0		0,0	0,2	
		bvj		166,4		0,0	166,4	
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk-vl	7.364,4	119,9	0,0	197,2	7.681,5	
		ngk-or	7.364,4	119,9		197,2	7.681,5	
		bvj		13,4		0,0	13,4	
	<i>Totaal OAFD 32</i>		ngk-vl	106.412,5	180,3	0,0	2.099,2	108.692,0
			ngk-or	106.412,5	180,3		2.099,2	108.692,0
			gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
			gok	0,2	0,0		0,0	0,2
		bvj		179,8		0,0	179,8	
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk-vl	20.220,6	-13,3	39,1	1,7	20.248,1	
		ngk-or	20.220,6	-13,3	39,1	1,7	20.248,1	
		bvj		0,1		0,0	0,1	
	20 Universitair onderwijs	ngk-vl	22.656,7	-18,0	0,0	0,0	22.638,7	
		ngk-or	22.656,7	-18,0	0,0	0,0	22.638,7	
		bvj		1,2		0,0	1,2	
	30 Coördinatie Hoger Onderwijsbeleid	ngk-vl	99,2	1,0	0,0	0,1	100,3	
		ngk-or	99,2	1,0		0,1	100,3	
	<i>Totaal OAFD 33</i>		ngk-vl	42.976,5	-30,3	39,1	1,8	42.987,1
			ngk-or	42.976,5	-30,3	39,1	1,8	42.987,1
		bvj		1,3		0,0	1,3	
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds kunstonderwijs	ngk-vl	4.510,3	56,6	0,0	131,1	4.698,0	
		ngk-or	4.510,3	56,6		131,1	4.698,0	
		bvj		12,4		0,0	12,4	
	20 Onderwijs sociale promotie	ngk-vl	4.291,8	-71,5	0,0	215,8	4.436,1	
		ngk-or	4.291,8	-71,5		215,8	4.436,1	
		bvj		21,0		0,0	21,0	
	30 Afstandsonderwijs	ngk-vl	72,3	0,0	0,0	0,0	72,3	
		ngk-or	72,3	0,0		0,0	72,3	
	40 Basiseducatie	ngk-vl	597,4	-0,3	0,0	4,1	601,2	
		ngk-or	597,4	-0,3		4,1	601,2	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	over- dracht	herver- deling	totaal
	<i>Totaal OAFD 34</i>	ngk-vl	9.471,8	-15,2	0,0	351,0	9.807,6
		ngk-or	9.471,8	-15,2		351,0	9.807,6
		bvj		33,4		0,0	33,4
35 Administratie Onder- steuning	10 Studietoelagen en finan- ciering	ngk-vl	2.486,5	0,0	0,0	0,0	2.486,5
		ngk-or	2.486,5	0,0		0,0	2.486,5
	20 PMS-centra	ngk-vl	3.245,7	17,5	0,0	41,1	3.304,3
		ngk-or	3.245,7	17,5		41,1	3.304,3
		bvj		4,6		0,0	4,6
	30 Leerlingenvervoer	ngk-vl	1.734,3	35,7	0,0	8,8	1.778,8
		ngk-or	1.734,3	35,7		8,8	1.778,8
	40 Algemeen onderwijs en vorming	ngk-vl	7.026,2	1.494,5	0,0	27,1	8.547,8
		ngk-or	7.026,2	1.494,5	65,1	27,1	8.612,9
		bvj		0,9		0,0	0,9
	<i>Totaal OAFD 35</i>	ngk-vl	14.492,7	1.547,7	0,0	77,0	16.117,4
		ngk-or	14.492,7	1.547,7	65,1	77,0	16.182,5
		bvj		5,5		0,0	5,5
39 Diensten van de Secreta- ris-generaal	10 Provisionele kredieten	ngk-vl	2.323,3	94,2	0,0	-2.376,9	40,6
		ngk-or	2.323,3	94,2		-2.376,9	40,6
	20 Coördinatie beleid- en gegevensbeheer	ngk-vl	1.568,0	88,2	10,2	25,4	1.691,8
		ngk-or	1.568,0	88,2	22,9	25,4	1.704,5
		gvk	114,4	0,0		0,0	114,4
		gok	127,0	0,0		0,0	127,0
		bvj		0,8		0,0	0,8
	<i>Totaal OAFD 39</i>	ngk-vl	3.891,3	182,4	10,2	-2.351,5	1.732,4
		ngk-or	3.891,3	182,4	22,9	-2.351,5	1.745,1
		gvk	114,4	0,0		0,0	114,4
		gok	127,0	0,0		0,0	127,0
		bvj		0,8		0,0	0,8
Totaal Departement Onderwijs		ngk-vl	248.438,1	2.312,5	49,3	1.923,6	252.723,5
		ngk-or	248.438,1	2.312,5	127,1	1.923,6	252.801,3
		gvk	114,4	0,0		0,0	114,4
		gok	127,2	0,0		0,0	127,2
		bvj		297,9		0,0	297,9
40 Departement WVC (Algemeen)	20 Infrastructuur inzake persoonsgebonden aan- gelegenheden	ngk-vl	8.476,1	-1.570,6	0,0	0,0	6.905,5
		ngk-or	8.476,1	-1.570,6	0,0	0,0	6.905,5
	<i>Totaal OAFD 40</i>	ngk-vl	8.476,1	-1.570,6	0,0	0,0	6.905,5
		ngk-or	8.476,1	-1.570,6	0,0	0,0	6.905,5
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Wel- zijn	10 Algemeen welzijnsbeleid	ngk-vl	66,7	0,0	0,0	10,0	76,7
		ngk-or	66,7	0,0		10,0	76,7
		gvk	37,6	3,0		0,0	40,6
		gok	41,3	2,0		0,0	43,3
	20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk-vl	6.272,4	-68,3	0,0	120,8	6.324,9
		ngk-or	6.272,4	-68,3	0,0	120,8	6.324,9

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	over- dracht	herver- deling	totaal
	30 Bejaardenzorg	ngk-vl	79,8	0,0	0,0	0,0	79,8
		ngk-or	79,8	0,0		0,0	79,8
		gvk	357,9	-3,2		0,0	354,7
		gok	20,2	-2,0		0,0	18,2
40 Gezinsaanleggenheden	ngk-vl	ngk-vl	14.342,9	99,3	0,0	243,3	14.685,5
		ngk-or	14.342,9	99,3	139,2	243,3	14.824,7
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
50 Gehandicaptenzorg	ngk-vl	ngk-vl	30.190,2	1.179,9	0,0	450,4	31.820,5
		ngk-or	30.190,2	1.179,9	85,1	450,4	31.905,6
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
60 Maatschappelijk op- bouwwerk	ngk-vl	ngk-vl	173,0	0,0	0,0	1,5	174,5
		ngk-or	173,0	0,0		1,5	174,5
70 Maatschappelijk welzijn	ngk-vl	ngk-vl	2.147,6	25,4	0,0	61,9	2.234,9
		ngk-or	2.147,6	25,4		61,9	2.234,9
		gvk	45,4	0,0		0,0	45,4
		gok	38,0	0,0		0,0	38,0
80 Integratie kansarmen	gvk	gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
		gok	91,0	0,0		0,0	91,0
<i>Totaal OAFD 41</i>		ngk-vl	53.272,6	1.236,3	0,0	887,9	55.396,8
		ngk-or	53.272,6	1.236,3	224,3	887,9	55.621,1
		gvk	440,9	-0,2		0,0	440,7
		gok	210,5	0,0		0,0	210,5
42 Administratie Gezond- heidszorg	10 Volksgezondheid	ngk-vl	1.317,6	0,0	0,0	9,8	1.327,4
		ngk-or	1.317,6	0,0		9,8	1.327,4
		gvk	152,2	0,0		0,0	152,2
		gok	110,2	0,0		23,2	133,4
		bvj		0,8		0,0	0,8
	20 Medisch-sociaal beleid	ngk-vl	1.278,6	-0,2	0,0	6,5	1.284,9
		ngk-or	1.278,6	-0,2		6,5	1.284,9
		gvk	589,9	-0,1		0,0	589,8
		gok	588,1	0,0	0,0	125,2	713,3
		<i>Totaal OAFD 42</i>		ngk-vl	2.596,2	-0,2	0,0
		ngk-or	2.596,2	-0,2		16,3	2.612,3
		gvk	742,1	-0,1		0,0	742,0
		gok	698,3	0,0	0,0	148,4	846,7
		bvj		0,8		0,0	0,8
45 Administratie Cultuur	10 Jeugdwerk	ngk-vl	1.515,4	-1,5	0,0	4,4	1.518,3
		ngk-or	1.515,4	-1,5		4,4	1.518,3
	20 Volksontwikkeling en bibliothekeken	ngk-vl	4.032,1	6,5	0,0	34,0	4.072,6
		ngk-or	4.032,1	6,5		34,0	4.072,6
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0
		gok	7,4	0,0		3,5	10,9

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	herverdeling	totaal	
	30 Beeldende kunst en musea	ngk-vl	436,6	-2,2	4,7	-1,4	437,7	
		ngk-or	436,6	-2,2	9,8	-1,4	442,8	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gok	17,5	0,0		8,3	25,8	
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk-vl	3.075,2	57,2	0,0	5,9	3.138,3	
		ngk-or	3.075,2	57,2		5,9	3.138,3	
		bvj		0,2		0,0	0,2	
	50 Algemeen cultuurbeleid	ngk-vl	1.263,6	-19,0	0,0	19,0	1.263,6	
		ngk-or	1.263,6	-19,0	221,3	19,0	1.484,9	
		gvk	7,0	0,0		0,0	7,0	
		gok	13,3	0,0		0,0	13,3	
		bvj		0,9		0,0	0,9	
	<i>Totaal OAFD 45</i>		ngk-vl	10.322,9	41,0	4,7	61,9	10.430,5
			ngk-or	10.322,9	41,0	231,1	61,9	10.656,9
			gvk	7,0	0,0		0,0	7,0
			gok	38,2	0,0		11,8	50,0
			bvj		1,1		0,0	1,1
	49 Diensten van de Secretaris-generaal	10 Dotatie BLOSO	ngk-vl	1.414,1	0,9	0,0	12,4	1.427,4
			ngk-or	1.414,1	0,9	26,5	12,4	1.453,9
		20 Toerisme	ngk-vl	1.134,0	-11,4	0,0	2,4	1.125,0
ngk-or			1.134,0	-11,4	107,7	2,4	1.232,7	
gvk			128,8	-0,1		0,0	128,7	
40 Sport en recreatie		gok	115,0	0,0		0,0	115,0	
		gok	12,0	0,0		0,0	12,0	
90 Algemene uitgaven WVC		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gok	390,0	0,0		-160,2	229,8	
<i>Totaal OAFD 49</i>		ngk-vl	2.548,1	-10,5	0,0	14,8	2.552,4	
		ngk-or	2.548,1	-10,5	134,2	14,8	2.686,6	
		gvk	128,8	-0,1		0,0	128,7	
		gok	517,0	0,0		-160,2	356,8	
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		ngk-vl	77.215,9	-304,0	4,7	980,9	77.897,5	
		ngk-or	77.215,9	-304,0	589,6	980,9	78.482,4	
		gvk	1.318,8	-0,4		0,0	1.318,4	
		gok	1.464,0	0,0	0,0	0,0	1.464,0	
		bvj		1,9		0,0	1,9	
51 Administratie Economie	10 Algemeen economisch beleid	ngk-vl	1.271,5	-9,1	0,0	10,9	1.273,3	
		ngk-or	1.271,5	-9,1	3,2	10,9	1.276,5	
		gvk	34,4	0,1		0,0	34,5	
		gok	259,4	0,0		0,0	259,4	
	20 Economisch ondersteuningsbeleid	ngk-vl	9.496,0	-1.573,1	0,0	0,0	7.922,9	
		ngk-or	9.496,0	-1.573,1	0,0	0,0	7.922,9	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervre- deling	totaal	
	40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk-vl	887,3	-84,7	0,0	2,4	805,0	
		ngk-or	887,3	-84,7		2,4	805,0	
		gvk	230,7	-0,1		0,0	230,6	
		gok	312,0	0,0		0,0	312,0	
		bvj		1,3		0,0	1,3	
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk-vl	41,7	0,0	0,0	0,0	41,7	
		ngk-or	41,7	0,0		0,0	41,7	
		gvk	109,2	-0,1		0,0	109,1	
		gok	115,3	0,0		0,0	115,3	
		bvj		0,9		0,0	0,9	
	70 Toerisme	ngk-vl		2,0	0,0	0,0	2,0	
		ngk-or		2,0		0,0	2,0	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
	90 Extern economisch beleid	ngk-vl	349,9	-75,0	0,0	0,0	274,9	
		ngk-or	349,9	-75,0	0,0	0,0	274,9	
		gvk	252,6	0,0		0,0	252,6	
		gok	300,0	0,0		0,0	300,0	
	<i>Totaal OAFD 51</i>		ngk-vl	12.046,4	-1.739,9	0,0	13,3	10.319,8
			ngk-or	12.046,4	-1.739,9	3,2	13,3	10.323,0
			gvk	626,9	-0,1		0,0	626,8
		gok	986,7	0,0		0,0	986,7	
		bvj		2,2		0,0	2,2	
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk-vl	3.381,7	-0,4	0,0	43,2	3.424,5	
		ngk-or	3.381,7	-0,4	0,0	43,2	3.424,5	
	20 Middenstandsvorming	ngk-vl	1.944,4	-1,6	0,0	0,6	1.943,4	
		ngk-or	1.944,4	-1,6	0,0	0,6	1.943,4	
	40 Werkgelegenheid	ngk-vl	25.427,2	-3,4	1.197,7	90,0	26.711,5	
		ngk-or	25.427,2	-3,4	1.465,6	90,0	26.979,4	
	<i>Totaal OAFD 52</i>		ngk-vl	30.753,3	-5,4	1.197,7	133,8	32.079,4
			ngk-or	30.753,3	-5,4	1.465,6	133,8	32.347,3
	53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk-vl	52.396,1	565,0	90,0	0,0	53.051,1
			ngk-or	52.396,1	565,0	90,0	0,0	53.051,1
gvk			204,6	-0,3		0,0	204,3	
gok			191,1	-0,2		0,0	190,9	
bvj				0,2		0,0	0,2	
20 Sociaal Impulsfonds		ngk-vl		0,0	0,0	50,0	50,0	
		ngk-or		0,0		50,0	50,0	
		gvk	7.428,8	0,0	205,0	0,0	7.633,8	
		gok	7.429,8	100,0		0,0	7.529,8	
		<i>Totaal OAFD 53</i>		ngk-vl	52.396,1	565,0	90,0	50,0
		ngk-or	52.396,1	565,0	90,0	50,0	53.101,1	
		gvk	7.633,4	-0,3	205,0	0,0	7.838,1	
		gok	7.620,9	99,8		0,0	7.720,7	
		bvj		0,2		0,0	0,2	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervreiding	totaal	
54 Landbouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	ngk-vl	1.900,5	-111,1	76,0	0,0	1.865,4	
		ngk-or	1.900,5	-111,1	133,4	0,0	1.922,8	
	<i>Totaal OAFD 54</i>		ngk-vl	1.900,5	-111,1	76,0	0,0	1.865,4
		ngk-or	1.900,5	-111,1	133,4	0,0	1.922,8	
Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk-vl	97.096,3	-1.291,4	1.363,7	197,1	97.365,7	
		ngk-or	97.096,3	-1.291,4	1.692,2	197,1	97.694,2	
		gvk	8.260,3	-0,4	205,0	0,0	8.464,9	
		gok	8.607,6	99,8		0,0	8.707,4	
		bvj		2,4		0,0	2,4	
61 Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	ngk-vl	7.712,3	-183,7	0,0	3,4	7.532,0	
		ngk-or	7.712,3	-183,7		3,4	7.532,0	
		gvk	208,3	5,8		0,0	214,1	
		gok	369,0	5,9		0,0	374,9	
		bvj		4,3		0,0	4,3	
	20 Natuur	ngk-vl	117,9	1,7	0,0	0,7	120,3	
		ngk-or	117,9	1,7		0,7	120,3	
		gvk	5,8	0,0		0,0	5,8	
		gok	46,9	0,0		0,0	46,9	
		bvj		0,3		0,0	0,3	
	30 Bos en groen	ngk-vl	74,0	2,6	0,0	0,0	76,6	
		ngk-or	74,0	2,6		0,0	76,6	
		gvk	100,1	-2,6		0,0	97,5	
		gok	102,3	-2,6		0,0	99,7	
	40 Landbeheer	ngk-vl	906,2	6,2	0,0	8,4	920,8	
		ngk-or	906,2	6,2	23,9	8,4	944,7	
		gvk	529,6	49,7		0,0	579,3	
		gok	506,1	35,0		0,0	541,1	
	50 Waterbeheer	ngk-vl	429,1	-7,5	0,0	0,0	421,6	
		ngk-or	429,1	-7,5		0,0	421,6	
		gvk	567,4	-0,5		0,0	566,9	
		gok	559,8	0,0		0,0	559,8	
		bvj		12,5		0,0	12,5	
	<i>Totaal OAFD 61</i>		ngk-vl	9.239,5	-180,7	0,0	12,5	9.071,3
			ngk-or	9.239,5	-180,7	23,9	12,5	9.095,2
			gvk	1.411,2	52,4		0,0	1.463,6
			gok	1.584,1	38,3		0,0	1.622,4
			bvj		17,1		0,0	17,1
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en Grondbeleid	ngk-vl	37,2	0,0	0,0	0,0	37,2	
		ngk-or	37,2	0,0		0,0	37,2	
		gvk	646,9	-0,1		0,0	646,8	
		gok	839,7	0,0		0,0	839,7	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	herverdeling	totaal	
	20 Monumenten en landschappen	ngk-vl	115,5	0,0	0,0	0,0	115,5	
		ngk-or	115,5	0,0		0,0	115,5	
		gvk	1.690,3	-1,3		0,0	1.689,0	
		gok	1.279,3	0,0		0,0	1.279,3	
	30 Monumenten en landschappen, lasten van het verleden	gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
	40 Huisvesting	ngk-vl	4.485,4	0,0	105,0	0,0	4.590,4	
		ngk-or	4.485,4	0,0	105,0	0,0	4.590,4	
		gvk	7.250,2	-341,0	1.887,4	0,0	8.796,6	
		gok	7.696,2	-193,3	82,7	0,0	7.585,6	
	60 Sociaal grond- en woningbeleid	ngk-vl	115,3	0,0	0,0	0,0	115,3	
		ngk-or	115,3	0,0	75,0	0,0	190,3	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gok	33,2	0,0		0,0	33,2	
	<i>Totaal OAFD 62</i>		ngk-vl	4.753,4	0,0	105,0	0,0	4.858,4
		ngk-or	4.753,4	0,0	180,0	0,0	4.933,4	
		gvk	9.587,4	-342,4	1.887,4	0,0	11.132,4	
	gok	9.848,4	-193,3	82,7	0,0	9.737,8		
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen	ngk-vl	262,7	-1,3	0,0	1,1	262,5	
		ngk-or	262,7	-1,3	0,0	1,1	262,5	
		gvk	4.440,0	-3,1	200,0	0,0	4.636,9	
		gok	4.301,3	0,0	200,0	0,0	4.501,3	
		bvj		25,0		0,0	25,0	
	20 Gemeenschappelijk vervoer	ngk-vl	10.033,5	13,8	0,0	121,5	10.168,8	
		ngk-or	10.033,5	13,8	0,0	121,5	10.168,8	
		gvk	2.485,2	-25,1		0,0	2.460,1	
		gok	2.671,5	0,0		0,0	2.671,5	
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk-vl	93,6	0,0	0,0	0,0	93,6	
		ngk-or	93,6	0,0		0,0	93,6	
		gvk	211,1	-0,2		0,0	210,9	
		gok	216,2	0,0		0,0	216,2	
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk-vl	64,3	-0,4	0,0	0,0	63,9	
		ngk-or	64,3	-0,4		0,0	63,9	
		bvj		0,4		0,0	0,4	
	<i>Totaal OAFD 63</i>		ngk-vl	10.454,1	12,1	0,0	122,6	10.588,8
		ngk-or	10.454,1	12,1	0,0	122,6	10.588,8	
		gvk	7.136,3	-28,4	200,0	0,0	7.307,9	
		gok	7.189,0	0,0	200,0	0,0	7.389,0	
	bvj		25,4		0,0	25,4		
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en binnenvaart	ngk-vl	586,2	0,1	0,0	2,6	588,9	
		ngk-or	586,2	0,1	33,8	2,6	622,7	
		gvk	1.218,8	-0,8		-5,0	1.213,0	
		gok	1.218,6	0,0		-171,9	1.046,7	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervreiding	totaal	
	20 Havens	ngk-vl	56,9	-0,5	0,0	0,0	56,4	
		ngk-or	56,9	-0,5		0,0	56,4	
		gvk	5.513,6	-4,3	1.071,0	-20,0	6.560,3	
		gok	5.126,7	0,0	336,6	2.019,4	7.482,7	
	30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk-vl	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	
		ngk-or	3,0	0,0		0,0	3,0	
		gvk	355,5	-0,2		0,0	355,3	
		gok	360,1	0,0		50,0	410,1	
	40 Algemeen infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk-vl	61,1	0,0	0,0	0,0	61,1	
		ngk-or	61,1	0,0		0,0	61,1	
	50 Zeewezen	ngk-vl	972,9	-22,4	0,0	0,0	950,5	
		ngk-or	972,9	-22,4		0,0	950,5	
		gvk	297,1	67,9		0,0	365,0	
		gok	247,7	68,0		-22,5	293,2	
		bvj		3,1		0,0	3,1	
	60 Integraal Waterbeheer	gvk	300,0	599,7		0,0	899,7	
gok		300,0	600,0		-400,0	500,0		
<i>Totaal OAFD 64</i>		ngk-vl	1.680,1	-22,8	0,0	2,6	1.659,9	
		ngk-or	1.680,1	-22,8	33,8	2,6	1.693,7	
		gvk	7.685,0	662,3	1.071,0	-25,0	9.393,3	
		gok	7.253,1	668,0	336,6	1.475,0	9.732,7	
		bvj		3,1		0,0	3,1	
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk-vl	39,3	0,0	0,0	0,0	39,3	
		ngk-or	39,3	0,0		0,0	39,3	
		gvk	6,0	0,0		0,0	6,0	
		gok	2,0	0,0		0,0	2,0	
	<i>Totaal OAFD 66</i>		ngk-vl	39,3	0,0	0,0	0,0	39,3
			ngk-or	39,3	0,0		0,0	39,3
			gvk	6,0	0,0		0,0	6,0
			gok	2,0	0,0		0,0	2,0
	69 Diensten van de Secretaris-generaal	90 Algemene uitgaven	ngk-vl	20.318,6	220,2	0,0	0,0	20.538,8
			ngk-or	20.318,6	220,2		0,0	20.538,8
gvk			0,0	0,0		0,0	0,0	
gok			1.500,0	0,0		-1.500,0	0,0	
<i>Totaal OAFD 69</i>		ngk-vl	20.318,6	220,2	0,0	0,0	20.538,8	
		ngk-or	20.318,6	220,2		0,0	20.538,8	
		gvk	0,0	0,0		0,0	0,0	
		gok	1.500,0	0,0		-1.500,0	0,0	
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur		ngk-vl	46.485,0	28,8	105,0	137,7	46.756,5	
		ngk-or	46.485,0	28,8	237,7	137,7	46.889,2	
		gvk	25.825,9	343,9	3.158,3	-25,0	29.303,1	
		gok	27.376,6	513,0	619,3	-25,0	28.483,9	
		bvj		45,6		0,0	45,6	

organisatieafdeling	programma		begroting	aanpassing	overdracht	hervreiding	totaal	
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen wetenschapsbeleid	ngk-vl	958,3	322,2	0,0	0,0	1.280,5	
		ngk-or	958,3	322,2	14,6	0,0	1.295,1	
		gvk	1.051,5	5,4		0,0	1.056,9	
		gok	935,1	15,7		0,0	950,8	
	20 Wetenschapsbeleid academisch onderzoek	ngk-vl	6.404,2	-56,5	0,0	0,0	6.347,7	
		ngk-or	6.404,2	-56,5		0,0	6.347,7	
	30 Wetenschapsbeleid economische finaliteit	ngk-vl	7.634,3	-1.153,4	0,0	3,6	6.484,5	
		ngk-or	7.634,3	-1.153,4	300,9	3,6	6.785,4	
		gvk	823,6	99,6	5,8		929,0	
		gok	702,8	20,0	99,4	0,0	822,2	
	<i>Totaal OAFD 71</i>		ngk-vl	14.996,8	-887,7	0,0	3,6	14.112,7
		ngk-or	14.996,8	-887,7	315,5	3,6	14.428,2	
		gvk	1.875,1	105,0	5,8	0,0	1.985,9	
		gok	1.637,9	35,7	99,4	0,0	1.773,0	
72 Administratie Media	10 Media en film	ngk-vl	354,8	35,0	0,0	0,0	389,8	
		ngk-or	354,8	35,0	0,0	0,0	389,8	
	20 Dotatie aan de VRT	ngk-vl	8.318,0	0,0	0,0	0,0	8.318,0	
		ngk-or	8.318,0	0,0	0,0	0,0	8.318,0	
	<i>Totaal OAFD 72</i>		ngk-vl	8.672,8	35,0	0,0	0,0	8.707,8
		ngk-or	8.672,8	35,0	0,0	0,0	8.707,8	
Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media		ngk-vl	23.669,6	-852,7	0,0	3,6	22.820,5	
	ngk-or	23.669,6	-852,7	315,5	3,6	23.136,0		
	gvk	1.875,1	105,0	5,8	0,0	1.985,9		
	gok	1.637,9	35,7	99,4	0,0	1.773,0		
99 College van Secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk-vl	21.366,5	271,2	359,4	261,0	22.258,1	
		ngk-or	21.366,5	271,2	403,4	261,0	22.302,1	
		bvj		43,2		0,0	43,2	
	<i>Totaal OAFD 99</i>		ngk-vl	21.366,5	271,2	467,4	261,0	22.366,1
		ngk-or	21.366,5	271,2	403,4	261,0	22.410,1	
	bvj		43,2		0,0	43,2		
Totaal Interdepartementale bestaansmiddelen		ngk-vl	21.366,5	271,2	359,4	261,0	22.258,1	
	ngk-or	21.366,5	271,2	403,4	261,0	22.302,1		
	bvj		43,2		0,0	43,2		
Algemeen totaal		ngk-vl	554.685,3	4.648,9	8.152,6	25,0	567.511,8	
	ngk-or	554.685,3	4.648,9	10.149,5	25,0	569.508,7		
	gvk	38.496,8	473,7	3.431,1	-25,0	42.376,6		
	gok	40.202,4	674,5	902,0	-25,0	41.753,9		
	bvj		398,9		0,0	398,9		

LIJST 2: AANWENDING KREDIETEN 1999 LOPEND JAAR

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk**: niet-gesplitste kredieten;
- **gk**: gesplitste kredieten;
- **vrk**: variabele kredieten (begrotingsfondsen);
- **bvj**: bijkredieten vorige jaren.

(in miljoen BEF)

organisatieafdeling	programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk	2.263,5	2.263,5	100,0	2.263,5	2.263,5	100,0
	<i>Totaal OAFD 00</i>	ngk	2.263,5	2.263,5	100,0	2.263,5	2.263,5	100,0
01 Vlaamse Regering	10 Algemene werkingskosten	ngk	77,7	74,5	95,9	77,7	18,5	23,8
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		bvj	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 01</i>	ngk	77,7	74,5	95,9	77,7	18,5	23,8
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		bvj	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0
02 Minister-President en Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten kabinet Minister-President	ngk	148,3	148,3	100,0	148,3	112,7	76,0
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	20 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	ngk	55,2	55,3	100,3	55,2	37,1	67,2
		bvj	1,0	1,0	100,0	1,0	1,0	100,0
	<i>Totaal OAFD 02</i>	ngk	203,5	203,6	100,1	203,5	149,8	73,6
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		bvj	1,0	1,0	100,0	1,0	1,0	100,0
03 Minister Vice-President	10 Algemene werkingskosten	ngk	127,2	127,2	100,0	127,2	80,3	63,1
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 03</i>	ngk	127,2	127,2	100,0	127,2	80,3	63,1
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk	111,6	111,6	100,0	111,6	68,4	61,3
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 04</i>	ngk	111,6	111,6	100,0	111,6	68,4	61,3
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
05 Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk	126,9	126,9	100,0	126,9	112,4	88,6
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 05</i>	ngk	126,9	126,9	100,0	126,9	112,4	88,6
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

organisatieafdeling	programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %	
06 Vlaams Minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	10 Algemene werkings- kosten	ngk	91,7	91,7	100,0	91,7	81,4	88,7	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 06</i>		ngk	91,7	91,7	100,0	91,7	81,4	88,7
			gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkings- kosten	ngk	88,5	88,5	100,0	88,5	76,0	85,9	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 07</i>		ngk	88,5	88,5	100,0	88,5	76,0	85,9
			gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkings- kosten	ngk	86,7	86,7	100,0	86,7	70,9	81,8	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 08</i>		ngk	86,7	86,7	100,0	86,7	70,9	81,8
			gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09 Vlaams Minister van Financiën, Be- groting en Gezond- heidsbeleid	10 Algemene werkings- kosten	ngk	90,1	90,1	100,0	90,1	74,9	83,1	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 09</i>		ngk	90,1	90,1	100,0	90,1	74,9	83,1
			gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Hogere entitei- ten			ngk	3.267,4	3.264,4	99,9	3.267,4	2.996,1	91,7
			gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
			bvj	1,6	1,0	62,5	1,6	1,0	62,5
<i>Totaal alle kredieten Hoge- re entiteiten</i>				3.269,0	3.265,4	99,9	3.269,0	2.997,1	91,7

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %
10 Departement COO (Algemeen)	10 Algemene departe- mentale uitrustings- kosten)	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 10</i>	vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegen- heden	ngk	766,7	741,4	96,7	766,7	627,6	81,9
		gk	67,0	67,0	100,0	67,0	23,6	35,2
	20 Kanselarij en voorlich- ting	ngk	492,5	434,8	88,3	492,5	279,8	56,8
	30 Uitgaven m.b.t. de staatsvorming	ngk	8,8	5,2	59,5	8,8	2,0	22,6
		bvj	1,2	1,2	99,5	1,2	1,2	99,5
	40 Gelijke kansenbeleid	ngk	88,6	88,3	99,6	88,6	34,7	39,2
	50 Permanente vorming en innovatie	ngk	959,9	300,5	31,3	1.281,1	91,3	7,1
	<i>Totaal OAFD 11</i>	ngk	2.316,5	1.570,2	67,8	2.637,7	1.035,4	39,3
		gk	67,0	67,0	100,0	67,0	23,6	35,2
		bvj	1,2	1,2	99,5	1,2	1,2	99,5
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemene externe betrekkingen	ngk	716,7	616,6	86,0	716,7	352,0	49,1
		gk	446,4	384,6	86,1	490,2	202,5	41,3
		bvj	4,2	4,3	101,3	4,2	4,2	100,9
		<i>Totaal OAFD 12</i>	ngk	716,7	616,6	86,0	716,7	352,0
		gk	446,4	384,6	86,1	490,2	202,5	41,3
		bvj	4,2	4,3	101,3	4,2	4,2	100,9
Totaal Departement Coördinatie		ngk	3.033,2	2.186,8	72,1	3.354,4	1.387,5	41,4
		gk	513,4	451,6	88,0	557,2	226,1	40,6
		vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		bvj	5,4	5,4	100,9	5,4	5,4	100,6
	<i>Totaal alle kredieten Departement Coördinatie</i>		3.552,0	2.643,8	74,4	3.917,0	1.619,0	41,3

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %	
20 Departement AZF (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	2,4	1,7	67,7	2,4	0,0	0,0	
		<i>Totaal OAFD 20</i>	vrk	2,4	1,7	67,7	2,4	0,0	0,0
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		gk	13,4	11,7	87,5	11,0	1,7	15,8	
		<i>Totaal OAFD 21</i>	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		gk	13,4	11,7	87,5	11,0	1,7	15,8	
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk	955,2	921,2	96,4	1.070,9	839,4	78,4	
		vrk	953,7	573,7	60,2	4.552,5	960,4	21,1	
		bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0	
	20 Reservevorming voor toekomstige lasten	ngk	4.700,0	4.700,0	100,0	4.700,0	4.700,0	100,0	
		gk	160,0	93,8	58,6	160,0	93,8	58,6	
	30 Waarborg	vrk	79,9	3,1	3,9	79,9	3,1	3,9	
		gk	13.431,7	13.243,1	98,6	13.450,2	13.243,2	98,5	
	40 Rechtstreekse schuld	ngk	331,8	63,7	19,2	331,8	63,7	19,2	
	50 Intendancediensten	vrk	4.580,5	0,0	0,0	4.580,5	0,0	0,0	
	60 Provisionele kredieten	ngk	919,4	900,5	97,9	919,4	900,1	97,9	
		gk	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	
	70 Achterstallen	ngk	14.136,5	14.135,5	100,0	14.136,5	14.135,5	100,0	
		gk	38.723,3	33.900,3	87,5	38.857,6	33.818,2	87,0	
80 Indirecte schuld	gk	160,0	93,8	58,6	161,3	93,8	58,2		
	vrk	1.365,4	640,5	46,9	4.964,2	1.027,2	20,7		
	bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0		
	<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk	2.666,2	535,3	20,1	2.724,1	510,0	18,7	
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	gk	503,0	502,9	100,0	468,9	397,3	84,7	
		vrk	2.666,2	535,3	20,1	2.724,1	510,0	18,7	
		gk	503,0	502,9	100,0	468,9	397,3	84,7	
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën	ngk	41.389,4	34.435,6	83,2	41.581,6	34.328,2	82,6		
	gk	676,4	608,4	89,9	641,2	492,9	76,9		
	vrk	1.367,9	642,2	46,9	4.966,6	1.027,2	20,7		
	bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,6	62,0		
	<i>Totaal alle kredieten Departement Algemene Zaken en Financiën</i>		43.434,6	35.687,1	82,2	47.190,3	35.848,9	76,0	

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
30 Departement OND (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	0,1	0,0	7,3	0,1	0,0	7,3
		<i>Totaal OAFD 30</i>	vrk	0,1	0,0	7,3	0,1	0,0
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk	64.898,8	64.885,1	100,0	64.898,8	64.832,5	99,9
		bvj	63,4	62,7	98,9	63,4	56,1	88,4
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk	8.488,2	8.486,7	100,0	8.488,2	8.482,3	99,9
		bvj	13,7	13,1	95,4	13,7	11,3	82,2
	<i>Totaal OAFD 31</i>	ngk	73.387,0	73.371,8	100,0	73.387,0	73.314,8	99,9
		bvj	77,1	75,8	98,3	77,1	67,3	87,3
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	101.010,5	101.007,5	100,0	101.010,5	100.985,3	100,0
		gk	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	13,1
		bvj	166,4	163,3	98,1	166,4	108,5	65,2
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk	7.681,5	7.678,4	100,0	7.681,5	7.643,2	99,5
		bvj	13,4	13,2	98,5	13,4	13,2	98,5
	<i>Totaal OAFD 32</i>	ngk	108.692,0	108.685,9	100,0	108.692,0	108.628,5	99,9
		gk	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	13,1
		bvj	179,8	176,5	98,2	179,8	121,7	67,7
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk	20.248,1	20.209,3	99,8	20.248,1	20.174,3	99,6
		vrk	53,9	44,0	81,6	53,9	44,0	81,6
		bvj	0,1	0,1	76,9	0,1	0,0	21,9
	20 Universitair onderwijs	ngk	22.638,7	22.189,6	98,0	22.638,7	22.105,5	97,6
		bvj	1,2	1,1	87,5	1,2	1,1	87,5
	30 Coördinatie Hoger Onderwijsbeleid	ngk	100,3	91,2	91,0	100,3	46,6	46,5
	<i>Totaal OAFD 33</i>	ngk	42.987,1	42.490,2	98,8	42.987,1	42.326,4	98,5
		vrk	53,9	44,0	81,6	53,9	44,0	81,6
		bvj	1,3	1,1	86,7	1,3	1,1	82,5
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds kunstonderwijs	ngk	4.698,0	4.693,6	99,9	4.698,0	4.676,5	99,5
		bvj	12,4	12,3	99,6	12,4	11,9	96,3
	20 Onderwijs sociale promotie	ngk	4.436,1	4.422,0	99,7	4.436,1	4.370,4	98,5
		bvj	21,0	18,9	90,0	21,0	14,3	68,1
	30 Afstandsonderwijs	ngk	72,3	71,9	99,5	72,3	50,2	69,4
		vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	40 Basiseducatie	ngk	601,2	601,0	100,0	601,2	537,0	89,3
	<i>Totaal OAFD 34</i>	ngk	9.807,6	9.788,5	99,8	9.807,6	9.634,0	98,2
		vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bvj		33,4	31,3	93,6	33,4	26,2	78,5	

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %	
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en financiering	ngk	2.486,5	2.485,4	100,0	2.486,5	2.047,6	82,3	
	20 PMS-centra	ngk	3.304,3	3.281,6	99,3	3.304,3	3.278,9	99,2	
		bvj	4,6	4,4	95,6	4,6	4,4	95,6	
	30 Leerlingenvervoer	ngk	1.778,8	1.778,8	100,0	1.778,8	1.778,8	100,0	
		vrk	76,5	72,0	94,1	76,5	72,0	94,1	
	40 Algemeen onderwijs en vorming	ngk	8.547,8	8.530,7	99,8	8.612,9	8.350,0	96,9	
		vrk	8,8	1,8	21,1	15,1	4,5	29,6	
		bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,9	100,0	
	50 Aanwending van teruggevorderde wed- den en weddetoelagen	vrk	2.010,1	1.821,4	90,6	2.010,1	1.821,4	90,6	
	<i>Totaal OAFD 35</i>		ngk	16.117,4	16.076,5	99,7	16.182,5	15.455,3	95,5
			vrk	2.095,3	1.895,2	90,4	2.101,7	1.897,8	90,3
			bvj	5,5	5,3	96,3	5,5	5,3	96,3
	39 Diensten van de Secretaris-generaal	10 Provisionele kredieten	ngk	40,6	0,0	0,0	40,6	0,0	0,0
20 Coördinatie beleid- en gegevensbeheer		ngk	1.691,8	1.637,6	96,8	1.704,5	1.268,6	74,4	
		gk	114,4	109,4	95,7	127,0	127,0	100,0	
		vrk	39,2	13,9	35,4	39,2	13,9	35,4	
		bvj	0,8	0,7	85,8	0,8	0,7	85,8	
<i>Totaal OAFD 39</i>		ngk	1.732,4	1.637,6	94,5	1.745,1	1.268,6	72,7	
		gk	114,4	109,4	95,7	127,0	127,0	100,0	
		vrk	39,2	13,9	35,4	39,2	13,9	35,4	
		bvj	0,8	0,7	85,8	0,8	0,7	85,8	
Totaal Departement Onderwijs		ngk	252.723,5	252.050,5	99,7	252.801,3	250.627,6	99,1	
		gk	114,4	109,4	95,7	127,2	127,0	99,9	
		vrk	2.188,5	1.953,1	89,2	2.194,8	1.955,7	89,1	
		bvj	297,9	290,7	97,6	297,9	222,4	74,6	
<i>Totaal alle kredieten Departement Onderwijs</i>			255.324,3	254.403,7	99,6	255.421,2	252.932,7	99,0	

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %	
40 Departement WVC (Algemeen)	10 Algemene departe- mentale uitrustings- kosten	vrk	14,7	1,0	7,1	14,7	1,0	7,1	
		ngk	6.905,5	6.905,5	100,0	6.905,5	6.905,5	100,0	
	<i>Totaal OAFD 40</i>		ngk	6.905,5	6.905,5	100,0	6.905,5	6.905,5	100,0
			vrk	14,7	1,0	7,1	14,7	1,0	7,1
41 Administratie Gezin en Maat- schappelijk Wel- zijn	10 Algemeen welzijnsbe- leid	ngk	76,7	73,1	95,3	76,7	36,8	48,0	
		gk	40,6	34,3	84,4	43,3	34,9	80,7	
		vrk	3,0	1,6	52,7	3,0	1,6	52,7	
	20 Bijzondere jeugdbij- stand	ngk	6.324,9	6.324,9	100,0	6.324,9	6.324,9	100,0	
		vrk							
	30 Bejaardenzorg	ngk	79,8	76,5	95,8	79,8	4,2	5,3	
		gk	354,7	97,8	27,6	18,2	1,8	9,8	
	40 Gezinsaanlegenheden	ngk	14.685,5	14.673,1	99,9	14.824,7	12.916,6	87,1	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	50 Gehandicaptenzorg	ngk	31.820,5	31.820,5	100,0	31.905,6	31.905,6	100,0	
		gk	0,0	0,0	0,0	20,0	4,8	24,1	
	60 Maatschappelijk op- bouwwerk	ngk	174,5	174,5	100,0	174,5	153,8	88,2	
		vrk							
	70 Maatschappelijk wel- zijn	ngk	2.234,9	2.225,0	99,6	2.234,9	1.919,9	85,9	
		gk	45,4	31,2	68,7	38,0	18,3	48,1	
	80 Integratie kansarmen	gk	0,0	0,0	0,0	91,0	84,6	93,0	
vrk									
<i>Totaal OAFD 41</i>		ngk	55.396,8	55.367,5	99,9	55.621,1	53.261,8	95,8	
		gk	440,7	163,2	37,0	210,5	144,4	68,6	
		vrk	3,0	1,6	52,7	3,0	1,6	52,7	
42 Administratie Gezondheidszorg	10 Volksgezondheid	ngk	1.327,4	1.290,5	97,2	1.327,4	1.127,6	84,9	
		gk	152,2	150,2	98,7	133,4	132,7	99,5	
		bvj	0,8	0,8	93,8	0,8	0,8	93,8	
	20 Medisch-sociaal beleid	ngk	1.284,9	1.274,0	99,1	1.284,9	1.100,4	85,6	
		gk	589,8	529,2	89,7	713,3	525,1	73,6	
		vrk	2,7	0,4	14,7	2,7	0,4	14,7	
	<i>Totaal OAFD 42</i>		ngk	2.612,3	2.564,5	98,2	2.612,3	2.227,9	85,3
			gk	742,0	679,4	91,6	846,7	657,8	77,7
		vrk	2,7	0,4	14,7	2,7	0,4	14,7	
		bvj	0,8	0,8	93,8	0,8	0,8	93,8	
45 Administratie Cultuur	10 Jeugdwerk	ngk	1.518,3	1.518,3	100,0	1.518,3	1.308,1	86,2	
		vrk							
	20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	4.072,6	4.072,3	100,0	4.072,6	3.289,3	80,8	
		gk	0,0	0,0	0,0	10,9	3,3	30,6	
	30 Beeldende kunst en musea	ngk	437,7	416,2	95,1	442,8	314,7	71,1	
		gk	0,0	0,0	0,0	25,8	25,7	99,8	
		vrk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	3.138,3	3.136,3	99,9	3.138,3	2.736,5	87,2	
bvj		0,2	0,1	55,0	0,2	0,1	55,0		

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %	
	50 Algemeen cultuurbe- leid	ngk	1.263,6	1.253,3	99,2	1.484,8	1.144,8	77,1	
		gk	7,0	6,9	98,9	13,3	9,6	72,1	
		vrk	6,8	2,5	37,3	14,7	2,2	15,0	
		bvj	0,9	0,9	100,0	0,9	0,9	100,0	
<i>Totaal OAFD 45</i>		ngk	10.430,5	10.396,3	99,7	10.656,9	8.793,4	82,5	
		gk	7,0	6,9	98,9	50,0	38,7	77,3	
		vrk	6,8	2,5	37,3	14,7	2,2	15,0	
		bvj	1,1	1,0	91,8	1,1	1,0	91,8	
49 Diensten van de Secretaris-generaal	10 Dotatie BLOSO	ngk	1.427,4	1.427,4	100,0	1.453,9	1.400,9	96,4	
		gk							
	20 Toerisme	ngk	1.125,0	1.125,0	100,0	1.232,7	1.071,8	86,9	
		gk	128,7	102,0	79,3	115,0	33,1	28,8	
	40 Sport en recreatie	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		gk	0,0	0,0	0,0	12,0	0,0	0,0	
	90 Algemene uitgaven WVC	gk	0,0	0,0	0,0	229,8	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 49</i>		ngk	2.552,4	2.552,4	100,0	2.686,6	2.472,8	92,0
			gk	128,7	102,0	79,3	356,8	33,1	9,3
Totaal Departement Welzijn, Volksge- zondheid en Cultuur		ngk	77.897,5	77.786,3	99,9	78.482,4	73.661,4	93,9	
		gk	1.318,4	951,5	72,2	1.464,0	873,9	59,7	
		vrk	27,2	5,6	20,5	35,1	5,2	15,0	
		bvj	1,9	1,8	92,6	1,9	1,8	92,6	
<i>Totaal alle kredieten Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cul- tuur</i>			79.245,0	78.745,2	99,4	79.983,4	74.542,3	93,2	

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %	
50 Departement EWBL (Algemeen)	10 Algemene departe- mentale uitrustings- kosten	ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		vrk	39,9	1,7	4,2	40,3	1,1	2,8	
	<i>Totaal OAFD 50</i>		ngk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			vrk	39,9	1,7	4,2	40,3	1,1	2,8
51 Administratie Economie	10 Algemeen economisch beleid	ngk	1.273,3	1.230,5	96,6	1.276,5	1.123,5	88,0	
		gk	34,5	34,4	99,7	259,4	165,6	63,9	
		vrk	51,8	0,0	0,0	51,8	0,0	0,0	
	20 Economisch onder- steuningsbeleid	ngk	7.922,9	7.922,9	100,0	7.922,9	7.922,9	100,0	
		40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk	805,0	794,1	98,6	805,0	785,1	97,5
			gk	230,6	179,5	77,8	312,0	162,3	52,0
	bvj		1,3	1,3	100,0	1,3	0,0	0,0	
	50 Natuurlijke rijkdom- men en energie	ngk	41,7	36,3	87,1	41,7	7,0	16,8	
		gk	109,1	106,2	97,3	115,3	76,5	66,3	
		bvj	0,9	0,3	29,6	0,9	0,0	0,0	
	70 Toerisme	ngk	2,0	2,0	100,0	2,0	2,0	100,0	
		gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		90 Extern economisch beleid	ngk	274,9	272,5	99,1	274,9	267,1	97,2
	gk		252,6	243,4	96,4	300,0	252,6	84,2	
	<i>Totaal OAFD 51</i>		ngk	10.319,8	10.258,3	99,4	10.323,0	10.107,6	97,9
			gk	626,8	563,5	89,9	986,7	657,0	66,6
			vrk	51,8	0,0	0,0	51,8	0,0	0,0
		bvj	2,2	1,6	71,2	2,2	0,0	0,0	
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk	3.424,5	3.424,2	100,0	3.424,5	3.421,6	99,9	
	20 Middenstandsvorming	ngk	1.943,4	1.943,3	100,0	1.943,4	1.943,2	100,0	
	40 Werkgelegenheid	ngk	26.711,5	25.165,9	94,2	26.979,4	25.007,8	92,7	
	<i>Totaal OAFD 52</i>		ngk	32.079,4	30.533,4	95,2	32.347,3	30.372,6	93,9
53 Administratie Binnenlandse Aan- gelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk	53.051,1	52.986,4	99,9	53.051,1	51.765,2	97,6	
		gk	204,3	199,0	97,4	190,9	169,5	88,8	
		bvj	0,2	0,2	98,0	0,2	0,2	98,0	
	20 Sociaal Impulsfonds	ngk	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	
		gk	7.633,8	7.023,9	92,0	7.529,8	6.431,4	85,4	
		vrk	111,3	17,4	15,7	113,6	5,8	5,1	
	<i>Totaal OAFD 53</i>		ngk	53.101,1	52.986,4	99,8	53.101,1	51.765,2	97,5
			gk	7.838,1	7.222,9	92,2	7.720,7	6.600,8	85,5
		vrk	111,3	17,4	15,7	113,6	5,8	5,1	
		bvj	0,2	0,2	98,0	0,2	0,2	98,0	

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %
54 Landbouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	ngk	1.865,4	1.842,2	98,8	1.922,8	1.492,1	77,6
		vrk	54,8	22,4	40,9	91,0	14,0	15,3
<i>Totaal OAFD 54</i>		ngk	1.865,4	1.842,2	98,8	1.922,8	1.492,1	77,6
		vrk	54,8	22,4	40,9	91,0	14,0	15,3
Totaal Departement Economie, Werkgele- genheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk	97.365,7	95.620,3	98,2	97.694,2	93.737,6	95,9
		gk	8.464,9	7.786,4	92,0	8.707,4	7.257,9	83,4
		vrk	257,9	41,5	16,1	296,7	20,9	7,1
		bvj	2,4	1,8	73,4	2,4	0,2	8,2
<i>Totaal alle kredieten Departement EWBL</i>			106.090,9	103.450,0	97,5	106.700,7	101.016,6	94,7

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %
60 Administratie Algemene Admini- stratieve Diensten	10 Algemene departe- mentale uitrustings- kosten	vrk	3,7	0,9	24,6	4,6	0,9	19,9
	<i>Totaal OAFD 60</i>	vrk	3,7	0,9	24,6	4,6	0,9	19,9
61 Administratie Leef- milieu, Natuur, Land- en Waterbe- heer	10 Leefmilieu	ngk	7.532,0	7.520,3	99,8	7.532,0	6.730,6	89,4
		gk	214,1	154,7	72,3	374,9	224,8	60,0
		bvj	4,3	3,7	86,5	4,3	3,7	86,5
	20 Natuur	ngk	120,3	100,8	83,8	120,3	95,2	79,1
		gk	5,8	5,4	93,7	46,9	36,0	76,8
		bvj	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0
	30 Bos en groen	ngk	76,6	73,5	96,0	76,6	70,8	92,5
		gk	97,5	82,1	84,2	99,7	90,9	91,2
		vrk	71,4	37,3	52,2	71,4	37,3	52,2
	40 Landbeheer	ngk	920,8	915,9	99,5	944,7	881,0	93,3
		gk	579,3	564,2	97,4	541,1	319,6	59,1
		vrk	203,3	101,8	50,1	243,9	141,4	58,0
	50 Waterbeheer	ngk	421,6	403,3	95,7	421,6	148,0	35,1
		gk	566,9	556,8	98,2	559,8	535,6	95,7
		vrk	111,3	29,9	26,8	133,7	15,3	11,4
		bvj	12,5	12,4	99,0	12,5	12,3	98,3
	<i>Totaal OAFD 61</i>	ngk	9.071,3	9.013,8	99,4	9.095,2	7.925,6	87,1
		gk	1.463,6	1.363,2	93,1	1.622,4	1.206,9	74,4
		vrk	386,0	168,9	43,8	449,0	194,0	43,2
bvj		17,1	16,1	94,1	17,1	16,0	93,6	
62 Administratie Ruimtelijke Orde- ning, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en Grond- beleid	ngk	37,2	11,1	29,8	37,2	9,4	25,4
		gk	646,8	499,3	77,2	839,7	476,8	56,8
		vrk	476,6	61,6	12,9	476,6	36,5	7,7
	20 Monumenten en land- schappen	ngk	115,5	115,5	100,0	115,5	104,0	90,0
		gk	1.689,0	1.686,4	99,8	1.279,3	1.137,2	88,9
		vrk	23,5	12,0	51,1	24,4	9,3	38,0
	30 Monumenten en land- schappen, lasten van het verleden	gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	40 Huisvesting	ngk	4.590,4	4.481,5	97,6	4.590,4	4.448,9	96,9
		gk	8.796,6	5.477,4	62,3	7.585,6	6.301,1	83,1
		vrk	467,9	292,3	62,5	549,3	100,0	18,2
	60 Sociaal grond- en woningbeleid	ngk	115,3	115,3	100,0	190,3	115,3	60,6
		gk	0,0	0,0	0,0	33,2	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 62</i>	ngk	4.858,4	4.723,4	97,2	4.933,4	4.677,7	94,8
gk		11.132,4	7.663,0	68,8	9.737,8	7.915,2	81,3	
vrk		968,0	365,9	37,8	1.050,2	145,8	13,9	
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen	ngk	262,5	262,5	100,0	262,5	211,1	80,4
		gk	4.636,9	4.617,9	99,6	4.501,3	4.068,8	90,4
		bvj	25,0	25,0	100,0	25,0	17,5	70,0

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %			
	20	Gemeenschappelijk vervoer	ngk	10.168,8	10.154,8	99,9	10.168,8	10.148,9	99,8		
			gk	2.460,1	2.188,5	89,0	2.671,5	1.729,7	64,7		
	30	Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	93,6	93,6	100,0	93,6	85,8	91,7		
			gk	210,9	210,0	99,6	216,2	215,6	99,7		
	40	Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	63,9	45,1	70,6	63,9	17,9	28,0		
			bvj	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0		
	<i>Totaal OAFD 63</i>			ngk	10.588,8	10.556,0	99,7	10.588,8	10.463,7	98,8	
				gk	7.307,9	7.016,4	96,0	7.389,0	6.014,2	81,4	
				bvj	25,4	25,0	98,4	25,4	17,5	68,9	
	64	Administratie Waterwegen en Zeewezen	10	Waterwegen en binnenvaart	ngk	588,9	588,6	99,9	622,7	539,3	86,6
gk					1.213,0	1.210,7	99,8	1.046,7	827,2	79,0	
20		Havens	ngk	56,4	51,4	91,2	56,4	18,8	33,3		
			gk	6.560,3	6.099,7	93,0	7.482,7	7.479,9	100,0		
30		Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk	3,0	2,0	66,0	3,0	1,5	50,0		
			gk	355,3	355,3	100,0	410,1	324,8	79,2		
40		Algemeen infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk	61,1	61,0	99,8	61,1	31,5	51,6		
			vrk	19,2	6,9	35,8	19,2	6,9	35,8		
50		Zeewezen	ngk	950,5	935,8	98,4	950,5	451,2	47,5		
			gk	365,0	361,5	99,0	293,2	213,1	72,7		
			bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	3,1	99,9		
60		Integraal Waterbeheer	gk	899,7	898,5	99,9	500,0	26,6	5,3		
<i>Totaal OAFD 64</i>			ngk	1.659,9	1.638,8	98,7	1.693,7	1.042,3	61,5		
			gk	9.393,3	8.925,7	95,0	9.732,7	8.871,7	91,2		
			vrk	19,2	6,9	35,8	19,2	6,9	35,8		
			bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	3,1	99,9		
66	Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10	Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	39,3	39,3	100,0	39,3	28,3	71,9	
				gk	6,0	6,0	100,0	2,0	1,0	51,3	
		<i>Totaal OAFD 66</i>			ngk	39,3	39,3	100,0	39,3	28,3	71,9
					gk	6,0	6,0	100,0	2,0	1,0	51,3
69	Diensten van de Secretaris-generaal	90	Algemene uitgaven	ngk	20.538,8	20.538,8	100,0	20.538,8	20.317,4	98,9	
				gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
		<i>Totaal OAFD 69</i>			ngk	20.538,8	20.538,8	100,0	20.538,8	20.317,4	98,9
					gk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur			ngk	46.756,5	46.510,1	99,5	46.889,2	44.454,9	94,8		
			gk	29.303,1	24.974,3	85,2	28.483,9	24.009,0	84,3		
			vrk	1.376,9	542,6	39,4	1.523,0	347,5	22,8		
			bvj	45,6	44,2	96,9	45,6	36,6	80,3		
<i>Totaal alle kredieten Departement Leefmilieu en Infrastructuur</i>				77.482,1	72.071,2	93,0	76.941,7	68.848,0	89,5		

Organisatieafdeling	Programma		vl- krediet	vastgelegd	aanwen- ding in %	or- krediet	geordon- nanceerd	aanwen- ding in %	
71 Administratie Wetenschap en In- novatie	10 Algemeen weten- schapsbeleid	ngk	1.280,5	1.245,9	97,3	1.295,1	1.053,0	81,3	
		gk	1.056,9	989,5	93,6	950,8	530,7	55,8	
		vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3	
	20 Wetenschapsbeleid academisch onderzoek	ngk	6.347,7	6.347,7	100,0	6.347,7	5.427,5	85,5	
		30 Wetenschapsbeleid economische finaliteit	ngk	6.484,5	6.484,1	100,0	6.785,4	6.478,7	95,5
		gk	929,0	923,0	99,4	822,2	621,2	75,6	
		<i>Totaal OAFD 71</i>	ngk	14.112,7	14.077,7	99,8	14.428,2	12.959,3	89,8
			gk	1.985,9	1.912,5	96,3	1.773,0	1.151,8	65,0
			vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3
72 Administratie Media	10 Media en film	ngk	389,8	377,6	96,9	389,8	323,8	83,1	
	20 Dotatie aan de VRT	ngk	8.318,0	8.318,0	100,0	8.318,0	8.318,0	100,0	
	<i>Totaal OAFD 72</i>	ngk	8.707,8	8.695,6	99,9	8.707,8	8.641,8	99,2	
Totaal Departement Wetenschap, Innova- tie en Media		ngk	22.820,5	22.773,3	99,8	23.136,0	21.601,1	93,4	
		gk	1.985,9	1.912,5	96,3	1.773,0	1.151,8	65,0	
		vrk	16,2	2,4	14,8	20,0	5,5	27,3	
		<i>Totaal alle kredieten Departement Wetenschap, Innovatie en Media</i>		24.822,6	24.688,2	99,5	24.929,0	22.758,4	91,3

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
99 College van Secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
		vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
		bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6
	<i>Totaal OAFD 99</i>	ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
		vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
		bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6
Totaal Interdepartementale Bestaansmiddelen		ngk	22.258,1	21.489,6	96,5	22.302,1	19.611,8	87,9
		vrk	295,9	13,0	4,4	297,8	8,2	2,7
		bvj	43,2	42,8	99,1	43,2	31,8	73,6
	<i>Totaal alle kredieten Interdepartementaal</i>		22.597,2	21.545,4	95,3	22.643,1	19.651,8	86,8
Algemeen Totaal		ngk	567.511,8	556.116,8	98,0	569.508,7	542.406,2	95,2
		gk	42.376,6	36.794,1	86,8	41.753,9	34.138,6	81,8
		vrk	5.530,5	3.200,4	57,9	9.334,1	3.370,3	36,1
		bvj	398,9	388,5	97,4	398,9	299,7	75,1
	<i>Algemeen totaal alle kredieten</i>		615.817,8	596.499,8	96,9	620.995,6	580.214,8	93,4

TITEL III - Aflossing schuld*(in miljoen BEF)*

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	90 Aflossing schuld	ngk	39.800,0	17.789,8	44,7	39.800,0	17.789,8	44,7
		<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk	39.800,0	17.789,8	44,7	39.800,0	17.789,8

LIJST 3: AANWENDING OVERGEDRAGEN KREDIETEN 1998

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk**: overdracht van niet-gesplitste kredieten;
- **bvj**: overdracht van bijkredieten vorige jaren.

(in miljoen BEF)

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk	0,7	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 00</i>		ngk	0,7	0,0
01 Vlaamse regering	10 Algemene werkingskosten	ngk	5,6	2,7	49,0
	<i>Totaal OAFD 01</i>		ngk	5,6	2,7
02 Minister-President en Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten kabinet Minister-President	ngk	21,9	2,0	9,1
		bvj	1,7	0,0	0,0
	20 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke kansenbeleid	ngk	5,6	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 02</i>		ngk	27,5	2,0
		bvj	1,7	0,0	0,0
03 Minister Vice-President	10 Algemene werkingskosten	ngk	15,5	5,5	35,8
	<i>Totaal OAFD 03</i>		ngk	15,5	5,5
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk	15,8	4,0	25,5
	<i>Totaal OAFD 04</i>		ngk	15,8	4,0
05 Vlaams Minister Van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk	4,4	3,0	69,4
	<i>Totaal OAFD 05</i>		ngk	4,4	3,0
06 Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening	10 Algemene werkingskosten	ngk	10,6	5,8	54,5
	<i>Totaal OAFD 06</i>		ngk	10,6	5,8
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkingskosten	ngk	13,1	6,4	48,9
	<i>Totaal OAFD 07</i>		ngk	13,1	6,4
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkingskosten	ngk	9,5	1,1	12,0
	<i>Totaal OAFD 08</i>		ngk	9,5	1,1
09 Vlaams Minister van Financiën en Begroting en Gezondheidsbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk	9,1	2,5	27,7
	<i>Totaal OAFD 09</i>		ngk	9,1	2,5

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)	
Totaal Hogere entiteiten		ngk	111,7	33,2	29,7	
		bvj	1,7	0,0	0,0	
<i>Totaal alle kredieten hogere entiteiten</i>			113,4	33,2	29,7	
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegenheden	ngk	98,3	84,0	85,4	
	20 Kanselarij en voorlichting	ngk	250,1	211,2	84,5	
		bvj	0,0	0,0	0,0	
	30 Uitgaven m.b.t. de staats- hervorming	ngk	8,3	5,5	65,8	
		bvj	0,6	0,0	0,0	
	40 Gelijke kansenbeleid	ngk	49,4	42,0	85,0	
	50 Permanente vorming en innovatie	bvj	0,0	0,0	0,0	
<i>Totaal OAFD 11</i>			ngk 406,2	342,6	84,4	
			bvj 0,7	0,0	0,0	
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemene externe betrek- kingen	ngk	407,9	308,4	75,6	
		bvj	4,6	2,1	45,5	
	<i>Totaal OAFD 12</i>			ngk 407,9	308,4	75,6
				bvj 4,6	2,1	45,5
Totaal Departement Coördinatie			ngk 814,1	651,0	80,0	
			bvj 5,3	2,1	39,8	
<i>Totaal alle kredieten Departement Coördinatie</i>			819,4	653,1	79,7	
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk	11,5	6,6	57,8	
	<i>Totaal OAFD 10</i>			ngk 11,5	6,6	57,8
24 Administratie Budgettering, Ac- counting en Finan- cieel Management	10 Algemene financiële logis- tiek	ngk	86,1	46,5	54,1	
	40 Rechtstreekse schuld	ngk	93,9	0,0	0,0	
		bvj	0,1	0,0	0,0	
	60 Provisionele kredieten	ngk	514,9	0,0	0,0	
	70 Achterstellen	ngk	28,8	5,6	19,5	
	80 Indirecte schuld	ngk	1,0	0,0	0,0	
<i>Totaal OAFD 24</i>			ngk 724,7	52,1	7,2	
			bvj 0,1	0,0	0,0	
26 Administratie Overheidsop- drachten, Gebou- wen en Gesubsidi- eerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk	38,3	13,0	34,0	
		bvj	0,0	0,0	0,0	
	<i>Totaal OAFD 26</i>			ngk 38,3	13,0	34,0
			bvj 0,0	0,0	0,0	
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën			ngk 774,4	71,8	9,3	
			bvj 0,1	0,0	0,0	
<i>Totaal alle kredieten Departement Algemene Zaken en Finan- ciën</i>			774,5	71,8	9,3	

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)	
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk	37,5	16,0	42,6	
		bvj	24,7	21,4	86,8	
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk	41,6	33,9	81,5	
		bvj	6,8	3,1	46,2	
	<i>Totaal OAFD 31</i>		ngk	79,1	49,9	63,1
			bvj	31,5	24,6	78,0
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	303,4	269,5	88,8	
		bvj	114,6	103,6	90,4	
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk	1,8	1,4	75,9	
		bvj	8,9	7,3	81,6	
	<i>Totaal OAFD 32</i>		ngk	305,2	270,9	88,8
			bvj	123,6	110,9	89,8
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk	16,3	6,5	39,6	
		bvj	5,8	0,1	0,9	
	20 Universitair onderwijs ⁽⁶²³⁾	ngk	561,9	98,7	17,6	
		bvj	0,7	0,7	95,6	
	30 Coördinatie hoger onderwijsbeleid	ngk	59,4	56,0	94,3	
	<i>Totaal OAFD 33</i>		ngk	637,6	161,1	25,3
		bvj	6,5	0,7	11,5	
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds kunstonderwijs	ngk	1,0	0,0	0,0	
		bvj	0,5	0,5	93,7	
	20 Onderwijs sociale promotie	ngk	78,2	63,7	81,5	
		bvj	0,0	0,0	0,0	
	30 Afstandsonderwijs	ngk	8,7	8,4	96,5	
	40 Basiseducatie	ngk	67,3	61,5	91,3	
<i>Totaal OAFD 34</i>		ngk	155,3	133,6	86,1	
		bvj	0,5	0,5	91,6	
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en financiering	ngk	236,4	235,2	99,5	
	20 PMS-centra	ngk	7,4	4,8	64,2	
		bvj	2,4	1,4	56,1	
	30 Leerlingenvervoer	ngk	0,0	0,0	0,0	

623

Rekening houdend met de kredietoverschrijding van dit programma bij de uitvoering van het begrotingsjaar 1998, waarbij deze overschrijding in het ontwerp van rekendecreet 1998 op het niveau van het programma werd aangezuiverd door middel van aanvullende kredieten, moet de boekhoudkundige overdracht van kredieten naar dit programma in feite 0,- BEF bedragen. Omwille van de relevantie werd voor het berekenen van de benuttingsgraad echter uitgegaan van het totaal van de overgedragen saldi van de basisallocaties. Het berekenen van de benutting van onbestaande kredieten is immers zinloos. Bij de consolidatie van de begrotingscijfers werd echter wel uitgegaan van een overdracht van 0,- BEF. Voor alle ordonnancerings op dit programma moeten aanvullende kredieten worden gevraagd in het ontwerp van rekendecreet 1999.

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)
	40 Algemeen onderwijs en vorming	ngk	155,0	117,4	75,7
		bvj	0,2	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 35</i>	ngk	398,9	357,4	89,6
		bvj	2,6	1,4	52,2
39 Diensten van de Secretaris-generaal	10 Provisionele kredieten	ngk	65,6	0,0	0,0
	20 Coördinatie beleid- en gegevensbeheer	ngk	246,2	199,9	81,2
	<i>Totaal OAFD 39</i>	ngk	311,8	199,9	64,1
Totaal Departement Onderwijs		ngk	1.887,9	1.172,9	62,1
		bvj	164,7	138,1	83,8
	<i>Totaal alle kredieten Departement Onderwijs</i>		2.052,6	1.311,0	63,9
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen welzijnsbeleid	ngk	16,8	15,4	92,0
	20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk	0,0	0,0	0,0
	30 Bejaardenzorg	ngk	21,5	20,8	96,5
	40 Gezinsaanlegenheden	ngk	1.549,5	1.182,7	76,3
		bvj	0,1	0,0	0,0
	60 Maatschappelijk opbouw- werk	ngk	18,8	10,5	55,7
	70 Maatschappelijk welzijn	ngk	346,0	304,2	87,9
	<i>Totaal OAFD 41</i>	ngk	1.952,6	1.533,6	78,5
		bvj	0,1	0,0	0,0
42 Administratie Gezondheidszorg	10 Volksgezondheid	ngk	190,3	143,2	75,2
		bvj	1,2	0,4	37,2
	20 Medisch-sociaal beleid	ngk	204,3	144,2	70,6
	<i>Totaal OAFD 42</i>	ngk	394,6	287,3	72,8
		bvj	1,2	0,4	37,2
45 Administratie Cultuur	10 Jeugdwerk	ngk	272,5	269,7	99,0
	20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	702,1	697,3	99,3
	30 Beeldende kunst en musea	ngk	154,0	139,8	90,8
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	241,3	232,2	96,2
		bvj	0,1	0,0	0,0
	50 Algemeen cultuurbeleid	ngk	60,6	40,5	66,7
		bvj	0,1	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 45</i>	ngk	1.430,5	1.379,5	96,4
		bvj	0,2	0,0	0,0
49 Diensten van de Secretaris-generaal	20 Toerisme	ngk	0,2	0,2	100,0
	<i>Totaal OAFD 49</i>	ngk	0,2	0,2	100,0
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		ngk	3.777,9	3.200,6	84,7
		bvj	1,4	0,4	31,0

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)
	<i>Totaal alle kredieten Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur</i>		3.779,3	3.201,0	84,7
51 Administratie Economie	10 Algemeen economisch beleid	ngk	17,9	0,6	3,1
	40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk	12,9	1,9	14,6
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk	31,8	15,3	48,0
	90 Extern economisch beleid	ngk	41,3	40,5	98,1
	<i>Totaal OAFD 51</i>	ngk	103,9	58,2	56,0
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk	4,7	2,4	50,6
	20 Middenstandsvorming	ngk	0,2	0,0	0,0
	40 Werkgelegenheid	ngk	108,1	107,3	99,3
	<i>Totaal OAFD 52</i>	ngk	113,0	109,7	97,1
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk	2.355,4	1.103,5	46,9
	<i>Totaal OAFD 53</i>	ngk	2.355,4	1.103,5	46,9
54 Landbouw	10 Land- en tuinbouw	ngk	120,2	86,7	72,1
	<i>Totaal OAFD 54</i>	ngk	120,2	86,7	72,1
Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk	2.692,6	1.358,2	50,4
	<i>Totaal alle kredieten Departement EWBL</i>		2.692,6	1.358,2	50,4
61 Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	ngk	84,4	59,5	70,5
		bvj	0,2	0,0	0,0
	20 Natuur	ngk	5,4	3,5	65,9
	30 Bos en groen	ngk	6,1	4,0	65,6
	40 Landbeheer	ngk	8,5	7,3	85,6
	50 Waterbeheer	ngk	316,8	264,3	83,4
		bvj	0,0	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 61</i>	ngk	421,1	338,6	80,4
		bvj	0,2	0,0	0,0
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en Grondbeleid	ngk	43,7	30,8	70,4
	20 Monumenten en landschappen	ngk	27,4	22,7	82,9
	40 Huisvesting	ngk	370,3	217,2	58,6
	60 Sociaal grond- en woningbeleid	bvj	16,6	16,5	99,5
	<i>Totaal OAFD 62</i>	ngk	441,4	270,7	61,3
		bvj	16,6	16,5	99,5
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen	ngk	65,8	63,1	96,0
		bvj	0,9	0,8	86,8
	20 Gemeenschappelijk vervoer	ngk	0,2	0,0	0,0
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	7,7	7,7	100,0

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	39,1	17,9	45,8
	<i>Totaal OAFD 63</i>	ngk	112,8	88,7	78,7
		bvj	0,9	0,8	86,8
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en binnenvaart	ngk	43,3	37,9	87,6
	20 Havens	ngk	32,6	19,3	59,3
	30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk	0,1	0,0	0,0
	40 Algemeen infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk	32,5	32,2	98,8
		bvj	0,2	0,0	0,0
	50 Zeewezen	ngk	433,9	206,0	47,5
		bvj	1,5	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 64</i>	ngk	542,4	295,5	54,5
		bvj	1,7	0,0	0,0
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	10,0	9,8	97,7
	<i>Totaal OAFD 66</i>	ngk	10,0	9,8	97,7
69 Diensten van de Secretaris-generaal	90 Algemene uitgaven	ngk	10.656,5	10.655,7	100,0
	<i>Totaal OAFD 69</i>	ngk	10.656,5	10.655,7	100,0
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur		ngk	12.184,3	11.659,0	95,7
		bvj	19,5	17,3	88,9
	<i>Totaal alle kredieten Departement Leefmilieu en Infrastructuur</i>		12.203,8	11.676,3	95,7
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen wetenschapsbeleid	ngk	180,5	126,5	70,1
	20 Wetenschapsbeleid academisch onderzoek	ngk	748,8	745,1	99,5
	30 Wetenschapsbeleid economische finaliteit	ngk	105,1	105,1	100,0
	<i>Totaal OAFD 71</i>	ngk	1.034,4	976,7	94,4
72 Administratie Media	10 Media en film	ngk	55,8	40,2	72,1
	<i>Totaal OAFD 72</i>	ngk	55,8	40,2	72,1
Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media		ngk	1.090,2	1.017,0	93,3
	<i>Totaal alle kredieten Departement Wetenschap, Innovatie en Media</i>		1.090,2	1.017,0	93,3
99 College van Secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen ⁽⁶²⁴⁾	ngk	2.938,8	1.635,0	55,6
		bvj	5,4	0,0	0,0
	<i>Totaal OAFD 99</i>	ngk	2.938,8	1.635,0	55,6
		bvj	5,4	0,0	0,0

⁶²⁴ Voor dit programma geldt dezelfde bemerking als vermeld onder voetnoot 623.

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordon- nanceerd	aanwending (in %)
Totaal Interdeparte- mentale Bestaansmid- delen		ngk	2.938,8	1.635,0	55,6
		bvj	5,4	0,0	0,0
	<i>Totaal alle kredieten Interde- partementale Bestaansmiddelen</i>		2.944,2	1.635,0	55,6
<i>Algemeen totaal</i>		ngk	26.271,8	20.798,5	79,2
		bvj	198,0	157,9	79,8
<i>Algemeen totaal alle kredieten</i>			26.469,8	20.956,4	79,2

TITEL III - Aflossing schuld*(in miljoen BEF)*

organisatieafdeling	programma		overgedragen krediet	geordonnan- ceerd	aanwending (in %)
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	90 Aflossing schuld	ngk	36.258,8	0,0	0,0
<i>Totaal OAFD 24</i>		ngk	36.258,8	0,0	0,0

TREFWOORDENREGISTER

- ABAFIM, 210
 administratie Ambtenarenzaken, 493
 administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten, 455
 administratie Waterinfrastructuur en Zeewezen, 455
 administratie Waterwegen en Zeewezen, 425
 administratie Wegen en Verkeer, 449
 administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer, 455
 administratieve arresten van het Rekenhof, 25
 afdeling Algemene Technische Ondersteuning, 460; 466
 afdeling Beleid Havens, Waterwegen en Zeewezen, 457
 afdeling Juridische Dienstverlening, 428
 afdeling Loodswezen, 146
 afdeling Maritieme Schelde, 135; 141
 afdeling Overheidsopdrachten, 467
 afdeling Personenvervoer en Luchthavens, 134; 449
 afdeling Planning en Statistiek, 154
 afdeling Waterwegen Kust, 457
 afdeling Zeeschelde, 457
 afstandsonderwijs, 61
 ALESH, 480
 algemene rekening, diensten met afzonderlijk beheer, 49
 algemene rekening, kasresultaat, 36
 algemene rekening, kerncijfers, 34
 algemene rekening, verslag Rekenhof, 47
 algemene rekening, VOI's, 51
 algemene uitgavenbegroting, begrotingsbeslissingen, 70
 algemene uitgavenbegroting, kredietherverdelingen, 69
 Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten van België, 153
 alternatieve financieringen, 453
 ambtswoning Vlaamse regering, 84
 AMINAL, 495
 Antwerpse Scheepvaartvereniging, 430
 ARGO, 475
 auditrapport Verdieping Westerschelde, 143
 Autonome Vlaamse Fiscale Inning, 191
 beeldende kunst, 108
 beheerscontracten, 477
 Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek, 181
 beleidsnota Financiën en Begroting 2000-2004, 208
 Beleidsplan Brussel, 78
 Belgische Luchtmacht, 429
 Belgocontrol, 444
 BLOSO, 308
 BLOSO, inkomsten sportcentra, 16
 Bodemkundige Dienst van België, 122
 borgtochtstelling, 99; 102; 103
 bos en groen, bebossing, 118
 bos en groen, schadevergoedingen, 118
 Brusselse aangelegenheden, 80
 buitenlands beleid, 83
 buitenlandse zendingen, 82
 centra voor ontwikkelingsstoornissen, 101
 Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudien, 99
 Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector, 192
 Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting, 11
 culturele ambassadeurs, 109
 culturele centra, 409
 culturele centra, cultuurspreiding, 411; 414
 culturele centra, indexering, 413
 culturele centra, programmadecreet 2001, 415
 culturele centra, provinciale centra, 413
 culturele centra, technische commissie, 414
 culturele centra, Vlaamse Gemeenschapscommissie, 413
 culturele centra, voorlopige erkenningen, 411
 culturele centra, wijkhuizen, 413
 departement Leefmilieu en Infrastructuur, 456
 Dienst Geregeld Vervoer, 449

- Dienst voor de Scheepvaart, 355
 DIGO, 281; 475
 directe schuld, 38; 87
 Doel-Waaslandhaven-
 Deurganckdok, 155
 Drinkwatervoorziening, 13
 Durf Innoveren, 81
 economische expansiesteun, 416
 Eerste Vlaamse Effectisering, 481
 eerste-werkervaringscontracten,
 113
 effectisering van vorderingen, 477;
 481
 Eigen Vermogen IBW, 495
 epidemiologisch onderzoek, 104
 ESR95, 208
 EUROMAP-project, 149
 European Maritime Pilots'
 Association, 144
 Europees Centrum voor Vermiste
 en Seksueel Misbruikte
 Kinderen, 100
 Europese Commissie, 416; 420;
 422
 Europese Structuurfondsen, 79
 Eurostat, 208
 EVE, 481
 expansiesteun, basissteun, 417
 expansiesteun, ecologiesteun, 417
 expansiesteun, starterssteun, 418
 expansiesteun, strategisch belang,
 417
 expansiesteun, tewerkstelling, 417
 Export Vlaanderen, 316
 externe betrekkingen, 84
 FBJ, 238
 FEERR-KO, 258
 FEERR-MGO, 256
 fietspaden, 129
 financieel adviseur van de Vlaamse
 Gemeenschap, 87
 FIOV, 232
 FIVA, 253
 Flanders Valley, 80
 Fonds Culturele Infrastructuur, 267
 Fonds Film in Vlaanderen, 241
 Fonds Vlaanderen-Azië, 224
 Fonds voor de Financiering van het
 Urgentieplan voor de Sociale
 Huisvesting, 183
 Fonds voor de Waterhuishouding,
 121
 Fonds voor het Grondwaterbeheer,
 120
 gedeelde en samengevoegde
 belastingen, 59
 gehandicaptenvervoer, 132
 Gemeenschapsinstelling voor
 Bijzondere Jeugdbijstand De
 Kempen, 190
 Gemeenschapsinstelling voor
 Bijzondere Jeugdbijstand De
 Zande, 189
 Gemeenschapsonderwijs, 271
 gemeentelijk ruimtelijk
 structuurplan, 124
 GESCO's, terugbetaling wedden,
 62
 gesubsidieerde contractuelen, 62
 gewaarborgde schuld, 43
 gewestbelastingen,
 nalatigheidsintresten, 64
 gezondheidsonderzoek, 150
 gezondheidspromotie, 105
 GIMV, 449
 goede besteding van de rijksgelden,
 28
 GOM Vlaams-Brabant, 126
 Grindfonds, 251
 grond- en pandenbeleid, 124
 grote projecten, procedureregeling,
 14
 helikopterbeloodsing, 425
 Hof van Beroep te Brussel, 426
 Hoge Raad voor Riviervisserij, 499
 Hogere Zeevaartschool, 167
 hogescholen, aankoopssystemen,
 394
 hogescholen, bedrijfsrevisoren,
 390; 396
 hogescholen, budgetbewaking, 387
 hogescholen, historische vordering,
 392
 hogescholen, interne controle, 394
 hogescholen, jaarrekeningen, 389
 hogescholen,
 motiveringsverplichting, 401
 hogescholen, onroerend
 patrimonium, 381; 390
 hogescholen, personeelsformatie,
 388; 398
 hogescholen, provinciale, 380
 hogescholen,
 regeringscommissarissen, 388;
 392; 397
 hogescholen, vergoedingen, 402
 hogescholen, Vlaamse, 380
 hogescholen, voorzieningen, 393

- hogescholen, waarderingsregels, 390
- hogescholen, werkingsuitgaven, 394
- hogescholendecreet, 380
- HUBO, in te vorderen wedden, 95
- huurdersorganisaties, 126
- IBW, 495
- inbreidingsgerichte projecten voor kansarme buurten, 128
- indirecte schuld, 40; 60
- Inspectie van Financiën, 468; 498; 500
- Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, 495
- Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 176
- Instituut voor Tropische Geneeskunde, 93
- integratie-subsidies, 102
- Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever, 194
- interculturele bemiddelaars, 105
- Interdepartementale bestaansmiddelen, 154
- interfaceleereilanden, 114
- Internationaal Havencongres, 139
- internationale culturele samenwerking, 109
- internationale multilaterale organisaties, 83
- internationale samenwerking, 83
- internationale verdragen, 82
- internationale wetenschappelijke samenwerking, 150
- intranet-internet, 79
- Investeren in Vlaanderen, 184
- Investeringsmaatschappijen, 15
- IVAH, 284
- IWT, 369
- IWT, beheersovereenkomst, 494
- IWT, interne controle, 491
- IWT, overurenregeling, 494
- IWT, personeelsuitgaven, 490
- IWT, vormingsbeleid, 494
- IWT, wetenschappelijke adviseurs, 491
- kadasterplannen, 123
- kas- en schuldbeheer, 60
- Kind en Gezin, 286
- kleine ondernemingen, 416
- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, 182
- Koninklijke Academie voor Geneeskunde, 103
- Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, 152
- KU Leuven, 151; 435
- KUB, 438
- kunstwerken, 107
- Lancommanderij Alden Biesen, 187
- landbeheer, studies ruilverkaveling, 119
- landinrichting, subsidie erfbeplanting, 119
- letteren, 108
- Limburgfonds, 260
- Linker Scheldeoever, 194
- loodsgelden Westerschelde, 137
- Loodswezen, 425
- loodswissel, 145
- loosgeld Zeeschelde, 136
- LUC, 432
- Luchthaven Antwerpen, 169
- Luchthaven Oostende, 172
- MBZ, 360
- medisch-sociaal beleid, 103
- middelgrote en grote ondernemingen, 416
- Mina-fonds, 163
- Minister van Binnenlandse Zaken, 28
- mobiliteitsconvenanten, 130
- mobiliteitsstudies, 133
- MVG, reorganisatie, 21
- MVG, werkgroep Algemene Rekening, 21
- MVG, werkgroep Datacontrole, 21
- MVG, werkgroep Rekenplichtigen, 21
- Nationale Bank van België, 208
- natuur, aankoop natuurgebieden, 118
- natuur, schadevergoeding dassen, 117
- Nederlandse Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, 142
- nomadenterreinen, 98
- NV Zeeka- naal, 475
- NV Zeekanaal, 135; 351
- onderwijs voor sociale promotie, 94
- onderwijs, dienstverleningscontracten, 92
- onderwijs, doorstorting BTW, 63
- onderzoekscentra, 100
- Openbare Psychiatrische Ziekenhuizen, rekeningen 1998, 13

- OPZ Geel, 296; 475
 OPZ Rekem, 298; 475
 outplacementbegeleiding, 113
 OVAM, 220; 475
 overheidsopdrachten,
 studieopdrachten, 90
 overheidsopdrachten, VLM, 504
 palliatieve zorg, 103
 Participatie Maatschappij
 Vlaanderen, 112; 447
 permanente vorming, 79
 personeel, contractueel, 491
 planning en statistiek, 86
 planschade, 123
 PMV, inkomsten, 62
 polders en wateringen, 121
 premetro Antwerpen, 133
 prijsvorming, 428
 Prijzenbureau, 465
 programmadecreet 2001, culturele
 centra, 415
 project Procesimplementatie en
 Personeelsplanning, 156
 provinciegouverneurs, 28
 provinciegriffiers, 28
 provincies, begrotingsadvies, 30
 provincies, controleprincipes, 30
 provincies, pensioenuitgaven, 32
 provincies, personeelsuitgaven, 32
 provincies, rechtsgrond controle
 Rekenhof, 28
 provincies, rekeningencontrole, 31
 provincies, tegensprekelijkheid, 30
 provinciewet, 28
 Raad van State, 155; 417; 426
 Regie der Luchtwegen, 443
 regionale luchthaven Antwerpen,
 ondertunneling Krijgslaan, 451
 regionale luchthaven Antwerpen,
 startbaanverlenging, 451
 regionale luchthavens,
 beheersformule, 443; 452
 regionale luchthavens, financiële
 analyse, 443
 regionale luchthavens,
 leefbaarheidsstudies, 448
 regionale luchthavens,
 regeringsbeleid, 446
 regionale luchthavens, rendabiliteit,
 445; 446
 Rekenhof, briefwisseling, 9; 11
 Rekenhof, budgettaire adviesrol, 13
 Rekenhof, overleg met Ministerie
 Vlaamse Gemeenschap, 21
 Rekenhof, samenwerking met
 Vlaams Parlement, 11
 resoluties, uitvoering, 17
 Ruimtelijk Structuurplan
 Vlaanderen, 124; 451
 ruimtelijke ordening, studies, 123
 RVA, 492
 scheepskredieten, 17
 Schelderadarketen, 137
 Schoonmaak, 185
 SERV, 451
 serviceflats, 98; 100
 sociale huisvestingsmaatschappijen,
 477
 sociale kredietvennootschappen,
 477; 481
 studies milieurecht, 117
 Subcommissie voor Financiën en
 Begroting, 11
 tekortrekeningen, 25
 thuiszorg, 101
 Toerisme Vlaanderen, 312; 475
 toeristische uitrusting, 110
 UCA, 439
 UFSIA, 440
 UG, 434
 UIA, 439
 universiteiten, administratieve
 standen, 406
 universiteiten, statutair besluit, 406
 universiteiten, tuchtregeling, 406
 universiteitendecreet, 432
 UZ Gent, 274
 UZ Leuven, 436
 VDAB, 320; 475
 veiligheids- en
 samenlevingscontracten, 114
 vereniging van Vlaamse Zee- en
 Kustloodsen, 426
 VERF, 263
 verkeersveiligheid, 131
 vernieuwing leegstaande
 bedrijfsruimten, 124
 verzekering tegen inkomensverlies,
 125
 verzekeringspremies, gebouwen, 89
 VESOC, 112
 VFLD, 229
 VFSIPH, 291
 VFSIPH, informatisering, 12
 VHM, 336; 477
 VHM, infrastructuursubsidies, 127
 VHM, leningen, 61
 VHM, subsidies sloping, 125
 VIA-project, 149

- VIPA, 226
 visserijfonds, 118
 VITO, 366
 VIZO, 325; 475
 Vlaams Administratief Centrum te Hasselt, 90
 Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk, 188
 Vlaams Commissariaat voor de Media, 372
 Vlaams Cultuurhuis "de Brakke Grond", 180
 Vlaams Fonds voor de Letteren, 300
 Vlaams Infrastructuurfonds, 178
 Vlaams Infrastructuurfonds, eindejaarsvastleggingen, 457
 Vlaams Infrastructuurfonds, Europese bekendmakingsvoorschriften, 459
 Vlaams Infrastructuurfonds, gunning van overheidsopdrachten, 455
 Vlaams Infrastructuurfonds, juridische dienstenopdrachten, 464
 Vlaams Infrastructuurfonds, kostprijsraming, 460
 Vlaams Infrastructuurfonds, prijsonderzoek, 465
 Vlaams Innovatiecentrum, 151
 Vlaams Parlement, Commissie voor de Economie, 423
 Vlaams Parlement, Commissie voor Leefmilieu, 507
 Vlaams Parlement, resolutie, 12; 13; 201; 210; 416; 457
 Vlaams Parlement, resoluties, 17; 432
 Vlaams Personeelsstatuut, 479
 Vlaams Zorgfonds, 269
 Vlaamse Gemeenschapscommissie, 79
 Vlaamse Gemeenschapscommissie, culturele centra, 413
 Vlaamse Hoge Bosraad, 499
 Vlaamse Hoge Jachtraad, 499
 Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, dotatie, 125
 Vlaamse Infolijn, 81
 Vlaamse Landmaatschappij, 119
 Vlaamse provincies, 28
 Vlaamse regionale luchthavens, 442
 Vlaamse Stichting Verkeerskunde, 133
 Vlaamse theaters in Brussel, 108
 Vlaamse universiteiten, personeelsaangelegenheden, 432
 Vlaamse universiteiten, personeelsformaties, 433
 Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten, 153
 Vlabinvest, 234
 Vlamivorm, 420
 Vlerickschool voor Management, 93
 VLIF, 248
 VLINA-projecten, 499
 VLM, 327
 VLM, interne controle, 505
 VLM, juridische dienstverlening, 504
 VLM, mestactieplan, 507
 VLM, overheidsopdrachten, 504
 Vlopera, 302; 475
 VLOR, 277
 VMH, beheerscontract, 16
 VMH, rekeningen 1997, 16
 VMM, 244; 475
 VMW, 332
 VOI's, afschrijvingen, 204
 VOI's, analytische boekhouding, 201; 203
 VOI's, boekhoudbesluit, 197
 VOI's, consolidatie-informatie, 208
 VOI's, derdengelden, 202
 VOI's, doorgeefsubsidies, 205
 VOI's, dotatiebepaling, 207
 VOI's, eigen vermogen, 206
 VOI's, ESER, 198
 VOI's, financiële toestand, 205
 VOI's, financieringsbehoefte, 207
 VOI's, fysische inventaris, 204
 VOI's, gemengde dotaties, 203
 VOI's, informatiedoorstroming, 199
 VOI's, jaarrekeningen 1998, 197; 198
 VOI's, limitativiteitsprincipe, 200
 VOI's, matching-principe, 205
 VOI's, pensioenvoorzieningen, 204
 VOI's, periodoetorekening, 203
 VOI's, prestatiebegroting, 201
 VOI's, provisies, 204
 VOI's, reconciliatie, 210
 VOI's, revisorale controle, 210
 VOI's, semestriële staten, 198
 VOI's, statutaire opdracht, 200

- VOI's, toelagen en vergoedingen, 472
VOI's, vastleggingsmachtiging, 206
VOI's, verbintenissen, 201; 207
voorafgaand visum van het Rekenhof, 23
VRT, 374
VUB, 151; 438
VVM, 342
VVM, investeringssubsidies, 129
waarborgverlening, ontwikkelingslanden, 84
Waaslandhaven, 135
waterlopen, veiligheid, 138
wedstrijd Belgische architectuur, 90
wegen, verwijlintresten, 131
Westerschelde, 135
- Westerschelde, investeringsuitgaven, 140
Westerschelde, oeververdediging, 141
Westerschelde, onderhoud van lichtboeien, 144
Westerschelde, verdieping, 14
Westerschelde, wrakkenopruiming, 141
wetenschappelijke instellingen, 495
wetenschappelijk-technologisch onderzoek, 490
wetenschapsbeleid, 150
Wooncode, 478
woonkernen, 127
Zeeschelde, baggerwerken, 138